

10
11
12

13

14

15

16
17
18

પ્રસ્તાવના.

આ શ્રીવાસુપૂજ્યસ્વામીનું ચરિત્ર અનેક પ્રકારના રસોર્ષી પરિપૂર્ણ છે. વર્તાની કવિત્વશક્તિ પણ અદ્ભુત છે. સંસ્કૃત માયાના કમિલાધીઓને હૃદયના હાર જેવું છે. આ ચરિત્રના ૪ સર્ગ છે. તે સપ્ત અનુષ્ટુપ્ કાવ્યચાલ છે. તેના તથા પ્રશસ્તિના મઝીને ૫૪૭૪ શ્લોક છે.

આ ચરિત્ર પ્રથમ શ્રી જ્ઞાનમસારક મંડલે ઉપાવવા માટેલું હતું, પરંતુ કેટલાક કારણસર અપૂર્ણ રહેવાથી વકીલ કેશવલાલ પ્રેમચંદની પ્રેરણાથી અમે તાકીદે સંપૂર્ણ કરાવવાનું સ્વીકાર્યું હતું; પણ પ્રેમની ઢીલથી તેમજ મુખો દૂર પ્રદેશના મોકલવાના હોવાથી આ ચરિત્ર વહાર પડવામાં વિશેષ વિલંબ થયો છે.

આ ગ્રંથની એક કોપી રોમ શહેરનિવાસી ડોક્ટર એમ્બ્રો-જીવો ચેલીનીએ તૈયાર કરીને મોકલ્યાથી છે તેથી તેમનો અને આના મુખ ડૉ. હરમન જેકોવીએ તપાસી આપેલા હોવાથી તેમનો અત્ર આભાર માનવામાં આવે છે.

પરસ્પર સંબંધ જોઈ દેવા વિગેરે કાર્યમાં વકીલ કેશવલાલ પ્રેમચંદે પણ સારો પ્રયાસ કર્યો છે તેથી તેમનો પણ આભાર માનવામાં આવે છે.

આ ચરિત્ર સાચંત ચાંચવાથી અનેક પ્રકારનો શોધ થઈ શકે તેમ છે, તેથી તે પ્રકારની ખલામગ કરીને આ ટુંકી પ્રસ્તાવના સમાપ્ત કરવામાં આવે છે.

સંવત ૧૯૬૬

વંશાર

શ્રી જૈનધર્મ પ્રસારક સમા

ભાવનગર.

INTRODUCTION.

—o—o—o—

From the prasasti of the *Vardhamanasuri* (वार्धमानसुरि), we learn that its author, *Vardhamanasuri*, (वर्धमानसुरि) belonged to the *Nandradra-chikha* (नागेन्द्रगण्ड). His spiritual descent is the following: (1)

1. Virasuri	वीरसुरि
2. Chachelika	चक्षिग
3. Vardhamana (of the Paramara family)	वर्धमान
4. Ramasuri	रामसुरि
5. Chandrasuri	चन्द्रसुरि
6. Devasuri	देवसुरि
7. Abhyadevasuri	अभयदेवसुरि
8. Dhincavara	धनेश्वर
9. Vijayasinha	विजयसिंह

|
Devadracharya
(देवेन्द्राचार्य)

|
Vardhamanasuri
(वर्धमानसुरि)

The prasasti adds, furthermore, the origin of the poem and gives the date of its composition.

(1). This descent corresponds precisely with

narrate the edifying exploits of King Padmottara who in his next existence became Vasupujya. The last two sargas describe the birth, life, and spiritual career of Vasupujya. With this groundwork of our poem, however, are interwoven a number of *Kathas*, nineteen on the whole, in order to exemplify some of the fundamental doctrines of the Jains, a demonstration of which is given either in the principal narration or in the several *Kathas* themselves.

In the table of contents of these *Kathas* (1) I enumerate them with such particulars as the reader may desire to have. It may be added that I have given a detailed analysis in Italian of the contents of the Vasupujyacharita in the first and second Volumes of *Rivista degli Studi Orientali*, Rome 1907-08.

(1). Of these *Kathas*, the first (I, 66-612: the King Punyadhya) treats of merit (*punya*); the second, intercalated in the first (I, 423-567: Hamsa and Kesava) on the importance of the vow not to eat during the night (*bhogavirati*); the third (II, 12-600: Ratisara) on liberality (*dana*); the fourth (II, 607-1369: Sanatku-mara and Sringerasundari,) on exercises in the moral restraints (*sila*), the fifth (II, 1375-1528: Samvara) on austerities (*tapas*), the sixth (II, 1534-2170: Chandrodara) on the meditations (*bhavana*); the seventh (IV, 24-176. Vikrama) on true faith (*samyaktra*), the eight (IV, 182-

The *Vasupujyacharita* is written throughout in Sloka, except the last stanza of each of the four cantos, which are in Vasantatilaka. The style is fluent, abounding in poetical conceits, and aiming at different kinds of alliteration (अनुपास) which seems to have been greatly relished by Jain authors and readers. The language is correct on the whole and altogether not different from what we meet with in other Jain Kavyas of the same character and period.

244 Sura and Chandra) on the vow *not to kill* (*ahimsa*); the ninth (IV, 250-320: Hamsa King of Rajapuri) on *sincerity* (*satya*); the tenth (IV, 325-400: Laksmikunja) on the vow *not to steal*, the eleventh (IV, 405-466: Nagila) on the vow of *chastity* etc; the twelfth (IV, 471-523: Vidyapati) on the vow of *limitation in possession* (*aparigraha, parigrahapramana*); the thirteenth (IV, 527-595: the Simha merchant) on the vow of the *directions* (*deyatata*); the fourteenth (IV, 599-654: the Dharma child) on vow of *concerning the continence in enjoyment of food* etc (*bhogaprahogavrata*); the fifteenth (IV, 657-699: The Surasena and Mahasena princes) on the vow to *refrain from unnecessary injury* (*anarthakankshavivratata*); the sixteenth (IV, 701-761: The Kesarin prince) on the vow with regard to *time* (*vimayika*); the seventeenth (IV, 765-820: the pious minister Sumitra) on the vow of *“drawing closer or contracting every day the limits already laid down to the range of tra-*

The present edition of the *Vasupujyacharita* is based on the following Mss.

A. a modern, fairly correct Ms. 182 leaves, 12 lines on a page, dated Samvat 1915.

B. an old and good Ms. but it omits frequently verses or parts of verses; 107 leaves, 17 lines on a page. It bears no date, but, judging from its appearance and the form of the letters, it may be 300-400 years old.

C. a bad Ms. written by an ignorant scribe. Besides the text it contains an interlineary Gujarati Tala, 505 leaves. Dated Samvat 1859, Saka 1721, Magha Sudi 9 Monday.

D. a carefully written Ms; though it is younger than B, it has the advantage of containing no licence. Not dated, but apparently older than C.

All these Mss. have kindly been lent me by *Vakil Keshavlal Premchand B.A., L.L.B.* of Ahmedabad. To his well known endeavours in the interest of Jain Literature it is due that this edition of the *Vasupujya Charita* could be undertaken

rels." (Bhandarkar Rep. 1881 p. 111f) (*desavakasilavrata*); the eighteenth (IV, 821-887); the *Mitrananda* minister) on the vow of fasting (*paushadhavra'a*); the nineteenth (IV 890-970: *Sumitra*) on the vow of giving food and shelter to Ascetics (*atithisamvibhaga*).

In conclusion I have to thank my respected teacher Professor *Doctor Hermann Jacobi* of Bonn, who has revised my manuscript before sending it to the press and has assisted me in reading the proofs

Rome,

DR. AMBROGIO BALLINI.

April 1910.

A TABLE OF CONTENTS OF KATHAS NARRATED IN THE WORK

सर्ग. श्लोक.	Name of the hero or heroine.	Subject	(English equivalent)	Serial number.	Page of the work.
१ (६६-६१२)	पुण्यान्य	दुष्य	merit	१	६-५३
१ (४२३-५६७)	हंम केजव	निष्ठाभीजन-	the vow not to eat		
		विरति	during the night	२	३६-३८
२ (१२-६००)	रतिमार	दान	liberality	३	६१-११०
२ (६०७-१३६९)	सनत्कुमार-दृंगार-मुन्दरी	नील	exercising in the moral restraints	४	१११-१७५
२ (१३७५-१५२८)	संवर	तपः	austerities	५	१७६-१८९
२ (१५३४-२१७०)	चन्द्रोदर	भावना	meditations	६	१९०-२४४
४ (२४-१७६)	विक्रम	सम्पत्त्व	true faith	७	२४३-३३५
४ (१८२-२४४)	मूर चन्द्र	अहिंसा [१]	the vow not to kill	८	३३६-३७१
४ (२५०-३२०)	हंस (king of रागपुरी)	सत्य [२]	sincerity	९	३७२-३७८
४ (३२५-४००)	लक्ष्मीकृष्ण	अन्वेष [३]	the vow not to steal	१०	३७८-३८५

६)	नागलि	the vow of chastity	११	३८५-३९०
७)	वियापति	the vow of limitation		
	सिंह	in possession	१२	३९१-३९६
४	(५३७-५९६)	the vow concerning directions	१३	३९६-४०१
	धर्म child	the vow of continence		
४	(६५७-६९९)	व्रत [७] in enjoyment of food &c.	१४	४०२-४०६
	सुरसेन महासेन	अनर्थदृष्ट- the vow to restrain		
४	(७०४-७६१)	विरति[८] from unnecessary injury	१५	४०७-४१०
	केदारि	सामायिक [९] the vow with regard to time	१६	४११-४१५
४	(७६६-८२०)	देवानकादि- the vow of drawing कन्नत closer [१०]		
	मुमित्र	पीषध्वन[११] the vow of fasting	१७	४१६-४२०
४	(८२४-८८७)	अतिथिसंवि- the vow of giving	१८	४२१-४२६
४	(८९०-९७०)	भाग [१२] food and shelter et c.	१९	४२६-४३३

VARIOUS READINGS OF THE
VASUPUJYACHARITA.

पाठान्तर.

	I.	228bB	अत्राद्ये ॥
26aB	पस्य ॥	231aA	शिवसौख्यानाम्
52aB	मुदा ॥	238aA	इति तस्य ॥
56bB	न किम् ॥	240aA	राज्यं चापि ततः क्षणं ॥
85bA	अवध्यत ॥	247bB	कमप्युच्चकायाः
86bB	वासानदावपम् ॥	261aB	मेदमुच्यताम् ॥
109aB	वात्यावर्नवद्वमन् ।	325aA	तु ॥
" bB	लोलयामास ॥	349bB	पचु स्याचुर्यम्
116aA	महोत्सवमयम् ॥	358bB	न बन्धनीयो ॥
123bBC	संमर्ग ॥	" aB	[अ]वधिज्ञान- निधिः ॥
141aB	तन्क चेत्तु सः ॥	458l A	कस्याधिकरो- त्वयम् ॥
142bB	कार्यमाचार्यवर्य- मावर्ग्य	472bB	युक्तमित्युक्त्य सताम् ॥
171bB	साधितम् ॥	496aB	किंच ॥
174aB	षण्दिकदम्बेन ॥	517b A	पनुजोज्वल
" bB	तूर्यनादेन ॥	511bB	पारणक्षणम्
195a M.S.	सौर्यलक्ष्मी- नदीनाद्याः	578bA	स्वसमान धाधुजः ।
217bA	कृत्वाननिम् ॥		
219bA	निर्ममो निर्ममे सोऽयम् ॥		

- 659aBD तत्पूज्यौ न्यस्य
मन्मोहं स्वपात्रे
मघवत्यपि ।
मां धतायानुम-
न्येयामिहार्थे
ऽस्मि कृताञ्जलिः ॥
- 667bA मुधैव खिद्यसे ॥
- 668aBD स्थितम् ॥
- 690aD यतो यतो मवा-
भिरूपः ॥
- 702aBD जिनोऽहात्पाणि-
नेपथ्यं सर्वशस्त्रप्र-
हादरैः ॥
- 711BCDमधुः मपेदे वा
त्रिं कृतं ॥
- 734bA विभुं सर्वे ऽगुणा
इव ॥
- 761bB याचते ॥
- 805bBD पञ्चनाम् ॥
- 929aB 1)नेपथ्येर्भोजिरे ॥
- 1082bD दान्यमान् ॥
- 10: 3aA नपुंसकम् ॥
- 1094aAC 1)नदानुसूतेरे-
का ॥
- 101bAC श्रीमद्रामम् ॥

IV

- 21bAC द्वादशनां तु स-
म्यक्तं जीवितं
परमं स्मृतम् ॥
- 24aAC जम्बुद्वीपे ऽस्ति
कुसुमसन्निभं कु-
सुमं सुरम् ॥
- 56aAC अन्येषु पाँनःपु-
ष्येन ॥
- 69a }
70b } BD omits
- 121bA स्तुतां B मुताः
(sic) C स्तनाः
(sic) D म्मुता ॥
- 152bC उद्यमः D उद्भवः ॥
- 168bA चिरं विरागः ॥
- 186aD वृत्तिरपि कल्पिता ॥
- 192 bAC विविक्तरागम-
दक्षीन् ॥
- 219aBCD निश्चिन्तायोऽप्य ॥
- 244aBD: भयं दृष्टान्तमा-
कार्ण्यं मकर्णः
कर्णकार्ण्यम् ॥
" C वृत्तिसंयाप्तिका-
र्यम् ॥

- 247bBD: सुधीभिर्धीमप-
श्चेन ॥
- 259aAC: पूर्वकर्मवशा-
द्भृशम् ॥
- 293aBCD: चिन्तामसौ
सुम्बन् ॥
- 304bA: वृषचारेभ्यः ॥
- 321bA: शिववर्त्मनः ॥
- 322aA: आहतं ॥
- 324aA: *पालननिश्चलः ॥
- 325aAC: *धर्मकर्मोर्मि० ॥
- 329aBC: विविधाभिर्वि० ॥
- 409bACD: विवेकदीपं- ॥
(S. Sl. 425)
- 452bA स शङ्कास्यो ऽ
वदत्ततः ॥
- 464aAC: अन्ते संतेजित-
ध्याना नागिलः
सह नन्द्या ॥
- 465aAC: भोगान्समं दिवः ॥
- 480bA: वञ्चयसि मियाम् ॥
C: मिय ॥ "
- 510bA: विपुलश्रीमहाग्र-
हात् ॥
- 608aD चिन्तात्रस्तस्यो
वी० ॥
- 703aD कंदाप्यदः ॥
- 709aD इति ध्यात्वा द्र-
यं तत्र ॥
- 724aA कोपतप्तं लोचन-
योर्द्वयम् ॥
- 784bAC स प्रतिज्ञो मदा-
मात्यः ॥
- 858bD पद्मनेत्रेति नाम-
तः ॥
- 861aA च विद्यायेत्ता ॥
- 902aBD तमालोककृता-
दरः ॥
- 925aD अथासौ ॥
- 931aA यथाविधेषु पात्रेषु ॥
- 976A मयवा नामतस्त-
स्यामवनीमय-
वाभवत् ।
रेजेऽरिषु भुजा-
दम्भाहम्बोलिर्य-
स्य भीषणः ॥
- 1061bD सुखमण्डनम् ॥

1077bA ०खर्वसर्वाङ्गक-
म्पमाक् ॥

1107bD दुःष्टक्रान्तः ॥

1116D पापी द्वीपो बभू-
वाय तृतीयां च
गतोऽय सः ।
नकुलीभूय द्वि-
तीयां बकोऽय
प्रथम[ि]च सः ॥

1125bA पुण्यपुष्पैश्च दुर्ग-
न्धः मृगन्धश्च ॥

1132bA सौख्यभागसौ ॥

1143bD घृणा तेन सप-
ग्रादि जगृहेऽय
कलावलिः ॥

1151aBD विद्यते मुग्धा ॥

1157bAC राधावेधविधा-
धियः ॥

1169bBD वैरिगोत्रवना-
नलः ॥

1181aD ०ज्ञानिवचःस्म-
रन् ॥

1191bA भूधनेनानुधावता ॥

1229bA तत्कथ्यतां श्रुत् ॥

1237aD धर्मरुचि ॥

1241bAC सुनिमुन्मुदम् ॥

1248aA जातिज्ञानमवाप्य

1251bD वामुपूज्यपवित्रि-
ताम् ॥

1255bA नो केन नामबो-
केषु काङ्क्षितम् ॥

1256aA मध्येऽपि कं
रागं ॥

„ „ D मध्येऽधिकं रागं
नीरागान्तोऽपि नैव यः ॥

1258aB ०जगद्भूर्तरुपदे-
शः क्षमी वृषः ।
लघुं न्यस्य मृतं
राज्ये भेजे ।

„ „ D वृषः श्रुत्वा जग-
द्भूर्तरुपदेशं प्रज्ञा-
न्तधीः ।

राज्ये न्यस्य मृतं
सोऽय भेजे ॥

1269aA मूकीकृतनन्दी-
भिः साकृत्कृत् ॥

1293bA	दृश्यते स्पृश्यते ॥	Sl. 3aD	शूरिर्भूरियुगाश्रुतः ॥
" "	D अवाद्यंस्तदा सुस्तोत्रिकाः ॥	Sl. 8-25A	omits.
1331aA	क्षीणकर्माय क- र्तव्यो ॥	Sl. 16aD	श्रीमदाहादनो
"	bD जगद्गुरुः ॥	BC	श्रीमदाहादनो- ऽननि metr mistaken !
1363aD	कीकासगणान् ॥	" 29aD	श्रुया ॥

॥ वासुपूज्य चरितम् ॥

प्रथमः सर्गः

अर्हन्तं नोपि नाभेयं कल्याणकलमं सताम् ।
रेजुराभ्रदलानीव यत्कर्णनिकटे जटाः ॥ १ ॥
भक्तिरागभृतानन्तमव्यस्यान्तस्थितेरिव ।
विद्रुमच्छापकापो ज्ञा वासुपूज्यः धियेऽस्तु वः ॥ २ ॥
स्वार्थे ऽहं कमटात्काष्ठं संहे भोगी तु मत्कृते ।
तन्मान्यो ऽयमितीवामुं पाश्वर्यं मुर्धाचदन्मुदे ॥ ३ ॥
रणे ऽपि धीरा वीराः स्युर्महावीरस्त्वसौ वनः ।
देवीद्दिव्यजितो नेति यं स्नातीन्द्रः स यो जनात् ॥ ४ ॥
अन्यानपि जिनामामि ध्यायामि धृतदेवताम् ।
प्रारब्धसिद्धिफलदाश्रये कल्पनरुन्गुरुन् ॥ ५ ॥
सनाभाहादनो धर्मः सर्वलोकोत्तरस्थितिः ।
जीपाञ्जन्तुसमुद्धारव्यापाररचिरधिरम् ॥ ६ ॥
देयाद्धर्मः स वः कामान्कामधेनूरमूर्यतः ।
चतस्रः हरिधारन्ति मुद्धिर्थाष्टासिद्धयः ॥ ७ ॥
परोषकारिणां घृषो धर्म एवाधिनेषु वः ।
ददाति निर्दिति स्वस्य सजापामापे निःसृष्टः ॥ ८ ॥
जयन्ति जगदुत्सङ्गरद्गदुत्तुङ्गवीर्यतः ।
स सन्तः सततं येषां धर्मो ऽस्मिन् रमते मतिः ॥ ९ ॥

चत्वारो ऽस्य सपर्यायाः पर्यायाः कृतिनां मताः ।
 दानशीलतपोभावनामानः कामितप्रदाः ॥ १० ॥
 ते तु भीमभवाम्भोभिसेतवः पुण्यहेतवः ।
 बुद्धिमद्भिर्विबुध्यन्ते महतां चरितश्रुतेः ॥ ११ ॥
 अतः सत्पुरुषश्रेणिश्रवणामृतवर्षणम् ।
 शर्मणः कर्मणं कर्ममालिन्यक्षालनक्षमम् ॥ १२ ॥
 वासवानां हि यः पूज्यो वासुपूज्य इति श्रुतः ।
 तस्य तीर्थेशितुश्चारु चरितं रचयाम्यदः ॥ १३ ॥ युग्मम् ॥

अस्ति स्वस्तिनिधिः स्वर्णशैलवर्ण्यान्तरावनिः ।
 जम्बूद्वीप इति द्वीपो लक्षयोजनविस्तृतः ॥ १४ ॥
 यस्योत्तरकुरुस्थानश्चित्रन्नमयो द्रुमः ।
 जम्बूर्भवति मायूरच्छत्रं द्वीपजयोच्छ्रितम् ॥ १५ ॥
 यो ऽनन्तप्रतिमो ऽप्यत्र सर्वत्राप्रतिमः क्षिती ।
 अनादिनिधनो ऽप्युक्तः सप्तवर्षमयो बुधैः ॥ १६ ॥
 सो ऽस्ति कङ्करूपेण लवणाम्बुधिना वृतः ।
 द्विलक्षयोजनोन्मानो विस्तारेण निरन्तरम् ॥ १७ ॥
 यो ऽन्तःकूटस्थर्चयेषु भक्त्या नित्यार्हतां पुरः ।
 नृत्यत्यूर्मिभुर्जनित्यं गायत्यूर्जितगर्जितैः ॥ १८ ॥
 द्वीपो ऽस्ति परतस्तस्य धातकीम्बण्डसंज्ञकः ।
 यः पृथुत्वे चतुर्लक्षयोजनानि समन्ततः ॥ १९ ॥
 ख्यानो ऽस्मदभिधानेन द्वीपो ऽयमिति नृत्यते ।
 यत्र रत्नमयैर्महद्वयस्पर्शातकीद्रुमैः ॥ २० ॥
 यथास्ति चतुःपष्ट्या विजयैः पट्टिर्वापि ।
 चतुरङ्गवलयतफलयकं नयधर्मयोः ॥ २१ ॥

जनस्यान्तरपद्मैरिजेतुस्तेजोयशःश्रियाम् ।
यत्रार्काः कुण्डलायन्ते द्वादश द्वादशेन्द्रवः ॥ २२ ॥

विद्यते तस्य फालोदजन्मधिः परिधिस्थितः ।
विस्तृतः सर्वतो यो ऽष्टलक्षयोजनमानभृत् ॥ २३ ॥

आशापत्रेषु गीनित्यमनन्तानर्हतां गुणान् ।
लिखत्वितिदो यो पक्षे मर्षाभावं निजाम्भसि ॥ २४ ॥

द्वीपो ऽस्ति परतस्तस्य श्रीपुष्करपराद्वयः ।
यो योजनानि विस्तारे लक्षाः षोडश लक्ष्यते ॥ २५ ॥

तस्य नामार्थमत्यर्थं मघणन्ति वरधियः ।
माघन्मद्युपशङ्कारैः पुष्करैः पुष्कराधयाः ॥ २६ ॥

तस्यार्थे वृत्तवान्भृद्भ्राताने मानुषोत्तरः ।
नित्यार्हैश्चारुचैत्यानि यस्यास्ते गुह्युदः रघुदः ॥ २७ ॥

तस्मादर्वाण्विभागे ऽस्ति स्वर्णादिर्भूमिभूषणम् ।
यद्भासः योसरायन्ते गगने नीलनीरजे ॥ २८ ॥

ततः पूर्वविदेहारण्यं क्षेत्रं प्राच्यां मियं सताम् ।
यत्रार्हद्वारमुधासेकाज्जायन्ते निवशालयः ॥ २९ ॥

तत्र सीतासरिद्वीचिसिच्यमानवनावनिः ।
अस्ति विस्तारिमङ्गल्यो विजयो मङ्गलावस्ती ॥ ३० ॥

विभावर्षामपि जना विभावर्षाङ्गभूषणैः ।
ध्यस्तध्वान्तभरा यत्र यान्ति मान्तरचर्मणु ॥ ३१ ॥

इन्द्रनीलमयं दाम धून्ये ऽपि पतिर्न पाधि ।
भुजङ्गमभ्रमेणैव यत्र नादीयते ननैः ॥ ३२ ॥

तत्र पार्श्वं सुवर्णानां वणिन्यास्तिलकं भुवः ।
निःसपन्ननृरथधीवरं रत्नपुरं पुरम् ॥ ३३ ॥

सत्कृत्यामृतसिक्तानां यत्र भान्ति ध्वजाञ्चलाः । --
 तीर्थेश्वरैश्मनां पुण्यद्रुमाणां पलत्रा इव ॥ ३४ ॥ --
 वपन्तो धार्मिकाः सारं यत्र क्षेत्रेषु सप्तमु । --
 पुण्यधान्यैर्गारिष्ठं स्वं कोष्ठागारं सुविभ्रति ॥ ३५ ॥
 यत्र स्त्रीवेणिवज्ञोन्नवक्रेषु श्रीरहनिशम् ।
 वीरासिकुम्भिकुम्भाञ्जवाससौख्येन खेलति ॥ ३६ ॥
 धर्मेण त्याजिता लक्ष्मीश्चापलं यद्गृहेषु यत् ।
 कोटिध्वजाञ्चलव्याजात्तन्मूर्तमिव वीक्ष्यते ॥ ३७ ॥
 तस्मिन्पद्मोत्तरो राजा प्रजापालनलालसः ।
 अभूद्भूमिदोषाणां रोषाणामिव सन्मुनिः ॥ ३८ ॥
 अंहिहस्तास्यनेत्राणि नलिन्याभान्ययं दशैः ।
 अतो ऽस्य नलिनीगुल्म इत्याख्याभिदधे कुशैः ॥ ३९ ॥
 स्वमे पद्मं महत्तस्मिन्गर्भस्थे दृश्ये ऽश्रया ।
 अतः सद्भिर्महापद्म इत्यस्य विदधे ऽभिधा ॥ ४० ॥
 व्योममण्डलमालिन्यच्छलकज्जलमालिनः ।
 वर्षां छायेव यत्तेजःप्रदीपस्यारिदुर्यशः ॥ ४१ ॥
 आपीय विशदं वैरिवनितानां म्मितामृतम् ।
 उद्गारवद्यशोभारं यस्यासिः शाश्वतं व्यधात् ॥ ४२ ॥
 स देहद्युतिमंदोहसंदेहितविभूषणः ।
 सभायां भूधनो ऽन्येषुर्भद्रासनमभूषयत् ॥ ४३ ॥
 श्रीक्रेन्द्रिदीर्घिका संसद्य हंसकुलैरिव ।
 रेजे राजपदाम्भोजसेवाहैवाकिभिर्नृभिः ॥ ४४ ॥
 अमान्यान्तर्विनिर्पान्त्या मितया पल्लिच्छलात् ।
 युद्धया विमलवोधाया रेजिरे तत्र मन्त्रिणः ॥ ४५ ॥

मुहुः मकम्प्य मूर्धानं सभ्यनिविष्टपूर्तये ।
क्षेप्यमाणानि कर्णेषु तत्र सूक्तान्यधुर्बुधाः ॥ ४६ ॥

ध्वजहारकृतस्तत्र देहाचिंसाचर्करिव ।
रङ्गरन्योन्यसंयद्वाचान्दर्भूपिताः स्थिताः ॥ ४७ ॥

यत्तान्यमोच्छलद्ब्रह्मीमये तिमिरसंचये ।
दर्शो खद्योतपोतस्य शुक्तिं मद्योतनः सदा ॥ ४८ ॥

उदेष्यतः प्रनापामेर्धूमदण्ड इवोन्मुखः ।
यदासिर्युधि शमुस्त्रानेर्षदृष्टो जग्राविलैः ॥ ४९ ॥

कर्पूरपूरवधेषां यशो रोदःसमुद्गके ।
जग्रे अरिदुर्यशःकृष्णाद्धारसङ्गाधिरं स्थिरम् ॥ ५० ॥

स्वाम्यादेशयनावेशरसत्र्यालसचातकाः ।
उन्मुखवास्ते अपि भूपाल्यास्तत्र तस्पुर्यथास्थिति ॥ ५१ ॥

चतुर्भिः कल्याणकम् ॥
तांश्च भूमिभुजः स्वो च भुजां पश्यन्मुहुर्मदात् ।

राजा पद्माक्षरो हृष्यन्नुवाच सचिवेश्वरम् ॥ ५२ ॥

यदाक्रामति दिक्चक्रं भूशक्रो भुजविक्रमात् ।

तत्र चित्रं यतः सर्ववलेभ्यो दोषंलं मद्यत् ॥ ५३ ॥

यदार्मादमयुक्तं चेतस्तीतो दक्ष शिक्षय ।

यन्मन्वितामहस्यापि सर्वशिक्षागुर्भयान् ॥ ५४ ॥

अथामात्यपतिर्दध्यां नृपो अयं भुजदुर्मदः ।

ततस्तत्त्वविदां हृदिरपदास्यं यदत्यदः ॥ ५५ ॥

नृपस्मिं विरामित्यन्तश्चिन्तयन्तमभाषत ।

किं न मद्रचसां किंचिद्भवद्दिदत्तमुत्तरम् ॥ ५६ ॥

एवं निशम्य मन्त्रीन्दुर्जगाद् नृपतिं प्रति ।

दन्नेन्दुयुतिभिर्दुरान्त्रुणां मोहतमो हरन् ॥ ५७ ॥
 मभो अयुक्तं त्वयोक्तं यद्वलेभ्यो दीर्घं महत् ।
 तनु स्यात्सकलं येन तन्पुण्यं प्रबलं न हिम् ॥ ५८ ॥
 अथाह भूषो भूपानां शीर्षमेवार्थमापकम् ।
 तदादिगमि मन्त्रीन्द्र यन्पुण्यमिति किं नु तत्र ॥ ५९ ॥
 इत्युक्तिभानि राजेन्द्रे मन्त्रीन्द्रो वदति स्म सः ।
 मान्यार्थमरीषाकः पुण्यमरोच्यते अर्चन् ॥ ६० ॥
 अथावृत्तानुत्तमः पृथ्वीन्दुरिति मन्त्रिणम् ।
 साक्षात्तेजो अर्चुत्तारदमस्तिव्ये तु का ममा ॥ ६१ ॥
 मुदे दृष्टिरिच्छेदनायगध्यस्य भूपतेः ।
 ततः मुह्यतगूथेन प्रयुचे सचिरेन वाह ॥ ६२ ॥
 राग्यं मुह्यतदीनस्य तेजसा च यत्नेन च ।
 अयोग्यार्थं गारुडराजस्य क्व नु राजते ॥ ६३ ॥
 मूढैः शोभते भूरि धाम ध्याम च दन्तिनाम् ।
 यदर्थापमयी गाने ज्ञाने धर्मो अत्र कारणम् ॥ ६४ ॥
 गन्तं दीनो हरीनो हरीनो वि गयगुह्यैः ।
 यन्पुण्यद्वयव्यापारि पुण्यं तेन प्रदीयते ॥ ६५ ॥

अथादि विशद्व्यादि मङ्गलानि विद्यते ।
 इत्यादिद्वयं यथायाः सत्र यत्रपुत्रं पुण्यम् ॥ ६६ ॥
 तत्र सर्वयमंत्रामयवसाम सुतां विभुः ।
 अत्रवृत्तनाम्भोजनानम्नपनामिधः ॥ ६७ ॥
 इत्येवमेव शृतीन्नात्र व्याख्यानी धनारथः ।
 इत्येवमेव शृतीन्नात्र व्याख्यानी धनारथः ॥ ६८ ॥

भाग्याभोगेन भूषाणां रत्नमेतीदृशं भृशम् ।

इति दक्षस्तदा पुम्भिः ख्याते तत्तुग्भिर्गौरवे ॥ ६९ ॥

असामान्यो गुणैर्मन्यो ममायमिति तस्य सः ।

यया कुञ्जरराजस्य सम्मुखं राजकुञ्जरः ॥ ७० ॥ युग्मम् ॥

ननादाम्बुदनादेन प्रीतः प्रेक्ष्य नृपं द्विपः ।

नृपस्त्वपूरि रोमाञ्चैर्वहूरी भूरियाङ्कुरैः ॥ ७१ ॥

वामं च दक्षिणं चाङ्गं शिरःकम्पनकतवात् ।

मुहुरस्याद्भुतं पश्यन्निवेति ध्यायति स्म सः ॥ ७२ ॥

द्रुमैरावणमसौ तद्गुणग्रहधीरिव ।

उद्यन्त्यातु नभोगभगतो ऽद् इव गर्जति ॥ ७३ ॥

इन्द्रेभस्पर्षया शङ्के यशोभिर्विशदीभवत् ।

इन्द्रतायोग्यभाग्यानामेवायं याति यानताम् ॥ ७४ ॥

इति ध्यायन्धराजानिः सन्मान्य व्यवहारिणम् ।

विशतुं दन्तिनो मूल्यं तद्विदः स समादिशत् ॥ ७५ ॥

मिभिर्विशेषतम् ॥

निरीक्ष्य लक्षणान्यस्य द्विरदस्य विशारदाः ।

जगदीशं जगुल्लोलमालयः पुलकाङ्किताः ॥ ७६ ॥

शास्त्रोक्तानामदोषाणां सर्वमलक्षणमृशाम् ।

हस्ती दृष्टो ज्यमेवाथ द्विरदानामुदाहृतिः ॥ ७७ ॥

भूपस्य यम्य कस्यापि स्यादसौ द्वारभूषणम् ।

संसाधयति दुःसाधानप्यरीढील्यैव सः ॥ ७८ ॥

पदं कृतयुगम्पेव निरीतिः मुहूर्तकभूः ।

एतदन्तिभृतो भूमिभर्तुर्देवो ऽपि शोभते ॥ ७९ ॥

वामिदं स्यादमूल्यस्य मूल्यमस्य गजस्य तत् ।

याचते यद्वणिग्याद्देयं देव तदेव हि ॥ ८० ॥
 किं ते मूल्यं ददामीति राक्षि प्रीते ज्य पृच्छति ।
 व्याहारि व्यवहारैकहारिणा व्यवहारिणा ॥ ८१ ॥
 स्वामिन्विन्ध्याद्रिराजम्य युवराज इव द्विपः ।
 अत्युत्तमो ज्यं विल्यातः साम्प्रतं हस्तिवन्धिषु ॥ ८२ ॥
 स्वदारिद्र्यद्रुमद्रोहकृते ऽसौ केन केन न ।
 महोपायसहस्रेण धर्तुमारभ्यताभितः ॥ ८३ ॥
 वितन्वतीभिः साम्यं वा वैपम्यं वा किमप्ययम् ।
 वद्धुं शेके न वारीभिर्नारीभिरिव संयमी ॥ ८४ ॥
 सम्यग्मत्वेनमग्राद्यं गन्धेभं गन्धवाहवत् ।
 अवल्यत विलक्षेण लक्षेण करिवन्धिनाम् ॥ ८५ ॥
 अथाहमधिकोत्साहः सुस्वप्नशकुनव्रजैः ।
 अस्य बन्धाय विन्ध्याद्रिं गत्वा वासमदापयम् ॥ ८६ ॥
 कथं ग्राह्यः स हस्तीति चिन्ताचकितचेतसः ।
 मम प्रमोदरोमाञ्चप्रचयं रचयन्नय ॥ ८७ ॥
 मुक्तिस्पृहमसम्यक्त्वमिव मामेतदर्थिनम् ।
 सतां महसतां चित्ते चमत्कारं प्रपञ्चयन् ॥ ८८ ॥
 मृदुगजितवाद्येन मदपदपदगीतिभिः ।
 श्रियमग्रे निजक्रीडानर्तकीमिव नर्तयन् ॥ ८९ ॥
 वनदेवीभिरप्येष वीक्ष्यमाणः कुतुहलात् ।
 शनैर्वनान्ममागारमगाधगागाधिपः स्वपम् ॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥ ९० ॥
 आश्रयोन्मत्तचित्तेन मयोत्थाय रयाद्य ।
 असावपूजि प्रत्यक्षं स्वभाग्यस्येव दैवतम् ॥ ९१ ॥

[स. १. ९२-१०२] वायुपूज्यचरितम्

नमतो मम तोषेण सुमसन्नः कवी करम् ।

सुस्वामीव दधावेष पृष्ठे कमलकोमलम् ॥ ९२ ॥

भूभृदनीं विरागीव भूभृतामवनीं प्रति ।

संचचालाय संज्ञाप्य हस्ती हस्तेन मामसौ ॥ ९३ ॥

अर्थनं पृथिवीलीलाचारिणं वारणेश्वरम् ।

वयं प्रीत्यान्वगच्छामः विवेकमिव सदृणाः ॥ ९४ ॥

दूरतो राजधानीनामुपकण्ठमपि त्यजन् ।

क्रयान्कं भूभृतां सहं लङ्घमानो बलादपि ॥ ९५ ॥

मयानुगम्यमानो ज्यमेत्य नित्यमयाणकः ।

इह स्वपृथ्वत्तस्यो पूयनाथो ज्य मुस्थितः ॥ ९६ ॥

युग्मम् ॥

रक्ता कोपाश्रितसेव जज्ञे यान्येषु राजसु ।

ममोददुग्धधौतेर धवल्य त्वयि सास्य हर ॥ ९७ ॥

तन्नूनमयमानिन्ये त्वद्भाग्यैरेव वारणाः ।

ममेतदनुगामिन्वान्मद्भाग्यैरसि दक्षितः ॥ ९८ ॥

ततः स्वमुकृतकीर्तं पृष्टार्णनभिर्भं विभो ।

अहं कृतार्थ एवाद्य भवद्भालनिभालनात् ॥ ९९ ॥

अथ वाग्भिः सुधापानपुष्पैः कर्णेन्द्रियधियः ।

प्रीतो महीन्दुर्मन्त्रीन्द्रमुखसंमुखवदग्जगौ ॥ १०० ॥

अमूल्यमेनमानिन्ये बन्धेभमयमेकतः ।

अमूल्यमेकतो ज्योचद्वचनं बद्धनोज्जितम् ॥ १०१ ॥

तदमूल्यद्वयीदानुर्वीसर्वस्वमप्यहं ।

दत्त्वाप्यस्यावृणीभार्वं न गच्छामि करोमि किम् ॥ १०२ ॥

ति स्थिते नरेन्द्रे ज्य ध्याहारि ध्यवहारिणा ।

स्वामिन् गजस्तवैवोक्तो मूल्यं गृहे ऽस्य न ध्रुवम् ॥ १०३ ॥
 इत्यस्मै निश्चयवते सचिवानुमतो नृपः ।
 दत्त्वा वलेन राज्यार्थं तं द्विपेन्द्रमुपाददे ॥ १०४ ॥
 ततः कृतेभस्त्राप्तिमङ्गले ऽयं महीपतिः ।
 चक्रे यात्रां जगत्कम्पहेतुं जेतुं दिशो ऽखिलाः ॥ १०५ ॥
 निस्वानश्वानधूलीभिर्वधिरान्यारिविक्रमम् ।
 संकटोभूतभूगोलं लोलं प्रास्थित तद्वलम् ॥ १०६ ॥
 स गन्धसिन्धुरो वद्धरत्नपट्टः पुरो ऽचलत् ।
 मूर्धोर्ध्वभ्रान्तकोपाग्निरिव लोपाय विद्विषाम् ॥ १०७ ॥
 न नेमुः सर्वतो गर्वकुशीभिः कोळिता इव ।
 ये पुरा वैरिणस्तेषु स तत्याज कृपां नृपः ॥ १०८ ॥
 रणेषु वारणेन्द्रस्तु स वात्यावर्तवद्द्रुमान् ।
 लोडयामास विद्वेषिचमूस्तृणसमूहवत् ॥ १०९ ॥
 द्विपेन्द्रः मेक्षकाभूतसकलस्ववलौचयः ।
 शत्रून् स त्रासयामास द्रुतमब्दानिवानिलः ॥ ११० ॥
 दन्तघातद्वलद्रप्रकपाटः पाटयन्मदान् ।
 अरीन्करीन्द्रध्वजे ऽसौ दुर्गस्थानपि दुर्गतान् ॥ १११ ॥
 इत्येष समरे ऽर्जुनीदन्तलक्षीकृतान्द्विपः ।
 लक्ष्मीकृतं तदस्त्रैः स्वं गतिवेगादलक्षयन् ॥ ११२ ॥
 दिशामन्तेषु मिथ्यान्वख्यातान्प्रेक्ष्येव दिग्गजान् ।
 जितकाशी स कुम्भीन्द्रो ववन्ते ऽनुचलद्वलः ॥ ११३ ॥
 शक्तिसाधितदुःसाधे सिन्धुरे जयवन्धुरे ।
 तरिम्न सविस्मयश्रेम रेमे भूमीशमानसम् ॥ ११४ ॥
 तमेवैभविभुं भूर्पूजयथ्रीमङ्गलागतैः ।

पदे पदे ऽर्चयन्नाप पुरं नरपुरन्दरः ॥ ११५ ॥
 महोत्सावमद्यो भूषमवेशावेशपेशम् ।
 सार्विबन्तपुरं चक्रे शक्रेणापीप्सितास्पदम् ॥ ११६ ॥
 आत्येककामवामासीजालमालिनजालकम् ।
 काष्ठीरनीरनीरन्ध्रच्छाडोडिनभूतलम् ॥ ११७ ॥
 व्योमापगां जयन्तीभिर्वंजयन्तीभिरद्भुतम् ।
 दक्षुन्नोरणस्तम्भानद्धर्ममद्रासिन्दुरम् ॥ ११८ ॥
 कृताकल्पमिबानन्पस्वस्थानातानैर्जनैः ।
 सदासायिव दन्ताभमुत्तानोरणकान्तिभिः ॥ ११९ ॥
 दुर्जयारिजयारोहरोहन्मोहसांभदः ।
 तत्पुरं मविरेशाय नृपस्तद्द्विपमंगलः ॥ १२० ॥

चतुर्भिः कल्याणकम् ॥

मोतिगौरमुद्गुः पौरः स्तुयमानः पदे पदे ।
 लिखन्करी करेणोर्वी सविल्लङ्घ इवक्ष्यत ॥ १२१ ॥
 खेल्न सहलममन्तं करारुणायमग्रहीत् ।
 कुतो ऽप्यद्वान्तरीरण्डे धीजे धर्मतरोरिव ॥ १२२ ॥
 करात्तामटिकारण्डः शुण्डारः स ध्यराजत ।
 स्वर्गदण्डाग्रमंसर्गिसोमव्योमनलोपमः ॥ १२३ ॥
 किं कर्तानेन करटी सटीग्रण्डेन सम्प्रति ।
 इत्यसौ विस्मयस्पर्शः मेक्ष्यमाणः पुरीजनैः ॥ १२४ ॥
 आचनानगरमद्गल्यः मतिस्थानं मतद्गजः ।
 लीलालसगतिः प्राप भूषालभरताद्गणम् ॥ १२५ ॥
 सुग्मम् ॥

मृग्यमाणो महाधर्यानिश्चलः स्वचरैरपि ।

स गुणी प्रगुणाकृत्य कृत्यावित्खटिकामिमाम् ॥ १२६ ॥

चतुर्षांक्तिं भवचतुर्गतिनिर्गतिमार्गवत् ।

श्लोकमेतन्वृषागारद्वारभित्तौ द्विपो ऽस्त्रिखन् ॥ १२७ ॥

युग्मम् ॥

अविज्ञातत्रयीतत्त्वो मिव्यासत्त्वाञ्छसद्भुजः ।

हा मूढः शत्रुप्रापेण मित्रप्रापेण हृष्यसि ॥ १२८ ॥

श्लोकमालोकयन्नेनमनेनसमसा नृपः ।

अज्ञानन्नर्थमर्थज्ञानपृच्छन्मित्रमन्त्रिणः ॥ १२९ ॥

श्लोकः कथंचिद्बुधे बुधेशैरपि तैर्न सः ।

अतिदीर्घो ऽपि न पुमान्पदाभ्यां लङ्घते ऽर्णवम् ॥ १३० ॥

मुखाग्रे तोरणोर्बुधेन्यथ दन्तांशुधोरणीम् ।

न्यर्वाविद्यन्न्देवो ऽसौ वाग्देवीं रसनासने ॥ १३१ ॥

मदिष्टदेवता कापि मयि दत्त्वा जगज्जयम् ।

श्लोकं शिक्षाविशेषाय लिलेख द्विपरूपभाक् ॥ १३२ ॥

तदस्यार्थमविज्ञाय न विशामि निवेशनम् ।

अमित्रमित्रसंज्ञेहे कास्तु देहे ऽपि निर्दृतिः ॥ १३३ ॥

तदिन्युदीर्य काव्यार्थं हृष्टेखादीर्यमाणहृत् ।

तत्रैवास्थानमास्थाय विभूतिं विविशे विशाम् ॥ १३४ ॥

संहताः सूरयः प्रज्ञावज्ञातसुरसूरयः ।

तैरप्यभेदि न श्लोरुष्टङ्कैर्वज्रमणिर्यथा ॥ १३५ ॥

श्लोकार्थं लोकसार्थेषु समन्तान्मातिगर्वितान् ।

धर्माचार्यानथाकार्यापृच्छत्पृथ्वीपतिः क्रमात् ॥ १३६ ॥

अर्थेष्वद्यत्मानेषु तेषामप्युक्तियुक्तिभिः ।

विपादपात्रं धात्रीनः किं कर्तव्यजहो जगौ ॥ १३७ ॥

श्रोत्रेनानेन कनकाचलेनेव मकम्पनाः ।

सर्वज्ञमानिनः सर्वे गर्वेण रहिताः कृताः ॥ १३८ ॥

अद्यापि विद्यते कापि को ऽपि मष्ट्यतास्पदम् ।

न वेति वदति क्षमापे सचिवेन्दुरयोचत ॥ १३९ ॥

अद्याप्येको विवेकोमिसमुद्रो न समति सः ।

आनन्दचन्द्रसूरीन्द्रो जिनशासनतत्त्ववित् ॥ १४० ॥

ऊचे ऽथ राजा नाज्ञायि यद्गर्भ्यस्तत्कथं नु सः ।

तथाप्याहूयतां सां ऽपि शीर्णजन्यो ऽस्तु संशयः ॥ १४१ ॥

अथ मन्त्री स्वयं गत्वा नत्वा विनयवामनः ।

निश्चय कार्यमाचार्यवर्यं माचर्य्य हूत्रवान् ॥ १४२ ॥

ते कर्तुंकाभाम्नीर्थेगशासनस्य प्रभावनाम् ।

राजमन्दिरमाजग्मुः गुरयो ऽथ नयोऽज्ज्वलाः ॥ १४३ ॥

मूर्ते शममिवायान्ते तमेवस्य महागुनिम् ।

भून्यस्तद्गतो हस्तो नमधक्के मुदा नदन् ॥ १४४ ॥

देवांगः को ऽप्यर्त्ता कुम्भी मोहशुम्भी ननाम यम् ।

तं किं मुनीन्द्रं निम्नन्त्रा नपामो वषमप्यमुम् ॥ १४५ ॥

इति ध्यायन्समुत्थाय भद्रपीडादिभुर्भुवः ।

नमश्कार सपरिवारः संसारतारणम् ॥ १४६ ॥

सूरिं सिंहासने ऽध्यास्य निविश्याग्रे ऽतिभक्तिभाक् ।

तं श्रोत्रं दर्शयन्भिच्यामर्थं पप्रच्छ पार्थिवः ॥ १४७ ॥

दन्तच्छविच्छशान्मुक्तिशिलादोषितिवर्णिताम् ।

दर्शयन्निव भक्तेभ्यो गुह्यगिरमथाकिरत् ॥ १४८ ॥

यो देवगुरुधर्माणां प्रयीं जानाति तत्त्रयः ।

रमते तन्मतिः सत्ये म मित्रामित्रभेद्विद् ॥ १४९ ॥

धीतरागप्रभुर्देवो गुह्यस्तत्त्वोपदेशकः ।
 धर्मश्च करुणारम्यस्त्रयतिच्चमिदं विदुः ॥ १५० ॥
 तत्सत्त्वं यद्भवाम्भोधिः क्रमपात्रेण लङ्घयते ।
 मिथ्या मत्त्वं पुनः कर्ममग्निप्यन्मार्गमारणम् ॥ १५१ ॥
 रिपवं रागरोपाया मुहुर्दंढं दृढान्ति यं ।
 मृलादुन्मूलनीत्यास्ते समन्वाद्येण धीधनः ॥ १५२ ॥
 मित्राणि माणिवर्गन्तु यो द्विपन्नपि कर्मदा ।
 कामं क्षामयितव्यो ऽर्सा कृपा दीप्तः शमामृतैः ॥ १५३ ॥
 कपायविषयाञ्जवृन्परिपुष्यन्ति मित्रवत् ।
 सुहृदो ऽमुमतः शत्रुकृत्य निघ्नन्ति धिग्जडाः ॥ १५४ ॥
 राजन्को ऽप्यवधिज्ञानी तव पूर्वमुहन्करा ।
 सूक्तयानया ददौ शिक्षां भुक्तराज्यस्य संयमे ॥ १५५ ॥
 इति विज्ञाय सूक्तार्थं चमत्कुर्वन्गुरोर्गिरा ।
 मेदिनीजानिरानन्दहृष्टरोमपदो ऽवदत् ॥ १५६ ॥
 अथ मे फलवज्जन्म यद्भवान्भवपारदः ।
 अलभ्यत गुरुर्गौरिगुणगौरवभाजनम् ॥ १५७ ॥
 त्वत्प्रसादेन संसारसारासारविचारविन् ।
 जने ऽनुना धुनाम्पूर्वाभोगान्योगानुरक्तवीः ॥ १५८ ॥
 प्रभो पीयूषसदृशा दृशा मां वीक्ष्य दीक्षय ।
 विलीयन्तां भवोत्थाना देहदाहज्वरोर्मयः ॥ १५९ ॥
 इत्युदीर्य पदद्वन्द्वमद्वन्द्वस्थिरमानसः ।
 आनन्दचन्द्रमूरीणामप्रह्लादाग्रही नृपः ॥ १६० ॥
 श्लोकार्थज्ञानसंविधाः परेऽपि बहवो जनाः ।
 दक्षा दीक्षामयाचन्त मुनिमानस्य तं तदा ॥ १६१ ॥

अयं करात्तवल्याणकलशः करिशेखरः ।
 अभिपिञ्चति यं राज्ये स्थाप्यः कामं स मामकं ॥ १६२ ॥
 इत्यादिभ्य तदा मन्त्रिवृन्दं वृन्दारको नृणाम् ।
 मुक्तिवीशाप्रतिभुवं दीशामादत्त संमदी ॥ १६३ ॥ युग्मम् ॥
 ते अपि शुद्धधियो धीराः क्षीराब्धिस्फूर्तिकीर्तयः ।
 कति नादिरे दीक्षां भवशोदविनोदिनीम् ॥ १६४ ॥
 जिनमवचनमौदमभावपृथुभावनः ।
 अथातः सपरीवारो विजहार महामुनिः ॥ १६५ ॥
 मद्गल्पकलशं तस्य करे न्यस्य करीशितुः ।
 पवित्रा मन्त्रिणस्तत्र ततः प्राञ्जलयो जगुः ॥ १६६ ॥
 गजेकराज राजत्वं विराजयति षो गुणैः ।
 तस्मै कस्मैचिदंश्वर्यं विनीर्यं विजयी भव ॥ १६७ ॥
 ततो मनङ्गजस्वामी चामीकरविभूषणः ।
 मन्द्रगजितवाचालदिवचक्रः प्रचचाल सः ॥ १६८ ॥
 रङ्गान्नासन्नश्च राज्याय पुरो ऽसौ परिपातिनः ।
 सहस्रं व दृशा पश्यन्मार्गविघ्नानमन्यत ॥ १६९ ॥
 गरलं तरलं गच्छन्मदागतिगिव द्विपः ।
 स तस्थौ नगगरामग्रामोर्वाप्यपि न क्वचित् ॥ १७० ॥
 कानेन हन्त भन्तव्यमित्यन्तभ्रिन्तयातुराः ।
 नं मन्त्रिणो ऽन्वर्गुमन्त्रं प्रभावा इव साधितम् ॥ १७१ ॥
 ग्नार्थैव पुमानर्चिं पुंरधार्थी स धारणः ।
 दुःप्रवेशं विवेशाथ दूरदेशादधीपयम् ॥ १७२ ॥
 सुप्तं तरुतले कंचिच्चीरच्छन्नशरीरकम् ।
 तत्राभ्यपिञ्चदम्भोभिः कुम्भी कल्याणकुम्भजैः ॥ १७३ ॥

ततो वन्दिकदम्बेन कृते जयजयारवे ।
 दूरमापूर्यमाणे च तूर्यकाणेन दिग्गणे ॥ १७४ ॥
 अयमुत्पापयांचक्रे यावद्राज्याय मन्त्रिभिः ।
 दृष्टस्तावद्विसंकोचिहस्तायवयवः पुमान् ॥ १७५ ॥ युग्मम् ॥
 प्रत्यक्षलक्षितश्मापलक्षणो ऽपि हृदा महान् ।
 नैप पद्भ्यां गर्तो शक्तो न पाणिभ्यां तृणग्रहे ॥ १७६ ॥
 किमीदृशो ऽपि राज्ये स्यादिति ध्यायिषु मन्त्रिषु ।
 करेणारोप्य तं पृष्ठे पुराय प्रयया द्विपः ॥ १७७ ॥
 नूनं ज्ञानी गजो ऽनेन राज्यं वर्धिष्यु वीक्ष्यते ।
 प्रवेशोन्मत्रमिन्यस्य विचित्रं मन्त्रिणो व्यधुः ॥ १७८ ॥
 अज्ञातकुलशीलस्याप्युन्मीलद्भ्रान्त्यशान्तिनः ।
 राज्याभिषेकमङ्गल्यं तेनैरे ऽस्य नरोत्तमाः ॥ १७९ ॥
 राज्यप्रधानपुंवर्यस्तं ननाम च नाम च ।
 पुष्यद्विभावनस्तस्मिन्पुष्याद्य इति निर्ममे ॥ १८० ॥
 राज्यार्थस्वामितागर्वाद्गर्भस्तु धनावहः ।
 पद्भुं नामुं नमामीति निर्यया नगगद्ग्रहिः ॥ १८१ ॥
 तद्राज्यार्थस्य तस्य मण्डलेशाः परे ऽपि च ।
 विधुराङ्गधर्मात्तर्गग्येण तमन्वगुः ॥ १८२ ॥
 सदस्तिर्दृष्टिपरुः सतुर्दृष्टुर्दृष्टिभिः ।
 नृपमूलवन्द्यार्थैर्गर्भमावन्वगम्यत ॥ १८३ ॥
 बर्ह्यायाञ्जयनीत्येष नियोगिभिर्गवि श्रितः ।
 बर्हिर्बहुवल्बेन नागैर्गर्भ्यामि गः ॥ १८४ ॥
 अपि दृष्टिपरुनोर्बनुशो दृष्टिपदिष्टु गः ।
 एक एव बर्हिर्नागादिर्भाग्येषु क तादनः ॥ १८५ ॥

अभूत्पुण्याद्वयभूपस्य भूपसंघैव केवलम् ।
 ययां राज्यं समस्तं तदर्धराज्यदरे नरे ॥ १८६ ॥
 भद्रासनेकभक्तात्मा मध्ये ऽपि भुजभृद्गणः ।
 को ऽपि स्यादिति संनद्धबलजालध्वजाल सः ॥ १८७ ॥
 आभोरणाग्रणीस्तस्य चारणाधिपतेन्द्रा ।
 प्राञ्जलिर्जगतीजानिं विजयाय ध्यजित्पत्न ॥ १८८ ॥
 जयत्येव रणोत्सङ्गसंगतो ऽसाविभो विभो ।
 अस्मिन्नाख्यनामाशु मुगतांमामुहूर्णैः ॥ १८९ ॥
 एवमन्विति जल्पन्तं गोपमारोपयद्विपे ।
 हस्तिपालस्तदाकाल इव पूर्वाचले रविम् ॥ १९० ॥
 अथायमचलद्योद्धुमचलश्रीरिभमभुः ।
 अेषपिनो भद्राः के ऽपि पट्टभक्ताः पुरो ऽभवन् ॥ १९१ ॥
 शौर्यलक्ष्मीनर्तनाट्यारम्भमभ्रमभृत्तनः ।
 अमिलत्तुमुद्योत्तारं तालवत्तद्रत्ययम् ॥ १९२ ॥
 विपक्षासिपटाराणां दाराणामिव पातिनाम् ।
 सर्जाचक्रुः शरीराणि वीरश्रीलम्पटा भद्राः ॥ १९३ ॥
 गायत्कोदण्डदण्डज्यो नद्रद्विरदमर्दलः ।
 नृत्यद्वीरकवन्धो ऽयं बन्धुरो ऽभृद्गणगणः ॥ १९४ ॥
 भद्रान्पुण्याद्वयभृर्भुः क्षणेनाथ द्रुमानिव ।
 उन्मूलपद्भिः ममृतं द्विर्परैः सिन्धुस्रवत् ॥ १९५ ॥
 हस्ती न हन्त हन्नप्यः पदुरेषप हन्यताम् ।
 इत्यूर्ध्वपाणिरवद्वत्तदा धीरान्बनावहः ॥ १९६ ॥
 शीणोपान्तस्वसन्यो ऽपि दुर्धरो ऽथ करीभरः ।
 रिपुसन्यं ममन्यात्तो दधि मन्यानको यथा ॥ १९७ ॥

करी सर्वाभिसारेण ततो ऽशोधि विरोधिभिः ।
 रजनीसमयोद्धान्तर्ध्वान्तरिच वियत्पथः ॥ १९८ ॥
 इत्यस्मिन्संकेते तिष्ठन्पुण्याद्वचनृपतिर्जनैः ।
 किमध्यासि करीशेण राज्ये ऽसावित्यशोच्यत ॥ १९९ ॥
 तृणमप्यात्मदस्तेन कुरु शस्त्रं रिपूजय ।
 तदेत्युवाच पुण्याद्वचमदृश्या भाग्यदेवता ॥ २०० ॥
 तदेव देवतस्तस्य मारुतप्रेरितं करे ।
 अरोद्दृच तृणं शत्रौ शस्त्रमित्यग्निपद्य सः ॥ २०१ ॥
 अयाशु स्फूर्जदूर्जस्त्रिस्फूर्जथुस्फोटिताम्बरम् ।
 लोलकीलाकुलोद्गत्यधगदिग्मण्डलोदरम् ॥ २०२ ॥
 कम्पमानानलचयं भयमुग्रजगन्नयम् ।
 तृणमप्यभवद्भ्रं व्योम्नि पुण्याद्वचपुष्यतः ॥ २०३ ॥ युग्मम् ॥
 यो न नंस्यति पुण्यादयं तत्र यत्नं पतिष्यति ।
 इत्यभूच्च नमोवाणी भूपभाग्याभिर्देवतान् ॥ २०४ ॥
 इत्युदन्तेन दन्तेषु नृणामीशास्तृणान्ययुः ।
 नृपं नेमुथ पुण्याद्वचमहो पुष्यमहोदयः ॥ २०५ ॥
 दासस्ते ऽस्मीति जल्पन्तं कन्ययन्तं मुहुः स्तुतिम् ।
 लुटन्तं भुनक्ति भूपो ऽनुजग्राह धनावहम् ॥ २०६ ॥
 पुरं मविशतस्तस्य राज्ञो ऽथ जितकाशिनः ।
 प्रथीयानाग्वारो ऽपि परिवारो ऽभवत्तदा ॥ २०७ ॥
 पुण्याद्वचभूषेतराज्ञां राज्ञां मूर्धन्यतन्वताम् ।
 माणनानार्यमानासु कुलिशं दित्यमन्यदः ॥ २०८ ॥
 इत्यम्बरगिरा साकः साकभ्यमुवनप्रयम् ।
 द्वादसंम्यदेशेषु दिधि तद्भ्रमभ्रमत् ॥ २०९ ॥ युग्मम् ॥

प्रदत्ताग्रेण्येदमान्तः पृथ्वीनाथाद्भिमिन्यदः।
 अग्निने नागु मीषागु भीमाविर्वज्रमम्बुसन् ॥ २१० ॥
 अन्यायवार्तामपि यक्षकः दृष्यो च तत्सुवि ।
 तंश्चात्तप्यद्वज्रमन्यायत्तत्कापभिन् ॥ २११ ॥
 तस्य विभ्राद्भिग्न्यातामानहुतां च मर्थायसीम् ।
 आत्ता सुप्रि दृश्ये कृत्ये तन्नीमारासिभिर्तुभिः ॥ २१२ ॥
 यत्तंगेचाग्निदिन्तो यदुदेनमदीपतिः ।
 श्रीपुन्यादयः सुग्यं तन्त्याविन्यं स्वर्गे हरियथा ॥ २१३ ॥
 दृष्यद्वेन्यायनीपालं घनीपालः कदापि तम् ।
 अपतनीभयन्पाणिपद्भु जर्थाव्यनिज्ञपत् ॥ २१४ ॥
 म्यामभेनपुरम्बामो तपनम्पति स्थितः ।
 आमगाम तदाराममपिज्ञानभानुमान ॥ २१५ ॥
 इत्याकर्ण्य धियः कर्णाभरणं धर्णीपतिः ।
 मुदिनो दन्निगजं तमाग्योद्यानमासदत् ॥ २१६ ॥
 मदापुनिमिदानम्य निविष्टो हृष्टहृष्टपः ।
 कृतानतिः कर्णीन्त्रो अपि तस्यो चचनगोचरे ॥ २१७ ॥
 पुरम्य पुग्भर्तुध प्रधानपुरणैः धमात्
 दूरं मुनिगभाष्टि भृगिभर्थांरिवोदुभिः ॥ २१८ ॥
 ततः ध्रुतम्भाम्भोशिशिदृग्दृहरीनिभाम् ।
 निर्ममे निर्मदेनो अये निर्मली धर्मदेशनाम् ॥ २१९ ॥
 इतानाद्री भवे ज्ञादिजीवो ज्ञादिस्वकर्मनः ।
 अव्यवहारराशौ स्याद्दुःसहप्रदुःखभारु ॥ २२० ॥
 असेख्या दप्र गोलाः स्युर्गोली ज्ञोल्पनिगोदकः ।
 एकैकस्मिन्निगोदे स्युरन्ता जन्तवः स्थिराः ॥ २२१ ॥

अन्योन्यजन्तुसंवाससंमर्दोत्पीडपीडितः ।

जीवो ऽनन्तान्भवानेकेन्द्रिय एवात्र संवसेत् ॥ २२२ ॥

उत्पत्तिनाशस्तत्रैवाकामनिर्जया चिरात् ।

स क्षिपेत्कानिचिन्किचिन्कर्माणि कथमप्यथ ॥ २२३ ॥

एवं तेषु निगोदेषु सो ऽनुभूय महाव्ययाम् ।

आयाति व्यवहाराख्यराशां देववशादिह ॥ २२४ ॥

अत्यन्तस्यावरो ऽप्यत्र कथंचित्कर्मलागवात् ।

मानुष्यमुत्तमं प्राप्य भवे तत्रैव सिध्यति ॥ २२५ ॥

प्रायेणान्यन्तु सर्वो ऽपि संसारे स्वस्वकर्मभिः ।

चतुर्शीतिलक्षामु जीवो भ्राम्यति योनिषु ॥ २२६ ॥

तथाटि ।

जन्मानि सप्तलक्षाः स्युः पृथ्वीकाये शरीरिणः ।

जले सप्तानले सप्तानिले सप्त स्वकर्मतः ॥ २२७ ॥

द्विधा चनम्पतिर्ज्ञेयः मन्येकानन्तभेदतः ।

तत्राद्ये दशलक्षाणि द्वितीये तु चतुर्दश ॥ २२८ ॥

द्वीन्द्रिये त्रीन्द्रिये द्वे द्वे द्वे लक्षे चतुरिन्द्रिये ।

लक्षाधतमो निर्ये चतस्रसिदशालये ॥ २२९ ॥

लक्षाधतस्रस्त्रिंशु मनुष्येषु चतुर्दश ।

वर्गाद्यैः सममेकं तदुक्तं स्थानं तु यद्यपि ॥ २३० ॥

चतुर्भिः कल्याणम् ॥

इत्थं भ्राम्यन्भृशं भार्यगन्वाभ्येति भौ वृणाम् ।

भार्यभेदमगोत्रायुर्ह्लाक्षपदुतान्विते ॥ २३१ ॥

न म्यात्तत्र गुरवाणिः सा चेतशागमभुतिः ।

सापि चेतश्च जीवस्य हृदि श्रदा समुद्रमेत् ॥ २३२ ॥

चतुर्दशाब्ददेशीयाः कामं विरहकातराः ।
 खेलन्ति स्म सहेलं ते पुरि पौरभियश्रियः ॥ २४५ ॥
 ते सज्जनमनस्तोपकारितुल्यक्रियास्त्रयः ।
 साधोर्मनोवचःकायमपञ्चा इव रेजिरे ॥ २४६ ॥
 कदाप्युद्यानमेदिन्यां ते ययुः केलिलालसाः ।
 ददृशुश्च कमप्युद्यत्कायोत्सर्गस्थितं यतिम् ॥ २४७ ॥
 प्रीतिमन्तो नमन्ति स्म ते यतेः पदयोः पुरः ।
 उन्नमन्ति स्म लोकाग्रं यावत्पुण्येन वर्मणा ॥ २४८ ॥
 पयःकणो ऽपतत्पृष्ठे वामनस्य नमस्यतः ।
 मुक्तिमीमन्तिनीमुक्तलीलाकर्कशकोपमः ॥ २४९ ॥
 स चातक इवोत्पश्यः पश्यन्वारिलवागमम् ।
 गलदश्रुजलं साधोरेकमीक्षणमक्षत ॥ २५० ॥
 निरीक्ष्य निपुणं दक्षः स्ववयस्यावुवाच सः ।
 नेत्रं मुनेर्दुनोत्यस्य दृश्यतामेष कण्टकः ॥ २५१ ॥
 मारुतोमिधुतो नूनमयमभ्यापतदृशि ।
 नाकृष्येत शरीरे ऽपि निर्गहेणामुना पुनः ॥ २५२ ॥
 भस्मन्करो ऽल्पकायन्वाक्षितदम्बकचुम्बकः ।
 तन्कार्यं कण्टकः क्रष्टुं शक्यो ऽरिष्टमिवात्मनः ॥ २५३ ॥
 रामो वामनमाचष्ट सखे मा खेदमुद्रह ।
 चतुष्पदीभवाम्येष पाणिस्सृष्टमर्दितलः ॥ २५४ ॥
 मन्पृष्टदत्तपादाग्रो वामन त्वमवामनः ।
 भव हर्षगृहं कर्ष कण्टकं मुनिनेत्रतः ॥ २५५ ॥
 अथ जग्राह संग्रामो ध्यामोद्दोहदृष्टद्वचः ।
 सग्ये निर्माहि कर्मदमव्यग्रो मन्करग्रहात् ॥ २५६ ॥

मन्त्रप्रयोगः प्रथमः ॥ १ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ३ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ४ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ५ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ६ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ७ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ८ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ९ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ १० ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ११ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ १२ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ १३ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ १४ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ १५ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ १६ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ १७ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ १८ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ १९ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २० ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २१ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २२ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २३ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २४ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २५ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २६ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २७ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २८ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ २९ ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ ३० ॥

ते ऽथ पातकपूरेण दूरिताः पूरितायुषः ।
 यथा यथा समुत्पन्नाः शृणु भूष तथा तथा ॥ २६९ ॥
 फलं मे पशुरूपत्वमिति हासोक्तिकर्मणः ।
 स रामः सामजो जज्ञे तैः पुण्यैर्ज्ञानवानयम् ॥ २७० ॥
 मुनिद्वक्ष्टकाकर्षाद्राज्यं निष्कष्टकं भवेत् ।
 इत्युक्त्या प्राप संश्रामजीवो ऽहं तादृशं फलम् ॥ २७१ ॥
 प्राग्मन्त्रीरागतो नागवरो ऽसौ मामुपागतः ।
 बोधितो ऽहमनेनेदं प्राक्कर्मफलमामदम् ॥ २७२ ॥
 यस्त्वासीद्दामनः किञ्चिद्दोत्रगर्वादिवामनः ।
 भूपस्वस्वमेतस्य शृणु शेषं विशेषतः ॥ २७३ ॥
 अमृत्यवन्ती समस्तार्थानवन्ती नामतः पुरी ।
 चाम्बुक्ष्म्या क्रीडतो ऽपीडं यस्यां जनमुखास्तुजे ॥ २७४ ॥
 तस्यां शम्यांसर्गलाग्रभ्रग्न्याङ्गनिर्झरः ।
 विरोधिरोधकृद्ग्राह्युः सुवाहुरिति भूपतिः ॥ २७५ ॥
 तस्य धात्रीपतेः स्रग्धरः किन्नरसंज्ञकः ।
 गृहिणी दृग्घ्नी तस्य दृग्घ्नीनयनाजनि ॥ २७६ ॥
 मुहूर्ता वामनस्यान्मा गर्भे ऽस्याः समरातम् ।
 गर्भानुभायतो ऽपश्यत्तदा सा स्वप्नमद्भुतम् ॥ २७७ ॥
 तन्नागं दृग्घ्नी न्यक्तनिद्रा चन्द्रमुगी गुणम् ।
 पत्न्यद्ग्राह्युन्यिता पत्न्युः सुस्थितेति व्यजिज्ञपत् ॥ २७८ ॥
 मंषोदरे स्त्र्यां रागेभिरपेकं धितवन्ती ।
 मेभृङ्गे मद्राक्ष्मीः स्वप्ने ऽथ ददौ मया ॥ २७९ ॥
 अथावद्ददौ नारी किन्नरः भृगु मुन्दरि ।
 सर्वोत्तममुतोत्पत्तिमूचकः स्वप्न एव ते ॥ २८० ॥

सा पूर्णदोहदा तूर्णमन्तःसंतोषशालिनी ।

मुद्गरानन्दसंदर्भाद्रपुः सपुलकं दधौ ॥ २९३ ॥

अथैन्द्रजालिको हर्षहारिणा च्छत्रधारिणा ।

कृतकृत्यः कृतः कृत्याविदा सर्वस्वदायिना ॥ २९४ ॥

अङ्गसंगतनिःशेषामुद्रसामुद्रलक्षणम् ।

सुतं मूत्रे स्र कालेन साय पायोधिपायिनी ॥ २९५ ॥

पितृभ्यां निर्मितानेकमहाभ्यामहनि मिये ।

श्रीदत्त इति चक्रे ऽस्य नाम स्वमानुमानतः ॥ २९६ ॥

विकासिरक्तगर्जाविराजासिमकरक्रमः ।

अत्न्द्रचन्द्रपञ्चायाचौरगौरमुखच्छविः ॥ २९७ ॥

असावनन्यसामान्यमर्वावियवर्षभवः ।

वमौ मात्रपितृस्वान्तानन्दनो नन्दनो ऽधिकम् ॥ २९८ ॥ गुग्मम् ॥

स क्रमादक्रमारुद्रगूढगूढगुणोद्ययः ।

अत्राप कामं वामभ्रूनयनेकमियं वयः ॥ २९९ ॥

ईदृशलक्षणः शोर्णापतिः स्यादिति लौकिकी ।

तत्कथा पृथिवीनाथश्रुतिगोचरतां गता ॥ ३०० ॥

छद्ममेव निगामये वयः स इति भूयतिः ।

भटानाह भयान्कम्य न पापे रमते मतिः ॥ ३०१ ॥

ज्ञात्वेति नृपटत्तानं सुहृत्तरेकनो भटान् ।

श्रीदत्तश्च षड् षड्काकी निरगामगराधिनि ॥ ३०२ ॥

अहर्निशं निगदारविदारः सशुभिर्दिनैः ।

सुवाम्नामोदरः धान्तः कान्तारं किंचिदाय सः ॥ ३०३ ॥

अपनामापि संकोचनतरोः पत्यान् ।

अपि मन्त्राय-च्छायायां स पटीयतः ॥ ३०४ ॥

तद्भक्तफलमाहात्म्यान्सद्यः संस्तुविताङ्गकः ।

द्विर्भनानेन स भवान्भुवनाधिपतिः कृतः ॥ १०५ ॥

यद्भोत्रगर्वतः साधोः पुरोऽप्यमपि चिन्तितम् ।

तद्भुत्पद्भो अस्ति पुण्यान्धेषु किञ्चिद्दीवकुले किल ॥ १०६ ॥

शूकसंकोचिनाकर्षिं शल्यं यन्मुनिलोचनात् ।

सममेवाङ्गसंकोचो राज्यं चाप्यन मत्प्रया ॥ १०७ ॥

तन्कर्मामेवफलना भवता धात्रिणा च यत् ।

तद्भेयमहत्त्वं ते राज्यं राजदरागत ॥ १०८ ॥

कदापि कापि कस्यापि तत्रेवाद्भुतकर्मणः ।

पुण्याद्भेवेत्यमभयं नाभवत्त भविष्यति ॥ १०९ ॥

तद्वितः स्पष्टष्टान्नामित्यं कर्मणि निर्मले ।

स्थितव्यं भवभेदात्तत्परैः पुरोऽप्यमः ॥ ११० ॥

अथ पृथ्वीपतिः प्राह भभो मंपच्छ संपयम् ।

संतारवारिधेः संतुं संतुं धर्मपरीपतेः ॥ १११ ॥

अथाचष्ट गुणः स्पष्टं मत्तिलेवादिभक्तम् ।

अज्ञप्तो अस्ति समाभर्तव्यतमस्तु बुतस्तव ॥ ११२ ॥

विः ते मनेन कष्टेन विशिष्टपुरुताभय ।

अस्मिन्नेव भवे भावी भवतो ह्यपुनर्भवः ॥ ११३ ॥

इत्युक्तो अप्यरमयः स्मरविस्मयः सस्मिन् लुपः ।

गुरुनुवाच किं मे स्याद्गृहिणो अप्यपुनर्भवः ॥ ११४ ॥

भमन्वत्तपतः सायुः शृणु पुण्यान्धेषुभूषते ।

ते पशदक्षभिर्भेदः गिद्धाः स्फुरिह मत्प्रया ॥ ११५ ॥

गिद्धस्नार्थकारो जीर्णकारः शन्येकपुद्गकः ।

स्वामिद्गः परामिद्गश्च नरामिद्गो नपुंसकः ॥ ११६ ॥

तीर्थमिदो ज्जीर्णमिदः श्रीशिलो युदयोनिः ।

एकमिदो ज्जीर्णमिदः स्वगम्बुर्दो गृही तथा ॥ ३१७ ॥

एकमिदो ज्जीर्णमिदः स्वगम्बुर्दो गृही तथा ।

एकमाभ्य गिग्मन्ति गाःश्लोकां गतम् ॥ ३१८ ॥

मिदन्ते केवलज्ञानं कारणं कीर्तितं त्रिनः ।

तत्तु कर्मशगादेन भगवान्कर्मशयो भवेत् ॥ ३१० ॥

भक्तपुद्गलपेक्षाणित्वा भगवान्मिदं पुनः ।

आर्तं रौद्रं च धर्मं च शुकं चेति चतुर्विधम् ॥ ३२० ॥

शुकमिदं गन्तुं दःशं तस्मादेतद्भवेदिति ।

आर्तं विदांश्च यान तद्रागं चतुर्विधम् ॥ ३२१ ॥

इन्द्रियाप्रियरन्तनां प्रार्था या दःशितो भवेत् ।

अतीवचिरहातीवोच्छेदचिन्नेतमादिमम् ॥ ३२२ ॥

द्वितीयं रुजि सन्यां तन्मतीकारेकचेतनः ।

तद्विप्रयोगतदसंभ्रयोगातीवचिन्तनम् ॥ ३२३ ॥

तृतीयं त्रिष्टविषयमात्मां संहृष्टचेतसः ।

चिन्ता तद्रवियोगे च तन्मद्गे च महास्पृहा ॥ ३२४ ॥

तुष्यं च चक्रिशक्रादिगुणदिभ्यर्थायामयम् ।

निदानमधर्मं ज्ञानकाणिकामप्यविभ्रतः ३२५ ॥

हिंसादिकूरतायुक्तं रौद्रमाहुस्तदुद्भवम् ।

ध्यानमप्युच्यते रौद्रं चतुर्था तदपीरितम् ॥ ३२६ ॥

बधवन्धननिर्दाहाङ्गनमारणकर्मणाम् ।

जीवेषु प्रणिधानं याद्विर्दयस्य तदादिमम् ॥ ३२७ ॥

द्वितीयं त्वतिसंधानसनिर्वन्धस्य मायिनः ।

असद्भूतभूतयातिकूटवाक्प्रणिधायामयम् ॥ ३२८ ॥

तृतीयं त्वतिदुष्टस्य भूरिदोभकृथाहृदः ।
 भूतयातपरद्व्यापहारप्रणिशामयम् ॥ ३२९ ॥
 शब्दादिविषयापूर्तिहेतुषु द्रविणेषु यत् ।
 लब्धिसंग्रहसंरक्षाप्रणिधा तत्तुरीयकम् ॥ ३३० ॥
 उत्पद्यमानमप्येतद्व्ययं वार्यं शुभाशयः ।
 उपेक्षितं प्रमादात्तु महादुःखाय जायते ॥ ३३१ ॥
 धर्म्याद्यदनपेतं तद्वर्ष्यं तत्तु चतुर्विधम् ।
 आर्यं तत्र जिनाश्रयाः पालनं तत्त्रनिश्चयान् ॥ ३३२ ॥
 कषायविषयापायत्राणचिन्ता द्वितीयकम् ।
 तृतीयं चिन्त्यते कर्मविपाकश्च शुभाशुभः ॥ ३३३ ॥
 उत्पत्तिविगमध्रौव्यस्वरूपस्य नराकृतेः ।
 अनाद्यन्तस्य लोकस्य चिन्तनं तच्चतुर्थकम् ॥ ३३४ ॥
 अन्यथा वा चतुर्षोक्तं धर्म्यध्यानपिदं कुर्यः ।
 पिण्डस्थं च पदस्थं च रूपस्थं रूपवर्जितम् ॥ ३३५ ॥
 देहस्थं ध्वस्तवर्माणं चन्द्रार्भं ज्ञानिनं सुधीः ।
 यत्रात्मानं परेश्वर्यं पश्येत्पिण्डस्थमत्र तत् ॥ ३३६ ॥
 मन्त्राक्षराणि शरीरपद्मपद्मेषु चिन्तयेत् ।
 गुर्वादेशेन यद्योगी पदस्थं तदिदोच्यते ॥ ३३७ ॥
 समातिहार्यं समवद्यतिस्थं ज्ञानिनं जिनम् ।
 नट्टिम्बं वा स्मरद्योगी यत्तद्रूपस्थमिष्यते ॥ ३३८ ॥
 यदमूर्ते महानन्दमयं सिद्धं निरञ्जनम् ।
 ध्यायेद्योगी परात्मानं रूपवर्जितं दिशन्ति तत् ॥ ३३९ ॥
 एवं संज्ञेयतः मोक्तं धर्मध्यानं परापिप ।
 इह लोके ऽपि माहात्म्यवस्थानन्तं सती भवेत् ॥ ३४० ॥

तीर्थगिदो ज्ञानसिद्धः शीतिहो बुद्धचोतिः ।

एकगिदो ज्ञेयगिदः स्वयम्बुद्धो शृती तथा ॥ ३१७ ॥

एकसिन्तामणे जीताः मार्दीपदणे ऽपि तु ।

एकपारभ्य गिजन्नि गाराःश्रोत्रं नतम् ॥ ३१८ ॥

गिदन्ते केवलज्ञानं कारणं कीर्तितं तिनैः ।

तनु कर्मशयादेव ध्यानान्कर्मशयो भवेत् ॥ ३१९ ॥

भन्नर्पुर्नपेक्षणविन्ता ध्यानमिदं पुनः ।

आर्तं रौद्रं च धर्म्यं च शुभं चेति चतुर्विधम् ॥ ३२० ॥

ऋतमिन्गुन्यते दृःस्यं तस्मादेतद्भेदिति ।

आर्तं विदुग्दि ध्यानं तदप्युक्तं चतुर्विधम् ॥ ३२१ ॥

इन्द्रियामियवम्बूनां मार्मा या दृःत्वितो भवेत् ।

अतीवविरहातीवोच्छेदचिन्तेदमादिमम् ॥ ३२२ ॥

द्वितीयं रुजि सन्यां तन्मतीकारेकचेतसः ।

तद्विप्रयोगतदसंभयोगातीवचिन्तनम् ॥ ३२३ ॥

तृतीयं त्विष्टविषयभातौ संहृष्टचेतसः ।

चिन्ता तद्वियोगे च तत्सङ्गे च महास्पृहा ॥ ३२४ ॥

तुभ्यं च चक्रिःशक्रादिगुणाद्धिभार्यनामयम् ।

निदानमधमं ज्ञानकाणिकामप्यविभ्रतः ३२५ ॥

हिंसादिकूरतायुक्तं रौद्रमाहुस्तदुद्भवम् ।

ध्यानमप्युच्यते रौद्रं चतुर्धा तदपीरितम् ॥ ३२६ ॥

बधवन्धननिर्दाहाङ्गनमारणकर्मणाम् ।

जीवेषु प्रणिधानं यन्निर्दयस्य तदादिमम् ॥ ३२७ ॥

द्वितीयं त्वतिसंधानसनिर्वन्धस्य मायिनः ।

असद्भूतभूतयातिकूटवाक्प्रणिधामयम् ॥ ३२८ ॥

हृतायं त्वनिदृष्टस्य भूरिलोभकृपाद्दः ।
 भूतगतपरद्रव्यापहारमणिधामयम् ॥ ३२९ ॥
 शब्दादिविषयापूर्तिहेतुषु द्रविणेषु यत् ।
 मन्त्रिसंग्रहसंरक्षाप्रणिधा सत्तुरीयकम् ॥ ३३० ॥
 उन्पद्यमानमन्येतद्वयं वार्यं शुभाशयः ।
 उपेतितं ममादाद्यु महादुःखाय जायते ॥ ३३१ ॥
 धर्माद्यदनपेतं तद्रम्यं सत्तु चतुर्विधम् ।
 आर्यं तत्र जिनाज्ञापाः पालनं तत्रनिश्चयात् ॥ ३३२ ॥
 कथापविषयापायत्राणचिन्ता द्वितीयकम् ।
 तृतीयं चिन्त्यते कर्मविपाकश्च शुभाशुभः ॥ ३३३ ॥
 उत्पत्तिविगमध्रौव्यस्वरूपस्य नराकृतेः ।
 अनाद्यन्तस्य सौरस्य चिन्तनं तद्यतुर्धकम् ॥ ३३४ ॥
 अन्यथा वा चतुर्धोक्तं धर्मध्यानमिदं मुपैः ।
 पिण्डस्थं च पदस्थं च रूपस्थं रूपवर्जितम् ॥ ३३५ ॥
 देहस्थं ध्वस्तकर्माणं चन्द्रार्धं ज्ञानिनं सुधीः ।
 यत्रान्मानं परंभर्षं पश्येत्पिण्डस्थमत्र तत् ॥ ३३६ ॥
 मन्त्राक्षराणि शरीरपद्मपत्रेषु चिन्त्यन्तु ।
 गुर्वादेशेन ययोगी पदस्थं तदिहोच्यते ॥ ३३७ ॥
 समानिहायै सप्तव्युत्तिस्थं ज्ञानिनं जिनम् ।
 नद्विष्ट्वं वा स्मरयोगी यत्रद्रुपस्यमिष्यते ॥ ३३८ ॥
 यदमृतं महानन्दमयं शिद्धं निरञ्जनम् ।
 ध्यायेद्योगी परान्मानं रूपतीर्तं दिशन्ति तत् ॥ ३३९ ॥
 एवं संसेपतः प्रोक्तं धर्मध्यानं धराधिप ।
 इह मोकैः ऽपि माहात्म्यमस्मानन्तं सतां भवेत् ॥ ३४० ॥

दुःकर्मविधिनामुच्यतेः शुभे जपराशिराजः ।

सुम्भारिगणे श्यामे तदति श्यामपुत्रिणम् ॥ ३४१ ॥

शुभे चैव पशुपतौ नामनुमानविनायकः ।

शुभे चैव पशुपतौ नामनुमानविनायकः ॥ ३४२ ॥

एते पशुपते विज्ञाने पशुपतौ भूयस्य वत् ।

श्यामपुत्रकृतिरङ्ग मरिचार्थे कदादिमम् ॥ ३४३ ॥ शुभम् ॥

इत्युक्तार्थो विनायकविनायकः ।

भूयस्यारिणां मन्त्रोपलक्षणम् ॥ ३४४ ॥

शुभेनानुमानेनैव केवलज्ञानेनैव च ।

गदं विनायकं च विनायकं विनायकम् ॥ ३४५ ॥ शुभम् ॥

विन्दे वाचनोपांगुणं केवलिनः मयोः ।

यद्भवत्यदयोगे ईशनिन्दे मुक्तिदायकः ॥ ३४६ ॥

श्यामोत्पलमक्रिया मृगया यत्र यत्र निर्वने ।

शुनीयं कल्पने मृगमक्रिये तदनिर्वनकम् ॥ ३४७ ॥ शुभम् ॥

अहत्यागे चैव यथात्मा शैलेर्गोकुण्डलस्थितः ।

ईशः शैले इत्यन्वयमहूरुपं न मुञ्चति ॥ ३४८ ॥

मुक्तयुत्पानः शय मुक्तश्यामोत्पलमादिकक्रियम् ।

अनिर्वति च यन्नम्याद्युपैव व्युपरनक्रियम् ॥ ३४९ ॥ शुभम् ॥

आश्रयकाशकवल्यरूपं कर्मशपोदितम् ।

केवलज्ञानकाले म्याद्वानं शुक्तं तु योगिनः ॥ ३५० ॥

एतद्व्यानं स्वतो जातं सद्गुरोर्विदेशतः ।

यत्ररूपमनाराचेदहस्यैव स्थिरं भवेत् ॥ ३५१ ॥

इदं स्थिरत्वमापन्नं कृत्वा कर्मज्ञपं क्षणात् ।

जनयेत्केवलज्ञानं योगीन्द्रस्य शिवमदम् ॥ ३५२ ॥

मिद्धा मावप्याग ॥ ३२१ ॥

दमनपण्डनम् ।

परिप्यति गर्वया ॥ ३२४ ॥

धर्म मम प्रभो ।

अदापूरितचेतता ॥ ३२५ ॥

दादसप्रतभूपितम् ।

जनितपरोन्मवे ॥ ३२६ ॥ शुग्मम् ॥

सायास्मि प्रदाय साः ।

पादिति सं नृपम् ॥ ३२७ ॥

विधिज्ञाननिधिर्गजः ।

धर्मवान्धवर्ता गतः ॥ ३२८ ॥

ने न किंचित्पीडयिष्यति ।

सप्तमे मिद्धिसाग्न्यभाक् ॥ ३२९ ॥

ःशोपनिमदोपद्वन् ।

पि भूप चिद्रूपचेतनः ॥ ३३० ॥

कर्मोन्माधक्यामिमाम् ।

गमः स्वाचारात्मासद्वन् ॥ ३३१ ॥

सुर्वाशाराजितस्ततः ।

शाचागमवारयन् ॥ ३३२ ॥

पंचास्य व्यधापयन् ।

न्वारानारात्रिकक्रियाः ॥ ३३३ ॥

न जन्तुकृपया द्विपः ।

सत्प्रमर्षेण च धारणाः ॥ ३३४ ॥

मर्यादायन्त्रिताहारविहारो विदधे ऽज्वहम् ।
 शमजातमनःशैत्यः स चैत्यपरिपाटिकाम् ॥ ३६५ ॥
 द्विपः स पर्वसूद्वर्धर्मकर्मा विनिर्ममे ।
 साद्युथाद्धौघमध्यस्थो जिनयात्रोन्मवादिकम् ॥ ३६६ ॥
 इत्येप करिणामिन्द्रः करुणामुद्रिताशयः ।
 समयान्गमयामास बहून्राज्ञा बहुकृतः ॥ ३६७ ॥
 अन्येद्युर्गजवद्यस्तं गजमस्तंगतोद्यमम् ।
 वीक्ष्य ज्वरभराक्रान्तं राज्ञे व्यङ्गपयद्भुतम् ॥ ३६८ ॥
 राजन् राजति यो युष्मज्जीवितस्यापि जीवितम् ।
 कुम्भी रिपुयशःशुम्भी सो ऽभवज्ज्वरजर्जरः ॥ ३६९ ॥
 ततः पितुरिव भ्रातुरिव मानुरिव ज्वरम् ।
 आकर्ष्य व्याकुलो ऽभ्यर्णे गजस्य स यर्या नृपः ॥ ३७० ॥
 अथाह पृथिवीजानिर्यः कुर्यान्नीरुजं गजम् ।
 दद्यामद्यात्मनस्तस्मै राज्यार्थं राज्यमेव वा ॥ ३७१ ॥
 किं राज्यस्त्वत्प्रसादान्नः किमल्पमिति जल्पिनः ।
 गजराजरुज्जम्छेदे वैद्याश्चक्रुरूपक्रमम् ॥ ३७२ ॥
 स रिपून्परिपूर्णायुजेतुं कर्माभिधान्पुनः ।
 साध्रं रोगपरीतो ऽयं करी तोयं विमुक्तवान् ॥ ३७३ ॥
 अस्यां रुजि न जीवामि जगृहे ऽनशनं मया ।
 इति च क्ष्मापतेराख्यतिक्षितिन्यस्ताक्षरः करी ॥ ३७४ ॥
 मध्ये पुरस्य न श्रेयो मरणं करिणामिति ।
 जगाम सामजन्मार्यं शनैरुपवनावनीम् ॥ ३७५ ॥
 अधः क्षिप्त्वेव कर्माणि प्रपेष्टुं प्रतिमल्लवन् ।
 उपाविक्षदसौ वसतःस्पृष्टहृत्पूतभूतलः ॥ ३७६ ॥

चन्दनागुस्करूपकस्तूरीणां भरैरिमम् ।

अहि वह्निद्रुतं चक्रे शोकाद्युद्भुतदृग्मृषः ॥ ३८९ ॥

तस्यं कालोचितां धर्मवद्धां वन्वोरिव क्रियाम् ।

विधाय दुःखदीनात्मा ययौ धाम घराधिपः ॥ ३९० ॥

दुःखदीर्यं दिनमयं गमयित्वा कयंचन ।

नृचन्द्रश्चन्द्रशालायां निशि शय्यामशिश्रियन् ॥ ३९१ ॥

श्वासोच्छ्वासोच्छ्वासच्छोकमङ्कुसंकुल्यमानहन् ।

निद्रामलभमानो ऽयमित्यन्तः समचिन्तयन् ॥ ३९२ ॥

बहुदेशमहैश्वर्यथ्रियापि मम किं तथा ।

मृते ऽस्मिन्सिन्धुरे कृत्तवम्मिल्लेव बभूव या ॥ ३९३ ॥

तारयेव विना दृष्टिरात्मनेव विना तनुः ।

कीदृशी भाति मे भूमिस्तेनेभविभुना विना ॥ ३९४ ॥

दृगिन्द्रियेण किं मे ऽयं किमु कर्णेन्द्रियेण वा ।

येन दृश्यं न तद्रूपं येनाकर्ण्यो न तद्भ्वनिः ॥ ३९५ ॥

अमन्ती यत्र तत्रापिं खिन्नेर्यं नयनद्वयी ।

तद्विलोकमुधापानं विना तस्मा रुं शाम्यतु ॥ ३९६ ॥

पुरातनानि मे सन्ति यदि पुण्यानि कानिचिन् ।

तैरध्वनि दशोरेकवारमेतु म वारणः ॥ ३९७ ॥

इति क्षितिपतिर्ध्यायन्नैत्राग्रे गजमक्षत ।

अल्पकल्पदुर्नैपुण्यं पुण्यं पुण्यवतां यतः ॥ ३९८ ॥

शोकाभ्रुष्यथ हर्षाभ्रुकुर्वन्नुर्वान्दुरुत्थितः ।

आलिङ्गदस्तिनस्तस्य हस्तं हस्तोरसा रसान् ॥ ३९९ ॥

धर्या च किं मयादशिं स्वप्ने व्यमुरसां गजः ।

मृत एवायथा जीवशेष स्वप्नाक्षिरीक्षितः ॥ ४०० ॥

मृतो न जीवतीत्युक्तिर्जिनशासनशास्त्रगा ।
 कथंचिदन्यथापि श्यान्किं वा कालेन केनचित् ॥ ४०१ ॥
 इत्यनल्पविकल्पान्तिं जज्ञान्यात्किङ्कनान्मदम् ।
 नृपं द्विपवरः स्मेरंविष्णुयं दिव्यया गिरा ॥ ४०२ ॥
 दृष्टा महात्मन्मोहस्थो किं ध्यान्तोऽर्चयित्वाविशतु ।
 यदन्यथा जिनमतग्रन्थोक्तमपि प्रकृतम् ॥ ४०३ ॥
 मृत एवास्मि नाजीवमहं राजीवत्येव न ।
 विचार्या चन्द्रशाल्यान्तर्दन्तिनामागतिः कृतः ॥ ४०४ ॥
 दृष्टोऽगि यन्मृतो यन्मे रूपमेतच्च पश्यति ।
 अस्वप्नमुत्स्यं न स्वप्नाधिर्मा स्वप्नः कः जाग्रतः ॥ ४०५ ॥
 तदनल्पयज्ञःतिल्य तल्पमेतद्वदद्भुक्तः ।
 कथयामि यथा भूप स्वस्वपदमात्मनः ॥ ४०६ ॥
 अधोदारश्चमन्त्रारस्तश्चवार धराधरः ।
 धोर्तुं तचरितं बलहृमचणधचण्टयः ॥ ४०७ ॥
 श्यान्तस्वयुक्तारम्भोधिगुधोर्गिनिभवागिभः ।
 अवदन्मदमत्तात्किङ्कणतात्यान्तरयत् ॥ ४०८ ॥
 राजभाजन्मनिर्व्याजःपातधर्मविधापिना ।
 मृग्युराणे व्यधीयेन मोहितोऽष्टमचिन्तयम् ॥ ४०९ ॥
 नित्याहृगनुपद्रव्या न ह्याधिं ये हरन्ति मे ।
 तान्निध्यान्पदि पश्यामि तक्षयामि यमालयम् ॥ ४१० ॥
 इति शौद्रतत्त्वानैरधोऽधःपातिर्न तदा ।
 यामुत्थार धीधर्मस्वदिरा जातनागरः ॥ ४११ ॥
 परमेष्ठिनपरस्वारगुधाधिष्णरीर्षः ।
 तिष्ठः शौधर्मवल्पेऽई स्वःगुप्तेर्दृष्टितरदा ॥ ४१२ ॥

प्राप्य सौधर्मदेवत्वं ममेहर्षभवं कुतः ।

इत्याशु ध्यायतादृशि तन्निमित्तं मया भवान् ॥ ४१.३ ॥

तन्नागविरहान्तस्य सद्यः प्रीतिकृते तव ।

मुक्तोरुद्रिव्यरूपश्रीम्बामागां नागरूपभाक् ॥ ४१.४ ॥

प्रभुत्वं स्वप्नसादस्य मयि पश्येति स द्विपः ।

तदिव्यं दर्शयामास स्वं वपूरविपूररूक् ॥ ४१.५ ॥

जीवतो भोगदस्त्वं मे ध्रियमाणस्य धर्मदः ।

तत्प्रभुश्च गुरुश्चासि शून्यहस्तेन नैक्ष्यसे ॥ ४१.६ ॥

पारिजाततरोः स्वर्गलक्ष्मीलक्षणलक्ष्मणः ।

शृङ्गाण्डं फलं राजन्नमैराजिम्बितामृतम् ॥ ४१.७ ॥

सद्य एवदमास्वाद्ये क्षाल्यो ऽस्य रमनिर्हरः ।

भवद्भाग्यविधोः पङ्को वपुःसंकोचविप्रवः ॥ ४१.८ ॥

इदं निगदता तेन तदचं शुसदा फलम् ।

आदाय वृषतिः प्रीत्या प्रत्याह स हसन्वचः ॥ ४१.९ ॥

आसन्नमुक्तपशुतामृलभं मोहमुद्ग्रहन् ।

किं विवेकिन्फलम्बाटं निशायां दिशमि स्वयम् ॥ ४२.० ॥

मुरमुख्य ममेदानीं वपुषः पाटवेन किम् ।

नैन्यादिल्लाभलोभे ऽपि जन्यं रमनिभोजनम् ॥ ४२.१ ॥

आहनं दुःखपूराय विमुक्तं पुष्पपंक्तये ।

स्यान्निशाभोजनं हन्त हंसकेशवयोरिव ॥ ४२.२ ॥

तद्यथा पृथिवीकान्ताकुण्डलं कुण्डिनं पुरम् ।

अस्मि मुक्तास्रगाहारास्माहस्पस्विपभृन् ॥ ४२.३ ॥

तस्मिन्वशोधनो नाम यशोधबलिवावनिः ।

यभूव नवदव्योपार्जकचूडामणिवर्णिक् ॥ ४२.४ ॥

- स्मिन्वा तावूचनुर्मानः सन्मार्गः संज्यते विदुः ।
 सुपूर्वरपि किं कूपे पतन्प्लानो ज्नुगम्यते ॥ ४३७ ॥
 नार्हं सम्प्रति लक्ष्येथ न युवां भोजनं सुता ।
 मात्रेण्युक्तां ततो मानं कृत्वा तां नानुवेदिः ॥ ४३८ ॥
 श्रेष्ठिनः सुतयोर्वास्यं मिथ्यादृष्टेः गतिमयम् ।
 विशेषादोपहृज्ज्जे ज्वरान्तस्य हविर्यथा ॥ ४३९ ॥
 भवत्या भोजनं द्रव्यं रजन्यमेव पुत्रयोः ।
 इत्यपत्यर्थशर्ष्यः श्रेष्ठी रम्भापचारयद् ॥ ४४० ॥
 जनन्याय रजन्यां तावागतद्रथितावपि ।
 न भोजनं महासद्बचक्रिणां चक्रतुस्तदा ॥ ४४१ ॥
 द्वितीये ऽह्नि शउश्रेष्ठः श्रेष्ठी तां विशदाशयो ।
 क्रयविक्रयलीलासु न्ययुक्त महतीष्वसौ ॥ ४४२ ॥
 तथा लाभरसाभोगभङ्गीभिस्तां विन्येसतुः ।
 तदेव कुर्वतोः कर्म यथागाधिधनं दिनम् ॥ ४४३ ॥
 तां धाम यामिनीयामसमये समुवागतौ ।
 अभुक्त्वापनुः स्वापं तदभिग्रन्माग्रतां ॥ ४४४ ॥
 इति व्यवहृतिं पित्रा कार्यमार्णां रमेन तां ।
 अजातभोजनावेव प्रमुक्तौ पञ्च शर्वरीः ॥ ४४५ ॥
 पष्टे ऽह्नि निशास्मभे संभेजतुरिमां गृहम् ।
 आचष्ट च वचः श्लक्ष्णं विनयेन यशोधनः ॥ ४४६ ॥
 वत्सौ यत्सौख्यदं मे स्यादिष्टं स्पष्टं तदेव वाम् ।
 इति प्रत्ययतः किञ्चिद्द्रुचिं तच्च विरच्यताम् ॥ ४४७ ॥
 निशाहारपरिहारं न वेचि युवयोर्धुवम् ।
 नदीदशि भृशकेशे युवां कार्ये नियोजितौ ॥ ४४८ ॥

यद्भुक्तवतोभुक्तेः सुखयोर्न जनन्यपि ।
 अद्याभ्याम्नादभुषष्ट उपरामः मयागहन् ॥ ४४९ ॥
 तद्वा पञ्चासन्नन्मासां स्वसा सुगुप्तोमत्या ।
 स्नन्वान्पत्रभमानाय विपन्मत्याना विलोरयताम् ॥ ४५० ॥
 म्लानिमम्पाः निगोर्वीत्य कारणं मय पृच्छतः ।
 भाग्यद्वन्द्वनाहारपूर्वं सर्वमप्यं मनः ॥ ४५१ ॥
 तद्गुप्ततां यथा भुक्तेः भवन्मातापि गंशति ।
 कृषामासां निगोरम्या सा भुषिषादिभुष्यया ॥ ४५२ ॥
 पूर्वं निशाया यामार्षि मद्रोषः कीर्त्यते सुषः ।
 मन्स्युषं पश्चिप्यं तेन सा त्रियामेति विथुता ॥ ४५३ ॥
 इन्द्रानीं भोजनं तद्वा न निशाभोजनं भवेत् ।
 यामिनीपटिकायुग्ममपि नायापि याति यन् ॥ ४५४ ॥
 इति तातगिरा भिक्षः क्षुधा च विधुरीकृतः ।
 हेमः हेमहतावेद्यः वेदायाननर्मस्तत् ॥ ४५५ ॥
 इति ज्यायांगमुद्गाप्य भ्रातृ कृत्यहातम् ।
 यथाचष्ट केशवः कष्टजनकं जनकं प्रति ॥ ४५६ ॥
 यस्मै सुखकरो भावः करोति तमहं पितः ।
 न ते सुखापते तन्विः यन्मे पातकपातकम् ॥ ४५७ ॥
 यस्मिन्नन्यादिवात्मन्यं तच्छठन्यं धर्मार्थिणः ।
 स्वकर्मफलमुक्त्वर्थः कः कस्यार्थे करोन्वयम् ॥ ४५८ ॥
 मृदुतां ऽहो मुखे ऽने च निशासन्नो निशासमः ।
 तप्तप्रापि न भोक्तव्यं निशावास्त्यधुना पुनः ॥ ४५९ ॥
 तद्द्वारं वारमं न वान्यां ऽहं भवता पितः ।
 वार्ये ऽस्मिन्विहिते शान्ति क लभे भवतापितः ॥ ४६० ॥

अर्थनमेनगां घाना सत्पिता कुपितो ज्वदन् ।

लङ्घने यदि मदानं मुञ्च न्योननवर्म् नन् ॥ ४६१ ॥

ततो ऽथ विषभृद्भृन्दकन्दरादिव मन्दिरान् ।

स निःसमार संमागकारणं ममतां त्यजन् ॥ ४६२ ॥

हंसं तमनुगच्छन्तं कृच्छ्रादृन्या यशोवनः ।

प्रलोभ्य बहुभिर्वाग्मिर्भोजनाय न्यर्वायित् ॥ ४६३ ॥

पुरग्रामनगारामत्रिलङ्घनघनक्रमः ।

स यथा सप्तमे ऽप्यद्भि तथैवापेशरान्पथि ॥ ४६४ ॥

अटन्नटव्यां कुत्रापि निशीयममये ऽथ सः ।

घनपात्राजनं यथापतनं किञ्चिद्दक्षत ॥ ४६५ ॥

तत्र यात्राजना यक्षगृहे सञ्जितभोजनाः ।

हृष्यन्तः समभापन्त तमागच्छन्तमुत्सुकाः ॥ ४६६ ॥

एतेहि भोज्यमादेष्टि देहि पुष्पानि पान्य नः ।

पश्यामः काममतिथिं वयमारब्धपारणाः ॥ ४६७ ॥

कीदृश्वत व्रतं यम्य निशि पारणमित्यथ ।

केशवो विक्रमन्पुष्पमन्तानस्तानभाषत ॥ ४६८ ॥

ते ऽवदन्माणवाख्यो ऽयं यज्ञो दक्षो जगन्मुदे ।

स्यादस्याद्य महायात्रा पुष्पपात्राविवस्थितिः ॥ ४६९ ॥

कृन्वोपवासं दिवसे निर्गथि ऽतिथिमादरान् ।

भोजयित्वा विधातव्यं पारणं पुष्पकारणम् ॥ ४७० ॥

तदीदृशोपवासानां पारणायोद्यमस्पृशाम् ।

त्वं भवातिथिरस्माकमाकस्मिकसमागमः ॥ ४७१ ॥

स जगौ नेह भुञ्जे ऽहमंहःकारिणि पारणे ।

रजन्वा भोजनं न स्याद्युक्तमुक्तमिदं यतः ४७२ ॥

उपवासे ऽथ जायेत गुणो गुञ्जाममो न वा ।
 धुवं दौपस्तु दौपार्या भोजने भूयसाधिकः ॥ ४७३ ॥
 उपवासो ऽप्यसौ न स्याद्यत्रैवं निशि भुज्यते ।
 धर्मशास्त्रेष्वहोरात्राभोजने स हि कीर्त्यते ॥ ४७४ ॥
 धर्मशास्त्रविद्वद्ं ये तपः कुर्वन्ति दुषियः ।
 ते घान्ति दुर्गतिं धूर्ताः कृद्द्रव्यकृतो यथा ॥ ४७५ ॥
 ते ऽप्यशंसन्नासावेव देवस्यास्य व्रते विधिः ।
 युक्तैरपि न शास्त्रोक्तविरच्यास्य विचारणा ॥ ४७६ ॥
 अवश्यमनिधिं केचिद्भोजयित्वाद्य भुज्यते ।
 इति तद्दर्शने ऽस्माकं रजनितिपुत्रजनि ॥ ४७७ ॥
 तर्क्ष्णं पारणे ऽस्माकमस्मिन्भव पुरःसरः ।
 इत्युत्तरेत्याय ते सर्वे तस्य पाणिपदे ऽगन् ॥ ४७८ ॥
 पुष्पेशः केशवर्धनमप्यवार्जागणद्वयम् ।
 एकस्तेवैव यथाह्वात्रीप्याहो निर्घर्षा नरः ॥ ४७९ ॥
 रे दृष्यसि मे धर्म मद्भक्तानवमन्यसे ।
 भुंक्ष्व शीघ्रं न चेन्मुष्टं शतवष्टं करोमिने ॥ ४८० ॥
 इत्याक्षिप्य गिरा तीक्ष्णरुक्षया मंथु केशवम् ।
 स्यो ऽयमुद्दमयामास मुद्गरं विकरालदरु ॥ ४८१ ॥
 इतन्हेमानुजो ऽथाह किं शोभयसि यत्त माम् ।
 भवान्नरोद्भवद्गिरिभागपद्मेर्मृन्दुर्भाः क्व मे ॥ ४८२ ॥
 आचचसे ऽन्नरित्ते ऽथ यत्तः स्वान्किङ्कुरानिति ।
 एतद्धर्मगुणधृत्वार्नाय वःशो ऽथ पश्यतः ॥ ४८३ ॥
 अयात्राये कनयाजशृङ्गिस्तन्किङ्कर्शतम् ।
 आर्तशोपमृषिं धर्मशोपर्मभन केशवः ॥ ४८४ ॥

किं राज्यदानशक्तेन नापी राज्यभृतः कृताः ।
 किं भाषयति मां मृत्योः का भीर्नियतभाविनः ॥४९.७॥
 एवं नियमवाग्दत्तं यज्ञो ऽयं क्षान्तिमानिव ।
 महष्टो हृष्टोपालिः समान्द्रिग्य जगाद् तम् ॥ ४९.८ ॥
 साधु मित्र धियो पात्र न स्यादेष गुम्स्तव ।
 मृता मया न जीवन्ति नैव राज्यं च दीयते ॥ ४९.९ ॥
 इत्यनुक्त्वा ऽथ यत्नेन्द्रे सदासं सहस्रोदियतः ।
 मुनिरूपं परित्यज्य खं ययौ यज्ञकिंकरः ॥ ५०० ॥
 विस्मयस्मेरवक्राश्रमनया चित्रमायया ।
 उवाचाचलचिषेभं केनवं यज्ञयुद्धवः ॥ ५०१ ॥
 म्विश्वः सप्तोपवामस्त्वं त्रिभ्रश्राव्यविहारतः ।
 विश्वम्येष्ट निशामद्भि सर्दभिः कुरु पारणम् ॥ ५०२ ॥
 इत्युक्त्वादर्शयत्स्मै स तत्त्वं शक्तिकल्पितम् ।
 केनवं ऽम्भिन्विशश्राप श्रेयसीवं यशश्चयः ॥ ५०३ ॥
 यशयाश्राजनैपैसादिष्टैः संवाहितश्रपः ।
 केनवो ऽकलयन्निद्रा दुश्चिद्रमुकृतश्रमः ॥ ५०४ ॥
 विभायरी विभातेयं निद्रा विद्राव्यतामिति ।
 तं मत्पत्नो जर्गा यज्ञो निश्रान्द्राट्ट्वाचनम् ॥ ५०५ ॥
 अथ निद्रादरिद्रासो विश्वं वीक्ष्य दिनोज्ज्वलम् ॥
 नभो ऽर्कभूषितं चेति चिन्तयामास केनवः ॥ ५०६ ॥
 ब्राह्म एव गृह्णते ऽहमन्वहं कृत्यनिष्टयीः ।
 स्वयं यामि त्रियामान्तपाममुर्षो ऽप्यनिद्रताम् ॥ ५०७ ॥
 अद्भि यामार्थमात्रे ऽपि त्रियामार्थशयो ऽप्यहम् ।
 स्वयं नाथ विनिद्रन्वमातर्दं किमिदं किल ॥ ५०८ ॥

दिवसे ऽप्यथ किं निद्राविवरो मे दृशौ भृशम् ।

किं नान्तः पर्वकाशमुरभिः श्वासमारुतः ॥ ५०९ ॥

इति शङ्काजुषं यक्षस्तपूचे मुञ्ज जिह्वताम् ।

मातःकृत्यानि कृत्वाशु भूदार कुरु पारणम् ॥ ५१० ॥

सो ऽप्युवाच न वञ्च्यो ऽहं यज्ञ दक्षतया तव ।

विशाल्व निशाद्यापि त्वन्मायोत्यमहर्महः ॥ ५११ ॥

इत्यस्य जल्पतो मूर्ध्नि पुष्पवृष्टिर्दिवो ऽपतत् ।

स त्वं धीमञ्जय जयेत्यमून्नमसि भारती ॥ ५१२ ॥

पुरः सुरमसां कंचिच्चञ्चदचिपमैक्षत ।

न यक्षं न च यक्षाको न च यक्षार्चकान्वने ॥ ५१३ ॥

स्मितांशुकुसुमश्रेणिशृङ्गारमुरभीकृतम् ।

मुखश्रीलक्षितमीतिरित्यादत्त वचः स च ॥ ५१४ ॥

एकः पुण्यवतां रत्नं निःसपत्रगुणो भवान् ।

भवाद्दशां प्रमूर्त्यैव रत्नगर्भा बभूव भूः ॥ ५१५ ॥

शृणु सत्त्वभराश्रान्तस्वान्त वृत्तान्तमान्तरम् ।

मध्येसभमिति प्रोचैश्वक्रे शक्रस्तव स्तवम् ॥ ५१६ ॥

अहो वरेष्यतारुष्यः पुण्यवान्मुखलालितः ।

यशोधनस्य वणिजस्तनुजो मनुजोत्तमः ॥ ५१७ ॥

रजनीभोजनत्यागात्केशवः क्लेशकोटिभिः ।

अचलाचलचैतन्यथात्यते नामरैरपि ॥ ५१८ ॥ युगम् ॥

तदाकर्ण्य तदा कर्णतम्रपुसमं वचः ।

स्वभावादाभवाद्देव देवत्वे ऽपि सुखोचिते ॥ ५१९ ॥

दुःखितो ऽप्यप्रशंसाभिर्देवः सर्वाभिसारवान् ।

महर्दिर्वदिनामाहमिहागां त्वां परीक्षितुम् ॥ ५२० ॥ युगम् ॥

— 1920 — 20 1/2

~

0

2

10

11

12

13

14

15

अपुत्रः कुत्र राज्यं स्वं न्यस्यामीत्यस्मि दुःखितः ॥ ५३२ ॥
 मत्पुष्येनेव मूर्तेन पुंसा दिव्येन केनचित् ।
 स्वमे ममेति शान्तेन निशान्ते ऽद्य न्यवेयत ॥ ५३३ ॥
 प्रातर्देशान्तरादेति यस्ते गुरुपुरः स्थिते ।
 योग्ये तस्मिन्भुवं न्यस्य भव पूर्णमनोरथः ॥ ५३४ ॥
 अथास्तनिद्रो निर्माय प्रातःकृत्यमिहागमम् ।
 अपश्यं चैनमाथातमाकारख्यातमन्कुलम् ॥ ५३५ ॥
 अथादिशद्गुरुर्ज्ञानी केशवम्य शुभान्मनः ।
 वृत्तं निशाशनत्यागनिधयामोदमुन्दरम् ॥ ५३६ ॥
 मम केनोपदिष्टो ऽयामिति पृष्टे ऽथ भृभृजा ।
 वद्विनामुप्य सन्कर्मदृष्टेनेति गुरुर्जगा ॥ ५३७ ॥
 इति श्रुत्वा गुरुं नन्वा मन्वाधिकगुरुः पुरम् ।
 केशवेन समं प्रीतः प्रविवेश विगां विमुः ॥ ५३८ ॥
 स्वराज्ये केशवं भूमानभ्यपिञ्चन्महेत्सवैः ।
 स्वयं मृगगुणैः पार्श्वे तदैव व्रतमग्रहीत् ॥ ५३९ ॥
 यथा श्रीकेशवो गता नन्तुं देवान्विवेक्यान् ।
 सामात्यस्तत्र चेत्येणु पनाकाभापुरे पुरे ॥ ५४० ॥
 विहितानुल्यप्रहृत्यः स्वर्मापि शुद्धधीर्विधान् ।
 दृग्भित्तानां स दानेन ताणः पाण्णस्थितिम् ॥ ५४१ ॥
 प्रतापाक्रान्तमौषालमूषालः पाण्डयन्वताम् ।
 स गम्यं न्यार्पणपुण्यदृश्यन्वन्वित्तनो ऽननोत् ॥ ५४२ ॥
 वदाचिन्विनृत्कण्ड्यापाय भूरो गवातगः ।
 च पयि शान्तं मुनि यान्तं यगोपनम् ॥ ५४३ ॥
 मन्वरस्तनः ।

स्वमैशत ततः क्षमापः संतानं सपरिच्छदम् ॥५५६॥ युग्मम्

कुथिताङ्गातिदुर्मन्थश्चस्तवन्बुकदम्बकम् । ५५६

एकैयवाम्बया युक्तं रोदनोच्छ्रनेनत्रया ॥५५७॥

अतिभिनेरकार्त्वीनां सारोद्धाररिवार्द्रितम् ।

आसनमृत्युं मूर्क्षितं दुःखी हंसं दंदेशं संः ॥५५८॥ युग्मम् ॥

तद्व्यथव्यथितो ऽपीहदूरमार्गद्रुतांगतौ ।

कुंतः शक्तिरिति ध्यायन्सो ऽपश्यद्वह्निद्ववंतम् ॥ ५५९ ॥

मा कार्षीर्विस्मयं मत्वावधिज्ञानात्तत्र व्ययाम् ।

आगां कर्तुं वरं मत्समित्युक्त्वांगोदिवं सुरः ॥ ५६० ॥

हृष्टेन केशवेनाथ पाणिस्सृष्टेन पाथसा ।

हंसः सिक्तश्च रोगोद्यमुक्तश्च द्रुतमुत्थितः ॥ ५६१ ॥

पूर्वस्मादुत्तरेणैव वपुषा विपुलश्रुती ।

जाते ऽस्मिन्बन्धुवर्गस्य भावर्तन्ते महोत्सवाः ॥ ५६२ ॥

एवं प्रभावमुद्भाव्य केशवस्य नरोशितुः ।

दर्शो व्याधिवधाय स्वे मूर्ध्नि पादोदकं नं कः ॥ ५६३ ॥

किं वर्ष्यः केशवोवीशः सिपेवे यत्पदोदकम् ।

भूतभाविर्जो भेत्तुमासमुद्रं नृपरि ॥ ५६४ ॥

भाविरोगभिया स्वर्णकलशे क्षिप्तमोकसि ।

न जीवितमिवारक्षि केनोर्व्या तत्पदोदकम् ॥ ५६५ ॥

सद्यः प्रभावमासाद्यं भूपतेरिति धर्मजम् ।

राध्याहारपरीहारपरा जज्ञे घरा स्वयम् ॥ ५६६ ॥

अथायं दिग्जयं कृत्वा स्थित्वा साकेतपत्तने ।

पाल्वा चिरं धरामत्रामुत्राभूत्परमः सुखी ॥ ५६७ ॥

॥ इति रजनीभोजनत्यागे केशवकथा ॥

[सं. १. २६८-२७८] आशुभस्योत्पत्तयः

दुःखं ईशस्य दिवसं दीपं ईशस्य च ।
दुःखा दुःखादुःखाः इवधिःस्यस्यदि वरं निजि ॥ २६८ ॥
दुःखा दुःखाना निर्वं आयका विदित्पुनः ।
नद्वयदादयोःधेदी नद्वं दुःखादुःखाधिः ॥ २६९ ॥
नद्वयदुःखं निर्वं धाधिःरधीमादुःखाधिः ।
अद्वयंरधीधिदुःखाय नद्विर्दं वरंदादयोः ॥ २७० ॥
दुःखादुःखा निर्वंरुने दुःखा दुःखा धाधिः ।
अद्वं जीव-दुःखा रधीधिः विद्वयःपुनदादयोः ॥ २७१ ॥

(विद्विर्विद्विपवम् ॥

नद्वयं भागनायाय माध्या धाम जिनेदिपुः ।
बागविन्द्यादनामनायाने ईशानदीपवत् ॥ २७२ ॥
दुःखादुःखधुःखानो नद्विधिःधा नधीधिधाम् ।
जिनपुननपुनाय्या धुपनाय्यमादयोः ॥ २७३ ॥
नद्वं वरंनपनादुःखानुपतेर्विपुः ।
नद्वंनद्विध वीरोधगुन्मुधोच विरोधनात् ॥ २७४ ॥
धुपः इवभावाधुधगो धुतगंधोवधिधायः ।
विश्वरूपेयनां भाप जिनेगुनेःनुधायवत् ॥ २७५ ॥
अद्वयादुःखधुन्वयनंरुगागरीरुः ।
ममन्त्यतानि भुमानिर्जानीते एव न धानिधिः ॥ २७६ ॥
धीदद्वन्ःपुरीयोवर्गीर्वाभूतवपाभरः ।
निनाय नायकाः श्यायाः श्रीत्या कान्यपि बागरान् ॥२७७॥
इत्यमनन्दनानन्दगुधाजानवसेन्द्रिपः ।
न धेने कान्यपि शयाः इवगमाधारिनोऽपि न ॥ २७८ ॥
धनधीरागतीर्धानो रगीधीरुः कःशाय्यम् ।

तद्विपानशनस्थानं वीक्ष्य दुःखादचिन्तयन् ॥ ५७९ ॥
 हा मां कामान्ग्रहद्वयं भवमावा व्यलोमयन् ।
 स्वमङ्गभीरवो यन्मे कृत्यनाशं वितेनिरे ॥ ५८० ॥
 नाम्नोपकारिणस्तस्य करिणः कर्तुमीहितः ।
 मोहोष्ठासादिह दृष्टा प्रासादो ऽपि न कारितः ॥ ५८१ ॥
 एवं ध्यानपतञ्चितो ऽप्मात्यानित्यादिगन्तृषः ।
 विपुलं द्विपनाम्नात्र कार्यतां जिनमन्दिरम् ॥ ५८२ ॥
 अह्ना मासेन वर्षेण दशवर्ष्यापि भोजनम् ।
 करिष्यामि जिनं प्रेक्ष्य प्रासादे ऽत्र प्रतिष्ठितम् ॥ ५८३ ॥
 नृमाणिक्य न शक्यो ऽयं तरीतुं निश्चयार्णवः ।
 इत्येष लपतो ऽप्मात्यानवमत्याविशत्पुरम् ॥ ५८४ ॥
 जिनधामद्रुताधानवद्भारम्भास्तदैव ते ।
 पुण्याहर्मङ्गलं तत्र मन्त्रिमुख्या व्यधापयन् ॥ ५८५ ॥
 हृदुत्चारितसंसारव्यापारः सारधर्मधीः ।
 अकृताहार एवाष्टौ नृपो निन्ये दिनानि सः ॥ ५८६ ॥
 ततः प्रत्यृषशेषायां रजन्यां जातजागरम् ।
 देवः स एव प्रत्यक्षीभूय भूपमभापत ॥ ५८७ ॥
 जय त्वं कीर्तिविस्तीर्ण निस्तीर्णभवसागर ।
 प्रतिपन्नमनोदाढ्यं श्रीपुण्याढ्य महीपते ॥ ५८८ ॥
 अवधिज्ञानतो ज्ञात्वा नृदुःपूरं तवाग्रहम् ।
 लोकोत्तरं स्वरूपं च किञ्चिदद्यैव मावि ते ॥ ५८९ ॥
 शुभापुर्या तत्तपनाभिश्चित्य ज्ञानभास्करात् ।
 विम्बं निर्माय जैनेन्द्रं पतिष्ठाप्य यथाविधि ॥ ५९० ॥
 अस्यापयं वने तस्मिंश्चैत्ये पूर्णाकृते सणात् ।

[स. १.५९१-६०२] वामुपूज्यचरितम्

अहं तवैव भाग्यानां सम्पत्ति प्रतिहस्तकः ॥ ५९१ ॥
तन्कल्याणनिधे तूर्णमोहि पूर्णमनोरथः ।

जिनं चन्द्राननं नत्वा नमस्यो जगतां भव ॥ ५९२ ॥
एवं देवस्य तस्योक्तं श्रुत्वा दृष्यां धराधिपः ।

अहो किंयानयं मे ऽभूदुपकारी द्विषामरः ॥ ५९३ ॥
पञ्चभिः कुलकम् ॥

नवमासादतीर्थेणदर्शनोत्कण्ठितस्ततः ।
पुरःकृतमुरः पृथ्वीपतिः प्रति वनं ययां ॥ ५९४ ॥

प्रासादमौलिमारुह्य वृत्त्यन्त्याः शुक्लतथियः ।
लोलं हस्तमिव मेस्य पताका मुमुदे वृषः ॥ ५९५ ॥

कल्याणकलशं पश्यन्मौल्यं जिनपृष्ठधियः ।
मुक्तिमस्थानकुरूपः शकुनेनान्वभोदत ॥ ५९६ ॥

चान्द्रीः कलाः शिलाभावं गमयित्वेव निर्मितः ।
जिनालयो ऽसौ भूपस्य निन्ये ऽसिकुमुदं मुट्टम् ॥ ५९७ ॥

ततो न्यरूपयत्तत्र भूवरस्तोरणं पुरः ।
पुण्यश्रीदूरविधृतस्वर्परणमान्यवत् ॥ ५९८ ॥

चैत्यद्वारं ददर्शासौ सद्धर्मपुरगोपुरम् ।
सतां यत्र स्थितानां स्याज्जिनः सुलभदर्शनः ॥ ५९९ ॥

नित्योपतस्य निर्जेतुमधर्मं सह भूपतेः ।
गुण्यद्वारमिवापश्यत्स तुह्यं रत्नमण्डपम् ॥ ६०० ॥

गुर्वीर्त्वीश्वरो ऽप्राप्तीदम्यास्त्रिकचतुष्क्रियाः ।
धर्मस्य श्रद्धया सार्धं विवाहे वेदिका इव ॥ ६०१ ॥

असंख्यमुखसंमाप्तिनित्यानन्दात्मगेवितः ।
साक्षान्मोक्ष इव प्रीत्यं राशो ऽभद्रमण्डपः ॥ ६०२ ॥

तद्विपानशनस्थानं वीक्ष्य दुःखादचिन्तयत् ॥ ५७९ ॥

हा मां कामान्धहृदयं भवभावा व्यलोभयन् ।

स्वमङ्गभीरवो यन्मे कृत्यनाशं वितेनिरे ॥ ५८० ॥

नाम्नोपकारिणस्तस्य करिणः कर्तुमीहितः ।

मोहोल्लासादिह दृष्ट्वा प्रासादो ऽपि न कारितः ॥ ५८१ ॥

एवं ध्यानपतचित्तो ऽमाल्यानित्यादिशन्नुपः ।

विपुलं द्विपनाम्नात्र कार्यतां जिनमन्दिरम् ॥ ५८२ ॥

अद्वा मासेन वर्षेण दशवर्ष्यापि भोजनम् ।

करिष्यामि जिनं मेक्ष्य प्रासादे ऽत्र प्रतिष्ठितम् ॥ ५८३ ॥

नृमाणिक्य न शक्यो ऽयं तरीतुं निश्चयार्णवः ।

इत्येष लपतो ऽमाल्यानवमत्याविशत्पुरम् ॥ ५८४ ॥

जिनधामद्रुताधानवद्भारम्भास्तदैव ते ।

पुण्याहर्मङ्गलं तत्र मन्त्रिमुख्या व्यधापयन् ॥ ५८५ ॥

हृदुचारितसंसारव्यापारः सारधर्मधीः ।

अकृताहार एवाष्टौ नृपो निन्ये दिनानि सः ॥ ५८६ ॥

ततः प्रत्यृपशेषायां रजन्यां जातजागरम् ।

देवः स एव प्रत्यक्षीभूय भूपमभापत ॥ ५८७ ॥

जय त्वं कीर्तिर्विस्तीर्णं निस्तीर्णभवसागर ।

प्रतिपद्मनोदादर्थं श्रीपुण्याढ्य महीपते ॥ ५८८ ॥

अवधिज्ञानतो ज्ञात्वा नृदुःपूरं तयाग्रहम् ।

लोकोत्तरं स्वरूपं च किञ्चिदर्थैव मात्रि ते ॥ ५८९ ॥

शुभापुर्या तत्तपनान्निधित्य ज्ञानभास्करात् ।

विम्बं निर्माय जैनेन्द्रं पतिप्राप्य ययाविधि ॥ ५९० ॥

अस्यापयं वने तस्मिंश्चैत्ये पूर्णाकृते क्षणात् ।

[स. १.६९१-६०२] बामुपूज्यचरितम्

अहं तत्रैव भाग्यानां सम्प्रति प्रतिहस्तकाः ॥ ६९१ ॥
तत्कल्याणनिधे तूर्णमेहि पूर्णमनोरथः ।

जिनं चन्द्राननं नत्वा नमस्यो जगतां भव ॥ ६९२ ॥
एवं देवस्य तस्योक्तं श्रुत्वा दृष्ट्वा घराधिपः ।

अहो कियानर्यं मे ऽभूदुपकारी द्विपामरः ॥ ६९३ ॥
पञ्चभिः कुलकम् ॥

नवमासादतीर्थेऽदर्शनोत्कण्ठितस्ततः ।

पुरःकृतमुरः पृथ्वीपतिः प्रति वनं ययौ ॥ ६९४ ॥
प्रासादमौलिमारुह्य नृत्यन्त्याः मुहुनधियः ।

लोलं हस्तमिव मेश्य पताका मुमुदे नृपः ॥ ६९५ ॥
कल्याणकलशं पश्यन्मौलीं जिनमृदधियः ।

मुक्तिमस्थानकृद्भूपः शकुनेनान्वमोदत ॥ ६९६ ॥
चान्द्रीः कलाः शिलाभावं गमयित्वेव निर्मितः ।

जिनालयो ऽसौ भूपस्य निन्ये ऽसिक्तुमुदं मुदम् ॥ ६९७ ॥
ततो न्यरूपयत्तत्र भूवरस्तोरणं पुरः ।

पुण्यभ्रौदूरविष्टतस्वयंवरणमाल्यवत् ॥ ६९८ ॥
चैत्यद्वारं ददर्शासौ सद्दर्मपुग्गोपुरम् ।

सतां यत्र स्थितानां स्याज्जिनः मुलभदर्शनः ॥ ६९९ ॥
नित्योद्यतस्य निर्जेतुमधर्मं सह भूपतेः ।

गुप्यदूरमिवापश्यत्स तुङ्गं रत्नमण्डपम् ॥ ६०० ॥
गुर्वीरुर्वीश्वरो ऽप्राप्तीद्रम्यास्तिकचतुष्जिकाः ।

धर्मस्य धृदया सार्धं विवाहे वेदिका इव ॥ ६०१ ॥
अमंग्यमुखसंभ्रातिनित्यानन्दात्मसेवितः ।

साक्षान्मोक्ष इव प्रीत्यं राशो ऽभङ्गमण्डपः ॥ ६०२ ॥

अयार्हत्यतिमामर्ककोटिकान्तिकृतामिव ।
 पश्यन्स भूपश्चिक्षेप भवकोटिभवं तमः ॥ ६०३ ॥
 रूपातिशयविस्फूर्तां विभोर्मूर्तां नरेशितुः ।
 स्पर्धयेवाक्षियुग्मस्य जगाम स्थिरतां मनः ॥ ६०४ ॥
 आनन्दामृतमग्नस्य लीनं तस्य मनस्तथा ।
 यथा जिनं च विश्वं च स्वं च नो बुबुधे तदा ॥ ६०५ ॥
 समत्वमसृणीभूतः प्रभृताद्भुतशक्तिभृन् ।
 आरूढः क्षपकश्रेण्यां शुक्लध्यानामन्यो नृपः ॥ ६०६ ॥
 तस्य घातीनि कर्माणि दग्धानि ध्यानवह्निना ।
 तद्वियोगादिव भवोपग्राहीष्यप्यगुः क्षणात् ॥ ६०७ ॥
 तस्यामिव सहाद्यायां घटिते घनपेलतः ।
 नृपे ऽस्मिन्कृतसंकेते ज्ञानमोक्षत्रियां समम् ॥ ६०८ ॥
 अथ विज्ञायं तज्ज्ञाननिर्वाणमवर्णाविभोः ।
 मृदन्वेनैव मन्वानान्वज्रपातमित्रोत्सवम् ॥ ६०९ ॥
 हा तातेति हहा भर्तरिति हा त्रायंकेति च ।
 नन्दनान्तःपुरीलोकान्क्रन्दतः प्रतियोध्य सः ॥ ६१ ॥
 तदा मुदागर्तः सम्यग्दृष्टिभिस्त्रिदशैः सह ।
 कृन्वोर्ध्वदेहिकं कृत्यं स्वामित्रस्य शुभात्मनः ॥ ६११ ॥
 पुण्यसाराभिधं न्यस्य पुत्रं राज्ये ऽत्र भूपतेः ।
 अनुशास्य जिनार्चायां दिपदैयो दिवं ययां ॥ ६१२ ॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥

॥ इति हंसशैशवनिदर्शनान्विता पुण्यप्रामाण्ये
 पुण्याद्वयभूपनिकथा ॥

तदेवं देव जानीहि पशोश्चरुषोश्चर ।
 प्रभावं प्राच्यपुण्यानां पुण्याद्यस्य निदर्शनान् ॥ ६१३ ॥
 किं च कर्मवर्गं विश्वमव्यभिचरिणो जन् ।
 मया कृतमदः कार्यां न कदाचिदस्य मदः ॥ ६१४ ॥
 मदः कार्ये मुनिप्यस्य मयाकार्यानि मायति ।
 नमिन्पुनरानिप्यस्ये टोपं देवाय यत्प्रति ॥ ६१५ ॥
 पूर्वगर्वप्रदप्रतीदार्थीदार्पीदागुम्भतः ।
 अभ्यधाद्गुपार्थीनः स गृथायन्तुर्ग गिरम् ॥ ६१६ ॥
 स्वप्नान्दं चन्द्रवृष्या ये स्वर्गपानि मदीगुम्भम् ।
 न्यमोहनिहृत्पायाः क्षमयन्ते न मन्त्रिणः ॥ ६१७ ॥
 भवति गिगर्ते भृत्या मुदे भूयं हनुषानि ये ।
 ते पापवन्ति सर्वापि कृष्या इव मग्भम् ॥ ६१८ ॥
 भवन्तद्वादिनां नीतिपात्रं यन्प्रीति मन्त्रिणः ।
 भवन्ति भृगुमो भाग्यवसेनेन भवत्तथाः ॥ ६१९ ॥
 युक्तं दुर्गतिवृष्यस्य कण्ठादादिस्य सर्वतः ।
 बालको जननेनैव स्वयात्पवरांरतः ॥ ६२० ॥
 युक्तमुक्तं च कर्माणि ममाणं प्राक्तनानि यत् ।
 दुःस्थ्यादुःस्थ्यव्यवस्थेयमपया मयते कथम् ॥ ६२१ ॥
 कर्माणि न ममाणं श्रेष्ठःसर्वो ज्ञेय न हि मनुः ।
 भवत्येव स्वयं नैव स्वयान्तो ज्ञेय स्वाप्यव्यभिचरः ॥ ६२२ ॥
 यतिन्येयं सतः प्राज्ञः शुभे कर्माणि निर्येदः ।
 अपारं गोप्यहीहर्षुमनु शोकारतागरम् ॥ ६२३ ॥
 यत्तस्य मनिनो दृष्टिदण्डाकादृष्टिमे यत्तम् ।
 तेषां सादगमन्त्रिः स्वयान्तुंवा तथारते मते ॥ ६२४ ॥

महामात्य ममात्यर्थं तद्ब्रतग्रहणे रतिः ।
 तदाशु तद्विधिः सर्वविधित्वा मयि धीयताम् ॥ ६२५ ॥
 अजलिप कल्पितामोदं दन्तांशुकुसुमव्रजः ।
 चचो विमलबोधेन सुधानामधिदेवतम् ॥ ६२६ ॥
 स्वामिन्सह रहस्येन जानते ये जिनागमम् ।
 त एव गुरुवो गौरधियो ब्रतविद्यां बुधाः ॥ ६२७ ॥
 अयालपन्नृपः स्मित्वा मन्त्रिन्संभाव्यते बुधः ।
 किं त्वत्तो ऽपि गुरुः को ऽपि शास्त्रबोधनशुद्धधीः ॥ ६२८ ॥
 उवाच सचिवः स्वामिन्मेदं वादीर्यतो मतः ।
 द्वारं मोक्षस्य धर्मस्य नेत्रं क्षेत्रं धियां गुरुः ॥ ६२९ ॥
 ये ऽपि सर्वज्ञदेवास्ते ऽप्यामनन्ति गुरुं गुरुम् ।
 प्राग्जन्मगुरुवाक्तेषामपि तत्फलवीजति ॥ ६३० ॥
 क स सद्वृत्तस्तीति प्रीते पृच्छति पार्थिवे ।
 मन्त्रीन्दुरानयदन्तर्गर्भतेन पथा गिरम् ॥ ६३१ ॥
 शुद्धमवचनः शुद्धचरितः शुद्धदेशकः ।
 स्वामिन्गुरुर्गुरुकर्तुं योग्यो भाग्येन लभ्यते ॥ ६३२ ॥
 तनोति मन्त्रिणा यावदित्यालापमित्यापतिः ।
 तावदाविरभूत्तत्र चित्रमाकस्मिकं महः ॥ ६३३ ॥
 क्वचिच्चन्द्रमभाचारः क्वचिद्विद्रुमविभ्रमम् ।
 क्वचिदम्भोदसौन्दर्यं क्वचित्काञ्चनसोमलम् ॥ ६३४ ॥
 क्वचित्कीरच्छद्च्छायं क्वचित्पारापतोपमम् ।
 क्वचित्सिन्दूरविद्योति क्वचित्केकिकलापलम् ॥ ६३५ ॥
 कीर्णं समान्तः संभ्रान्तस्त्रदाद्येवय तदा नृपः ।
 दृष्टं प्रतिदिशं तन्वज्जज्ञे विस्मरविस्मयः ॥ ६३६ ॥
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥

[म. १. ६३७-६४७] वायुपूज्यचरितम्

आपन्नान्यां मदीमस्मन्मभुसांभाग्यभाग्यतः ।
पुरन्दरवृन्दद्वाराण्यः कटाशान्विक्षिपन्ति किम् ॥ ६३७ ॥
आकृष्टः पुण्यपुष्टया वा दानीन्द्रग्याम्मदीगितुः ।
अभ्येति नभगा रत्नद्रीपो स्वकरान्वितम् ॥ ६३८ ॥
इत्यनन्याविकल्पोर्मिरगभाजि सभाननं ।
राज्ञा तज्जानुमाज्ञायि वां ज्येकः शंकरः स्वकः ॥ ६३९ ॥
त्रिभिर्विनिपकम् ॥

अध्याम्य सौधमूर्धानमर्गो सस्मयविरमयः ।
एन्याशु नृपमिन्युषं चक्षुशोमाक्षकक्षुकः ॥ ६४० ॥
मभो पश्चविधोदक्षन्मणिर्गपयगोविपः ।
नृत्यन्त इव कंतूनामक्षरैर्वायुचक्षुः ॥ ६४१ ॥
गुम्वादिनादाः प्रागादाः प्रगपन्तः पुगंपति ।
निपतन्तो निरुध्यन्ते नभगः केतिकानने ॥ ६४२ ॥ गुम्पम् ।
प्रथ कौतूहलोभाल्लथचालात्तपरिष्कृतः ।
हयैः कतिपर्यैः केतिकवनाय लितिनायकः ॥ ६४३ ॥
त यावत्तगतीदारः मांसारद्वारमागमम् ।
गत्यापुरः पुरस्तावदारामपतिगापत् ॥ ६४४ ॥
बनमयरूपं भूपेन पृष्टः शोदष्टमानगः ।
त जगो अगदानन्दरगानिर्यान्दिनी र्गिरम् ॥ ६४५ ॥
स्वामिनः कथन चण्डीशुनिवहस्य रहरयवम् ।
धास्नां धाम स्वशागममाजगाम सहासुनिः ॥ ६४६ ॥
आगत्य वापि सग्पाभारोपस्वप्नकाननाम् ।
अर्धु मनाम वामस्यादिनी सतिगिवाहना ॥ ६४७ ॥
बुगुमदुमसोत्तिवः समुत्तीर्षं तदा सुरा ।

स्त्रीणां गणः प्रणम्यपि वर्षस्तं पर्यचारयन् ॥ ६४८ ॥

ततो घात्रीतले तत्र पवित्रे चित्रकारणम् ।

सहस्रपत्रमामूत्रि तपनीयमयं तथा ॥ ६४९ ॥

घन्यस्तन्मध्यमध्यास्य घनाघनघनध्वनिः ।

कर्णकपेयं पीयूषमुच्चैः किञ्चिदुवाचं सः ॥ ६५० ॥

लोला कोलादयो वन्या घन्यमन्या इवाभितः ।

तद्वाग्नवसुधां पातुमुपान्तवसुधां श्रिताः ॥ ६५१ ॥

आसीनास्तरुशानामुपर्यालोलमौलयः ।

दिग्भ्यो ऽभ्येत्य मुद्गं भेजुः पिवन्तस्तस्य गाः स्वगाः ॥ ६५२ ॥

विमानैर्व्योमतस्तूर्णमुत्तीर्णा वर्णिनीवृताः ।

उद्यदानन्दविद्योतमाननिर्मानमानसाः ॥ ६५३ ॥

जगद्गुरो जय जय वज्रनाभ मुनीश्वर ।

इति स्तुत्वा च नत्वा च तस्युस्तस्य पुरः सुराः ॥ ६५४ ॥

युग्मम् ॥

इत्यग्निसाक्षिणीमाख्यामाख्यातुं भवतः प्रभो ।

मुक्ता मनो ऽपि तत्रैव त्वरयाँहमिहागमम् ॥ ६५५ ॥

अथ धार्मीभुजा मन्त्री वीक्ष्यमाणमुखो ऽवदत् ।

शङ्के ऽसौ केवलज्ञानी वज्रनाभो महामुनिः ॥ ६५६ ॥

महीरुहामधिष्ठानदेवीभिः सेव्यमानया ।

वनदेवतया देव तपार्दा कृतसन्धृतिः ॥ ६५७ ॥

मुदां निदानं सत्त्वानां तत्त्वानां रत्नदीपिकाः ।

मुनिः प्रतनुते धर्मदेवताः लेशनाशिनीः ॥ ६५८ ॥

तद्दान्तिर्यत्र ते सैष धर्मः साक्षात्ममीयताम् ।

यदेव देवतावृन्दैः सेव्यते स पुमानपि ॥ ६५९ ॥

[अ. १. ६६०-६७०] बागुपुत्रपत्तिम्

समाय तेन धर्माय धायागेन समन्वितः ।

सोऽप्यसिः सार्पाधुः सरोदासः सप्त स्थितः ॥ ६६० ॥

सन्वत्याय बनीपालमरनीपालपुत्रवः ।

आगादुषानमेदिन्या मृनीन्द्रोन्मत्तया रगात् ॥ ६६१ ॥

विद्योवपं पुत्रही नत्र विद्या मुनिविभोः समाम् ।

भरणवत्तद्गाभाणुरद्गादुषातार नः ॥ ६६२ ॥

नतो विमलसोपेन सोपितो सगृध्रासिपः ।

भव्यभूपोषिताः पक्ष विभेने विनयक्रियाः ॥ ६६३ ॥

तथादि ।

गुणोर्गिरिजो मूर्धा मृगतो मे प्रतगम्यितः ।

अर्गा स्यलनकारीति किरीटं किलसो अमुपत् ॥ ६६४ ॥

भूयादनेमः संगास्वाधिष्टित्वरं ततः ।

निनाधरमिष स्रष्टवं गौरुलापमदुग्धम् ॥ ६६५ ॥

गन्तव्यं भुवनाम्भोजभाम्बरम्य पुरो गुणोः ।

इत्यमुक्षत दास्यार्थं समापः पापतमस्तपीम् ॥ ६६६ ॥

वर्षं भाति मर्मभर्षं गुण्यादनाग्रांशुभिः ।

सम्प्रत्याभ्यां विमित्तोप वषं पापस्वागणम् ॥ ६६७ ॥

समुर्षायैष संसारादनीमुन्कटकण्टकाम् ।

सो अमुक्षन्मुनिवाग्वापीरसं पातुमुषानर्हो ॥ ६६८ ॥

पुनः साचिवगत्रेन राजा विज्ञापितस्ततः ।

चकार पक्षाभिगमानुचितान्गुम्दनेने ॥ ६६९ ॥

तथा ।

चन्द्रनाम्बुमताम्बुलपरिहारपदापदा ।

रागन्यागम्य पुण्याहमहर्त्सं विदधे सुधीः ॥ ६७० ॥

विशेषाद्भूपणं विभ्रद्भूपो ऽभान्मुद्रिकादिकम् ।

पूर्णगुर्वागतश्रद्धः पुण्यदुरिव पुष्पितः ॥ ६७१ ॥

नखरवप्रभामञ्जुमञ्जलिं मस्तके दधत् ।

गुर्वालोके धमौ भूपो ऽशेखरो ऽपि सगेखरः ॥ ६७२ ॥

प्रदर्या वामता नात्र प्रकाश्या दक्षिणस्थितिः ।

स दक्षः कृतवैकक्षश्रव्यावंसमिपादिव ॥ ६७३ ॥

गुरोर्गिरः सुधाधारा यान्तु मा कर्णतो वटिः ।

इत्यसौ हृद्धं स्थैर्ये सुस्थिते सुस्थितं व्यधात् ॥ ६७४ ॥

अथ हर्षप्रकर्षश्रीपन्नं पद्मोत्तरः सुधीः ।

प्रविशेत् नरेशस्तां मुनिहंसस्य संसदम् ॥ ६७५ ॥

संक्षिपन्निव संसारं भ्रमणत्रयमात्रया ।

विततार मुनेस्तस्य तिस्रो दक्षः प्रदक्षिणाः ॥ ६७६ ॥

हृष्यन्मना ननामाय क्षमानायः कर्ममाथरुम् ।

एनं मुनीन्द्रमुन्निद्रभावनापावनात्मरुः ६७७ ॥

मुनिक्रमनखज्योतिःसन्ध्याभं मूर्ध्नि भूपतेः ।

नमतः मृचयामास सद्दधानाचिर्विभूदयम् ॥ ६७८ ॥

मुनीन्द्रावेक्षणशुणकारीणि स्युरिगानि किम् ।

इत्यश्रुणि निनिन्द्य हर्षोत्कर्षोद्भवान्यपि ॥ ६७९ ॥

इत्थं स पार्थिवगुरुर्गुरुभक्तिमुच्चै

रोयाञ्चक्रञ्चुरुधरो मधुरां विवाय ।

हृष्टाशयः समुचितासनमंनिविष्टः

श्रद्धां प्रियामभिनवां स्वहृदां दधानः ॥ ६८० ॥

आहादनं सकल्योरुचिच्योचनानां

श्रीवचनाभवदनेन्दुमुर्दाशमाणः ।

[स. १. ६८१-६८१] वागुपुग्गवचतिम्

वाचपन्डिका र्गवितुं सुरसहस्रेभ्यः

पदांशः परिचकार चकारचर्याम् ॥६८१॥पुग्गम्॥

इति दण्डाधिपतिर्धामदारादनममभ्यर्धितश्रीपि-
जयसिंहसूरिदिप्यश्रीयर्धमानसूरिचिरचिते श्रीवासु-
पुत्रपरित आटादनाङ्के महाकाव्ये सहस्राब्धिधर्षणो-
नाम प्रथमः सर्गः ॥

पात्रदानं हृदानन्देतुरप्र परत्र च ।
 कृतिनां रतिमारस्य कुमारस्येव कल्पने ॥ ११ ॥

तथाहि विद्यते माहिष्मतीति विदिता पुरी ।
 यन्पारैः पूर्यते लक्ष्म्या गोल्लम्बं दानशैल्या ॥ १२ ॥

सुभ्रूम इति भूपोऽभूत्तत्र निश्चित्रितद्विषत् ।
 यस्य दानश्रियः केन्द्रिकाननं कल्पपादपाः ॥ १३ ॥

पुत्रः क्षितिपतेस्तस्य बभूव भुवनाद्भुतः ।
 रतिमाराभिधः शुद्धकल्याणमन्त्रिनीगविः ॥ १४ ॥

पतिशतैर रूपधीर्यस्य विश्वमनोहरा ।
 नापे मुग्धसि ध्यानतूर्णपूर्णमनोमर्धः ॥ १५ ॥

भद्रूपणैर्गुणैर्यस्य मुदितो मेदिनीपतिः ।
 भद्रात्मगादतः स्वेच्छाविषययनवन्निगतम् ॥ १६ ॥

ग कदापि कल्यावद्विर्दितो रविरिचाशुभिः ।
 विचित्राद पुरत्रोटे पाण्डवपङ्कजप्रियः ॥ १७ ॥

भगावपश्यदुत्पश्यैर्षीक्ष्यमाणं विचक्षणैः ।
 नरं कंचिन्पताकाप्रजाप्रदन्धिं चतुष्पथे ॥ १८ ॥

अथोचितचमन्कारे कुमारैः परिपृच्छति ।
 तस्य स्वरूपं विदूषः कथिदेवं न्यरदयत् ॥ १९ ॥

कुमार कोऽपि शाकारमुद्गमानः पुमानयम् ।
 कुतोऽपि के.कुमान्मातगापपात पुरान्तम् ॥ २० ॥

वीक्ष्य प्रन्धिं चमाम्रे अस्य नागैर्गुणगागरैः ।
 इह वस्तु किमस्तीति स्पष्टं पृष्टोऽयमभ्यधात् ॥ २१ ॥

इह श्रेयकारिणोकारय रितोऽस्ति महितो मुपैः ।
 विचित्राणो वार्षणो निष्कलक्षणासुन्दरस्यम् ॥ २२ ॥

इत्यस्य वचसाश्रयवशं बद्धस्तदा ।

अमिलन्नमलमज्ञाः प्रज्ञाः पुरपुरःसराः ॥ २३ ॥

ते भृशं तादृशश्लोकसमालोकसमुत्सुकाः ।

अमुं जगुः क गुप्तस्य मृत्युश्रीगन्तु वन्तुनः ॥ २४ ॥

अथायमभ्यधाद्भ्या न सभ्याः क्वचिर्दीदृशाः ।

छन्नैव प्रस्तुतं वन्तुलब्धां येषां धनं घनम् ॥ २५ ॥

आस्वादमात्रवित्रस्तरोगां रोगवते र्जयिने ।

स्वादिं परीक्षितुं दत्ते विक्रेता कः सुधां मुधा ॥ २६ ॥

मूल्यं संसारसारस्य यद्वाच्यस्यैव याच्यते ।

श्लोकं दक्षाः परीक्षार्थं दर्शये तं कथं वृथा ॥ २७ ॥

भवद्भिर्विभवप्रज्ञैर्निभाल्यैव विभाव्यते ।

अर्थः श्लोकस्य भोः कस्य विक्रयः क्रियतां मया ॥ २८ ॥

इत्यनेन कृता कामं यद्विदा कोविदावलिः ।

अस्ति श्लोकावलोकार्थमुपायध्यायिनी चिरात् ॥ २९ ॥

इत्याकर्ण्य कुमारो ऽन्तःसमारोपितविस्मयः ।

सुहृदां हृदयान्नामाम्यं पश्यन्नदो ऽवदन् ॥ ३० ॥

अपि विद्यात्रयीहृद्यान्कुर्वती स्ववितोत्तरान् ।

अतुल्यमूल्या यस्योक्तिभङ्गिरप्यङ्ग रङ्गति ॥ ३१ ॥

स विक्रीणानि यं श्लोकं लोकरुणगुणं भणन् ।

ते क्रीणन्हेमलक्षणेण दक्षो विशोभमेति कः ॥ ३२ ॥ युग्मम् ॥

यदन्निति सुहृद्वृन्दं नन्दितो नृपनन्दनः ।

श्रीतः किंचिन्परिक्रम्य श्लोकविक्रयिणं जगौ ॥ ३३ ॥

गृहाण स्पृहया हेम मूत्तरत्नं विनीर्यिताम् ।

पुनरस्य नरश्रेष्ठ कथ्यतां तव्यमाकरः ॥ ३४ ॥

अथ प्रीतिगुधामिन्दुचञ्चरीचीयितस्मितः ।
 कुमारमुखमार्तण्डकोकः श्लोकधनो ऽभ्यधात्रु ॥ ३२ ॥
 भृशु मृत्ताकरं श्रीमन्नस्ति श्रीमन्दिर्ग पुगी ।
 श्रायस्तीति समाहृतपुरहृतपुरस्तृतिः ॥ ३६ ॥
 स्वर्देर्मानमनानानः स्वस्य म्याघ्न इव द्विपः ।
 तस्यामृद्दः मसिद्धो ऽहं मृद्वन्धुर्नामतो मतः ॥ ३७ ॥
 ह्यहोपिनिरपेण विभ्राणां भूषणरुणान ।
 ननर्त नर्तनीव श्रीरधर्म मम वेशमनि ॥ ३८ ॥
 सद्भाग्यव्यवगायाभ्यां पक्षिणीभिविभृतिभिः ।
 पागवागम्य पारे ऽपि घरन्तीभिरवधि मे ॥ ३९ ॥
 नरं कंचन रुद्धं च वृषति च न वेत्ति तम् ।
 अदधादधर्मणन्वं यो मे नो मेदिनीतले ॥ ४० ॥
 विरमित्यभवं भूष भयभृगिविभृतिभाक् ।
 भहं दृष्टिर्दृष्टीद्विपुत्रपात्रालिमालितः ॥ ४१ ॥
 एकदा क्षणदापुन्ते म्यमे ऽपश्यं परशियम् ।
 विभूषणगुणैर्भान्तीं निर्यान्तीं निममन्दिगत्रु ॥ ४२ ॥
 याचदपायामि निद्रान्ते म्यान्ते दुःखमदान्तिरम् ।
 तावन्मूर्तमिवाभाग्यं धूमो ऽभूद्विभर्षारगि ॥ ४३ ॥
 तत्रात्यमेव मे भाग्यभङ्गभङ्गिगरीपरताम् ।
 तत्रोदभूदभाग्यानां मताप इव पावकः ॥ ४४ ॥
 विष्णोः निःस्पृहक्षितादुत्पीर्णम्यजनममः ।
 निःस्पृहो ऽहं तदागारान्तोत्तारादिव निर्मयः ॥ ४५ ॥
 तदा तु यद्यदाहृतं ददमानं धनं जनैः ।
 तस्मिन्मत्तदादाव पलायं चरिरे रपात्रु ॥ ४६ ॥

मदीयाभाग्यमङ्गल्यदीपे तस्मिन्प्रदीपने ।
 प्रपतद्भिः पतङ्गानां भङ्गिरङ्गीकृता द्वयैः ॥ ४७ ॥
 पदार्थदाहदुःखोर्भिव्यथया मूर्च्छिते तदा ।
 ओको विमुच्य लोको ऽभूत्प्रतिकारपणे मयि ॥ ४८ ॥
 यावच्चिच्छेद् मे मूर्च्छा जनस्तावद्विभावसुः ।
 निन्ये निःशेषमप्येष वेश्म भस्मावशेषनाम् ॥ ४९ ॥
 समतो निःसृताशेषस्वजनं मुक्तमूर्च्छनम् ।
 दग्धसर्वस्वमप्याहुर्मा जनाः पुण्यभाजनम् ॥ ५० ॥
 तप्तं स्वर्णादिपिण्डस्थं देयमूल्यपदे तदा ।
 एत्य क्रयाणवाणिज्यकारिभिर्जगृहे गृहान् ॥ ५१ ॥
 लभ्याक्षरेषु दग्धेषु विदग्धरथमर्णकैः ।
 दत्तं नोत्तरमप्युच्चैर्याच्यमाने धनोच्चये ॥ ५२ ॥
 निध्यायामि निधानानि यावत्तावदहिव्रजः ।
 व्यलोक्यत स्वकाभाग्यलताकन्दलवृन्दवन् ॥ ५३ ॥
 दिगन्तगतवाणिज्यवित्तमाप्तिमनीक्षणम् ।
 धनिभ्यो धनमादाय स्वकुटुम्बमजीवयम् ॥ ५४ ॥
 किं तु महिवमप्रान्ते मदभाग्यतमोमये ।
 सर्वे मम वणिवपुत्रा मार्गे ऽगृहन्त तस्करैः ॥ ५५ ॥
 मद्भाग्यविमयोगाग्निकीलालिव्याकुला इव ।
 पोतभाजस्तु पाथोर्धौ ममज्जुर्मम सम्पदः ॥ ५६ ॥
 एतद्गार्ताथुतेरार्तामन्तर्दृष्टिं वहन्नहम् ।
 अवाप न रतिं कापि विभ्यदिभ्यगणादणी ॥ ५७ ॥
 किं देयमुत्तमर्णानामुत्तरं याचतामिति ।
 भृशं देशान्तरायाहमुन्साहमसृजं निशि ॥ ५८ ॥

[म. २. ५०-६०] वागुपूज्यचरितम्

हनाश्रुमिश्रया वीक्ष्य पूर्णेन्दुवदनां चिरम् ।
निद्राणां प्रेयसीं पृष्ठा दैन्यगद्गदया गिरा ॥ ५० ॥

दृश्यानि पुनरीक्षन्ति क्वेति माशु हजं मुहुः ।
क्षिपन्मुखेषु गृमानां निभूनां मुग्धकान्तिषु ॥ ६० ॥

दुःखोपममन्त्रो पादुमहायः पदवाहनः ।
निरीधे निःश्रुतो मन्दं मन्दं मन्दिरतमनः ॥ ६१ ॥

अथाशु गतिचानुर्यान्पुर्यां बहिर्दं गतः ।
प्रिभिर्विशेषकम् ॥

कुमार मुकुमारत्वान्मेदुरं तदमागदम् ॥ ६२ ॥
अन्वेषणार्थं धनिभ्यो ज्य भीतः प्रीतिं मृतां बहन ।

सम्पां दातुं पुरीलीलाशालाम्बि गतः शनः ॥ ६३ ॥
दुःखानि मह देहेन गूर्णं घूर्णयितुं मयि ।

सम्पार्थं प्रथमाम्बुं कुतो लघुगिरभृदिति ॥ ६४ ॥
मा मानयं भवं हन्त विन्तामणिमिवाभकः ।

परिक्षेपीर्मृधा मृद प्रौढभाग्यभगानितम् ॥ ६५ ॥
इत्यारण्यं क्षिपन्दिक्षु पशुरमंश्य वंजन ।

पुनर्जातो अस्मि पातान्कमला वागिन्यभृद्वनः ॥ ६६ ॥
स्वेदभेदधिया माणमहाणं मुग्ध मा विधाः ॥

रपीतपीतभिदे कल्पशाकं उवालयतीह वः ॥ ६७ ॥
इति श्रुत्वाप्यपिदिक्षु पक्षपानि पशान्यरम् ।

बन्दिहमंश्य सम्पार्थी जातेभ्योश्च वागियम् ॥ ६८ ॥
दुःखदंशेण किं भुवं निजे न्यजति जीवितम् ।

रेणुवेण पीपुपत्ततां विगति वः क्षिपतां ॥ ६९ ॥
मासुक्तिमदगन्धैर कुहलः शैलमृदतः ।

शम्पामहमदां नाम शृण्वन्मा मेनि भाषितम् ॥ ७० ॥

पातसंवेगसंज्ञानमहावातघृतस्ततः ।

मूर्च्छामहं मर्द्दिशमदेगगमनो जगमम् ॥ ७१ ॥

अथान्मीलितद्वयस्य शैलस्ययोपरि स्थितम् ।

अपश्यमहमान्मानं मुनिमेकं च कंचन ॥ ७२ ॥

किं स्वप्नः किं मतिभ्रान्तिरसाविति वितर्किणम् ।

विस्मयस्थमथोषाच स मामसमवाग्मुनिः ॥ ७३ ॥

मया मुहुर्निपिद्धो ऽपि यत्तु धावसि किं मुग्धा ।

दुःखानां कर्षणं मृत्युगन्धनः सहचारिणाम् ॥ ७४ ॥

इत्युक्त्वा मयि भीमासासंमुखे स मुनीश्वरः ।

विगलन्मनःशोकं श्लोकं जल्पन्त्वमुद्यया ॥ ७५ ॥

ततः क्षणं तनूकान्तिपुनरुक्त्वारुणोदये ।

गते तस्मिन्नदृश्यत्वमहमित्थमचिन्तयम् ॥ ७६ ॥

नूनं को ऽप्येष संसारतारणश्वारणो मुनिः ।

रात्रावत्राचले कायोन्सर्गं मत्सुकृतेर्ददा ॥ ७७ ॥

अनेनैव दयार्द्रेण पतन्नद्रेरहं धृतः ।

कृतश्च श्लोकदानेन सदानेन मुनिर्दृतः ॥ ७८ ॥

इति ध्यात्वा धरां नत्वा मुनेस्तस्य क्रमाङ्किताम् ।

तच्छ्लोकध्यानपीयूषपानच्छिन्नस्विदाभरः ॥ ७९ ॥

मुत्सेष्वेव मनुष्येषु स्वेषु शैपे निशाक्षणे ।

मन्देतरतरैराशु पदैः सदनमासदम् ॥ ८० ॥ युगम् ॥

मुनीन्द्रालोकनश्लोकलाभौ मनसि भावयन् ।

अजीगणं गुणायाम् विपद्ं सम्पदः पदे ॥ ८१ ॥

मां क्षीणाशेषलक्ष्मीकं मत्स्य दाक्षिण्यदीक्षितैः ।

[स. २. ८२-९३] वासुपूज्यचरितम्

कदाचिदपि नायाचि लभ्यामिभ्यजनैर्धनम् ॥ ८२ ॥
किञ्चित्कश्चिन्नपावद्भिरधमणैर्मम स्वयम् ।

दत्तं वित्तं कुटुम्बस्य बभूव कशिपुश्रिये ॥ ८३ ॥
इत्यहं यद्भविष्यः सन्प्रियामपि विपद्गताम् ।

चक्रे श्लोकस्य तस्यार्थसामर्थ्येन प्रमोदिनीम् ॥ ८४ ॥
साम्प्रतं मत्प्रियायास्तु सोदरः परिणेष्यते ।

सागदद्गद्गदोक्तया मां तदुत्सवगमोत्सुका ॥ ८५ ॥
न भूषणानि भूरीणि चीवराणि वराणि न ।

नाध्वयोग्यानि युग्यानि दानीयानि धनानि च ॥ ८६ ॥
स्फारशृङ्गारसाराशु दानीयाद्भुतभृतिषु ।

रंस्ये प्रधानयानाशु सोदराशु किमीदृशी ॥ ८७ ॥
आत्मानमपि विक्रीयाधिकं किञ्चित्ततो ऽपि वा ।

मानं मे पाहि मानो हि स्वात्मनो ऽप्यधिकः सताम् ॥ ८८ ॥
न मानः पूर्यते चेत्तन्मरणं क्षरणं मम ।

मन्यन्ते मानिनो मानमात्मनोऽपि हि दुस्त्यजम् ॥ ८९ ॥
इत्याग्रहमटं तस्या हन्त श्याममुखस्तदा ।

चिरं विचार्य चित्तेन किञ्कार्यत्वजडो ऽभवम् ॥ ९० ॥
वस्तु पश्यामि नो गेहे विना देहेन किञ्चन ।

मूल्यं कर्मकृतामेव मास्पर्ष्य तद्विक्रये पुनः ॥ ९१ ॥
तत्किं कुर्वे क्व गच्छामित्युषदुःखददा तदा ।

स श्लोकः सम्परे दुःखस्मरणीयतया मया ॥ ९२ ॥
ततः कदाग्रहप्रस्तमदिलामोहिताशयः ।

कृत्यतत्त्वं स्वसत्त्वं च तृणयन्धनवृष्णया ॥ ९३ ॥
न मातृवदविक्रेयमपि श्लोकमिराप्यहम् ।

इत्यर्थोक्ते ऽश्रुधारात्प्रदोष न्यग्मुरो ऽभवत् ॥ ९४ ॥ युग्मम् ॥

ततस्तं ग्रन्थिमुद्गन्व्य तदद्गुल्यग्रसंग्रया ।

कुमारः स्वयमादाय म्वकरे श्लोकपत्रिकाम् ॥ ९५ ॥

क्षणमात्रं ततो गात्रं मन्मपात्रं मृजन्नमो ।

किञ्चित्तदेव तन्स्वादमास्वाद्योर्ध्वरदोऽवदत् ॥ ९६ ॥ युग्मम् ॥

द्रागिन्द्रियमयीं धीराः श्रवणे सृजत स्रजम् ।

अस्यैष श्लोकराजस्य प्रवेशो भवतीह यत् ॥ ९७ ॥

कार्यः सम्पदि नानन्दः पूर्वपुण्यभिदे हि सा ।

नैवापदि विपादश्च सा हि भागपापपिष्टये ॥ ९८ ॥

इति श्लोकामृतं पीत्वा प्रीत्या नृन्यभृतामिव ।

श्रुतीनामाश्रयैरापि कम्पः केषां न मालिभिः ॥ ९९ ॥

मीतिर्गौरवगारेषु तदा पारेषु दुःखिनम् ।

भूपभूरभ्यधाद्वाग्भिः सुवन्दुं मवुवन्वुभिः ॥ १०० ॥

नूनं त्वमसि मे पूर्वजन्मवन्दुर्यतस्त्वया ।

मूक्तर्पापूपपानस्य भागेनास्मि न वञ्चितः ॥ १०१ ॥

धनं हरिकरिम्बर्णरत्नाद्यमिह माद्यति ।

विद्यते यत्र कुत्रापि स्पृहा तव गृहाण तत् ॥ १०२ ॥

इत्युदित्वा ससंमानममुं प्रैपीन्वृषाङ्गजः ।

दत्त्वा दुकूलकल्याणरत्नवारणधोरणीः ॥ १०३ ॥

तन्वन्दानानि दीनेषु गुणलीनेषु विस्मितः ।

ततो भूशक्रभूश्चक्रे श्लोकप्रवेशिकोत्सवम् ॥ १०४ ॥

निर्गम्य दिनमुद्दिद्रकवीन्द्रकुलकलिभिः ।

असौ नक्तं नृदेवस्य सेवार्थं संमदी ययौ ॥ १०५ ॥

क्षणे ऽत्र क्षोणिनेतारमेत्य व्ययनियोगिना ।

[स.२.१०६-११७] बामुपूज्यचरितम्

अवान्यत चमत्तुर्वचिषो वित्तोद्ययव्ययः ॥ १०६ ॥
अथ क्रोधादिन्याधारः कुमारमिदमूचिवान् ।

विभवं विभुतामाणान्मुधा मुग्ध किमुज्ज्ञांसि ॥ १०७ ॥
आकरः परमः काव्यमणीनामनर्णीयसाम् ।

न स्यात्कशिपुमात्रस्य दानतः कानतः कविः ॥ १०८ ॥
तत्किमेव तदुन्मेषमात्रगात्रव्यवस्थितिः ।

श्लोकः कनकलक्षस्य सयादद्गीकृतस्त्वया ॥ १०९ ॥
धीर्जं श्लोकद्वयानन्दकारिणोः कामधर्मयोः ।

वृणवत्त्यजनि व्यक्तबोधनः को धनग्रजम् ॥ ११० ॥
कल्याविप्रमपुद्गीनामसाध्यमपि साधयेत् ।

यत्ताद्विचमवज्ञानरूपे कूपे अपि कः शिपेत् ॥ १११ ॥
द्रविणैः कृपणोऽप्येति सेव्यतां महतामपि ।

सेव्यः स्वर्णाद्रिर्द्विष्टः किं सदेव न देवतः ॥ ११२ ॥
गुणी रक्तोऽपि मुच्येत क्षीणधीराधितैरपि ।

त्यजन्ति निशि निःश्रीकान्निनो नलिनोत्कगन ॥ ११३ ॥
मस्याः सग्या वित्तं न स्वं कः संगये शिपेत् ।

ध्यायन् राजगुता चालः क इव व्ययति त्रिपम् ॥ ११४ ॥
अथ पुत्रवत्कल्याणवत्कल्याणवन् रूपयन ।

कुमारः पुण्यकान्ताग्महकागतरुगिरम् ॥ ११५ ॥
शतशः सन्तु विद्वत्सु सन्काव्याभिगमः कुतः ।

बजाकरेऽपि सदेवं निष्पुण्यः कापि नाप्यते ॥ ११६ ॥
श्रद्धा धर्मस्य कामस्य प्रीतिस्त्यक्तिकारणम् ।

श्लोका तत्कर्मणि श्रीस्तु दासी कस्तत्र रजयति ॥ ११७ ॥
श्रीलयैव कल्याणैर्षुद्दयः साधयन्ति यम् ।

तमर्थं तदसाध्ये अपि साधकं कः मृधीदिग्नेन् ॥ ११८ ॥

अज्ञानकूपश्चिद्रूपैर्य एवोपदिश्यते ।

अशक्यं क्रष्टुमात्मानमत्र कस्तृष्णया क्षिपेत् ॥ ११९ ॥

निर्ग्रन्थो अपि विरक्तो अपि निर्गुणो अपि यतिः सताम् ।

सेव्यः स्याद्येन तज्ज्ञानं यतन्ने ऽर्जयितुं बुधाः १२० ॥

इत्यनादरणीयैः स्वरसंख्यैरपि गृथते ।

सतामादरणीयथेज्ज्ञानलेशो अपि लभ्यते ॥ १२१ ॥

एवमुत्तरमुद्दामं ददाने नन्दने नृपः ।

कामं कामपि नोवाच वाचं रोपातिरूतदृक् ॥ १२२ ॥

अथोत्तम्यौ कुमारो ऽयं भूवल्लभसभान्मगात् ।

देशान्तरगतिध्यानतत्परस्तत्पराभवात् ॥ १२३ ॥

गुप्तः सुप्तं जनं मुक्त्वा पुरान्निशि विनिःसृतः ।

कुमारो वारिजव्यूहमिव व्योम्नो विभाविभुः ॥ १२४ ॥

खुरलीखेलनाभ्यासादजातक्रमणश्रमः ।

अलं चलन्नल्लङ्घिष्ट महीमेष महीरमाम् ॥ १२५ ॥

श्वापदाः स्वापकाले अपि महारण्ये महम्मि

ज्वलद्गग्निधिया नासन्नासन्नास्तस्य कुत्रतत् ॥ १२६ ॥

ईदृशरा न रामत्वं वहन्ते को ऽप्ययं नः ।

हेलया खेलतीत्येनं तस्करा न परागर्वन् ॥ १२७ ॥

इति सत्त्ववतां धुर्यस्तुर्ये ऽहनि नृपाङ्गजः ।

धराहारो निराहारः श्रावस्तीं नगरीमगात् ॥ १२८ ॥

मध्यन्दिने दिनेशस्य कान्तिभिः क्लान्तिमागतः ।

श्रान्तस्तत्र विशश्राम कामस्यायतने ततः ॥ १२९ ॥

को ऽप्युज्ज्वलज्वलद्दामा सामान्यो न पुमानयम् ।

तत्परीवारनारीणां स्वः सम्यग्निशाम्यते ॥ १४२ ॥
 इत्यस्यां विकसद्वाचि साचिचञ्चद्विलोचनाः ।
 व्यलोकयन्त कुमारेण योपिनस्तोपितस्मराः ॥ १४३ ॥
 तिस्रो नरविमानस्यास्तासु प्रेक्ष्यन्त कन्यकाः ।
 तेनानङ्गक्षिर्तागस्य प्रत्यक्षा इव शक्तयः ॥ १४४ ॥
 यनां मनोवनेत्सङ्गं ज्वलयन्कनकोज्ज्वलः ।
 चक्राम कामदावागिरिर्वप स्त्रीजनः शनैः ॥ १४५ ॥
 दीपयद्भिर्नृसन्दोहहृदि मोहमर्यां निशाम् ।
 भासमाना निशानाथसमानांशुभिराननैः ॥ १४६ ॥
 विवेककुमुमे स्त्रीनं सतां भृङ्गायितं मनः ।
 कर्पद्भिर्नयनाम्भोजैर्भूपयन्तीर्भवाणवम् ॥ १४७ ॥
 मन्दयद्भिर्मुनीन्द्राणामपि जात्युज्ज्वलं यशः ।
 शरीरधामभिः कामदीपिकाभिरिवाद्भूताः ॥ १४८ ॥
 तिस्रो ऽपि शनकैः कन्याः समीपं समुपेयुपीः ।
 ददर्श च कुमारस्ता मारस्य च वशं गतः ॥ १४९ ॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥
 तं च चञ्चत्प्रभाचक्रं नरशक्रं निरीक्ष्य ताः ।
 मिथो ऽपि वचनं चालस्मितमूचितमूचिरे ॥ १५० ॥
 अस्मद्भक्तिगुणश्रीतः प्रीतः श्रीतनयः किमु ।
 प्रासादान्निर्गतो मार्गत्यस्मान्मार्गमयं स्वयम् ॥ १५१ ॥
 कर्तुं कश्चिदसौ कामसेवां देवाग्रिमः किमु ।
 अभ्ययाद्बलभालाभलोभलोभुभयीरिह ॥ १५२ ॥
 अस्मभ्यं वा वरं दातुकामः कामः कमप्यमुम् ।
 स्वतो ऽप्याधिकधामानमानयन्मानवं नवम् ॥ १५३ ॥

इत्युक्तिगुक्तिमानस्तास्तस्मिर्ज्ञानद्वन्द्वो भृशम् ।

उत्तरः कल्पका धन्यमन्या नरविमानतः ॥ १५४ ॥

चतुर्भिः कल्याणकम् ॥

मुहुः पिहितमप्यङ्गं पिदधत्योऽनुकेन ताः ।

स्वल्पन्मृदुपदन्पासाः प्रासादक्रोडमागदन् ॥ १५५ ॥

दिदत्तवो मुगं तस्य द्विया वीक्षितुमक्षमाः ।

नेत्रकोणावन्लोकस्य व्ययुः प्रारम्भमङ्गलम् ॥ १५६ ॥

भवद्गथां भागुरं रूपमीदृशं सुश्रुत्वे क्वचित् ।

इति मण्डुमिवाभ्यर्णं कर्णयोस्तदृशो जगन् ॥ १५७ ॥

भावभिर्मां कुमारः स्वे तन्मवेनात्सवे हृदि ।

ददां दशं भृशं नील्योत्पलस्रक्तोरणोपमाम् ॥ १५८ ॥

विलङ्घ्य स्वपथं तस्य कथंचिदपि ता ययुः ।

तदधीनददौ मीनकेतनायतनान्तरम् ॥ १५९ ॥

विरहस्य भियान्योन्यं रहस्यय रहस्यवत् ।

सा मन्दमिदमाचक्ष्यो सारथ्यो प्रति वृषाद्गजा ॥ १६० ॥

कदापि मगुणभेमगुणबन्धनिबन्धनम् ।

न नो मनोऽपि सम्भिर्षं टिम्भतारम्भतोऽप्यभृत् ॥ १६१ ॥

पतिभ्यः पितृभिर्दत्ता भिक्षेभ्यो भिक्षजातिभिः ।

कथमाश्रययिष्यामो वयस्यत्र वयस्यताम् ॥ १६२ ॥

अवियोगानियोगस्तद्यदि वा हृदि बाधितः ।

एकधष्टुःगुधातोःस्तद्वयं दयितोऽस्तु नः ॥ १६३ ॥

असामर्षं समस्तानां मनानां रजनाविह ।

शियोगपातर्भित्याद्य जियतेऽप्य करग्रहः ॥ १६४ ॥

एवमुक्त्वा तर्मानायामेते दयाः सिमुत्तरम् ।

इत्याकुलहृदि क्ष्मापपुत्र्यां प्राह मियं वदा ॥ १६५ ॥
 यच्चयोक्तं तदेवासीन्न देवि यदि मे हृदि ।
 तच्चत्सख्यनिदानाय प्रेयसे श्रेयसे शपे ॥ १६६ ॥
 इत्यस्या वचनस्यैव प्रतिशब्द इवाभवत् ।
 शब्दस्तदा मृताराया वदनोदरकन्दरे ॥ १६७ ॥
 इत्थं मियः कथासारसुधासारपरिप्लुतैः ।
 मनोभिर्निर्मलैरेताः श्रीतनूनमपूजयन् ॥ १६८ ॥
 अयागत्य बाहिः कामस्तुतिमस्तुतिकैतवात् ।
 इमाः कुमारमुद्दिश्य जगुर्मञ्जुगुणां गिरम् ॥ १६९ ॥
 अस्मन्मनः स्थिरं नाथ यथा त्वयि तथा त्वया ।
 मात्राधिके प्रसादे ऽत्र स्थिरीभाव्यमर्हनिशम् ॥ १७० ॥
 इत्युक्तियुक्तिभिस्तासां कुमारः स्वं व्यचारयत् ।
 क्षिपायामपि तत्रैव प्रसादे स्थापितं कृती ॥ १७१ ॥
 ताश्चेत्युरथ चक्षुषि क्षिपन्त्यः पृष्टतो मुहुः ।
 स्मरार्चाचारुतादीपमत्तायालोकनच्छब्दात् ॥ १७२ ॥
 दीप्तस्मरानज्ज्वालापर्कं गगरसैस्ततः ।
 कुमारं नित्रयचित्रफल्के न्यम्य ना वयुः ॥ १७३ ॥
 अधिकं दधदाग्ग्वन्यं तापायैमाभवत्तदा ।
 तामां मारथ दारथ कुमारव हृदि स्थितः ॥ १७४ ॥
 भक्ते ऽमौ कामदः कामं काम इत्युक्तिभागय ।
 कुमाराय ददां शेषान्मोदकान्देवपूजिका ॥ १७५ ॥
 सदा कृतनदाहारः कुमारः शुभुमे शुभैः ।
 पुण्येपुण्येनाम्युत्पुण्यावलिर्विलेपनैः ॥ १७६ ॥
 अथ तस्य च तामां च हवनमादृष्टमष्टकैः ।

भानुनुष इव प्राप मत्पगिरिशिरस्त्रयीम् ॥ १७७ ॥
 तेषां हृदि तदोदायः कामतापः स सौ ज्यम् ॥
 यज्जितेनेव गूणेण गतं दूरेण लज्जया ॥ १७८ ॥
 विभ्रदभ्रन्दिहीभावं संध्याभ्रपटलच्छन्तान् ।
 तेषां भृशं निगारम्भे जगृम्भे रागसागरः ॥ १७९ ॥
 तद्गङ्गज्वलितानद्गदावपावकमन्मभिः ।
 अपूरि भूरिभिर्भूमरिव ध्वान्भरर्नभः ॥ १८० ॥
 इति क्रमाधिशीथिन्यां निशीथसमयस्मृतिः ।
 पौरिषु परितो निद्रामुद्रितेन्द्रियशक्तिषु ॥ १८१ ॥
 भूषिताभरणाः पाणिग्रहोपकरणान्विताः ।
 तास्त्रिभो ऽपि ययुर्मानिकेतनम्य निकेतनम् ॥ १८२ ॥ शुग्मम् ॥
 आगमिष्यन्ति ता नो वा भविष्यति न वात्र सः ।
 इत्याकुलहृदो ज्योत्स्यं ते प्रमिलत्संमदास्पदम् ॥ १८३ ॥
 तद्दृष्टरथ तत्कालज्वालितज्वलनच्छन्तान् ।
 दीप्यमानां षडिधके दूदयादिरहो महान् ॥ १८४ ॥
 भवाम्भोनिधिदिण्डीरगरविभ्रमभृन्मभे ।
 चर्वरे पौत्ररमेममकर्णस्त्रे ऽथ चर्वयुः ॥ १८५ ॥
 जमन्दमोर्दमदनपालान्यथ करेषु तैः ।
 कन्दर्पलतिकाकन्दबन्धुराणि धवन्पिरे ॥ १८६ ॥
 अथ ताः प्रथितोत्साहः वरे जग्राह कल्पवृक्षः ।
 विप्रयोगपपोरार्त्ता निमज्जन्तीर्त्विपाङ्गजः ॥ १८७ ॥
 तेषां जिहासुधावद्विपुष्याण्यय मियः कथाः ।
 जग्मुर्मधुमुचश्चारुवर्णाः कर्णावतंसताम् ॥ १८८ ॥
 ततः प्रभातमिध्यायां तमिस्रायां निजं निजम् ।

- ता निकेतं गताः स्वापं कुमुदिन्य इवासदन् ॥ १८९ ॥
 एष्यद्रविभयान्निद्रा नलिनेभ्यः पलायिता ।
 विशश्राम कुमारस्य तदा नेत्रारविन्दयोः ॥ १९० ॥
 द्राग्दृष्टनष्टया स्पष्टं संध्यया सुधियो वपुः ।
 सत्वरं गत्वरं मत्वा धर्मतत्त्वान्यघुस्तदा ॥ १९१ ॥
 वीक्ष्यैव कुमुदे लक्ष्मीं क्षणात्क्षीणां विचक्षणाः ।
 श्रियश्चलत्वं जानन्तो दानं तोपहृदो ददुः ॥ १९२ ॥
 संयोगं विभयोगान्तं दृढयन् कोकदर्शनात् ।
 सत्सु सायुजनः सम्यग्विदधे धर्मदेशनाम् ॥ १९३ ॥
 सुप्तस्यापि समेति श्रीर्ममेव समये स्वयम् ।
 तस्य मा ह्रिद्यतामञ्जमितीवाग्यदन्निम्बनः ॥ १९४ ॥
 पवित्रितधरित्रीकः पादन्यासैरिवांशुमान् ।
 आकर्षत्तिमिराद्विभं दुःकृतादिव तीर्थकृत् ॥ १९५ ॥
 अथ मुक्तां विवाहथ्रीचिन्तां साभाग्यमडारीम् ।
 वीक्ष्य क्षितिपतेराख्यन्कञ्चुकी चकितमन्तदा ॥ १९६ ॥
 केनापि निशि कन्ये नौ व्युटे इति पतिः क्षितेः ।
 एन्य तत्र क्षणे मन्त्रिश्रेष्ठिभ्यां व्यज्ञपि स्वयम् ॥ १९७ ॥
 इहेदग्निविडं केन विडम्बनमिदं कृतम् ।
 इति कोपाकुले भूपे कोऽप्येन्य पुरुषो ज्वदन् ॥ १९८ ॥
 स्वामिन् कथन कन्दर्पायतने श्रुतमः पुमान् ।
 हृद्यथ्रीर्विद्यतेसद्यःपाणिग्रहणवैरमारु ॥ १९९ ॥
 इत्याकर्ष्य तत्पारक्षमिपारक्षः कृपादिशन् ।
 आगमां सागरौ (मङ्गु) रा बह्वानीयतामिति ॥ २०० ॥ ३१
 अथ गन्वा तत्पारक्षस्त्रं दत्तो वीक्ष्य दोर्भृतम् ।

तूर्णमेत्य भयापूर्णः स्मामुजङ्गं व्यनिक्षपत् ॥ २०१ ॥
अस्ति विस्तीर्णदृक्पातवृणीकृतजगन्नपः ।

तत्र स्वामिन्पुमान् कोऽपि द्वादशार्कनिभश्चमः ॥ २०२ ॥
रूपं निरूपयं तस्य निरूप्य निरूपाधिकम् ।

स्वायत्स्वृष्टयत्येव देवानामपि मानसम् ॥ २०३ ॥
ते तादृग्दृग्दृष्टासस्तादृग्युक्तादृगाकृतिः ।

न्द्रमनसा मान्यो न सामान्यो अस्ति कोऽप्यसौ ॥ २०४ ॥
मपि सांद्रैकपत्तिव्यूहोऽप्यहं नष्टि ।

मुं धर्तुं समर्थोऽप्रिकर्णं कृणुगणो यथा ॥ २०५ ॥
युक्तिविराटात्मर्षस्तत्कार्पणकृते नृपः ।

मैत्रीदीरस्मानन्यं क्षनान्यं सेनया रयात् ॥ २०६ ॥
अयो रथेभपत्त्यन्तनाभिर्नाभिवद्भृतः ।

तरसा सरसोत्तान्धचाल करवालभृत् ॥ २०७ ॥
राज्ञा सैन्यं त्वयि मेपि कथिते अपि जनैरिति ।

तदा तस्य न रोमापि नरोक्षंतस्य क्षम्पितम् ॥ २०८ ॥
विभ्रद्विरधिकं दर्पे कन्दर्पापतनं ततः ॥

अवेष्टत चमूर्गूरः मूर्गुरात्मैव कर्मभिः ॥ २०९ ॥
उद्यनीचस्फुरच्छीपिः गूरः शोणमुरै रया ।

कुमारो मुहुरालोकि कृकालासैरिषांशुमान् ॥ २१० ॥
एवमालोक्य सेनानीर्ष्यतां शृण्वतामपम् ।

इति कोपानलज्जवालां धाम्मालामुद्वन्यालयत् ॥ २११ ॥
इत्युत्तया तस्य कल्पान्तवातवेगिनि धारति ।

सीम्बारे कुमारेण मेरणेन न ह्यसुभे ॥ २१२ ॥
स्थानन्यागे मियागगे भयभागे च तत्र तः ।

तं श्लोकं संस्मरन्भिन्नं न मनः क्वचन व्यधात् ॥ २.१३ ॥
 ते तु दैन्यमुचः सैन्यभटाः सर्वे अपि गर्विताः ।
 कुमाराय क्रुधावन्तो धावन्तो दधुरन्धताम् ॥ २.१४ ॥
 ततः स्वमपि हस्ताग्रमपश्यन्तो ऽन्धदृष्टयः ।
 पुरो यत्रापि तत्रापि स्वलनादवलम्बते ॥ २.१५ ॥
 भृशं विसंस्थुलां घीरा दधतः परितो गतिम् ।
 अन्धा मिथो ऽप्ययुध्यन्त संमुखीनैर्द्विपद्विया ॥ २.१६ ॥
 किं रे कन्यास्त्वया वृद्धा मूढेनेत्युद्धतोक्तिभिः ।
 ताडितो ऽश्मपुमान्कैश्चित्प्राप्तः स्मरसुराकसि ॥ २.१७ ॥
 तत्रावलम्बितं प्राप्य पाणिस्पर्शेन चामरम् ।
 कुमारकेशबुद्धयान्ये ऽच्छिन्दुर्वाहास्तुर्धराः ॥ २.१८ ॥
 के अपि कोपाकुलाःप्राप्य भौंदाश्लेषरेणः करम् ।
 चक्रुर्दन्तदष्टोष्ठाः कुमारेन्द्रमुजभ्रमात् ॥ २.१९ ॥
 इत्यनेकविधोद्दामसंग्राममयकोतुकः ।
 चमूवारः कुमारस्य चकार नयनोत्सवम् ॥ २.२० ॥
 एवं श्रुत्वा चमूचित्रमूचिवान्सचिवं वृषः ।
 पुमानसावसामान्यः सन्मान्यानीयतामिति ॥ २.२१ ॥
 अथ गत्वा स्वरा वेशराजिना राजवाजिना ।
 नास्मिन्वीरे विरोद्धव्यमित्यूचे सचिवश्चमूम् ॥ २.२२ ॥
 ईदृग्मन्त्रिगिरा शान्तमनसः पृतनाजनाः ।
 सद्यो हृद्यदशः स्वस्मिन्मत्वा युद्धं ललज्जिरे ॥ २.२३ ॥
 सचिवस्तु विमुच्याश्वं गतः स्मरमरुद्गृहम् ।
 अग्रे कुमारमास्त्रुदविनयां वाचमाचरत् ॥ २.२४ ॥
 धीरचूडामणे वीर गम्भीरगुणनीरथे ।

स्वन्मुत्सेन्द्रो नृपथक्षुश्चकोरपितुमिच्छति ॥ २२५ ॥
 उत्थानमेव भूमीपसमीपगतये ततः-
 विततार कुमारस्त्राक्षिरामुत्तरमुत्तरम् ॥ २२६ ॥
 रथेन प्रथितेनाथ मन्विनापनिदेशतः ।
 अगादगारं जगतीसृजद्गस्य महासृजः ॥ २२७ ॥
 समानानिस्तमायान्तं समान्तान्तमंशुभिः ।
 उपमानामनध्यायं निध्याय ध्यायति स्म सः ॥ २२८ ॥
 स धन्यः स सतां मान्यः पश्येथः सहृदप्यमुम् ।
 बन्धुः श्रीबन्धुरो येषामेव तेषां तु किं भवे ॥ २२९ ॥
 तासां तु सफलं जन्म दूरे तास्मानिर्दृतिः ।
 प्रेम यासांसां कापी साहृदेन हृदेच्छति ॥ २३० ॥
 ईदृग्ध्यानमुधापानरसमानसमानमत् ।
 इत्यानन्धमिलन्मौलिः कुमारः कामुकं भुवः ॥ २३१ ॥
 सतः प्रीतिं परां विश्रद्भ्युत्थाय धराधवः ।
 दूराद्दुःखासयन्पाणी वाणीमेतामुवाच तम् ॥ २३२ ॥
 गुणमालिन्समालिङ्ग ममाद्भानि समुत्सुकः ।
 इमान्यमृतपानेन हसन्तु रसनेन्द्रियम् ॥ २३३ ॥
 अयार्पितपरीरम्भं दाभ्यां संभाव्य भूविभुः ।
 निवेश्य गुणसंकेतस्थानमङ्गे तमभ्यवात् ॥ २३४ ॥
 प्रवीर भवता हीरप्रतिवीरगुणगुणैः ।
 कीं वंशः सर्ववञ्जानामवतंसः कृतिन्कृतः ॥ २३५ ॥
 स्वाभिधेयगुधासिर्नरसैरभिपिञ्चसि ।
 भवद्गुःभ्याप्रितमानि सज्जनानां मनांसि कैः ॥ २३६ ॥
 कैरम्भद्गुधाभार्ग्यगृहेण स्वपाशुना ।

अकारि स्ववियोगेन खेदिनी मेदिनी च का ॥२३७॥

ईदृशवेपसंभाव्यस्तव पाणिग्रहोत्सवः ।

कस्याः सफलयामास जीवितं जन्म वर्ष्म च ॥ २३८ ॥

द्विप्रये ऽपि त्वयि प्रापुर्मद्वलानि किमन्वताम् ।

उलूकमण्डलानीव भ्रामुरे वासरेश्वरे ॥ २३९ ॥

इत्युक्ते भूमुजाचर्या कुमारश्चरितं निजम् ।

क्रुद्धसैन्यान्वताहेतुं न वेत्तीति जगाद सः ॥ २४० ॥

अयं धात्रीशमन्त्रीशश्रेष्ठिश्रेष्ठैरतन्वत ।

प्रमोदमीणितं पुत्रीपाणिग्रहमहामहः ॥ २४१ ॥

श्लोकाम्निबन्धुतामीतिबन्धुरेण सुबन्धुना ।

तदुक्तिश्रवणादेत्य कुमाराय ददे मदः ॥ २४२ ॥

कुमारस्य प्रसादेन धनं धात्रीश मे ऽधुना ।

इति विज्ञपनात्तेन विशेषात्तोपितो नृपः ॥ २४३ ॥

कुमारेण समं श्रीतिवार्ताभृतामिलाभृतम् ।

एत्यापराह्णकाले ऽथ वनपालो व्यजिज्ञपत् ॥ २४४ ॥

स्वामिन्को ऽप्यद्य दक्षौघवारणधारणो मुनिः ।

उत्तीर्य व्योमतो ऽकार्पीत्कायोत्सर्गं वने ऽधुना ॥ २४५ ॥

इत्यभिधृत्य सत्कृत्य वर्नीशमवनीशिता ।

ययां समं कुमारेण मुनेरुत्कण्ठया वने ॥ २४६ ॥

नमस्यतो नरेशादीन्भव्यान्संभावयन्नाथ ।

ज्ञानत्रयमयः कायोत्सर्गमप्यमुञ्चन्मुनिः ॥ २४७ ॥

देशानां भवकान्तरतापनिर्वापनोचिताम् ।

व्यधान्मुक्तिपुरद्वारमुधासिन्धुं यतिस्ततः ॥ २४८ ॥

सुबन्धोः स्वस्य च प्राच्यं कर्मवचिन्त्यकारणम् ।

भवं भूपभवो ऽपृच्छदेशनान्ते नतो यतिम् ॥ २४९ ॥
 मुनीन्दुरपि दन्तांगुच्छलमचलदञ्जलाम् ।
 आन्दोलयत लोलायां दोलायामिव भारतीम् ॥ २५० ॥
 श्रीहस्तिपुरमित्यस्ति भुवस्तिष्कवत्पुरम् ।
 सेव्यन्ते कृतक्रीत्यम्युमज्जनैर्यजनैः श्रियः ॥ २५१ ॥
 तत्रासीदहितत्रासी भुमिव इति भूपतिः ।
 यन्मत्तापप्रतानिन्या निन्ये भानुः ममूनताम् ॥ २५२ ॥
 तस्य मृनुरभृद्विश्वसेनाख्यो विश्वभूषणम् ।
 यः कल्याणां गुणानां च गङ्गे सङ्केतकेतनम् ॥ २५३ ॥
 अदुष्टैव दृष्ट्या स स्वभावाविर्भवन्कृपः ।
 ददृशे सर्पतः सर्पानपि दर्शानिपातिनः ॥ २५४ ॥
 कदाप्यन्यायवर्दीनां मस्तरे ऽपि न तस्तरे ।
 करुणाकरिणीविन्ध्यो वयमुद्विं ध्यधत्त सः ॥ २५५ ॥
 अपराधपराधीने क्रोधारीने ऽपि विद्विषि ।
 न कदाचिदग्रां चक्रे मत्सरं विश्ववत्सलः ॥ २५६ ॥
 यद्विरा ऽस्य कल्याणारमूरवीरजयाख्यया ।
 कुर्वन्सत्रवणिर्गर्वयनन्दनाः मुहृदो ऽभवन् ॥ २५७ ॥
 धीमिः समं स मन्त्रीन्द्रपुत्रार्थमात्रदुष्यमः ।
 चतुर्भिः शृगुभे खेल्धर्मरात्मैव धीमतः ॥ २५८ ॥
 स मंसत कृपार्णालो लीलोचाने ऽन्यदा वनत् ।
 चण्डालशालिनं कंचिच्छूलमूलचरं नरम् ॥ २५९ ॥
 दशामीदशमागच्छन्किमागः कल्पध्रयम् ।
 इति भूपभुरा पृष्टधण्डालपतिरालपत् ॥ २६० ॥
 नभोरत्नसपत्राभरणाभरणपेटिका ।

अकारि स्ववियोगेन खेदिनी मेदिनी च का ॥ २. ३७ ॥

ईदृशवेपसंभाज्यस्तव पाणिग्रहोत्सवः ।

कस्याः सफलया मास जीवितं जन्म वर्म च ॥ २. ३८ ॥

दृविषये ऽपि त्वयि प्रापुर्मद्भलानि किमन्वताम् ।

उलूकमण्डलानीव भामुरे वासरेश्वरे ॥ २. ३९ ॥

इत्युक्ते भूमृजाचर्या कुमारचरितं निजम् ।

कृद्धसैन्यान्वनादेतुं न वेद्मीति जगाद सः ॥ २. ४० ॥

अथ धात्रीशमन्त्रीशश्रेष्ठिश्रेष्ठैरतन्यत ।

प्रमोदप्रीणितं पुत्रीपाणिग्रहमहामहः ॥ २. ४१ ॥

श्लोकाम्भिवन्वुताप्रीतिवन्वुरेण सुवन्वुना ।

तदुक्तिश्रवणादेत्य कुमाराय ददे मदः ॥ २. ४२ ॥

कुमारस्य प्रसादेन धनं धात्रीश मे ऽवुना ।

इति विज्ञपनात्तेन विशेषात्तोषितो नृपः ॥ २. ४३ ॥

कुमारेण समं श्रीतिवार्ताभृतामिलाभृतम् ।

एत्यापराह्णकाले ऽथ वनपालो व्यजिज्ञपत् ॥ २. ४४ ॥

स्वामिन्को ऽप्यथ दक्षौघवारणधारणो मुनिः ।

उत्तीर्य व्योमतो ऽकार्पीत्कायोत्सर्ग वने ऽवुना ॥ २. ४५ ॥

इत्यभिभ्रुत्य सत्कृत्य वर्नीशमवनीशिता ।

ययां समं कुमारेण मुनेरुत्कण्ठया वने ॥ २. ४६ ॥

नमस्यतो नरेशादीन्भव्यान्संभावयन्नय ।

ज्ञानत्रयमयः कायोत्सर्गमप्यमुञ्चन्मुनिः ॥ २. ४७ ॥

देशनां भवकान्तारतापनिर्वापनोचिताम् ।

व्यधान्मुक्तिपुरद्वारमुधासिन्धुं यतिस्ततः ॥ २. ४८ ॥

सुवन्धोः स्वस्य च प्राच्यं कर्मवचिन्त्यकारणम् ।

भवं भूपभवो ऽच्छेदेनान्ने ननो यतिम् ॥ २५९ ॥
 मुनीन्दुरपि दन्तांमुच्छन्मवन्दञ्चलाम् ।
 आन्दोलयत लोलायां दोलायामिव भारतीम् ॥ २६० ॥
 श्रीहस्तिपुरमित्यस्ति सुवस्तिरुक्तवन्दुरम् ।
 सेव्यन्ते कृतकीर्त्त्युभयजनैर्यजनैः श्रियः ॥ २६१ ॥
 तवासीदहितवासी मुमित्र इति भूपतिः ।
 यन्मतापमनानिन्या निन्ये भानुः प्रमृताम् ॥ २६२ ॥
 तस्य मृतुरभूद्विश्वमेनाय्यो विश्वभूपगम् ।
 यः कलानां गुणानां च शङ्के मङ्गेनकेतनम् ॥ २६३ ॥
 अदुष्टयैव दृष्ट्या स स्वभावाविर्भवन्कृपः ।
 ददर्श सर्पतः सर्पानपि दर्पानिपातिनः ॥ २६४ ॥
 कदाप्यन्यायवर्डीनां मस्करे ऽपि न तस्करे ।
 करणाकरिणीविन्ध्यो बधबुद्धिं ध्ययन् मः ॥ २६५ ॥
 अपराधपरार्थिने क्रोधाग्निने ऽपि विद्विषि ।
 न कदाचिदगो चक्रे मन्सरं विश्ववन्मलः ॥ २६६ ॥
 शङ्कितो ऽस्य कलासारमूर्वीरजयाय्यया ।
 त्वन्मशत्रवणिर्बधनन्दनाः सुहृदो ऽभवन् ॥ २६७ ॥
 राभः समं स मन्त्रीन्द्रपुत्रार्थिर्मायदुद्यमः ।
 तुभिः शुशुभे मेत्त्रैर्यैरायैव धीपतः ॥ २६८ ॥
 प्रैक्षत कृपार्णयो र्णयोगाने ऽन्दा व्रतन ।
 पदालैश्चालितं कंचिच्छूयन्कन्दं नाम् ॥ २६९ ॥
 तामीहसमागच्छन्निर्माणः कच्छदयम् ।
 न भूपमुखा वृष्टयन्दात्तनिगुण्यम् ॥ २७० ॥
 तैरन्नसपत्रामत्रामरणैरिवा ।

त्वन्मातुरमुनाहारि राज्ञासौ समहारि तव् ॥ २६१ ॥

मन्मातुर्वित्तहर्तायं हन्तव्यः स्वेच्छया मया ।

इत्युदित्वाय तेभ्यस्तं कुमारश्चौरमग्रहीत् ॥ २६२ ॥

अन्यायाद्ब्रह्ममाणा श्रीर्मणिः फणिपतेरिव ।

मर्त्येषु मोहमत्तेषु दत्ते मृत्युमसंशयम् ॥ २६३ ॥

आकृष्टिमन्त्रे लक्ष्मीणां पिष्टियन्त्रे महापदाम् ।

धर्मस्य जीवितप्राये मतिर्न्याये वितन्यताम् ॥ २६४ ॥

इत्युत्तया शिक्षयित्वायं कुमारेण मलिम्लुचः ।

वरचीवरदानेन तोपितः प्रेषितो ययौ ॥ २६५ ॥

त्रिभिर्विज्ञेपकम् ॥

एकदा गजसेवार्थं यजन्नाजगृह्णानिरे ।

प्रभृतां मण्डलीभृतां भूपजः प्रैक्षत मजाम् ॥ २६६ ॥

किमत्रेति कुमारेण पृष्टः कोटीरदन्तरा ।

व्यक्तभक्तिकल्यादक्षमन्त्यारसो जगाद् गाः ॥ २६७ ॥

निजा निजघ्निरे येन विषयाःशत्रुसपना ।

न्वरावन्पत्रसेनेन श्येनेनेव पत्रत्रिणः ॥ २६८ ॥

मच्छश्रुपुनियुक्तेन रमदानेन यः सदा ।

हन्ति नो दन्तिनो स्त्रीत्यागैलानिव जयत्रियः ॥ २६९ ॥

जगत्याम्नि सप्तमे ऽपि नाम्माकं यन्परः परः ।

सैव विक्रममेनाख्यस्तामलिर्ज्ञापुरीश्वरः ॥ २७० ॥

वीरमेनेन सेनान्या छलधाटिकया घृतः ।

क्षेपितः क्ष्यामुजा हन्तुभिर्ह मन्तुमहोदधिः ॥ २७१ ॥

चतुर्भिः कल्याणम् ॥

इति श्रुतिहृतकोय इवाहृष्टं प्रनर्त्तन् ।

कृपाणं भृकुटीभीमभानः कावकटासवन् ॥ २७२ ॥
 मन्तुमन्तममुं इन्ता इन्तार्यं भूपमूः स्वयम् ।
 इति कौतूहलोचालान्योके लोके स्थि ते ऽभिनः ॥ २७३ ॥
 मृत्युर्मपायमापानोत्सुदृचाकुलचमुषः ।
 तामलिर्नीपुरीभर्तुर्यर्ष्यागत्य वेगतः ॥ २७४ ॥
 कृपाभृपूर्णहवमीत्या वपुः सपुलकं वहन् ।
 असां जगाद् संबन्धवन्धुर्वन्धनमच्छिनन् ॥ २७५ ॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥
 स्वरया ये मनांसीव मनसामपिं रेजिरे ।
 तैरभैर्विश्वसेनेन मेपितः स ययौ जवात् ॥ २७६ ॥
 तन्परिक्षाप विच्छापः कुपितो नृपतिर्जगौ ।
 कुमारं भ्रति सारङ्गपतिवन्निष्टुरस्वरः ॥ २७७ ॥
 येनेकेन हतेन स्याद्गहनां देहिनां घृतम् ।
 स ध्व्यः शुद्धमुदीनां कृपातिशपत्क्षिप्ताया ॥ २७८ ॥
 कृपा ते कृपपातेन किमिषं न सपं गता ।
 यद्विषं मुञ्चता देवः पातकिन् घातितस्त्वया ॥ २७९ ॥
 कुर्वन्भूरि स्वदेश्ये निर्विवेकः कृपां रिषौ ।
 त्वमप्यसि विषसो मे न स्येयं महुवि त्वया ॥ २८० ॥
 इति व्याहृतिमारुर्ष्यं कुमारस्तारसंमदः ।
 स्फारविद्वेषमन्काररघ्नं वचनं दर्शौ ॥ २८१ ॥
 श्वसद्सन्प्रसन्तो न जन्तून् हन्ति सारमशः ।
 तदेकस्य वधः कस्य भाग्यमाणिमिषाय न ॥ २८२ ॥
 एवं सति भ्रतिप्रष्टुर्वहनां दृष्टिहेतवे ।
 नो हन्तव्यः क्व वर्नेष्यः कृपावन्निः कृपारुणः ॥ २८३ ॥

तन्मन्ये सर्वया नाय दुरवस्थागते ऽङ्गिनि ।
 मित्रामित्राविचारेण प्राणित्राणं विधीयते ॥ २८४ ॥
 सहन्त एव ये हन्त सत्रुं ते ऽपि शिवाध्वगाः ।
 ये तु तत्रोपकुर्वन्ति तेषां गतिमवति कः ॥ २८५ ॥
 तद्विपं मुञ्चतस्तात क मे ऽभूदत्रियेकिता ।
 क वास्मि द्वेषिपशो ऽहं त्वत्पादाम्बुजपदपदः ॥ २८६ ॥
 यदाद्रिष्टं च देवेन मन्मही मुच्यतामिति ।
 तद्गतो ऽयमहं पापं पितुराज्ञाभिदं विदुः ॥ २८७ ॥
 इत्युर्दीर्घं महावीर्यः प्रस्थितो दूरदेशधीः ।
 भद्रपीयाम्बुजादंसः पुंवंतंसः स संमदः ॥ २८८ ॥
 कृपायाः परमप्राणः परप्राणाय शुद्धधीः ।
 यो ऽस्माकं हृदयाधारः स कुमारः क गच्छति ॥ २८९ ॥
 परामृतान्परैः पाति यो मातेव पितेव नः ।
 जगतां जीविताधारः स कुमारः क गच्छति ॥ २९० ॥
 जगन्व्यपि विजानाति यः स्वस्येव कुटुम्बकम् ।
 पवित्रचरितोदारः स कुमारः क गच्छति ॥ २९१ ॥
 शरीरं जीवितनेत्र येनेकेन चकास्ति पृः ।
 कृताग्निलपरीहारः स कुमारः क गच्छति ॥ २९२ ॥
 इत्याश्रन्दपरमैन्दुगिभक्तमातचेतनैः ।
 परैः प्रेक्षितमंचारः कुमारो निर्यायौ पुगान् ॥ २९३ ॥
 पञ्चभिः कुलकम् ॥
 निर्याते जीवितप्राये वीरे ऽस्मिन्गुणेश्मनि ।
 नगर्या नागगश्चक्ररपस्नानमिसाश्रुभिः ॥ २९४ ॥
 परैः ऽनुगन्तुकामे ऽपि स्थिते क्षितिपतेर्षयात् ।

सुहृदस्ते महासत्त्वाद्यत्वारो ऽपि तमन्वगुः ॥ २९५ ॥
 सुशुभे स स भूदेशो यं यं सो ऽर्क इवागमत् ।

यं यं सुमोच स श्रीमान्स स निःश्रीकर्ता गतः ॥ २९६ ॥
 विल्द्वप पञ्चभिः कंचिद्दनदेशं दिनैरसौ ।

कचिद्दामे गतस्तस्यां सरस्तीरे तरोस्तले ॥ २९७ ॥
 तत्र सप्तवणिकपुत्रां गुरुरीरो बरत्वरौ ।

ग्रामगर्भात्किमप्यन्नं समादाय समागतौ ॥ २९८ ॥
 तौ तु मन्त्रिभिःपुत्रां कन्दासारज्यौ रयात् ।

कार्यांचक्रनुर्विश्वसेनं देवार्चनक्रियाम् ॥ २९९ ॥
 अय सो ऽतियये पश्यन्दिशो मासोपवासिनम् ।

मुनिपक्षिष्ट घन्यानां फलन्त्याशु मनोरयाः ॥ ३०० ॥
 ततः स्वच्छन्दचतुरः पमच्छ चतुरः सखीन् ।

कुमारः पारणाहेतोरश्रं दातुमना मुनौ ॥ ३०१ ॥
 शुधान्यैः सखिदाक्षिष्यमायाभावनया ततः ।

उक्तं षण्णिभिःपुत्रां नन्दनैर्दीयतामिति ॥ ३०२ ॥
 धूरस्तून्साहवान्माह मन्ये घन्येतरैर्नरैः ।

याप्रमत्र क्षणे नेहृदृश्यं द्रान्दीयतामिति ॥ ३०३ ॥
 अयाम्युत्याय भूनायगुनुनाभ्यर्थितो मुनिः ।

दक्षो निर्दूषणं जानन्नममादातुमुद्यतः ॥ ३०४ ॥
 आनन्दार्णवकल्लोलीकरायितद्वक्त्रयाः ।

कुमारेणः समारंभे तस्मै दातुमनानुरः ॥ ३०५ ॥
 दक्षे भोज्यार्थमात्रे ऽय मूरः साकूतमभ्यधात् ।

कुमार त्वं कृपाधारः शुधातापिषु नापरः ॥ ३०६ ॥
 विशाय तदभिप्रायमापि सार्धं निषेयति ।

तन्मन्ये सर्वया नाथ दुरवस्यागते ऽङ्गिनि ।

मित्रामित्राविचारेण प्राणित्राणं विधीयते ॥ २८४ ॥

सहन्त एव ये हन्त शत्रुं ते ऽपि शिवाश्वगाः ।

ये तु तत्रोपकुर्वन्ति तेषां गतिमवति कः ॥ २८५ ॥

ताद्विषं मुञ्चतस्तात क मे ऽमूढविधेकिता ।

क वास्मि द्वेषिपक्षो ऽहं त्वत्पादाम्बुजपद्पदः ॥ २८६ ॥

यदाद्रिष्टं च देवेन मन्मही मुच्यतामिति ।

तद्गतो ऽयमहं पापं पितुराज्ञाभिदं विदुः ॥ २८७ ॥

इत्युदीर्य महावीर्यः प्रस्थितो दूरदेशधीः ।

मृष्टपीवाम्बुजाद्धंसः पुंवतंसः स संसदः ॥ २८८ ॥

कृपायाः परमप्राणः परत्राणाय शुद्धधीः ।

यो ऽस्माकं हृदयाधारः स कुमारः क गच्छति ॥ २८९ ॥

पराभूतान्परैः पाति यो मातेव पितेव नः ।

जगतां जीविताधारः स कुमारः क गच्छति ॥ २९० ॥

जगन्त्यपि विजानाति यः स्वस्येव कुटुम्बकम् ।

पवित्रचरितोदारः स कुमारः क गच्छति ॥ २९१ ॥

शरीरं जीवितेनेव येनैकेन चकास्ति पूः ।

कृताखिलपरीहारः स कुमारः क गच्छति ॥ २९२ ॥

इत्याक्रन्दपरमन्दहृग्भिरुत्त्वातचेतनैः ।

पारैः प्रेक्षितसंचारः कुमारो निर्ययौ पुरात् ॥ २९३ ॥

पञ्चभिः कुलकम् ॥

निर्याते जीवितमाये वीरे ऽस्मिन्गुणवेश्मनि ।

नगर्या नागराश्चकुरपस्नानमिवाशुभिः ॥ २९४ ॥

पारैः ऽनुगन्तुकामे ऽपि स्थिते क्षितिपतेर्भयात् ।

सुहृदस्ते महाराज्चाक्षत्वारोऽपि तमन्वगुः ॥ २०७ ॥
 सुशुभे स स भूदेशो यं यं सो ऽर्क इवागपत् ।
 यं यं मुमोच स थीमान्त स निःथीकर्ता गतः ॥ २०६ ॥

विल्लङ्घ्य पञ्चभिः कंचिद्दनदेशं दिनैरसौ ।
 कनिद्राये गतस्तस्यां सरस्तीरे तरोस्तले ॥ २०७ ॥
 तत्र सप्तवणिरपुत्रां शूरवीरां वरत्वरौ ।

ग्रामगर्भान्किमप्यन्नं समादाय समागतौ ॥ २०८ ॥
 तौ तु मन्त्रिभिरपुत्रां कल्याणारज्यां एयात् ।

कार्याचक्रनुविश्वमेनं देवार्चनक्रियाम् ॥ २०९ ॥
 अथ सोऽनियये पश्यन्दिशो भासोपवासिनम् ।

मुनिर्मसिष्ट धन्यानां फलन्त्याशु मनोरयाः ॥ २१० ॥
 ततः स्वच्छन्दयतुरः पप्रच्छ यतुरः सावीन ।

कुमारः पारणाहेतोरभं दातुमना मुनौ ॥ २११ ॥
 शुधान्धैः सखिदाशिष्यमायाभावनया ततः ।

उक्तं वणिग्भिषग्मन्त्रिनन्दनैर्दीयतामिति ॥ २१२ ॥
 मूरस्तूनाहवान्माह मन्ये धन्यैतरैर्नरैः ।

पापमत्र क्षणे नेह्यदृश्यं द्राग्दीयतामिति ॥ २१३ ॥
 अथाभ्युत्थाय भूनाथमूननाभ्यर्थितो मुनिः ।

दसो निर्दूषणं जानघ्नमादातुमुद्यतः ॥ २१४ ॥
 आनन्दार्णवस्तोऽप्युन्नीकरावितद्वक्षयाः ।

कुमारैः समारंभे तस्य दातुमनातुरः ॥ २१५ ॥
 दत्ते भोग्यार्थमात्रेऽयं गुरः सावृतमभ्यधात् ।

कुमार एवं कृपाधारः शुधात्तादिषु नापरः ॥ २१६ ॥
 विहाय तद्भिमायमपि शार्था निषेधति ।

परितः सारेणः पूर इव द्वीपासिनं जनम् ॥ ३१९ ॥
यत्र तत्र जगत्मार्यं वयस्पास्तत्र तत्र ते ।

अन्वगुस्तं श्रुभात्नानं पुरुषार्थोदया इव ॥ ३२० ॥
तापव्यापदि संभ्राम्यन्त वभावात्मपञ्चमः ।

अज्ञप्राम इवोरामव्यथाया विपिनधियः ॥ ३२१ ॥
चेन्नानं विदुरान्तं च वृद्धन्कीलाग्रपाणिना ।

मुदुराच्छोडितो वद्विस्त्रसद्भिस्तेष्वपट्या ॥ ३२२ ॥
अगम्येषु प्रदेशेषु सर्वेष्वेकमदेशगान् ।

नृमांसम्बादलोभीव दावस्ताञ्जिहयालिह्व ॥ ३२३ ॥
तेषां कीलाग्रचर्किर्नः संकुचद्भिः समन्ततः ।

अद्भ्ररद्भ्रेष्विव तदा मवेष्टुमुपचक्रमे ॥ ३२४ ॥
रुद्धायां जीविताशायामाशाभिः सह वद्विना ।

सणे ऽत्र सुहृदः स्नाह महीदपितनन्दनः ॥ ३२५ ॥
आकृष्ये मरुतेवाहमाकाशं प्रति संमति ।

आन्दिद्भ्रतं मदद्भ्रं तन्मा मृत्यो विरहो ऽस्तु नः ॥ ३२६ ॥
अथ लप्तां हृदं वीरजयो पदसरोजयोः ।

कुमारस्य कलासारभूरां तु करपद्मयोः ॥ ३२७ ॥
अर्मा समीरसंबर्तहता इव चमल्लताः ।

आप्तमुक्ता इव द्रवज्वालाभिः स्वमयागमन् ॥ ३२८ ॥
तापागुरस्फुरज्जन्तुपटलं ज्वलनं ततः ।

ते ऽपश्यन्पुरुषोत्तमाः संसारमिव योगिनः ॥ ३२९ ॥
अथो द्रवद्वयोपस्यां ने वयम्याः क्षिता स्थितम् ।

स्वमोत्थितामिवान्मानं कलयन्ति स्य विस्मिताः ॥ ३३० ॥
मावत्किमिदमित्यन्तश्चिन्तां विरचयन्ति ते ।

तावदाविरांभूत्को ऽपि पुरः श्रीभामुरः सुरः ॥ ३३१ ॥
 कमलाममुखोन्मीलकंलहंसकलस्वरः ।
 स जगौ जगतीजानितनयं विनयान्वितः ॥ ३३२ ॥
 शिष्यपित्वा त्वयामोचि चौरः कारण्यगौर यः ।
 सो ऽहं सद्धर्मनिर्माणादीदृशीं धियमश्रयम् ॥ ३३३ ॥
 विपन्निपतितं मत्वा तत्त्वामवधिनायुना ।
 प्राप्तो ऽस्मि माणदानेन क्रीतानां समयो ह्ययम् ॥ ३३४ ॥
 एवमुक्त्वा समिप्रस्य वपुर्नृपतिजन्मनः ।
 स चकार करस्पृशादतार्पं दलितश्रमम् ॥ ३३५ ॥
 नाथ प्रभृति दृःम्यस्य श्रवो ऽपि भविता तव ।
 इत्युदिग्वा स विद्योर्तेषोतपन्थां निरोदधे ॥ ३३६ ॥
 ते ऽपि तोयदहघान्तभृङ्गीगीने ऽज्जगोदये ।
 कान्तागन्ताय संघेष्टुम्नघरिषार्द्रचेतसः ॥ ३३७ ॥
 तास्तरणितारण्यकारण्येन प्यशोकि तैः ।
 भागतद्विपिनक्रोदे क्रोदानामाकुर्मं कुलम् ॥ ३३८ ॥
 पृथ्वाय पावता पूर्णं पश्यता नश्यता मुहुः ।
 खेदितं वेदुरेणाय मोधिनाथेन कंनधिन् ॥ ३३९ ॥
 कंचिदश्विनद्योदग्दमुशान्दरायमभ्यनम् ।
 चन्दिगीटै नरं प्रेक्ष्य कुमागन्तारगीर्तगां ॥ ३४० ॥ गुण्यम् ॥
 स्वर्मात्रो ऽसि महाभाग मरीमाणस्य कस्यधिन् ।
 अद्भु त्वद्भुलस्यासि लक्षणानि बद्धददः ॥ ३४१ ॥
 गार्हा द्विषो ऽप्यवध्यास्ते ये दधुम्भृणमानने ।
 नृसिंह इमि मज्जन्नुधिपन्नुन्दि तुगानवान् ॥ ३४२ ॥
 अद्भुतदृश्याग्निदागः सदाशाग वनोदमः ।

दुर्भीक्षा इव विद्राव्याः एतवो म विरेविना ॥ १४३ ॥
हनि जन्तुः पुग इन्दुनेधिग्रे म इन्दने ।

गुणधरातया दसः इदं इयोऽपारयाः ॥ १४४ ॥
वा घोने म जगामापमान्या इतिहृत्त विम ।

मन्तवैरयादि शयो अर्धं इन्दुवेयो अतु शत्रु कः ॥ १४५ ॥
इति शक्यधदि-वनीतिगोमन्दमन्वया ।

इत्या इपकोर्त्तर इरयता इरयता पशुः ॥ १४६ ॥
इत्युतिधुतिहो अमुर्त्तारि इरया इयात् ।

इन्दुमापानार्गवन्दयोदिमर्त्तारि ॥ १४७ ॥
इत्येव्ययादि म् जन्तुगतगतहृतांगमः ।

इति निन्द्यशयामात्रि तामवेति न भाति चार् ॥ १४८ ॥
अपवार् मथालोकाविगलर्त्तोजनमजः ।

म विविधितमये शाताधीरता विमु जापुधिः ॥ १४९ ॥
बुधार इर्त्तारि इदम्य इटतः शिता ।

मदा माणमदानेन म्वया म् जनकादिगम् ॥ १५० ॥
तामालिया पुति इवाग्यं मतः इवापिन्नुरीशुक्त ।

इतिश्वरं न म् पुताः पितरार म्वयि म्यते ॥ १५१ ॥
अयामुं तामालिमीनं जानन्भुजानिनन्दनः ।

अव्याप्य मीतिवर्षधीः पर्यरुध मयोदिनम् ॥ १५२ ॥
निमदेनपरिबारपरीदारनिबन्धनम् ।

मयाज्यनृच्छते गो अम् कुमारः वारणान्तरम् ॥ १५३ ॥
य इपागाम्यपेनापु इयसेनापु इपया ।

वनीप्विब शेताति ममेतापु त्वराभगात् ॥ १५४ ॥
इन्दुगारुडं शौटभनिर्धगाधिपः ।

कुमारं समुहद्वारं नगराय निनाय तम् ॥ ३५५ ॥ युग्मम् ॥
 हस्तपादाग्रलघ्नेन भूपेन व्यक्तभक्तिना ।
 लक्षणानां गणेनेव स राज्ये ऽध्यासितो बभूव ॥ ३५६ ॥
 वेत्रीभूय पुरः प्रीत्या नरदेवः स्वसेवकान् ।
 पदद्वयं कुमारस्य नमस्कारयति स्म सः ॥ ३५७ ॥
 एवं सेव्यपदो विश्वसेनस्तेन महीमुजां ।
 धामभिस्तामसां तामलिर्त्ती चिरमभूपयत् ॥ ३५८ ॥
 इत्यशेषं निशम्यास्य चरेभ्यश्चरितं नृपः ।
 सुमित्रः पिभिये पुत्रपुष्यपात्रत्वनिश्चयात् ॥ ३५९ ॥
 यास्यता जनकेनाय योगभोगधिया वनम् ।
 अयमाकार्यं नाकेन्द्रमतापः क्षमापतिः कृतः ॥ ३६० ॥
 सुहृद्भिः सह हृद्भिर्त्तिचित्रितान्योन्यमूर्त्तिभिः ।
 स चकार चिरं राज्यं सुकृतैककृतोद्यमः ॥ ३६१ ॥
 महीभोगमहीनं ते भुक्तानन्ते सुराकसि ।
 जग्मुः पश्चापि तत्रापि मैत्र्यपात्रमिमि ऽभवन् ॥ ३६२ ॥
 क्रमान्समस्तभष्येते पीत्वा स्वर्गमुत्तममृतम् ।
 तदूर्जनधियेवोर्वीतलं पुनर्यातरन् ॥ ३६३ ॥
 स जीवो विश्वमेनस्य रतिसार भवानभूत् ।
 जीवस्तु सत्रपुत्रस्य सुवन्धुत्वमधारयत् ॥ ३६४ ॥
 जयवीरकलासारजीवाः सौभाग्यमञ्जरी ।
 मीर्यं वदा सुतारा च कन्याः संजज्ञिरे पुनः ॥ ३६५ ॥
 चञ्चदुणमपञ्चानां पञ्चानामपि तेन वः ।
 जयत्ययं पृथुस्थेमा मेमा प्राग्भद्रमंभवः ॥ ३६६ ॥
 जयार्थयन्मुनी दानं गाययानुमर्त तदा ।

भाग्ये भोग्यस्य तुल्ये ऽपि स्त्रीत्वं तेषामिदं ततः ॥ ३६७ ॥
 प्रयणां हृदयं तेषामज्ञानमदानच्छत् ।
 आहारस्यान्तरायेण त्रिदिनं दुःखभागभूः ॥ ३६८ ॥

अर्धाहारे मुनीन्द्राय दत्ते यत्ते पुरस्तदा ।
 कुमार त्वं कृपाधारः क्षुधातापिषु नापरः ॥ ३६९ ॥

इति स्तुतिवचोभङ्ग्या क्षुधार्तं स्यं निवेदयन् ।
 अत्येतरामदानस्य निषेधं क्षत्रमूर्ख्यथात् ॥ ३७० ॥

सुबन्धोऽर्थभुक्तं तेन श्रीशुक्लवधुता ।
 पतिणः फलवन्स्फारं विपादं ददती हृदि ॥ ३७१ ॥

यद्भवद्भिर्भवभ्रंशममयमसाधकम् ।
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥ ३७२ ॥

चक्रं विरन्मुनेरहं तद्वो रूपद्विरीदनी ॥ ३७३ ॥
 न्यमपश्यः पुरा दृष्ट्या यदुष्टानप्यदुष्ट्या ।

त्वया कालमुखादृष्टा यन्माज्या हन्त जन्तवः ॥ ३७४ ॥
 तत्रां मत्पुत्रता को ऽपि विरोधं विदधाति न ।

ये च किञ्चिद्विरुध्यन्ते दधने युधि ते ऽप्यताम् ॥ ३७५ ॥
 युग्मम् ॥

ददानि देहिनां पुण्यं कानि कान्यद्रुतानि न ।
 अपि देवा यद्रेयाप्य भवन्त्याथर्वभूमयः ॥ ३७६ ॥

एवं प्राग्भवमाकर्ष्य रतिमारं रतिन्वृत्ति ।
 भूषो भक्तिनमन्मौलिरित्यवृच्छन्नुनिममुम् ॥ ३७७ ॥

लक्षणानि निरीक्ष्यन्ते क्षोणिरसातामाणि ते ।
 अथापि चारुनारुष्यो भगवन्भासते भवान् ॥ ३७८ ॥

वयमीह ततस्तत्तत्कर्णकरुणोचिते ।
 अपि राज्यमभित्यज्य किमान्मा तपमे ऽपितः ॥ ३७९ ॥

अथ दन्तानुगतोररुद्रप्रना देहिनाभिर ।

अनन्तगतिं हृन्मूढहामर्षिभिरुनिः ॥ ३७१ ॥

नाम्नं वा नरा माम्बु नाम्नाः कम्पाःशानः ।

एव वा एव वा धृत्पुनराग्यो दि देहिनाम् ॥ ३७२ ॥

गतप्रगति शक्तिः कृ कृ च शक्तिं विना तपः ।

परिग्रहप्रनमाम्नां शोभं नयति मोहाम् ॥ ३७३ ॥

शक्तिकार्याणि कार्याणि जगतां प्रारभेत यः ।

तस्य परम्यते बुद्धिः पञ्चितरुद्राम्ना ॥ ३७४ ॥

दृम्योभामर्षाग्या भान्या पञ्चितामर्षः ।

जगर्षादिग्यास्तु फलदा कस्य परम्योः ॥ ३७५ ॥

मंःइमर्षादिग्यानतरुद्रगिमा पुनः ।

मर्षादृम्यो न कर्मण स्यान्नुक्तकर्मात्त्रिभान्तिः ॥ ३७६ ॥

अमुं म्नीत्याम्पदीचक्रं विरोधो केर्षाव मे ।

आगन्व्य वर्धना येन तदपूर्वं निरोधते ॥ ३७७ ॥

श्रीमूर्धपुरमित्यस्मि पुरं यत्रास्तिको जनः ।

पत्ते धर्मनृपर्षादिहकल्यद्रुमवनश्रियम् ॥ ३७८ ॥

इहाजनि महोजानिर्महेन्द्र इति विश्रुतः ।

अन्तर्वाहिर्दिपञ्चं शार्वं शौचं च यो दधौ ॥ ३७९ ॥

कुलोचितासु विद्यासु गुरुभिः कारितश्रमः ।

तस्याहं नन्दनश्चन्द्रपञ्चा इत्याभिवामयाम् ॥ ३८० ॥

हर्षो पोडशवर्षीयं मुधावर्षी गिरां भरैः ।

भवतापी कदापीदं मामुपांशु नृपो जगौ ॥ ३८१ ॥

राज्यं संसारकान्तारे शृङ्गाद्यो ज्यमद्यन्निह ।

कलितस्त्वलितः श्रीभिः पिशाचीभिः प्रपात्यते ॥ ३९० ॥

घहन्ति मणयो मोहमहीपमददीपताम् ।
 यल्लोभल्लोलुभा नाथः के परन्ति पतद्भवत् ॥ ३९१ ॥
 निर्तीर्षवो भवाम्बोर्वि बांभिवोहित्यवाहिताः ।
 त्यजन्ति दूरतो मध्यभूधरानि र सिन्दुरान् ॥ ३९२ ॥
 भवाटवीकुरद्गाणां गुरद्गाणां चलात्मनाम् ।
 मोहधीदृग्विद्यासानां गोचरे नो चरेत्कृती ॥ ३९३ ॥
 मोहभूमिभुजङ्गस्य जङ्गमास्थानमण्डपम् ।
 छायाछलाचले व्याप्तं पातङ्गस्तस्य मेघकः ॥ ३९४ ॥
 छत्रं विवेकमार्तण्डमकाशभरनाशकम् ।
 न को अपि सेवते तादृग्जटताचकितः कृती ॥ ३९५ ॥
 युग्मम् ॥
 रत्नान्यगाधवतीनि श्रियो भान्ति भवार्णवे ।
 पुमान्मज्जन्त्यनुन्मज्जो यत्पाणिग्रहणाग्रही ॥ ३९६ ॥
 एतदीदृग्विधं मौक्तुमशक्तः सत्त्वः कृती ।
 असक्तः एव मेवेत शीतभीति इवानलम् ॥ ३९७ ॥
 तदिदानीमहं मोहादतो निर्गन्तुमुद्यतः ।
 राक्षां राज्यभ्रमः स्युयोवनान्तो हि नः कुप्ते ॥ ३९८ ॥
 तातो मायिव बल्लत् त्वां स्वस्थाने ऽभिधिवेद्य तत् ।
 मोहवीरस्य कारातः संसाराभिरये ऽयुना ॥ ३९९ ॥
 इत्युक्त्वा बल्लतो राज्याभिषेकं विरचय्य मे ।
 नृपो लक्ष्यतपोलक्ष्मीयौवनं मयया बनम् ॥ ४०० ॥
 परिपालयतो राज्यं मयापि ह्यापदिक्षया ।
 राक्षी रक्षावर्ती नाम माणेष्यो अपि मियाधवत् ॥ ४०१ ॥
 भवानुबन्धिनी ज्ञानधरि तां ह्यर्तं मनः ।

आक्रष्टं न क्षमो ऽभूत् पङ्कमप्रमिव द्विपम् ॥ ४०२ ॥
 लभं तस्यां तथा प्रेमवज्रलेपेन मन्मनः ।
 न यथाकर्पि राज्यश्रीयुरीणैरपि वारणैः ॥ ४०३ ॥
 तस्यामुच्चतृङ्खलं कामपिशाचेन मनो मम ।
 गृहीतं हन्त नामोचि मन्त्रैरपि मन्त्रिभिः ॥ ४०४ ॥
 तदेकायत्तचित्तस्य राज्यश्रीरीर्ष्यया मम ।
 परहस्तं यती तस्यौ वृद्धामात्यहिया हृदि ॥ ४०५ ॥
 मानसे मानसेविन्या तथा नित्याश्रिते ऽविशन् ।
 स्त्रीसंगदभयेनेव न धर्मगुरवो ऽपि मे ॥ ४०६ ॥
 इत्यनन्यमना धन्यमन्यस्तन्यस्तलोचनः ।
 अमन्ये मान्मथं पर्व निर्वाणपदमप्यदः ॥ ४०७ ॥
 अन्यदा मदनानन्दरसनिद्रावशंवदः ।
 स्वमपदयमहं स्वप्ने मुक्तागिरिशिश्चरम् ॥ ४०८ ॥
 तस्यामुन्निद्रनिद्रायामुन्निद्रो ऽहं तदा हृदा ।
 अंचिन्तयामिदं चिन्तान्तरावसरशाब्दिना ॥ ४०९ ॥
 स्वप्नः सर्वोत्तमम्नावन्मुक्तेर्भाभं दिशन्त्यमां ।
 किं तु कान्तावशहृदः क तन्सांभावनापि मे ॥ ४१० ॥
 किंकुर्पन्काञ्चना कान्तिस्तृणन्मत्तगजा गतिः ।
 दामदश्वा दगुडासाः कर्करन्मणयो नखाः ॥ ४११ ॥
 चेष्टकूर्पूरकस्तूरिगुण्यगन्धो मुग्धानिलः ।
 यस्या रेणुकणदिव्यदुकूला दशनशुतिः ॥ ४१२ ॥ युग्मम् ॥
 युक्तं तर्पकया हन्मे राज्यभोगे श्रुधीच्छतम् ।
 एतद्भोगं श्रुधीकर्तुं को ऽभ्युपायो ऽस्तु मे ऽधुना ॥ ४१३ ॥
 किमस्या न भद्रानील्यनीला दधतु कुन्तयाः ।

हृदिनिधिः कल्पितं भुवं ये क्षीरसागरे यैः ॥ ४१४ ॥
 रिमपुण्या भुवं नेन्दुर्यतीलाधीनितं मम ।
 विवेकमज्जवर्द्धास्य हंगगौरगते गुणैः ॥ ४१५ ॥
 भस्वा नीत्याज्जमहो ह्यो निव्यहनमिनाः ।
 धामनि तत्रविज्ञानभानुपस्वपितं मरि ॥ ४१६ ॥
 अधगे मृमाशुषुषुषो ऽस्या यदने भुजम् ।
 प्रसर्गं मन्मतो ऽमुञ्जन्दुस्तः सूरयो रयात् ॥ ४१७ ॥
 एतस्याः कम्पुचकण्ठो गम्भीरमगुरस्वरः ।
 कृन्मनां मम कृन्मनां मयागार्यव कल्पितः ॥ ४१८ ॥
 अप्येतन्मृदुतोनीत्याज्जवर्द्धं निजे मनः ।
 नाहं मोर्चायतुं जज्ञो धिगमारनराश्रणीः ॥ ४१९ ॥
 नीत्यायैव विन्दुहे ऽहमहो भवमहादरीम् ।
 तन्मामम्यास्तु दृष्टुहो वेणिदण्डो हृदापि मे ॥ ४२० ॥
 मर्बतो ऽपि भवाम्बोधिः सुतरः सुतरामर्मा ।
 ईदन्नाभिगम्भीरावर्तन्धस्तु दुस्तः ॥ ४२१ ॥
 एतन्मिज्जानमञ्जीरगतचित्तस्य विम्बता ।
 हंसस्यैवामर्मा पत्ता विग्ममोर्ध्वगनितर्मा ॥ ४२२ ॥
 इत्यादिध्यानसंलीने मयि ह्वं तिन्दति स्वयम् ।
 अपटन्मानहत्वात्तरं वेतालिका पटिः ॥ ४२३ ॥
 निद्रा नेन्द्र मुथानु योपस्य सप्तयो वसतां ।
 हन्तुं तयो ऽभ्ययाद्रानुः संमोदगिव सद्गुरुः ॥ ४२४ ॥
 एनामृपथुति मुक्तिस्त्विनीं यन्दिनां गिरम् ।
 स्वप्नमेवादिनीं जानमानन्दमहमामम् ॥ ४२५ ॥
 क्षये ऽस्मिज्जाप्रतां साप्रं मेक्ष्य मां प्रथमोत्थिम् ।

हीनप्रास्या वचः किञ्चिन्नोचे मयि चदूचितम् ॥ ४२६ ॥
 अगाधवोषिदुग्धाब्धिसंमुखान्तरचक्षुषा ।
 समभापि मयाप्येषा न किञ्चिन्नर्मभापया ॥ ४२७ ॥
 अथाग्रभागमागत्य प्रणिपत्य च मां मुदा ।
 व्याजहार प्रतीहारी हारीकृतसद्गुनिः ॥ ४२८ ॥
 देव विज्ञपयत्येवममात्यो मतिसागरः ।
 चिराद्भवन्मुखालोककौतुकी सेवको जनः ॥ ४२९ ॥
 इति तद्वचनान्ते ऽहं नित्यमत्यूपकृत्यकृत् ।
 सेवितां सेवकस्तोमैः सभाभुवमभासयम् ॥ ४३० ॥
 ततः प्रणमतः सर्वानुर्वीनायान्निरूपयन् ।
 वीक्ष्य कस्यापि हस्ते ऽञ्जं तामञ्जद्वयमस्सरम् ॥ ४३१ ॥
 वचोवोचीषु पीयूषसर्घीचीषु मनीषिणाम् ।
 तदा तद्विरहोत्तं न रेमे तत्र मे मनः ॥ ४३२ ॥
 उत्कः क्षियाम्यहं चसुर्वावदन्तःपुरं प्रति ।
 तावच्चारुतनुं कञ्चिदुदञ्चदतुलद्युतिम् ॥ ४३३ ॥
 गाढग्रन्थिपरीधानं कटिवष्टोत्तरीयकम् ।
 अंसलम्बितनिस्त्रिसमुरोवद्धासिधेनुकम् ॥ ४३४ ॥
 विभ्राणं दक्षिणे पाणीं ताम्बूलदलमण्डलीम् ।
 धामे तथा तु हर्षिभ्या कृतहस्तावलम्बनम् ॥ ४३५ ॥
 चक्षुषार्थपर्यवृत्तेण पश्वन्तं मामवज्ञया ।
 नरं निरूपयामास निर्गच्छन्तं द्रुतैः पदैः ॥ ४३६ ॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥
 क एष क नयत्येतामिति कोपारुणेशणम् ।
 माभित्यूचे इमन्ती सा तं स्थिरीकृत्य सत्वरम् ॥ ४३७ ॥

अहं महापातत्रिणा वन्दीचक्रे चिरं त्वया ।
 भयाभि संभति न्यस्य त्वदीयहृदये पदम् ॥ ४३८ ॥
 ईद्वत्तद्वचनकुद्दो भयानित्यहमभ्यधाम् ।
 ध्रियतां ध्रियतामेष हन्यतां हन्यतामयम् ॥ ४३९ ॥
 ततो मरुचररातारमचरगरणः क्षणान् ।
 तथा सह स हापिंष्यागमद्रुद्वर्हिर्भहीम् ॥ ४४० ॥
 एष यात्येष यानीति मन्वानरनुधावताम् ।
 पुरःस्था अपि पारास्तं न धर्तुं शेकुराहताः ॥ ४४१ ॥
 उत्कुहृफनया धावद्रयानां सेनया मया ।
 मनसेवेन्द्रियग्रामः सो ऽन्वगायि मन्वगिना ॥ ४४२ ॥
 पर्यन्तं पर्यटन्पुर्यास्तदन्वेपपरः पुरः ।
 आलोक्यं चमूं कांचित्काञ्चनोद्गासिभूषणाम् ॥ ४४३ ॥
 तदन्तर्भद्रदन्तीन्द्रपृष्ठारूढस्य कस्यचिन् ।
 करे तेनापि सा सो जपि तां वामाङ्गे न्यवीविशन् ॥ ४४४ ॥
 सा च वाचः सुदूरस्य मां वीक्ष्य स्त्रीत्यन्वपत्रा ।
 तदङ्गालिङ्गनी वामकराद्गुष्ठमनर्तयन् ॥ ४४५ ॥
 तक्षिरीक्ष्य विन्दुः शो ऽहमेतद्येतस्यचिन्तयम् ।
 अहो मरोदधिमांहमारिभ्रां महिन्नाजनः ॥ ४४६ ॥
 मदिराया गुणउपेष्टा लोकाद्वपवितोभिनी ।
 कुले दृष्टमात्रापि मदिरा प्रहिलं जनम् ॥ ४४७ ॥
 परापकाराहंकारि किं विषं सन्नि हि म्रियः ।
 यत्सेवनभवस्नापः परप्रापि न शाम्यति ॥ ४४८ ॥
 स्त्रियां विपत्तनां दक्षा लक्षणावपरीत्यतः ।
 सुधाकरार्चरौपम्यं ददूस्तद्य जदा बिदुः ॥ ४४९ ॥

विश्वासघातिनां मालिनं जानामि योषितः ।
 नरकाब्धौ नरं प्रेम्णा परिरभ्य क्षिपन्ति याः ॥ ४५० ॥
 अवला इति न स्त्रीभिः कर्तव्यं हस्तमेलनम् ।
 दृग्न्ति जीवितं पुंसां संगये च क्षिपन्ति याः ॥ ४५१ ॥
 इयं हि मम रक्तम्य प्रतीचीव विवम्बतः ।
 मानम्लानिं दृष्ट्वा कां तु गतिं दातेति वेत्ति कः ॥ ४५२ ॥
 धिग्माभेतद्विशिन्वेन शिवोदयनिरादरम् ।
 घूकनेत्रामिव ध्वान्तमित्रत्वेनाकृतिःस्पृहम् ॥ ४५३ ॥
 एतद्द्वैराग्यतो नैतद्दरं मुञ्चेऽधुना पुनः ।
 कुलस्यापि कलङ्कः स्यादपमानो हि मानिनाम् ॥ ४५४ ॥
 यः प्रदत्ते हृदि पदं तमूर्ध्वं गिल्यति क्षणात् ।
 अपमानेऽप्यनुयोगी पङ्कजदप्यध्रमः पुमान् ॥ ४५५ ॥
 सुप्तोऽप्युपद्रवं कुर्यान्निकापमपमानितः ।
 विदधुर्मधुहृत्तारं विधुरं मधुमक्षिकाः ॥ ४५६ ॥
 गृह्णन्तं रमसर्वस्वं भास्वन्नं प्रन्यपक्रियाम् ।
 कांचिन्कर्तुमशक्तम्य पङ्कस्यापि स्फुटन्युरः ॥ ४५७ ॥
 दूरे त्यजति मातापि परावज्ञासहं नरम् ।
 क्षममप्यक्षमवदं गजं विन्ध्याटवी यया ॥ ४५८ ॥
 तदेतस्यापमानाब्धेः पारं गत्वासिनौकया ।
 संसारार्णवपाराय भनिष्ये पोतवद्भनम् ॥ ४५९ ॥
 अपमानेऽपि चेद्गृहेऽनृतं तन्मे निदर्शनात् ।
 मत्पूर्वेषामपि भवत्येषा संभवनाऽने ॥ ४६० ॥
 यावद्विन्युद्धतध्यानम्ल्यानचित्तोऽस्मि युद्धधीः ।
 सैन्यसर्वाभिसारेण मन्मन्थी तावदागमन् ॥ ४६१ ॥

ततो ज्तरस्सुरंरुताभिर्भूताद्भुतवरयोः ।
 मम तस्य च सेनाभिः समरः समवर्तेत ॥ ४६२ ॥
 त्रियो रयो रथं नागं नागो ऽथो ऽथं भटं भटः ।
 समियात् समीकाय स्ववायज्ययनिर्भयः ॥ ४६३ ॥
 समनम्यत कौदर्षः तद्गदण्डैरकम्प्यत ।
 तत्र रात्रे रणोद्रेके ननु शीघ्रोद्भटैर्भटैः ॥ ४६४ ॥
 चपुषो निविलस्यापि शतया मुष्टिष्विष्टया ।
 दृश्यन्तः महरणान्यादितान्माहरन्भटाः ॥ ४६५ ॥
 ताश्चयुद्धश्रिया धन्यमन्यो मन्योर्विशं गतः ।
 महारेषु लगन्स्वह्नं भटः कण्ठकितं दधौ ॥ ४६६ ॥
 विलुठलुत्तुगत्रागं पतन्मानह्नमण्डलम् ।
 घुटच्छंभुसंधानसन्धं नृत्यन्करन्धकम् ॥ ४६७ ॥
 लोलन्कील्यल्लुट्टोल्लमालिनीमण्डलं ततः ।
 पञ्चद्वयलयकरं भावधेत रणक्षणम् ॥ ४६८ ॥ युग्मम् ॥
 भ्राजिष्णुभृतिजर्कः क्रमान्मन्वृतनाः परैः ।
 वर्गयामामिरे ग्रीष्मवासरैरिव रात्रयः ॥ ४६९ ॥
 राजवाचमथारथ जवादिः विभुं विभीः ।
 अहं तेन सह हृद्धो द्रुन्दुयुद्धोत्सुको ऽमिलम् ॥ ४७० ॥
 मयि मुञ्चति नागचवीचीर्दक्षेण राक्षितः ।
 तेनात्मा च गजेन्द्रश्च तल्लरगश्च मार्गणः ॥ ४७१ ॥
 स तु निर्नाशयामास मार्गणानां गर्णः क्षणात् ।
 मद्गलं सकलं भानुर्भचक्रमिव भानुभिः ॥ ४७२ ॥
 यद्यदसं मयामोचि तत्तदेष क्षणादपि ।
छेदधिच्छेद सद्यस्सं भवत्कर्मैव केवली ॥ ४७३ ॥

पतत्यथ तदद्यार्ते गजे क्षीणाखिलायुधः ।

अस्रयन्मुष्टिमुत्सुत्यागमं तदिभमूर्धनि ॥ ४७४ ॥

धृत्वाय हस्तयोस्तेन क्षिपन्पादाहतीरहम् ।

उन्क्षिप्तः पतितो दूरे यन्त्रोन्यप्रावगोल्बन् ॥ ४७५ ॥

सहसा सह सेनाभिः प्राविशन्मत्पुरं स तन् ।

तन्वन्साकं तयोत्तालहस्ततालः कथा मियः ॥ ४७६ ॥

एवमालोकमानो ऽहमपमानोचयाकुलः ।

इष्टमिष्टतमेभ्यो ऽपि गणयन्मरणं तदा ॥ ४७७ ॥

यद्यस्ति मुकृतं किञ्चिन्मम तत्तन्निदानतः ।

मा भुङ्क्वान्तेर ऽपि स्त्रीमङ्गः सन्पथभङ्गकृत् ॥ ४७८ ॥

इत्यालपन्पुरः प्रेक्ष्य कूपं तत्र पपात च ।

सभान्तर्भद्रपीठस्थं स्वं ददर्श च पूर्ववत् ॥ ४७९ ॥

ये युधि ह्युधि दुर्धपाः क्षताः प्रपतिता मृताः ।

तानक्षतानहं संसद्यपदयं पार्श्वतो भद्रान् ॥ ४८० ॥

ये दृष्टाः संगे पिष्टास्तेषामगृणवं स्वम् ।

दृम्निनां दृम्निशाल्यामु वाजिशाल्यामु वाजिनाम् ॥ ४८१ ॥

अन्तरन्नःपुरं यार्वन्दिशमा दृक्तावर्दक्ष्यत ।

तदालिमाल्या तादृक्तन्मतिरुर्मक्रियोन्मुत्सी ॥ ४८२ ॥

इत्यद्भुतध्रुवस्यान्ने मयि कान्तेन तेजसां ।

अर्कं कर्करयन्कधिदारिरार्मीन्पुरः सुरं ॥ ४८३ ॥

तद्विलोक्यादृष्टं जानजानिम्मृतिगचिन्तयम् ।

माग्जार्ता धनधन्याप्या मुद्दावरमेप च ॥ ४८४ ॥

अनेन सह संगारनिःसारत्य रिचारयान् ।

व्रताधिरर्गलस्वर्गलक्ष्मीभोगमुपार्जयम् ॥ ४८५ ॥

अभ्यर्धितो ऽपमाश्लिष्य दिवः माक् च्यवता मया ।
उद्धर्तव्यस्त्वया सो ऽहं भवे मोक्षार्णवादिति ॥ ४८६ ॥
तन्नूनमपुनैवाहं घटयित्वेति नाटकम् ।
वोधितो बोधदुग्धानामन्वुना वन्वुनावुना ॥ ४८७ ॥
इत्युत्थाप मया प्रीत्या सरकृतः स निरोभवन् ।
अहं च भावजं मङ्गु भवारण्यं विन्नाडितुम् ॥ ४८८ ॥

ईहृक्चरित्रभ्रवणाद्भवभर्तितो भुवः पतिः ।
राज्ये जापातरं न्यस्य यत्रत्रततिभूरभूत् ॥ ४८९ ॥
नृपे विरनिसारे ऽप्य रतिसारेण भूमुजा ।
घ्योमेव व्योमरवेन तेन राज्यमराज्यत ॥ ४९० ॥
नृपाज्ञाकृञ्जनध्वंसी नृपध्वंसीषि दीव्यति ।
निरापुषं वषं राक्षामाज्ञाभङ्गं विदुर्विदः ॥ ४९१ ॥
तन्महोक्तदृष्टं सद्यो विपदो महद्दामिव ।
भविष्यन्तीनि देशान्तस्तेनाताप्यत द्विष्टिमः ॥ ४९२ ॥ युग्मम् ॥
तत्तत्पुष्पमभावेण तद्देवोद्गच्छद्रापदः ।
देशे तस्य परान्तिभ्यो विन्ववर्तन् जन्तरः ॥ ४९३ ॥
सैर्वा अपि क्षियः सत्यः सत्यवात्सक्यो जनः ।
मलिभृचो न च क्षापि कापेयं न च कस्यचिद् ॥ ४९४ ॥
अपि केर्त्तुषु नो धान्तरुधालः कल्हायितम् ।
शुबधिः स्नेहद्रोहो ऽपि कल्हो गल्हस्मितः ॥ ४९५ ॥
निर्यक्षां ऽपि पिपाणार्थेन घट्टः कल्पचिद्ययाम् ।
आत्मभोगास्पदं रोगा न च विचिदन्वत ॥ ४९६ ॥
न को ऽप्याम्कान्दि माथद्विर्व्यन्तरार्थेऽपि क्षचित् ।
शुद्धीन्धनंयपि उवाचानिहो मयाद्या ज्वलन् ॥ ४९७ ॥

वत्स्यः सः शिवायः, वत्स्यः शिवायः शिवायः ।

रतो मरः कुर्वित्तं कर्तं वापि न वापिः ॥ १०८ ॥

सकुर्वित्तं कर्तं विदुः न वत्स्यः मरणात् मरणात् ।

वत्स्यः मरणात् न वत्स्यः न वत्स्यः मरणात् ॥ १०९ ॥

इति वत्स्यः शिवायः शिवायः मरणात् मरणात् ।

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ॥ ११० ॥

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ।

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ॥ १११ ॥

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ।

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ॥ ११२ ॥

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ।

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ॥ ११३ ॥

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ।

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ॥ ११४ ॥

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ।

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ॥ ११५ ॥

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ।

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ॥ ११६ ॥

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ।

मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् मरणात् ॥ ११७ ॥ युग्मम् ॥

अथापनित्का ताश्चुद्गाग्दसरापि सा ।

अस्तेन्दुः स्फाग्नागपि रजनीच रगज न ॥ ११८ ॥

पुण्ड्रैर्णकेन होनापि यद्विःश्रीकैयमीदपने ।

तद्विराजेष्यते कीदृग्मुक्तानिःशेषभूषणा ॥ ११९ ॥ युग्मम्

इति ध्यान्वा विरागोर्धिवर्मितस्वान्तवार्धिना ।
 नृपेण स्वकरेणास्याः क्रमाद्भूषामरो हृतः ॥ ५१० ॥
 ततो हृतशिरोरन्नां निशि निर्दीपसप्तवत् ।
 आहृष्टवृण्डलदून्दां घामिवास्तेन्दुभस्तराम् ॥ ५११ ॥
 गतद्वारां सुरागारद्वारं निस्तोरणाभिव ।
 अकेयूरभुजां नूनपद्मोमिसरसीमिव ॥ ५१२ ॥
 अरुड्ढणवरां यष्टिमुक्तवृक्षां वनीमिव ।
 इणन्मञ्जीरदीनां द्विमहंसाब्जादिवाग्जिनीम् ॥ ५१३ ॥
 एवं निरस्तनिःशेषभासमानविभूषणात् ।
 दलपुष्पकल्प्यतां फाल्गुनीयां लतामिव ॥ ५१४ ॥
 तां पश्यन्नान्तरेणाक्षणा स दृष्यो नारित कुशचित् ।
 अप्रक्षान्तितदुद्गाहः कोऽप्यभूषितभागुरः ॥ ५१५ ॥
 पञ्चभिः कु

का वान्यस्य कयात्मापि धौतकर्मावलीमन्तः ।
 ज्ञानदर्शनचारिभ्रमीति रत्नरत्नकृतः ॥ ५१६ ॥
 तदस्मिन्कर्ममन्त्रिणे यत्परिष्करणं तनोः ।
 विगुप्तपथाद्भागं तन्मयूरस्यैव नर्तनम् ॥ ५१७ ॥
 नाह्वय भूषणैरात्मा भूष्यते अथ तु भूषणैः ।
 भूष्यते अतिव्यमप्यहं नमोऽहस्य करारिव ॥ ५१८ ॥
 तन्कार्यैः कापमान्मायमरुमप्यप्यप्यप्यः ।
 ज्ञानदर्शनचारिभ्रभूषणः कायभूषणः ॥ ५१९ ॥
 इत्यन्तर्ध्यायनस्तस्यान्मनि स्थिरतरं मनः ।
 अदीप्यत यथा दीपो निर्वाते वेद्यमनि स्थितः ॥ ५२० ॥
 शुद्धध्यानेऽवतीर्णं ज्य पातितर्केऽनानन्दे ।

उत्पेदे केवलं लोकत्रयत्रैकाल्यदर्पणः ॥ ५२१ ॥

दत्तं शासनदेव्यैप मुनिवेषं समाश्रितः ।

तयैव विहिते तत्र काञ्चने ऽब्जे कृतासनः ॥ ५२२ ॥

त्वरायातैः सुरव्रातैः प्रणतः पुष्पवर्षिभिः ।

किमेतदिति साश्रयैः प्रेक्ष्यमाणः पुरीजनैः ॥ ५२३ ॥

अन्तःपुरीभिरेताभिरुद्भ्रान्तस्त्रान्तवृत्तिभिः ।

किमेतन्नाथ नाथेति मुहुरुत्तरमर्थितः ॥ ५२४ ॥

दशनांशुमिपात्पुष्यं मूर्तिमत्तन्वतीमिव ।

स जिनो दृजिनोच्छेदावेशिनीं देशनां व्यधात् ॥ ५२५ ॥

चतुर्भिः कलापकम् ॥

अहो महोद्धतैरेव भवसेवकजन्तवः ।

कर्मभिर्मर्मभिद्रूपैस्ताप्यन्ते सर्वथा कथम् ॥ ५२६ ॥

तानि जानीत हे सन्तः संगतानि सदात्मभिः ।

अष्टसंख्यानि संसारकारणं नामभेदतः ॥ ५२७ ॥

ज्ञानावरणं दर्शनावरणं वेदनीयरुम् ।

मोहायुर्नामगोत्रान्तरायं तानीति नामतः ॥ ५२८ ॥

मतिश्रुत्यावधिमनःपर्यायकेयलाभिधैः ।

आट्टतैः पञ्चभिर्ज्ञानैराद्यं पञ्चविधं स्मृतम् ॥ ५२९ ॥

निर्मल्यपि यथा दृष्टिः पटच्छन्नोत्पटश्वरी ।

तयान्माच्छादितस्तेन तत्तत्पटसमं विदुः ॥ ५३० ॥

सागराणां स्थितिस्तस्य स्याच्चिन्मत्कोटिकोटयः ।

ततो यध्नाति तत्कर्म पुनरात्मा सकल्मषः ॥ ५३१ ॥

दर्शनावरणीयं तु नवभेदैरिति स्मृतम् ।

पञ्चनिद्राश्च चत्वारः स्युश्चतुर्दर्शनादयः ॥ ५३२ ॥

तत्र निद्रा भवेद्यत्र प्रबोधः स्वल्पहेतुना ।
 निद्रानिद्रात्मनो यस्यां भवेदुःखेन जागरः ॥ ५३३ ॥
 ऊर्ध्वस्थितस्य जायेत या जन्तोः प्रचला हि सा ।
 प्रचलाप्रचला सा तु भवेद्या पथि गच्छतः ॥ ५३४ ॥
 चिन्तितस्याहि कार्यस्य स्त्यानद्धिः साधका निद्रि ।
 सा पुनर्जायते जन्तोरुदये क्लिष्टकर्मणः ॥ ५३५ ॥
 चक्षुराग्रियते येन तद्यसुर्दग्धिनाटतम् ।
 शेषेन्द्रियाणां वरणमचक्षुर्दग्धिनाटतम् ॥ ५३६ ॥
 अवधिः स्याद्रूपिवस्तुपर्यादा तेन दर्शनम् ।
 करणानपेक्षो बोधरूपो वावधिरुच्यते ॥ ५३७ ॥
 दर्शनं तेन सामान्यार्थप्रदो ज्यधिदर्शनम् ।
 तस्यावरणमवधिदर्शनावरणं स्मृतम् ॥ ५३८ ॥
 विश्वं केवलमामान्यं लोकाल्लोकस्य दर्शनम् ।
 यदावृणोति तन्मोक्तं केवलदर्शनाटतम् ॥ ५३९ ॥
 यथा रात्रः प्रतीहारो नाभीष्टस्य जनम्य सः ।
 अपि वीक्षितुकामस्य न दत्ते नृपदर्शनम् ॥ ५४० ॥
 दर्शनावरणीयेन ग्दो जीवो ज्यसो तथा ।
 न पश्येद्वस्तु तत्तेन प्रतीहारसमं विदुः ॥ ५४१ ॥ युग्मम् ।
 समवस्थितिरस्यापि दर्शनाटनिकर्मणः ।
 सागरोपमकोटीनां स्युर्गिशत्कोटयः प्रमात् ॥ ५४२ ॥
 सातासाताभिदा वेपं द्विधा मुख्यं तयोः पुनः ।
 असातं तिर्यप्ररवे सातं मर्त्यामरालये ॥ ५४३ ॥
 मशुलिप्तासिधाराया मेहने सुगदुःखदृत् ।

अवस्थितिमुष्यापि वेदनीयस्य कर्मणः ।

सागरोपमितीर्वह्निं हि स्युस्त्रिंशत्कोटिकोटयः ॥ ५४५ ॥ नी

मोहनीयं भवेद्द्वेषात्रयं दर्शनमोहकृत् ।

चारित्रमोहनीयं तु द्वितीयं परिकीर्तितम् ॥ ५४६ ॥

प्रथमं त्रिविधं सम्यग्मित्रमिध्यात्रभेदतः ।

द्वितीयं पञ्चविंशत्या भेदैस्तदिति कीर्यते ॥ ५४७ ॥

क्रोधमानमायालोभाः स्युः कषायाश्चतुर्विंशः ।

तत्रैकैकश्चतुर्भेदैर्ज्ञेयः संज्वलनादिभिः ॥ ५४८ ॥

पक्ष्मथार्या कषायो ऽसौ स्मृतः संज्वलनादयः ।

प्रत्याख्यानः पुनर्मासचतुष्टयकृतास्थितिः ॥ ५४९ ॥

अप्रत्याख्यानकः प्रोक्तः स्थितः संवत्सराद्यधिः ।

यावज्जीवं कृतस्थानः स्यादनन्तानुबन्धकः ॥ ५५० ॥

घ्नन्त्यमी वीतरागत्वं यतित्वं श्राद्धतां क्रमात् ।

सम्यक्क्रमपि संसेव्यमाना जन्तोर्भवान्तरे ॥ ५५१ ॥

अमग्न्यं प्रनुष्यत्वं तिर्यक्तं नरकं क्रमात् ।

यच्छान्द्व्यंबंस्वरूपासो कषाया इति पौंड्रशः ॥ ५५२ ॥

तथा दामो नयं शोको जुगुप्सा रत्यरत्यपि ।

पुनारीक्रीववेदाश्च नोरूपाया इमे नव ॥ ५५३ ॥

इत्यष्टविंशतिर्भेदा मोहनीयस्य कर्मणः ।

१. यान्मनामपि प्रापो दुर्जराः स्युश्चिरं स्थिराः ॥ ५५४ ॥

मद्यपानाद्यथा जन्तुः कृत्याकृत्यानि वेत्ति न ।

मोहनीयाद्यपि तथा तत्तन्मयतमं विदुः ॥ ५५५ ॥

तत्तदेतस्य कर्मभ्यः सर्वेभ्यो ऽप्यविता स्थितिः ।

भवेयुः सागराणां हि सप्ततिः कोटिकोटयः ॥ ५५६ ॥

आयुश्चतुर्था नरकतिर्यग्मृगुरसार्धवैः ।
 दुर्भेदवन्प्रभावेन तद्गजनिगडोपमम् ॥ ५५७ ॥
 आयुषः कर्मणोऽमुष्य स्थितिरित्यं प्रकर्मितः ।
 सागरोपमितीनां हि त्रयस्त्रिंशद्भवे भवेत् ॥ ५५८ ॥
 नामोक्तं प्रथमं भेदद्विचत्वारिंशता ततः ।
 सप्तपट्या त्रिगवत्या ष्युत्तरेण शनैः वा ॥ ५५९ ॥
 गतिनाभिर्गरीराहोपाह्वकन्वननामकम् ।
 संवातनं संहननं संघ्नानं वर्गमन्थने ॥ ५६० ॥
 रसस्पर्शागुल्गुलु पराघातोपघातकां ।
 आनुपूर्वीं तथोच्छ्वास आतशोशोतमित्यपि ॥ ५६१ ॥
 विहायोगतिस्त्रिसाल्यं स्यावरं सुस्मवादरम् ।
 अपर्याप्तं च पर्याप्तं प्रत्येकानन्तकायकम् ॥ ५६२ ॥
 शुभगं दुर्भगं चैवं स्थिरास्थिरशुभाशुभम् ।
 सुस्वरं दुःस्वरादेयमनादेयं ततः परम् ॥ ५६३ ॥
 यगःकीर्त्ययशःकीर्तिनिर्माणं कीर्तितं ततः ।
 नाम तीर्थकरं चैव चत्वारिंशद्द्वयाधिका ॥ ५६४ ॥
 गतिश्चतुर्था नरकतिर्यग्मृगुरल्लक्षणा ।
 एकद्वित्रिचतुःपञ्चाशद्भेदजातिपञ्चकम् ॥ ५६५ ॥
 औदारिकं वैक्रियरुमाहारकमतः परम् ।
 तेजसं कामणं चेति शरीरं पञ्चवा स्मृतम् ॥ ५६६ ॥
 अहोपाह्वं त्रिधा शीपे पृष्ठं च हृदयोदरौ ।
 ऊरुद्वयं करद्वन्द्वमित्यष्टावह्नमुच्यते ॥ ५६७ ॥
 अहुल्याद्यमुपाह्वं स्यादहोपाह्वं च तद्गताः ।
 रेखाः स्युरस्यमेतत्तु भवेदाने ष्युरस्ये ॥ ५६८ ॥

पौढा संहननं वज्रपभनाराचमादिमम् ।

तस्माद्वपभनाराचं नाराचं तु तृतीयकम् ॥ ५६९ ॥

चतुर्थमर्धनागचं कीलिकाख्यं च पञ्चमम् ।

सेवावर्तं भवेत्पष्ठमस्थ्यन्तःस्पर्शलक्षणम् ॥ ५७० ॥ युग्मम् ।

आद्यं समचतुरश्रमथ न्यग्रोधमण्डलम् ।

तदन्यथा पुनः सादि वामनं कुञ्जकं तथा ५७१ ॥

हुण्डं चेति शरीरस्य संस्थानानि भवन्ति पद् ।

एतान्यौदारिकस्यैव नान्याङ्गानामसंभवात् ॥ ५७२ ॥ युग्मम् ।

आनुपूर्वीं चतुर्थेत्यं यज्जन्तोर्गच्छतो जन्तरा ।

भवेपु नरकाद्येषु परिपाटिर्भवेद्भतेः ॥ ५७३ ॥

स्याद्विहायोगतिर्द्विधा शुभाशुभाविभेदतः ।

उपघातपराघातातपागुरुलघु स्मृतम् ॥ ५७४ ॥

उच्छ्वासोद्योतौ चत्वारो वर्णाद्यास्त्रसविंशतिः ।

निर्माणं तीर्थकृचेति सप्तपष्टिर्दाहृता ॥ ५७५ ॥

बन्धनं पञ्चधा पञ्च संघाता वर्णपञ्चकम् ।

आर्षा स्पर्शा रसाः पञ्च गन्धद्वयमुदीरितम् ॥ ५७६ ॥

कृष्णो वर्णेषु स्पर्शेषु गुरुस्त्रिक्तो रसेषु च ।

गन्धयोः सुरभिर्धने भेदास्त्याज्याः पुरोदिताः ॥ ५७७ ॥

प्रागुक्तायाः सप्तपष्टेरस्याः पद्भिश्चेतरपि ।

मेलने जायते सैयं नवतिभिर्रुत्तरा ॥ ५७८ ॥

पञ्चदशबन्धनेभ्यः पञ्च भेदा पुरोदिताः ।

शेषस्तु दशभिः सिद्धिर्जायते त्र्युत्तरं शतम् ॥ ५७९ ॥

औदारिकादारिकं तथौदारिकनैजसम् ।

औदारिककर्मणकं तुर्यमेतन्नयोद्भवम् ॥ ५८० ॥

वैक्रियवैक्रियाद्येवं ज्ञेयं बन्धचतुष्टयम् ।

इत्यमाहारकाहारकादिदेहचतुष्टयम् ॥ ५८१ ॥

सैजसैतजसं गात्रं ततस्तेजसकर्मणम् ।

कर्मणश्कर्मणं चेति घन्धाः पञ्चदश स्मृताः ॥ ५८२ ॥

त्रिभिविंशोपेकम् ॥

रम्पारम्याणि मूपाणि कुर्याच्चित्रकरो यथा ।

तथा नामापि जीवानां तत्तच्चित्रकरोपमम् ॥ ५८३ ॥

एतस्य स्थितिरुत्कृष्टा भविनां नामकर्मणः ।

विंशतिः कोटिकोटिनां सागरोपममानतः ॥ ५८४ ॥

गात्रं द्विधा धिया लक्ष्म्या हीनो ऽप्यहो भवी भवेत् ।

तदुच्यं सदितो ऽप्याभ्यां नाच्यो नीचं तदुच्यते ॥ ५८५ ॥

यथा कुलालान्मृत्पिण्डः पूर्णकुम्भः सुरापदी ।

स्तुत्यो निन्यस्तथातः स्यादात्मा तत्तेन तत्समम् ॥ ५८६ ॥

आत्मनि स्थितिरेतस्य गौरसंज्ञस्य कर्मणः ।

सागरोपमसंबद्धा स्यात्कोटिविंशतिः ॥ ५८७ ॥

अन्तरायाभिर्धं कर्म भेदः पञ्चभिरष्टमम् ।

स्यादानलाभभोगोपभोगसामर्थ्यलक्षणैः ॥ ५८८ ॥

दानं विनीतादत्ते राड्भाण्डागारिकतो यथा ।

तथास्मादपि जीवोऽ तस्तद्भाण्डागारिकतोपमम् ॥ ५८९ ॥

अन्तरायाभिधानस्य स्थितिरेतस्य कर्मणः ।

सागरोपमसंख्यायां स्युर्विंशत्कोटिकोटयः ॥ ५९० ॥

इत्यल्पं जल्पितो ऽनल्पकालः कर्ममहागदः ।

शुद्धध्यानोपध्याणैः सद्भिः शाम्यो ऽममादिभिः ॥ ५९१ ॥

शुद्धं ध्यानमपि प्राप्यं कषायविषयोऽज्ञानैः ।

संतोपरसिकर्लोर्कः स तु वीजं सुखस्य यत् ॥ ५९२ ॥
 न सद्वाक्यात्परं वक्ष्यं न कलायाः परं धनम् ।
 नाहिंसायाः परो धर्मो न संतोपात्परं सुखम् ॥ ५९३ ॥
 सेव्यसारस्य तस्यापि जननी विरतिश्रुवम् ।
 सापि केवल्लिभिः प्रोक्ता सर्वतो देशतो ऽपि वा ॥ ५९४ ॥
 तदस्यां विरतां सद्भिर्मतिमद्भिः सुखार्थिभिः ।
 स्तुत्यकृत्यमहाविघ्नः प्रमादः कार्य एव न ॥ ५९५ ॥
 आयुषः क्षण एको ऽपि नाप्यते रत्नकोटिभिः ।
 तत्कथं हार्यते हन्त प्रमादरजसा नरैः ॥ ५९६ ॥
 इति धर्मगिरं कर्मगिरिदम्भोलिसंनिभाम् ।
 श्रुत्वा तच्चावबोधेन शुभः शस्यजनो ऽजनि ॥ ५९७ ॥
 अन्तःपुर्यः सुबन्धुश्च तदा भेजुर्महाव्रतम् ।
 घनैश्चान्ये जैनस्तत्र जगृहे गृहिणां व्रतम् ॥ ५९८ ॥
 इत्थं प्रबोध्य सुहृदो विहृत्य वसुधां क्रमात् ।
 वितत्य धर्मं भगवान् रतिसारः शिवं ययौ ॥ ५९९ ॥
 इत्यद्भुतस्य दानस्य प्रभावाद्भुक्तभूतलः ।
 कुशलो दलयत्याशु संसारं रतिसारवत् ॥ ६०० ॥
 इति श्रीरतिसारस्य सारपुण्यप्रथां कथाम् ।
 निशम्याभून्मुदां सन्न पद्मोत्तरमहीश्वरः ॥ ६०१ ॥
 पात्रेण पार्थिवादिभ्यो दानं नादीयते क्वचिन् ।
 नित्यं शीलन्तु शीलं तु सर्वसाधारणं युधाः ॥ ६०२ ॥
 धत्ते यः सततोन्मीलं शीलं लीलारविन्दवत् ।
 सकामं मुक्तिकामिन्या कुतुबेन विन्दोष्यते ॥ ६०३ ॥
 अतश्चिन्तामणिप्रायगृहृतमाप्तये जनः ।

विषत्ते शुद्धधीः शीलमुधाम्भोनिधिमज्जनम् ॥ ६०४ ॥
 अयनाशाद्भुतच्छाये शीले नीलेतरा गुणाः ।
 समायान्ति समुचाला मराला इव पल्लवे ॥ ६०५ ॥
 जनानुरक्तिर्भुक्तिश्च मुक्तिश्च नृपु शीलतः ।
 सनत्कुमारगृह्णारगृन्दयोरिव जायते ॥ ६०६ ॥
 तद्यथा सत्पथाश्च यथन्यपारालिमालिनी ।
 श्रीकान्तेति पुरी जम्बूद्वीपे भारतवर्षम् ॥ ६०७ ॥
 इह सिंह इति स्वाम्यगल्पिन्युपातिर्नृपः ।
 वभूव शुभ्रकीर्तिमग्रानिराजितदिग्गजः ॥ ६०८ ॥
 नित्यमुद्यद्गुणग्रामः कलाग्रहकृताग्रहः ।
 सनत्कुमार इत्यासीत्कुमारस्तस्य कीर्तिभूः ॥ ६०९ ॥
 अदूषणरुणैर्दृश्यमाणस्तादृक्षलक्षणैः ।
 सद्योत्थः स गुणैरेजे शरीगवपवोरिव ॥ ६१० ॥
 उपदेशायपिरेग्नाहृत्स्नस्तस्य गृह्णतः ।
 हृदि न म्बलितं चकृः खिला अप्यम्बिलाः कलाः ॥ ६११ ॥
 रूपं निगम्य निःसीम तस्य सीमन्तिनीजनैः ।
 तदङ्गसद्भिर्गुरलीरजो बहुमतं स्नतः ॥ ६१२ ॥
 उरसि प्रेयसां कामचित्राम्यासापदेशतः ।
 अलिख्यन् विदग्धाभिः त रदो विरहोदये ॥ ६१३ ॥
 तस्मिञ्जरणसंभासमाणभृद्ब्रजपञ्जरे ।
 दोर्दण्डमण्डलच्छायामीयुश्चापचराः शराः ॥ ६१४ ॥
 सो ज्येदा क्षणदामध्ये बध्यमानस्य विद्विषा ।
 निद्राणक्षन्द्गालायां रावं शुश्राव कस्यचित् ॥ ६१५ ॥
 अर्थप रभसभ्रदयभिद्रोन्मुद्गहीदृशम् ।
 खे वचः सचमत्कारः कारुण्यमसृणोऽजृणोत् ॥ ६१६ ॥
 दुःखिनः परदुःखेन दीनानायोद्धृतिहासः ।
 अदो स कापि कोऽप्यस्ति यः पापात्यानि मामितः ॥ ६१७ ॥

त्रिजगदीरनननीर्जननी येन मनुना ।

हगत्यस्मि स को ऽर्हाह यः पापान्यानि मामितः ॥६१८॥

स्यजन्मनिधिनःप्रवारात्स्यैंग गर्भवन् ।

स को ऽप्यस्मि जगत्यस्मिन् यः पापान्यानि मामितः ॥६१९॥

प्रेषार्हाभ्यः प्रियाभ्यो ऽपि ये प्रियां मन्वते युवम् ।

तन्मुष्यः को ऽपि किं नास्ति यः पापान्यानि मामितः ॥६२०॥

हा हा हतो हतो ऽहं मां त्रातुं को ऽपि न धायति ।

तदासाधे भृतं कस्य सत्त्वेनेदं जगत्प्रथम् ॥ ६२१ ॥

विभे न मन्ति किं वीगः किं वा मन्तो ऽपि निःकृपाः ।

किं वा वाचिर्भ्रात्रस्ते क्रन्दार्तं यत्र पाति माम् ॥ ६२२ ॥

निशि निशान्ति चेन्मर्त्यास्तदमर्त्येष्वभृन्किमु ।

यत्ते ऽपि शक्तिमन्तो ऽपि न कृपां मयि कुर्वते ॥ ६२३ ॥

न मानवो न गन्धर्वो न गीर्वाणो न दानवः ।

को ऽप्यस्ति साहसी यो मां त्रायते हा हतो ऽस्मि हा ॥६२४॥

अथोच्चञ्जट्रोमाञ्जथण्डोद्द्रुपितमूर्धजः ।

क्ष्मापस्य मनुरूपस्यैश्वान्यथापमुन्धितः ॥ ६२५ ॥

त्रिलक्षं ग्वेचरं क्षाणिचारी रभितुमक्षयः ।

पक्षिणो ऽपि क्षणं धन्यान्मो ऽमन्यत स्वगामिनः ॥ ६२६ ॥

त्रैलोक्ये ऽप्यस्ति न त्राता बध्यमानस्य ते मया ।

मा क्रन्दीर्ध्रियमाणस्तदित्यभूत्त्वे पुनर्ध्वनिः ॥ ६२७ ॥

हन्तुः स्वरानुमारेण शरासारं ततः कृती ।

साक्षेपं दिवि चिक्षेप स शरण्याशिरोमणिः ॥ ६२८ ॥

एको रिपुः कृपाणेन प्रहतः प्रापतत्ततः ।

पुमान्कुमारनाराचताडितस्त्वपरः पुरः ॥ ६२९ ॥

अथ तां युक्तिं चोक्तुं विस्मिन्ने भूपतेः सुते ।
 उक्तार नदिपारा कापि ताराभवतो वधूः ॥ ६३० ॥
 द्विपश्चिन्विदताङ्गस्य पुरुषस्य पुरः स्थिता ।
 चक्रान्द मारुताभिरपरिक्रमत्कण्ठगम्वरा ॥ ६३१ ॥
 किं चरित्रमिदं चित्रमिति पृष्टाय तेन सा ।
 ऊचे ऽवरोष्ठं मिञ्जनी शुचा शुच्यन्मधुभिः ॥ ६३२ ॥
 शोणरत्नमभापूरमिन्दूरचपाचित्रितः ।
 गिरेर्वेताहप इत्यस्ति धीर्दीपारैत्यहस्तिवत् ॥ ६३३ ॥
 तस्योपरि परिस्पन्दन्धूमामन्दमस्तपुरा ।
 विशालाङ्गश विशालासीमुखापास्त्रेन्दुरस्ति पूः ॥ ६३४ ॥
 सर्वेष रत्नचूदाङ्गो राजा खेचरति खेचरः ।
 अस्य विषास्त्रि कःश्रीरदेवीनि मीनिमाननम् ॥ ६३५ ॥
 दुष्टधन्त्रपुरीषता चन्द्राङ्गो ऽयं तु खेचरः ।
 मया स्मररहस्यानि याचमानो ऽवमानितः ॥ ६३६ ॥
 रविगा कौमुदीवेन्द्रोस्तनैः पत्युः समीपतः ।
 तेजःश्रेण गुरेण हुताहममुनायुना ॥ ६३७ ॥
 अवस्थेयं कृता तेन मद्भर्तुरनुभावतः ।
 दुष्टरित्रफलं वीर त्वयास्येदं च दर्शितम् ॥ ६३८ ॥
 इत्युक्त्वेयं कुमाराय प्रियमाणितकाङ्क्षणी ।
 आदिसर्दापथीः सशो मूर्त्ताशतकृतच्छिदः ॥ ६३९ ॥
 अर्थनमोपधिस्यन्दैरमन्दीकुरुते स्म सः ।
 कुमारः कौरवस्तोममिव सोमः करोत्वरैः ॥ ६४० ॥
 तनः कृपावतारेण कुमारैर्णापथीरसैः ।
 चन्द्रो ऽप्यजीवि कारुण्यं महतां महान्तरम् ॥ ६४१ ॥

ततो वर्षांश्विवेकाब्धिर्मात्तिकैर्ग्रथिता गिरम् ।

कुमारो हृदि चन्द्रस्य हारहृद्यामिति न्यधात् ॥ ६४२ ॥

न दत्ते निर्दृतिं हन्ति पुष्यं पुष्पाति पानकम् ।

अहो हतं परस्त्रैणं कुथितान्नमिवाहृतम् ॥ ६४३ ॥

परस्त्रीपरिरम्भेण समारम्भः मुखस्य यः ।

शीताम्भःस्नपनेनेव ज्वरदाहव्यपोहनम् ॥ ६४४ ॥

परनार्यो विभावर्य इवाकीर्तितमःप्रदाः ।

अदृष्टसत्पयान्पुंसः क्षिपन्ति नरकावटे ॥ ६४५ ॥

घाताधःकारवन्धातिर्मदान्यैर्बुध्यते न कैः ।

व्रजद्विः परनारीषु वारीष्विव मतङ्गजैः ॥ ६४६ ॥

ततः स्वदारसंतुष्टिः पुण्यपुष्टिरसायनम् ।

सेवनीया सदा पुम्भिः गुणकुम्भिमहाटवी ॥ ६४७ ॥

तच्चन्द्र चन्द्रचारूणां यशसां जलदोषमम् ।

परनारीपरीरम्भारम्भं निर्दम्भधीस्त्यज ॥ ६४८ ॥

समं च रत्नचूडेन घृडारत्न स्वचारिणाम् ।

मा स्म पापवटाजन्म वत्सरं मत्सरं कृथा ॥ ४४९ ॥

रत्नचूड त्वयाप्येतच्चेतनीर्यं यतो ऽभवत् ।

प्रत्यक्षं वां परवधूचौर्यमात्सर्ययोः फलम् ॥ ६५० ॥

इति वाचं प्रतिशाय तौ प्रीतौ खेचरौ मिथः ।

सनत्कुमारतेजोग्रिसाक्षिकं सख्यमीयतुः ॥ ६५१ ॥

अदृशीकरणीं शिक्षागुरवे गुरुदक्षिणाम् ।

दत्त्वा भूपभुवे विद्यां तौ गतौ ष्यां तथा समम् ॥ ६५२ ॥

कदाप्यथ सदःसन्नभूपर्णं सिंहभूभुजम् ।

अत्यातुरश्वरः कथिदेत्य विह्वलवानदः ॥ ६५३ ॥

स्वामिजगज्जयारम्भजृम्भगाणमयाणकः ।
 भूरिभूरपणच्छेदमेदस्त्रिमसरन्मदः ॥ ६५४ ॥
 वृषो रिपुद्विपक्रूरकेशरी शूरकेशरी ।
 इति वाक्श्रुतिसक्रोधः स्वन्धावाराप दुर्धरा ।
 रथसिन्धुरगन्धर्वभद्राध्यक्षान्वृषो ऽदिशत् ॥ ६५६ ॥
 मयाणकम्पुनादेषु काममम्बरचुम्बिषु ।
 सज्जमानायु सेनायु भटेपूत्कटकेषु च ॥ ६५७ ॥
 तां मत्वा जयिनीं यात्रामेत्य तत्राधिकोद्यमः ।
 कुमारो मस्तन्यस्ताहस्तः स्मार्य व्यजिह्वत् ॥ ६५८ ॥ युग्मम् ॥
 तात मा तव तत्रारिकीटे ऽस्तु कटकसृष्टा ।
 किं वृषोत्पाटने कुम्भी कुण्डलीकुटते करम् ॥ ६५९ ॥
 अहमेव करिष्यामि तज्जयं स्वन्मसादतः ।
 हन्त्यनूस्त्रमः पूरं किं न शूरमभावतः ॥ ६६० ॥
 कटकं यदि तत्रापि शत्राघातनुषे स्वयम् ।
 यत्नं वाष्यन्शत्रो वा किं रोपिणि करोषि तत् ॥ ६६१ ॥
 अथाह पृथिवीनायो नीतिमीतिसखी गिरम् ।
 रोमाञ्चितवपुः गूनोः शौयेण विनयेन च ॥ ६६ ॥
 लीलायु लालिर्न शूरास्तनयं नयन्नालिनः ।
 पुरः सुर्वन्ति भोगेषु रणाभोगेषु पृष्ठतः ॥ ६६३ ॥
 हृदयानन्दनं दत्ता नन्दनं बुद्धदीपकम् ।
 न प्रभञ्जनभूषिष्ठे भासयन्ति रणाङ्गणे ॥ ६६४ ॥
 कुलालं कृतये रत्नं भूरिभाग्यानिर्नं गुप्तम् ।
 कः सिपत्यमिक्कडोन्निरपारे सपरार्णवे ॥ ६६५ ॥

ततो वगींसेसाशिमौःकैर्गोशिनो गिम् ।
 कुमारो इति चन्द्रस्य हारदशापिणे न्यात् ॥ ६४२ ॥
 न शने निरुतिं हनि पुण्यं पुण्यानि पातकम् ।
 भद्रो हतं परमं शुभिताशमिताहम् ॥ ६४३ ॥
 परमार्थाग्म्भेण ममाग्म्भः शुभस्य यः ।
 नीताग्म्भःश्रपनेना उगदादव्यपोहनम् ॥ ६४४ ॥
 परमार्थां विभार्या इशाकोर्तिनमःगदाः ।
 भद्रमन्त्रयान्पुनः शिषन्ति नरकारे ॥ ६४५ ॥
 यानारः काव्यन्तार्तिर्मदान्धैरुच्यते न कैः ।
 व्रजट्टिः पग्नागिणु वारीधिर मतङ्गैः ॥ ६४६ ॥
 ततः स्वदागमंतुष्टिः पुण्यपुष्टिरमायनम् ।
 सेवनीया सदा पुम्पिः गुणकुम्भिमहाश्री ॥ ६४७ ॥
 तश्चन्द्र चन्द्रचारुणां यजसां जलदोषमम् ।
 परनारीपरीरम्भारम्भं निर्दम्भधीस्त्वज ॥ ६४८ ॥
 समं च रत्नचूडेन चूडाग्नन् स्वचारिणाम् ।
 या म्य पापव्रताजन्म वन्मरं वन्मरं कृथा ॥ ६४९ ॥
 रत्नचूड त्वयाप्येतच्चेतनीयं यतो ऽभवत् ।
 प्रत्यक्षं वां परबभूवैर्यमात्सर्पयोः फलम् ॥ ६५० ॥
 इति वाचं प्रतिज्ञाय तौ प्रीतौ खेचरौ मियः ।
 सनत्कुमारतेजोप्रिसाक्षिकं सख्यमीयतुः ॥ ६५१ ॥
 अदृश्याकरणीं शिखागुरवे गुरदक्षिणाम् ।
 दत्त्वा भूपभुवे विद्यां तौ गतौ र्थां तथा समम् ॥ ६५२ ॥
 कदाप्यथ सदःसन्नभूपणं सिंहभूमुजम् ।
 अत्यातुरश्वरः कश्चिदेत्य विश्वतथानदः ॥ ६५३ ॥

- ६५४-६६५] वासुपूज्यचरितम्

मेअगज्जयारम्भजृम्भगाणप्रयाणकः ।
 भूरमणच्छेदमेदस्विप्रसरन्मदः ॥ ६५४ ॥
 ॥ रिपुद्विपद्रुरकेजरी शूरकेजरी ।
 ॥ प्रत्युपैति काम्पील्यपुरायतेनदेवता ॥६५५॥युग्मम् ॥
 ति वाक्श्रुतिसक्रोयः स्कन्धावाराय दुर्धरा ।
 (यसिन्युरगन्धर्वभटाध्यक्षानृपो ऽदिनत् ॥ ६५६ ॥
 प्रयाणकम्बुनादेपु काममम्बरचुम्बिषु ।
 सज्जमानासु सेनासु भटेपूत्कटकेषु च ॥ ६५७ ॥
 तां मत्वा जयिनीं यात्रामेत्य तत्राधिकोपमः ।
 कुमारो मस्तकन्यस्तहस्तः क्ष्मापं व्यजिह्वपत् ॥६५८॥युग्मम् ॥
 तात मा तव तत्रारिकीटे ऽस्तु कटकस्पृहा ।
 किं तृणोत्पाटने कुम्भी कुण्डलीकुरुते करम् ॥ ६५९ ॥
 अहमेव करिष्यामि तज्जयं त्वत्प्रसादतः ।
 हन्त्यनूरस्तमःपूरं किं न मूरमभावतः ॥ ६६० ॥
 वटकं यदि तत्रापि शत्रवातनुषे स्वयम् ।
 बलां वावलशत्रां वा किं रोपिणि करोषि तत् ॥ ६६१ ॥
 अथाह पृथिवीनापो नीतिप्रीतिसखी गिरम् ।
 रोमाञ्चितवपुः मूनोः शौयेण विनयेन च ॥ ६६ ॥
 वीम्यासु ह्यालिर्न शूरास्तनयं नयशालिनः ।
 पुरः कुर्वन्ति भोगेषु रणाभोगेषु पृष्टतः ॥ ६६३ ॥
 हृदयानन्दनं दत्ता नन्दनं कुलदीपकम् ।
 न प्रभञ्जनभूविष्टे भागयन्ति रणाङ्गणे ॥ ६६४ ॥
 कुन्दालं हृतये रवं भूरिभाग्यानिर्न गुतम् ।
 कः सिपत्यगिकदोलेरपारे समरणवे ॥ ६६५ ॥

वत्स मत्सरिणो जेतुं यामि तेनाहमाहवे ।
 जगरो नगरस्यास्य भवान्भवितुमर्हति ॥ ६६६ ॥
 अथाकिरद्विरं गौरीमास्यगौरांशुकांमुदीम् ।
 कुमारः कैरवाकारवीरमानसमोदीनीम् ॥ ६६७ ॥
 त एव तात सत्पुत्राः स्वं मत्वा कवचसमम् ।
 ये निर्वन्धात्पितुः स्कन्धादुद्धरन्ति घुरं युधः ॥ ६६८ ॥
 शूरास्तानेव मन्यन्ते नन्दनान्कुलदीपकान् ।
 येषां रिपुस्त्रीनिःश्वासैस्तेजैः प्रत्युत वर्धते ॥ ६६९ ॥
 कुलालङ्काररत्नानि कुमारानुर्वरावरान् ।
 उत्तेजयति युद्धोर्व्यामसिपट्टयत्राजुषि ॥ ६७० ॥
 तत्प्रभो मां दिश द्वेषिपेपायेति युवन्नसौ ।
 अग्रहीदग्रहस्ताभ्यां चरणीं धरणीशितुः ॥ ६७१ ॥
 उत्थाप्य परिरभ्याथ प्रमोदी मेदिनीपतिः ।
 कुमारममुहूर्दीरवराय स्वैरमैरयत् ॥ ६७२ ॥
 कृतमाङ्गलिकः सोऽपि रेणुगोपितगोपतिः ।
 चचात्येद्यच्चमपूरः शूरकेशरिणं प्रति ॥ ६७३ ॥
 अश्र्यन्तीं निजभारेण भुवं धर्तुमिवाग्रतः ।
 प्रलम्बमानहस्ताग्रश्चालितं बलिभिर्द्विपैः ॥ ६७४ ॥
 मा भूदस्मत्पुरापानैः खण्डशः क्षोणिमण्डलम् ।
 इत्युद्धीन इवाचार्यामोघ्रा ह्यसमुद्ययः ॥ ६७५ ॥
 नर्तयन्रथिनां कीर्तिं मूर्तां केतनरैतयान् ।
 पवनानामनुशासः प्रासादप्रसंचयः ॥ ६७६ ॥
 हृदा कवच्यन्नः रं ज्वल्यन्तो हृदा दिशः ।
 प्रतस्थिरे स्थिरागोमं लोल्यन्तो गर्तमटाः ॥ ६७७ ॥

इत्युपान्तं रिपोराप कुमारः सारसैनिकः ।
 क्वचिदप्यकृतस्थानैः मस्थानैः कैश्चिदप्ययम् ॥ ६७८ ॥
 अधान्नरचरद्दूतस्युत्क्रोषविरोधयोः ।
 तयोः सेनाद्वयं जज्ञे संपरायपरायणम् ॥ ६७९ ॥
 आसदत्सादिनं सादी निपादी च निपादिनम् ।
 रथिनं च रथी पत्तिः पत्तिं च मोद्धतकृपः ॥ ६८० ॥
 असद्विष्णुः परतेजस्तेजस्वी वीरमंचयः ।
 खण्डयामास चण्डांशुभासः काण्डांपमण्डपः ॥ ६८१ ॥
 जयश्रीपरिरम्भाय स्फापमानमनोरथः ।
 हृष्यद्विर्वाञ्छितं वीरं रणे रेणुमयं तमम् ॥ ६८२ ॥
 सङ्काररथोदारः महारथैर्लज्जालिनाम् ।
 आलम्बिभ समरारम्भः स्फूर्जत्तूर्यदतिश्रुतिः ॥ ६८३ ॥
 स्फुटिर्द्वैः स्फुरितं शत्रुनास्त्रापातेन वर्मगु ।
 राज्ञां निम्नुष्यमाणस्य मतापम्य कुपैरिव ॥ ६८४ ॥
 द्रवीभूयेव गुरेण रक्तपूरेण रेणवः ।
 समरे रामनीयन्त तपःसमरुचः शमम् ॥ ६८५ ॥
 अभ्यः को ज्यश्ववारं स्वंपनिर्तं वर्मभारितम् ।
 उपविश्येनमारोप्य समुपस्थां मृषोद्धतः ॥ ६८६ ॥
 स्फुटिनोदगनिर्याताः कश्चिदन्भावलीर्बन्धी ।
 धावन्तुपुट्टाजी शुरालया स्त्रा इव ॥ ६८७ ॥
 दष्टोष्ठो भृकुटीभीमः स्मापानिन्यपि मूर्धनि ।
 बाहयित्वाप्रभो पाहं बुन्ने कसो विद्यत्यपि ।
 गुदशीणायुधो दन्तैः को ज्य कण्ठं द्विपो ज्यपिन् ॥ ६८८ ॥

प्रतिद्विपं द्विपः को ऽपि कोपान्मूर्धन्यनाडयन्त् ।
 कोणोन्मूल्य तस्मैव गणश्रीणग्दो रदम् ॥ ६९० ॥
 पानितम्य द्विपः कोर्षा को ऽपीमस्य रिपोर्विपुः ।
 ग्दाग्रं विदार्योर्ध्वमत्तां ग्क्तामवं पिशन् ॥ ६९१ ॥
 त्रस्यन्प्रतिद्विपान्मे ऽर्मा जिताग्गपि दुर्यशः ।
 मा दादिति जयानकः स्वहस्तेन स्पडस्तिनम् ॥ ६९२ ॥
 हृतस्य पततो युग्यसागस्योन्प्लुत्य पृष्ठतः ।
 क्षितिमेत्य स्थितो ऽर्जपीद्वेपिणं मार्गणैः परः ॥ ६९३ ॥
 कश्चिदर्थी प्रथीयांमि शग्जालान् लालयन् ।
 अस्वाप्येव द्विपो ऽकृन्तन्नाङ्गानि तु कृपान्वितः ॥ ६९४ ॥
 शग्गेकस्य चक्रस्य च्छिन्ने ऽपे नमतो ग्थान् ।
 विलुण्ठन्तं क्षितौ शत्रुं को ऽप्यलोकत कौतुकी ॥ ६९५ ॥
 कर्णान्ताकृष्टकोदण्ड ग्द्वेकः खेदमामदत् ।
 यं यं लक्ष्मीचकार्षे तर्णं म म यद्व्रमन् ॥ ६९६ ॥
 मार्तण्ड इव कोदण्डपरिवेष रगः परः ।
 दिशश्शरमयां गृष्टिं राजहंसाभिये ऽभवत् ॥ ६९७ ॥
 धृतामिस्वाग्. रन्विश्वं मुक्तकेशः करालवाक् ।
 शौर्यावतारतः कश्चिदभ्रमद्भुद्गभटः ॥ ६९८ ॥
 श्लितस्य ग्पिणोन्धमालाभिः कृतपण्डनः ।
 रन्किलकिलांमकः शोके केनापि नेसितुम् ॥ ६९९ ॥
 द्विपाभिर्मदयामाम त्रामयामास वाजिनः ।
 भशान्निवदयामाम श्वेदयेवेद्धुरः परः ॥ ७०० ॥
 विक्त्रस्य पतितम्यार्जा कस्यचिद्रक्तविन्दवः ।
 वीरवाग्ण वीरुथीमन्दिरेण यवन्दिरे ॥ ७०१ ॥

स. २. ७०२-७१३] वामुपूज्यचरितम्

इत्याग्निप्रमरे बाजिदन्तिस्स्यन्दनपत्तिषु ।
 पतरमु तुच्छतां गच्छद्दलं स्वं संदिरसत ॥ ७०२ ॥
 अथाहितहतप्रस्तसप्तस्तध्वजिनीजनः ।
 गन्धसिन्दुरमारुह्य प्रसरवापचापलः ॥ ७०३ ॥
 संरम्भी स्तम्भयन्दूरे शूरकेशरिणश्चमूम् ।
 सनत्कुमारो नाराचधाराचयमचञ्चयन् ॥ ७०४ ॥ युग्मम् ॥
 तद्वाणपातभीमागु रणसीमासु शश्रवः ।
 न रथो न भयो नैमो न चाश्वः प्राविशद्भृगम् ॥ ७०५ ॥
 इत्यस्मिन्दुप्रसंग्रापभरेण क्षीणमार्गणे ।
 धीरा विरोधिना श्याबन्प्रथनायोद्धतायुधाः ॥ ७०६ ॥
 मुञ्चन्नथ शरासारं भूरिशो रिपुभूपतीन् ।
 न्यवारयदसावेको विवेको ऽग्निवान्तरान् ॥ ७०७ ॥
 बभूवुः कुमारमार्तिण्डं तोयदा इव ते तदा ।
 बर्षन्तो महु घारालैः शरजालैः समन्ततः ॥ ७०८ ॥
 जीविताशां विमुच्याशु विधूतासिर्मृधाय सः ।
 नन्दनो मेदिनीजानेर्पावदुत्तरति द्विपात् ॥ ७०९ ॥
 हस्तमन्ममस्ताळं लालामालावृत्ताननम् ।
 तावन्निद्रामिल्लशुविपक्षवल्मैसत ॥ ७१० ॥ युग्मम् ॥
 गुप्तानां त्रिद्विपामन्तविरराज स राजसूः ।
 आत्मैव ज्ञानिनो मूर्च्छत्कर्मपद्मनिपत्र्यगः ॥ ७११ ॥
 तन्निद्रानिस्मितं चन्द्ररत्नचूडो स्वचारिणौ ।
 नेमतुः संपतानीतशूरकेशरिणावमुम् ॥ ७१२ ॥
 अपोत्कुल्लहगुन्मीलत्पुलकः परिरभ्य तौ ।
 भीतः किमिदमित्येष पप्रच्छ पृथिवीतमूः ॥ ७१३ ॥

सगो ऽभ्युदयदानन्दमगोपिस्त्रानातेपत्याम् ।

ऊने नानं तदा चन्द्रनामा रत्नमगोपम् ॥ ७१४ ॥

कुमार मार्गमागेषु रत्नमग्रेषु जीरतोः ।

पुनर्जन्मैर तदे ऽथ नरात्रापायनेन नी ॥ ७१५ ॥

तयादि हृदयप्रादित्युनिरियोति विगने ।

रथनपुररत्नक्रान्त्यं रत्नाद्यशिक्षं पुरम् ॥ ७१६ ॥

तस्मिन्मन्त्रि मनस्त्रिगमभायेन मुचर्नं द्विपत् ।

भृशं भीमान्मनां सीमा भीमाव्यः स्वचराग्रगीः ॥ ७१७ ॥

तपोभिर्दुम्नयैरेष निःशेषगणपेशीः ।

शूराशो राक्षसीं विशाममावुः मममाधयन् ॥ ७१८ ॥

तत्ततः संकटं शङ्कमानाः कापि न निर्ववुः ।

नयोत्तरगतद्रङ्गसङ्घिनः स्वचरेश्वराः ॥ ७१९ ॥

अथ तद्भयचिन्तार्तिगतनिद्रस्य मे निशि ।

पुरो ऽभूत्कामिनी काचिदियत्ता रूपसंपदाम् ॥ ७२० ॥

मकरध्वजराजस्य राजधानीव जङ्गमा ।

दर्शयन्ती दृशं भावमर्यामिन्याह मामियम् ॥ ७२१ ॥

जानीहि मां महेन्द्रस्य महिषी मोहदयुते ।

मनो बद्धानुरागं तु सुभग त्वदृणेषु मे ॥ ७२२ ॥

तन्मदङ्गमनङ्गार्ते निवापय कृपामय ।

त्यज चिन्तां तयार्तिं हुंकारेणैव भस्मये ॥ ७२३ ॥

क्षोभकैर्लोभकैश्चेति चेतोहृद्भिर्वचोभरैः ।

चिरमभ्यर्थायामास सा मां कामान्धिता भृशम् ॥ ७२४ ॥

परस्त्रीति निषिद्धैव त्वदाज्ञां ध्यायता मया ।

क्षणदान्ते विलक्षत्वं दधती सा तिरोदधे ॥ ७२५ ॥

मुह्यय स्याद्भानां दृक्पयाद्गणभूषणे ।
 आक्रन्दः ध्रुवणाम्क्रन्दः कोऽपि व्याप दिशो ऽद्भुतः ॥ ७२६ ॥
 अर्थस्य खेचराधीशपुरेभ्यः खेचरेभराः ।
 क्रन्दमंरम्भसंभ्रान्तहृदि मग्यवदघ्नदः ॥ ७२७ ॥
 भीमेनाथ पुत्रोणिद्रैश्वर्याय याचिता ।
 हृद्यानि राक्षसी विद्या त्रीरूपाण्यभिनः प्रिता ॥ ७२८ ॥
 चदन्तिभिः एतैश्च निखिलान्खेचराधिपान् ।
 छलिनी तलिनीभूय बलिनी निजपान सा ॥ ७२९ ॥
 दावेव वत जीवन्तो देवयोगेन केनचित् ।
 भवांश्च रत्नचूडश्च दिष्ट्या दृष्ट्याश्च वीक्षितौ ॥ ७३० ॥
 इति तद्वचनैर्धत्वा जीवन्तं मुहदं निजम् ।
 प्रीत्याहममृताम्भोधिमध्यमप्र इवाभवम् ॥ ७३१ ॥
 अथ जीयात्कुमारस्य शिष्या नौ जीवन्तौपथम् ।
 विरुद्धराक्षसीरक्षासिद्धमन्त्रायितं यथा ॥ ७३२ ॥
 इति घृवन्कुतोऽप्येव तदा हृदि लुलोठ मे ।
 वपस्य एव पीयूषतुपारलवहारवत् ॥ ७३३ ॥ युग्मम् ।
 ततः प्रीतिभरस्यास्य भागं ते दातुमुद्यतौ ।
 आवाभिहागता दृष्टस्त्वं च युद्धसमुद्भतः ॥ ७३४ ॥
 स्वापिता रिषवो बद्धा नीतश्रायं ततोऽधुना ।
 किं कुर्वो जीवदानैककल्पदृष्टम समादिश ॥ ७३५ ॥
 अथास्यकमलोन्मीलन्मधुषूषयमयं वषः ।
 इदं गदितुमारेभे कुमारेण ममोदिना ॥ ७३६ ॥
 युवां दिष्ट्याश्च निःकरन्तौ राक्षसीकबलप्रहात् ।
 अथ दिष्ट्याहमाकृष्टो भवस्यां संकटादितः ॥ ७३७ ॥

सद्यो ऽभ्युदयदानन्दरसोर्मिलाननिर्मलाम् ।
 ऊचे वाचं तदा चन्द्रनामा खेचरशेखरः ॥ ७१४ ॥
 कुमार मार्यमाणेषु खेचरेन्द्रेषु जीवतोः ।
 पुनर्जन्मैव जज्ञे ऽथ त्वदाज्ञापालनेन नौ ॥ ७१५ ॥
 तथाहि हृदयग्राहियुतिविद्योति विद्यते ।
 रथनूपुरचक्राख्यं वैताड्यशिखरे पुरम् ॥ ७१६ ॥
 तस्मिन्नस्ति मनस्तिग्मभावेन भुवनं द्विपन् ।
 भृशं भीमात्मनां सीमा भीमाख्यः खेचराग्रणीः ॥ ७१७ ॥
 तपोभिर्दुस्तपैरेप निःशेषखगपेपधीः ।
 क्रूराक्षो राक्षसीं विद्यामसावुः समसाधयन् ॥ ७१८ ॥
 तत्ततः संकटं शङ्कमानाः कापि न निर्ववुः ।
 नवोत्तरशतद्रङ्गसङ्घिनः खेचरेश्वराः ॥ ७१९ ॥
 अथ तद्भयचिन्तार्तिगतनिद्रस्य मे निशि ।
 पुरो ऽभूत्कामिनी काचिदियत्ता रूपसंपदाम् ॥ ७२० ॥
 मकरध्वजराजस्य राजधानीव जङ्गमा ।
 दर्शयन्ती दृशं भावमयीमिन्याह मामियम् ॥ ७२१ ॥
 जानीहि मां महेन्द्रन्य महिषी मोहदश्रुते ।
 मनो वद्भानुगगं तु मुभग न्यदृणेषु मे ॥ ७२२ ॥
 तन्मदङ्गमनङ्गार्ति निवापय कृपामय ।
 त्यज चिन्तां तवारतिं हुंकारेणैव भस्त्रये ॥ ७२३ ॥ ॥
 क्षोभकैर्लोभकैश्चेति चेतोहृद्भिर्वचोभरैः ।
 चिन्मभ्यर्थायामास सा मां कामान्विता भृशम् ॥ ७२४ ॥
 परर्षीति निषिद्धैव त्वदाज्ञां ध्यापना मया ।
 शणदान्ते विम्लशख्यं दधती सा निरोदधे ॥ ७२५ ॥

तस्यां नाभाङ्गनामास्ति नाकनायनिभो नृपः ।
 पद्मवासोति पत्पाणिवासेनेवाभ्यद्युः श्रियम् ॥ ७२० ॥
 तस्य प्रिया धियामेकसदनं मद्दनावली ।
 अस्ति राजीवजीवातुवदना मद्दनायुधम् ॥ ७२१ ॥
 तदङ्गना गजगतिर्जगति प्राप्तविश्रुतिः ।
 आस्ते मुर्यानिळमिल्लङ्गना नृङ्गारसुन्दरी ॥ ७२२ ॥
 त्रैलोक्यरमणीभ्यो ऽपि रमणीयतमामिषाम् ।
 वन्यामनन्यस्पृहया ग्रहयांचक्रिरे गुणाः ॥ ७२३ ॥
 भात्यसां शशिलीलेन शीलैर्नैव मयात्र किम् ।
 इतीवास्या बहिर्नारयादोति प्रीत्यामपि रिपतम् ॥ ७२४ ॥
 इयं बाल्यापि शीलस्य परमां भूमिकां गता ।
 कदापि न ददात्येव खिन्नेव त्वरितं पदम् ॥ ७२५ ॥
 चन्दनाद्यपि सेव्यं सा सिपेवे स्वच्छया प्रिया ।
 मनःकामनया हंसगमना न मनागपि ॥ ७२६ ॥
 केलीषु सफलीचक्रे कदापीयं न मामिति ।
 विमुक्ता कुपितेनेव सामतं शैशवेन सा ॥ ७२७ ॥
 यौवनं नलिनाक्षीषु विकारककल्याणुहम् ।
 निर्विकारविल्लासेषु सा शिष्ययति संमति ॥ ७२८ ॥
 भूषे तदनुरूपाय वराय चिहितोपमे ।
 सामतं सर्वमूपानां रूपं चिन्नेषु पश्यति ॥ ७२९ ॥
 स्वमातृपितृसोदयवयस्याविरहासहा ।
 ऋषये नाहमिति वमाह सखीषु सा ॥ ७३० ॥ युग्मम् ॥
 तदाहस्येभ्यो निर्मोदा मद्दनावली ।
 क्रे सङ्ग्रे न इदावदत् ॥ ७३१ ॥

इदानीं तु सत्तरात् सत्तरादिल्लतारमैः ।
 बल्योरद्विसंघातं समुद्रावपत्तं स्यात् ॥ ७३८ ॥
 इदं ग्नयत्तं निद्रादग्निं च द्विषां बलम् ।
 भ्रमं च मुञ्चत्तं वन्यान्मा विपद्द्विषोरपि ॥ ७३९ ॥
 इत्यादेशे कुमारैन्द्रोऽम्ताभ्यां तृणं विनिर्मिते ।
 उत्तम्यां दक्षिणात्रेणविकारं तद्रलद्रयम् ॥ ७४० ॥
 दूरं प्रपानतः शूक्रेमरो सिंहमनुना ।
 बहु मन्मान्य सत्कृत्य मुक्तः स्वगणस्तुरम् ॥ ७४१ ॥
 भीमतो भीमनी मा भूद्भूमी संभूय भास्वतोः ।
 इन्पुक्काशु कुमारेण महितौ महितौ स्वयो ॥ ७४२ ॥
 अवलित्ठ वलित्ठानां धुर्वः पुर्वे ततः कृत्वा ।
 पदे पदे नृदेवानां वृन्दैर्वन्धयशाम्बुजः ॥ ७४३ ॥
 मयागान्ते पशवःसत्रिश्रान्तेः गान्तचेतसः ।
 विश्रान्तं प्रतिशारेण कुमारस्वेदमन्यदा ॥ ७४४ ॥
 केनापि सहितः पुंसा महितः स्वामिना स्वयम् ।
 जीभूतो नाम दूतो ऽग्नि कुमार द्वारि वारितः ॥ ७४५ ॥
 विज्ञाय वेवभृश्वेवसंज्ञां भूपभुवस्ततः ।
 दूतं च तं पुमासं च दत्तसन्मानमानयत् ॥ ७४६ ॥
 नरं तमग्रे कृत्वाय दूतो नत्वेदमभ्यधात् ।
 कुमारं यदर्थं वक्ति तत्कार्यं राजवागियम् ॥ ७४७ ॥
 उद्धसद्बलतेनाय कुमारेण निरीक्षितः ।
 सो ऽभ्यधत्त सुधारोचिरोचित्यकंचिरं वचः ॥ ७४८ ॥
 अस्ति संसारसंश्रयः स्वश्रीजितमहत्पुरा ॥
 अर्द्धमीविलसनावासो धासन्तीति श्रुताःपुरी ॥ ७४९ ॥

स. २. ७२०-७६१] वासुपूज्यचरितम्

तस्यां नाभाङ्गनामारित नाकनायानिभो नृपः ।
 प्रमवासेति पत्पाणिवासेनेवाभ्यधुः धियम् ॥ ७२० ॥
 तस्य धिया धियामैकसदनं मद्नावली ।
 अस्ति राजीवजीवातुवदना मद्नायुधम् ॥ ७२१ ॥
 नदङ्गजा-गजगतिर्जगति प्राप्तविश्रुतिः ।
 आस्ते मुत्त्वानिलमिलद्भृङ्गा शृङ्गारसुन्दरी ॥ ७२२ ॥
 वल्लोकरमणीभ्यो ऽपि रमणीयतमामिमाम् ।
 कन्यामनन्यस्पृहया ग्रहयांचकिते गुणाः ॥ ७२३ ॥
 भात्यसां शशिलीत्तेन शीलैर्नैव मयात्र किम् ।
 इतीवास्या बहिर्नास्यादेति प्रीत्यामपि रिदत्म् ॥ ७२४ ॥
 इयं बाल्यापि शीलस्य परमां भूमिकां गता ।
 कदापि न ददात्येव त्विमेव त्वरितं पदम् ॥ ७२५ ॥
 चन्दनाद्यपि सेव्यं सा सिपेवे स्वच्छया धिया ।
 मनःकामनया हंसगमना न मनामपि ॥ ७२६ ॥
 केलीषु सफलीचक्रे कदापीयं न मामिति ।
 विमुक्ता कुपितेनेव साप्रतं शशवेन सा ॥ ७२७ ॥
 यौवनं नल्लिनासीषु विकारककल्यागुरुम् ।
 निर्विकारविलासेषु सा शिष्ययति संप्रति ॥ ७२८ ॥
 भूषे तदनुरूपाय वराय-निहितोद्यमे ।
 मां प्रतं सर्वमूपानां रूपं, चित्रेषु पश्यति ॥ ७२९ ॥
 स्वमाहृषितृसोर्दयस्य विरहासहा ।
 विवाहं-स्पृश्ये नाहमिति इमाह-सखीषु सा, ॥ ७३० ॥ पुष्पम्
 तदाकर्ण्य तदास्येभ्यो निर्मोदा-मद्नावली ।
 आरोप्य-कन्यापङ्के-सङ्केन-ददात्त ॥ ७३१ ॥

विवाहोत्सववमुख्यं वत्से घत्से कथं वृथा ।
 शोच्या प्रियं विना रामा त्रियामां शंशिनं विना ॥ ७६१ ॥
 रमणी रमणीयापि रमणेन विवर्जिता ।
 ज्ञानश्रीरिव चारित्ररहिता न हि राजते ॥ ७६२ ॥
 अभर्तृका तृणेभ्योऽपि स्त्री पितृणां गृहे लघुः ।
 आयाति भ्रातृजायानामपि मुण्डीति वाच्यताम् ॥ ७६४ ॥
 कलाहीनः पुमानग्निरज्वालो निर्जला नदी ।
 विपतिर्युवानिश्चेति काप्यर्घ्यं न चतुष्टयम् ॥ ७६५ ॥
 स्त्रीणां भवन्यनाधानां बन्धुरप्यभिभूतये ।
 अग्निमीनामिवाग्जोऽपि चन्द्रोऽनुद्गतभास्वताम् ॥ ७६६ ॥
 श्रद्धेहि तद्विवाहाय पुत्रि मारिं विधेहि मे ।
 गर्भवामंऽपि यदत्तः कुशलेशोऽपि न त्वया ॥ ७६७ ॥
 अन्युक्तिमवधार्येयमजेयममृतैर्वचः ।
 आददे दीनशृङ्गागमं शृङ्गारसुन्दरी ॥ ७६८ ॥
 पुक्तमृक्तमिदं मानर्जाननीतिलयं त्वया ।
 दुःशाय तृ गृणेनकेनापि हीनः प्रियः स्त्रियाम् ॥ ७६९ ॥
 कुल याद न तद्रूपं ते चेत्तन्नामलाः कलाः ।
 मत्से च ताथ तन्मानर्न शीलं सुलभं नृपु ॥ ७७० ॥
 रूपशाली कलामाली कुर्मीनर्धकरागभाक् ।
 न प्राप्यश्चेन्प्रियो नारी तन्कुमार्येव जीयतु ॥ ७७१ ॥
 कर्तुं शक्यं वरे रूपकल्याकुलनिरूपणम् ।
 कम्बिदं वेद यनम्य मनः कुशापि रंस्यते ॥ ७७२ ॥
 एकम्यां विरतः शन्यामन्यामप्युदरेन पुमान् ।
 नार्याः पतिविरक्त्याया मरणं मरणं पुनः ॥ ७७३ ॥

[स. २. ७७४-७८५] वासुपूज्यचरितम्

इत्यादिगुणदोषैकविचाराचलचेतना ।
 मातर्नाहं विवाहाय वाच्या किञ्चिन्कदाचन ॥ ७७४ ॥
 एवं निरुत्तरीकृत्य मातरं कानरागया ।
 अद्वायोत्याय वेन्दस्यविलोपाय ननाम सा ॥ ७७५ ॥
 नतो निरादरीभूते भूपे तन्महर्कर्ममु ।
 फलायन्निविल्यासकामुखमग्नेव सा म्पिता ॥ ७७६ ॥
 मुदा स्वप्ने ज्यदापद्यन्निदाने ज्ञानधीरियम् ।
 आत्मानं फल्पयस्य्य वापतः फापतः स्थितम् ॥ ७७७ ॥
 यथेक्षितप्रदो भावी यद्दुभस्ते यथेक्षितः ।
 इत्याद्यचरिते तस्यै स्वप्नज्यालव्यां विचक्षणाः ॥ ७७८ ॥
 साचलभ्रुविमानेन प्रातः प्रीतिपती ततः ।
 नन्मुद्यमानमद्यानं पद्मानन्दनमुद्यता ॥ ७७९ ॥
 केनचित्पाथि विक्रीयमाणं माजिक्यपअरे ।
 कंचिद्वचनानातुर्यधारं कीरं ददन् मा ॥ ७८० ॥
 तद्विष्टवित्तदानेन नं क्रीत्वाकृष्य पञ्जरान् ।
 फल्पयन्ती करे कीरं कामापतनमाप सा ॥ ७८१ ॥
 नतो मरकतज्जम्भुभ्रुकुन्तलकनीनिकः ।
 शान्तप्रवालनिष्पन्नपदपाणिन्दन्तयः ॥ ७८२ ॥
 पञ्जरागदलध्रेणिपिनद्धनखपद्धतिः ।
 काञ्चिन्काञ्चिद्विक्रयामहंजीवन्निरिव कल्पयन् ॥ ७८३ ॥
 इत्यपिरान्त्रभिष्ठाष्टस्यमौनिकःकन्तलकः ।
 एता ममादृग्मितया पश्यन्निव पुरःसरान् ॥ ७८४ ॥
 जातरूपमयं विश्वज्ञानरूपमयं वसुः ।
 इष्टं कामः कीरेण गतथोत्पन्न्य तन्सुः ॥ ७८५ ॥
 वसुभिः कल्याणम्

ततः कौतूहलाद्दृश्यमानः क्षमानाथकन्यया ।
 काममूर्तिं प्रति प्रोचे वाचमित्युत्सुकः शुकः ॥ ७८६ ॥
 कुमारराज यच्छाशु मृमियाणि फलानि मे ।
 मुमिर्यं ते पठाम्यार्याद्वयमेतन्निगम्यताम् ॥ ७८७ ॥
 अभियुक्तिशुक्तिमुक्तागुणगणयुक्ताः श्रयन्वलाः सकलाः ।
 उपलभरविपुलभारैः किमलंकारैः कृती कुरुते ॥ ७८८ ॥
 फलपविकलदुर्जपजपदुस्तपतपसोर्यदजेयन्ति जनाः ।
 तत्कृते निजमुवतिषु मुकृतकृतः सन्तु संतुष्टाः ॥ ७८९ ॥
 तावन्मन्त्रियमेवेदमार्यायुग्मं शुकस्तु कः ।
 इति च न दृते मिदमुते सो ऽकथयन्कथाम् ॥ ७९० ॥
 इति कीर्तिकीर्त्तिकर्ण कन्यां कापि सखी जगौ ।
 आस्ते मुवि युवा दुःखलोर्षा को ऽपीदृशो ऽपद्ये ॥ ७९१ ॥
 स्मरं भ्रपात्कुमागेति संवोऽथार्यायुग्मं पठन् ।
 रूपं कुलं वपः शीलं गुगान्यस्य शुको ऽभ्ययान् ॥ ७९२ ॥
 अथ कीरकुमागमि त्वं कुमागम्य कथ्य मे ।
 त्वयं वद यथा दया हया तव फलावलीम् ॥ ७९३ ॥
 इति पृष्टः को कृत्वा कीरः कन्यकया तथा ।
 स पथात् गुवात्कारिण गूक्तान्येव मुहुर्मुहुः ॥ ७९४ ॥
 ततन्निरर्था चैतन्यचातुरी केति चेतनी ।
 किंचिदश्रितपञ्चेषुः मा विचिन्ता गृहं गता ॥ ७९५ ॥
 न तन्ने न सखीमन्ये न वने न निकेतने ।
 न जने न म्यमे ऽपस्या मनः कथन निर्द्वेषम् ॥ ७९६ ॥
 तुङ्गवार्द्धं उरिरहो विरहोऽस्या हृदि उग्रम् ।
 ददौ निद्रापनोदाय मदनस्य दिनोदयम् ॥ ७९७ ॥

२. ७०८-८०८] वाग्ज्युचरितम्

स कुमारः क रे कीरं जल्पन्तीति प्रतिक्षणम् ।
 मनो मनोमवमवव्याभिमत्तमधत्त सा ॥ ७०८ ॥
 क्रमाद्भिदुत्तवदिश्रीर्विरहस्तां व्यहस्तयत् ।
 पुष्पचापधरापस्य प्रताप इव दुःसहः ॥ ७०९ ॥
 तदङ्गेषु हिमं मरुतो यद्यदनिभिदे ददुः ।
 नत्तत्तदूष्मणैवाशु पतद्रेवापटापदम् ॥ ८०० ॥
 अमान्मन्ये मदङ्गेषु व्याप तापो ऽखिलं जगत् ।
 उष्णाः किमन्यथा चन्द्रजलमन्मदलमृजः ॥ ८०१ ॥
 निगेश त्वं निगादीनो दीनो भवसि तत्कथम् ।
 विद्युक्तान्द्रहसि म्युर्वा नराः महजनिन्दुराः ॥ ८०२ ॥
 जले कुमुदिनीभिष्णा प्राप्तमादाय पाणिना ।
 द्रव्यध्वं विवुं सत्यः साक्षान्मनापकारिणम् ॥ ८०३ ॥
 जानानापि वियोगार्तिं परिनीगस्य परिनि ।
 किं मां ददमि हा कष्टं शियो ऽपि ग्रीषु ङ्कृपाः ॥ ८०४ ॥
 सत्यः स्फुटति मे वक्षः सायु स्फुटन् वा जवान् ।
 स कुमारः म्मराकारः प्रेक्ष्यते यदि हृद्गतः ॥ ८०५ ॥
 इत्यादि बहु जल्पन्ती पनन्ती मूर्खया मुहुः ।
 मुदती रुदतीभिः सा वयस्याभिरलोचयत् ॥ ८०६ ॥
 किं कुलपम् ॥
 र कीर क कुमागे मां मुक्ता यात्यनुपीयताम् ॥
 इति निद्रालयान्तेषु सा स्वप्नानल्पनुहुः ॥ ८०७ ॥
 नीध्रतापभृतस्वस्था वयस्याः परितः स्थिताः ।
 भस्त्रिपारयन्धारायन्त्रपुत्रीचयधियम् ॥ ८०८ ॥
 अथेदं मेदिनीशेन मन्वा दिष्टः पुरे परैः ।

- अवगन्तुं कुमारं तं व्यलोकि शुक्रविक्रयी ॥ ८०९ ॥
 चिरं निरीक्ष्यमाणो ऽपि कापि प्रापि नरैर्न सः ।
 शुद्धधर्मोपदेष्टेव दूरभव्यैः शरीरिभिः ॥ ८१० ॥
 सद्यः क्वचिदनासाद्य रसात्रिभुरसात्रिमम् ।
 समारब्ध कुमारस्य लब्धये ऽस्य स्वयंवरम् ॥ ८११ ॥
 सद्यो विमुच्य कौमार्यं ये राज्यं भेजिरे नृपाः ।
 गुणोदाराः कुमारश्च ये तान्मूपो ऽयमादयत् ॥ ८१२ ॥
 तनयो नयसारस्य मन्त्रिणः सागराभिधः ।
 त्वामादानुमहं नाथ प्रहितस्त्वन्पितुः पुरम् ॥ ८१३ ॥
 आज्ञानो ऽमि कृतिन्गज्ञा त्वञ्जयोन्कर्षटपिणा ।
 तद्वासन्तीं पुरीमेतुपुरीकुरुत्तसं त्वराम् ॥ ८१४ ॥
 न तत्रायामि यामास्या तयान्यम्मिन्वृते यतः ।
 ममाभिभय एव स्यादिदं यदति भूपते ॥ ८१५ ॥
 स जगौ वीरवर्यं त्वं वर्यं एव तथा यतः ।
 त्वयि दृष्टे ममाद्याभूद्दयानमदनभ्रमः ॥ ८१६ ॥
 ईदृग्मयं विशय त्वा रुन्या मान्यं शृणोति चत् ।
 तन्का तव पद्मभूतिस्तया किमगुणज्ञया ॥ ८१७ ॥
 इत्याशुक्तिर्भरः स्वस्य दर्शयन्मन्त्रिपुत्रताम् ।
 कुमारः सागरः कीर्तिमागरं नगरे ऽनयत् ॥ ८१८ ॥
 वामन्तीवामचेनाथ मंपुत्र गपुत्रेयुता ।
 कृतमन्त्रिनाभ्यापि न धामनि सधामनि ॥ ८१९ ॥
 र्गन्त्यमात्रि प्रवात्रिप्रनभास्तत्र ग भूपतः ।
 कृतान्यरीगगपनं ते नग मेनिगेतगम् ॥ ८२० ॥
 तदा शृद्गाग्मुन्द्यं चात्वर्यंश्यागतः ।

कुमारः सोऽयमाचख्ये व्याचख्ये च गुणे गुणे ॥ ८२१ ॥
 अथ पृथ्वीशपुत्री सा प्रपयच्चम्पिकां सखीम् ।
 ततुं वृत्तानि वीराणां सर्वेषां शर्वरीमुखे ॥ ८२२ ॥
 ज्ञा यात्वा यामिनीयामयमले समुपेयुषी ।
 सुसाखिलसखीलोकं प्राह भूपसुतां प्रति ॥ ८२३ ॥
 भूपमहितसत्कारधारिनारीशतान्विता ।
 न्यभालयं भुजभृतः समस्तानपि तानहम् ॥ ८२४ ॥
 बन्दर्पहस्तशस्त्रीषु स्त्रीषु ताम्यु गतास्यमी ।
 विविधां विदधुर्वीरा विवृतिं कृतिताकृते ॥ ८२५ ॥
 फल्गुकलापरुचिरः मुरोचिर्लोचनप्रियः ।
 कश्चिदान्मनि भूपेन्दुः त्विगतामकलङ्कयन् ॥ ८२६ ॥
 कल्याणां पटलं रूपं गुणानां च गणं परः ।
 मदेनारूपयन्मद्यविन्दुनेव पयोपटीम् ॥ ८२७ ॥
 कीर्तिं कलायुनीषोतां गुणस्युतां पटीषिव ।
 व्यथान्मिप्रलुधा कश्चिद्भ्रूस्यपेव मन्त्रीममाम् ॥ ८२८ ॥
 किमप्यजल्पन्ढघाद्गः कोऽपि स्तब्धन्वनिधलः ।
 अविज्ञ एव विज्ञातो मया प्रावपुमानिव ॥ ८२९ ॥
 इति ताभिः समं राजलोकमालोकमानया ।
 मययन्त्या यथावस्थं मियस्तत्कीर्तिं च कीर्तनम् ॥ ८३० ॥
 श्रूयते यद्यत्रः शीलकूलरूपकल्याणयम् ।
 सार्धं सनन्कुमारस्य तस्य सौन्दर्यमागतम् ॥ ८३१ ॥
 ॥ युग्मम् ॥
 मध्येषाम् वरं यामस्तन्नुत्वाप्नोक्तानोन्मुखाः ।
 यावदावन्महेन्द्रेणाप्यनुच्छिष्टं बहन्महाः ॥ ८३२ ॥

स कुमारः कलावद्भिर्मृरिभिर्मृपितान्तिकः ।
 न्यमाल्यत समावर्ती लक्षवर्ती शुमान्मनाम् ॥ ८३३ ॥ युग्मम् ॥
 लोलमालिनया चञ्चुडामणिमयीरिभिः ।
 आगात्रिकमिवातन्वन्वर्तीनां काव्यमंगदः ॥ ८३४ ॥
 चाल्यन्नद्गुलीं रङ्गक्षगांशुविततांशुकाम् ।
 वाग्गेयकारिणां गीतेः पताकामिव कल्पयन् ॥ ८३५ ॥
 चमन्कारकरानेवं स गृह्णन्गुणिनां गुणान् ।
 चमन्कारकरं दानं ददानो ऽनृणतां यया ॥ ८३६ ॥
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥
 मुधाकृतमृधावृष्ट्या दृष्ट्या प्रीतिप्रसन्नया ।
 तदा सेवकतातापं मेवकानां लुलोप सः ॥ ८३७ ॥
 तदा कुमारः कुतुकी यत्र यत्र दृशं ददौ ।
 विज्ञानं दर्शयामास स्वं स्वं वैज्ञानिकः स सः ॥ ८३८ ॥
 नृपपुत्रि क्षणे तत्र चित्रत्रिद्याविशारदः ।
 को ऽपि चित्रपटं पाणौ कुमागम्य समर्पयन् ॥ ८३९ ॥
 तं वीक्ष्य विस्मितो ऽमृच्छन्नृपभूलिपिकारिणम् ।
 चित्रसंवादिनी तस्या रूपश्रीरस्ति वा न वा ॥ ८४० ॥
 स जगादः क संवादस्तस्याश्चित्रेण वर्तताम् ।
 शक्या रचयितुं केन चित्रे चन्द्रस्य चन्द्रिका ॥ ८४१ ॥
 दृग्लीलाद्युज्जितं कास्तु चित्रकर्मतया समम् ।
 यस्या दृष्यार्धदेहत्वात्मेति विन्म्वे ऽपि लोपमा ॥ ८४२ ॥
 नेह्सी हांपि कान्तास्ति कुमार विजगत्यपि ।
 विश्वरूपाणि नः पाणिवर्तीनि लिपिशास्त्रतः ॥ ८४३ ॥
 इत्याकर्ष्य चिरं चित्रेः पश्यन्कामपि तामपम् ।

२. ८४४-८५५] बाणपुण्यचरितम्

कुमारः कामचाणार्त इव मौलिमकम्पयत् ॥ ८४४ ॥
 सणं क्षुभितमात्मानमथ संयम्य धीरधीः ।
 चित्रं सद्यस्य चित्रं कुमारः सद्यकार तम् ॥ ८४५ ॥
 अस्मान्मु प्रतिहारोक्तिविदितासु ततः कृती ।
 म न्ययुङ्क्त तितं हार्पिस्मितसंघर्षिलोचनम् ॥ ८४६ ॥
 सो जस्माभिर्मान्यरूपं चन्द्रनाल्युपद्राकिनम् ।
 जग्राह बहुमानेन गौरं स्वगुणवृन्दम् ॥ ८४७ ॥
 शपितेषु निविष्टाभिर्विष्टरेपूचिनं ततः ।
 चकार चिरमान्त्रापं सदास्मभिर्महाभयः ॥ ८४८ ॥
 अस्ति नृद्धारमुन्दर्याः प्रीडाकीरो विनारदः ।
 त्वत्सभोचिन एवेति विज्ञप्तो जगौ मया तदा ॥ ८४९ ॥
 पश्यान्मुक्तो मयाप्यस्मि दत्तहन्तौतुरुः शुकः ।
 इत्युक्ते ज्य कुमारेण कथितस्य चरो जगौ ॥ ८५० ॥
 कीरधारः स माणिरयपक्षरेण गर्भं हतः ।
 इति धुतिवशात्किञ्चिन्नातं इव स म्यितः ॥ ८५१ ॥
 कल्मीकमवति व्योमपण्डपस्येन्दुमण्डले ।
 अस्मान्सत्कृत्य कर्तव्यमवीणः प्रादिगोपतः ॥ ८५२ ॥
 ईदृशसनत्कुमारः श्रीकेशिलौटो जपत्यपम् ।
 जगद्वपचपत्प्रारिहारिचारिषमाणनम् ॥ ८५३ ॥
 हास्ते गनन्नुमारः किं मापयापि न भाषते ।
 न पाठयति गूढानि न फलानि प्रयच्छति ॥ ८५४ ॥
 तां श्रुत्वा चम्पिकाचार्यं तदित्यं भाषकं शुकैः ।
 आचपते विल्लोहं वषः नृद्धारमुन्दरी ॥ ८५५ ॥

सखि यत्रानुरक्तं मे मनस्तावत्स एव सः ।

इत्यधीरस्य फीरस्य वाचा निधीयते मया ॥ ८५६ ॥

किं तु कान्तामगी कांचिच्चित्रे यद्दीक्ष्य चुम्बुभे ।

मनः गपन्नीर्भात मे तेन संप्रति कम्पते ॥ ८५७ ॥

असाव गीदृशधेत्तत्कमन्यं मन्यसे वरम् ।

स्वयंवरं न्निवाद्वाग्मृत्युरित्युचितो मम ॥ ८५८ ॥

इत्यनुक्त्वा सनिःश्वासं शयनीये तुलोठ सा ।

चम्पिकापि चिर भ्रान्तिभ्रान्तासेत समीपतः ॥ ८५९ ॥

चित्रस्त्रीत्तदुःखौघमंघट्टाकुलमानसा ।

तदा बहुकलं मृत्युं जानती जीवितव्यतः ॥ ८६० ॥

निद्रापरं परिवारं मत्वा सत्त्वावलम्बिनी ।

शनैः शनैः समुत्थाय कायव्ययमनोरथा ॥ ८६१ ॥

तत्रैव केलिदोलायाः कटके नृपवालिका ।

पाशवत्कण्ठबन्धाय स्वं बन्धोत्तरीयकम् ॥ ८६२ ॥

त्रिभिर्विशेषकम् ॥

नैवेद्याभूद्भवे चेन्मे कान्तो जन्मान्तरे ऽपि तत् ।

मदेकासक्तचित्तो ऽस्तु तदेकासक्तचेतसः ॥ ८६३ ॥

इदं निगद्य सद्यो ऽथ कण्ठं पाशे ऽक्षिपच्च सा ।

वाले मा मेति चासीद्दीशिष्ठन्नः पाशः पपात च ॥ ८६४ ॥

शुग्मम् ॥

चम्पिका तु तदा मुक्तनिद्रा तद्रभसाद्भ्रशम् ।

कर्पन्ती पाशतः कण्ठमालोकतं कुमारिकाम् ॥ ८६५ ॥

ततः किमिदमित्यस्यै पृच्छन्त्यै संभ्रमस्पृशे ।

आचक्षत चमत्कारि कुमारी चरितं निजम् ॥ ८६६ ॥

२. ८६७-८७८] बाणुपुत्रपरितम्

किमेतन्परितम् इमायाभिन्युन्यायाथ चन्द्रिका ।
 क्रमेणादाय पश्यन्ती ह्यनन्तीदमुयाच सा ॥ ८६७ ॥
 देवि देवि म एवायं वामाचित्रपटः स्फुटः ।
 दिष्ट्या च कथंते देवि यत्प्रमेवाप्र विव्रगा ॥ ८६८ ॥
 गन्तुमारं न्यग्मेवागक्तं कथायितुं पुनः ।
 विप्रप्रियता न्यदेराय कथयामतीमि कथ्यताम् ॥ ८६९ ॥
 इति बाणमृतं तम्याः स्फूर्तिं पान्वा पतिवरा ।
 आदाय चो विप्रपशमित्याद्रे वचः ॥ ८७० ॥
 प्रथ्यामि न्यन्यन्महा विप्रमृद्वाग्मुन्दरि ।
 विचनीयामि च एवं धनो तद्विहं प्रवि म् ॥ ८७१ ॥
 धन्यामि तन्करम्पयं माप विप्रगतापि मत् ।
 इतीयमुद्यन्पुत्रकं मुमुष्टे कुमुदेसणा ॥ ८७२ ॥
 प्रियं परित्थे किं न पशन्तरितमप्यहम् ।
 सैन्यदालं परीरम्भमित्रं विप्रपटं हृदि ॥ ८७३ ॥
 करगोचरमप्येनामनयधित्रमुन्दरीम् ।
 कुमाग्र नायामि किं चक्षुर्गोचरे प्रवि मे ॥ ८७४ ॥
 एवं तयोक्ते शून्ये प्रवि मन्यः प्रन्यसतामगात् ।
 गन्तुकुमारो धामोवर्धतधामान्तरः पुरः ॥ ८७५ ॥
 शृङ्खित करकं दनाचमनं मुञ्चनाराणम् ।
 कुमारः सो ज्यमायतीत्युचे कीरो निरूप्य ताम् ॥ ८७६ ॥
 अथाभ्युन्याय हर्षोमिषणुषेवाशु चम्पिकः ।
 ददावामनपासीने कुमारो चेदमग्रवीत् ॥ ८७७ ॥
 अथ नः सफलं जन्य मृमुहृतीथ यामिनी ।
 यदस्मद्दाम्नि देवेन स्वयं पादो ज्यपारितः ॥ ८७८ ॥

अयं ते देवि स माण्डयिनो यस्त्वदिच्छया ।
 तूर्णमाज्ञाविधायीव जज्ञे लोचनगोचरः ॥ ८७९ ॥
 एतदालोकपीयुषपानविघ्नां त्यज त्रपाम् ।
 अस्याननेन्दो हृद्याद्भि कुरङ्गीकुरु लोचनम् ॥ ८८० ॥
 इत्युक्तयामकृदुल्लास्य दृशं मूपालवालया ।
 दृष्टाम्यं हृष्टमनसं कुमारं स्माह चम्पिका ॥ ८८१ ॥
 हर्षाश्रुवारिहारिण्या स्फारतारांशुर्दूर्या ।
 इयं ते वीर दत्ते ऽर्धं दृशा प्रसृतिदीर्घया ॥ ८८२ ॥
 अस्ति त्वदुचितं नान्यदातिथ्यं त्रिजगत्यापि ।
 त्रिजगन्महनीयेयमेवातिथ्यं तवास्तु तत् ॥ ८८३ ॥
 स्वागतं वीरकोटीर तवास्मिन्नस्मदोकसि ।
 विशतः स्वलितं नासीत्कथमुद्दामयामिके ॥ ८८४ ॥
 अथोदितस्मितव्याजराजश्रुतितवीरिति ।
 कुमारस्तोपदुग्धाब्धिमुक्तालीरुज्जगार गाः ॥ ८८५ ॥
 सर्वां शृङ्गारसुन्दर्यास्त्वां मत्वा कीरकीर्तनात् ।
 सहैवाहमिहागच्छमदृशीभूय विद्यया ॥ ८८६ ॥
 कण्ठपाशं कुरङ्गाक्ष्याः कृन्ततो ऽत्र करान्मम ।
 च्युतश्चित्रपटो ह्रीण इवास्यां दृक्पयस्पृशि ॥ ८८७ ॥
 स्वं च धन्यममन्ये ऽहमिह स्नेहवशंवदाम् ।
 इमामालोकयँल्लोकत्रयलोचनचन्द्रिकाम् ॥ ८८८ ॥
 इति वर्षति कर्णेषु कुमारे सूनृतामृतम् ।
 नृपतिप्रतिहारेण गर्जिवद्भदितंयंहिः ॥ ८८९ ॥
 रे किंकरा धराजानिर्युष्मानाज्ञापयत्यदः ।
 हृद्यः संपाद्यतामद्य स्वयंवरणमण्डपः ॥ ८९० ॥

[स २. ८०.१-९०२] चागुण्यचरितम्

अपि दिक्कारिकाः कार्ये कुमार्याः स्नापनादिकम् ।
 स्वयंवरमुहूर्तो हि स्वो ऽस्ति स्वस्तिपदः प्रगे ॥ ८०.१ ॥
 त्वरध्वं मरुदध्वानमपुना विबुनाशकः ।
 आरोहति सपातेपी पश्यतामेव चो रविः ॥ ८०.२ ॥
 इत्युक्त्वा विरते तत्र पश्चिमीकमिनुः सुतः ।
 ऊचे मेमगुधावीचिं वाचं नृपगुनां प्रति ॥ ८०.३ ॥
 त्वदृणासक्तचित्तो ऽहमन्वहं नृपनन्दनि ।
 मा स्म मामन्यथा स्वमसंकयास्वपि शङ्कयाः ॥ ८०.४ ॥
 यामि संप्रति वामासि स्थातुमत्रोचितं न मे ।
 मयात्मनो मनो मुक्तमस्ति सेवामयं त्वयि ॥ ८०.५ ॥
 इत्युक्त्वा स तिरोमूष्य तामीषुश्च समुत्सुकाः ।
 प्रतिकर्मविनिर्माणचारिकाः प्रचारिकाः ॥ ८०.६ ॥
 किंकराथ त्वराचण्डगतयो मण्डपं ययुः ।
 तं च मण्डनमण्डल्या मण्डयामामुराशु ते ॥ ८०.७ ॥
 स्वयंवरोत्सवे तस्मिन्पताकापाणिभिधैः ।
 शुश्रुभे कतुभामीशानाहयन्निव मण्डपः ॥ ८०.८ ॥
 तस्मिन्निश्चमनोमोहदिवसोदयमास्कराः ।
 निशातकान्तपः ज्ञातकुम्भकुम्भा विरेजिरे ॥ ८०.९ ॥
 तत्रोत्तोरणस्तम्भभाजो चन्दनमालिकाः ।
 लक्ष्म्याः स्वभावलोलायाः केलिदोलाकलां ह्युः ॥ ९०.० ॥
 मुक्तामालम्बनसप्रदया विद्योतितसुतः ।
 स्मरप्रसरनिस्तन्द्रास्तत्र चन्द्रोदया षभुः ॥ ९०.१ ॥
 चञ्चदुष्पपञ्चेषु तत्र मञ्चेषु दिद्युते ।
 स्फारैः पुष्पगृहैः पुष्पायुधपन्त्रायुधैरिव ॥ ९०.२ ॥

मुक्तोत्तस्तिफरोचिष्णुकस्नूरीमण्डलच्छलात् ।

ईयुस्तत्र सनसत्राः स्मरमित्राणि रात्रयः ॥ ९०३ ॥

गङ्गल्यकङ्कशास्तत्र विश्वानन्दाग्निनन्दिनः ।

अभजत्तशशभृङ्गीलां नीलाम्भोजमृतः सिताः ॥ ९०४ ॥

श्यामगोणसितः संप रत्नस्तम्भांशुभिर्वर्भा ।

स्फुरसंभोरजःसत्त्वश्चित्तरिव हृतर्तृणाम् ॥ ९०५ ॥

समाकृष्ट इवोत्कृष्टैः पुष्पैः पुंसां स्थिरायुषाम् ।

स परीमण्डनो जत्रे स्वःखण्ड इव मण्डपः ॥ ९०६ ॥

ध्वनिस्तूर्यस्य प्रस्फूर्जन्दूरमूर्जस्वलोदयः ।

मण्डपान्तःसमुद्धान्तस्मरणविवरवच्छविः ॥ ९०७ ॥

तं मण्डपमखण्डश्रीमालमालोक्तिं तदा ।

पूर्वशैलशिरोभूपा पूषाभूत्कुतकादिषु ॥ ९०८ ॥

दूनालिभिः समाहृताः पुरुहृतास्ततः क्षितेः ।

सगृङ्गाराः कुमाराश्च मञ्चसंचयमाश्रयन् ॥ ९०९ ॥

निशाचरितरोचिष्णुप्रगुणद्विगुणश्रुतिः ।

मञ्चसिंहासनं सिंहभूपभूरप्यभूपयत् ॥ ९१० ॥

पतिवरा निराशस्तैर्म्लानं वीरैरिहांगते ।

विमुक्तश्रीस्पृहैरञ्जरिव कँरवधान्यवे ॥ ९११ ॥

पृष्ठतो ललितं गीतं गायन्तीभिस्तदालिभिः ।

अग्रतो बन्दिनीष्टन्दैर्वदद्भिर्विशदाः स्तुतीः ॥ ९१२ ॥

वंशवीणादि तद्विधैर्वादयद्भिरितस्ततः ।

आनन्यमानहृदया हृदयालुभिस्त्नन्दैः ॥ ९१३ ॥

यूनाण्योगदग्धानि श्यामरूपाणि पाणिनां ।

धुन्याना धांयमानानि मनांसि संगलिच्छलात् ॥ ९१४ ॥

२ ९१६-९२६] वागुपुण्यचरितम्

अमान्तमन्नद्वान्नं कश्मीरज्जरादः ।
 मनकुमाररूपश्रीरागमद्वेषु बिभ्रती ॥ ९१७ ॥
 विभूषणमग्नण्यारिनेयनीय मन्मथम् ।
 श्रितया दामयनीव रति लोचनश्रीलया ॥ ९१६ ॥
 पीयमानमुत्वेन्दुश्रीर्लोकचक्षुधकोरकेः ॥
 जीवादिनेति जन्वद्भिः सेव्यमाना सर्वात्मनः ॥ ९१७ ॥
 चम्पिकादस्तयिन्यस्मत्पर्यवर्णमात्रिका ।
 विवेक नृविमानस्या मण्डपं नृपनन्दिनी ॥ ९१८ ॥
 मत्तभिः बुद्धयम् ॥

अभूयन्नुत्तमद्रावयिर्गम्भूत्तदा तदा ।
 तद्विलोकादधीराणा धीराणा विक्रियाः क्रियाः ॥ ९१९ ॥
 तथाहि ।

मगसीकर्तुमिष ता एविशन्पादगोदर ।
 भागोपयमृषो मृषि स्त्रीत्याताममं रती ॥ ९२० ॥
 अस्य धारि निशाम्ये त्वामित्यस्य कथयांश्व ।
 कथिन्करेण निःसीमं सीपन्तमणिममृजन् ॥ ९२१ ॥
 बद्धने पाणिपुष्पाणि को एषि न्ययित लीलया ।
 अटापवापि ता ललुं तउमुषः पूजयक्षि ॥ ९२२ ॥
 रेजे माल्युः पुरम्यस्य वेलि पाणो धन्परः ।
 स्व तस्य यज्ञे बन्तुं दुर्षेःद्वयमिदोत्तम् ॥ ९२३ ॥
 कथिन्मगाद पादान्ममुषो नीचैर्मयः सार्वीन ॥
 नमन्मालिनया तस्याः सापनि कथिन्मिष ॥ ९२४ ॥
 अथरः कथयामाम कथिन्मालिः कथिन्मिषम् ।
 पुण्डरीकेन हानेन हाटं हन् ह्योत्तमि ॥ ९२५ ॥

हृदि शरजसा कौर्णे चित्तोपान्यो मुगानिलम् ।
 तामनात्मोचितां यत्वा न्यग्मुक्तो निःश्वसन्नित् ॥ ०.२६ ॥
 तरेन्दुगुन्दरं वक्तुमिति तां श्रापयन्नित् ।
 मुक्त्या न्यर्मीलपत्रीलापप्रप्रावर्त्ती परः ॥ ०.२७ ॥
 गुवर्णकृतकीर्णपरः कर्जाङ्कुरः ।
 विलिखेत् तदङ्गेषु दत्तद्वयपुलकाङ्कितः ॥ ०.२८ ॥
 कथितदर्शनोद्भिद्यस्येदविन्दुवयाञ्जितः ।
 अहो संवदयर्मा ऽयमित्यूचे ऽन्तःस्मितान्सखीन् ॥ ०.२९ ॥
 तां निरीक्ष्य कुरद्दार्शी इदं को ऽपि हृदि न्ययात् ।
 तत्कालमिह कामेन सिद्धं काण्डमिवेक्षितुम् ॥ ०.३० ॥
 एवं विकुर्वतामुर्वोपतीनामग्रवर्त्मनि ।
 आनिनाथ जया नाम प्रतिहारी पतिवरात् ॥ ०.३१ ॥
 अयो निवार्य तूर्यादि दर्शयन्ती घरापतीन् ।
 इयमूचे विलोलभ्रूगृह्णा गृह्णारमुन्दरीम् ॥ ०.३२ ॥
 अमी समीयुस्त्वद्दश्या विश्वे विश्वम्भराधराः ।
 चन्द्रीकुरु कम्प्येषु चक्षुःकुमुदकौमुदि ॥ ०.३३ ॥
 अयं स हंससंज्ञः श्रीनाभिमूनुकुलाङ्कुरः ।
 राशीकृतयज्ञा देवे काशीपुरपुरन्दरः ॥ ०.३४ ॥
 दिवा विश्वसमक्षाणि निशि स्वप्नमयानि च ।
 न विश्राम्यति देवार्चादानानि जनयन्नयम् ॥ ०.३५ ॥
 एष घर्मेकनिर्माणव्यसनी शक्तिमानपि ।
 अन्यैरपि नृपैर्भुज्यमानामुर्वीमुपेक्षते ॥ ०.३६ ॥
 अमुं गूमनलालित्यवरले तरले हृणु ।
 रङ्गङ्गावरद्वेषु हंसैकसहचारिणी ॥ ०.३७ ॥

२. ०.३८-०.४०] वासुदेवचरितम् ॥

यात्रि पूज्यस्य कुन्यो अपि पूज्यकुन्यो नमस्यताम् ।
 कृपार्या मन्द्रमिन्दुक्तेः अविष्टन्याग्रे जगो जया ॥ ०.३८ ॥
 अयं जयन्त इत्युर्वीनानिर्विजयते युवा ।
 जेता द्विषामयोध्यानामयोध्यानापको बन्धी ॥ ०.३९ ॥
 फान्दिनीकारिदुःखीर्निकरतूरीपूरितश्रियाम् ।
 अयं यात्रानिद्वारी स्वं दारीचक्रं दिशां यशः ॥ ०.४० ॥
 अमुं ह्यणु विन्नासेषु देवि तेविष्यते यदि ।
 मरुतीररानीरमपीरसरमा निशाः ॥ ०.४१ ॥
 स्मरधीभागुरे इत्युपदर्पनिमहस्यवि ।
 बन्धास्मिन्नाभनद्भारं यतन्ते वाय्वतीष ता ॥ ०.४२ ॥
 दण्डविपदायादीषामुदित्य जया ततः ।
 शयितो ज्यं पृथुनाप पृथुधीर्मथुरापतिः ॥ ०.४३ ॥
 नवयते मेखितुं नप विषे विषकररवि ।
 हस्तं विषेऽपि विदुषोरेतद्रूपं न पार्यते ॥ ०.४४ ॥
 अयं म्यतेजःममाभर्ततस्मान्बहं मर्ताम् ।
 अमन्दंश्चन्दनस्यन्दैरिव तिष्ठति कीर्तिभिः ॥ ०.४५ ॥
 अमुं ह्यणीष्व रन्तुं चेदुयिता हयिता तव ।
 उपरकच्छिद्भाविन्दुहन्दा हन्दाबनावनिः ॥ ०.४६ ॥
 राक्षो जय ह्यवमधीतपायोऽय विविवावताः ।
 इरावद्वहृदा कःर्षा कन्वाना जग्मुरग्रतः ॥ ०.४७ ॥
 जगादाय जया देवि जयनामा जयन्त्ययम् ।
 उज्जयिन्या विह्वलिंश्चमपिन्याः शंषनां वदम् ॥ ०.४८ ॥
 अयं दिग्विजयोदारवह पाण्ड्यातमालीहृत् ।
 इणास्त्रनास्त्राणि अपि क्वी क्वी क्वी ॥ ०.४९ ॥

अमुं तृणीकृतारातिं तृणीष्व वरवर्णिनि ।

सपत्नी रत्नगर्भा ते भातु रत्नाकराम्बरा ॥ ९५० ॥

रत्नदण्डप्रतिमितां भूपे ऽस्मिन्नस्मितेक्षणाम् ।

तां वीक्ष्य कन्यकां निन्युर्विमानं ते ऽन्यतो नराः ॥ ९५१ ॥

अथावदज्जया देवि पश्यामुं दर्पकाभिधम् ।

पाण्ड्यं कोदण्डपाण्डित्यचण्डमाखण्डलं भुवः ॥ ९५२ ॥

द्विपः स्वमेषु वीक्ष्यामुमुदसं जातजागराः ।

नमन्त्यस्य भ्रमाच्चित्रमन्मथं चित्रवेशमसु ॥ ९५३ ॥

एलावनसहेलासु वेलामु पयसां निधेः ।

ताम्रपर्णीमरिन्मुक्तासिकनासु रतिर्यदि ॥ ९५४ ॥

तदेनं तृणु वामाक्षि मदयन्तु मनस्तव ।

कर्पूरचन्दनामोदकलया मलयानिलाः ॥ ९५५ ॥

इतो ऽस्या सरलं वीक्ष्य तरलाक्ष्या निरीक्षणम् ।

चञ्चित्वा किञ्चिदिन्यूचे वचः मृगिनया जया ॥ ९५६ ॥

देवि चित्राङ्गदो नाम विचित्रगुणगौर्वः ।

अमो ददाति नानन्दं कर्म कडभीरभृपतिः ॥ ९५७ ॥

शुद्धान्तमस्य किं श्राघे श्राघ्यास्ता अपि योपितः ।

स्वप्ने प्रतिमितां चित्रे ऽप्येनं कान्तं स्पृशन्ति याः ॥ ९५८ ॥

अमुं कल्प्य लोलाक्षि त्वत्कपोले लिखत्वयम् ।

पत्रं शुद्धान्तकान्तासु चित्रमभ्यस्तमन्वहम् ॥ ९५९ ॥

रागोचिताः स्तुतीरस्य धारदार्यनसत्कवे ।

निन्यं निधेहि यात्रीरकलिका इव कर्णयोः ॥ ९६० ॥

स मे परः पुमानेव मः पुरातपरिग्रहः ।

इत्यपाह प्रतीक्षींशुमारीयं मृदुस्वरा ॥ ९६१ ॥

नुत्वा नुत्वा ततो भूपमन्यमन्वं ययौ जया ।
 आलोषपालोषय कुगुमं वनभृद्दीव सुग्वरा ॥ ०.६० ॥
 सनन्तुमाररत्ता सा तेषु तस्यौ न वन्यथा ।
 जन्मशपेषु हंसीव गिद्धमिन्धुनशोन्मुत्वी ॥ ०.६१ ॥
 सा यया यस्य यस्याग्रं स स भूपो ज्मन्यभाम् ।
 यं यं लक्ष्मीरियामुश्चक्षुः स स मलीमगः ॥ ०.६२ ॥
 एतं प्रागेव दृष्टौव बालया परमाख्या ।
 सनन्तुमारमाराण्य निजगाद जया ततः ॥ ०.६३ ॥
 जम्पूदापधियो भाल इव स्वष्टे उव भागे ।
 पुत्री किरीटगादस्य श्रीकान्ता परिगच्छति ॥ ०.६४ ॥
 सिद्धनामा गतप्रागः कल्याभिर्भुवुतीवृतः ।
 तत्र नायकमाणिरयनिभर्ता लभते रूपः ॥ ०.६५ ॥
 अयं तस्याद्गभूर्भृमकान इष पागने ।
 सनन्तुमाररत्तास्वयंरूपयोगवितम्बर ॥ ०.६६ ॥
 अमान्तः काममायान्तः सुवृत्ता विनाश गुणाः ।
 एतश्चिन् इव स्पृष्टे प्योग्नि तापुगदृष्टान्तम् ॥ ०.६७ ॥
 अनन्यशोभमभोजमियाम्योलागूरं वरम् ।
 तमेति पश्यतोति पुषि लक्ष्मीविंशतः ॥ ०.६८ ॥
 बालानां घटणे रक्तः सतःशार्ध गुणाजने ।
 तज्जघ्नातभीत्येव स पुराभूत्परिमती ॥ ०.६९ ॥
 वरमाया बोध्याद्दि तस्वष्टे जय निवेश्यताम् ॥
 अनुरूपय वरणावर्षा नुवन्तु दिवावतः ॥ ०.७० ॥
 अषोषादुल्लसं ह्येदल्लसं दपती वपुः ।
 मान्ये न्यस्य वराभोजं वरिष्य वरिष्यवर्षादिने ॥ ०.७१ ॥

वद्धवाप्यां दृशे कन्या वरे च शनकैर्ददौ ।

सनत्कुमारयुग्मं च मञ्जुस्वमियमसत ॥ ९७४ ॥ युग्मम् ॥

अथ सद्यस्तदाश्रयं व्याकुले तितिमृत्कुले ।

कन्यायां के वृणोमीति ध्यायन्त्यां वीक्ष्य तौ मुहुः ॥ ९७५ ॥

मत्पार्श्ववती धूर्तो ऽयं कोऽपि कन्ये वृणीष्व माम् ।

इति तुल्यं तयोरास्यादुल्लास तदा वचः ॥ ९७६ ॥

युग्मम् ॥

ततः सनत्कुमारो यः स मदीयहृदि स्थितः

स्वकण्ठन्यस्तयैवाहं मालया तदृणोमि तम् ॥ ९७७ ॥

एवं वचो दृढारावं श्रावयन्तो सभासदः ।

स्वकण्ठकन्दले बाला वरमालामलालयत् ॥ ९७८ ॥

इति तन्मतिलीलाभिर्वैलक्ष्याद्विलयं गते ।

मायासनन्कुमारे ऽमूदद्वितीयः स भूपभूः ॥ ९७९ ॥

गुणिनो वरणादस्यां गुणज्ञायाममत्सरैः ।

चक्रे नृपकुलैर्मायाजयाजयजयारवः ॥ ९८० ॥

तादृक्षदक्षतादृष्टैः स्वयंवरणदर्शिभिः ।

तस्या मूर्ध्नि मरुचक्रैश्चक्रिरे पुष्पवृष्टयः ॥ ९८१ ॥

अथानन्दपथामन्दपान्थो नाभाकमूविभुः ।

सन्मानावर्जितैः सर्वैर्जगतीनां निभिर्पुनः ॥ ९८२ ॥

तयोः स्मेरस्मरोत्साहं तं विवाहोत्सवं व्यधात् ।

यद्विलोकादिवेन्द्रो ऽपि सहस्रनयनो ऽजनि ॥ ९८३ ॥

युग्मम् ॥

बभौ शृङ्गारमुन्दर्या करम्भिकरपल्लवः ।

कुमारः कल्पश्लेषेव पारिजातमहीरुहः ॥ ९८४ ॥

२. १८-२०६] वासुपूज्यचरितम्

वासुपूज्यावदेनाथ सत्कृताः कृतिना नृपाः ।
 तदुत्तमवोच्छ्रुतचित्ताः पुरं जग्मुर्निजं निजम् ॥ १८९ ॥
 दिनानि कानिचित्प्रीयमाणो नवनवोत्सवैः ।
 तस्यौ कुमारः नृद्वारतागरे शशुराकसि ॥ १८६ ॥
 कथं ज्ञेयः स मायाहृदिनि चिन्तक्याञ्जनः ।
 तस्येन्दुवदिहानन्दः भावर्धन दिने दिने ॥ १८७ ॥
 अयो कथंचिदापृच्छथ वासुपूज्यं वियान्वितः ।
 तत्कृतोदात्तमन्कारः मेहिः स्वस्य पुरे ऽचलन् ॥ १८८ ॥
 मार्ग क्रमादतिक्रामन्कनिभिश्चित्पाणकैः ।
 स्वर्गाभिरामे ग्रामे ऽगात्स नन्दिग्रामनापनि ॥ १८९ ॥
 इहाधिग्राममुदात्तमस्वात्प्राम्बुतटिनीतटे ।
 मूवत्प्रभुवो ऽभूवन्नावाताः सान्द्रगादले ॥ १९० ॥
 तत्र बल्लोलिनीलोलकटोलकृतमञ्जनः ।
 समं नृद्वारगृन्दर्या सुन्दराम्भोजभूषणः ॥ १९१ ॥
 यावद्भोक्तुमुपाविसन्कुमारः सपरिच्छदः ।
 कुतो ऽपि तावद्विरसं वार्यं शुश्राव दुःधवम् ॥ १९२ ॥ युग्मम् ॥
 किमेतदिति दुःखार्तिस्त्पक्तभोजनभाजनैः ।
 परिवारजनैरूर्ध्वीकृते जवनिकाश्रमे ॥ १९३ ॥
 हा स्वगोत्रपृष्ठस्वम्भ नेत्रनन्दन नन्दन ।
 क्व गतो ऽसीति तातेन शोच्यमानं मुहुमुहुः ॥ १९४ ॥
 हा भ्रातः स्वगुणरूपात् घन्पुत्रात्पमं किमु ।
 त्यक्त्वा यासीति साक्रन्दैर्भ्रातृवृन्दैः कृतावृत्तिम् ॥ १९५ ॥
 रे देव किमकाण्डे ऽपि सममम्यन्मनोरथैः ।
 अमुं संहरसीत्युर्ध्वभूत्कारैः स्वजनैर्दृष्टम् ॥ १९६ ॥

कर्मिणे कस्य मङ्गल्यं हा हातास्मि हातास्मि -हा ।

एवं विन्दापान्कुर्वन्त्या स्वप्ना साथुदशान्वितम् ॥ ९९७ ॥

रे कटोर न किं यामि हृदय त्वं सहस्रधा ।

उन्युग्न्नाडयन्तीभिर्वन्धुर्वीभिर्गुम्कृतम् ॥ ९९८ ॥

हा वन्म देहि मे वाचं मुग्धं हा वत्स दर्शय ।

एवं लयन्त्या मूर्च्छन्त्या मुहुर्मात्रानुधावितम् ॥ ९९९ ॥

रूपं त्रपा मुवाक् शीलं सत्त्वं दानमिमानी पद् ।

अस्मिन्गते गतान्यस्माद्गामादिति जनैः स्तुतम् ॥ १००० ॥

कृतशुद्धाग्या दानं तन्वत्या तुरगस्थया ।

कान्तयानुगतं गन्तुं सार्धं वैधव्यभीतया ॥ १००१ ॥

उपातिनं स्वजानीयैश्छन्नं कौस्तुभवाससा ।

कुमारः सप्तियो ऽपश्यत्पुमांसं मृतमर्चितम् ॥ १००२ ॥

॥ दशभिः कुलकम् ॥

तम्पिन्किचिदतिक्रान्ते शोकानुत्पत्तिसत्तमम् ।

मृत्युयोगो ऽस्य नास्त्येवेति द्रुवन्तं संहानुगैः ॥ १००३ ॥

शान्ताकृतिगतिस्त्वान्तं मत्स्यासत्तिचरं नरम् ।

स्वयमेव कृतादानं पमच्छेति नृपाङ्गभूः ॥ १००४ ॥

युग्मम् ॥

ग्रामवास्यपि किं पश्चात्तपागाः किं श्रुचोऽङ्गितः ।

मृत्युयोगो ऽस्य नास्तीति किमेभिर्माप्यते ऽनुगैः ॥ १००५ ॥

अथ ध्रुवं धराधीशमुतः को ऽपि गुणैः स्तुतः ।

अहो ऽयमर्हद्भक्तानां वातानामिति सो ऽयद् ॥ १००६ ॥

भवतः कुलमावारादेव देव विभाव्यते ।

दक्षन्वं लक्ष्यते साक्षात्तदृष्टिभ्रतः पुनः ॥ १००७ ॥

शर्मावचनशान्तमपमानपति प्रभो ।
 तर्काकर्णय न्वं ये विपारकवर्ष वचः ॥ १००८ ॥
 पथे ज्ञं विदितानन्द आनन्द इति मायतः ।
 नन्दिप्रोपे एव वागुप्यो वागुप्यवदनिधिनिः ॥ १००९ ॥
 वृत्तिप्रतानि मय्यत्प्रमृष्टानि प्रतिपालयन ।
 वृत्तिपे प्रतिपाल्यात्तु भवन्त्येकादनेत्यम् ॥ १०१० ॥
 मय्यत्तुं निर्माणात्किञ्चिद्वच्यं पूजयेत्तिसम् ।
 मायं पावद्गृही वा स्यात्तन्मतिपादिमा ॥ १०११ ॥
 स्यात्तन्मतिपादिमा श्रुदाणुप्रतानि विदन्वतः ।
 मागदुपेन माग्योपक्रियागुप्तस्य गेरिनः ॥ १०१२ ॥
 सामाधिक्यमतिमा वा एव सामाधिक्यं वृही ।
 द्विनंज्यं वेदते मागवर्षे पूर्वक्रियान्वितः ॥ १०१३ ॥
 पौषपमतिमा एव श्राद्धो मागवत्तुष्टयम् ।
 गन्धियः पौषर्षे एते चतुष्टयव्या चतुर्विधम् ॥ १०१४ ॥
 श्राद्धः श्रुदानयस्यनस्नातः मागृकभोजनः ।
 श्राद्धवान्नि राधां च कृतमानः स्योपिति ॥ १०१५ ॥
 पौषपस्यश्चतुष्टयव्या मतिमापेकगभिवर्तम् ।
 नवमः पञ्चमिर्मासः मतिमा पञ्चमी भवन् ॥ १०१६ ॥ गृहमम् ॥
 पूर्वोदितविधेः वृष्टी पञ्चमिर्मासैश्चचारिणः ।
 ममयी ममभिर्मासैः श्रुतिलं न्यमनो अमिष्टम् ॥ १०१७ ॥
 न्यने स्वर्षमपारम्भे मासैरष्टभिरष्टमी ।
 नवमी नवभिर्मासैरनारम्भे परंरपि ॥ १०१८ ॥
 पञ्चोदितेष्टनादाग्यागी श्रुतधेना शिली ।
 सुग्दीव जायते श्राद्धो दन मामान्दुनस्यमी ॥ १०१९ ॥

यत्रैकादश मामास्तु सुखितो मुण्डितो अथवा ।

रजोहरणमयुक्तः पतद्भ्रमपरिग्रहः ॥ १०२० ॥

किं वैकादशमतिमाभूते भिक्षां हि देहि मे ।

इत्युक्तया विपरन्त्यात्मजाती संकादशी भवेत् ॥ १०२१ ॥

गुणम् ॥

तदेतासु म सम्यक्कृत्युपतानि मयालग्नम् ।

अधुना वरमानो ऽस्मि दर्शनवतिमामहम् ॥ १०२२ ॥

तत्र मयातमभ्यादे साये कालत्रये तिनः ।

पुण्यं त्रिभगवद्गुणो पापन्मामं यथाविधि ॥ १०२३ ॥

ततो ऽहमथ मयादे पुत्रो कृत्वा त्रिनेत्रिभुः ।

भागा प्रायतनान्तरे पथात्रतिरता ऽभारम् ॥ १०२४ ॥

या ऽपि कुत्रापि केनापि वाऽन्धेन मारुतैः ।

मद्भ्रमजननन्तान्पे क्षमतः क्षमन्कृतान् ॥ १०२५ ॥

वनः कथं विप्रस्य शोकं कुर्वं कृतं ज्ञ वा ।

हि वरमथ शोका ज्यमप्लाहा ऽपि इनाति माम् ॥ १०२६ ॥

गुणम् ॥

इत्युवासा स्व भाष्यानि वदुक्तं वन्दुते मया ।

एव बोधितः पुत्र समाकर्ण्य कृष्णम् ॥ १०२७ ॥

वन्दित्वा त्र्यम् साहस्रनामा प्राणाश्रीर्गिरि ।

सोऽपि त्र्यम् त्र्यम् त्र्यम् त्र्यम् त्र्यम् त्र्यम् ॥ १०२८ ॥

इत्युवासा भावनायामेत्थं यायां वन्दने त्रिने ।

एव इत्युवासा वन्दन्तुं दृष्टान्ता वने ॥ १०२९ ॥

एव इत्युवासा वन्दन्तुं दृष्टान्ता वने ।

इत्युवासा इत्युवासा इत्युवासा इत्युवासा ॥ १०३० ॥

मया पुनरसौपथ्यस्तत्त्वज्ञेभ्यः कथान्तरे ।
 गुरुभ्य इति सर्वज्ञज्ञासने विद्युते श्रुतम् ॥ १०३१ ॥
 त्रिपथः पञ्चमी पट्याष्टमी नवमिका तथा ।
 चतुर्दशप्यमावास्यादिना दष्टस्य मृत्युदा ॥ १०३२ ॥
 दष्टस्य मृतये वारा भानुर्भाषशनैधराः ।
 शानःसंध्याम्नसंध्या च संक्रान्तिसमयस्तथा ॥ १०३३ ॥
 भरणी कृत्तिकाश्रेया विशाखा मूलवश्विनी ।
 रोहिण्यार्द्रा मया पूर्वापर्य दष्टस्य मृत्यवे ॥ १०३४ ॥
 शरि श्रवणश्रवणरो देवा यदि सन्निहिताः ।
 पीक्ष्यन्ते यस्य दष्टस्य स मयाति भवान्तम् ॥ १०३५ ॥
 रक्तवान्दन एको वा षित्री काकपदाहनिः ।
 श्रुतः श्यापश्रिरेयो वा दष्टे स्पष्टयति व्ययम् ॥ १०३६ ॥
 सावर्नः सर्वतः शोकाहतः संवृत्तिताननः ।
 दंशः दंशति दष्टस्य विनष्टयिह जीवितम् ॥ १०३७ ॥
 केशान्ते मस्तके भाले भ्रूषथे नयने धूर्ता ।
 नासाय ओष्ठे चिबुकुके कण्ठे स्कन्धे इति स्तने ॥ १०३८ ॥
 कसाया नाभियथे च लिङ्गे संधौ गुदे तथा ।
 पाणिपादतले दष्टः स्पष्टो उषो यमभिहया ॥ १०३९ ॥ दुग्धम्
 एषा मध्यादिन्द्रे न जातमस्यास्ति किञ्चन ।
 येनासौ नाशमध्येति नागः पुनाग नागतः ॥ १०४० ॥
 श्राये ऽथ यान्त्रिकः को ऽपि नास्ति लोकोत्तरः यम् ।
 किं कर्पूरधियः पूरं पूरयेद्दण्डाकरा ॥ १०४१ ॥
 बदन्नाभिति दिग्दन्तिहन्तपुतियतिः स तम् ।
 उवाच रषितानन्दमानन्दं रुपनन्दनः ॥ १०४२ ॥

त्वया लोकोत्तरः को ज्यं कलाकुशलं कीर्त्यते ।

मान्त्रिको ज्ञेति घात्रीशपुत्रमन्त्रे ऽभ्येयादसौ ॥ १०४३ ॥

मान्त्रिको लोकसामान्यः सतां मान्यः स मन्यते ।

विषाणामौषधर्मन्त्रैर्यथिकित्सां चिकीर्षति ॥ १०४४ ॥

यस्य शुद्धतपोध्यानः सिद्धलब्धः प्रभावतः ।

विपदोपा विलीयन्ते सैष लोकोत्तरः परम् ॥ १०४५ ॥

किमीदृशो ऽपि दृश्यो ऽस्ति स्वस्तिदः कापि को ऽप्यहो ।

इति जल्पति भूपालभवे साध्वर्यचेतसि ॥ १०४६ ॥

हर्षकोन्महलः को ऽपि शोककोकनिशाकरः ।

नृप्यर्षयरयोशमो दुरादाविरभून्महान् ॥ १०४७ ॥ गुग्मम् ॥

किमेतदिति भूभर्तृभुवा पृष्टः पुरः पथि ।

त्वंरां त्यक्त्वा नगां कश्चिन्पुरुषो ऽपरुषाभरः ॥ १०४८ ॥

ग्रामे ऽथ नागनामा मे वन्धुर्विंशतरान्मृतः ।

विशङ्कममानमुत्तस्थां तरसा शिविकान्तरान् ॥ १०४९ ॥

नद्वैव दैवतो मर्त्ययोः कामं भयमौग्धः ।

उद्भ्रमाम कृतां पद्मनामाम्बायः सदागतिः ॥ १०५० ॥

स्मिंथ निर्विणः कौतम्बुतो वायुग्मायिनि ।

संन्यायः समभूत्तशशोके लोके नदा मुदा ॥ १०५१ ॥

यावद्विशिष्यते दर्शदिंशु चधुर्मित्तमतः ।

नावद्वावभगेऽगामिगभागर्भविभूतयः ॥ १०५२ ॥

देवनिर्मितनिष्ठाऽत्रात्रमिरागनामनः ।

दृष्टो धर्म दिग्दुराद्वर्नापावनो मुनिः ॥ १०५३ ॥ गुग्मम् ॥

भरो महामुनिष्यर्नपाराण्यपापीदमेदुरः ।

नागप्याम्य वधुर्वेण विपशेपरगे मत् ॥ १०५४ ॥

इत्याफानगिरं शरं शरं भुत्वा जनो मुदा ।

आगाभागं पुरस्कृत्य कृत्यविद्वन्द्दितुं मुनिम् ॥ १०५५ ॥

॥ युग्मम् ॥

गुरागुरनरस्तूपमानानिशर्षवभवम् ।

मुनिं नत्वात्तर्षो मे भ्राताभ्येति महोत्सवः ॥ १०५६ ॥

रथान्मया नपाधीश गत्वाकः प्रणि संप्रति ।

वस्तु विस्तार्यमेवास्ति तोरणस्यस्तिकादिकम् ॥ १०५७ ॥

एवमुक्त्वा गने मस्मिन्मानन्दं गुन्द्राननः ।

भूपभूर्भूतमद्भावः प्रागल्भीगर्ममभ्यधान् ॥ १०५८ ॥

ईदृग्लोकोत्तरः पूर्वं न मया मान्त्रिकः श्रुतः ।

आगमार्थे श्योधिद्रुसन्द्रामुद्रितचेतसा ॥ १०५९ ॥

धन्यस्त्वं मिद्धवारयो ऽसि विवेकिन्येन वर्णितः ।

अन्तर्ह्यो ऽर्थः क्षणान्सासादेवं मे दर्शयिष्यते ॥ १०६० ॥

तदेहि देहि पावित्र्यमस्माकं मुनिदर्शनात् ।

इत्सुक्त्वा मार्गं नार्गं सत्कृत्यानन्ददर्शितम् ॥ १०६१ ॥

सपं गृह्णारगुन्द्र्यां शुद्धश्रदानुबन्धया ।

आनन्देन द्विधा सार्थे मुनिं नन्तुमगादसी ॥ १०६२ ॥ युग्मम् ॥

मुनिनार्थं नपस्कृत्य लब्धार्णार्थं च नस्ततः ।

शुक्ररोचिरलं चक्रे संतदः सपरिच्छदः ॥ १०६३ ॥

अन्तःप्रसन्निधीर्षुर्षं वर्षन्पर्षदि वीक्षणः ।

तन्वार्थं मुख्यामाचख्यो नदा यतिपतिस्त्विति ॥ १०६४ ॥

अर्थेषु श्राध्यते धर्मो गुणेषु विनयो यथा ।

पुरुषस्तं विना व्यर्थः कापो जीवं विना यथा ॥ १०६५ ॥

न वर्ण्यः सर्वरूपो ऽपि विना पर्यं नृणां भवः ।

ह्यो ऽप्यदेवः प्रासादः कोविर्दर्न नमस्यते ॥ १०६६ ॥
 मुखं चिन्तितमन्यं यो दत्ते ज्ञान्यपचिन्तितम् ।
 धर्मभिन्तामर्णिर्यत्ते सो ऽस्मच्चित्ते धमन्कृतिम् ॥ १०६७ ॥
 संसारग्रीष्मदुःखोर्मिधर्मसंनापिता यदि ।
 ततो धर्मावृते सन्तु सज्जनाः सज्जमज्जनाः ॥ १०६८ ॥
 क्षणे ऽस्मिन्निष्कपस्मोरनयनो मुनिदर्शनात् ।
 सनत्कुमारः सद्भक्तिरवाच रचिताञ्जलिः ॥ १०६९ ॥
 एवं यः स्तूयते धर्मः प्रभो युष्माभिरद्भुतः ।
 देहिभिर्गेहिभिः सो ऽयं क्रियमाणो भवेन्न वा ॥ १०७० ॥
 भवेद्भ्रष्ट्यात्मनां धर्मः सर्वेषां विधिना कृतः ।
 श्रुत्वेति श्रुतिपीयूषं मुनिवाचमुवाच सः ॥ १०७१ ॥
 यद्येवं तत्कथंकारामिदं सारतरं वयः
 ह्यं रूपमिदं मान्यैरवमन्य व्रतं वृतम् ॥ १०७२ ॥
 अथ प्रथितपायोधिधीरध्वानकिरं गिरम् ।
 जगाद जगदानन्ददायकः साधुनायकः ॥ १०७३ ॥
 दुःकर्मबन्धवशोत्यः संमोहोद्दुरधूमभृत् ।
 दक्षपत्निगणद्वेष्यः समीपस्थात्मतापकः ॥ १०७४ ॥
 दुर्गरोगस्फुलिङ्गोद्यः कलहत्रादकृतारवः ।
 मिथ्याज्ञानमरुत्मेर्यः सर्वेषां शापपोषकः ॥ १०७५ ॥
 अशक्यस्त्यक्तुमत्यन्तं मिथ्यादृष्टिजडालसैः ।
 मृतिज्वालाभिरुत्कुल्लान्मनोरथतलन्दहन ॥ १०७६ ॥
 निरातङ्गं सदानन्दं पदं गन्तुं शुभे ऽध्वनि ।
 व्रते भवदवस्तावदेको हेतुर्ममाभवत् ॥ १०७७ ॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥

द्वितीयः कः प्रमो देवैर्मवतां धवनान्निमित्तम् ।
 इति पृष्ठे सनामिष्टे कुमारेण मुनिर्मर्गा ॥ १०७८ ॥
 अस्तीह स्तुतिस्तारा नाराय्या नविरा पुरी ।
 पार्श्वतापेन न श्लिष्टा कीर्णा कोटिचक्राच्चर्ये ॥ १०७९ ॥
 तत्र शालपविप्रार्थकृतार्थीकृतचोदनः ।
 तारापीठ इति श्यापः स्थापको मयधर्मयोः ॥ १०८० ॥
 नन्मिष्रे मंपदां पात्रे पुत्रः धीपतिमन्त्रिणः ।
 र्थपिणार्तदः स्वपद्माहातज्ञानज्यैमवः ॥ १०८१ ॥
 अन्यदा मपदाभ्योक्तोक्तोक्तोवनलोकिनः ।
 बगन्ते स्तुगुणान् स ययो नवर्षासनः ॥ १०८२ ॥
 ललन्ती ललना तत्र नेपपत्रगुधाञ्जनम् ।
 ददर्शे पुण्यत्रावप्यपण्यापणमिषामुन्म ॥ १०८३ ॥
 एषा धीपेणपेणासी धीरय साक्षान्मनोभवम् ।
 दर्शं वटासविसेपलक्षैरन्निष्य हृद्यथात् ॥ १०८४ ॥
 अन्योन्यं दर्शनाहृत्सापन्योन्यमनुरागिणो ।
 स्वम्यावापयमम्यस्थो जग्महृत्सो दिनात्यये ॥ १०८५ ॥
 प्रमत्तत्र मूर्गानेवावियोगेन स मन्त्रिभूः ।
 निशि निद्रादरिद्रो ऽपमित्यमुद्रमचिन्तयत् ॥ १०८६ ॥
 अरो रूपमरो वान्तिररो नयनविद्यमः ।
 इत्सम्याम् हृतिः बस्य किं नाम स्थापयन्सो ॥ १०८७ ॥
 क यथा द्रश्यते वनेपापेन भक्तं दिने ॥ १०८८ ॥
 पार्श्वेन हृषा दर्शं व्यथो वे मन्त्रिपुत्रता ।
 - जन्वैर् पदि तस्या न संगदः ॥ १०८९ ॥

इत्याद्यनल्पमन्वन्मन्तापिनमनाः स ना ।

प्रतियामं युगोन्मानादधिपदुःभिषां क्षयाम् ॥ १०९० ॥

चतुर्भिः कलापकम् ॥

द्विर्नाये ऽदि स मन्व्यादे रहस्युपवने गतः ।

काल्यापन्या कयाप्युचे चिन्नानुश्रितचेतनः ॥ १०९१ ॥

इहास्ति पुरवास्तव्यः स्तोत्रव्यगुणभूषणः ।

तारापीडधराशीघ्रोपाध्यायस्तारकाभिधः ॥ १०९२ ॥

पूर्वपत्न्यां भ्रमीतायां कुलश्रीशीलशालिना ।

एतेनोद्गाहिता रूपमहिता रोहिताड्या ॥ १०९३ ॥

जराजर्जरगात्रो ऽहमियं तु नवयौवना ।

चलान्यक्षाणि चेत्येष दत्ते नास्या वहिर्गतिम् ॥ १०९४ ॥

गतः शाखापुरे राज्ञादिष्टो ऽसौ वस्तने दिने ।

मया धात्र्या समं चैयमुद्यानं कथमप्यगात् ॥ १०९५ ॥

मुभग त्वं तथा तत्र दृष्टो दृष्टिमियस्तया ।

स्मग्ज्वरभरार्ता सा रोहिता मोहिता यथा ॥ १०९६ ॥

तदाति हर्तुमद्यास्मद्दुहितुर्देहि दर्शनम् ।

विधेहि वाचिकं चेदं हारयष्या सहागतम् ॥ १०९७ ॥

स्फुरत्कान्तरुचिं कान्तां कृतस्वातिरसप्रियाम् ।

धेहि मां हारयाष्टिं च हृदये हृदयेश्वर ॥ १०९८ ॥

ततो हारलतां कण्ठे न्यस्य सा मे प्रियेत्यहो ।

विशेषादेप शिश्लेष कामिनः क्व विवेकिता ॥ १०९९ ॥

क्षणं श्रान्तिः क्षणं भ्रान्तिः क्षणं चिन्ता क्षणं धृतिः ।

क्षणं त्रासः क्षणं हःसस्तमत्रीडं व्यहम्बयत् ॥ ११०० ॥

इत्यस्मिन्स्मारदोषेण श्रीपेणे विपरीकृते ।

दुष्टचेष्टाघटापोषः प्रदोषः सममुत्ततः ॥ ११०१ ॥
 षड् तद्भवन् तस्या यौवनं कुरु पावनम् ।
 एवमुक्तस्तथा नार्या सो जनार्पणो मुद्राचलत्र ॥ ११०२ ॥
 असन्मार्गोज्ज्वलत्कामस्तमच्छन्नो ऽपरिच्छदः ।
 स तथा दुर्धिया सार्धं तां मापात्मेव दुर्गतिम् ॥ ११०३ ॥
 दुर्दंबद्रोहितां यावद्रोहितां वार्त्तयत्यसौ ।
 तावद्दावत्परीवारस्नारको द्वारमागमत्र ॥ ११०४ ॥
 कात्यायन्या स भीत्यार्तः प्रक्षिप्तः सालकूपके ।
 अस्यान्मस्यानके गन्तुमिवायं निरयं हहा ॥ ११०५ ॥
 दुर्गन्धबहुले कीटसंकुले पङ्क्तिं जले ।
 गल्दग्ने घनं मग्नः स तद्दीर्घर्षणव्रणः ॥ ११०६ ॥
 तत्र शूकाकृतोत्कारवान्ताहाररयाहृतः ।
 उत्थितः कुथितः सालजलैर्विनाद्विरानने ॥ ११०७ ॥
 लालाभिर्वान्तलालाभिः पिच्छलाभिर्द्वितोऽभिनः ।
 सगृह्णारोऽपि बीभत्सरसो ऽद्भिव वभूव सः ॥ ११०८ ॥
 युग्मम् ॥
 वदने मशुर्वर्द्धनः कृमिभिस्तिमिभिस्तनो ।
 तले ऽसौ कर्परः कीलैस्तदात्यर्थं वदधितः ॥ ११०९ ॥
 विशत्यम्बुनि नासायापनाशो ऽयं स्वर्त्रीविते ।
 कूपकण्ठे क्षिपन्स्ती तीक्ष्णालेनालिना हतः ॥ १११० ॥
 इत्थं निशीयकाले ऽसौ नरको नरकाधिकम् ।
 सहमानो महादुःखमश्रौपीशुमुलं गृहे ॥ ११११ ॥
 तदार्षद्वदा दसासौ सालतः सज्जरञ्जुना ।
 तमाचकार्य दुःकर्मशुटिर्नीचमिवाशिवान् ॥ १११२ ॥

जागल्योपने तत्र श्रापयिष्यामि भांतिनम् ।

दृष्टान्ते तु नितान्ते त्वां यत्र द्वारे अस्ति को जपिनः ॥ १११३ ॥

एवमुक्तस्तथा शालजलाविलतनुम्नतः ।

मणनान्न म कीनानपानन्युत इव द्रुतम् ॥ १११४ ॥

नररक्षकैः फोलादलं श्रुत्वा त्वरामतः ।

नय्यन्दष्टः सकोदण्डदण्डैर्हन्वा न्यवश्यत ॥ १११५ ॥

गर्तागृहरवत्को ज्यं दिग्धो दुर्गन्धफर्दमः ।

इति दीपकरैरेभिरीक्षितः सोपलक्षितः ॥ १११६ ॥

युक्तो मोक्तुमोक्तुं वा मित्रं क्षितिपतेरसौ ।

इत्यालोचपराः सर्वे नरा मूढत्वमागमन् ॥ १११७ ॥

नदावदानधीर्वीरचर्यया संचरच्छुपः ।

आपयौ तुमुलाकृष्टो दृष्टवान्पथि तं तथा ॥ १११८ ॥

ज्ञात्वा तं कृतिना सीमा श्रीमान्मूमानचिन्तयन् ।

मन्ये ज्ञां मदुपाध्यायालये तुमुलकारणम् ॥ १११९ ॥

संसारे स्वलितं कस्य न स्यान्मतिमतो जपि वा ।

किं तु मे मित्रमा वाल्यात्तत्र युक्तमुपेक्षितुम् ॥ ११२० ॥

दृष्ट्वा यां त्वस्य लज्जा स्याद्द्राघाकृद्गन्धनादपि ।

इति निश्चित्य कृत्यार्थं प्रकृत्या निमृतोपकृत् ॥ ११२१ ॥

आरक्षकाणामात्मानं श्रापयित्वैव सत्वरम् ।

श्रीपेणं मोचयांचक्रे तारापीडः स्वपीडया ॥ ११२२ ॥

चतुर्भिः कलापकम् ॥

वपुःप्रमाणोत्प्रच्छश्रापकृतिप्रकृतिन्वतः ।

स्वस्य द्राग्वन्धमोक्षाच्च नृपस्तेनोपलक्षितः ॥ ११२३ ॥

ततो दर्शयितुं स्वास्यमशक्तः सैप लज्जया ।

वासादिर्द्वैतं दुर्गादाहनः व्यष्टे जगत् ॥ ११०४ ॥
 धीनाहः न मते नमोपदने प्रयातः नाष्टे ।
 आराधयान्तेऽथ वाचं शुभं च दुःखयाम् ॥ ११०५ ॥
 तत्र वादिनया वापी वा सुनिद्राशुभः क्षमात् ।
 तर्कं तेनं तस्युक्तिमः द्युतिकादुपमा कतः ॥ ११०६ ॥
 नदायुःश्रुतिकामममनाहः नरमोन्विद्यतः ।
 गोहिता ह्येते बद्धा बन्धने रसुबन्धिनः ॥ ११०७ ॥
 अष्टैः सा हता धारिणारगट नया कट्ट ।
 यथास्य पनयो ज्ये च द्वायुःश्रुमुत्पाकुः ॥ ११०८ ॥
 कुतो ज्यगात्तराधीनः शोपाःशायमन्वतः ।
 न तणादुपमुत्तिप्य नम्रस्यापिन्यभापन ॥ ११०९ ॥
 यदायमावे वापि एवं तर्कं देहि ममादिन ।
 श्रीमात्रे च चृपापात्रे विमर्षः प्रकर्षितः ॥ १११० ॥
 एताभिर्धनिमाणाभिन्त्यक्ताम्नोत्तरां स्तम् ।
 नभःप्रभायया वाण्या बभावे देवता नृपम् ॥ ११११ ॥
 तस्यगृष्टिर्देवी भन्ता सर्वज्ञानने ।
 पर्यवर्षमटनानीं गता विप्रानि वास्ये ॥ १११२ ॥
 तत्रहं हृदस्यस्तं परदाग्गहसुखम् ।
 स्वपतिं निग्रीही पुरा मया बदेयमस्ति तत् ॥ १११३ ॥
 विमर्षो स्वपतिं हन्नीन्युक्ता राज्ञाद् देवता ।
 तमेव रमणं कर्तुं यो बद्धो मोचिनम्बवा ॥ १११४ ॥
 सुगम् ॥
 सर्वज्ञाश्चान्तिं नं शुच्य भावसे यदि दूषणम् ।
 श्रवाचयसि नामापि गहा देवीनि वारिता ॥ १११५ ॥

किं तृक्ता तारकेणासा संकृपेण नृपेण च ।

देव्युद्रधाति नाद्यापि रोहितां रमणाहिताम् ॥ ११३६ ॥

एवमाकर्ण्य कर्णेणु तप्तत्रपुसर्म वचः ।

श्रीपेणश्चिन्तयाचक्रे बलाद्रसाम्यसंगमः ॥ ११३७ ॥

मन्ये ऽस्मिन्नेव संजाते तुमुले मलसंकुलः ।

क्षालतः क्षणतः क्षिप्तस्तया बहिरहं तदा ॥ ११३८ ॥

दुराचारद्रुमारामवनीरेता नितम्बिनीः ।

दुर्मथाः किं व्यधाद्विधोश्चिन्तां धासां वृथा मम ॥ ११३९ ॥

नार्यः कुकार्यकर्तृत्वाच्चिन्त्याश्चेत्तत्पुमानपि ।

महानिन्द्यो ऽस्मि दुःकर्ममूलदुःशीलभाग्यतः ॥ ११४० ॥

मम धिग्मानुषं जन्म कुलं येन कलङ्कितम् ।

सावद्या सापि विद्याभूत्पापं मय्यपि या स्थिता ॥ ११४१ ॥

क्षितौ जितेन्द्रियत्वं हि मूलं गुणव्यताततेः ।

कुशीलन्वकुशीघातैर्मयोत्क्षिप्तं तदद्य हा ॥ ११४२ ॥

मामकृत्यमतिं मन्वा त्रस्ता सापि त्रपा तदा ।

निष्ठेदविरलं किं वा वाग्वा पङ्क्तिं जले ॥ ११४३ ॥

मृत्युः स मत्यमिन्नन्वपात्रं क्षत्रशिरोमणिः ।

नारापीढो ऽविला पीढो जह्रे यो ङ्गीकरीं मम ॥ ११४४ ॥

अथोत्तव्यचम्ब्रो ऽहमपाविश्यधनो ऽधुना ।

स्वमुखं दर्शयिष्यामि कथं नस्योपकारिणः ॥ ११४५ ॥

धन्यास्ते ये क्षितांम्लानमानमान्यथरा नराः ।

स्वकीर्तिमुक्ताभरणैर्विमूष्य भुवनान्यगुः ॥ ११४६ ॥

इत्थं चिन्तयन्तो ऽत्यर्थं तस्य संविद्यचेतसः ।

नाम्नाःकःपदेने ऽधुञ्जयंकोलाहलो ऽम्बरे ॥ ११४७ ॥

शक्यं न ऊर्ध्वो वासिष्ठिनि विम्वितः ।
 पिताभ्यान्नागस्य वाग्यापन्या विनाया ॥ ११५८ ॥
 तत्रा वन्म इवत्ताया वाग्मन्वा-मृदुपेताया ।
 दन्तने एति मद्भिधिदुर्न दुःकृते कृत्तम् ॥ ११५९ ॥
 मन्वर्दीयमासष्टैः स्वपुत्र्या दृष्टयेदितः ।
 मन्वर्त्तने वनया वन्पुत्रितं विदितं निदि ।
 मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११६० ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११६१ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११६२ ॥
 इति श्रीवैशम्पत्येयमासष्टैः स्वपुत्र्या दृष्टयेदितः ।
 इति वन्म इवत्ताया वन्पुत्र्यापि पत्ने मृणु ॥ ११६३ ॥
 पुत्रम् ॥

मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११६४ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११६५ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११६६ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११६७ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११६८ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११६९ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७० ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७१ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७२ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७३ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७४ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७५ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७६ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७७ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७८ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११७९ ॥
 मन्वर्त्तने मन्वर्त्तनामप्यत्र मम वलुं न पुत्रये ॥ ११८० ॥

यदेवं मुदिता देवी वितनोति प्रभावनाम् ॥ ११७० ॥
 ततः स्वस्य व्रतिन्याश्चाग्रहणो व्रह्मणो ऽन्तरम् ।
 विज्ञाय स्यान्ममादानुं साम्प्रतं साम्प्रतं व्रतम् ॥ ११७१ ॥
 किं चैतत्कुर्वतः स्यान्मे भुवश्च विरिहोऽज्ज्वला ।
 अमुत्र च भवे भद्रं मूरिभाग्यभवं भवेत् ॥ ११७२ ॥
 एवं चित्ते स निश्चित्य कृत्यं कात्यायनीं जगौ ।
 स्वाभिवायं वदन्न्याम्ब त्वपाहं माधु बोधितः ॥ ११७३ ॥
 ममाकृत्य कृतः कर्मोन्मूलने मुदचेतसः ।
 उपायं ज्ञापयांचक्रे भवती भवतीरिदम् ॥ ११७४ ॥
 आत्मा प्रपादपर्यङ्के शयानो मोहनिद्रया ।
 कथं जागतिं रेष भ्यादुपदेशपरः पुरः ॥ ११७५ ॥
 ततः श्राद्धे न्वया सार्धं श्रद्धया गुरुमन्निर्धौ ।
 ध्वंमाय स्वापराधस्य ग्रहीष्ये व्रतमाहृतम् ॥ ११७६ ॥
 इति प्रतिज्ञां कृत्वा सो ऽग्रतस्तस्या व्रतस्पृष्टः ।
 आपृच्छयानुच्छिच्छेत्कान्तर्गं पितर्गं बलान् ॥ ११७७ ॥
 वन्धमानन्ध तच्चक्रं सत्रं मिश्रमकृत्रिमम् ।
 मन्धोष्य बान्धवान्कृत्वा कृतार्थानर्थिनो जनान् ॥ ११७८ ॥
 पञ्चवारपरित्यागं कृत्वा कात्यायनीयुतः ।
 श्रीशीलप्रभगुरीणां संनिधौ व्रतमाददे ॥ ११७९ ॥
 विभिविशेषम् ॥
 विहरन्गुग्भिः सार्धं शोषेणः कर्मशोषणः ।
 तपांसि तन्वन्मिदान्नु गुदान्ःकरणो ऽपठत् ॥ ११८० ॥
 काले कियत्यपि प्रान्ते गुर्वादेशमवाप्य सः ।
 इदं स्पष्टिमे तस्यां शुद्धध्यानगतिर्यतिः ॥ ११८१ ॥

दृष्टव्रह्मानुभावापि रोहिता तुच्छमोहिता ।
 श्रीपेणे नान्यजत्कामं स्नेहवन्धो हि दुस्त्यजः ॥ ११८२ ॥
 पत्युगवर्जनायासी तन्वती गृहिणां व्रतम् ।
 भक्षीणगगा क्षीणाङ्गी मृत्वाभूद्व्यन्तरी वरा ॥ ११८३ ॥
 अवधितानतो ब्रात्वा तं मुनिं स्थानके ऽत्र सा ।
 आगमत्वाग्भवममपूरितमानसा ॥ ११८४ ॥
 हार्वः प्रीतिगिरां भावैर्व्यन्तयोपहतो ऽपि सः ।
 नाचलक्ष्यानतो दन्तिदन्तघानैस्वानचलः ॥ ११८५ ॥
 किं स्वम्य क्षपकश्रेण्यामारूढस्य मुनीशितुः ।
 केवलज्ञानमुत्पेदे विच्छेदे घानिकर्मणाम् ॥ ११८६ ॥
 तन्मत्वा व्यन्तरी मुक्तमोहा भक्तिमिमां व्यधात् ।
 मुगन्धानिलहेमाञ्जरन्नसिंहासनादिकम् ॥ ११८७ ॥
 ज्ञाने च निर्विषे नागे व्योम्नि वाग्निरपमे ऽनया ।
 भवेन्मभाचनायां हि सम्यग्दृष्टेरभीष्टता ॥ ११८८ ॥
 मां ऽहं श्रीपेणनामास्मि यतिर्नृपतिनन्दनः ।
 विनाता व्यन्तरी चैर्यं तत्र दक्षिणतः स्थिता ॥ ११८९ ॥
 पञ्चते यन्वया मौम्य द्वितीयं व्रतकारणम् ।
 तद्वत्तदिति चैराग्यं ज्ञेयं विषयदोषजम् ॥ ११९० ॥
 इत्थं कथायास्तस्मै चार्थमवबुध्य प्रियां निधिः ।
 मनन्कुमारः संसारकान्तागतिक्रमोद्यमः ॥ ११९१ ॥
 इत्यन्वितमुखाभोजः केवलज्ञानभास्करम् ।
 गुरुं विद्वन्वयामाम नन्वा मन्वाधिकाधियः ॥ ११९२ ॥ पुष्पम् ॥
 मन्वाधिर चरित्रं ते पवित्रं यन्मया श्रुतम् ।
 नन्वाधिर नतः म्याधैव व्रतमावेत्येते परम् ॥ ११९३ ॥

तत्कर्तुं नास्म्यन्तं बोधमिव वत्सतरो रथम् ।
 किं तु स्वदारसंतोषं कुर्वे ज्वरनिवारणम् ॥ ११९४ ॥
 ततो दन्ताशुभं गूच्यमानादेशविशुद्धयः ।
 भवोचदाचित्तीकल्पनारोहावनिर्मुनिः ॥ ११९५ ॥
 स्वपुद्गलाभिग्रहक्षणे यस्त्वया प्राप्तवच्यया ।
 शयमेप्यति तेनैव कृतिन्मवदवस्तव ॥ ११९६ ॥
 परदारपरीहारस्नयने येन गेहिना ।
 तेन मिद्वयङ्गनालीलं शीलं शीलितमुज्ज्वलम् ॥ ११९७ ॥
 यस्तु स्वदारसंतोषी विषयेषु विरागवान् ।
 गृहस्थो ऽपि स्वशीलेन यतिकल्पः स कल्पते ॥ ११९८ ॥
 विश्वमीतिवदाम्बकं शीलं भूपामु शस्यते ।
 जायते येन जीर्वा ऽयं भूविर्ता निर्द्वैतः मिथः ॥ ११९९ ॥
 तत्कृमार स्वया मारतर्हं प्रथमपृथक् ।
 विनेपाडमत्तेन भग्य भाज्यमिहान्वरम् ॥ १२०० ॥
 इन्पुक्तो गुरुणावाशीडनीमिति भूपभूः ।
 नियमस्त्वन्मादान्मे प्रभो मामाण्यमेष्यति ॥ १२०१ ॥
 अशान्तरं पविशान्तःकरणा काल्पार्गवम् ।
 गुरुं शशस्य नृद्धारगुन्दरीति प्यत्रिक्षपन् ॥ १२०२ ॥
 मन्त्रोचनकायेन गृहं श्रद्धानरुधुरा ।
 परशुमः परित्यागं विभास्ये नीचिनावधि ॥ १२०३ ॥
 गुरुः याह कर्म त्वं मत्पं नृद्धारगुन्दरी ।
 शीलं गीतां हि नृद्धारः सान्निर्द्वैतनिनामिब ॥ १२०४ ॥
 इत्थं कृत्वा स्थिरीकारमप्राहयःभिग्रहम् ।
 मनत्कृमारनृद्धारगुन्दर्योर्विभिना ह्यनिः ॥ १२०५ ॥

भवतां दर्शनं भूयान्पुनर्मे मूलभं प्रभो ।

इति नन्वा गुरुं मनुयमानः सभ्यवृषाङ्गभुः ॥ १२.०६ ॥

सभायोऽथ सभागर्भादानपुण्योऽगमन्मुदा ।

स्वस्थानं व्यवसायीवाजितचित्तोऽप्यदेशतः ॥ १२.०७ ॥

युग्मम् ॥

तत्र निर्मितनिःशेषकृत्यः सत्कृत्य धार्मिकान् ।

भ्रानन्दरमुखांश्चक्रे स प्रस्तावे प्रयाणकम् ॥ १२.०८ ॥

स मङ्गल्यान्यनुल्यानि प्रतीच्छन्प्रतिपत्तनम् ।

नव्यभङ्गमर्नेश्चण्डोर्दण्डः स्वपुरीमगान् ॥ १२.०९ ॥

तत्र चित्रादृशोभायां शोभाकुलितयोपिति ।

श्रीकान्तायां सकान्तोऽसौ प्रविवेग महोत्सवः ॥ १२.१० ॥

शुक्लाम्बुन्दरीं नार्यो नराधिपमृतं नराः ।

तां धन्यां मेनिरे पाणिपीडनक्रीडया मियः ॥ १२.११ ॥

चन्द्रिकापिव चन्द्रस्य पश्यन्पुत्रस्य तां मियाम् ।

समुद्रऽथ भूमीन्द्रः परमुखासमासदत् ॥ १२.१२ ॥

अनङ्गमङ्गलान्फुल्लमालया सह बाल्या ।

केन केन चित्रामेन विललास रसो न सः ॥ १२.१३ ॥

मारुत्य मन्तेः सख्युर्भ्रमेणेव त्रियान्वितम् ।

तदा कुमारमारुद्रमुत्तीर्णः क्षमं मयुर्मुदा ॥ १२.१४ ॥

पीतपुत्रमयुर्गायन्भृङ्गाराविरितस्ततः ।

चचार जनकर्मतःकलपा मलयानिलः ॥ १२.१५ ॥

गृहीतरमुर्मस्वः शिशिरेण विरोधिना ।

श्रीदस्य दिशमासाद्य सश्रीकस्तपनोऽजनि ॥ १२.१६ ॥

प्रदानुमिव पुण्याणि द्रुमेवु क्लिसलच्छलात् ।

काममद्भुतयः कापनवीरेण मपञ्चिताः ॥ १२१७ ॥

वनीरद्गावनीरद्गाः कुहकण्ठीकुहुरवाः ।

कन्दर्पकेलिनाश्रम्य नान्दीनांदा इवाभवन् ॥ १२१८ ॥

गायति स्मरभूर्गीति भृङ्गनृङ्गाग्निं जने ।

रतिर्नर्नर्त मिञ्जानमञ्जीगृहंसकूजितः ॥ १२१९ ॥

दृढन्विरदृष्टिर्वाविश्वद्यार्पा पुष्पकलापतः ।

परागः पुष्पचापस्य मताप इव निर्यया ॥ १२२० ॥

जगज्जययनांसीव कुमुमानि मनोभुवः ।

जितानां दुर्गशोभाञ्जैरेवाञ्जिग्यन्त पश्यदः ॥ १२२१ ॥

पुष्पजातैर्जगन्नाणान्मुरभिः मुग्धैर्नमजन् ।

कल्पे कल्पेव नानन्दमंभयि व्यजायत ॥ १२२२ ॥

तदा हृषां वमन्तेन वामन्वीशमुतापुतः ।

स विनोदवनोमापद्वनीपतिनन्दनः ॥ १२२३ ॥

दृज्जस्यञ्जैर्वाभिर्मुहुः समृष्टमीक्षितः ।

अयं सरुञ्जयामाम विजामान्निपया सह ॥ १२२४ ॥

अमावितन्वयः श्लेञ्जयन्नेन विलोकितः ।

फलितान् इवान्दः गुरुदृष्टुमुमहामिना ॥ १२२५ ॥

लीलाद्रिस्तनृङ्गेषु लीलावापिजञ्जेषु च ।

क. कुमारः गत्पात् तां माप्यामान्निपिम्भनाम् ॥ १२२६ ॥

विलामस्य परां भूमिपथ गन्तुमिबोत्सुकः ।

कुमागे ऽयं समागोदरोत्थो कापविमानम् ॥ १२२७ ॥

गृह्णात्तुन्दरीदन्त्योत्थया दौलया तथा ।

गृह्णी या मुदां प्राप वेति तन्मन एव ताम् ॥ १२२८ ॥

द्वारवत. कुमारस्य दौलाके त्रैभुताधपुताः ।

गन्वाद्बदन्स्योदनिवहा नु विहायमः ॥ १२२० ॥
 प्रहो मेमैरुगितन्त्रं शाला दोलापिण्ये च ।
 भर्षु रवपितुं तत्र कुमारः प्रोत्तार च ॥ १२२० ॥
 इमां दोष्यामृद्व्यां पुलकी पुलहाश्विताम् ।
 स्वमितानन्दचूषायां दोलायामध्यगोपयत् ॥ १२२१ ॥
 कुमारे दोलया शालां दिवि दूरं व्यत्यामयत् ।
 यन्त्रेणैव स्मरः शक्तिमन्तःशामां मरुज्जये ॥ १२२२ ॥
 दोलागतागर्तमन्म्याः कान्तिरेखाकरं वपुः ।
 हेमेव कपयाणानिभे नममि दिग्युते ॥ १२२३ ॥
 यां मुहूर्तोल्या गन्वा हन्वा गर्वे श्रुयोपिताम् ।
 उचान्ती कुमारेण कुतुकेन व्यलोकि सा ॥ १२२४ ॥
 दोलाह्लाभरशुश्रूतन्मुक्तावलिविम्बता ।
 ह्यं मनन्कुमारेण दिवा तारकितं नमः ॥ १२२५ ॥
 तादृश्विलाससंरम्भशृम्भमाणस्मरोदयः ।
 आलिङ्गितुं प्रियाङ्गानि रङ्गद्वादमनोग्यः ॥ १२२६ ॥
 दिवो दोलावतारम्य निमेषार्धमपि क्षणम् ।
 उन्मुक्तो गणयन्नद्रशनाद्रप्यधिकं तदा ॥ १२२७ ॥
 दोलामस्थिर्यथावत्तावन्नास्त्येव तत्र सा ।
 वदन् हा हेति हत्वा हृत्कुमारैन्दुर्मुमुर्छे सः ॥ १२२८ ॥
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥
 किं किमेतदिति व्यग्रगिरा परिजनेन सः ।
 प्रमत्नरमसेकेन मूर्च्छन्मूर्च्छः कृतमृतः ॥ १२२९ ॥
 हा मिये क गतासीति गद्गदां गिरमुद्गिरन् ।
 आम्फाल्य भुवि मूर्धानमगच्छन्मूर्च्छनं पुनः ॥ १२३० ॥

(स. १२४१-१२५१) वामपुण्यविरचितम्

समान्वसिदि वीरिन्द्र समाश्रसिदि धीनिधे ।

न्यक्तयो ऽस्य सचिवाः शीतकर्म व्ययुः पुनः ॥ १२४१ ॥

।पयं तपो दिन्वा श्रितः शौरमयं तमः ।

।।रो विस्त्रयापाथ तस्मिन्पि विस्त्रापयन् ॥ १२४२ ॥

यागन्य पुगं लीनान्दीनान्माभ्रुदो भृशम् ।

।।श्राग्मृगानूचे गिरा गौदनदर्शिया ॥ १२४३ ॥

।।म वंमनिःशान्नाकमले ऽपि कथं तव ।

।।मराप्रवियुक्तस्य घराक भविता रतिः ॥ १२४४ ॥

।।मर्तव्येष्वधुना श्राततन्केनम्यन्दकिन्दुपु ।

।।कथं दीनो ऽप्युदादभ्यु रे वर्षाट समीहने ॥ १२४५ ॥

।।क नृत्ये तादनीः केचिन गृणोपि कर्ताश्रियाः ।

।।पन्केकित्यमातापि जाता मूलभृतापिना ॥ १२४६ ॥

।।भजन्वायुनुरद्वन्वं मारुद्र स्वं हि सर्वगः ।

।।श्रावयिष्यति सा धन्यं स्वा बुधापि सर्वं तताः ॥ १२४७ ॥

।।[रे कोकिः कः कः चानं किं मनोपि न गविनः ।

।।द्रीभूतो ऽय यलस्याः सर्वगर्वहाः स्वरः ॥ १२४८ ॥

।।न्यार्तं विलपन्तं सं धीराणां योगिनामपि ।

।।पश्यतां धैर्यमुन्मार्यं पुनरा निर्ययुर्मन्वान् ॥ १२४९ ॥

।।भय मियावियोगादि स तदा सोऽमुमजमः ।

।।मेहन्न्या मेह्यन्त्यान्तं शिखा मे सुगुणैरुत ॥ १२५० ॥

।।इरान्ते परिज्ञानमवृत्तिः परन्तः ।

।।दुमाग्माभामपिनुं वनमाप क्षमापतिः ॥ १२५१ ॥

।।पिनुः मणावध्यामेन मल्लपा नमर्षाऽज्ञानः ।

।।दुमारः संवत्त म्बमथ गृहहृष्यर्थः ॥ १२५२ ॥

क्रोडे कुमारस्य परिश्रित्यनुहुर्मृदुः ।
 यथा नगविमानेन नरेन्दुर्मन्दिरं ततः ॥ १२५२ ॥
 धिग्विद्यमे श्रुतामस्य मिया यन्मेऽग्रतो हृता ।
 एवं त्रियैव निम्नेजा यथा द्वीपान्नरं रविः ॥ १२५३ ॥
 ततः संख्याकृण रेजे लोहगोत्रनिधं नभः ।
 कुमारविरहज्वालामालाभिरिव तापितम् ॥ १२५४ ॥
 उद्गान्त इव शोकाब्धिः कुमारस्य हृदस्तदा ।
 तपःस्तोममिवाग्नीमकुक्षिम्भरिर्लक्ष्यत ॥ १२५५ ॥
 कुमारस्फाग्निश्वासज्वालावलिवशादभूत् ।
 तागकुलं तलःशोभः स्फुटं पिङ्कपेटकम् ॥ १२५६ ॥
 मनमन्स्य स्तंगेहं दहतो विरहानलात् ।
 स्फुलिङ्गा इव तन्वपनुः प्रदीपाः नतिमन्दिरम् ॥ १२५७ ॥
 दुरात्तागपथे तागपतिः पतितवानथ ।
 भ्रमः कुमारं मारेण यन्त्रोपल इवोज्ज्वलः ॥ १२५८ ॥
 यथा यथा रुचिश्चान्द्री सान्द्रीभूता भुवस्तले ।
 तथा तथाभवत्तस्य म्लानमाननपङ्कजम् ॥ १२५९ ॥
 मुधाग्नेः मुधावाराकारा अपि करीत्कराः ।
 कुमारस्यादहन्नेह मियास्तेहृष्टं मुहुः ॥ १२६० ॥
 अथार्तिरुं दूरं परिपञ्चय परिच्छदम् ।
 भीतः शीतकृचेः कामं चित्रयाम जगाम सः ॥ १२६१ ॥
 स दुःखी यावदकान्ते कान्ताचिन्तामयोऽभवत् ।
 तावन्पुनः सुरर्षीव काप्यभृद्वृत्तपथे मुहक ॥ १२६२ ॥
 मानान्कान्ताविसंपदक्षां मेषाम्पुधिः स ताम् ।
 भा १-सहसार्तिप्रमना मानपराद्मुखीम् ॥ १२६३ ॥

कामि कल्याणि केन त्वं कार्वेणहागता कुतः ।
 इति पृष्टामुना हृष्टा स्पष्टमाचष्ट सा रसात् ॥ १२६४ ॥
 शृणु सौभाग्यमाग्यकमिन्सो नेत्रविन्दय ।
 स्यनपुरचक्राण्यं वैताह्ये ऽसित गिरा पुग्म् ॥ १२६५ ॥
 तत्रास्ति धैर्यनिःसीमो भीमो भीमोहिताहितः ।
 विश्वविद्यानिभिर्विद्यायश्चक्री बन्धोदुग्ः ॥ १२६६ ॥
 तन्पद्महिपी भानुमतीसंग्रा कृतीश्वर ।
 त्वद्गुणायत्तचिन्ताहमिहायाता विहायमा ॥ १२६७ ॥
 एकदा विशद्वानन्दः सेविमानी समं मया ।
 खेलन्त्ये तत्र वामन्तीधुर्या धुर्यो नृणां ययौ ॥ १२६८ ॥
 अन्नरिक्षे स्थितो ऽश्रुक्षटिष बृह्मगुन्दरीम् ।
 जलं कर्तुम्भवन्कण्ठं मौन्कण्ठं वामान्या ॥ १२६९ ॥
 चिद्रूपः स भवद्रूपमायां निर्माप कानुकात् ।
 त्वदधामिनमामोर्मान्मन्मथावाम्थानमोहकृत् ॥ १२७० ॥
 भ्रूञ्जपिण्डः कारुण्य इवेत्यस्य वियन्त्यात् ॥ १२७१ ॥
 मया सह सहस्रं ज्यमञ्च खल्वसिहागतः ।
 दर्शनं दर्शनीयाद्गीं दोलाचोलां तव रियाम् ॥ १२७२ ॥
 किमेतदिभि संमोहनरोहद्रोहितम्बरा ।
 इता धृतानुगणेण ततम्नेनाङ्गना तव ॥ १२७३ ॥
 तत्र तमसनव्यग्रं तव गगप्रहादहम् ।
 त्वन्मेवावमरं यावददृश्यैव दिवि स्थिता ॥ १२७४ ॥
 म्वानुगागः स्वतन्त्रेण मूढं तेन पृग्निः ।
 पुनर्मै परतन्प्रायाम्बमीनो रागजागरे ॥ १२७५ ॥

तन्नाथ मान्मथैर्वाणिर्मध्यमानहृदो मम ।

कारुण्यहरिणारुण्य शरण्य शरणीभव ॥ १२७६ ॥

त्वदसंगानलज्वालावलोढाया दृढं मम ।

चित्तेन चारुतारुण्य शरण्य शरणीभव ॥ १२७७ ॥

अनुल्लावाळ्ळापायोधिर्मध्यमग्नस्य मे हृदः ।

कन्दर्पकेलिर्नृण्य शरण्य शरणीभव ॥ १२७८ ॥

ममान्यामक्तचित्तेन पन्या संतप्तचेतसः ।

अगण्यपुण्यन्नावण्य शरण्य शरणीभव ॥ १२७९ ॥

न्याकरुण्य मुत्रर्णश्रीः सकर्णामृतवर्णिकाम् ।

तन्वद्वः मन्ववानृचे वाचं वाचंयमोचिताम् ॥ १२८० ॥

मुग्धे र्मस्य र्मस्वे न वेन्मीति वदस्यदः ।

तन्वर्णगिन्दुलीलस्य रक्षा शीलस्य शस्यते ॥ १२८१ ॥

परम्यामगनामानमूढमन्यङ्गुमेकुलम् ।

तन्वय मुपथां पार्थम्यक्तं पन्यातपाथये ॥ १२८२ ॥

वाठडान्ति परमभोरपरिग्भेण ये मुग्धम् ।

उदारः खदिगाद्गारः शुद्धां स्पृहयन्ति ते ॥ १२८३ ॥

यति मन्वेन नितं दृढं तव प्रिय इति स्थितः ।

तन्वियमथयमं दृग्दर्शमुत्वाय मुग्धाय याम् ॥ १२८४ ॥

श्रद्धो परमगामनिर्व्यक्तं युक्ता तवापि न ।

कुलीनापि विलीनापि रिपस्मिन्कामये मये ॥ १२८५ ॥

तद्वद र्मदन्त्ये विद्याधरि पत्नित्तम ।

यत्र शीलं यतः कीर्तिरामुप य निरुतिः ॥ १२८६ ॥

मदमप्य या शीलं मेवने देवनेव सा ।

यदीया यद्विज्ञानाप्यथापि भवे भवेत् ॥ १२८७ ॥

गौतम्यं भर्तृभयात्मानं नामुत्र ह्यग्निप्रजात् ।
 तत्त्वं वद हृदस्तत्त्वं किं वरं परपूरुषे ॥ १२८८ ॥
 एवं वचःशुभासारः कुमारिन्द्रोऽरुदित्वरः ।
 तस्या मनसि विध्यातो वद्विर्मारविकारजः ॥ १२८९ ॥
 चिन्तयामास साप्येवमहो मे भाग्यमंचयः ।
 पापारम्भो ऽप्ययं पुण्यप्रजाय यदजायत ॥ १२९० ॥
 अयं धर्मगुरुर्मे ऽभूत्तदस्मै सुहृदक्षिणाम्
 दास्ये विद्यावर्ती विद्यायैश्वर्यपद्मनाम् ॥ १२९१ ॥
 स्वभाववद्विना विद्यावत्योऽप्रेणापुनापुना ।
 निद्याहतिविरोधेन सप्रोपेन पुतो युधि ॥ १२९२ ॥
 सर्वथा वितथारम्भो मत्पतिर्निरदंकृतिः ।
 यदि धपति सन्मार्गमहो सो ऽपि महो मम ॥ १२९३ ॥
 युगम् ॥

इति निधिष्य चित्ते गाम्बर्ध्यं समभयोक्तिभिः
 कुमारायानवद्याप ददौ विद्या यथाविधि ॥ १२९४ ॥
 सा तस्याद्दममामाय सद्योविद्यास्ततश्च साः ।
 अहम्पूर्विकमान्योन्मं गुरुत्वाद्ये मत्तुमुदा ॥ १२९५ ॥
 अथाहृत्तप कुमारं सा रंरगा स्वपुरीमगात् ।
 ददौ च तद्वचः स्मृत्वा वपुः सपुलकं मुहुः ॥ १२९६ ॥
 मिदो विद्येश्वरी प्राज्ञः प्रज्ञसि स्मरणागताम् ।
 स पनत्त निवाद्यैः निवाहत्तान्तपुन्मनाः ॥ १२९७ ॥
 कुमारकर्णपीपूषमारणीसारया गिरा ।
 अत्रोचद्वृत्तिं वाच्यमय विद्यापिदेवता ॥ १२९८ ॥
 नीन्वा निजपुरारामे भीमेन भवनः शिवा ।

इत्थुचे खेचरेन्द्रेण पटुभिश्चटुमापितः ॥ १२९९ ॥

मुग्धे मुग्धा सुभारश्मिसमानं कथमाननम् ।

कलङ्कयित्वा कुरुपे दृग्जलैः सज्जकज्जलैः ॥ १३०० ॥

मयि दासे ऽप्यविश्वासाविश्वासानलकेन्द्रिभिः ।

किं बाले ज्वालयस्यङ्गं शिरीषमुमकोमलम् ॥ १३०१ ॥

किमादेशकरं देवि मामिन्दीवरलोचने ।

नालोकयस्यमूर्च्छोकाङ्कुर्वतीन्दीवराकरान् ॥ १३०२ ॥

नाविष्करोषि किं तोपाद्ददने सुदति स्मितम् ।

मदङ्गे ऽनङ्गदाहाते मुग्धासेचनसन्निभम् ॥ १३०३ ॥

धात्रीशमात्रपुत्रस्य विरहे ऽप्यातुरासि किम् ।

इदं विद्याधरैश्वर्यं भुजिष्येग मया भज ॥ १३०४ ॥

इत्यालापी तथा पापी मौनेनैव न्यपेधि सः ।

वार्यो ऽवगुण्ठनेनैव सरजस्को हि मारुतः ॥ १३०५ ॥

विद्याछेद्भयात्तस्याः सत्याः शापभयाच्च सः ।

शीलश्रीलाविलोपाय बलात्कारं चकार न ॥ १३०६ ॥

श्रुत्वेति भीमरोषेण त्रियाशीलमदेन च ।

द्वौ संकीर्णौ रसौ भेजे स प्रगल्भो यथा नटः ॥ १३०७ ॥

अथायं विद्यया सद्यो विद्याधरगिरिं गतः ।

रथनुरचक्रारूपपुरोधानं समासत् ॥ १३०८ ॥

तत्र चित्रगिरिः श्रुत्वा निष्ठुराः करुणाश्च सः ।

पश्यन्नदृश्यभूयाप्रे भीमं भार्या च दृष्टवान् ॥ १३०९ ॥

काले ऽस्मिन्करवालेन भीमो भीमो ऽभ्यवादिमाम् ।

न मन्यसे मां हन्यासि तदिष्टां देवतां स्मर ॥ १३१० ॥

अथाभाषत नाभाकृतनया नयनायिका ।

शरणं सिद्धमुने क्षियो हि पतिदेवताः ॥ १३११ ॥
 सैहिनामग्रहादेप विशेषकुपितस्तनः ।
 निहिनः कृष्टनिश्चिन्तदुपायोद्धृजो ऽस्फुरत् ॥ १३१२ ॥
 आः पाप कुरूपे किं रे भ्रियसे भ्रियसे ऽधुना ।
 इत्युगैरुधरन् राजमूनुराधिरभूत्तदा ॥ १३१३ ॥
 आरुस्मिकभयाद्दृष्टः खड्गो भीमस्य हस्तनः ।
 परदाररिरंमूनामूना हि बन्धसंपदः ॥ १३१४ ॥
 कृपाणं पाणिना वीर शृष्टाण विष्टाण माम् ।
 एवमनहरन्नेव क्षत्रपुत्रो रिपुं जगौ ॥ १३१५ ॥
 ततः प्रतन्त्रज्ञेन रणासन्नेन चेतसा ।
 अचिन्तपदयं विद्याधरनाथस्तथा स्थितः ॥ १३१६ ॥
 सुरलीमध्यमध्यास्य सकला ऽकलोत्करः ।
 आजन्म यो मयाभ्यस्तः प्रस्तापि घस्त एव सः ॥ १३१७ ॥
 अहृत्यं तावदेकं मे परस्त्री यदियं हता ।
 द्वितीयं तु प्रपाकारि भ्रष्टं पुषि यदायुधम् ॥ १३१८ ॥
 तदहं निरहंकारः कथमाननमात्मनः ।
 दर्शयिष्यामि वदयामु निर्जं स्वान्तःपुरीष्वपि ॥ १३१९ ॥
 तदीदृशीं दद्यां नीतो वैरहं हन्त कर्मभिः ।
 तान्येव रिपुरूपाणि जेतुमुद्यममाश्रये ॥ १३२० ॥
 इति ध्यान्वा कुमारं तं समवित्वा मियायुतम् ।
 पुण्ये विद्याधरारण्ये हतं तापसपाप सः ॥ १३२१ ॥
 निशम्य भीमवृत्तान्तं रुणादारामरुक्मात् ।
 भ्रान्ता भानुमती यावत्तदुत्थानं समासदत् ॥ १३२२ ॥
 पुरतः पुरतस्तावदावमानमनोत्थितः ।

तुमुलः समभृद्गीप्सो ग्रीप्से ऽम्भोधिरिवाधिकः ॥१३२३॥

युग्मम् ॥

इतः सनत्कुमारो ऽपि मियालापशतैः मियाम् ।

शुद्धशीलां समाश्वाम्य स्वपुराभिमुखो ऽभवन् ॥१३२४॥

तं तथा मस्थितं मेक्ष्य भीता भीममियावदत् ।

विपक्षेभ्यः कृपादक्ष रक्ष रक्ष पुरीमिति ॥ १३२५ ॥

इमं मद्भर्तृवृत्तान्तं जानन्तः खेचरेश्वराः ।

भीमारयो रयोत्तुङ्गाः पुम्भङ्गार्थमागमन् ॥ १३२६ ॥

ऽन्युक्तः स तथा सद्यो दयाहृद्यो दयाशयः ।

पुरीम्क्षामुरीकृत्य वयले मयलायुधः ॥ १३२७ ॥

ध्रियध्वं मा ध्रियध्वं मा रे रे पत्तनभङ्गकाः ।

तमिन्युग्रगिरं चन्द्ररत्नचूडो मणेमतुः ॥ १३२८ ॥

एतयोः पृच्छतोः प्रीत्या शेखरीकृतहस्तयोः ।

स्ववृत्तान्तं निवृत्तान्तस्तापः स्मापन्ननिर्जगौ ॥ १३२९ ॥

कुमारमथ तौ हर्षपथनृप्यन्विषा गिरा ।

तमृचतुथनुर्वगसंवर्गणगुणोदयम् ॥ १३३० ॥

अन्वहं नन्वहंकारभृता खेचरचक्रिणा ।

वैरिणा कारणाभावादावापेतेन नाटिता ॥ १३३१ ॥

तदीदृशदशस्याम्य द्रुमद्रुपमानता ।

ऋणम्येव न वैरस्य यतो ज्ञापित जीर्णता ॥ १३३२ ॥

न्वं चंपूनः पुष्प्याभ्य प्राथकः शत्रुनायकः

नश्वता मत्र दामेम्भारयोगारयोरेपि ॥ १३३३ ॥

ऽन्युक्तः तौ मुदाभोगभागुर्गो भूवज्जन्मनः ।

तस्य खेचरचक्रिन्वादिपेहं तप शक्रतुः ॥ १३३४ ॥

पुनश्चुमागामात्पवेधामात्पनपोदभाक ।

पथिका पथिकान्तस्य जाता भानुमर्ता ततः ॥ १३३५ ॥

स्वर्णरवि द्विनैस्तस्य चक्रिणः स्वरेश्वराः ।

निग्रहानुग्रहाभिरवश्यं वदन्तां गताः ॥ १३३६ ॥

विनुषादरियोगानिः स्वैरान्तीकृतो ज्य मः ।

सर्पे शृङ्गासृष्ट्या मत्स्ये स्वपुरं मति ॥ १३३७ ॥

पुर्याः पर्यन्तमापाति म सावनावद्वैतत ।

भूमन्तोयं मर्गसम्भो नभस्याम्भोर्द्विभ्रमम् ॥ १३३८ ॥

किमेतदिति विन्तारिः गां ज्वनी नयनं नयन ।

पुरीमग्निष्टे ज्यज्यद्वंशं दूःश्विनं जनम् ॥ १३३९ ॥

तन्मध्ये आनन्दस्वात्पाम्नाभिनिर्विषां विनाम् ।

श्लोकपद्मानुत्पत्तान्तो विमानादुत्तार तः ॥ १३४० ॥

गोत्पत्तुमुर्धः शेषं मेषमाणः प्रजावृत्तिः ।

विनोपान्तगुप्तो वागुः पादपोगुप्तो ज्यतनु ॥ १३४१ ॥

इयन्तं ममर्षं चाम ह श्वितो ज्ञीति च-मत्ता ।

• शूनोः बाण्डे लगिश्वासो श्वरविजनाद्दनु ॥ १३४२ ॥

मातः धीतातपादेभ्यः सैम इत्यस्य दृष्टततः ।

ज्ञानपुष्पागतिस्तथापयो भूषः पुरः पुराद् ॥ १३४३ ॥

पनन्तमेव पादशेषं तन्मगुप्ततपो रुदः ।

आश्विनस्तु सुदुर्गोर्वा सुदुर्गि सुशुभ्र च ॥ १३४४ ॥

बर्षं विरोति पुत्रस्य दृष्टान्तस्य दृष्टततः ।

जगात् जगतीजानिर्बन्त वि देविह दृष्टतः ॥ १३४५ ॥

तदा स्वर्गादिना दुष विवदन्तु शूरे ज्यतनु

विमुक्ता श्रीविश्वेभ्य स्वजनस्य तन्मर्ष ॥ १३४६ ॥

पुरं पुरन्दरावाससदृशं मृदशां पदम् ।

यमवेस्मैव मृतानामास्पदं तदमूत्तदा ॥ १३४७ ॥

अमन्दाक्रन्दसंदर्भे दूरं पौरजने तदा ।

शुचेव प्रतिशब्देन चक्रन्दे मन्दिरैरपि ॥ १३४८ ॥

कृत्याकृत्याद्यजानन्तो वत्स त्वत्संगमं विना ।

हा जीवन्तो ऽप्यजीवन्त इव जाता वयं तदा ॥ १३४९ ॥

रम्यरामारमारामधामकामकलादयः ।

अकृतार्थाः पदार्थास्ते तदासन्धिपसोदराः ॥ १३५० ॥

तद्वियोगाग्निक्कीलार्ता धर्तुं जीवितमक्षमा ।

अजनिष्ट परित्यक्तभोजना जननी तव ॥ १३५१ ॥

कुलालंकारभूतस्य तवादर्शनदुःस्थिता ।

कुलाधिदेवतामेव सेवमानाग्रतः स्थिता ॥ १३५२ ॥

तपसः साष्टमस्यान्ते नितान्तं भक्तिनिर्भरा ।

आदिश्यत स्वयं स्वप्ने कुलदेवतया तया ॥ १३५३ ॥

लब्धाविद्याधरैश्वर्यः शीलवर्यः मियापुतः ।

म ते सति मुतः सत्यं मासस्थान्ते मिलिष्यति ॥ १३५४ ॥

तत्तादृशद्युतासङ्गसमुत्तुक्तमानिमान् ।

प्राणान्धारयितुं वत्से विद्यत्से किं न भोजनम् ॥ १३५५ ॥

इयं स्वप्नामेति भतिर्निवेदितवती मया ।

कथंचिदुपरोधेन प्रतिरोधेन भोजिता ॥ १३५६ ॥

मासस्थान्तदिनं प्रातरथ प्राप्य महाग्रहा ।

मया नर्तुं निषिद्धापि नर्तुमेषा चितां व्यवात् ॥ १३५७ ॥

माः मयाशयितुं देव्याः सृष्टां पूरयितुं मम ।

अस्वाथ गतेतुं प्राणाघ्नानस्नात तवागमः ॥ १३५८ ॥

अभूना विभूना तुल्यं वदनं सदनं त्रियः ।

पौरचक्रुधफोगणा स्वं दर्शय महानय ॥ १३६० ॥

अयं पुत्रावृत्तोन्मद्गः पट्टमातद्गमंगतः ।

पट्टदेव्या सम्नुपया वशावाहनयान्वितः ॥ १३६० ॥

चारुपार्श्वद्वयधन्वद्रम्रचूहादिर्वैचरः ।

अमन्दैर्वन्दिनां छन्दैर्वर्ण्यपुण्यमहोदयः ॥ १३६१ ॥

माविशन्परमानन्दगृभापूरपरिण्डुतम् ।

भूजानिः स्वजनैः साकमुत्पताकमर्गा पुग्म् ॥ १३६२ ॥

त्रिभिरिजोपरम् ॥

अस्मिधेर क्षणे दमापः क्षणदायिनि दक्षिणः ।

अभिपिन्याद्गमं राज्ये मभायो ज्जातपोवनम् ॥ १३६३ ॥

अद्याप्य पौत्रिकं राज्यं मुदिनो निप्रयोग्यम् ।

विद्याधरपुरधेनिट्टवं स्वचरयोर्दौ ॥ १३६४ ॥

नतो रिशावनेनायं वशीकृतमहीतलः ।

यशोभिः नोभयामाग भागुर्गर्भुवनप्रपम् ॥ १३६५ ॥

मर्त्योत्तरीयमायुर्वे धर्मयुर्वे च भूभृजि ।

जष्टे धर्ममये शश्वद्विष्वं विश्वम्भगतम् ॥ १३६६ ॥

नृद्रागमुन्दरीजानिं शीत्यादुन्मीश्वोदयम् ।

भूचरैः स्वचरैः मेत्वं पञ्चवर्षो ऽभूद्य शीत्यभाक् ॥ १३६७ ॥

इत्थं पृथ्वीधिरं भुक्त्वा जन्मान्ते ज्वलनोत्तमः ।

मभापैः स यथा राजा विमाने ऽनुचरे व्रजने ॥ १३६८ ॥

दीप्तदले गुणलतारे राज्यपरे वराण्युमे ।

धर्मदन्पद्मे रीत्य ललाटा दिवराण्यं प्रमात् ॥ १३६९ ॥

मनानुसारनृद्रागनृद्राण्योत्तरिण्युमेः ।

नन्याद्भुतश्रिये भव्याः सेव्यतां शीलमुज्ज्वलम् ॥ १३७० ॥

॥ इति शीलधर्मं सनत्कुमारशुभारमुन्दरीक्या ॥

गन्कर्माभ्युदये हेतुं शीलं मेव्यधिदं सताम् ।

दुःकर्मकारि सन्कर्मकारि सेव्यतमं तपः ॥ १३७१ ॥

प्रनादिमिद्धदुःकर्मद्वेषिसंघातघातकम् ।

इत्माट्टियते धर्मः स्वङ्गधारोपमं तपः ॥ १३७२ ॥

ज्ञानचक्षुषि नैर्मल्यं तत्त्वान्त्यायलोकनम् ।

तपस्तपनवदत्ते तपःशयनतः सताम् ॥ १३७३ ॥

कर्मधामि दहन्पुष्टस्तपोवह्निस्यं नवः ।

इत्ते देहिनां दाहं यः संसारसमुद्भवम् ॥ १३७४ ॥

तत्तपः सेव्यतां दक्षा दुःकर्मज्ञाननोदकम् ।

यन्मेवया रयादेव सेव्यो ऽभृद्भुवि संवरः ॥ १३७५ ॥

तथाहि हृदयग्राहिगुणसागरनागरा ।

जम्बूद्वीपे ऽस्त्वयोध्यापूर्भरतक्षेत्रभूपणम् ॥ १३७६ ॥

उद्गाजनि महीजानिर्महासेन इति श्रुतः ।

चिन्तामणिषु यदानधियो विम्बमिवैक्ष्यत ॥ १३७७ ॥

अभृद्भूपस्य मान्यो ऽस्य सार्थेशो धनदाभिधः ।

मृतां वृषा इव वृषा रेजुर्यस्य धनार्जने ॥ १३७८ ॥

धनश्रीर्गति तस्यासीन्वेयसी श्रेयसी गुणः ।

वर्षां प्रथममख्यस्य या तीर्थं रूपश्रीलयाः ॥ १३७९ ॥

दुर्गतेर्निर्गतः को ऽपि जीवः पीवरदुःकृतः ।

कैश्वद्राग्यैग्भाग्यानां तस्या गर्भमवातरत् ॥ १३८० ॥

शयं पागृजुषि शमायां मुण्डिता खण्डितांशुका ।

इत्यस्या गर्भानर्भाग्यैर्दुःखदो दोहदो ऽजनि ॥ १३८१ ॥

नाविष्करिष्ये निःशेषद्रोहं दोहदं रुचिम् ।
 अपत्यमेनमुत्पन्नमेव त्यस्यामि च क्षणात् ॥ १३८० ॥
 इति ध्यानवती यावदिनानि गमयन्त्यसौ ।
 तावद्विधिनियोगेन धनद्रो निधनं ययौ ॥ १३८३ ॥
 युग्मम् ॥

धनं यद्यस्य हस्ते ऽभूत्तत्तेन जगृहे ऽश्विलम् ।
 दोहद्रो ऽस्याः स्वभावेन पुर्णमूर्णतरस्ततः ॥ १३८४ ॥
 पुर्णदुर्द्विबमैस्तस्या जातः पातकवान् मुतः ।
 पिद्वाक्षिकेन्द्रः कृष्णाङ्गः कुञ्जो न्युञ्जः खरखरः ॥ १३८५ ॥
 सदुःखा मृतिरोगार्ता मुक्ता परिजनेन सा ।
 ईदृग्गात्रे मुते जातमात्रे तत्र मृता ततः ॥ १३८६ ॥
 तस्या दत्तः शिखी तुल्यजातिभिः प्रातिवेशमरुः ।
 पर्यासि कृपया सौ ऽपि पायिनः प्राणिनश्च तैः ॥ १३८७ ॥
 उन्पद्येनामुना सर्वं श्रीकुटुम्बादि संतृतम् ।
 ततः संवर इत्यस्य जनैर्नाम विनिर्ममे ॥ १३८८ ॥
 अज्ञानजनदुर्वीर्यतादृर्नैर्बटुषे ऽधिकम् ।
 ग्रीष्मवातरजःपार्तयबासक इवागर्षौ ॥ १३८९ ॥
 वैरुष्यमेव तस्याभूत्पत्तने वर्तनं शिशोः ।
 विद्यानां विद्यविधौव जीवनं जायते यतः ॥ १३९० ॥
 तारुष्येनापि वैरुष्यं हतं नास्य मनागपि ।
 ल्लेपुं वैकटिको यस्मादुत्तेजयितुमक्षमः ॥ १३९१ ॥
 उलूक इव माकोलैर्लोळैः फोलाहलोल्बणैः ।
 पुरि भ्राम्यन्नमी टिम्भैः संभूय ऽमाभिभूयते ॥ १३९२ ॥
 दुर्बलानां बलं राजकुलमित्येव चिन्तयन् ।

तत्र चेद्यानि तद्राजपुत्रकः पीडयते ऽभितः ॥ १३९३ ॥

खेदात्पुत्रपुरो ऽताडि पथिकैः पथिकैर्न सः ।

ग्राम्यैर्ग्रामे विगल्लेषुयष्टिमुष्टिभिरप्यथ ॥ १३९४ ॥

इत्यसौ सर्वतः सर्वैरप्यत्यर्थं कदर्थितः ।

निचितं चिन्तयामास निश्वासोच्छ्वासिताननः ॥ १३९५ ॥

धन्या धन्या मृगास्ते ऽपि पक्षिणस्ते ऽपि दक्षिणाः ।

विशन्त्यपि न ये कर्मदानवे मानवे जने ॥ १३९६ ॥

अहमप्यहते म्याने मानवैर्यामि सर्वथा ।

इति ध्यायन्नयं कापि कान्तारे सत्वरं ययौ ॥ १३९७ ॥

त्यक्तजातिविरोधेन जातबोधेन साश्रुणा ।

मृगवर्गेण संवर्ग्यमाणपर्यन्तभृतलः ॥ १३९८ ॥

अमुना शमिनां मध्ये सिद्धसेनो मुनीश्वरः ।

स्वाध्यायध्वनिमाधुर्यवश्यविश्वो व्यलोकयत् ॥ १३९९ ॥

युग्मम् ॥

आगच्छागच्छ वत्स न्वमिति तं यतिनां पतिः ।

वर्णः कर्णैरुपीयपगण्डूषः स्वयगादयत् ॥ १४०० ॥

अहो उक्तिरपूर्वास्य ध्यान्वेति पदयोर्धनेः

स निपत्य पगभूतः मुतः पिनुरिचारुदत् ॥ १४०१ ॥

संभाष्य मुनिना पृष्टः संनिकृष्टकण्ठोदयः ।

अथाचष्ट निजं कष्टचरितं परितो ऽपि सः ॥ १४०२ ॥

अथादिशदसा साधुस्तमुद्दिश्य दयानयः ।

श्रीणयन्मर्गमन्वानि तथ्यैककवचं ययः ॥ १४०३ ॥

क्रियन्माश्रयितं दृःस्यप्र ने ऽस्मि नृजन्मनि ।

सहन्ते ऽपि यथान्मानो ऽनन्तं दुःखं तथा शृणु ॥१४०४॥

कषायविषयामक्तः सक्तः माणिरथादिषु ।

तदनेवति दुःकर्यं येन जन्तुर्भवान्तरे ॥ १४०५ ॥

भेदनञ्जेदनोत्तमत्रपुपानामिपत्रजैः ।

क्षेत्रजैश्च महादुःखैः पीडयन्ते नरकोप्यमा ॥ १४०६ ॥

गृह्यम् ॥

अल्पनिर्घमभवो ऽप्येष जलरथलनभोगतिः ।

हृष्यन्ते ऽप्यर्थमात्मायमाप्नोतीतानित्यानरैः ॥१४०७॥

मर्त्यैश्चै ऽपि महारोगैः सः पदाभ्यविषोगमैः ।

दुःखैर्दन्दघने जन्तुर्नाम्कनतिहम्बकैः ॥ १४०८ ॥

हिलिखपत्तिकराभ्यधिभारान्मुदेन्द्रवधैः ।

मुदेर्प्याप्यवनाज्जीवो देवत्वे ऽपि न स्तीत्यथाव ॥१४०९॥

एवं कर्षविषाको ऽरिमन्धरे जीवान्कदर्षयेत् ।

अभ्यन्ते ऽस्य फणान्निव न स्रक्ष्यं जनेर्वतः ॥ १४१० ॥

माहान्ध्रं ध्यानयोगानां सायत्यं पम्मात्मनाम् ।

विषाकः कर्षमां वेति न सार्धं विनापयः ॥ १४११ ॥

भ्रष्टं कर्षविषाक तु श्रुधीः कर्षुमिशोचतः ।

एक एवाग्नि सद्धर्मः शिरस्यनिहन्तनम् ॥ १४१२ ॥

विनापुना तु धर्मग जन्तुः कर्षात्पदैरिभिः ।

यान्यदे तेषु दुःखेषु येषां हवतुः नमस्ततः ॥ १४१३ ॥

एतं निवाचन्नेवे महात्मानिः खन वविद् ।

येन सिपनि दुःखमरीजं तदुःखभृताम् ॥ १४१४ ॥

अथ प्रभुदुःखमधिभूतः संरगो गुरुन ।

करी विरोधना नीतरा परवत्तदुत्तदाठजनः ॥ १४१५ ॥

प्रमो प्रभवति प्रायः को ऽप्युपायः स किं क्वचित् ।
 येन म्याद्विपतामन्नो हन्त दुःकर्मणामपि ॥ १४१६ ॥ -
 अथाभ्यधान्गुथापूरसोदरीं स गुरुगिरम् ।
 तप एवास्मि दुःकर्ममर्मनिर्मयनिष्ठुरम् ॥ १४१७ ॥
 अत्र नदापि तीव्रत्वमद्गनिःसङ्गताभृताम् ।
 निःसङ्गता तु दीक्षाया दाक्षिण्येन यदि स्थिरा ॥ १४१८ ॥
 चेतसो निश्चलत्वेन प्राप्यते सा महाशयैः ।
 कर्मदावानलज्वालाविध्यापनघनाघनः ॥ १४१९ ॥
 इति श्रुत्वाथ तत्तार्थं सत्त्वभावसंनिर्घो गुरोः ।
 साग्रहः सो ऽग्रहीद्दीक्षां संमदी क्षान्तिनत्परः ॥ १४२० ॥
 मिद्धान्ताध्ययनोद्रेकादिवैकाञ्चितचेतनः ।
 तपः कपटनिर्मुक्तमारेभे संवरो मुनिः ॥ १४२१ ॥
 अर्मा सद्धर्मचानुर्यस्तुर्यपप्राष्टमैर्व्यधात् ।
 तपोभारैः शरासारैर्जर्जरं कर्मपञ्जरम् ॥ १४२२ ॥
 पुस्मिर्माथमेकभक्तं नैर्विकृत्यं च कृत्याचित् ।
 आचालमुपवासं च सेवमानः प्रतीन्द्रियम् ॥ १४२३ ॥
 दिवर्मः पञ्चविंशत्या जितेन्द्रियशिरोमणिः ।
 स इन्द्रियजयं नाम तपश्चक्रे यथाविधि ॥ १४२४ ॥
 युग्मम् ॥
 एकभक्तं नैर्विकृत्यमाचाम्लं भक्तवर्जनम् ।
 एवं षोडशभिर्घसैः स कपापजयं व्यधात् ॥ १४२५ ॥
 निर्विकृतिकमाचाम्लमभक्तं विदधन्मुनिः ।
 योगानां शुद्धये योगशुद्धिं नवादिनैर्व्यधात् ॥ १४२६ ॥
 अभक्तमेकाशनकमेकसिक्क्यकमप्यथ ।

एकस्थानमेकदक्षिं विकृत्या रहितं ततः ॥ १४२७ ॥
आचाम्बमष्टकबन्धमित्येकैकस्य कर्मणः ।
इते तपो व्यथादष्टकर्मगूढनमेव च ॥ १४२८ ॥
॥ युग्मम् ॥

ज्ञानस्य दर्शनस्यापि चारित्र्यस्य च सेवनम् ।
चक्रे निरन्तरं साधुरूपवासैस्त्रिभिस्त्रिभिः ॥ १४२९ ॥
शुक्रास्वेकादशीष्वेकादशसंख्यासु सो ऽकरोत् ।
मौनोपवामकरणैः श्रुतदेवीतपः शुभम् ॥ १४३० ॥
शुक्रपक्षे ष्टभिरुपवामैराचाम्बपारणैः ।
दिनेः षोडशभिः सो ऽद्यात्तपः सर्वाङ्गमुन्दरम् ॥ १४३१ ॥
इत्येतत्कृष्णपक्षे तु ग्लानपालनलालसः
सो ऽकार्षीद्विपयद्वेषी नीरुक् सिंहाभिर्धं तपः ॥ १४३२ ॥
मुनिर्द्वाविंशदाचाम्बैरेकान्तरितपारणैः ।
विदधे श्रद्धबोधो ऽयं तपः परमभूषणम् ॥ १४३३ ॥
अहान्येकादशाप्येष पूर्वाणि च चतुर्दश ।
द्विधा चन्द्रायणं न्यूनोदरतादितपो व्यधात् ॥ १४३४ ॥
अथैका प्रतिपद् द्वे च द्वितीये तिथयो ऽस्त्रिणाः ।
यावन्पञ्चदश त्रेयाः पूर्णमास्यो निरन्तरम् ॥ १४३५ ॥
उपवामैर्विशुद्धाः स्युर्यत्र तत्तप उज्ज्वलम् ।
व्यानेने मुनिना सर्वसौख्यसंपत्तिनामतः ॥ १४३६ ॥
॥ युग्मम् ॥
जिनानां नव पञ्चानि प्रतिपद्यं निरन्तरैः ।
उपवामैस्त्रि सोऽष्टाभिश्चक्रे पञ्चोत्तरं तपः ॥ १४३७ ॥
पञ्चमसन्पुपवामैः पञ्चविंशति पारणैः ।

मद्रनाम् त्रपश्चके सचके रतचेतसा ॥ १४३८ ॥

पण्णवत्या शतेनोपवासैः सद्धर्मवासनः ।

स महाभद्रमेकोनपञ्चाशत्पारणैर्व्ययात् ॥ १४३९ ॥

उपवासैरसौ पञ्चसप्तत्या च शतेन च ।

पारणैः पञ्चविंशत्याभजद्भद्रोत्तरं तपः ॥ १४४० ॥

द्विनवत्यधिकेनोपवासानां त्रिंशतेन सः ।

सर्वतोभद्रमेकोनपञ्चाशत्पारणैर्व्ययात् ॥ १४४१ ॥

पष्ठेनादौ ततः पठ्याद्युपवासैरनारतम् ।

एकान्तरैर्मुनिर्धर्मचक्रवालं तरोऽस्तनोत् ॥ १४४२ ॥

आचार्यैस्त्ववासान्तरैकाग्रैर्कृतवर्धितैः ॥

शतसंख्यैः स आचार्यवर्धमानं व्याधात्तरः ॥ १४४३ ॥

तुष्टुदृश वर्षाणि त्रिमासां दिनविंशतिम् ।

तरः तन्वस्रसौ चक्रे कृष्णपङ्कं च कर्ष च ॥ १४४४ ॥

एकदासौ नमस्कृत्य शुभकृत्यवकाशकम् ।

द्वादशभिस्तु निवावहने पृष्टवान्शुभम् ॥ १४४५ ॥

दशसूत्रैर्वगो घोरः सासुदेननः शर्षा ।

तस्मै योऽथ प्वाप्य दुःकास्यापि कर्षणः ॥ १४४६ ॥

इति श्वान्वा विरे मिटनेनाचार्यस्वपादिशतम् ।

चन्मापप्रुचितो ऽर्षणे तद्विरादि मर्षादितम् ॥ १४४७ ॥

तदा मुदगुरुमःशानुशाप्य च गर्णं सगतात् ।

गदुःखिच्छेद्य तेनाथ मारेमे मनिमादिवा ॥ १४४८ ॥

एकैकां ते न दत्ति पृष्टात्पर्षा मुनिः ।

यावन्मासं ततः गच्छेत्परिगन्तुनः ॥ १४४९ ॥

यदे सन्तेरामस्य

शोऽस्तनोत्

[सं. २. १४५०-१४६१] बाणुपुण्यचरितम्

तावद्यावदिवं सप्त धामैरजनि समी. ॥ १४५० ॥
 एकान्तरोपवामैश्च विहिताधाम्भारणः ।
 पानाहारोऽङ्गैर्नर्माद्यद्विरुजाननापिना ॥ १४५१ ॥
 निःशकम्पेन सर्वोपसर्गवर्गसद्विष्णुना ।
 अष्टमी प्रतिमा सप्ताहोर्वात्रविदधे ऋणा ॥ १४५२ ॥
 युग्मम् ॥

न्यं निष्ठागरिष्ठेन प्रतिमा समभिर्दिनः ।
 उन्वटिषागमन्येन तेन तेन नवम्पपि ॥ १४५३ ॥
 एवं सप्तदिनेषु दशमी प्रतिमा मुना ।
 चक्रे वीरगमनस्येन गदधानगिरचेतसा ॥ १४५४ ॥
 कृत्वा पृष्ठमहोरात्रं स्थिवा वीरगमने ध्रुवे ।
 प्रतिपदादर्जा चक्रे तेन लम्बितपाणिना ॥ १४५५ ॥
 शृणाष्टमः न संकोष्य पाटो लक्ष्मणः स्थिरः ।
 चक्रे मुक्तिशिलादृष्टिर्दार्ढ्यादिकरात्रिकीम् ॥ १४५६ ॥
 इत्थं यद्योक्तविधिना तप्यमानो ऽद्भुतं तपः ।
 विजहार महीर्षादे सोऽनन्पे कल्पकल्पनैः ॥ १४५७ ॥
 अर्षकदा पदाम्भोजद्वयं मूर्ध्नि मुनिः ।
 मणम्य शिरसि न्यस्य पाणी वाणीमिमां जगौ ॥ १४५८ ॥
 अनन्पेयमद्वैतरोधशयक नायकः ।
 जिनकल्पकृते ऋक्षां यच्छ योग्योऽस्मि यद्यहम् ॥ १४५९ ॥
 श्रुतज्ञानाम्पुधिर्नान्माराधकममुं गुरुः ।
 आदिशजिनकल्पाय मुक्तिर्थाकल्पभूरहे ॥ १४६० ॥
 अर्षेप नवतस्वज्ञः सत्त्वधार्ता शिरोपणिः ।
 लक्ष्मिर्नजगती राज्यीमनाःमानमपदत ॥ १४६१ ॥

अथ निर्मलचारित्रो वस्रपात्रादिकं मुदा ।
 गुणैः पुणैः ऽखिलं मुक्ता परिपृच्छय परिच्छदम् ॥ १४६२ ॥
 निःसमाग महासागः सैष मूरेः समीपतः ।
 हन्तुं कर्मतनीः कुम्भपहन्तीश्वि दग्गिरेः ॥ १४६३ ॥
 ॥ युग्मम् ॥

चग्न्मार्गे ऽपवर्गस्य वन्दाद्विषयतस्करे ।
 तपोधनो ऽयमस्ते ऽर्के न पदान्पदमप्यदान् ॥ १४६४ ॥
 कृताद्र्वैरः क्रुणेण सह मोहमहीभुजा ।
 तस्यौ नैकत्र कुत्रापि सो ऽयमुद्यच्छवौ रवौ ॥ १४६५ ॥
 स जाग्रन्कर्मसंग्रामव्यग्रीभृतपना इव ।
 उद्वेगे पदयोर्भ्रान्नान्कटानपि कष्टकान् ॥ १४६६ ॥
 उदासीन इव स्थाने कृतगागापगधयोः ।
 चकपि चक्षुषोरेप न तृणं न रजःकणम् ॥ १४६७ ॥
 आमन्नविलसन्मुक्तिवधूलीनमना इव ।
 चग्न्मार्गं न तत्याज तीव्रकर्कशमप्यसौ ॥ १४६८ ॥
 स्वदेहे ऽपि निरीहो ऽयमिति शुद्धमतिर्यतिः ।
 पुगः स्फुरति सिद्धे ऽपि सहजां नात्यजद्वतिम् ॥ १४६९ ॥
 कदाचिच्छ्रुचिर्त्वाचित्यचतुर्गुणैः कितं नरैः ॥
 स धीग्न्पुपसावीगतक्रायं त्याज्यमग्रहीन् ॥ १४७० ॥
 एवममतिवद्वेन स्वविहारक्रमेण सः ।
 प्रति कर्मविमुक्ताङ्गे निन्यं धार्त्रां पवित्रताम् ॥ १४७१ ॥
 एवं विहरन्तस्तस्य गते काले कियत्यपि ।
 अभङ्गाभान्नरायस्योदयः कश्चन कर्मणः ॥ १४७२ ॥
 क्वचिन्न लभते भिक्षामकल्पयां कापि नेच्छति ।

१४७३-१४८४) वागुपुत्र्यनरितम्

कल्पमानामपि कावि नादत्ते ऽपैरपेक्षिताम् ॥ १४७३ ॥
इत्वं यथा यथा शिष्टो हृष्टः सो ऽभूत्तथा तथा ।

क्षयो हि कर्मणां बहु मुर्नानामुन्मवो महान् ॥ १४७४ ॥
अभ्योद्यतविदारस्य निरादारस्य सर्वथा ।

मत्तामात्रशरीरस्य पण्मामा व्यतिचक्रसुः ॥ १४७५ ॥
इहापि कावि कान्तारे दिनान्ते शान्तचेतनः ।

तस्यो धर्मद्विपालानस्तम्भायिततनुमुनिः ॥ १४७६ ॥
संसारतापनिर्वापमज्जपीयूषमज्जनम् ।

अथ मापद्वयं कापोत्मर्गव्यानलयं मुनिः ॥ १४७७ ॥
ततो नखंपर्वाष्पूतभूतलसोदमण्डलः ।

नं कौ ऽप्यत्रापयत्तापो निशीथममये महान् ॥ १४७८ ॥
किमेतद्दिन्वयं पावट्टिभावयति फुल्लहृत् ।

ललाटंतपतेजस्कं तपनं तारदत्तम् ॥ १४७९ ॥
पुरम्बुद्धतरम्भोमन्डायालीनामलोकल ।

भुञ्जानमनसंतानामसौ शकटमण्डलीम् ॥ १४८० ॥
विद्यानुमुद्धतं दग्धमर्धं तन्मध्यगो नरः ।

तदेवात्पुत्रमुक्तो निर्यधरेणान्येन भाषितः ॥ १४८१ ॥
अस्मिन्महामुनौ मुक्तविकल्पे जिनकल्पिनि ।

कल्प्यमक्षमिदं देहि भिक्षाकालो हि संवति ॥ १४८२ ॥
दग्धेनाद्येन दत्तेन त्रीणामि मुक्तं न किम् ।

कृष्णाङ्गारेण किं लभ्यमानो नादीपते मणिः ॥ १४८३ ॥
इत्यस्य वाग्यमाकर्ण्य महृष्यन्पुत्रकाञ्चितः ।

इदं प्रभो गृह्णाणेति सो ऽप्रहस्तो ऽग्यधान्मुनिम् ॥ १४८४ ॥
अथ माधुः सुधीर्द्विधा किमिदं मे प्रयत्नता ।

न ज्ञाना यामिनी यान्ती न व्योमान्तर्जनन्विः ॥ १४८५ ॥
 स्वप्नो ज्यमिन्द्रनाथं वा किं वा को ऽपि मतिप्रमः ।
 चक्रे देवेन केनापि माया मायाविनायवा ॥ १४८६ ॥
 किमनल्पर्विकल्पैर्वा मर्मभिर्निर्ममात्मनः ।
 संदेहे सति देहार्थं न गृह्णे ज्यमिर्दं ध्रुवम् ॥ १४८७ ॥
 इति निश्चित्य शुद्धात्मा स पटुः प्राह तां प्रति ।
 शमामृतसमुद्रोर्मिच्छ्राभिर्वर्णराजिभिः ॥ १४८८ ॥
 मया ध्यानं निशारम्भे समारेभे ऽधुनैव च ।
 अधुनैव च तिम्रांशुधरत्यम्बरशेखरः ॥ १४८९ ॥
 तन्मन्यो ज्यमसन्वो वाभ्युदयः कर्मसाक्षिणः ।
 इति संदेहदोलार्तमना नैवान्नमाददे ॥ १४९० ॥
 युग्मम् ॥

गिरेरधिकमाहारं पयोधेरधिकं पयः ।
 जीवोऽग्रहीदहोरात्रमज्ञातेषु भवेष्वापि ॥ १४९१ ॥
 तत्तैर्यदि न तप्तोऽस्मि तदन्नेनामुनाय किम् ।
 यास्यामि तृप्तिमात्तेन दिवसस्यापि संशये ॥ १४९२ ॥
 इत्युदीर्य तपोवीर्यवर्यो धैर्यधुरन्धरः ।
 स यावच्छीयते ध्याने शुद्धश्रद्धानमानसः ॥ १४९३ ॥
 न तावदनसां राज्ञो न च राजीववान्धवः ।
 किंतु व्यल्लोकि मुनिना यथावस्था निशीथिनी ॥ १४९४ ॥
 युग्मम् ॥

तद्वै देवते मार्गे दूरं दुन्दुभयो ऽनदन् ।
 शुद्धगन्धोदकैर्मिश्राः प्रसस्युः पुष्पवृष्टयः ॥ १४९५ ॥
 लाल्याचलज्जलत्कारतारमाणिक्यकुण्डलः ।

आस्येन्दुस्यन्दिपीपुपबिन्दुसुन्दरहास्यम् ॥ १४९६ ॥

मौलिन्यस्तकरद्वन्द्वदिगुणीकृतशेखरः ।

एनमेनश्छद्रं कश्चिदमरो मुनिमानमम् ॥ १४९७ ॥
युग्मम् ॥

प्रभो जय जय भौदज्ञानशुद्ध तपोनिषे ।

यस्त्वं मयापि दुष्टेन मत्त्वं न त्याजितः कश्चित् ॥ १४९८ ॥

गृधर्मायां गृधर्मात्मा निविष्टो हृष्टमानसः ।

बदाप्यकस्मात्पुल्लरी न्यथान्मूर्ध्नि हरिः करौ ॥ १४९९ ॥

नव कौतस्युतः स्वामिन्नय हर्षो ज्यमीदृशः ।

इति पृष्टो ऽबराह्मणेन गुरेण व्युपनिर्जगौ ॥ १५०० ॥

किं को ऽप्यस्ति तपःपात्रं धरिप्रोपीठपावनः ।

इत्यथ भरतश्रेष्ठे हृष्टेनैव गतं मया ॥ १५०१ ॥

मुनीन्दुः संवरो नाम तत्र भूवण्डभूषणम् ।

भद्रशि तपसां रानिस्तिगर्माशुरिव नेत्रगाम् ॥ १५०२ ॥

तस्य विर्भक्तवन्धस्य दार्ढ्यं तपसि दुन्दुरे ।

पश्यतो मे मुदावेद्यः सर्वत्रेताहरो ऽभसत् ॥ १५०३ ॥

केनापि चान्यते नायं तन्त्रास्यरादिनां वरः ।

इत्युत्तर्येण हर्षस्य मयास्य प्रणतिः कृता ॥ १५०४ ॥

सो ऽथ कुधाभ्यधादिन्द्रमिन्द्रगामानिकः सुरः ।

मर्त्यो न चान्यते तन्त्रादेवा भाषा मृषा तत्र ॥ १५०५ ॥

श्वेच्छया स्वाश्रयतः स्वामी वदन्तेनेह वार्यते ।

नं पन्थागान्तरे तन्त्रभ्रष्टं स्पष्टं करोम्यहम् ॥ १५०६ ॥

अगाविति मनिहाय तस्वभद्राय नै ऽचलत् ।

मुहुर्मुहुर्मैत्रेण वार्यमाणो ऽपि हृष्टीः ॥ १५०७ ॥

स्वपुण्यनिरहस्येव स भिक्षाग्रहणेणु ते ।
 प्रत्यृहव्यूहमत्युग्रं धिक् पष्मासावधि व्यधात् ॥ १५०८ ॥
 निशि पापेन तेनेह तेने मायामयो रविः ।
 सभोज्यजनसंघटा शकटानां घटा पुनः ॥ १५०९ ॥
 महाकपटनाथ्येन नानेनाप्यसि चालितः ।
 यदा संसारनाथ्येनाचालितः केन चाल्यते ॥ १५१० ॥
 तन्मुने पापिना येन विरुद्धमिति ते कृतम् ।
 स एवास्मि प्रभो विश्वमपरार्थं क्षमस्व मे ॥ १५११ ॥
 उन्मुक्त्वा दुःस्वहर्षाश्रुमिश्रदृष्टिरयं सुरः ।
 बहुस्तुतिमहानादः पादयोस्पतन्मुनेः ॥ १५१२ ॥
 अथाचर्षमलाभोक्तिर्यतिर्नतिपरं गुरम् ।
 तमुवाच विचागल्बिचञ्चन्द्रिकया गिरा ॥ १५१३ ॥
 नापगार्धं त्वया किं नु कृतिश्लुपकृतिः कृता ।
 तव माहाय्यमाहात्म्याद्यदुःकर्षं क्षितं मया ॥ १५१४ ॥
 अपगार्धस्त्वया हन्त क्षन्तव्यः किं तु मामकः ।
 यत्तव वधवाहं दुःकर्षार्जनकारणम् ॥ १५१५ ॥
 अत्र निःश्रान्तोऽपमंगलापं मन्त्रतोस्तयोः ।
 इत्याचलचूलायां चण्डगोचिरशोचत ॥ १५१६ ॥
 तन्नं मुनिं विनम्याथ त्रिषुषो ज्यं तिगेदधे ।
 इर्यागमितिमं चारचात्मनिताथाचलत् ॥ १५१७ ॥
 स्वापरागानुतापेन ते मुनीन्द्रमनिन्द्रधीः ।
 अमरत नान्तर्धिः स्वर्षामा भृदभायनः ॥ १५१८ ॥
 स माननीय गृहायां यत्र यत्र ददौ पदम् ।
 तत्र तत्र यत्र यत्र देवो जगत्कुरुते गम् ॥ १५१९ ॥

अमायिनः सपायान्ने मृनिमृण्यम्य संमुत्रम् ।
 हिंस्रं प्राणभृतां वारं न दूरेण न्यवापयन् ॥ १६२० ॥
 यमं सपीरणीभूय स्रष्ट्रीभूयोऽप्यदीशिनो ।
 शिशिरिभूय तमोऽर्थां तानिभ्यं न व्यथान्मृतेः ॥ १६२१ ॥
 एवं न विरहसायं प्राभं रामपुत्राभिधम् ।
 यावणावदलं चक्रं नभोगर्भं नभोमणिः ॥ १६२२ ॥
 बुद्धुश्चिनो धनात्परस्य धन्या माम नृदुश्चिनी ।
 स्यात्पेनापेन द्रव्येन नं मुनिं मन्यन्नाभयन् ॥ १६२३ ॥
 अहो दानमहो दानमिति जगत्प्रसंगो मया ।
 यथात्त मृमनोऽपि रश्चराश्चराः सुराः ॥ १६२४ ॥
 एवं पदे पदे तन्यमानधर्मप्रभावनः ।
 तपो ज्योत्सवा कर्म महत्तन्यतां मुनिः ॥ १६२५ ॥
 अधापमापुषः दोषे विहितानदानः कृती ।
 साभूषा तेन देवेन होष्यमानपदाऽपुमः ॥ १६२६ ॥
 इत्युक्त्वा पञ्चनगराणां न्यासोपगर्भाधिपः ।
 शुद्ध्या नरसो, गतालपरमनीनमानसः ॥ १६२७ ॥
 आगतामूर्तिनामोऽर्थापानिष-द्विषि पुरितसु ।
 सार्धार्थितदनादानं विमानं मुनिरागतम् ॥ १६२८ ॥
 ॥ विदिविदेषवद् ॥
 तार्था नदित्यमावर्ष्यं सर्वस्य मुनेः कथाद् ।
 कर्मधर्मभिरेऽमुमे यथाई तदमे जनाः ॥ १६२९ ॥

भभावनाशूलकांराकृष्टविष्टपचेतसः ।

दानशीलतपो ऽङ्गस्य जीवो धर्मस्य भावना ॥ १५३१ ॥

अज्ञानध्वान्तसंधाने ध्याने सिद्धिपुराध्वनि ।

अध्वगस्यान्मनो भाति भावना रत्नदीपिका ॥ १५३२ ॥

सद्धानशीलतपसां भवयुद्धाय धावताम् ।

अपेक्षरो भवत्येका भावनेव महाभटी ॥ १५३३ ॥

सतां दमस्यमामुल्यधर्ममुक्तावली हृदि ।

अन्तर्भावनयो धत्ते कान्तिं नायककान्तया ॥ १५३४ ॥

दानशीलतपोभाजामप्याश्चयैकरं फलम् ।

दत्ते चन्द्रोदरस्येव विधर्मन्यापि भावना ॥ १५३५ ॥

तथाहि संपदुद्गाहिकरः स्फीता वरैर्नरः ॥

चतुर्धर्मचतुर्वेदिरस्ति हस्तिपुरी पुरी ॥ १५३६ ॥

तत्रामित्रकलत्राश्रुधारातत्रयशोलतः ॥

श्रीरामो नाम सदृचकृतार्यः पार्थिवो ऽभवत् ॥ १५३७ ॥

सतीशतशिरोरत्नं स्त्रीरत्नं तस्य वदभा ।

धाम्ना कलितनाकश्रीजयाजानि जयावली ॥ १५३८ ॥

जितुस्वर्णं तनूवर्णं निन्दितेन्द्रपदं पदम् ।

एनं मुनिफलं मेने तैयव प्रियया नृपः ॥ १५३९ ॥

ईर्यासमिनिनिभिर्न्याल्यमाना लोकेषु विधुतम् ।

स्वापराधानुनेर्भोगं शिवयोः प्रेम साहसत् ॥ १५४० ॥

अमेवत धृतानां प्रेमगुणेन विनियन्त्रिता ।

म मुनिर्धुवि श्वं दरे नैव देवदरेवतः ॥ १५४० ॥

सा भूधृतिं सभाभाजि भ्राजितान्पपरिच्छदा ।
 कदाचिन्ननुमुपानसदनं मदनं ययौ ॥ १५४१ ॥
 पूजया शीतनूनस्य धन्यमन्या व्यलोकन ।
 सा रामरमणी काममारामरमणीयताम् ॥ १५४२ ॥
 दर्शयन्ती वपस्याभ्यो वपस्याभिद्य दर्शितम् ।
 सा ह्यं ह्यमासाय मुमुदे कुमुदेक्षणा ॥ १५४३ ॥
 पश्यन्ती प्रीतिमोहेन मुहूर्बलिनया हया ।
 हेलया खेलयन्ती स्वान्शृणुः पार्श्वयोः शिगून् ॥ १५४४ ॥
 परणीं चरणप्रेण विलिख्योद्धासितैर्मुहुः ।
 आनन्दकुपुनादेन भोजयन्ती च तान्यमैः ॥ १५४५ ॥
 संचरन्ती वने श्रुतिं कापि भूकान्तकान्तया ।
 शुबिणीप्यात्तचूडेव ताम्रचूडस्य वर्णिनी ॥ १५४६ ॥
 त्रिभिविंशैपकम् ॥
 नां विलोकय वने लीलाशालिनीं मुतमालिनीम् ।
 अदृष्टनन्दनास्वेन्दुर्दृष्ट्यां सेन्दुमृती शृचा ॥ १५४७ ॥
 धिग्जन्म जीवितं भोगान्मुनियवापणं च मे ।
 न पश्ययनमन्नायाः फल्मालोक्ये मुतम् ॥ १५४८ ॥
 किं धनः सैव धन्या स्त्री दिम्भस्यान्यभुवो मुतम् ।
 या चुम्बति चिरं धूलिपूषमङ्गणरङ्गैः ॥ १५४९ ॥
 नपि रङ्गवियामङ्गुलपानतनयां मृवे ।
 दारभारभृदुन्ताह्वां न पुनर्मृदद्वनाम् ॥ १५५० ॥
 उत्पत्तिपतन्निद्वन्द्वरंतीलावन्तोर्वपन् ।
 कम्पाधिदेव धन्यायाः क्रोहमायाति नन्दनः ॥ १५५१ ॥
 रफारभूषणभारापि न भाति स्त्री गुतं विना ।

उदारतरतारापि निशेव शशिवर्जिता ॥ १५५२ ॥
 तदातस्तात किं भूरिभूपापापाणवाहिकाम् ।
 मां व्यथाः मृतरत्नेन नैकेनापि व्यभूषयः ॥ १५५३ ॥
 तियेग्नार्यो जपि पर्यन्तलीलालोलमुता वरम् ।
 उत्सङ्गसंगतमुता वरं ग्रावस्त्रियो जपि ताः ॥ १५५४ ॥
 धिम्ममोत्सङ्गमशीणि पाणी कण्ठं च यैर्मुदा ।
 नाध्यासितो न दृष्टो नाश्लिष्टो नालम्बितः सुतः ॥ १५५५ ॥
 किं करोमि क्व गच्छामि निर्भाग्याहं हहा मम ।
 सर्वेषामपि सौख्यानां स्थाने नैको ऽप्यमृतसुतः ॥ १५५६ ॥
 इति दुःखौघसंघट्टस्फुटद्वसःस्यलेव सा ।
 तले रसालसालस्य भुवि न्यविशतालसा ॥ १५५७ ॥
 शोषयन्तीव निःश्वासैर्वासो वाष्पपरिप्लुतम् ।
 स्थगयन्तीव निःश्वासोद्धृतं वाष्पैर्महीरजः ॥ १५५८ ॥
 करयुग्मेन जानुस्यकूर्परेण धृतं शिरः ।
 हृत्पद्मदुःखशल्येयं घूर्णन्तीव व्यकम्पयन् ॥ १५५९ ॥
 युग्मम् ॥

दृग्ं मष्टुमशक्ताभिर्बद्धपालिभिरालिभिः ।
 साश्रुदग्भिः सनिःश्वासमुखीभिर्वीक्षितैव सा ॥ १५६० ॥
 तदा विमृज्य भूजानिर्विरहव्यथितः सभाम् ।
 ययावन्तःपुरं कान्तापरिरम्भान्सयोन्मुक्तः ॥ १५६१ ॥
 जयावन्तीमनालोक्य तत्र तस्यां न पार्थिवः ।
 निशावियुक्तो रागेन्दुः क्रियदियति दीव्यति ॥ १५६२ ॥
 एत्य लीलावनोत्सङ्गमुत्सुको निःपरिच्छदः ।
 पुरः स्थितो ऽपि भूपायो नाप्येकि कान्तया तया ॥ १५६३ ॥

तादृशां निरूप्यालं भूपालो ऽप्यश्रयज्ययः ।
 उपप्लव्य उन्नेरेनामुचे दुःसार्द्रया गिरा ॥ १५६४ ॥
 किं देवि हृदि ते दुःस्वपिति वार्धवणादियम् ।
 मृतोन्वितेव र्शाश्यामे भूर्धं संभ्रमभागभून् ॥ १५६५ ॥
 आगते जीवितेद्ये ऽपि नोचितं रचितं मया ।
 इति दुःस्वे अनिदुःस्वं सा दग्धे पिटृकवद्वर्षा ॥ १५६६ ॥
 अथ घादुचमन्कारचादृक्तिः पृथिवीपतिः ।
 उचे तां जनचेनांसि कर्णानिष्ये नयमयम् ॥ १५६७ ॥
 मदागमनसंरम्भमम्भोन्मृगि त्वज ।
 भज वार्धं दिवाचन्द्रमग्न्यं त्वन्मुखमाप किम् ॥ १५६८ ॥
 नापरार्द्धं मया किंचिन्को ऽयस्त्वय्यपराध्यति ।
 जानामि परचारेण कुन्तलं त्वत्पितृः कुले ॥ १५६९ ॥
 कौतम्बुतेन तद्भग्ना विन्द्यासतरवस्तया ।
 साञ्जनाश्रुमदीयेन मायता दुःखदन्तिना ॥ १५७० ॥
 इन्धं यथा यथापृच्छत्तूर्ध्वानापस्तथा मया ।
 उट्ठाणविन्दुरेशाभूद्विर्यं नोवाच किंचन ॥ १५७१ ॥
 सा भुम्बदा नदादिभिः पञ्चालीभिरिवाभितः ।
 भागर्द्धेर्द्धमर्द्धेर्द्धुःश्वकेन्द्रिधारापृष्टं कृता ॥ १५७२ ॥
 मुञ्चद्वाप्याणि पाणिभ्यां मसृज्य नयनद्वयम् ।
 अत्याग्रही मदीयान्तस्तामपृच्छन्मुहुर्मुहुः ॥ १५७३ ॥
 अथो कथंचिदान्त्रम्य सा धैर्यमिदमभ्यधात् ।
 हा निःपुत्राहमिन्युक्तमात्रे सारं श्रोसे सा ॥ १५७४ ॥
 इत्यृक्तिश्रवणादेव नृदेवस्यापि चक्षुषी ।
 पुरयामासतुः मातृण्मासाविव जर्जरिलाम् ॥ १५७५ ॥

चिरादय धरिनाथो धैर्य संघाय कष्टतः ।
 दुःखमग्नां प्रियामाह गलिनार्गलताशुद्धम् ॥ १५७१ ॥
 आहिताग्निरहं देवि नित्यं दुःखाग्निनामुना ।
 न्वया सद्धर्मचारिण्या सयुक्तं प्रकटीकृतः ॥ १५७२ ॥
 तद्भाग्यं क्वस्ति ते येन न्वयि पुत्रं लभे शुभे ।
 को जीवः पुण्यवांस्तादृगस्ति यस्मिन् मुंतीमथेत् ॥ १५७३ ॥
 तत्स्वेदमरविन्दाक्षि मन्दीकुरु करिष्यते ।
 तर्किकेन तपो येन भविष्यति मृतस्तव ॥ १५७४ ॥
 तद्वाक्यस्यानुसारेण भविष्यति मृतस्तव ।
 इत्याद्रे गिरं कीरो ऽप्याम्रद्रुमशिरश्चरः ॥ १५७५ ॥
 मुदानुमोदमानो तौ तद्वचःसदुपश्रुतिम् ।
 दम्पती यावदुत्पश्यी जाती तावदपश्यताम् ॥ १५७६ ॥
 पूरिते जलभृज्जालैर्जम्बालैरिव वर्त्मनि ।
 भीतिर्मक्कोपसंघट्टांचरन्ते गगनाङ्गणे ॥ १५७७ ॥
 स्वच्छन्दं गच्छतामिच्छाविच्छेदो भूदमीषु मा ।
 इति दूरान्तपुरो मार्गं मुञ्चन्तं दिवि पत्रिणाम् ॥ १५७८ ॥
 विकाशयन्तं लोकानां लोचनानि सरोजवत् ।
 रविगर्भादिवोत्कीर्णं कीर्णं कान्तिकदम्बकैः ॥ १५७९ ॥
 खेलतीनां चिरं पञ्चमहाव्रतमयश्रियाम् ।
 विलाससंघपद्मायमानक्रमकराननम् ॥ १५८० ॥
 रङ्गदङ्गनखज्योतिर्लीलयो लज्जितैरिव ।
 अचिर्त्तरपि तैः स्वर्णरत्नभारैरभूषितम् ॥ १५८१ ॥
 महामुनेव यास्यामि मोक्षे ऽपीति मनोरथात् ।
 न्नाथवार्धमिव सामीभवताङ्गेन भामुरम् ॥ १५८२ ॥

[सं. १०८८-१५०८] बामुष्ण्यनरितम्

१०५

विपभागप्रसारं मूर्तिभूषणं मेवितम् ।

कृतः करिष्यमाणं तसोभितं तातुभिः ॥१५०८॥

विनयं वरनामानं विशावरनुनीषत्म् ।

उत्तर्नं पुरोभागे स्वस्य भाग्यमिवाद्भुतम् ॥१५०९॥

नरभिः कुलकम् ॥

पदं ददां च स स्थायां ननान च जनाधिपः ।

तं विः प्रदक्षिणीकृत्य सानन्दः सपरिच्छिदः ॥१५१०॥

अथाथाय करां मूर्तिं पृथिवीपालबुद्धवः ।

मुनिं व्यजिज्ञपदत्ताक्षिणं कृत्वाशुभद्विषम् ॥ १५११ ॥

मभो नभोन्नम्याम्य रिमभाग्यं रिदृम्भितम् ।

किं भाग्यं महुवो वा यत्तन्नुक्त्वा त्वमिषां भितः ॥१५१२॥

अथ नाथ कृतार्थो ऽहमथ मे सफलं जनुः ।

अथ मे नीवितं श्लाघ्यमथ राज्यं च मे ऽनघम् ॥१५१३॥

तव स्वामृते वाचि दर्शने भ्रामसौरभे ।

पदम्पणं मिषोद्वन्या ममाक्षैः क्रियते कलिः ॥ १५१४ ॥

तद्भ्रानिनीं तितां नीतां सुराभिं मधुरां गिरम् ।

यच्छ देवससादेन पञ्चाक्षरीतये नभो ॥१५१५॥ युग्मम् ॥

अथ तौर्वैशतिदानकल्पदुवुर्मर्षाः ।

बचोभिः शोभयामास वसुधावासवश्रवः ॥ १५१६ ॥

विगादवोपसंपद्विपाटनपटीपमीम् ।

मःपथेन मे तीर्थयात्रामुर्वीश कुर्वतः ॥ १५१७ ॥

दमर्षव देवाधिदेवमन्दिरमण्डलैः ।

दमर्षद्विपालानस्तम्भैरिव विभूषितम् ॥ १५१८ ॥

नेश्वृष्मोर्गिनाक्षिर्नमशकैरिव ।

त्वघरिभ्रुकुक्षः पापत्रजस्ययितनजम् ॥ १५९९ ॥
 पौषधश्रादिणां भित्तिलम्बिते रत्नभूषणेः ।
 अपि पौषधशालामु निनि ध्वस्तनमस्तानि ॥ १६०० ॥
 बभूव भुवनोद्दामरोचिलोचनगोचरम् ।
 व्यक्तमुक्तावलीपुष्पनकरं नगरं तर ॥ १६०१ ॥
 पञ्चभिः कुलदम् ॥
 तदेतदयनीनेतदूरतः पश्यतो मम ।
 मीतिप्रतिष्ठितस्य चिन्ताभूदिनि चेतसि ॥ १६०२ ॥
 दृग्गो दुरितं जेता नेतास्य नगरस्य यः ।
 आराधितेन नागमो रामः स्यादुपमान्मना ॥ १६०३ ॥
 तममत्र महान्मानं पश्यामोन्यासया मया ।
 निशिमन्त्रशुषादर्शि भवानीदृशदुःखभूः ॥ १६०४ ॥
 तन्नज्जानुमिहायातो महीधर जरादहम् ।
 को न स्यादुर्मर्षागणो गता दूःखेन दूःखितः ॥ १६०५ ॥
 तल्लक्ष्य भुवनाकल्प दृग्ने किं धर्मिणो ऽपि ते ।
 स्याद्विन्दुशामरीतस्य वाच्यर्तिः कुमुदस्य सिम् ॥ १६०६ ॥
 अथाव्ययत्न भूषतां ममी दूःखतपो मम ।
 मुनेन नयनाम्भोजगद्व्यन्तरीना रिना ॥ १६०७ ॥
 इदानीं तन्वमिस्मिं तदव्युदयमुपकः ।
 यदेव वीधितो युष्मत्परावर्णोदियः ॥ १६०८ ॥
 अथ वृष्टोऽनेनः एतृमिष्टुर्भिरुत्तरादिनाम् ।
 गिरुदृशामवापाग म मूर्तिः स्मितवृष्टिताम् ॥ १६०९ ॥
 वाच्यर्तिः शृणुं भूव सर्वेणैव तव धूमम् ।
 वदस्मिन्वनि वदमानो वदस्मिर्षुं वदः वद ॥ १६१० ॥

एतस्यै ह्युद्गायत्रिणम् विष्णोर्देवदत् ।
 धर्मैः सवत्सरोत्पत्तं ह्युद्गायत्रिणम् ॥ १६११ ॥
 सद्य भूमिपुत्रोत्पत्तं वीर्यं विपत्तनाः ।
 तद्वैः सन्तोषुद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६१२ ॥
 एतस्यै ह्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६१३ ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६१४ ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६१५ ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६१६ ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६१७ ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६१८ ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६१९ ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६२० ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६२१ ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥
 इत्युद्गायत्रिणम् वीर्यं वीर्यं ॥ १६२२ ॥

किं चैव पित्रुभ्यां अपिनि दासिष्यतः शुनिम् ।
 इने विभदितालयस्य पुंसो वानि कदाचन ॥ १६२१ ॥
 भयमुत्तागमतो मां मन्यते ऽथ न मन्यते ।
 इति द्विधामना विभदितः पाद कदापि तम् ॥ १६२४ ॥
 उतागृहकाररूपभीर्षशाकुलममुत्तमः ।
 गुदगीत नो कस्य भयानि स्फुरणीयताम् ॥ १६२५ ॥
 किं तु तामनुक्तो ऽपि यथाभिन्न यथा त्वयि ।
 भयमन्तःकुभ्रद्वयादारण्यनुरागिताम् ॥ १६२६ ॥
 यतः स्त्रानेन भोगेनाल्लक्रियेण यदेव न ।
 कदाप्यगन्तुव इव स्थादिरूपमदेव साः ॥ १६२७ ॥
 यथावदेतौ न श्यादुभिन्यामपुना गद ।
 दृष्ट्वा ऽप्याश्यामकम्पावः कर्तुं को ऽप्युचितः गुदम् ॥ १६२८ ॥
 यथा विपद्यं देवात्सद्दानेन तदा तव ।
 नान्यो माती सृष्टां देवर्ष्यम्बु इति यमे ॥ १६२९ ॥
 १६३ नेत्रमनेरेण मनुभक्तमनुम् ।
 १६४ विवमविरेण मनुषीं माती मनुम् ॥ १६३० ॥
 १६५ विवदिनां न्यासी इति नृजिवनेनः ।
 १६६ विरे कृतशाल्यमपरे विवियत्तादः ॥ १६३१ ॥
 १६७ यथायथा देवमन्त्राभ्युत्थाददेः ।
 १६८ अस्मिन् कृतशाल्ये विरे यदेति यदेति ॥ १६३२ ॥
 १६९ यथायथा देवा देव नैव मनुषु यदेति ।
 १७० अस्मिन् कृतशाल्ये विरे नैव देवाः ॥ १६३३ ॥
 १७१ यथायथा देवा देवा इति नैव देवाः ॥ १६३४ ॥
 १७२ यथायथा देवा देवा इति नैव देवाः ॥ १६३५ ॥

[सं. २: १६३६-१६४५] वासुदेयचरितम्

१०

त्वदुःखे दुःखितो भारी सैप पर्वमुहृत्क्षणम् ।

भव्यो ज्यमपि किं त्वीदग्निवार्थं न दिशाम्यहम् ॥ १६३५ ॥

यः स्यादल्पेन सेतुष्टो नत्या वा स्तवनेन वा ।

दुःखेभ्यः क्षम उद्धर्तुं स को अपि क्रियतां मुहूर्त् ॥ १६३६ ॥

विहस्य शिरसि न्यस्य श्रुद्वुद्धिः करौ ततः ।

केहमया मुहूर्त्तभ्यो जृच्छद्विश्वदितादिति ॥ १६३७ ॥

अथैष थवणानन्दमवणामन्दवाग्भरः ।

श्रुद्वुद्धेः पुरो विश्वहितं विश्वहितो जगौ ॥ १६३८ ॥

विभावरीविभुविभासंनिभामलकुन्तलम् ।

रद्गरद्गातरद्गायमानर्थावरचीवरम् ॥ १६३९ ॥

मुक्ताचन्दनकर्णपूरगौरतरपृतिम् ।

नारकोटीरतादङ्गुहारकेपूरकङ्कणम् ॥ १६४० ॥

आनाभिकूर्चमुत्तुङ्गविम्बिर्णादिं सदा क्षितम् ।

दशा मसद्यया पुंसः पश्यन्तं नमतो ज्वतः ॥ १६४१ ॥

मध्येपुरं परिभ्राम्यङ्गुद्वुद्धे कदाचन ।

पुमांसं मांसलश्रीकभीदधं वापि पश्यति ॥ १६४२ ॥

चतुर्भिः कलापकम् ॥

अथ सो अभिदधे तात कदापि जिनसयनि ।

कदापि मुनिशाल्यायां कदापि सदनं सताम् ॥ १६४३ ॥

कदापि राजमार्गान्तः संवरन् नरोत्तमम् ।

वरन्वार्थं पश्याने मेव्यनानं वीर्यैः ॥ १६४४ ॥ युग्मम् ॥

वाकर्ण्य जगौ विश्वहितम्वत्तं मुहूर्त्तम् ।

नन्संगमाधाने दुःखं न स्यात्तुतो अपि ते ॥ १६४५ ॥

सिद्धः पुमाङ्गाकनाशाख्यः सर्वगो मदान् ।

आश्रितं पानि भूपात्रिकूपसर्पाग्रपायतः ॥ १६४६ ॥
 इत्यस्य शिक्षया सम्यं तेन साकं चिकीर्षति ।
 प्रमादाद्विस्मरत्येव शुद्धबुद्धिदिने दिने ॥ १६४७ ॥
 अभियोगे ततो विश्वहितेन विहिते मुहुः ।
 तं ननामैकदा लोकनाथं यानस्य एव सः ॥ १६४८ ॥
 कदापि कार्यतो गच्छन्दुरे दृष्टस्य वर्त्मनि ।
 तस्य प्रणामसंदेशं प्रेषयामास पार्श्वतः ॥ १६४९ ॥
 फल्गुष्पादिकं चारु केनचिद्द्वीकनीकृतम् ।
 यस्य कस्यापि हस्तेन तस्मै प्रैषीत्कदापि सः ॥ १६५० ॥
 दस्योऽपि स्वयं गत्वा युग्यादूर्ध्वं नम्यते ।
 स महान्मा स्वयं चास्मै दौस्यं पुष्पकलादिकम् ॥ १६५१ ॥
 इत्यपाराध्यमानोऽयमतिदासिष्यपूरितः ।
 दक्ष रक्षिष्यति स्पष्टं भवन्कष्टं कुतोऽपि ते ॥ १६५२ ॥
 एवं पुनरगो विश्वहितेनाभिहतो मुदा ।
 यानादूर्ध्वं तं पुष्पकलैरर्चति कन्दते ॥ १६५३ ॥
 त्रिभिर्दिशोरुम् ॥
 भयमाश्रोति तं मार्गं नियमेन नमन्यमुम् ।
 इति वशाममुद्दं जगदुस्तस्य तं तनाः ॥ १६५४ ॥
 इति विप्रवर्धमानेनापेय संतोषपन्नादा ।
 उग्रनामनभृगस्य शागने सुविशं स्थितः ॥ १६५५ ॥
 पञ्चदा निव्यभिषेग महं दृशयने स्थितः ।
 मृग स गण मुञ्चत भूमिभोगविभृगः ॥ १६५६ ॥
 पञ्चदशो मृगोऽप्यं शारङ्गार्धव्यशोकन ।
 अयमप्यंशोऽयः कृगप्यगनुद्गरेमुद्गगन ॥ १६५७ ॥

कुन्दस्य धर्तुरादेनकृतो घृष्यं किमागताः ।

मपि केनापगाधेन कारितं प्रभुणास्ति किम् ॥ १६५८ ॥

एवमेतेन ते पृष्टाः साहसुर्भवेन दोषवित् ।

त्वं तु म्याम्यादतः कृष्ण सेपितो उपय कूपके ॥ १६५९

गुग्मम् ॥

इति तद्वाक्यमाकर्ण्य सोऽयं भयभराकुलः ।

नित्यमिदं प्रति मोचे गिरा मन्दत्वगुमया ॥ १६६० ॥

सखे सखे समुत्तिष्ठ कथंचिदपि रस मम् ।

उग्रशामनधार्मीतः मुद्बवानधूना मपि ॥ १६६१ ॥

कति संपदि विप्राणि न स्युर्लुब्धानि देहिनाम् ।

एवमेतेऽपि विपत्तौ यः क्षितिस्तेनैव रन्नम् ॥ १६६२ ॥

पितृमातृभियाभ्रातृपुत्रादिभ्योऽपि वन्सलः ।

मुहन्ममासि सन्मित्रं दुःखोद्दाराय धार्यते ॥ १६६३ ॥

तदिदानीं ममानेन त्रिदशमानस्य भूभुजा ।

अपारदुःखरूपारताग्न्याय तरीभव ॥ १६६४ ॥

अथो म्लानाननो निन्यमुद्दिन्याह किं नु भोः ।

वृषं दिशसि मे मुद्दं संबन्धः क इवावयोः ॥ १६६५ ॥

किं नोपलक्षते उता मामिति भ्रान्त्येव शुद्धधीः ।

त्मे विषभ्रमः किं मां न जानासोति तं जगौ ॥ १६६६ ॥

।यायमूचे ज्ञातोऽसि राजद्विष्टं किमप्यथाः ।

त्वां न्यग्राहयन्त्यायाभिग्रहोऽप्युग्रभाग्नः ॥ १६६७ ॥

मे राजविन्देन न कार्यं किमपि त्वया ।

एतस्य प्रमाणेन सहस्रैकोऽपि निग्रहम् ॥ १६६८ ॥

। सोऽथ सखे नित्यमकृत्यं त्वन्कृते कृतम् ।

सर्वं क्षुपकृतं तुभ्यमुक्तान्युपकृतानि ह्य ॥ १६६९ ॥
 अथानिविधुरो नित्यमुद्दभ्यथित क्रुधा ।
 किमुदप्यमि निर्लज्ज मन्कृते किं कृतं त्वया ॥१६७०॥
 यथा यथाहं न्वदत्तमाहरामि तथा तथा ।
 प्रीतिम्ने अचतः स्वस्मै त्वया सर्वं कृतं न मे ॥१६७१॥
 दिभ्यावादिन्न मे कार्यं राजद्विप्रकृता त्वया ।
 तन्मे पार्थ विमुञ्चेति धिरस तेन गले घृतः ॥१६७२॥
 शान्तः गृहान्तर्द्रासार्पणः सुहृदायथा ।
 उग्रशामनसंस्तुं गृह्युद्धि निशम्य सः ॥१६७३॥
 निःशमिरे विमुक्तागो दीनं पशुर्जन्मावितम् ।
 सिकर्तव्यव्यमृदोऽग्रां पर्यमिरे प्रति न्यथान् ॥१६७४॥
 जानं मित्र किमेतत्तं कथंविन्दुत संपति ।
 दत्त्वा मदीय सर्वस्वं दुःखे अग्निर्मां निगुण्य वा ॥१६७५॥
 पर गच्छन्नलभं कल्यणायनद्वयम् ।
 परामिस्य गां श्रुत्वा दृश्यौ शृद्धमदिस्मदा ॥ १६७६ ॥
 यथापन पापिनस्वन विष्मया पुरुषाश्रयः ।
 दृश कृत कृतप्रथम न हदावन किंचन ॥ १६७७ ॥
 इत्ययं चिन्तयन्नेव निःशमिरेण शृद्धधीः ।
 गच्छ वादना ह्यसा दृते दुरीहितः स्वतः ॥ १६७८ ॥
 मेन नयं संस्थाने त्वय मां नयन्तं श्यादिभि ।
 वचसि कृताश्रुतं मां श्यादि नृपसिंहैः ॥ १६७९ ॥
 मेनान्यन्तदन कृष्टे कष्ट परेगुह्यमनु ।
 त्वया कृता श्रुतानि नित्यगुह्यमनुः ॥ १६८० ॥
 इत्ययं वचसाप्यनं किंचन कृताश्रुता ।

हीमभतेह्यद दूरस्य पार्श्वे श्रीं नैरनीयत ॥ १६८१ ॥
 एतादृशिमर्षं शेषो श्रीभिः कृतमगमयिः ।
 मन्वथे नु भविष्यादीन्पुत्रम्पो ज्यमधिन्यवत् ॥ १६८२ ॥
 पवि विश्वहितेनोक्तः यदा दुःखे पतिष्यति ।
 न्यो गिद्धः सर्वतो शोभनायः पारम्यन्मो नदा ॥ १६८३ ॥
 म मे नं वति शार्गं एवं कर्त्तव्यं प्रतिभर्षकरः ।
 नदगो भवतु शोभाच्छास्त्रं कल्याणकरः ॥ १६८४ ॥
 इत्यास्मिन्पार्ष्णि एतापमानमश्रुत्तेजसः ।
 हीरषीरुपर्गाशनददन्वृत्तानोदराः ॥ १६८५ ॥
 शुभ्रवृत्तानिष्ठागर्भमयदंशोम्रपाणयः ।
 अन्पुत्रागृहदम्नागृहपयः एतास्मृतेयः ॥ १६८६ ॥
 सुनाशमददप्रान्धिप्रदावन्निर्वेणयः ।
 उतरम्या दिनाः केचिदीयुः सारस्वत नगः ॥ १६८७ ॥
 ॥ प्रिभिविंशेपकम् ॥
 भम् मुश्चन रे शोऽं मना पनापुशानि वा ।
 इति तेषां गिरा भूपकिंकरैः समरे स्थितम् ॥ १६८८ ॥
 मन्वतेषां च तेषां च द्गोदृत्तान्तमाः ।
 मन्वित्तनगगिः समरः समभुन्मदान् ॥ १६८९ ॥
 नैमदापुर्गै रासपुर्गयाः पम्पापुषाः ।
 उर्थैःस्थितस्य लोचस्य पम्गतो जज्ञितेनगम् ॥ १६९० ॥
 प्रागिताः पानिताः धृष्णा दारिता मारिताश्च ते ।
 नैः गिद्धदुर्गैः प्रथाशक्रे विभयवर्तनम् ॥ १६९१ ॥
 न्यन्वणाममृहदोषनाथम्यामादयेदिति ।
 नं शृदृष्टिं क्पान्तान्करोणादाय ते उच्यन् ॥ १६९२ ॥

स तैः समं ब्रजन्तरे शिखरोल्लिखिताम्बरम् ।
 अतुल्योल्लासिकल्याणमयसर्वाङ्गमुन्दरम् ॥ १६९३ ॥
 अबचूलमिलन्मुक्तावलीवलयमञ्जुलम् ।
 स्वविस्तारगुणैर्भूरिपूरिताशासमुच्चयम् ॥ १६९४ ॥
 अङ्गीकृतमहारङ्गतुरङ्गरथकुञ्जरम् ।
 आलयं प्रीतिमानेकं सविवेकं व्यलोकयत् ॥ १६९५ ॥
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥
 अथ क्वचित्कुरङ्गासीशृङ्गारैर्नयनोत्सवे ।
 क्वचिद्वीतमृधासिन्धुतारणोत्तरलश्रुतौ ॥ १६९६ ॥
 क्वचिद्बृहद्बृहदारामसौरभ्योल्लासिनासिके ।
 क्वचित्स्वाद्यशतालोकमचलद्रसनाश्ले ॥ १६९७ ॥
 क्वचिद्विलाससरसीपरुत्पुलकिताङ्गके ।
 तस्मिन्सन्ननि निश्छन्नममोदः प्रेविवेश सः ॥ १६९८ ॥
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥
 अथारात्रिकसंकाशभ्रमन्मार्तण्डमण्डलम् ।
 दूर्वाराजितरौप्यार्धपात्राभमृगलाञ्छनम् ॥ १६९९ ॥
 मङ्गलाक्षतसंभारनिभय्यार्कान्तारकम् ।
 मणम्यमानं हृष्यद्भिः सुरासुरनराभिर्षुः ॥ १७०० ॥
 स्तूपमानं स्वधीशक्तया सर्वदर्शनगुरिभिः ।
 मसादविशदां दृष्टिं ददतं सेवकान्मति ॥ १७०१ ॥
 पुते चतुर्भिश्चरणैर्माग्येनापि शुदुर्लभैः ।
 निविष्टं विष्टे लोकस्पृहणीये मदीयसि ॥ १७०२ ॥
 तस्य विश्वस्तिम्याङ्गे कृतावष्टम्भगुस्तिरम् ।
 मणापमिर्षं दीप्ताङ्गं शोभनायमलोकयत् ॥ १७०३ ॥
 पञ्चभिः कुलकम् ॥

तर्दास्य विस्मितो ज्यायमध्यापदिग्ममौचितीम् ॥

सर्वस्वं नित्यमिवाय दत्तं नो सत्कृतो ज्यायम् ॥१७०४॥

अभविष्यद्भतिः का मे कामेन चरतः क्षिती ।

नतिमप्यकरिष्यं चेन्नास्य विश्वदितांक्तिभिः ॥१७०५॥

इति चिन्तार्तचिन्तो ज्यां लोकनाथं ननाम च ।

तेनालिङ्ग्य धृतथाङ्गे सममोदवशंवदः ॥ १७०६ ॥

किं मित्र विधुरो ऽमीति पृष्टस्तेन महात्मना ।

शुद्धधीरभ्यधादात्मन्युपशासनतो भयम् ॥ १७०७ ॥

अयामुं स महात्माह किं भयं ते श्रितस्य माम् ।

क उपशासनस्तस्य दुःखं मूर्ध्नि मुखे रजः ॥ १७०८ ॥

न सद्यक्रे मया किंचिदयमिन्यपि मा शुचः ।

सत्कृतिभ्यः सुमस्ताभ्यां महती सत्कृतिर्नतिः ॥१७०९॥

सेवकानां ददद्भर्त्सनी शौर्यादेः स्यान्मृषो ऽनृणः ।

ननु तेषां प्रणामस्य कथमप्यनृणो भवेत् ॥ १७१० ॥

ततः कृतप्रणामस्य न भवामि तत्रानृणः ।

पदं प्रैलोक्यसाम्राज्यादप्युत्तरमनर्पयन् ॥ १७११ ॥

कृतिर्किंचिदणम्यास्य ददं यावन्कल्यान्तरम् ।

तावन्निष्ठैव मत्पाशं मा कुतो ऽपि भयं कृपाः ॥१७१२॥

इत्युक्त्वा स गृहस्याप्रभूर्मा तेनाधिरोपितः ।

तस्यां गृह्यन्मृदानुत्पकालरूर्णमनोरथः ॥ १७१३ ॥

कैरप्यथ दिनेनेन लोकनाथो ऽभ्यधादिति ।

ज्ञातो ऽमीह चिरानिष्टप्रशासनकिंकरैः ॥ १७१४ ॥

यश्चपित्वैव मे सम्यग्दृष्टिं दृष्टिकचेष्टिताः ।

रविन्दविमतापेन जातो यथायमाहुः ।
तत्र पलायतन्पुण्यगायद्द्वानर्चन ॥ १७२७ ॥

टावाग्नी च प्रवृज्याले विनाले च द्रुमोगये ।
तस्मिन्निग्मेग्यामास हनं समरसामर्गो ॥ १७२८ ॥

आशयन्तु तदधामनुष्येषु मृत्तिभिः ।
नामो मपशयामास ह्येवापि विलोचनम् ॥ १७२९ ॥

इति शुद्धमतिः मिद्धमतिश्चः सन्वरं व्रजन् ।
अनन्यमन्नाकारं वे.र्यैः स्पष्टिः कृतम् ॥ १७३० ॥

अदृष्टपूर्वं निर्माण्यैः सभार्ग्यथ महद्दृष्टम् ।
पुरो निरूपयामास लोकनाथेन दर्शितम् ॥ १७३१ ॥

युग्मम् ॥

तदालोकनसंज्ञातपरमानन्दमप्रदम् ।
स तृणं गणयामास चक्रिदाक्रादिसंपदः ॥ १७३२ ॥

मविनाशु महासौम्यं तदेतत्ते ऋतोभयम् ।
तमिन्पुच्छाचललोकनाथो लोकेशसिद्धये ॥ १७३३ ॥

इति सर्वेष्टं सर्वकष्टपिष्टकृतं प्रभुम् ।
न्वमप्येनं मदीनाथ लोकनाथं सुहृन्मृ ॥ १७३४ ॥

मृश दुःखं न दुःखेन भवन्तीष्टानि कुत्रचित् ।
आराधुहि स्याद्लोकनाथमिष्टार्थसिद्धये ॥ १७३५ ॥

अथापृच्छन्मियः पृथ्व्या लोकनाथः स कः प्रभो ।
कथं चागध्यते स्मो तमाराधोमि दियसख्यः ॥ १७३६ ॥

इत्यमुक्तं वृषेणायं मुनिराचष्ट खेचरः ।
जन्तुर्द्वात्रिंशत्तर्जान्वचारम कथामिमाम् ॥ १७३७ ॥

संतार एव दुःखानां दृश्याराभिधं जगत् ।

उग्रः कर्मपरीणामो राजास्मिन्नुपशासनः ॥ १७३८ ॥

शुद्धात्मा जीव एवैतःमन्त्री शुद्धमतिर्मतः ।

नित्यमित्रं पुनस्तस्य ययोदितगुणं वपुः ॥ १७३९ ॥

जनो जनितसौजन्यस्तस्य पर्वगृह्णमतः ।

गुरुपदेश एवास्य पूज्यो विश्वहिताभिधः ॥ १७४० ॥

तच्छिक्षयामुना राजन् यः मणामगृह्णत्कृतः ।

तं विद्धि लोकनाथाख्यं धर्ममेवाद्भुतं प्रथुम् ॥ १७४१ ॥

दृष्टाः सुप्तोत्थितेनापे तेन ये निन्दुरा नराः ।

ते दुःकर्मगणा व्याधिमृत्युदुर्गतिहेतवः ॥ १७४२ ॥

ते रुद्धो निःक्रियं वीक्ष्य जीवः शुद्धमतिर्वपुः ।

तस्मिन्नुपकृतं मेने भग्मनि क्षिप्तवत्तदा ॥ १७४३ ॥

कदाचिद्विक्रिचिदप्येष यद्दा स्वजने जने ।

तदा धावति दुःखार्ते तदमन्यत साधिव ॥ १७४४ ॥

कृष्टो ज्ञेन गच्छे धृत्वा क्रन्दति स्वजने शुचा ।

नीनो यत्रैष कृपो जगौ नरको दुःखसाग्निकः ॥ १७४५ ॥

शरणं लोकनाथो ऽस्तु ममेति गदिते ऽमुना ।

इत्युयं पुण्याः कर्मगणान्ते धर्ममासिकाः ॥ १७४६ ॥

जितदुःकर्मभिन्निन्ये यत्र सत्कर्मभिन्वगी ।

लीलाशामः स धर्मस्य विरकाण्यो अनिनिर्मलः ॥ १७४७ ॥

दानशील्यतपोभारगन्यादापनमागनम् ।

गुरुपदेशावष्टम्भं तथासौ धर्ममज्ञत ॥ १७४८ ॥

श्रीधर्मंग स्वर्गोराश्रमर्मा काटं कभयवम् ।

देवेषु सम्यग्दर्शित्वपदे मौल्येन व्याजितः ॥ १७४९ ॥

दशः विज्ञास्यिषं मांग विपयैस्वयोभिदम् ।

धर्मस्तं मन्दिरे मुक्ती मुक्तवानसुनोभये ॥ १७२० ॥

येन मणायवात्रेण मसधेनेति निर्मितम् ।

स धर्मो विधिनारादो राजन्दि किं न यच्छ्रुतिः ॥ १७५१ ॥

अथाभ्यवाद्दरिर्त्रैन्द्रस्तन्क्रिशोधिद्रमानसः ।

धर्मस्वाराधने देवीसखं शिक्षयताथु गाम् ॥ १७५२ ॥

शमाश्रुतसमुद्रोर्मिशीकरप्रकरस्ततः ।

भर्तृः शिक्षयामास साधुधर्मविधां वृषम् ॥ १७५३ ॥

धर्मस्य तस्यार्दन्सिद्धाचार्योपाध्यायसाधवः ।

यथा पञ्चेन्द्रिषाणीव तुष्यन्ति वृष तत्पुरु ॥ १७५४ ॥

गुणसाध्यमसंभाव्यवन्पूहृक्कणमप्यदो ।

पृथिवीप्रिय तन्नीतिरुपायं विपुले शृणु ॥ १७५५ ॥

जपत्पम्भःनिग्विधिपस्तम्भतः गियल्मभनः ।

मदामन्त्रो नमस्कारः पञ्चानां परमेष्ठिनाम् ॥ १७५६ ॥

मर्त्यामर्त्यागुरथेर्णाकर्षणे ऽप हिमद्भुतम् ।

यन्करोति नमस्कारः संसृष्टां मुक्तिमप्यसौ ॥ १७५७ ॥

राजन्तैष शुचीभूय विकान्ठे जप्यते यदि ।

तदप्यं प्रीयते धर्मः मसधसकृतेन्द्रियः ॥ १७५८ ॥

इत्युदीर्य मुनीन्द्रो ज्ये सरहस्यं रदम्पदान् ।

रात्रे पञ्चनमस्कारमन्त्रं पाविष्यनालिते ॥ १७५९ ॥

मन्त्रमाप्य धर्मिणीन्दुः प्रीतथ प्रियया मह ।

गतथ गगन देहपृथिव्यातितदिःश्रुतिः ॥ १७६० ॥

मुनीन्द्रदर्शनानन्दरमाश्रादर्शनेतनः ।

चिरं स्थिर्नैव नैव भवने मविभुर्वयो ॥ १७६१ ॥

अथो यथाविधि धर्माधिपतिः पतिरागरम् ।

चक्रे पञ्चनमस्कारमन्त्रध्यानं वधूसखः ॥ १७६२ ॥
 ययाकालपतन्नीरो नीरोगो निरुपद्रवः ।
 सरसानसमुद्देशो देशो ऽमुष्य तदाभवत् ॥ १७६३ ॥
 दुग्धैः क्षरद्विवेनूनां धारालैरुधसः पथि ।
 यशोभिरिव भूपस्य तदा तस्य व्यभूषि भूः ॥ १७६४ ॥
 आविर्बभूवुः सर्वेषु शैलेषु मणिखानयः ।
 आसन्सर्वेष्वरण्येषु तदा तद्भुवि दन्तिनः ॥ १७६५ ॥
 इत्थं महर्द्धिवधिष्णुनिःशेषविषयव्रजः ।
 कदाचिदपि निद्रान्ते निशान्ते ऽचिन्तयद्रूपः ॥ १७६६ ॥
 अहो महत्त्वं मन्त्रस्य यन्मसादवशाद्भूत् ।
 राज्यं मम मनोहारि सृष्टणीयं हरेरपि ॥ १७६७ ॥
 नयनानन्दसंदोहमन्दिरं नन्दनस्तु माम् ।
 नाधुनापि विनोतीन्दुरिव दुग्धपयोनिधिम् ॥ १७६८ ॥
 इति ध्यानभृतं धात्रीभृतं सद्यो विनिद्रहृक् ।
 रात्री चित्रपयामास संमदोल्लाससंपदा ॥ १७६९ ॥
 पीयमानमृधापूरं जनिताञ्जलिभिर्जनैः ।
 वर्षन्कर्षन्करंविम्बान्मलिनं लक्ष्म निर्मलैः ॥ १७७० ॥
 योगीन्द्रैरपि साक्षेपं लक्ष्यमाणो ऽधुना मया ।
 स्वप्ने ऽर्द्धिं प्रविद्येन्दुर्वदनेनोदरं स्थितः ॥ १७७१ ॥
 ॥ युगम् ॥
 इत्याहर्ष्याद्भुतस्वप्नसोपां रोमाश्रितः कयाम् ।
 राजा वदनराजीवमरन्दमगृजद्विरम् ॥ १७७२ ॥
 अरुन्धकः यानाली धर्षन्ना मधुरावृतिः ।
 जगतामृषर्ताज्यम्ने भविता देवि नन्दनः ॥ १७७३ ॥

एवमस्त्विति वधत्यामेनस्यां मेन्धिमंशुके ।
 वदिर्धभ्र कम्भूनां मातस्त्यो मङ्गलध्वनिः ॥ १७७४ ॥
 अथोदन्मपदासोदः सविषो मेदिनीपतिः ।
 क्षणं स्थितो नमस्कारमन्त्रध्यानस्थमानसः ॥ १७७५ ॥
 एतां विशेषतस्तत्र मन्त्रे प्रहृमरादरा ।
 गमयामासतुर्दुःखं गमयामासतुर्दिनान् ॥ १७७६ ॥
 दिनेषु परिपूर्णेषु पूर्णेन्दुवदनस्तनः ।
 गन्तुर्नग्रे जयाचन्या शुभे ऽति शुभलक्षणः ॥ १७७७ ॥
 पुत्रनन्मोत्सवं यो यः कथयामास भूभुजे ।
 स ददायुयदानन्दस्तस्य तस्यापिक्ताधिकम् ॥ १७७८ ॥
 तन्काष्ठं नृपतेर्मुक्तयन्धयन्धुरचेतसाम् ।
 तत्र पुत्रं तदोन्वने दिशामप्युत्सवो ऽभवन् ॥ १७७९ ॥
 अस्मिन्गर्भस्थिते चन्द्र उदरे दृष्टो ऽम्बया ।
 इति स्वप्नाददां भूपस्तस्य चन्द्रोदराभिराम् ॥ १७८० ॥
 समं राज्यश्रिया वायः सो ऽवर्धत दिने दिने ।
 परा परिणतिः पञ्चपामेष्टिनमम्भृतेः ॥ १७८१ ॥
 स पञ्चवर्षेऽनीयः सत्सर्पवर्तीभुजा ।
 कलागुरुभ्यो निःशेषकन्याशिक्षार्थमर्पितः ॥ १७८२ ॥
 कामपभ्यम्यनस्तस्य गङ्गानिगयमीक्षितुम् ।
 कन्याः कान्दहलेनेव तदुपान्नमुवागताः ॥ १७८३ ॥
 बालो ऽयं लालयन्तीभिः महृष्टाभिर्मुहुर्मुहुः ।
 बलाभिः कुतुम्भकाममङ्गादङ्गमनीयत ॥ १७८४ ॥
 तथा कथंचिदस्ताभिः कन्याभिर्दालितः शिशुः ।
 यथा ताभिर्विना नावं कचित्क्षणमपि स्थितः ॥ १७८५ ॥

क्रमात्कलाकलापेषु निर्भराभ्यासभामुरः ।
 जज्ञे बोधविशेषेण गुरूणामप्ययं गुरुः ॥ १७८६ ॥
 खिन्नं लक्षणमार्गे ऽर्हतीव्रतर्कानुरं मुहुः ।
 माहित्यामृतवापीषु पान्थवचन्मनो ऽविसत् ॥ १७८७ ॥
 दानहृद्यं मृविद्यं च तं देशान्तरकोविदाः ।
 जङ्गमं श्रीसरस्वत्योः संगमं तीर्थमागमन् ॥ १७८८ ॥
 अभ्यासाद्धमयक्ष्मीमङ्गस्य परितो ऽपि सः ।
 लोहपद्भ्रमभ्यस्य इवालोकि विलोककैः ॥ १७८९ ॥
 अभ्यासकुनुकेनापि को ऽप्यस्य न पुरः स्थितः ।
 स दतो लक्षमाधाय स्तम्भमेव व्यजृम्भत ॥ १७९० ॥
 निर्विशेषपदन्यासः पुष्पाद्धम्मिडपातिनः ।
 न्वगधेगादविज्ञातपूर्वपथान्पदक्रमः ॥ १७९१ ॥
 ज्वेत्स्नुरग्निरुक्ताधाम्नि वागदक्षिणमण्डलैः ।
 स नाङ्गमादं न स्वेदं न च श्वासमदर्शयत् ॥ १७९२ ॥
 नीरमं नयमश्वस्य शनं च मक्षिन्वनाम् ।
 सगुदेभभिदाभ्यामं गरीषो रो रितर म. ॥ १७९३ ॥
 शर्मन्त्यतिनादानगंधानाकूपमोऽर्गः ।
 वेध्यानि रिद्धयान्दूरचल्यमुद्मददान्ययम् ॥ १७९४ ॥
 सर्वेषु सैष धिवेत्तु दुःखरेषु च दुर्धरः ।
 भगीयत धरार्थीदीर्घनुर्धरधुरंधरः ॥ १७९५ ॥
 मेचके ऽवाक्रियधेगी भुजयोस्तस्य रेजनुः ।
 श्चद्धर्षीर्षिर्नीन्दिमऽद्येसाद्गोपमे ॥ १७९६ ॥
 र्भो म नृपतेः मनुः पचयेत् पांशुकृत्न ।
 वृद्धेषु १७९७ परिशिस्ये र्वेतिव ॥ १७९७ ॥

एतन्ननन्तरतिर्नर्वादिर्मर्षेषु चार्त्विः ।
 द्विपः सोऽयमनं च्यं तदीर इव नीरुदः ॥ १७९. ८ ॥
 उभयैःनरार्पित्वात्मानर्वाचो पश्यत्तथा ।
 अपान्तरा ममसोऽर्थं नामो नाग इवाशुना ॥ १७९. ९ ॥
 इत्यथैवकलाक्षेत्रादिशेषशुभगाहृतिः ।
 पूर्णचन्द्रोपमा चन्द्रोदरः स्म भजते युवा ॥ १८०० ॥
 सद्दर्शनगतागम्य सनिगागम्य सन्निवणः ।
 गत्वा नीतिश्रवणस्य शिक्षार्थमयमर्षितः ॥ १८०१ ॥
 भर्तारं गान्द्रपन्कूर्पतन्तलान्द्रन्तकान्तिभिः ।
 मन्धी पुरः कुमारस्य नर्तयामास भारतीम् ॥ १८०२ ॥
 इत्थं पश्चिञ्जयासि स्वायर्षमुज्जवालयामि तम् ।
 आत्मा रात्रौ न लुह्वयेति किञ्चिद्विन्म तथाप्यदम् ॥ १८०३ ॥
 शुभ्युल्लंघणः कामविद श्लोकधिषां नयः ।
 परश्लोकधिषां धर्म इव तीर्थेऽदेहितः ॥ १८०४ ॥
 पूर्णः सेवाहृतां रात्रौ धर्मगेर मनोरथः ।
 न देयः पानरुनेव मन्थुत व्यगनोद्दयः ॥ १८०५ ॥
 बन्धुदुः प्रार्थितं वेगाद्दर्मस्त्वमार्थितं चिरात् ।
 दुर्यं च प्रार्थितं वीर्यो दले सेराभृतां नृपः ॥ १८०६ ॥
 धीषु शीषु च नो गतेर्न विश्वासश्च रस्यते ।
 जीवतां व्यमनापोर्णमृतानां नरवाय या ॥ १८०७ ॥
 कीर्तये धर्ममन्त्राय रक्षणीयः सदोद्यमः ।
 स्वल्पमग्निं नृणान्तीव कीर्तिगन्थाभु नश्यति ॥ १८०८ ॥
 नृणां रूपं न रूपं स्यादानं रूपं जगन्मुदे ।
 धर्मक्षन्दो वरं कृष्णोऽप्यवर्षन्विशदोऽपि न ॥ १८०९ ॥

श्रीरत्नसेनः कुजन्वी चयस्यः परमो मम ।

निगर्थे ष विद्योत्तंसः रा त्वां मवि निपुक्तवान् ॥ १८२२ ॥

इत्थं पृथ्वीभुजद्वेन स पृष्टो हृष्टचेनता ।

रवाभिभूतनीप्तो दूतो वचनमाददे ॥ १८२३ ॥ युगम् ॥

कस्तस्य कुशलदशो यस्ते हस्ते ऽपितोदपः ।

स्वामिन्तंकुचगि कापि किं रवेः फेलिवारिजम् ॥ १८२४ ॥

न स्वस्य किञ्चिदप्यल्पं स भूव भवद्रुतः ।

विभोरन्तःपुरक्रीडाचकोर इव मन्यते ॥ १८२५ ॥

मर्त्यलोकार्य यत्कार्यमस्ति तस्यास्मदीनितुः ।

तन्समाकर्णय शोणिवर्णिनीकर्णकुण्डल ॥ १८२६ ॥

अस्ति श्रीरत्नसेनस्य कल्पत्रं रयमञ्जरी ।

षा विराजति तत्तुष्यपादपद्मेव मञ्जरी ॥ १८२७ ॥

कल्यावती तु तत्कुक्षिकमर्त्यरमराश्रिता ।

अस्ति तस्य गर्दनेनुस्तनया नयनोन्सवः ॥ १८२८ ॥

अदृष्टदूर्ध्वं शीलय्य रुदया संमृतेरपि ।

तत्तदस्यां तदालोकभृतोऽङ्कण्डामिवागतम् ॥ १८२९ ॥

तस्या धिपं सनातोस्य स्वतो ऽप्युपरिवर्तिनीम् ।

द्वियेव हृदये स्तीना एषं तस्यां कल्यावन्दिः ॥ १८३० ॥

रामत्पमी मिनग्रन्यनिनाज्ञाजिनभक्तिभिः ।

व्याप्तकर्णशिरोहृद्भिर्गोणाग्निलविभूषणा ॥ १८३१ ॥

दिष्टुते नन्दनैर्नापि तथा भूपो यथा तथा ।

नावदप्यगिस्तथा भाति गिरीन्द्रो गङ्गया यथा ॥ १८३२ ॥

नरेन्दुना सभादानदेशगरभूमिषु ।

सर्दर मंघरत्येषा नित्यं कान्तिरिवान्मजा ॥ १८३३ ॥

उत्सङ्गसाङ्गिनीमिनां कदापि कलयन्नृपः ।

भृपितां भूरिभिभूषैः सभाभुवमभासयन् ॥ १८३४ ॥

अस्या रूपकलाशीलैः समः को ऽस्ति क्षितौ वरः ।

इत्यपृच्छन्नृपो दूतान्प्रभूतावनिचारिणः ॥ १८३५ ॥

यावद्ददन्त्यमी किञ्चित्तावन्नृपतिनन्दनी ।

नाहं विवाहं वाञ्छामीत्याह सा हर्षशालिनी ॥ १८३६ ॥

अथेनामभ्यधाद्भूमिविभुर्वलक्ष्यलक्षणः ।

पाणिग्रहस्य विमुखी वत्से त्वच्छेमुपी कथम् ॥ १८३७ ॥

न गतिः स्फुरति स्वान्ते येन केन विना तव ।

म न्वया श्वशुरावासे कायच्छायवदेप्यति ॥ १८३८ ॥

चेन्म्लायसि वियोगे मे तडागस्येव पद्मिनी ।

आनेप्यामि तदत्रैव मरालमिव ते वरम् ॥ १८३९ ॥

राम्यं यत्किञ्चिदन्यद्वा दूरं तन्पूरयामि ते ।

वन्मे विवाहमात्सर्यमुन्सारय मदिच्छया ॥ १८४० ॥

इत्याग्रहमहीयस्या महीपस्यापि भाषया ।

मेव विवाहवार्तामप्यमन्यत न कन्यका ॥ १८४१ ॥

न कन्ययमेतान्ते पृथिवीरान्ताकान्तया ।

विराटाय मुहुः पार्थ्व्यमानात्त गिरं चिरान् ॥ १८४२ ॥

गथात्रये विज्ञाता यो याना नार्थन्तरं न यः ।

मानर्मा तेन केनापि कृतिना परिणायय ॥ १८४३ ॥

एत नृपनं देवोमुपादाकर्ष्य पार्थिवः ।

गतावच्छ्रुते वीरानादानुं वैपयचगन् ॥ १८४४ ॥

नृप नृपनमा मौहृदम्य पर्वा भगम् ।

:पार्थिव्य पश्चिनां राज्ञा विज्ञावितमिदं वचः ॥ १८४५ ॥

पदेव कन्यया राधावेधे वरपतीकृते ।
 चन्द्रोदरस्य योधन्वनिन्द्यामि मितमानसः ॥ १८४६ ॥
 चन्द्रोदरं विना को ऽपि गथावेधाय न शयः ।
 इत्यस्यैव यतो व्यदत्तमातृता दोर्भूतः परं ॥ १८४७ ॥
 दिग्ग विज्ञाकिन्द्र चन्द्रोदरविदोऽग्ने ।
 धेकं दृशती स्नेहप्रनिर्दोर्नविदावयोः ॥ १८४८ ॥
 ते धीमत्तमेनस्य याविकेनाक्षितम्पयः ।
 र्णोपविनरोमाक्षयक्षुः सितिरामुवः ॥ १८४९ ॥
 राधावेधोत्तुके लज्जमानं पाणिपदोक्तिभिः ।
 अस्मिन्महोत्तरे चन्द्रोदरं गारुडवारिणम् ॥ १८५० ॥
 पुष्पम् ॥

मत्ताददानादानन्दरूपे दूते गते च तः ।
 चतुर्दशमूतारः कुमारः पापलङ्घनुरा ॥ १८५१ ॥
 यदवनिर्दिष्टेनौषधेरेण्यनेष वरीहृणम् ।
 व्यञ्जयन्त्या चरि विन्धे हतः पृतनपाथितः ॥ १८५२ ॥
 पद्मप्रसङ्गतान् रजैर्निर्गम्यन्मन्निर्हरान् ।
 जयभीमद्वयवीराभुधरान्गन्धर्गिण्पुरान् ॥ १८५३ ॥
 त्वराधराभिरायाजि ह्युर्जनमनोऽपि ।
 आकर्षणीषु बेगेन दण्डवन्वाभिरानिषु ॥ १८५४ ॥
 गतास्तर्तिर्धुर्धुर्दक्षिणा सितिषु स्वराह ।
 अस्मत्पाशादुपेतभिः वरुणामालोचनम् कथान् ॥
 गणदक्षिणुलं पाण्डुनिषेधी च स्वर्धरेणः ।
 अस्मिन्महोत्तरे वीरिणो दक्षिणोऽपि ॥ १८५५ ॥
 इतुं च अदिशो वन्द्याः सुमनसवद्विद्वताः ।

खनन्ढरिखुरः क्षोणीं कुर्वन्पद्यां रजोभरैः ॥ १८६७ ॥

ग्रामरामाभिराकृष्टदृष्टिभिः स्मितदृष्टिभिः ।

असंस्कृतमनोज्ञाभिरनाकृतं निरीक्षितः ॥ १८६८ ॥

दधिमारदधिसीरैः स्वैर्मनोभिरिवोज्ज्वलैः ।

प्रथितोपायनान्ग्रामदृद्धान्संमानयन्पाथि ॥ १८६९ ॥

सिञ्चन्दिस्दद्वन्द्वानां दानाम्भोभिर्वनद्रुमान् ।

दुस्तराः सुतराः कुर्वन्नुर्वीधुलीभरैर्धुनीः ॥ १८६० ॥

गिरिमध्याध्ववैपम्यं भिन्दन्स्पन्दननेमिभिः ।

क्षोभयन्नटवीसिंहान्सिंहनादैर्धुजाभृताम् ॥ १८६१ ॥

अज्ञातपथसंचारो त्रिदग्धानां कथारसैः ।

क्रमात्कुमारः काष्पीत्यपत्तनाभ्यासमामश्नु ॥ १८६२ ॥

॥ एकादशभिः कुलकम् ॥

सन्मान्य रत्नसेनेन कुमारः स्थापितस्तनः ।

सुधाकरकरध्वंसोद्दामधामनि धामनि ॥ १८६३ ॥

धनुर्धरैकधौरेयमन्यैरन्यैरपि द्रुतम् ।

अपूरि पूरियं वीरं राधावेधाय धावितैः ॥ १८६४ ॥

ततो ऽलंकृतमालोन्ध्वजच्छायादिरक्षितैः ।

कलशैर्मन्यथस्पष्टनिधानकलशैरिव ॥ १८६५ ॥

विलासमण्डपं भूमिमण्डलाखण्डलस्ततः ।

अकारयन्मणिध्रेणिश्रीहसन्मञ्चसंचयम् ॥ १८६६ ॥ युग्मम् ॥

तत्राहूय न्यवेदयन्त क्षुभमाजो महीभुजा ।

षमां तेषु त्विषा चन्द्रोदरश्चन्द्र इवोदृषु ॥ १८६७ ॥

वन्द्ययोर्व्योम्नि यन्त्राग्रे षोडशद्वादशारयोः ।

मृष्टिमंहाररूपेण भ्राम्यन्तोरथऊर्ध्वयोः ॥ १८६८ ॥

चक्रयोरुपरि न्यस्य भ्रमन्तीं काष्ठकच्छपीम् ।
 अधस्त भूतले पात्रं हैमपञ्चैर्धृतं घृतेः ॥ १८६९ ॥ युग्मम् ॥
 ऊर्ध्वीकृत्य करं भूयः पश्यतां सर्वदोष्यनाम् ।
 सनीरनीरभृदीरगम्भीरध्वनिरभ्यधात् ॥ १८७० ॥
 वेगाभोगभ्रमचक्रद्वारान्तः खवर्त्मना ।
 सिञ्चेषुं दत्तहास्ये घृतान्तःप्रतिविम्बिते ॥ १८७१ ॥
 मभ्रमत्कच्छपीवामविन्दोचनकनीनिकाम् ।
 यो मेत्स्यति स एवास्मत्तनयां परिजेप्यति ॥ १८७२ ॥
 ॥ युग्मम् ॥

इत्याकर्ष्य गिरं कोऽपि स्मापश्चापमुदञ्चयन् ।
 राधायन्त्रतलं माप योयवियैकदुर्मदः ॥ १८७३ ॥
 तन्युक्तः खं ययौ बाणश्चक्रमुन्मुच्य वामतः ।
 द्रुवभ्राम्पदरोद्धादहभ्रमपयादिव ॥ १८७४ ॥
 वेध्याध्वानं मुहुः सैप क्णदीतीव कौपतः ।
 बाणः कस्यापि भूमर्तुरं चक्रस्य विद्ववान् ॥ १८७५ ॥
 अस्माभिः सह वेगेन स्पर्धते ज्ञातिरिति कृषा ।
 अरैर्भ्रमद्रिश्चक्रस्य कस्यापीषुर्विखण्डितः ॥ १८७६ ॥
 कच्छपीदग्निदे मुक्तयकारैः स्वलिप्तः पतन् ।
 कस्याप्यूर्ध्वमुग्वस्योर्ध्वं तस्यैव विद्ववान् ॥ १८७७ ॥
 कश्चिद्दिगुप्यतो वीक्ष्य हस्यमानाङ्गैर्नर्तयान् ।
 मातोऽहं द्रुमेवेति यश्चाग्रादपि नोत्थितः ॥ १८७८ ॥
 श्रीकृते किं न लज्जेऽमम्पस्त्रा दर्शयन्कलाम् ।
 इत्युत्तरो राधां कोऽप्यवज्ञातवान्ममन् ॥ १८७९ ॥
 उत्तरोऽपि स्तेषु राधावेधनिषेधिमिः ।

गयावकथयन्नेव कश्चिदुत्थाय मञ्जतः ॥ १८८० ॥

इत्थं विमंस्थुले राजकुले काम्पीन्यपार्थिवः ।

एत्य चन्द्रोदरस्याग्रे जाग्रदुद्गर्जर्गजिगौ ॥ १८८१ ॥

उत्तिष्ठोत्तिष्ठ कोदण्डरुत्याधुर्यं दधुर्यतः ।

वीरा मुखेऽप्यथत्वंदुःकीर्तिमिव कालिकाम् ॥ १८८२ ॥

मन्ति वीरास्त्वमेवासि राधावैपथिर्था वृषः ।

सन्ति तेनस्त्रिनो भाम्बानेव रात्रिसये क्षमः ॥ १८८३ ॥

मानवेन न केनापि तेभ्या राधेति निश्चयम् ।

पिथो लज्जापहं राज्ञां हर साम्यधिया सह ॥ १८८४ ॥

इत्यस्य वाग्भिरुत्थाय बहोलीलापितं गतौ ।

जगाम रामम् राधां हमाद्भिर्वीक्षितो नृपैः ॥ १८८५ ॥

पोदने धन्वनि स्त्रैरमात्तरन्दितमज्जिते ।

संदभौ तत्र मूल्यमग्निर्वं स विनिर्वं कृती ॥ १८८६ ॥

धृते प्रतिमितं लक्ष्यं भ्रमदालोक्यभ्रमम् ।

इदं मद्गुरिहायार्तान्यात्तत्पथ स्थिरां वृषम् ॥ १८८७ ॥

एत्यन्यममूर्खीं धृत्वा विगिम्सस्य शिष्यामणी ।

निरमाकृष्टकोदण्डधियन्यस्त इव स्थितः ॥ १८८८ ॥ गुणम् ॥

नडागाग्रे च लक्ष्ये च हृदयस्पर्शया इयात् ।

राज्ञां विरभे रग्युत्पदेदि ने पादि रां सुदुः ॥ १८८९ ॥

न च वृषच्छरं श्रेष्ठि न च भे संवत्सराः ।

एत्यपव नदा रिष्टं विस्मितैर्वीक्षितं नृपैः ॥ १८९० ॥

नन्वय वराधयेयीयासामसु रामसुः ।

नवाय भवददस्य कर्तुं भ्रातराभूशामम् ॥ १८९१ ॥

नान्वय नानमन्वावमदार्तं राग्यभूशामम् ।

१८९२-१००३] वागुपूज्यचरितम्

पूःप्रवेशं नरोशनं कुमारः फारितस्ततः ॥ १८९२ ॥
 राजन्कोके ततः पाणिग्रहमाह्लिकोन्मुके ।
 आनन्दमुन्दरे ज्यत्त सा कन्या म्यानमाननम् ॥ १८९३ ॥
 तादृशोदयदानन्दमन्यमन्यरया गिरा ।
 अपैनामभ्यधादुःखपञ्जरी खमञ्जरी ॥ १८९४ ॥
 वत्से कृतस्नपरीवारमुखवारिरुहसपां ।
 कान्दिता कलयस्यैवमयापि वदने कथम् ॥ १८९५ ॥
 रूपे निरूपमः काम्यकलावलिबिलामभः ।
 अपूरयत्तव भद्रां शृद्धान्वयनृपान्नमः ॥ १८९६ ॥
 धीरोदात्ताहृतिरुक्ष्यदाक्ष्यदाक्षिण्यपुंगवः ।
 नायं सपत्नीदुग्धं ते कदाचिदभयिष्यति ॥ १८९७ ॥
 यन्मे तन्मुञ्च वैमुक्त्यं क्षितं भातु भवन्तुस्वम् ।
 सगे ऽत्र म्यजनानन्दक्षीरनीरनिवेदिषुः ॥ १८९८ ॥
 इत्याकर्ण्य गिरं मातुः सा तुपारकरानना ।
 ऊचे भ्रूचेष्टैर्नरन्तः मृगयन्ती श्रुत्वं पराम् ॥ १८९९ ॥
 मातः कानरता नास्मि मपन्नीभ्यः कदापि मे ।
 मत्तश्चेन्कर्मवन्धं ताः क्षुर्पुरीर्ष्यामु तद्भयम् ॥ १९०० ॥
 यद्यथैता भविष्यन्ति तदतिप्रीतिरीतिभिः ।
 निन्तयिष्यामि ता भर्तृमुन्दरीः सोदरीनिव ॥ १९०१ ॥
 तदेतचेतसि न मे मातर्मात्रिन्यकारणम् ।
 धत्ते ऽस्मिन्न्यस्तामिध्वारिः किं संज्ञोचनिमित्तताम् ॥ १९०२ ॥
 किं तु प्रतिज्ञा मे ऽगूरि राधावेधेन नामुना ।
 अन्यः स राधावेधो ऽस्ति येन मे हृन्महोत्सवः ॥ १९०३ ॥
 श्रीः सन्कर्मदुःकर्मचक्रयोर्विदनापयैः ।

भ्रमद्भिः सृष्टिसंहारकमेणान्तरितं द्रुतैः ॥ १९०४ ॥

भ्रान्तं संदेहयन्त्रेण विचारविशिखेन यः ।

मृक्षं भिन्यात्परं तत्त्वं राधावेधी स मे प्रियः ॥ १९०५ ॥

॥ युग्मम् ॥

इत्यस्यां विकसद्वाचि श्लोको ऽयमुद्भूद्भुवः ।

लीलावातायनतलात्सदसा राजमार्गतः ॥ १९०६ ॥

ईदृशराधावेधेन कलावत्या मनःप्रियः ।

एकचन्द्रोदरो विश्वमौलिवती जयत्प्रथम् ॥ १९०७ ॥

इत्युपैश्रुतिमेवानुमोदमाना प्रमोदिनी ।

ददौ जालान्तरे नेत्रं पुञ्जा सह नृपप्रिया ॥ १९०८ ॥

असौ पुरःपठद्वन्दिनिवहं वाहवाहनम् ।

पथि चन्द्रोदरं वीरं संचरन्तमलोकत ॥ १९०९ ॥

चन्द्रोदरस्य पुञ्जाथ वीक्षमाणा मुखं मुहुः ।

अनुपह्लाच्छिरःकम्पमन्वभूद्व्रमञ्जरी ॥ १९१० ॥

कायं कृतीन्दुर्यातीति पृष्टा दिक्करिका तथा ।

कापि गत्वाशु विज्ञाय समागत्य व्यजितपत् ॥ १९११ ॥

अजायं देवि मन्त्रीन्दुमतिसारगिराचलत् ।

पुरान्तस्तीर्षकृद्यैत्यपरिपाटीविधित्तया ॥ १९१२ ॥

वार्तिया च तथा चन्द्रोदरधीदर्शनेन च ।

मीता कलावती किञ्चिद्भेजे पाणिग्रहस्पृहाम् ॥ १९१३ ॥

अथाकारयदावाधिभिलितस्वजनव्रजम् ।

चन्द्रोदरकलावत्योर्नृपः पाणिपहोत्सवम् ॥ १९१४ ॥

विदुषो ऽपि पठन्मूर्खं तिष्ठेत्यासिष्य संभ्रमात् ।

अपारं कारयन्तीषु गोपट्टदासु हर्षतः ॥ १९१५ ॥

भौचि

ताम्यूलपूरणस्यूलकपोलासु पुरन्धिपु ।

नसत्युद्भुमकीमुम्भशोभागूपदुल्लुपु ॥ १९१६ ॥

पठत्यन्वपमुचाले यैनालिकतुले अभितः ।

वाद्यमानेषु वाधेषु सान्द्रमन्द्रतरम्बरम् ॥ १९१७ ॥

त्रिया न्यामुग्वयोः स्यः स्वगन्मुग्वीक्रियमाणयोः ।

वपूटीवरयोर्जायमाने तारसजे मुहुः ॥ १९१८ ॥

भापूर्णगगनो मप्रसुवनध्रवणेन्द्रियाः ।

उत्रभुल्लुमुलः को जपि दिग्भिनिभ्रंजभूमि ॥ १९१९ ॥

पञ्चभिः कुल्लम् ॥

ततः किमिदमित्युषभ्रुल्ले ततचक्षुषि ।

उन्नन्धरे धराधीनचन्द्रे चन्द्रोदरे जपि ष ॥ १९२० ॥

फो जप राजपुमानेत्य वैधुर्मग्लपितम्बरम् ।

उत्ते वाचा न्वराचारकण्ठशोषेण रुसाया ॥ १९२१ ॥

गमागो गगनस्यैव व्यागो विन्ध्यगिरेरिव ।

स्यामिन्द्रस्वटीभादिगुरुः पितृपतेरिव ॥ १९२२ ॥

शृण्वाधलितदन्तापो गमितकितदिग्गतः ।

दृगोचरस्य नामापि नाशयन्गाप्रवर्द्धनः ॥ १९२३ ॥

पुगदृधेणिकापुग्मग्लुपमहारयः ।

दिग्गापहापगापृ इव दूरसमुक्षतः ॥ १९२४ ॥

पन्यः कश्चिदुपायातः युतो जपि नगरान्तरम् ।

भ्रूङ्गीतयज्ञा लुब्धैर्दानवारिणि वारणः ॥ १९२५ ॥

चतुभिः बलापकम्

तद्विया स्तम्भमुन्मूय गजा गर्बदिसाम्भनः ।

पलापीचक्रिरे न्यस्य कर्जेभ्योऽप्रिपु वापकम् ॥ १९२६ ॥

पलायमाना हरयो रयोपहतमारुताः ।
 ललङ्घिरे मियो मार्गरोधक्रोधसमुद्रुराः ॥ १९२७ ॥
 सणत्करोत्यपि जगन्न येषां पतितं दृशि ।
 वीरैस्तैरप्यहो हस्तस्रस्तशंखैः पलायितम् ॥ १९२८ ॥
 किं वा बहु वदाम्येष मास एवेक्ष्यतां स्वयम् ।
 नद्रत्नकालकल्पान्तकालमेध इव द्विपः ॥ १९२९ ॥
 इत्युत्तया सपरीवरी तौ कुमारधरापती ।
 रभसाभ्युत्थितौ नागमैक्षेतां कथिताधिकम् ॥ १९३० ॥
 पावत्पश्यति भुजानिस्तावद्वाताचृणैरिव ।
 द्विपावस्तीर्जनैः शून्यं कृतं भूतलप्रगतः ॥ १९३१ ॥
 द्विपे अस्मिन्दलयत्यद्रजालाट्टालकमाश्रिताः ।
 पुरस्य कृपया कम्पमानौ भूपतिरभ्यधात् ॥ १९३२ ॥
 को अयस्ति सत्रिपापुत्रः कुप्रचिन्मद्यमूचये ।
 दोर्वलेन पुरं पाति पान्यमानं द्विपेन यः ॥ १९३३ ॥
 इत्युक्त्वा पार्थिवः वशुर्पश्य मय्य मुखे ददौ ।
 वीरः सद्यो नरोदेव स ग न्यगमुत्सतां दधौ ॥ १९३४ ॥
 ततः कृतमहाक्रन्दे तस्मिन्नन्यातुरे पुरे ।
 षट् वधूत्तरीयेगोत्तरीयं प्रोञ्जय रंहसा ॥ १९३५ ॥
 पर्पुण्ड्रन्योश्रोमाश्रकञ्जुको वापनन्दनः ।
 रे रे मा मेति मानङ्गं कन्दीरवरवो अगदत् ॥ १९३६ ॥
 नन्नादपयमंभ्रान्तः स्मिन्वा स्तम्भ इव सगम् ।
 र्भं चैनः पर्यवम्याय ह्युधा तं मन्यथापत ॥ १९३७ ॥
 न कृष्णो वापमागेन शक्तौनि वञ्चितुं भरात् ।
 इत्यस्याधिन्य तस्यार्षं कुमारः पेशकं गतः ॥ १९३८ ॥

नमन्वचलन क्रोधाद्वलेन मबलो गजः ।
 पुच्छमूलस्य एवामुं व्यथयन्नभ्रमद्गटः ॥ १९३९ ॥
 इत्यभ्रामि चिरं कौतूहलाद्वीरेण वारणः ।
 क्रोधद्रेपादिवोपाढ्यः क्षेत्रज्ञ इव फर्मणा ॥ १९४० ॥
 उद्यमवामपार्श्वान्निभ्रान्तिभ्रान्तिस्फुट्टद्रुपुः ।
 मुद्ग एव तदा तस्यां स कृत्रिम इव द्विपः ॥ १९४१ ॥
 खेदाच्छुष्यन्मदं भोगभिःश्वासं पीळ्दीक्षणम् ।
 उपेत्याग्रे कुमारस्नं करेणाताडयत्करे ॥ १९४२ ॥
 क्रोपतापाद्गन्धके इव रक्ते दधदृशी ।
 चिक्षेपास्मिन्करं कुम्भी दुष्टः फणमिवोरगः ॥ १९४३ ॥
 नश्यंस्तिष्ठन्पतमुपभृपजन्मा तमग्रहः ।
 गजमाकुलयद्दुष्ट ऋणिको यनिकं यथा ॥ १९४४ ॥
 वेगाददृष्टोत्पतनः स्थिरं किल शिलामयम् ।
 कुमारो ज्य तमारोहलोकाग्रमिव योगवित् ॥ १९४५ ॥
 तद्दीक्षाकौतूकोचाले जाने जाले जडिनां ततः ।
 पत्नीवोदपतन्ध्वीभागाभागाप्रणीर्दिवि ॥ १९४६ ॥
 तरदग्निं दिवि श्यामश्यामथीः सामनो लसन् ।
 कुमारघुतिभिस्तारतदित्वानिव तोयदः ॥ १९४७ ॥
 एष यात्येष यातीति जने जाग्रदुन्स्वने ।
 करी कुमारमाणिस्यतस्करो ज्यं तिरोऽभवन् ॥ १९४८ ॥
 क्रिमेतदिति विन्नार्तिनिधयैधिप्रगौरिव ।
 जनैरजनि दुःखम्य चित्रशालेव सा पुत्री ॥ १९४९ ॥
 नयनं कप्रिये तत्र कुमारं करिणा हते ।
 स्वसर्वस्वमिबामोचि जनानां नयनैः पयः ॥ १९५० ॥

चित्तमियवियोगार्थं साधि भूपालकन्यका ।

दुःखौपर्यं ममास्त्वग्निरेत्पृथ्वीराददे वचः ॥ १९६३ ॥ युग्मम् ॥

आभूपरङ्गपर्यन्तं जनानां परणार्थिनाम् ।

तदा तदेव वचनं समं ब्रह्मैवजायत ॥ १९६४ ॥

इत्येकमतमाश्रित्य मत्पक्षे कर्मसाक्षिणे ।

जनो ययौ चित्तार्थिं नदीतीरमहीतलम् ॥ १९६५ ॥

व्यभज्यत जर्नईरादिह स्वम्य चित्ताकृते ।

खण्डं खण्डं भुवः खड्गकर्पणैर्मित्तुमङ्गुलैः ॥ १९६६ ॥

फलयाणतुल्यमूल्यात्तैः काष्ठमण्डकदम्बकैः ।

अहम्पूर्विकया तत्र व्यरच्यन्त जनेक्षिताः ॥ १९६७ ॥

तथितानालमालोचय भविव्यत्तापशङ्कया ।

समकम्बन्त कसीमशुजलस्यन्ददेवताः ॥ १९६८ ॥

विन्यम्य तृणप्लेषु शार्ङ्गं मम्मिन्नस्ततः ।

जीवितम्येव नासीरं सपीरं मुखतो वक्षिषत् ॥ १९६९ ॥

मुग्धमारुतवीचीभिः मेरिताभिर्मुद्गुर्मुद्गुः ।

विलसो ऽजनि लोको ऽयं नाज्वलज्ज्वलनः पुनः ॥ १९७० ॥

जनितम्यान्त्रोपापप्रजेनापि जनेन सः ।

नाग्निज्वालयितुं शक्ये कुतुकीवानिलैर्हिसन् ॥ १९७१ ॥

विलसा दिशु विशिप्तचक्षुः श्मापंसृता ततः ।

ददर्श दूरतः स्रजपोत्सर्गसंवर्गितं त्यतिम् ॥ १९७२ ॥

दर्श्या च युक्तं कारुण्यमुपाध्येरम्य संनिधी ।

एतावज्जनतामृत्युहेतुर्भवन्ति नानलः ॥ १९७३ ॥

तद्वन्दे ऽहमसंदेहं स्वार्थसिद्धयै जवादयुम् ।

भान्नीच्छाकल्पतरवो गुरवो भृशपीडिताः ॥ १९७४ ॥

इत्यगच्छद्वियं स्वच्छमतिर्यतिनतिस्पृहा ।

साधुदर्शनमानन्दैर्जनैरनुगताखिलैः ॥ १९७५ ॥

तं नन्वाथ मुनेर्व्यक्तभक्तिभासुरमानसा ।

जगात् जगतीनाथमुता दुःखोन्नितं वचः ॥ १९७६ ॥

किं कृपाद्ये न्ययागोषि तपःशक्त्या ज्वलञ्जिस्वी ।

शिखिजित्त्वग्नापार्ते न किं जानास्यगुं जनम् ॥ १९७७ ॥

ईदृक्कापानुरं नहि संयमामृतसागरे ।

इमं निमज्जय जनं भगवद्भगतां हित ॥ १९७८ ॥

पार्थिव्याय संमाग्यारट्वा मुनीश्वरः ।

जगौ माक्षादवज्ञानद्राक्षावर्लाफलं वचः ॥ १९७९ ॥

दानशीलनपोभावजित्वरी पुण्यसंपदा ।

गार्हस्थ्ये भाविनी त्वत्तः शासनस्य प्रभावना ॥ १९८० ॥

तत्कल्याणिनि मा कार्पीरिदानीं संपमोद्यमम् ।

मृरिभोगफलं कर्म न्वयि किञ्चिच्च चञ्चति ॥ १९८१ ॥

उद्यमो ज्यं यदर्थं स चतुर्थे ऽह्नि समेष्यति ।

राजपुत्रः स नु यथा विद्यते श्रूयतां तथा ॥ १९८२ ॥

अस्ति पृः स्वस्तिपूर्णश्रीर्विंताद्याचलमण्डनम् ।

विदिता मल्लिका नाम्ना पुरचक्रमतल्लिका ॥ १९८३ ॥

नयी रत्नाद्भूतो नाम महोदापपराक्रमः ।

विद्याभग्धरस्तारविद्याशक्तिर्भुनक्ति निमेषे ॥ १९८४ ॥

तस्य लीलायतीकुक्षिनलिनैकमराजिका ।

सुतार्स्ति रुक्मिणी नाम रूपश्रीरिव रूपिणी ॥ १९८५ ॥

सां क्रांटे क्रीटयन्मभ्यानुवाच द्वास्तने ऽह्नि सः ।

वरां ऽस्ति कथिदप्येनदनुस्वपः सितापिनि ॥ १९८६ ॥

१९८७-१९९७] षोडशोऽथैवचरितम्

तः खेचरवस्त्रेभ्यः धृत्वा सदधिकथियम् ।
 त्वत्प्रियं खेचरापीडः स कुमारमहारयन् ॥ १९८७ ॥
 तेन कन्याविवाहार्थं कुपारो ऽभ्यर्पितस्ततः ।
 नयधर्मसदाचारसत्पथीरभ्यपादिदम् ॥ १९८८ ॥
 अथैव देवधर्मादोद्दिष्टिरूपमयधियम् ।
 दग्नीत्याख्यातरीलादिगुणां पर्वण्यं षड्म् ॥ १९८९ ॥
 सती रूपवती चैकामद्रीकृत्य मृगीदशम् ।
 कस्यै मुग्धाय सुमुग्धी द्वितीया परिणीयते ॥ १९९० ॥
 वरं काराष्टदक्षिणो वरं देगान्तरभ्रमी ।
 वरं नरकमंचारी न द्विभार्यः पुनः पुमान् ॥ १९९१ ॥
 अभूषितो वृद्धायति नामोत्पम्बुच्छ्रामपि ।
 अज्ञातपदः ज्ञेते भार्याद्वयवरो नरः ॥ १९९२ ॥
 दुर्मगापि विरूपापि सपत्नी सुभुवामपि ।
 गात्रमात्रं मदाप्यन्तन्मत्तापःशल्पमुल्लसेत् ॥ १९९३ ॥
 नचाहउपेयमीषमरमव्यसनिना मया ।
 मुग्धीसंबन्धवन्धस्ते रुचिनो ऽप्युचिनो ऽपि न ॥ १९९४ ॥
 इत्युक्त्वा विस्ते धर्मनिस्ते वृषजन्मनि ।
 विषाधरापियो जिहासेत्यन्दोन्वपद्विरम् ॥ १९९५ ॥
 मन्पुत्री परिणीयासां द्रष्टव्यापि इदानी न ।
 किं वृद्ध महाभाग भाग्यमेतावतापि मे ॥ १९९६ ॥
 इत्यादिभिर्गिरा भार्यस्यैरोष्य विवाहितः ।
 कृत्वा मण्डपरात्रिं स संकल्पेनः समेष्यति ॥ १९९७ ॥
 त्रिभिर्विज्ञेपकम् ॥
 इति तन्कथयादिभ्य सो ऽमिस्तन्म कथां च नाम् ।

चचार चारणमुनिर्मनुष्यामहते पथि ॥ १९९८ ॥

इद्वय द्वि स्थितः पाल्यः कुमारागमनोत्सवः ।

इत्यालोच्य जनैस्तस्ये तटिनीतट एव तैः ॥ १९९९ ॥

एष्यन्त्यश्च कुमारेन्दुर्नान्यथा मुनिवागिति ।

चतुर्थाहनिर्णीथे ऽपि स जनो जागरी स्थितः ॥ २००० ॥

रे रे मया हृतां कन्यां व्यूद्य नीत्वा क यास्यसि ।

अयं न भवसि क्षिममस्त्रमस्त्रज्ञ सज्जय ॥ २००१ ॥

रे रे वधूं मया व्यूढामेतामाच्छेत्तुमिच्छसि ।

एभिरेव पर्दरेटि पातयामि शिरस्तव ॥ २००२ ॥

एवं वधुविरोधेन क्रोधेन व्योम्नि धावतोः ।

कयाश्चन जनेनोद्यैरुक्तिप्रत्युक्तयः श्रुताः ॥ २००३ ॥

त्रिभिर्विशेषकम् ॥

किमेतद्रिति संभ्रान्तः स जनो दिवि दत्तदक् ।

स्वङ्गमहारम्याट्टकारान्महुंकारानरुर्णयत् ॥ २००४ ॥

मा भद्रिह कुमारेन्दुः म्याशेत्तज्जयतादसौ ।

इत्याममुक्तयो ऽन्योन्यं जनस्याकुलचेतसः ॥ २००५ ॥

एतस्मिन्नन्तरे एव गक्षतक्षतजट्टिष्ठत् ।

पपान पुक्ष्यः को ऽपि दिवो दीप्तवपुर्व्यमुः ॥ २००६ ॥

हा नाथ मां द्विपानेन द्विपमार्णां न पासि किम् ।

रणाग्रपरणो ध्यानसिद्धिसिद्धिः पुरो ऽति यत् ॥ २००७ ॥

एवं मदन्याः कस्याधिदूरं दूरं मृगादिशः ।

शृश्रुते द्विपमागाया इव व्योमाध्वनि ध्वनिः ॥ २००८ ॥

गुणम् ॥

पुनांषं पतिं यावदपिनक्षत भूतनिः ।

उपाम्पन्न ताचने कुपारं पक्षिणार च ॥ २००० ॥

निन्दन्मन्नामदर्येण महर्षेणपि भारतीम् ।

कुमारवर्णं वीक्ष्य मापुः पौगः पर्गं भुञ्जमं ॥ २०१० ॥

रगत रामपुरी तु यद्विःस्था शोकदर्पयाः ।

रचयन्ती चितापेत्रोपचितापिन्धनैर्षनेः ॥ २०११ ॥

मृत्पुट्यरगिनित्यग्रा ह्यापमुक्त्या निर्राश्य नाम ।

सर्वे कर्मनिर्माणमरगाम्नात्तराभवन ॥ २०१२ ॥

चिता कुमारमारोप्य मउपान्य उच्यते ततः ।

स्नान्वा नृपनिधुस्यनकस्या शम्पाकृते स्थिता ॥ २०१३ ॥

मन्वेन केचिदौचिग्याचरणेनापरे उपरे ।

लज्जया सज्जयामाशुक्षितायाशु निर्मा निमाम् ॥ २०१४ ॥

सणे मन्वस्य निकषे तत्र मशामवेतनः ।

सिन्धुस्नानविधानादिच्छलान्के ऽपि सत्यापिताः ॥ २०१५ ॥

वपाभयद्वयीकृन्तवपया चिन्तयाशुम्पाः ।

मन्दं मन्दं परे चतुर्धितापत्रामपक्षनम् ॥ २०१६ ॥

दपुः सत्त्वभुतः के ऽपि कपोलपुल्लोचनम् ।

द्विगुणं राजपुरीतः शीतविताविताग्गम् ॥ २०१७ ॥

धर्मं श्रीर्षमिनादण्डमिवादिशय कृतान्ततः ।

ध्रमपन्नः शिरपुत्रैर्ष्वेत्तन्नि स्या वितापयः ॥ २०१८ ॥

तापपन्नमन्तर्षवी उपाम्पाम्पान्मभलम् ॥

चकुम्भिर्द्विर्षमप्यामश्रापी चत्प विषे ऽपयः ॥ २०१९ ॥

ततधितरपुत्रग्यक्षरादेतिमन्वृतिः ।

शोमाशिताद्री तवादी वादशम्पदि भूदभुः ॥ २०२० ॥

तावदादान एवाहं तन्वाहं भजस्य वा ।

मिये त्वमेव मे प्राणाश्चितं चेत्युदमूद्वचः ॥ २०२१ ॥ युग्मम् ॥

ततः खे दत्तनयना नयनानन्दकं मियम् ।

समायान्तं विमानेन सापश्यन्मेयसीयुतम् ॥ २०२२ ॥

मियामौ मत्प्रियस्यापि तन्ममातिप्रिया ध्रुवम् ।

इति सा प्रीतिसरसां सपत्न्यामप्यदाद्दृशम् ॥ २०२३ ॥

किं जीवितं किमानन्दः किमुल्लासः किमुत्सवः ।

आयात्यसाविति स्मेरदशा केनैष नैक्ष्यत ॥ २०२४ ॥

पादन्यासः कुमारो ज्यमथ भूमिमभूपयत् ।

स्मेरयञ्जनवक्त्राणि कमलानीव भास्करः ॥ २०२५ ॥

प्रणमन्व्योमयुद्धादि पृष्टो राज्ञा जगाद सः ।

अभूत्कस्याप्यसौ मायाप्रपञ्चो वञ्चनाय वः ॥ २०२६ ॥

ततः क्षितिपतिः क्लृप्तकुमारागमनोत्सवः ।

ज्ञानैरानन्दयन्प्रथिमकरान्माविशत्पुरीम् ॥ २०२७ ॥

चेरं विरचितोद्दामतममापठिर्गौरवः ।

ततः कृती कृतार्थे स पार्थिवः स्वपमन्यत ॥ २०२८ ॥

हुगपृच्छयमानो ज्य पृथ्वीनेन स भूपम् ।

द्वाबाप्येण सन्कृत्य प्रेषितः मेयसीयुतः ॥ २०२९ ॥

न्ती पत्या समं पादौ मणिपत्य पितुस्ततः ।

धनेन विराजन्ती राजपुत्रीदमव्रवीत् ॥ २०३० ॥

ये धर्मरुचिनामा वो धर्मात्मा जस्ति धर्मवित् ।

। मेप्यतां धर्मकथासंवादाय मया समम् ॥ २०३१ ॥

श्वेथाय कुमाराय कुमारब्रह्मगार्पसी ।

पि धर्मगुनिर्धर्मरुधिः पुण्या सहामुना ॥ २०३२ ॥

न्यक्तान्दुःखयन्त्रेणानाहतानेष हर्षयन् ।

२०३१-२०४४ वाउपूज्यपरितम्

ततः फलत्रयवानवाप स्वो पुरीं वरः ॥ २०३३ ॥
समायातं तमान्त्रिक्ये पुत्रं मीतोऽथ पार्थिवः ।
राज्ये बलेन योग्यत्वादिभिर्पिच्योदितं व्रतम् ॥ २०३४ ॥
मन्त्रिन्यस्तमहीभारो महीपालसुतावंशः ।
विद्याधराधिपगुतां स नाचष्टे न चेतते ॥ २०३५ ॥
महोपातुः सुतां सा तु शीलशीलनशालिनी ।
दध्यौ सद्धर्मकर्मकविचारविशदां तदा ॥ २०३६ ॥
पत्युर्भवन्ति यावत्यो युवत्यः पाणिपीडिताः ।
पतिर्वारप्रमात्तासां सोऽदि तावदिनान्तरे ॥ २०३७ ॥
विलुप्य वारमन्यस्या रागादागामुकः स्वयम् ।
सृश्योऽपि शीलवत्या न क्षियोपपतिवत्यतिः ॥ २०३८ ॥
ततो विद्याधराभीशगुतावारनिवारणः ।
मापय कर्मयशुर्वीपतिः पाशाय जायते ॥ २०३९ ॥
केना सुप्रमुपायेन न्यायेन च बलेन च ।
तदारं वार्य आगच्छमागतो नेक्ष्यतेऽपि सः ॥ २०४० ॥
इति चेतसि निमित्त्य शीललीलावती नृपम् ।
सावददिनयानप्रवदना सदानागतम् ॥ २०४१ ॥
कुलीना निष्कलङ्का च कनिष्ठा सा यम स्वता ।
निरुप्यतेऽपि नो भूपरत्र किं रूपवन्वपि ॥ २०४२ ॥
पयोऽप्यसौ न पर्यह नयह न नयोऽप्ययम् ।
गोभ्राचारह नो गोभ्राचारोऽप्येव करोषि यम् ॥ २०४३ ॥
शुद्धधर्मनयाचारविचारिषु यज्ञः सृष्ट ॥ २०४४ ॥
इति प्रभृतिभिर्गोपापमहीभिर्भाषितोऽभितः ।

नाङ्गीचकार तत्कर्म तद्गुणोर्भिवशो नृपः ॥ २०४५ ॥

अनन्यहृदया सेयममेयमहिमोज्ज्वला ।

दिनेनैकान्तरेणाथ महीनाथमसेवत ॥ २०४६ ॥

रुक्मिणीवारयोग्ये तु वासरे सा नरेश्वरम् ।

आयातमपि नो ऽपश्यद्धर्मवश्येन चेतसा ॥ २०४७ ॥

ताहर्धर्मकथालापकलापकलयैव सा ।

तां क्षिपां क्षिपयत्येपा प्रत्याख्यानविधायिनी ॥ २०४८ ॥

सपत्न्यामपि वात्सल्यं सतीत्वमपि तादृशम् ।

तां प्रति क्षमापतिर्ध्यायन्मुहुः पुलकितो ऽभवत् ॥ २०४९ ॥

प्रभावभाजनं भान्ति स्त्रियश्चारित्रदेवताः ।

यमनस्यमहो तासां यः करोति स पातकी ॥ २०५० ॥

वयं मुदे तदेतस्याः कुर्मः कर्मेति भूपतिः ।

रुक्मिण्या अप्यशद्वारमेकान्तरमनन्तरम् ॥ २०५१ ॥

ततः सतीनां मुख्येयं पुण्यञ्छानमन्यत ।

प्रदक्षधर्माभिमग्न रुक्मिणीवारवामग्न ॥ २०५२ ॥

धन्यमन्या पुनर्मेने पतिर्नान्या पतिग्रता ।

घटितान्पुण्यसारेण स्वराट्दिवमानमौ ॥ २०५३ ॥

निजवारे ऽपि राजेन्द्रो राजकार्यक्षणेषु सा ।

आन्वानं सकर्त्तव्यके मुहुतस्यैव केलिभिः ॥ २०५४ ॥

सा धर्मरुचिना तेन पूर्णोपकरणग्रता ।

त्रिकालं जनयामाम पूजनानि जिनेदियुः ॥ २०५५ ॥

जिनाधिनाथनेपाभिरेव द्वयैः गुगन्धिभिः ।

सा कन्दमगुहताभोगान्भोगानपि प्यवान् ॥ २०५६ ॥

यदम्बु कल्प्यमाहार्यं घर्तान्द्रेषु विनीर्यं तत् ।

भाजो च विजो च पथा दृग्गृचिनीव मा ॥ २०५७ ॥
 मन्त्रेप्रीमदादानविमानविपरीतम् ।
 धर्मरन्यानि कार्याणि चकार न चकार वा ॥ २०५८ ॥
 इति शीले च दाने च भवन्ती मा निदर्शनम् ।
 दूरतो ऽपि पगस्येव मूनयार्त्ताद्दृग्मिच्छयत् ॥ २०५९ ॥
 तपोभिः शोपितः म्यान्वा सुर्यपट्टाष्ट्यादिभिः ।
 तेषु धर्मेषु यन्नुर्ध्वं तस्या धर्मविर्ध्या ॥ २०६० ॥
 तया विनेव भ्रातेव न येने मनाया भुविः ।
 तदापन्वय तेनापि मानेव भगिनीव मा ॥ २०६१ ॥
 न तस्याप्यस्य सा धर्मविधा पार्तुं यथात्मः ।
 दृग्गृच्युर्नैव चिचकारे कदाचन ॥ २०६२ ॥
 इमे धर्मं विर्यं श्रुदायनीव ह्यनी मती ।
 इवशाष्टमये तेषु ऽविषण्णो यग्युर्हत ॥ २०६३ ॥
 ऽविषणी तु यदा हर्षो कदा यथा तप-न्याम् ।
 दोषं दृग्गृहणायि च तज्जादपि यथादपि ॥ २०६४ ॥
 सा निर्यसिन्वमत्तयाना शार्त्तागार्त्तानिव वाया ।
 तदाप्युच्यते ऽहं हर्षुषे विगमया विषम् ॥ २०६५ ॥
 ऽविषणीपार्थिवो ऽनेतुर्भुवालो जालपार्थिवः ।
 ददा धर्मविधिं येष्वपिदादीविशामिच्छ ॥ २०६६ ॥
 उवाच म्यतरोषाभो धर्मवाने ऽपि च को ह्येव न ।
 भव यदपराधैर्विषयैरयोः तदा पुदाव ॥ २०६७ ॥
 ॥ इत्यम् ॥

इत्युक्तिभावे निस्कारं वाचने म्यतरोषणः ।
 इमं कर्त्तव्यं वाचिवाधास्तुष्टात्तदव कर्त्तव्यं ॥ २०६८ ॥

तासां मुखे विकारं स वीक्ष्य व्याचष्ट विस्मितः ।
 किं व्यलोकं रुचिर्दर्मलोपो धर्मरुचेरपि ॥ २०६९ ॥
 ततः सस्मितमैक्षन्त तद्रूपस्याः परस्परम् ।
 किञ्चिद्विवक्षन् इव क्षणकम्भोत्तराधराः ॥ २०७० ॥
 एका तामु जगौ ज्ञाता धर्मं धर्मरुचे रुचिः ।
 यत्ते षट्महादेवीं स्यात्पिप भगिनीं जने ॥ २०७१ ॥
 विजने त्विति जल्पन्ती रुमिष्या भङ्गरभुवा ।
 भ्रमयन्त्या दृशी मौलिककम्पेन न्यपेपि सा ॥ २०७२ ॥
 अर्धोत्तथतदभिनायं जानन्राजा तु संजगौ ।
 धिक्त्तत्र दोषमथनं धिगर्के लक्ष्ममाणम् ॥ २०७३ ॥
 मतां गुणो अपि दोषन्वं प्रथान्यमहने जने ।
 गुभारुचेरपि रुचिधक्तादे दृष्टनायने ॥ २०७४ ॥
 अथाह रुमिषणी कांपकपिगोद्धान्तलोचना ।
 सत्या यो यत्र स्त्रीनः स क्षीणमन्येति लोकयाह् ॥ २०७५ ॥
 भ्रमतां इन्त दोषो अपि गुणः स्यात्तन्निषे जने ।
 अन्यकागो अपि एके हि बहम्यालोकराशिताम् ॥ २०७६ ॥
 यदुक्तमनया नमेत्यन्यथां दर्शयामि ते ।
 मन्येति न नयातीष्टगगलुमसिरेदृष्ट ॥ २०७७ ॥
 युक्त्या यत्र यथापेति तत्र मन्येति कः गुरीः ।
 ये वीक्ष्य पुत्रितां वृद्धीपिन्द्रजातं न वक्ति कः ॥ २०७८ ॥
 नयापि तत्र मन्यतीदृश्ये यदि दूरणम् ।
 नद्विचारं विमन्युषं रक्षापिग्यामि तौ मति ॥ २०७९ ॥
 एवमुक्तवति शोगिमृशोगिदृष्टयापि ।
 मायं नक्षत्रिं ते अथ दर्शयामीति गारद्व ॥ २०८० ॥
 ॥ विभिर्दिवेष्टम् ॥

इतश्च पश्चिमामौल्यणीभूते विभाविर्भा ।
 भेजे पट्टमहादेवी जिनपूजनसज्जताम् ॥ २०८१ ॥
 सा धर्मरुचिसंबद्धसर्वोपकरणक्रमात् ।
 पूजां तृतीयकालार्हामर्हति व्यतनोचतः ॥ २०८२ ॥
 पूजां समाप्य तीर्थेशोपाकुगुममालया ।
 धम्मिल्लं धर्मरुचिना साय पूर्धन्यबन्धयत् ॥ २०८३ ॥
 देवीर्धनि धम्मिल्लवैचित्र्यं रचयन्नयम् ।
 सायं नृपाय रुक्मिण्या जालदूरेण दर्शितः ॥ २०८४ ॥
 षण्ठे ज्य कोपचण्डाले विवेकदृष्टपत्रिण्डनि ।
 रक्तच्छटाभिरिव दृग्गुगलं पादलं दधत् ॥ २०८५ ॥
 नृपः कृपाणीमाकृष्य प्रविश्यान्तर्निकेतनम् ।
 धम्मिल्लमच्छिनरेव्यास्तां च धर्मरुचेः करी ॥ २०८६ ॥
 ॥ शुभम् ॥
 रे रे सतीत्वधर्मित्वच्छमना मम सपनि ।
 धिगकारि विकारो ज्यमिति जल्पेथ निर्यपी ॥ २०८७ ॥
 कोपाग्निं चादुपीयै रूक्मिणीं क्षमयन्त्यय ।
 निनाय नायकं तं स्वे मग्निं च्छमनिर्हृता ॥ २०८८ ॥
 ततः कल्पावती दध्यौ दुःस्वनीरांपदीर्षिका ।
 धिग्धिवपुरा कृतं कर्म कथं परिणतिं गतम् ॥ २०८९ ॥
 तन्मे मुदे शिरःकेशा यच्छिन्ना दुरितपुनः ।
 म्रतस्य मुक्तिद्वारस्य पिधानदृतितां गताः ॥ २०९० ॥
 जिनांश्चिनस्वरियोत्तरिपन्नं मष्णिनीकृतम् ।
 कुर्वं मृषाकलद्वेन यदुःश्याय तदेव मे ॥ २०९१ ॥
 हा हा धिग्धिमिजनाधीश्वरदत्ताधर्मनोचिर्षा ।

धर्माभृतसरोम्भोजरुचौ धर्मरुचैः करौ ॥ २०९२ ॥
 तस्य शासनदेवीनां पश्यन्तीनामपि क्षणात् ।
 उदामसामर्थ्यभृता दुःकर्मकरिणा हनौ ॥ २०९३ ॥ पुष्पम् ॥
 नेन्द्रो ऽपि कर्मसु बलीत्यशोचत्करविच्युतिम् ।
 चञ्चल्पञ्चनमस्कारध्यानो धर्मरुचिस्त्वंभूत् ॥ २०९४ ॥
 गृहगर्भे ऽतिपुष्टानि दुःखश्यामैर्मुखांशुभिः ।
 तमीतमांसि पुष्पन्ती सा तु तापवती सती ॥ २०९५ ॥
 किं करोमीति चिन्तार्ता पुरो ऽकस्मात्परिस्फुरत् ।
 मार्तण्डमण्डलमिव शुक्तिमण्डलमक्षत ॥ २०९६ ॥ पुष्पम् ॥
 किमेतदिति संभ्रान्तां नृपकान्नामथावदत् ।
 प्रभागर्भगता कापि स्त्री दिव्याकारधारिणी ॥ २०९७ ॥
 नात्रा पश्यतीं तीर्थेशितुः शासनदेवताम् ।
 तद्भक्तमक्तां जानीहि मां हिमांशुसमानने ॥ २०९८ ॥
 ये जिनैकरसास्तेषां पुण्यश्रीरिव संनिधिम् ।
 न मुञ्चे दुरितानीव व्यसनानि निरासितुम् ॥ २०९९ ॥
 मयि मत्यां तवद्वयस्यान्निविटं न विदम्बनम् ।
 मया नु मांहुमिच्छन्त्या शारानस्य प्रभावनाम् ॥ २१०० ॥
 धर्मप्रभावनाम्भोभिः कलङ्कः पङ्कजस्य ।
 इदानीं शालनीयो ऽयमप्रक्षालितनिर्मले ॥ २१०१ ॥ पुष्पम् ॥
 तस्या हृत्पापमिःपुञ्जंयां हन्या देवी निरोऽभयत् ।
 भूमेग्रीष्मजम्भानं वृष्ट्येव जलदायलिः ॥ २१०२ ॥
 पतिगोमध्रमत्ततर्हृम्भोमधिनित्यरी ।
 भतिगर्भाम्भही कानिदेतथाभृदिष्टाविभोः ॥ २१०३ ॥
 पणकर्मकनत्रो ऽयं यादं मीशैर्गर्भनीधयत् ।

एवं जीवितं तथाप्यर्त्या मेने दुःखयत्नं नृपः ॥ २१०४ ॥
 नम्यार्तो ऽत्रविशन्तीभिर्न्यथ्यमान इवार्तिभिः ।
 वन्द्यैवः कण्ठकूलानि कपन्वस्त्रेण निर्यया ॥ २१०५ ॥
 स्वयं मुखेन महितो गद्गः शब्दः स दूतवत् ।
 दूर्गाकर्मो ऽपि मन्त्रिणानादपत्नयितव्यथः ॥ २१०६ ॥
 विश्वधुर्वैशकं चैवा मन्त्रराट् च मन्त्रिणाः ।
 यथा यथास्य पृथ्वीन्तोऽर्थापुष्यतया तथा ॥ २१०७ ॥
 अद्वैतवादिवाटिकप्रयागम्वनभूतया ।
 भाङ्गुल्यभूदथ क्षमापव्ययया व्यधितो जनः ॥ २१०८ ॥
 न शय्यायां न च क्षमायां न हिमैरहिमैर्न च ।
 म न मृष्टाम चामृष्टाभिर्गृति नृपतिर्यया ॥ २१०९ ॥
 जनैरसाथे रोगे ऽस्मिन्दैवार्तिकचन देवतम् ।
 ऽत्यादिव्याधिनं पूर्वमपूर्वध्वनिना जनम् ।
 मावसानं विशयाभूदेषाम्बरमस्वती ॥ २१११ ॥ युग्मम्
 कस्याथन जिनस्वामिभक्तिकेनचेतसः ।
 मनीशतनमस्यायाः केशमपनवारिभिः ॥ २११२ ॥
 जिनार्चकस्य कस्यापि कुमारव्यामचारिणः ।
 हस्तार्तः म्रपयित्वास्तरुर्न कुरुत भूभुजम् ॥ २११३ ॥ युग्मम् ॥
 ध्रुवेति मन्त्रिः प्रतीरानीतः पुरविधुतः ।
 अर्हद्वकः सतीवर्गो गणध चक्षुवारिणाम् ॥ २११४ ॥
 तस्मिन्कर्मणि राशो ऽथ कार्यमाणे क्रमेण तैः ।
 मत्येकं नरकत्रीहाकरी पीडा द्धवर्षत ॥ २११५ ॥

अपाह भूपः पीडाया मूर्तेरखण्डैरिव ।
 दीनमन्दानुरैर्वर्णः पीडयद्भिः परिच्छदम् ॥ २११६ ॥
 उपचारचरैरेभिः शमाय प्रथितैर्व्यथा ।
 वर्धने प्रत्युत्तवासी लोभो लाभवतामिव ॥ २११७ ॥
 तदेवमेव स्यात्तव्यं यद्भविष्यन्पयाधुना ।
 असावहमिदं पीडा श्रीदावः किं भवेदिति ॥ २११८ ॥
 उदासे निनदासेन वागयो वृद्धमन्त्रिणा ।
 स्वजन्यः कापि नासत्यः सत्यस्तु मुवि दुर्लभाः ॥ २११९ ॥
 पुनस्ताथिन्तयामीनि क्षणं स्तब्धीहृताहृतिः ।
 भभिनीय स्मृतिं सैव साधिवः प्रोचिराश्रुपम् ॥ २१२० ॥
 महासती महादेयी निनर्षमपुरेधरा ।
 कुमारप्रह्लाचारी च स धर्महविरुहकैः ॥ २१२१ ॥
 तयोर्दृष्टुहतुपोर्पितस्तद्गुणाभ्योक्तं बहिः ।
 मा भिसा सप्रगतयोः कामधुक्कल्पशयोः ॥ २१२२ ॥
 अथ द्ययावगोः शृणुये हा महासमुत्थो नृपः ।
 तयोर्मन्त्रिनकृत्या मवं मिवां सिद्धतयोः कथाम् ॥ २१२३ ॥
 इति श्रुत्वा बहिर्गोदादृत्या वीक्ष्य मुपाकरम् ।
 पृथान्तः पाणिना दीपं शृष्ट्वा च सगिरोः प्रवर्त्तन् ॥ २१२४ ॥
 त्रिषुः मृचामयोः श्यादि दृश्ययापि पावकः ।
 नन्कर्यं भागमे गोप भुदयोर्विद्वं तयोः ॥ २१२५ ॥
 दर्शयाम्यनूनैर्हार्त् तयोर्वनपरिच्छिन्नम् ।
 इन्दन मीरयोगेन नीरोगे स्वां शृणुञ्जवान् ॥ २१२६ ॥
 रात्राप्युवाच किं स्वर्थं यमवा दोषेनद्रुपा ।
 देव्यः देवोऽथः कृतः कृती धर्मरथः कृती ॥ २१२७ ॥

उवाच सचिवो ऽप्युपैर्षा महारान किं कृतम् ।
 तयोर्मुधासि शापेन पापे ऽस्मिन्पतिवो ध्रुवम् ॥ २१२८ ॥
 तच्चस्याः ज्ञानपानीयमुपानीय तथाप्यहम् ।
 त्वां धर्मलक्षिपाणिभ्यां उिष्णाभ्यामपि सेवये ॥ २१२९ ॥
 इत्युक्त्वा त्वरितं गत्वा दीर्घदुःखोर्मिकल्पपाम् ।
 स पट्टराशीमाचष्ट मन्त्री मधुरया गिरा ॥ २१३० ॥
 त्वद्विद्वन्मनषापेन देवि तापे ऽपतमृषः ।
 भस्तु त्वदीयस्त्रानाम्पुस्पर्शपुष्पेन निर्व्वयः ॥ २१३१ ॥
 इति शिनिपतिक्रेतुशुनिपुष्टमहाशुचः ।
 शुभ्याः पितेर ज्ञानाय देव्या मन्त्री शिरोऽञ्जलम् ॥ २१३२ ॥
 पावणकर्णं स माग्दत्तावद्दम्पिद्भ्यैस्तत ।
 पूर्व्वन्युतं च धम्मिर्द्धं रत्नोर्ष्या तस्य विम्बवत् ॥ २१३३ ॥
 ॥ पुष्पम् ॥

अहो शीलमहो शीलपिद् देवि तवाद्भुतम् ।
 कृतां ऽपि केनपाशः श्याग्देनाजनि पुनर्जनिः ॥ २१३४ ॥
 इति स्तुतिं शृजन्देव्याः वेदान्मक्षान्य तज्जलम् ।
 स्वर्णकुम्भस्यमादाय सो ऽगाद्दर्मरुचंः पुगः ॥ २१३५ ॥
 असताशेष तस्यापि मन्त्री हस्तां ध्वजोक्तयन् ।
 निजितारणपशार्थं माग्दत्तां च तयोत्थः ॥ २१३६ ॥
 अहो ते वध्याशिविन्वमहो ते निर्मथं तपः ।
 यन्पुण्यामृतमेकेन तपः कन्दरिवां कृतं ॥ २१३७ ॥
 स्नपयामु स्वपाणिभ्यां देवींज्ञान
 स्वककम्पुषदानोन्पप्यर्ष निर्व्वय
 इत्युक्तेः सो ऽप्यन्वयावञ्जलकुम्भ

अयाह भूपः पीडाया मूर्तरवयवैरिव ।

दीनमन्दानुरैर्वर्णैः पीडयद्भिः परिच्छदम् ॥ २११६ ॥

उपचारचयैरेभिः शमाय प्रथितैर्व्यथा ।

वर्धते प्रत्युतैवासी लोभो लाभवतामिव ॥ २११७ ॥

तदेवमेव स्यातव्यं यद्भविष्यतयाधुना ।

असावहमियं पीडा श्रीढावः किं भवेदिति ॥ २११८ ॥

उदासे जिनदासेन वागयो वृद्धमन्त्रिणा ।

खजल्पः कापि नासत्यः सत्यस्तु भुवि दुर्लभाः ॥ २११९ ॥

पुनस्ताश्चिन्तयामीति क्षणं स्तब्धीकृताकृतिः ।

अभिनीय स्मृतिं चैप सचिवः प्रोचिवाभूपम् ॥ २१२० ॥

महासती महादेवी जिनधर्मधुरंधरा ।

कुमारव्रक्षचारी च स धर्मरुचिरुच्चकैः ॥ २१२१ ॥

तयोर्ग्रहजुपोर्यत्रस्तद्गुणालोकनं बहिः ।

सा भिक्षा सन्नगतयोः कामधुकल्पवृक्षयोः ॥ २१२२ ॥

अथ व्यथावशो ऽप्युचे हा सहासमुखो नृपः ।

तयोर्मन्त्रिनकृपा मैवं मियो विप्लुनयोः कथाम् ॥ २१२३ ॥

इति श्रुत्वा बहिर्गोहाहृत्वा वीक्ष्य सुधाकरम् ।

एत्यान्तः पाणिना दीपं स्पृष्ट्वा च सचिवो ऽब्रवीत् ॥ २१२४ ॥

विधुः सुधामयो ऽद्यापि दहत्यद्यापि पायकः ।

तत्कर्यं भापसे गोप शुद्धयोर्विप्रव्रं तयोः ॥ २१२५ ॥

दर्शयाम्यधुनैवाहं तयोर्व्रतमविप्लुतम् ।

उक्तेन नीरयोगेन नीरोगं त्वां सृजञ्जवान् ॥ २१२६ ॥

राजाप्युवाच किं रथ्यं यन्मया दोषशङ्कया ।

देव्याः केशोक्षयः कृत्तः कृत्तौ धर्मरुचेः करी ॥ २१२७ ॥

उवाच सचिवो ऽप्युषैर्हो महाराम किं कृतम् ।
 तयोर्मुधासि ज्ञापेन पापे ऽस्मिन्नन्तिनो ध्रुवम् ॥ २१२८ ॥
 तत्तस्याः स्नानपानीयमुपानीय तथाप्यहम् ।
 त्वां धर्मरुचिपाणिभ्यां त्रिघ्नाभ्यामपि मेचरे ॥ २१२९ ॥
 इत्युक्त्वा त्वरितं गत्वा दीर्घदुःखोर्मिकल्पयाम् ।
 स पट्टराज्ञीषाचष्ट मन्त्री मधुरया गिरा ॥ २१३० ॥
 त्यद्विदम्बनपापेन देवि तापे ऽपनमृतः ।
 भस्तु त्वदीपज्ञानाम्पुस्पर्शपुण्येन निर्मलः ॥ २१३१ ॥
 इति शित्तिपनिश्रेष्ठधुनिपुष्टमहाशुचः ।
 शुभ्याः पितेव स्नानाप देव्या मन्त्री शिरोऽञ्जलम् ॥ २१३२ ॥
 यावद्यकर्म न मास्वचावद्दम्बिदुर्मैशत ।
 पूर्वस्युतं च पश्चिदं रत्नोर्ष्या तस्य विम्बवत् ॥ २१३३ ॥
 ॥ शुभम् ॥
 अहो शीलमहो शीलमिदं देवि तवाहुतम् ।
 कृणो ऽपि केशराशः स्याग्निनाजनि पुनरग्निः ॥ २१३४ ॥
 इति स्तुतिं श्रुत्वा देव्याः केशान्धक्षान्य तज्जालम् ।
 स्वर्णकुम्भस्थमादाय सो ऽगादूर्ध्वरुचिः पुनः ॥ २१३५ ॥
 भक्ततावेव तस्यापि मन्त्री इत्थो ऽप्यन्योक्तवत् ।
 निर्जितारुणपदाभौ माग्दुर्लभौ च तयोत्तमः ॥ २१३६ ॥
 अहो ते प्रसन्नचित्तमहो ते निर्मलं तपः ।
 यत्पुण्यादतमेकेन तपः बन्दविर्गो वर्तो ॥ २१३७ ॥
 स्नपयामु स्वराणिभ्यां देवीप्रातःकर्मवृषम् ।
 स्वत्कारुण्यमदानोत्पन्नस्यै निर्मलस्य हुतम् ॥ २१३८ ॥
 इत्युक्तं सो ऽप्यन्यथाञ्जलकुम्भे शरीरवत् ।

देवतातिशयात्तावदाभिकुम्भजलं तदा ॥ २१३९ ॥

अमच्छत्रं निरोधारं चौरुचामरवीजनम् ।

पुण्ड्रद्विजयोरावो गंगने दुन्दुभिध्वनिः ॥ २१४० ॥ पुग्मम् ॥

इत्थं महोत्सवैर्गत्वा तैर्धर्मलचिरम्बुभिः ।

असिञ्चद्भ्रानि चन्द्रः किरणैरिव करवन् ॥ २१४१ ॥

तेनाम्बुना ययौ मृगादंभूत इव रुम्भरः ।

सद्यः पवनदीप्तारिज्यालये शैलयात्तः ॥ २१४२ ॥

सद्यस्त्रिचर्मकारषीचीनिचयलीलेया ।

चिरं लोचमुत्पाम्भोजः मोऽजनिष्ट जनेस्वरं ॥ २१४३ ॥

समयित्वा समाशीतो धीमान्वर्मलचि तेतः ।

तां च समयितुं देवीं स रुक्मिण्या गमं ययौ ॥ २१४४ ॥

सर्वं मम समय्येति पाणिग्रने मदीभुजि ।

देव्याः पदद्वये लग्ना रुक्मिणी वाप्यद्वजगी ॥ २१४५ ॥

यदेति पाणिग्रहेण हारिणम्बन्वनिर्मया ।

त्नम्बुकाङ्गयादनि व्यामपुदनरं च यत् ॥ २१४६ ॥

अनुच्छमपि वात्मन्यं विभ्रत्या मपि गर्वदा ।

मुधा कलङ्कमुत्पाद्य यत्ने ङ्कारि विदम्बनम् ॥ २१४७ ॥

विधिर्यं यद्य तं ध्यातं नित्यं दुग्धिन्या मया ।

तन्मम समयंतां सर्वं समावति मंशमति ॥ २१४८ ॥

॥ विभिरिजेतम् ॥

गन्तृष्टदत्तस्मोहं देवी किं मे त्वया कृतम् ।

मयः पूर्वहानतां हि कर्मणा ममने कलम् ॥ २१४९ ॥

अथ बाहुधृता देवी मानुतापो नृपो श्रेष्ठ ।

अहं ते मूर्तिमत्कर्म येनेहं देवितं कलम् ॥ २१५० ॥

सपत्रीमत्सराद्यन्ते वक्रतां रुक्मिणी वरम् ।
 मिया मियेण मयका यद्गथासि हतो अस्मि तत् ॥ २१५१ ॥
 निःकृत्रिममेवती सती हृदयवत्तुमा ।
 कर्षं मया विरादासि भिर्मां धर्मेवदिर्मेखम् ॥ २१५२ ॥
 तस्य प्रमानुबन्धस्य कीदृगाचरितं मया ।
 अधोतव्यचरिषो ऽहमद्रष्टव्यमुखो अस्मि तत् ॥ २१५३ ॥
 एवं जल्यन्वपि क्ष्मापे सा नैवोर्ध्वं शिरो ऽकरोत् ।
 मियापमानप्राग्भारभारितेव कलावती ॥ २१५४ ॥
 ततश्चन्द्रोदरश्चक्रे चित्ते चिन्तामचञ्चले ।
 यः स्यादस्या मयि क्रोधः सो ऽप्यः कारणमानतः ॥ २१५५ ॥
 तत्रसृष्टिं मिया केनोपापेनासौ विधास्यति ।
 यद्वा का मम चिन्तास्याः स्वं तावच्चिन्तयामि न ॥ २१५६ ॥
 मयाप्रसूतेरेषाभूदमसन्नाधुना ध्रुवम् ।
 स्वपं दाहस्वरूपो अग्निर्देहतीन्धनमन्तिके ॥ २१५७ ॥
 तदिकमात्मन्ससन्नत्वं न त्वं धत्से सदा हृदि ।
 यतः मसन्ने त्वय्येव मसन्नमखिलं जगत् ॥ २१५८ ॥
 न चिक्षुयसि विद्रूपं यदि त्वं हितमात्मनः ।
 तवस्ते को अस्ति यः पीडां घृत्वा तत्कथयिष्यति ॥ २१५९ ॥
 त्वमेकः कर्मणा कर्ता भोक्तृकस्तत्कलस्य च ।
 अन्ये संयोगजाः सर्वे भावाः कर्मविनिर्दिताः ॥ २१६० ॥
 मातृपुत्रपितृभ्रातृकलत्रस्वजनादयः ।
 सर्वे स्यार्थाय ताम्यन्ति त्वर्थाय न कथन ॥ २१६१ ॥
 सर्वभूतहिता या तु सद्गुरोर्धर्मदेशना ।

संतारव्यवहाराधिवाधे त्वयि न सा स्थिता ॥ २१

तदावेदय वेद्यज्ञ भवान्तं लप्स्यसे कथम् ।

त्वमथापि कियत्कर्मा किंस्वरूपः किमुद्यमः ॥ २१६३ ॥

इति चिन्तयतस्तस्य मशस्तोज्ज्वलभावनाम् ।

विक्रीड चेत्ने चित्तं चिरं वैराग्यरत्नतः ॥ २१६४ ॥

यथा यथा स्थितं चित्तं ज्योतीरूपे ऽस्य चेत्ने ।

तथा तथागाद्विलयमातपे करको यथा ॥ २१६५ ॥

रिभीने मनसि क्षीणेष्वभितो घातिकर्मणु ।

दग्धरत्नममानेषु भवोपग्राहिकर्मणु ॥ २१६६ ॥

सख्यानामृतागिताया भावनाप्रतनेः फलम् ।

चन्द्रोदरोऽथनीयात्तः केरलप्रानमासदन् ॥ २१६७ ॥

॥ पुण्यम् ॥

ततः कृते मशोऽग्नादे पुण्यदृष्टिपुण्यः मरे ।

पञ्चावन्त्या रिनीर्णे च मुनिनेपे यथाशक्ति ॥ २१६८ ॥

कथावन्त्या यमश्चेत्नेनदागण्य मन्त्रियः ।

दृष्ट्वा दीप्ता रिदृश्यांश्यां कृत्वा गन्धवकाशनम् ॥ २१६९ ॥

त्रियावानयने मामपयन्ने पुण्यभूतले ।

देहं त्यक्त्वा यथा मूर्ति चन्द्रोदरपशामुनिः ॥ २१७० ॥

विभिर्दिनेषुम् ॥

शान्दील्लकोऽपमर्दिने श्रीं निहं पुमान् ।

चन्द्रोदर इवाप्रोति भावनायाः प्रवारणः ॥ २१७१ ॥

विषयायंत्तचित्तस्य विधायामवनीपतेः ।

रु मे सर्वोत्तमं शीलमजिह्वब्रह्मजीवितम् ॥ २१८४ ॥

चपवांसकृतावांसमङ्गभङ्गकरं तपः ।

धरोद्दरणधुर्यस्य धवलस्यैव मे कुतः ॥ २१८५ ॥

निरन्तरचरचिन्ताचान्तेस्वान्तस्य सर्वतः ।

मम संयमलीनाया गावनायाः कया कुतः ॥ २१८६ ॥

यदि राज्यं परित्यज्य द्रुतं घृहे मंहाव्रतम् ।

शुद्धं चतुर्विधं धर्मं कर्तुं स्यां तदहं तपः ॥ २१८७ ॥

एवमुद्देलसंवेगः संभवार्यं पुधार्यमा ।

स व्यजिह्वपदिष्टार्यदायकं मुनिनायरुम् ॥ २१८८ ॥

प्रमो ज्ञानवभाषीश धर्मोद्दरणकारणम् ।

अतुल्यं मातृवात्सल्यमिवादिष्टं तत्राखिलम् ॥ २१८९ ॥

आनृष्यं पुण्यवाङ्मोके भजेत्प्रत्युपकारतः ।

भवध्रमभिदस्तरंभोपदेशस्य न ते पुनः ॥ २१९० ॥

आतपोत्तापितस्यैव गुधाधाराभिषेचनम् ।

दारिद्र्यादुत्तम्यैव चिन्तारत्रोत्थलम्भनम् ॥ २१९१ ॥

यान्त्रचारविद्वरमविष्टस्यैव दीपिका ।

पयोधिमव्यनितिस्यैव मयङ्गणं वरम् ॥ २१९२ ॥

विह्वयंविह्वयंमैध्रष्टंम्येष्टंमार्थपः ।

अस्मात्पुण्यंनितस्यैवोद्दरणमशिक्षा ॥ २१९३ ॥

अनन्तमंगुतिध्रान्तिध्रान्तदन्तस्य मे श्रुता ।

वपुः सुच्छिर्गवाप्यै वारिन् नव दग्गनम् ॥ २१९४ ॥

धर्मिः कर्त्तव्यम् ॥

एवो विम्वारिनीपञ्च धीमंरुंरुंणीतीया ।

मम निर्मेमनाय त्वं दीशंपानुग्रहं कुरु ॥ २१९५ ॥

पुत्रं निवेदय राज्ये अस्मिन्यावदोपांम्यहं पुनः ।

सप्तसादः प्रभो पादैः स्थेये तावेदिदेव हि ॥ २१९६ ॥

सद्वृत्तिति विद्म्य मविद्य नगरं कृपा ।

राज्ये धनोत्तरं नाम पुत्रमस्थापयन्मित्रे ॥ २१९७ ॥

मर्त्यान्विमोच्य काराभ्यो निखिलान्ममगृह्णलान् ।

क्रोढाम्गांश्च पाशेभ्यः पञ्जरेभ्यः पतत्रिणः ॥ २१९८ ॥

बन्धुवर्गं व्यवस्थाप्य कृतम्लानविलेपनः ।

बन्दिभिर्विर्भमानोऽयं गीयमानगुणो जनैः ॥ २१९९ ॥

तूर्यताम्रवर्भेरीभाङ्करैः पूरयन्नमः ।

चेत्यन्वभ्यर्चयन्देवान्ददानो दानमद्भुतम् ॥ २२०० ॥

भर्तृभार्गानुमारिण्यो धन्या एताः क्षिताविति ।

श्लाघ्याभिः स्वजनैरन्तःपुरीभिः शोभितो ऽभितः ॥ २२०१ ॥

ग्रन्थिभिर्दृष्टो मूर्ध्नि नितो नवमभुजा ।

चचाळोदारगृह्वारः सारकुञ्जरबाहनः ॥ २२०२ ॥

अस्मान्मुक्त्वा ह हा स्वामी ग्रन्थयैवं ग्रन्थेदिति ।

दुःखनिर्वीक्षितः परैः स्मापः माप बनान्तिकम् ॥ २२०३ ॥

पद्भिः कुलकम् ॥

मुक्त्वा हस्तिपरिस्पर्शं ह्यर्त्वा छत्रं संचामरम् ।

अनुपातां क्षरद्वेष्यां क्षमयित्वा मर्जा निजाम् ॥ २२०४ ॥

इदं ते ऽहं कथं वत्सं व्रतकष्टं सहिष्यते ।

॥ २२०५ ॥

॥
विभिविशेषकम् ॥

राज्यवर्षं परित्यज्य दत्तः पक्षीच पञ्जरम् ।

आन्मारामाभिरामां स दीशानां शिभिषे मुदा ॥२२०७॥

कृतकेगोद्धृतिर्नत्वा वपुनाभगुरुं तदा ।

छरीभूते गुरोः पाणौ पयाडेति समापतिः ॥ २२०८ ॥

करोमि भगवन्नेवं सामाधिकमिह प्रथम् ।

सर्वं सायकं योगं प्रत्याप्स्यामि धुषं शिवा ॥२२०९॥

तदा केवळिने राजमुनिं गान्धय मक्तिनः ।

साधुनेवः समं राज्ञा सर्वो लोकः पुरे जगम् ॥ २२१० ॥

लक्ष्मणं वसुधाप्राप्त्यो यथाकल्पमनन्तधीः ।

शिनयी शिजहरीण राजर्षिर्गुरुभिः समम् ॥ २२११ ॥

भाषासाहं तथा गृहकृष स्यात्तादृमप्यथ ।

समवायाहं शिवाहवत्प्रतिर्भगवन्तमी ॥ २२१२ ॥

ज्ञाना-वर्षेत्या तस्माद्गुणामकृता तथा ।

प्रधानतदृश्या चानुत्तरीयवातिका दशा ॥ २२१३ ॥

प्रश्रय्याकरणं याव शिवाः धुनमेव च ।

मृषादन्तोदानीन्वेवाशान्त्वय मा जगत् ॥ २२१४ ॥

विरिचिरेपदम् ॥

स्वरागानादन्त दृशयन्ते समोऽग्रतम् ।

संकीर्तना वपुःश्रेय इति वार्ष तथावन् ॥ २२१५ ॥

शार्याधनें शिवाहृष्यं सा-यापो शिवमप्यथा ।

शायोन्मर्गं च मद्गुणानं मन्वाश्रित्यान्तं तथाः ॥ २२१६ ॥

स मन्त्रीयः म्हुर्द्वैयः मृशियान्यानि शेषथा ।

वर्षांमि जर्षेतिषहं कान्तानीच कुञ्जरः ॥ २२१७ ॥

विरिचिरेपदम् ॥

शुद्धधदानिधिः साधुविशतिस्थानकान्यय ।

संसृष्टधर्मयामास तीर्थकृद्ग्रामकर्म सः ॥ २२१८ ॥

तथादि ।

सर्वज्ञे सर्वजन्तूनां वन्धी श्रेयोध्वदशिनि ।

नपनं स्तवन् पूजानुपोदनमर्त्ता व्यधात् ॥ २२१९ ॥

क्षीणकर्मसु लोकाग्रस्थितेषु स्थिरमानसः ।

अपं ध्यानविधानेन सिद्धेष्वासाधनां दधी ॥ २२२० ॥

श्रीसङ्करूपे सिद्धान्तरूपे प्रवचने मुनिः ।

आज्ञानतिक्रमेणैव स्वशक्त्या भक्तिमानम् ॥ २२२१ ॥

अपं महाप्रतापारे शुद्धधर्मोपदेशिनि ।

आदेशवश्यावित्त्वादर्ची व्यचरपट्वरी ॥ २२२२ ॥

समवापाह्वविज्ञेषु षण्णवतमहत्स्वपि ।

स्यविरेषु स्थिरामेष भक्ति भेजे भवच्छिन्दे ॥ २२२३ ॥

श्रेयान्मृगधरादर्धधरः गृध्राप्यभृच्छतः ।

इति ऋष्याद्यपाद्भक्तिं कृती धुतधरोष्वर्त्ता ॥ २२२४ ॥

तपस्तीव्रं विनन्वत्सु तपस्विषु तपोनिधिः ।

शुभ्रामेष निःशेषां शुद्धभदाधरो ऽकरोत् ॥ २२२५ ॥

पठने गुणने श्रेयं च सिद्धान्तस्य सुदुर्मुहुः ।

चिरं तदेकचित्त्वादुपयोगमपं दधी ॥ २२२६ ॥

सर्वद्वर्षसर्वस्त्रे गिदिसंधिचिपापिनि ।

अपं विरचयामास ताम्यश्ले निधर्लं मनः ॥ २२२७ ॥

ज्ञानस्य ज्ञानपापस्य विनये गुणवक्रिणि ।

नानिषारं चकारापमन्तरापं शिवाधियः ॥ २२२८ ॥

भक्तुपासात्पेषु व्यपात्पेषु व्रतधियाम् ।

रागद्वेषमदान्धेन ये ऽर्दिताः क्षमयामि तान् २२५३ ॥
 अपराधं क्षमन्तां मे ते ऽपि सर्वत्र जन्तवः ।
 सर्वभूतेषु मे मैत्र्यमास्तां वैरं न कुत्रचित् ॥ २२५४ ॥
 महाव्रतेषु यः कश्चिदतीचारः कृतो मया ।
 मिथ्या मे दुष्कृतं तत्र भवताद्दुरुसाक्षिकम् ॥ २२५५ ॥
 राशावव्यवहाराख्ये ऽनन्तजन्तुमघट्टनात् ।
 यया मे कर्म कृत्तं तां पीडामप्यनुमोदये ॥ २२५६ ॥
 जिनानां प्रतिमावैत्यभृद्भारमुकुटादिषु ।
 यो मे पृथ्वीमयः कायो जज्ञे तमनुमोदये ॥ २२५७ ॥
 जिनस्नानेषु पात्रेषु देवादुपकृतो भवेत् ।
 यो मे जलमयः कायः प्रायस्त्वमनुमोदये ॥ २२५८ ॥
 धूपाङ्गारे च दीपे च जिनानां पुर एव यः ।
 मम तेजोमयः कायो जातस्त्वमनुमोदये ॥ २२५९ ॥
 धूपोत्क्षेपे ऽर्हतां सङ्घे श्रान्ते वा तीर्थवर्त्मसु ।
 यो मे वायुमयः कायो ववीं तमनुमोदये ॥ २२६० ॥
 मुनीनां पात्रःण्डेषु जिनार्चाकुमुमेषु च ।
 मम द्रुममयः कायो यो ऽभूत्तमनुमोदये ॥ २२६१ ॥
 कोपि सत्कर्मयोगेन जिनधर्मोपकारकः ।
 आसीन्नसमयः कायो यो मे तमनुमोदये ॥ २२६२ ॥
 इत्यनन्तभवोपाचं दुष्कृतौघमगर्हित ।
 कदाचिद्रचितं किञ्चित्मृकृतं चान्वमोदत ॥ २२६३ ॥
 शरणं तीर्थकृत्सिद्धसाधुधर्मा भवन्तु मे ।
 इत्यालापमयः सो ऽथ चतुःशरणाश्रितः ॥ २२६४ ॥
 परित्यक्तनिदानो ऽसौ मृत्युजीवितनिःस्पृहः ।

भवमौसुनिराकाङ्क्षः समार्थि साधुरासदत् ॥ २२६५ ॥
 वारं वारं नमस्कृतानुचरन्परमेष्ठिनाम् ।
 गतममोदो निस्तापः प्राप साधुर्यं लयम् ॥ २२६६ ॥
 एवं समाधिच्छरस्य मृत्योर्वाधामसंविद्म् ।
 पूर्णमासोपशासो ऽयं मयेदे माणनं दिवम् ॥ २२६७ ॥
 सुरश्चन्द्रनभासाहये विमाने ऽतिमर्हादिकः ।
 अन्तर्मुहूर्तात्पर्याप्तिसर्वपर्याप्तिर्विभवः ॥ २२६८ ॥
 तल्पवच्छादनं मातः संध्याकालमिवायमा ।
 वत्सार्थाविरभूदेव प्रभानाम्भारभासुरः ॥ २२६९ ॥

॥ युग्मम् ॥

कैः पुण्यैरियमुत्तमा मयदिरेति विस्मितः ।
 अबविज्ञानविज्ञानं माग्भवं सो ऽन्वमोदत ॥ २२७० ॥
 तद्विमानपरीवारः सुरवारस्तद्देवत्ववान् ।
 चकार तत्पुरः स्फारस्फुरज्जयनपारवः ॥ २२७१ ॥
 नाथ नस्त्वमनाथानां नाथः पुण्यैः प्रकल्पितः ।
 चिरं जय चिरं जीव चिरं पाशुनुजोविनः ॥ २२७२ ॥
 इत्यादिवादी देवानां देवीनां च समुजयः ।
 तं ननाम मनेने च पञ्चशन्दोदयं मुदा ॥ २२७३ ॥
 रद्भुनुद्भ्रमद्रव्यः पल्पङ्कादुत्थितस्ततः ।
 कूर्णवक्रियरूपदिः क्रीडायापीमयाप नः ॥ २२७४ ॥
 सस्त्री म तत्र विज्ञोभोद्भोक्कृद्भोक्कृपाथमि ।
 तन्मुखालोफनश्रीहापन्नहेमपयोःसदि ॥ २२७५ ॥
 दृष्टा सुरविधेयानां निधानं मां ऽथ पुस्तकम् ।
 तथा विमानचैत्यस्यं नित्यार्चनमपूजयन् ॥ २२७६ ॥

सिंहासनं विमानश्रीकिरीटमभिभूष्यः सः ।

अयानन्दोर्मिमगनाक्षौ दिव्यं प्रेक्षणमैक्षतः ॥ २२७७ ॥

कदापि केलिवापीपुष्कदाचिन्नन्दने वने ।

विललासं स कान्ताभिर्विलास इव मूर्तिमानः ॥ २२७८ ॥

कदाचिज्जिनयात्रामुं विजहार सहामरः ।

कदाचिन्निर्ममे धर्मक्षेत्रे सत्सुहृदस्तुतीः ॥ २२७९ ॥

भविष्यज्जिनमावोर्त्यैः वपुरंगुभिरद्भुतैः ।

जयन्निन्द्रानपि यपौ जिनरुश्याणिकेषु सः ॥ २२८० ॥

इत्ये प्रतिक्षणविनिर्मितदेवकृत्यो

निन्योत्सवैः प्रविलसन्भृशमप्रमत्तः ।

आलोलमौलिमुरमण्डलकर्णशैल्यां

केलीमुखः स्फुरितचारुचरित्रकीर्तिः ॥ २२८१ ॥

अभ्यर्णतीर्थविभुताविभवेषु लुभ्य-

न्नभ्यापतच्चवनकोलंशुचाप्यचान्तः ।

आह्लादनन्वापि महामहिमां विमाने

तस्मिन्नसौ रममयं समयं निनाय ॥ २२८२ ॥

इति दण्डाधिपनिश्रीमदाह्लादनसमभ्यर्षितश्रीविज-

यसिंहसूरिशिष्यश्रीवर्धमानगुरिविरचिते श्री-

वासुपूज्यचरित आह्लादनाह्ने महाकाव्ये

तीर्थकरकारणलब्धिचर्णनो नाम

द्वितीयः सर्गः ॥

॥ अथ तृतीयः सर्गः ॥

इतथ संख्यातीताब्धिदीपमण्डलवेष्टितः
दीपो जस्ति जम्बूदीपाख्यो रवजम्बुदुमाङ्कितः ॥ १ ॥
स्फुरन्ती परितो विभ्रदौ रवी द्वौ हिमच्छवी ।
स्वर्णभूध्रमौ यत्र चतुर्यामिकवानिव ॥ २ ॥
अन्तर्मेल्मणिस्तम्बां धर्मरसाविधौ पुषः ।
यः सदा विजयश्रेणि वीरः फलवत्तदधौ ॥ ३ ॥
कुप्राहो यः स्फुटसारो जलमूर्तिर्मलीमसः ।
राट्टीति छुटन्ममौ सिन्धुर्येन वदिःकृतः ॥ ४ ॥
सत्रास्ति भारतं क्षेत्रं पद्मखण्डानि पदधौ ।
पम्पन्नमण्डलानीवः रक्षितुं पद्मिभात्मनः ॥ ५ ॥
अवनीवनिताभालस्यललीलापितस्सृशि ।
यत्र थीखण्डरेतेव राजते राजतो गिरिः ॥ ६ ॥
इहास्ति हास्तिकस्तोममदाद्रीभूतभूतला ।
संपन्नसंपादितस्वर्गकम्पा चम्पाभिधा पुरी ॥ ७ ॥
कृतपापविपश्चाताः प्रासादाः काममर्हताम् ।
यस्यां पताकानिदाप्रैर्लिङ्गन्तीव सुपाकरम् ॥ ८ ॥
यस्यामनुपमानो जपि सोपमानो ऽभवज्जनः ।
मणिमन्दिरभूमीषु स्वैरेव म्निविम्वितैः ॥ ९ ॥
निर्विषेषा मिषो रूपदर्शनारम्पतिव्रजाः ।
धर्मक्षेत्रे बहुयत्र स्वर्गपौरा इवागताः ॥ १० ॥
रत्नकुम्भा धृताः मोक्षैर्यत्र सैत्यैः सतां पुराः ।

मोहध्वान्तद्रुहो दीपा इव मोक्षाध्वदर्शने ॥ ११ ॥

इस्वाकुकुलराजीवलक्ष्मीसंजीवनापधम् ।

तत्र प्रतापोष्णवास्तुर्वसृपूज्यो ऽभवन्नृपः ॥ १२ ॥

शोपिता यत्नतापेन द्विपतां शौर्यवल्लयः ।

परैरिवासिभिर्भ्रष्टै रणारण्यमधूरयन् ॥ १३ ॥

कामधुग्दुग्धनिर्घाते चिन्तामणिशिलातले ।

कल्पद्रुकुमुमाकीर्णे यद्दानश्रीनिर्दृत्यहो ॥ १४ ॥

नित्यं यदीयधर्मस्य वर्धमानस्य सर्वतः ।

चैन्यश्रियः स्म तन्वन्ति न्युञ्जन्तानि ध्वजाञ्चलैः ॥ १५ ॥

निःसृतां रणरेणुभ्यः स्नातामर्धिमुदश्रुभिः ।

चैत्यधूपनधूमैर्यः प्रियां कीर्तिमधूपयन् ॥ १६ ॥

तस्याग्रमहिषी जज्ञे स्वर्गश्रीजयिनी जया ।

जितं भामेव वक्तेन्द्रोर्नासीच्चस्याः स्मितं ग्रहिः ॥ १७ ॥

श्लोकयश्रीजयप्राप्तपताकाभितयोपमम् ।

कम्बुकण्ठ्या ध्रुवं कम्बस्तम्ब्या रेखात्रयं दर्शो ॥ १८ ॥

अङ्गुलीपद्भ्योऽग्रामि नग्यांशुदुग्मुमाञ्चितम् ।

भसेचि मूषहम्भृद्भयम्ब्या वाहुलतायुगम् ॥ १९ ॥

काञ्चीपटो नितम्बे ऽस्मि मद्दधःस्ये ऽपि नो मयि ।

इतीव दृग्गितस्तस्या मन्व्यदेशः कृतो ऽभवत् ॥ २० ॥

भग्ने एव क्रमां यस्या न हंसो यदगोचर ।

गतिनिर्जयलक्ष्मैव जानीमस्तत्र काण्डम् ॥ २१ ॥

मन्यप्यन्तःपुरे तस्या रेमे शमापतिमानगम् ।

कृत्ये नक्षत्रक्षे प्रिय शशुधन्द्रतनी व्रजेत् ॥ २२ ॥

मन्य विश्वम्भराभर्तुः प्रतापमिष मेरितुम् ।

रुदागच्छदुग्धोन्मा प्रीप्यो ऽप्युप्रत्वल्क्यये ॥ २३ ॥

लया कवल्लोकृत्य सरुलामपि यामिनीम् ।
त्वाद्दिनमिव निर्मानुमवर्धन दिनोद्ययः ॥ २४ ॥

मनापाधिक्वमाद्येव द्विपतो दिवसेदितुः ।
दुःखादिव कृशीभावमभजन्त भृशं निशाः ॥ २५ ॥

विश्वोपकारसाम्राज्यात्मापुरापस्तुपारताम् ॥ २६ ॥

आकर्षन्ति ध्रुवं वारि करा भानोर्धिरातलात् ।
जलैः किन्नानि यस्तद्गद्गान्यद्भृतां यतः ॥ २७ ॥

तप्ता तपनतापेन च्छायापि हि महीरुक्षाम् ।
यथा मध्यंदिने मूलमालवात्प्रमुर्ध्नीतलात् ॥ २८ ॥

यस्तैः शान्तये सेव्यः सो ऽपि ततो गन्दुर्वी ।
इति भूपो द्विमभासप्रियासत्ति न सो ऽप्युचत् ॥ २९ ॥

तदा च प्रथित्वायुः सागरैवमधिगतम् ।
ज्येष्ठे न रम्यां शुक्रायां चन्द्रे वाभिगने ॥ ३० ॥

स प्राथनाज्ञया ह्यसि प्राप पत्रोत्तगमरः ।
शुक्तिं मुक्तोद्भवपथः पयःकण इवाम्बुदान् ॥ ३१ ॥

तदात्यद्रुतसंभूतमर्मभित्तिमनोरमे ।
नीलज्यस्तम्भावष्टम्भरश्वाञ्चानिकाञ्चिते ॥ ३२ ॥

चर्तुल्यामलमुक्ता रघूलितोद्दोषनञ्जुले ।
अस्तोकाञ्जोत्तमाणिमपदीप्यस्तनमस्तमे ॥ ३३ ॥

उत्कुल्लाङ्गिकापुष्पवतरामोदमंपदि ।
दक्षमानाप्र्यकस्तूरीकर्पूरागुरुपूने ॥ ३४ ॥

॥ गुण

शोभाभिभूतजम्भारिविमाने वासवेऽपनि ।

दुकूलास्तीर्णमनूलातुल्यपल्यङ्गसंश्रया ॥ ३५ ॥

सर्वमौग्यमयम्बल्यनिद्रामुद्रितलोचना ।

अतिव्यक्ताङ्गयादेवी स्वमानेतानवैसत ॥ ३६ ॥

पञ्चभिःकुलकम् ॥

मत्स्वामिसेव्यस्त्वन्मूनुरयं देवि भविष्यति ।

इतीवाग्यानुमायातं सैरावतमवलोकत ॥ ३७ ॥

समाभारवहो मद्भ्रात्री ते देवि नन्दनः ।

इतीवाग्रे मितं मासादशानीदृषमं जया ॥ ३८ ॥

त्वत्सु नुद्रेषमत्तमं हन्तायं मद्ददित्यय ।

वित्रापकमिवैसिष्ट मुमुक्ष्वी नखरायुधम् ॥ ३९ ॥

त्वत्सु कुमात्रिनाया मे देवि चापलदूषणम् ।

यान्यनीतीव पित्रस्य मातां लक्ष्मीं ददर्श सा ॥ ४० ॥

देवि त्वन्नन्दनं मद्भ्रात्रं सन्कीर्तिसीरभः ।

इति व्याख्यायिनीमत्र सापश्यत्कृणुमस्त्रजम् ॥ ४१ ॥

त्वत्पुत्रवदनौपम्यं चुषेर्दधिष्यते मम ।

इत्याख्यानुमिवाभ्येतमियं पूर्णेन्दुमैसत ॥ ४२ ॥

हन्ता मोहमयीं रात्रिं त्वद्भ्रात्र्यमहं यथा ।

इति श्रापयितुं मन्ये स्थितमैसत सा रविम् ॥ ४३ ॥

अमुं चंशे ध्वजं देवि स्वं पुत्रं विद्धि मामिवा ।

इतीव वक्तुमग्रस्थं ध्वजमेपा न्यभालयत् ॥ ४४ ॥

स्थानं ज्ञानादिरत्रानां मद्भ्राते भविता सुतः ।

इतीव गदितुं प्राप्तं निधिहुम्भं ददर्श सा ॥ ४५ ॥

मद्भ्राते जगत्पुष्पां छेत्ता त्वत्तनुभूरिति ।

शङ्के कपयितुं पशतरः साप्रत्यमैतन ॥ ४६ ॥
 गम्भीरो ऽहमिव त्वद्भूर्मावीनि गदितुं किल ॥
 रजाकरमुपेतं सा पश्यति स्म नृपमिया ॥ ४७ ॥
 भूमिर्दुर्लभस्त्वद्भूर्मदेव भविष्यति ।
 तेव शोभितुं मार्तं विमानं सा ज्वलोकयन् ॥ ४८ ॥
 यद्भूर्मावी जगद्भूया मदेव इति ध्रुवम् ।
 माह्वयातुमागतं रजस्यालमाज्योफले स्म सा ॥ ४९ ॥
 फर्मेन्धनानि तन्मूलोर्ध्वानि पश्यत्यहं यथा ।
 इतीव सकृत्प्रसृतं साधि निर्भूमर्षतन ॥ ५० ॥
 समाज्योक्तं तन्काव्यमुन्मेषान्गनिष्यमां ।
 मुने विशन्ति वस्तूनि स्वप्नेन्द्रेण चतुरिज ॥ ५१ ॥
 अथाशु निद्रापर्वन्ते पर्यङ्कादियमुन्धिता ।
 पत्युनकार चतुरा चाडुवाचा मपश्यन्म् ॥ ५२ ॥
 साय पृथ्वीसृजि भीतिश्रुति संज्ञानत्रागरे ।
 स्वप्नांश्चतुरिजं स्वप्नरत्नानचीरपम् ॥ ५३ ॥
 अपमदानन्दतर्भगर्भं धूतनिरभ्यषात् ।
 स्वर्धरेभिः एते देवि दिव्यस्वप्न भविष्यति ॥ ५४ ॥
 इदन्तरे विनस्तार तास्त्वूर्ध्वशुभध्वनिः ।
 इमं च हृदि श्रेष्ठं पदुर्ध्वं नृपाट्यतः ॥ ५५ ॥
 पुरांद्रिचूडागर्भस्थो जमभितपपापकः ।
 भाम्बानेषु मुषो भर्ता धरताणव नन्दनः ॥ ५६ ॥
 इमास्तुरस्रानं श्रुत्वा दृषी शिष्यां हृत्स्व ।
 वन्द्य जडवर्गान्धि पृथ्वीरत्नवराजया ॥ ५७ ॥
 सद्गर्भभूतिं देवि धन्ये तांश्च विशूष ।

इति गङ्गाभ्यनुज्ञाता ययावन्तःपुरं जया ॥ ५८ ॥
 तस्मिन्नेव क्षणे जातासनप्रचलनेरिताः ।
 परिज्ञायावधिज्ञानादाद्यं कल्याणिकं प्रभोः ॥ ५९ ॥
 आवामे वमुपूज्यस्य द्वात्रिंशद्विदशेश्वराः ।
 आगत्य स्तवनं चक्रुर्गर्भस्थस्य जिनेशितुः ॥ ६० ॥ युग्मम् ॥
 जय त्रिभुवनाधीश ज्ञानत्रयनिकेतन ।
 गर्भस्थो ऽपि सतां तुष्ट्यै घनान्तर इवांशुमान् ॥ ६१ ॥
 भवाभ्भोधेः परं पारमिवान्त्यं गर्भमाश्रितः ।
 कस्य नाश्रयणीयो ऽसि जगत्रितयतारक ॥ ६२ ॥
 जये देवि नमम्यासि यस्याः कुक्षौ जगत्पतिः ।
 कल्पद्रुयत्र जायेत सा स्तुत्या वनभूरपि ॥ ६३ ॥
 स्त्रीषु स्वनेत्र धन्यासि जननी या जिनेशितुः ।
 पूर्वैव श्लाघ्येने दिशु यस्यामुदयते रविः ॥ ६४ ॥
 जिनं तज्जननीं चेति स्तुत्या नत्वा च भक्तितः ।
 पुष्पधन्धुरगन्धाम्बुवृष्टिविस्तारचारवः ॥ ६५ ॥
 नन्दीश्वरवरे कृत्वा स्पष्टमष्टाह्निकोत्सवम् ।
 धन्यमन्या दिवं जग्मुः सर्वे गीर्वाणपुङ्गवाः ॥ ६६ ॥
 ॥ युग्मम् ॥

स्वप्नेष्विन्द्रेषु चागत्याप्सतृप्त इव भानुमान् ।
 प्रभोः कल्याणिके प्राप्तः पुनरप्पुदयच्छलात् ॥ ६७ ॥
 तदावतीर्णमालोषयान्तरध्वान्तभिदं विभुम् ।
 तमो शशमपि त्रस्तं निःशङ्कः कश्मलाः क्व नु ॥ ६८ ॥
 विज्ञायेव प्रभोरार्द्यं कल्याणिकमहोत्सवम् ।
 राजीविन्यो जगुर्भृङ्गनिनादैर्ननुर्दलैः ॥ ६९ ॥

गुणिन्यो ऽपि वयं दोषाकरेच्छा इति लज्जया ।
 संन्यमीलन्कुमुदत्वो ऽवतीर्णे झानिनि प्रभौ ॥ ७० ॥
 नाथे ऽवतीर्णे निर्वाणदारोद्धाटनयुवकाः ।
 कपाटा उद्धटन्ते स्म धर्मस्थानेषु सर्वतः ॥ ७१ ॥
 प्रैलोकैक्यदीपे ऽस्मिन्नवतीर्णे सति प्रभौ ।
 लज्जयेव भवन्ति स्म विच्छाया गृह्दीपकाः ॥ ७२ ॥
 भविष्यति प्रभोर्धर्मव्याख्या पीष्पर्षणी ।
 क्षीणः प्रागेव चक्राणां विषयोगदुताशनः ॥ ७३ ॥
 भूपः धीवन्तुपूज्यो ऽय कृतप्रापातिकक्रियः ।
 नभोभागं यथा भानुः सभाभागं व्यभूपयत् ॥ ७४ ॥
 जानश्रवि जिनेन्द्रस्यावतारं वासवोत्सवैः ।
 परं मुहुः कृता शार्ता मियाधीत्यै भवेदिति ॥ ७५ ॥
 तूर्णमानीय सन्मान्य स्थापितैः स्वमनोविदैः ।
 व्याख्यापयन्मृगः स्पष्टदृष्टान्स्वमांश्चतुर्दश ॥ ७६ ॥ युग्मम् ॥
 अथैते प्रथितान्स्वमग्रन्यानालोस्य धीधनाः ।
 विचार्य चिरमन्योन्यमुचै रोमाञ्चिता जगुः ॥ ७७ ॥
 स्वापिषेकैक्यप्येषु स्वमेषु स्वममीक्षते ।
 या कापि स्त्री प्रमृते सा सनयं सनयं नृपम् ॥ ७८ ॥
 एतेषु वीक्षते क्षमाप या तु स्वमचतुष्टयम् ।
 मीरिणं चरिणां शल्यममृल्यं जनयत्पत्नी ॥ ७९ ॥
 या पुनः पश्यति स्वमान्मर्तनेषु नृशेखर ।
 भरतार्थस्य भोक्तारं सा तारं जनयेत्पुनम् ॥ ८० ॥
 चतुर्दशाप्यमून्यमान्या पश्येत्किंचिदस्पृष्टान् ।
 सा प्रभौ प्रमदा मुने नन्दनं चक्रवर्तिनम् ॥ ८१ ॥

इयं पुनर्जयादेयी स्फुटान्तेतान्लोकत ॥
 तन्नाथ त्रिजगन्नाथं स जिने ज्ञतयिष्यति ॥ ८२ ॥
 यदेव्या ददशे दन्ती चतुर्दन्ती शुभातनः ।
 तद्यतुःशुद्धयर्मोपदेष्टास्या भविता सुतः ॥ ८३ ॥
 गमिष्यति सुतो देव्या वृषभस्य निरासनात् ।
 क्षेत्रे ऽस्मिन्भारते घोषिरीजवापतिभित्ताम् ॥ ८४ ॥
 मृगेन्द्रमार्गणादेव्या नन्दनः पालमिष्यति ।
 दुःकर्मकरिभिर्भज्यमानान्मभ्यवनस्पतीन् ॥ ८५ ॥
 एतस्याः साभिपेरुभीदर्शनात्तन्दनः पुनः ।
 सावन्मरं दददानं धियं शुष्मां करिष्यति ॥ ८६ ॥
 प्रमृष्या भविता मृतुः प्रमृष्यमिषिलोरुनात् ।
 घुराघुरानराधीर्मासी घृतपदः सदा ॥ ८७ ॥
 पूर्णेन्दुदर्शनादेव्या तन्दनो जेन्नतन्दनः ।
 दाम्प्यते धीनरागात्मा नित्यं सुखलये सुदम् ॥ ८८ ॥
 मार्तण्डमण्डलाश्लोकान्गुनुरस्या भविष्यति ।
 मार्तण्डमण्डलाखण्डमामण्डलिभूषणः ॥ ८९ ॥
 व्रजस्य दर्शनादेव्यामनुजन्मा तनिष्यते ।
 स्वं प्रसुष्यं पुरःस्पर्शरिष्यत्यर्मव्रजश्रिया ॥ ९० ॥
 कल्पशायोऽज्ञात्पुनः गृह्णो ऽस्याः करिष्यति ॥
 उलुङ्गाङ्गव्रजमद्मनागादविहारस्थितिम् ॥ ९१ ॥
 विहरिष्यति पृथो ऽस्याः क्रमत्तद्वददर्शनात् ।
 मृगमघारिनस्वर्जगरोऽस्यापिब्रह्मपः ॥ ९२ ॥
 गन्धीमन्तयो देव्या तनाहरनिरुपगात् ।
 वन्द्यायाः वन्द्या स्याज्जदत्तमिष्यति ॥ ९३ ॥

विमानवीतगात्पुत्रो जयादेव्या भविष्यति ।
वैमानिकनिर्णयानां स्वर्गादुत्तारकारणम् ॥ ९४ ॥
भविष्यति कुमारो ऽस्या रथजालनिभाल्लनाम् ।
उदाररत्ननाकारमव्यसद्दर्मद्वैतः ॥ ९५ ॥
सुतो ऽस्या भविता भास्वद्वैश्वानरनिरीक्षणात् ।
भव्यलोकान्तरकल्याणवृद्धिनिर्माणकारणम् ॥ ९६ ॥
दृष्टान्तदुर्दश स्वप्ना यदेव्या तत्तद्द्वजः ।
स चतुर्दशरज्ज्यात्मन्योकाग्रं पद्मपस्पति ॥ ९७ ॥
एवं निशम्य रम्यं तमृषः फर्गावृत्तं वचः ।
ददौ द्रुकुलाम्बुलायगारं पारितोषिकम् ॥ ९८ ॥
सभालोकं विष्टुज्याय पृथ्वीनाथो गयोचितम् ।
सनायं श्रीनयादेव्या जगामान्तःपुरं मुदा ॥ ९९ ॥
अघोल्याय स्वर्ष देव्या सज्जितं विष्टुं नृपः ।
अलं चक्रे ततः सापि विषादेशदुपाविशत् ॥ १०० ॥
गोमाक्षितननोर्देव्याः पुरः स्फुगितसंघदः ।
नैमिषिकोपदिष्टानि जगौ स्वप्नकल्यानि सः ॥ १०१ ॥
इदं ते वपितं नाथ भूषाद्वितर्षं वचः ।
इत्युक्त्वा नेत्ररीचक्रे कर्तुं सा कमलेक्षणा ॥ १०२ ॥
इत्थं भुवाभिनैः वीतिभाषितैर्भर्तृभार्षयोः ।
दिनाः काठकथ्यमाना जग्मुः सौलपमया रपात् ॥ १०३ ॥
गर्भस्याद्भुतमाहात्म्यादाविष्वाविषपश्चराः ।
तस्या अङ्गे तया द्रुहे न सम्युत्पन्ना कश्चिद् ॥ १०४ ॥
प्रभोः प्रभारत्नपसाः सौष्णानिरमादरात् ।
मार्जपावकिरे वायुदुमार्यो र्वर्षभन्तवः ॥ १०५ ॥

अभ्यपिञ्चंस्तद्भोदकुमार्यो गन्धवारिभिः ।
 ऋतुदेव्यो मुदा पुष्पमकरानकिरन्निह ॥ १०६ ॥
 व्यन्तर्यस्तनुशुश्रूषां किंकर्य इव चक्रिरे ।
 ज्योतिष्कयोपितो रत्नमयादर्शमदर्शयन् ॥ १०७ ॥
 कारयांचक्रिरे श्रीडां हृशां विशाधरस्त्रियः ।
 कामं किन्नरकामिन्यो गीतिरीतिं वितेनिरे ॥ १०८ ॥
 चतुर्भिः कलापकम् ॥

क्लिश्यतामर्हतो माता मा तापैर्मद्भवैरिति ।
 तदा कादम्बिनीमृन्दान्तरस्तरणिरस्फुरत् ॥ १०९ ॥
 जिनाधिपजनिह्लानादासन्ना मे पवित्रता ।
 इति हर्षादिवानृत्यदुश्चैरभ्यु तदाम्बुधेः ॥ ११० ॥
 उदेप्यति जिनाधोशे दिनाधीशे ऽहणोदयः ।
 पुष्पितैः पाटलारामैर्वभूव भुवने तदा ॥ १११ ॥
 जिनेन्द्रजननीपादस्पर्शात्पावनमानिनी ।
 वान्यावर्तगजोव्याजादुद्भुजैव ननर्त भूः ॥ ११२ ॥
 गायन्तं मल्लिकाभृङ्गैः क्षिप्या ग्रीष्मं तपात्ययः ।
 स्वामिमातुर्मुदे मेघमर्दलौघमघोपयत् ॥ ११३ ॥
 तेजस्विभृद्सौ यादवतादग्नाहमिति ध्रुवम् ।
 जयादेव्यास्तडिद्भिर्घोरारारात्रिकमिवाकरोत् ॥ ११४ ॥
 छष्टिमिक्ता ध्रुवं धूपधूमं याप्यैः द्युगन्धिभिः ।
 देव्या नृत्नगर्भाया रत्नगर्भाःपुदक्षिपत् ११५ ॥
 निवार्य वार्षिणीचीनामुच्चैः कोलाहलं दिशः ।
 जयादेवीं स्तुवन्ति स्म फेकिफेकारवैरिव ॥ ११६ ॥
 आनीतमन्दैर्हन्वाग्धेर्व्यापुत्र्येव नदीरयैः ।

११७-१२७] वायुसूक्तपरिणामम्

वायुसूक्तपरिणामम् ॥ ११७ ॥
 सुयतोभिः ह्यनो ज्ञानिकः सुयतोभिः ॥ ११८ ॥
 सुयतोभिः विज्ञानमाये सुयतोभिः ॥ ११९ ॥
 सुयतोभिः विज्ञानमाये सुयतोभिः ॥ १२० ॥
 सुयतोभिः विज्ञानमाये सुयतोभिः ॥ १२१ ॥
 सुयतोभिः विज्ञानमाये सुयतोभिः ॥ १२२ ॥
 सुयतोभिः विज्ञानमाये सुयतोभिः ॥ १२३ ॥
 सुयतोभिः विज्ञानमाये सुयतोभिः ॥ १२४ ॥
 सुयतोभिः विज्ञानमाये सुयतोभिः ॥ १२५ ॥
 सुयतोभिः विज्ञानमाये सुयतोभिः ॥ १२६ ॥
 सुयतोभिः विज्ञानमाये सुयतोभिः ॥ १२७ ॥

तस्या निगृह्यर्भाया नौद्वत्यमुदरं दधी ॥ १२८ ॥
 सदयो मे सुतस्तन्मा शिवः खेदो भवत्विति ।
 मन्दं मन्दं चनालासी देवी गर्भभरालसा ॥ १२९ ॥
 नृचे ज्य जयादेव्याः सीमन्तोन्नयनोत्सवे ।
 भिन्नानःमम ज्जीरा नृत्यन्तीव ययो शरत् ॥ १३० ॥
 अम्भांसि निर्भलीभूयात्मानमन्त्रैस्वासयन् ।
 भाविन्वर्द्धज्जनिम्नाने गृह्णन्त्यस्मान्पुरा इति ॥ १३१ ॥
 कीराणां पङ्क्तयो व्योम्नि विलेपुविदग्धैरिव ।
 जिनन्द्रजन्मने सज्जीकृता चन्दनमालिकाः ॥ १३२ ॥
 शान्ततापं जगत्कृत्या जिनमानुर्मुदे ऽम्बुदाः ।
 उपामताममुच नुधैरुदञ्चत्मुकृता इव ॥ १३३ ॥
 इतिमुक्तमभिष्यातं सदस्रगुणितः फलैः ।
 सस्यमन्त्रजगद्भूःशभूत्तत्पतुभावतः ॥ १३४ ॥
 आदाय गोपीरूपाणि गोप, र्गं सुरस्त्रियः ।
 शान्तिनेत्रेणु तीर्थेशगुणगीतान्यगिक्षयन् ॥ १३५ ॥
 गर्भस्थितदिनाधीशा धेवलेखेव शारदी ।
 पाण्डुमभाष्यद्भुतधीः प्रहुगर्भा यभौ जया ॥ १३६ ॥
 आसीदत्रर्द्धास्य श्रीदाण नारो ऽनुता मम ।
 इतीव फण्डयामास नैर्मल्यातिशयं शशी ॥ १३७ ॥
 त्रैलोक्यभूषणेनास्मि नन्दनेनैव भूषिता ।
 तद्विहमेभिरितीशाल्पीचक्रे ऽङ्गे भूषणानि सा ॥ १३८ ॥
 विर्भा गर्भावतीर्णे ऽस्मिञ्शक्रादेशाद्भनेश्वरः ।
 पूरयामास सद्भासःस्वर्णरत्नैर्नृपालयम् ॥ १३९ ॥
 अथ मन्ये जयादेव्या गुरुगर्भोष्मशान्तये ।

शोकयज्ञानपत्राणि हेमन्तः समुपागमत् ॥ १४० ॥
 एष्यतीह ममारातिर्दधिति भियाद्विनाम् ।
 हृदयो बहिरभूद्रागः कुङ्कुमालेपनच्छ्वात् ॥ १४१ ॥
 तपजायन्त यामिन्यो महामहिमभाजनम् ।
 युक्तं महत्त्वं स्त्रीजानेर्जागर्भगते ऽर्हति ॥ १४२ ॥
 मन्वा जिनापतो लोके भाविनो दिवसान्गुम्न ।
 लज्जयेव लघून्ने वासरान्वागशेषरः ॥ १४३ ॥
 मां प्रदीप्यन्ति नेत्याप तापं कृपाद्रे पयः ॥ १४४ ॥
 मरुत्पनिर्जगद्भृर्भविनेति मटोद्धतः ।
 गिशिरो ऽथ ऋतृन्सर्वान्दृश्यन्द्दरदो ऽहमत् ॥ १४५ ॥
 भ्रुमभाधिरधुनाभ्येष्यतीतीव भक्तिः ।
 विनीतैर्दुश्चन्द्राकैः प्रभाल्यस्त्वमतन्यत ॥ १४६ ॥
 अवर्तणेषु तीर्षु पादेषु पृथिवीतले ।
 का श्रीरत्माकार्मन्वर्जः पूर्वमेव व्यलीपत ॥ १४७ ॥
 तदा मे वा गतिर्यकः पातार्दितमुधा यदा ।
 इति ध्या-पदिव धन्धमम्भः प्राप हिमोद्गमे ॥ १४८ ॥
 जिनजन्मोन्मये स्वर्गः शैलोरणमजम् ।
 मृगः कर्त्तार इन्मूर्त्या शृचापानि तन्वद्विः ॥ १४९ ॥
 क्रियमाणानु रभागु देव्या वृद्धाद्भुजाजैः ।
 नव मामा वपातशान्ताः सार्धाष्टमदिनास्तदा ॥ १५० ॥
 अथ कृष्णचतुर्दश्यां निर्वापे मासि फाल्गुने ।
 चन्द्रे शतभिषग्वर्नि-शुक्लमरिपञ्चमम् ॥ १५१ ॥
 भावत नतनाभोजमर्षं भुवनभूषणम् ।

स्वं रोहणभूमीव जयादेवी जिनाधिपम् ॥ १५२ ॥

॥ युग्मम् ॥

तदा को ऽपि प्रकाशो ऽभूदपि दुर्गतिभूमिषु ।

निखिलानां सुखं जज्ञे नारकाणामपि क्षणम् ॥ १५३ ॥

अस्माकमयभीशो ऽभूदशेषगुणसागरः ।

इत्यानन्दवशेनेव दिशः प्रापुः प्रसन्नताम् ॥ १५४ ॥

ववुः प्रदक्षिणावर्ताः कुमुमश्रीविमिश्रिताः ।

तन्वन्त इव सद्भक्तिं जगत्प्राणा जगत्प्रभोः ॥ १५५ ॥

आख्यातुमिव विश्वेषु प्रभोर्जन्ममहोत्सवम् ।

घनगम्भीरनिर्घोषा नेदुर्दुन्दुभयो ऽम्बरे ॥ १५६ ॥

प्रभुपादाभ्युजस्पर्शपवित्रं पृथिवीतलम् ।

पूजयद्भिरिवामत्यैश्चक्रिरे पुष्पवृष्टयः ॥ १५७ ॥

मत्वासनपदम्पेनावधिज्ञानान्प्रभोर्जनिम् ।

अष्टजम्बुधोलोकरवामिन्यो दिक्कुमारिकाः ॥ १५८ ॥

भोगंरुग भोगवती मुभोगा भोगमालिनी ।

तोपधारा विचित्रा च पूज्यमाला त्रनिन्दिता ॥ १५९ ॥

नत्वा स्तुत्या न भेतव्यमित्युदीर्य च ता इमाः ।

जिनजन्मोत्सवं देव्यै स्वागतौ हेतुमभ्यवुः ॥ १६० ॥

॥ युग्मम् ॥

सहस्रस्तम्भपातेनुरेणान्यां प्राहसुखं दिशि ।

ताः भृतिसदृशं पातपुत्रयोजनभूतलम् ॥ १६१ ॥

देवि त्वमेव धन्यासि यस्याः मनुजंगदरुः ।

इत्यादिर्गातगायिन्यम्लाः प्रभोः परितः स्थिताः ॥ १६२ ॥

पीठकम्पात्यभोर्जन्म मत्वा भेरुनिकेतनाः ।

मुदिता दिगुमार्यो ऽष्टावर्धलोकादिहापयुः ॥ १६३ ॥

मेयंकरा मेघवती सुमेधा मेघमासिनी ।

गुप्तमा वत्सामित्रा च वारिपेणा वलाहका ॥ १६४ ॥

इमा जिनं च देवीं च नत्वा योजनसंमिताम् ।

धरां गन्धोदकैः सिद्धा पुष्पवृष्टिं वितेनिरं ॥ १६५ ॥

॥ गुग्मम् ॥

ईशुरासनकम्पेन द्वाव्या जन्म जिनस्य तत् ।

पौरस्त्यग्नचक्रादष्टौ दिगुमार्यः सदर्पणाः ॥ १६६ ॥

ताश्च नन्दोत्तरानन्दे आनन्दानन्दवर्धने ।

विजया वैजयन्ती च जयन्ती चापरान्विता ॥ १६७ ॥

एताः भार्या दिशि स्थित्वा नत्या मातृपुत्रं जिनम् ।

जगुर्जगन्मनोज्ञानि गीतानि प्रोक्तचेतसः ॥ १६८ ॥

अपान्यरुचकात्पृष्ठकम्पेनाययुस्ततः ।

दिवन्या अष्टपृष्ठारिगृह्णारिकगाम्जुजाः ॥ १६९ ॥

समाहारा मुनइत्ता मुनवद्वा यशोधरा ।

लक्ष्मीवती शेषवती चित्रगुप्ता वसुंधरा ॥ १७० ॥

॥ गुग्मम् ॥

एताः प्रणम्य तीर्थेशं तीर्थेशजननीषधि ।

स्त्रीतागीतकन्यादक्षा दक्षिणस्यां दिशि स्थिताः ॥ १७१ ॥

मनीष्यरुचक्रादष्टौ दिवन्याः पीठकम्पतः ।

आयपुर्व्यज्ञनाभोगभ्राजिष्णुकरपद्मजाः ॥ १७२ ॥

इन्द्रादेवी गृगदेवी पृथिवी षडवत्यपि ।

एकनामा नवमिका भद्रा शीतति नामतः ॥ १७३ ॥

जननीसाहितं नत्वा त्रिशोक्यमदितं जिनम् ।

पथिमायां दिशि मीना गीतामृतमुनः स्थिताः ॥ १७१ ॥
 उदीच्यकनकादष्ट निष्टरस्य मरुत्पतः ।
 दिग्मार्गः समानमृधश्चगामरचारवः ॥ १७२ ॥
 भलमूमा मुक्तेर्गा च पुण्डरीका च वाळ्मी ।
 हामा सर्ववभा चैव श्रीर्गीर्ग्विषभिवानतः ॥ १७३ ॥
 नन्वा माया समं मात्राधिकभक्तिभराः प्रभुम् ।
 तान्नाभ्युत्तरागापामुनगेदारगीतयः ॥ १७४ ॥
 ईषुधनत्रो दिवन्या विदिन्यः पीठकम्पतः ।
 मृतारा विनकनका चिना सौत्रामगी तथा ॥ १७५ ॥
 दीनदीपतरा नन्वा स्यानिर्णं स्यामिनीमपि ।
 गीतामृतभृतन्तपुरैगान्यादित्रिदिशु ताः ॥ १७६ ॥
 दिवन्या मध्यन्वकाचतनः पीठकम्पतः ।
 न्या रूपाभिता चेदुः मुन्या रूपरन्यपि ॥ १७७ ॥
 नालं बालस्य ताञ्छित्त्या चतुरङ्गुलवर्जितम् ।
 रत्नयुक्तं निखन्योर्व्यामित्र दूर्वामरोमयन् ॥ १७८ ॥
 त्रीन्मूलसौधतः पूर्वदक्षिणोत्तरदिशु ताः ।
 रम्भाष्टहांश्चतुःशालामिहासनजुषो व्यधुः ॥ १७९ ॥
 ता दक्षिणचतुःशालपीठे देव्या जिनस्य च ।
 अभ्यङ्गोदूर्तनैर्दिव्यैस्त्रैल्लोदूर्तनकैर्द्वयुः ॥ १८० ॥
 उर्भा संस्तप्य संमान्यं प्राक्चतुःशालविष्टरे ।
 ता दिव्यचन्दनैर्लिङ्गाम्भूपपंथेलभूपणैः ॥ १८१ ॥
 एत्योत्तरचतुःशालं मथितारणिवाहिना ।
 हृतं धुद्रदिमाद्रेस्ता द्रुतगोशीर्षचन्दनैः ॥ १८२ ॥
 तयोः शान्तिकमाधाय भद्रपीठमविष्टयोः ।

१.१.१८६-१९६] : वासुदेवचरितम्

व्यक्तभक्तिविद्यां दत्ता रसापोदृष्टिकां व्यपुः ॥ १८६ ॥
॥ सुम्भम् ॥

पर्वतापुर्भवेत्युक्त्वा कर्णाभ्यर्णे प्रभोः स्थिताः ।
आस्ताल्लयां च भृशुस्ता हलाभ्यां प्रावगोल्बयी ॥ १८७ ॥
सुनिधानि त्रिनेत्रं च त्रिनेत्रजननीं च ताः ।
आनीपाधाय प्रत्यायां गायन्त्यः परितः स्थिताः ॥ १८८ ॥
ममं सुपु तदा नित्यपठानामतनि धरतिः ।
विषमरौपनाश्रुतान्शुर्वरवोपमः ॥ १८९ ॥
आमनान्यदलप्रतिनिविशानि रिहीजसाम् ।
व्याख्यान्तीर गिरःकश्यपिनजन्मादृतां ह्य ॥ १९० ॥
अथैवं दर्शयन्पुत्रः को दधीति लघोःकम् ।
आजयत्तं सुधर्मं नत्वा तेनापतिर्गौ ॥ १९१ ॥
वत्तं विधान्यपु स्वामिन्द के हसि ने हिसम् ।
इत्यत्र पाणिमन्तुतमपिरवर्ष क्षणात् ॥ १९२ ॥
परिज्ञाय प्रभोजन्म विहीनप्रतं धरुधनः ।
द्रामिभवाद् ह्य कन्वासुअनिहागर्न हरिः ॥ १९३ ॥
॥ सुम्भम् ॥

दत्ता पदानि तहाही प्रभुजन्मदिशं मंत ।
नत्वा इहृता जिमं शक्ते ज्यंषके विष्टं पुनः ॥ १९४ ॥
भगाय ए तेनान्यं नैगमेरिणमादिभव ।
जिनजन्मोन्मष कान्माकरय गुरानिति ॥ १९५ ॥
पोजनममिती पण्णं सुयोपेत्यभिधानतः ।
भवाददय मोषैर्बारांशीन्विपुष्पमम् ॥ १९६ ॥
नेनारिवासासोव्यवा ।

विमानेषु प्रतिध्वाना घण्टानां सर्वतो ऽभवन् ॥ १९७ ॥

क्रीडासक्तास्ततः सर्वे सावधानाः सुराः स्थिताः ।

घण्टानादे च विश्रान्ते सेनानीरिति घुष्टवान् ॥ १९८ ॥

अमरा भारत क्षेत्रे जिनजन्मोत्सवे हरिः ।

गन्ता ततः मियायुक्ता एत त्वारितमेत भोः ॥ १९९ ॥

अथ ते प्रथितानन्दा हृन्दारकसमुच्चयाः ।

देवीभिः सममाजग्मुर्जिनजन्मोत्सवेच्छया ॥ २०० ॥

पञ्चयोजनशन्युद्यं विमानं लक्षयोजनम् ।

चक्रे संक्रन्दनादेशान्पालकः पाठकाभिषम् ॥ २०१ ॥

स्तम्भैरङ्कुरितं कूजन्किङ्किणीभिः सकोकिलम् ।

मुक्तावचूरीः सत्पुष्पं पताकाभिः सपञ्चरम् ॥ २०२ ॥

कलशः फलितं रत्नप्रभाभिः सारसारणि ।

देवीभिः केलिशी यज्ञं जालजालैर्निहुञ्जमृत् ॥ २०३ ॥

तारतोष्णमात्राभिर्लोलाङ्गलालिमालितम् ।

किञ्चिद्दम्भीग्पोडानामन्तर्दीर्घदीर्घिकम् ॥ २०४ ॥

सुवर्गकेतनश्रीभिर्भूतपुष्परजोभरम् ।

तल्लङ्गमं पदेन्द्रस्य श्रीशोभानमियावपी ॥ २०५ ॥

॥ चातुर्भिः कल्याणकम् ॥

तत्र विभ्रम्यन्तो चन्त रन्मोषानराजपः ।

सन्त उर्ध्वं गन्तव्यं त्रिपाकायमवदात् ॥ २०६ ॥

ता दिव्यचन्दने शान्ततोरणैस्त्रिभिः ।

धन्योत्तरचतुःशः चामीत्यग्निपायत् ॥ २०७ ॥

दत्तः धृष्टदिमादेस्ता उर्ध्वं चामी ।

तथाः शान्तिकमायाय चन्तमना ॥ २०८ ॥

स्ववृत्तदर्शने देवीः स्थिता मूर्त्यन्तरैरिव ।
 पाञ्चालीर्द्विपदस्यान्तर्जने भ्रक्षणमण्डपः ॥ २०९ ॥
 चतुर्षोजनपिण्डाष्टपोजनायामविस्तृतिः ।
 शोभायाः केलिशैलभा तत्राभूद्रत्नपीठिका ॥ २१० ॥
 चन्द्रश्रीनिधलीकारबन्धरज्जुसहोदरैः ।
 रत्नसिंहासनं रेजे तदुपर्येकमंशुभिः ॥ २११ ॥
 अर्धमाक्तिकदामालित्तमौक्तिकदामभाक् ।
 दिव्यधन्द्रोदयो वज्राङ्गुलभृत्तदुपर्यभूत् ॥ २१२ ॥
 अन्तःपीठान्मरुयक्षत्रयसकाष्ठागु दिशुते ।
 चतुरशीतिसहस्रेन्द्रसमशुसदासनैः ॥ २१३ ॥
 प्राच्यां दिव्यस्यदेवीनामासनान्यष्ट रेजिरे ।
 सहस्राद्वादशान्नेय्यां चान्तःसभ्यदिवीरुसाम् ॥ २१४ ॥
 चतुर्दश सहस्राणि दक्षिणाशाविभूषणम् ।
 आसनान्यभवन्नाकसदां मध्यसभासदाम् ॥ २१५ ॥
 बहिःसभासदां स्वर्गवासिनामासनावलिः ।
 षोडशानां सहस्राणां नैर्ऋत्यामभवदिति ॥ २१६ ॥
 सप्तसंख्यानि सप्तानां सेनापनिदिवीरुसाम् ।
 आशायां पाशहस्तस्य रेजिरे सिंहविष्टराः ॥ २१७ ॥
 वनुर्भिरधिराशीतिः सहस्राण्यङ्गरक्षिणाम् ।
 भौचित्येनासनान्यासन्परितो वासवासनम् ॥ २१८ ॥
 विमानं विरचयैवं विदक्षैराभियोगिकैः ।
 तत्रो विज्ञरथांचक्रे तदा तदधिरोहणे ॥ २१९ ॥
 मन्थेर्नानाविमानाल्लिङ्गासिभिः स्वर्गवासिभिः ।
 इतं स्फुरद्विरम्भोजं संहैः पत्रपैरेव ॥ २२० ॥

विमानेषु प्रतिध्वाना घण्टानां सर्वतो ऽभवन् ॥ १९७ ॥

कीडासक्तास्ततः सर्वे सावधानाः सुराः स्थिताः ।

घण्टानादे च विश्रान्ते सेनानीरिति घुष्टवान् ॥ १९८ ॥

अमरा भारते क्षेत्रे जिनजन्मोत्सवे हरिः ।

गन्ता ततः म्रियायुक्ता एत त्वरितमेत भोः ॥ १९९ ॥

अथ ते मथितानन्दा रुन्दारकसमुद्ययाः ।

देवीभिः सममाजग्मुर्जिनजन्मोत्सवेच्छया ॥ २०० ॥

पञ्चयोजनशत्युचं विमानं लक्षयोजनम् ।

चक्रे संक्रन्दनादेशात्पालकः पाञ्चकाभिधम् ॥ २०१ ॥

स्तम्भैरङ्कुरितं कूजत्किङ्किणीभिः सहोफिलम् ।

सुजावचूरीः सत्पुष्पं पताकाभिः सपञ्चरम् ॥ २०२ ॥

कन्दर्पः फलितं स्वप्रभाभिः सारसारणि ।

देवीभिः केलिशै यद्व्यं जालजालैर्निकुञ्जभृत् ॥ २०३ ॥

तारनोष्णमालाभिर्लोडोलालिमालितम् ।

किञ्चिद्गन्धीम्पोडानामन्नरैर्दीर्घशीर्षिकम् ॥ २०४ ॥

सुवर्गकेतनश्रीभिर्भूतपुष्परत्नोभरम् ।

तल्लङ्घनं महेंद्रस्य लीलोद्यानमिवावभौ ॥ २०५ ॥

॥ चतुर्भिः फलापकम् ॥

तत्र विभ्रम्यज्ञोः चन्न रत्नसोपानराजयः ।

सन् उर्ध्वा संस्रज्य गोवाकायसंपदाम् ॥ २०६ ॥

ना दिव्यचन्दनैः शोस्तत्तोरणैश्चिभिः ।

एन्योपरचतुःशः शशीत्यशिसयत् ॥ २०७ ॥

इतः धृष्टदिमाद्रेस्ता कुञ्जपथौ ।

तयोः शान्तिरुमापाय नन्मना ॥ २०८ ॥

चतुषदशने देवीः स्थिता मूर्त्यन्तरीरिव ।
 माधालीर्दृषदस्यान्तर्जने भेषणमण्डपः ॥ २०९ ॥
 चतुर्योजनविंशत्येकजनायामविस्तृतिः ।
 शोभायाः केचिद्वैलाभा तथाभूद्वर्षाठिका ॥ २१० ॥
 चतुर्धनिधनीवारचन्द्ररज्जुसरोदरैः ।
 रत्नसिंहासनं रेजे तदुपर्येकमंशुभिः ॥ २११ ॥
 अर्धर्षात्किञ्चिदापान्निष्ठतप्तौत्किञ्चिदापभाक् ।
 दिव्यधन्द्रोदयो वज्राङ्कुशभृत्तदुपर्यभूत् ॥ २१२ ॥
 अन्नःपीडान्मरुत्सङ्घसकाष्ठानु दिशुते ।
 चतुरशीतिमत्सेन्द्रममनुमदासनैः ॥ २१३ ॥
 प्राच्यां दिव्यप्यदेवीनामासनान्यष्ट रेजिरे ।
 महन्नाडादनाग्नेय्या चान्नःसभ्यदिवीरुमाम् ॥ २१४ ॥
 चतुर्दश महस्याणि दक्षिणाणाविभूषणम् ।
 आमनान्यभवद्वाकसदां मध्यसभासदाम् ॥ २१५ ॥
 बहिःसभामदा स्वर्गवासिनामामनावलिः ।
 षोडशानां सदस्याणां नैर्ऋत्यामभवदिति ॥ २१६ ॥
 मत्समंख्यानि सप्तानां सेनापतिदिवीकृताम् ।
 आगायां पाञ्चस्नस्य रेजिरे सिंहाविष्टराः ॥ २१७ ॥
 चतुर्भिरधिकानीतिः सदस्याण्यहूरक्षिणाम् ।
 आचित्येनासनान्यासन्परितो वासवासनम् ॥ २१८ ॥
 विमानं विरचयैवं त्रिदशैराभियोगिकैः ।
 तत्रो विह्वलयाचक्रे तदा तदधिरोहणे ॥ २१९ ॥
 अन्यैर्नानाविमानालिङ्गासिभिः स्वर्गवासिभिः ।
 हतं स्फुरद्भिरम्भोजं संहैः पञ्चथैरिव ॥ २२० ॥

सौधमेन्द्र इवाभ्यागान्येकं विभुरिभूषितम् ॥ २५४ ॥
 अग्रेन्द्रो यन्निनाम यन्निचञ्चापुरीपतिः ।
 मदाशस्वरयण्टायाः फारयित्वाय शानम् ॥ २५५ ॥
 मदाद्रुमाख्यमेनान्याहृतः पष्टिमहमकैः ।
 सायानिकगुरैस्ते न्यथाहर्षभतुर्गुणिः ॥ २५६ ॥
 प्रायस्त्रिंशदिकैरन्यैरमुभिः परितो हृतः ।
 आगाद्गमयानेन मेरुभूमे महोत्सवात् ॥ २५७ ॥
 ॥ विशेषविशेषकम् ॥

फर्णान्द्रो परणो मेघस्वरायण्टाभिशादनात् ।
 तेनान्या भद्रतेनेन शोषितैर्ननिषर्तः ॥ २५८ ॥
 सायानिहर्षकैः पदभिः महत्भिः परमद्विकैः ।
 अत्रुर्विश्वान्यह्वरसमहविर्भूरिभक्तिभिः ॥ २५९ ॥
 पदभिः नवद्वैतीभिरेतैर्नागपुत्रैर्हितः ।
 नार्थाद्विद्यो जनतनवांशुर्द्र पञ्चमण्डलम् ॥ २६० ॥
 महत्प्रपञ्चांशुन्या योजनैर्जातिदिम्बुभिः ।
 विशानन्नयाश्च मेरुस्थित समागमन् ॥ २६१ ॥
 ॥ अत्रुर्भिः फलापवम् ॥

भूतानन्दाभिरे मे परस्वरायण्टाभिशादनात् ।
 तेनार्थेन क्लेशेणाहृतैः सायानिहादिभिः ॥ २६२ ॥
 नागजाकैर्तैः नागनाथो निर्धरमक्तिभारुः ।
 आगाद्विज्याविमानमथः गतापे स्वाधिना नगम् ॥ २६३ ॥
 ॥ सुम्पम् ॥

हरिम्पया हरिमतो विद्युद्रुमाश्रयामवौ ।
 शेषुदारी शेषुदेवः सुपर्णानो सुन्दरी ॥ २६४ ॥

अग्निमाणवो अग्निशिखथेन्द्रावप्रिकुमारकी ।

शक्रौ वायुकुमाराणां बेलम्बो ऽय मभङ्गनः ॥ २६५ ॥

महावैषः सुवैषश्च स्तनितानां सुराधिपौ ।

तयोदाधिकुमारेन्द्रौ जलकान्तजलमभी ॥ २६६ ॥

तथा दूर्णो ऽग्निष्टश्च शक्रौ द्वीपकुमारकी ।

वासवौ दिक्कुमाराणामपितो ऽमितवाहनः ॥ २६७ ॥

महाकालश्च कालश्च व्यन्तराणां सुरेश्वरी ।

गुरूपमतिरूपश्च भूतानामधिपौ हरी ॥ २६८ ॥

माणिभद्रः पूर्णभद्रो वासवौ यक्षरक्षकी ।

महाभीमश्च भीमश्च राक्षसाखण्डला वरी ॥ २६९ ॥

किन्नराणां किंपुरुषः किन्नरश्च मरुत्पती ।

किंपुरुषेन्द्रौ महापुरुषमत्पुरुषाभिधौ ॥ २७० ॥

अनिरूपमहाकाशौ महोरगमहाधिषा ।

गीतयगोगीतरती गन्धर्वावदशेश्वरी ॥ २७१ ॥

अथानशक्तिपञ्चमशक्त्यादीनां समापयुः ।

व्यन्तगणनिहायानां पादश विद्यशश्रवाः ॥ २७२ ॥

तथानशक्तिदेवेन्द्रौ सशिक्षितममानकी ।

इन्द्रौ धाता विधाता च पञ्चवशक्तिपालकी ॥ २७३ ॥

ऋषिवादिनिकाशीशाश्रुपिश्च ऋषिपालकः ।

भूतवादिनिकाशक्रौ तपेश्वरपदेश्वरी ॥ २७४ ॥

गुरन्महविशाखाभ्यां क्रन्दितानां सुरेश्वरी ।

महाक्रन्दिनिकाशक्रौ हागो हागरनिम्नया ॥ २७५ ॥

व्यानी श्वेतमहाश्वेनौ ब्रह्माभ्यानां पुन्दरी ।

वाचकः वाचदगतिः वाचदानां विदोत्रगो ॥ २७६ ॥

ज्योतिषां वासवौ संख्यातीती रविदिमच्छवी ।
 चतुःषष्टिरितीन्द्राणां महूर्ध्नि तदा यथी ॥ २७७ ॥
 आदिष्टा अच्युतेन्द्रेणापक्रम्येशानदिश्यय ।
 वैक्रियेण समुद्रपानेनाकृष्योत्तमपुद्गलान् ॥ २७८ ॥
 योजनोरुमुत्खान्द्वैपान् राजतान् रत्नजानपि ।
 स्वर्णरौप्यमणिस्वर्णमणिरोप्यमयानपि ॥ २७९ ॥
 स्वर्णरौप्यमणीन्कृतान्कलशान्मृन्मयनपि ।
 प्रत्येकं चकुरष्टाप्रं सहस्रं सुरकिंकराः ॥ २८० ॥

॥ विभिर्विशेषकम् ॥

। पाश्रीपुष्पचद्वेरीस्याल्लभृद्गारदर्पणान् ।
 तद्दक्षकरणांश्च सुमतिष्ठान्व्यकुर्वन् ॥ २८१ ॥
 तीराब्धिपुष्कराब्धिभ्यां तदा पद्मदादपि ।
 भरतेरावतशेत्रपुष्पाशीर्षप्रजादपि ॥ २८२ ॥
 आनिन्धिरं मद्भोजमम्भो मृदन्धुरं सुराः ।
 पुष्पसिद्धार्थदुर्वरौपथीः सुदक्षिमाद्रितः ॥ २८३ ॥
 ते ऽथ सीमनसाद्भृशान्नामन्दनकाननात् ।
 पाण्डुकाद्भवन्नुनि नीत्वाम्भसि निचिक्षिपुः ॥
 मल्लिकापाटलागातिवृथिकाचम्पकोद्भवैः ।
 मन्दारपारिजातोत्थैः पुष्पैः स्वर्णाम्बुनैरपि ॥
 उन्मिसागुरुर्षुः स्तुतिं तन्वन्नमोः पुरः ।
 अप्युतेन्द्रः सुरैः साकनमुञ्चत्तुष्टुपाश्रमिम् ।

तनेषु विनेष्वैर्वनेषु सुषिरेष्वपि ।
 तेषु भाषेपु सर्वतो ऽध्याभियोगिदैः

गीयमानेषु गीतेषु तारनादेन किन्नरैः ।

तन्यमानेषु नृत्येषु यथातालं मुरीजनैः ॥ २८८ ॥

पठ्यमाने जिनाधीशे सुरमङ्गलपाठकैः ।

सितेपूज्यमानेषु चामरेषु सुरामुरैः ॥ २८९ ॥

जय द्वादशतीर्थेश श्रीमन्निर्मितसंसृते ।

इत्यादिस्तुतिवाक्येषु चारणश्रमणेषु च ॥ २९० ॥

धूपिताचितभृङ्गारन्यस्तैः सर्वोपधीप्युतैः ।

नीरेर्घुसृणकर्पूरश्रीखण्डागुरुमुन्दरैः ॥ २९१ ॥

स्नात्रं श्रेयःश्रियां पात्रममात्रममदैः प्रभोः ।

त्रिपट्टया विदधे शकैरच्युतेन्द्रपुरःसैः ॥ २९२ ॥

॥ पट्टिः कुलकम् ॥

माजितं गन्धकापाय्या कर्पूरागुरुधूपितम् ।

व्यलिम्पन्पात्रिकान्यस्तैः प्रभुं गोशीर्षचन्दनैः ॥ २९३ ॥

भविष्यत्यधुना भर्तुरङ्गसंग इति स्मिन्तैः ।

भृङ्गगीतिपरैर्देवाः प्रभुं पुष्पैरुपजयन् ॥ २९४ ॥

सौधमेन्द्र इयाथाय पञ्चमूर्तीस्तनः कृती ।

उत्तङ्गे स्तां दधी मूर्त्या प्रभुमीशान एकया ॥ २९५ ॥

पाण्डुरी चामरी द्वाभ्यामुज्ज्वलं छत्रमेकया ।

व्योमकूलंङ्कपं शूलं दूरोत्तामित्रमेकया ॥ २९६ ॥

॥ युग्मम् ॥

मूर्तान्धर्मानिवोन्मीलदर्ककान्तिमणीमयान् ।

चतुःसंख्यानसौ दिक्षु शृपाधनशृषु व्यथान् ॥ २९७ ॥

तत्पट्टहायोच्छलत्तारक्षीरधाराभिरष्टभिः ।

सौधर्माधिपतिशक्रे स्नात्रं विंशत्यधीपिनः ॥ २९८ ॥

दिव्यैर्दुर्गैः धीवण्डमात्यमाणिरयण्डनैः ।
 भक्तिर्गणैः साधर्म्यभुणा भूपितः प्रभुः ॥ २९९ ॥
 अयाग्रे जिनमातेने पदे मणियये हरिः ॥
 कर्माष्टरुक्षयायाएमाहर्दी रूप्यतण्डुलैः ॥ ३०० ॥
 स किंचिदरसृत्याथ ज्वलरीपदलतमः ।
 ऊर्ध्वीभूतः पुरो भूरुरारादारारिकं दधौ ॥ ३०१ ॥
 तज्जिनेन्द्रोः पुरः स्फारण्डुञ्जाराभेवाथ सः ।
 शिखपुणं तुसदोरिचिवारमुदगारयत् ॥ ३०२ ॥
 इलानलभिलन्वीलिः स पालोपीपनिस्ततः ।
 विनम्य विष्टगार्थीं प्रहृष्ट इति तुष्टुवे ॥ ३०३ ॥
 जय त्रिभुवनार्थं जय त्रिभुवनाभय ।
 जय त्रिभुवनातन्द जय त्रिभुवनोदय ॥ ३०४ ॥
 तयो मयाचरत्वाथ मरेदे भग्यमरिषु ।
 यत्वं त्रिविदर्पितत्वं ददशे द्वादशे जिनः ॥ ३०५ ॥
 अणुमानं मनसादूर्ध्वदिस्तरसंभवं वचः ।
 क नेन त्वदृणा नाथ सृत्वा विधाविदङ्गिनः ॥ ३०६ ॥
 त्वां माप्य दृश्यसीमानं स्यामिन्मुकूनसीमया ।
 दशः प्रीता न्यवर्तन्त रूपान्तरनिरूपणात् ॥ ३०७ ॥
 कदापमर्पिणीकालव्यान्कर्मविपाकुलम् ।
 उद्भासयति विश्वेभु विश्वं वागमृतद्वैः ॥ ३०८ ॥
 इति म्नुत्वा गृहोत्वेर्षमाज्ञानेशादृतः सुरैः ।
 सौधर्माधिपतिः मुनिगृहे ज्ञात्यञ्जहपभाक् ॥ ३०९ ॥
 निवर्त्य प्रतिमां न्यस्य जिनेशं मातुरन्तिके ।
 अकिञ्चिं वाससी कुण्डलं च सः ॥ ३१० ॥

सस्वर्णवल्यैर्वैर्यं लम्बिनानामणिं हरिः ।

जिनेन्दोलोचनानन्दमुल्लोचे कन्दुकं न्यधात् ॥ ३११ ॥

न जिना जननीक्षीरं रसयन्तीति नीतिवित् ।

कराद्गुष्ठे विभोर्वर्त्री नानारसमुधां न्यधात् ॥ ३१२ ॥

द्वात्रिंशतं सौप्यहेमरत्नकोटीः पृथक्पृथक् ।

तथा द्वात्रिंशतं नन्दासनभद्रासनान्पयं ॥ ३१३ ॥

अन्यच्च सुखदं वस्तु नेपथ्यादि मनोहरम् ।

शक्रादेशाद्दनाधीशो जिनाश्रीशृष्टे ऽष्टजत् ॥ ३१४ ॥

॥ युग्मम् ॥

स्वामिनः स्वामिमातुर्वा यो ऽगुभं चिन्तयिष्यति ।

सप्तधा भेत्स्यते तस्यार्जकमञ्जरिवच्छिरः ॥ ३१५ ॥

इत्तुक्तिं वासवादेशादाभियोगिकनाकिनः ।

ज्यैस्त्र्यमुषुपुर्देवनिकायेषु चतुर्ष्वपि ॥ ३१६ ॥ युग्मम् ॥

अथ पञ्च समादिसदसा अप्सरसाः स्वरयम् ।

पुरो विश्वगुरोर्धात्रां कर्मनिर्मितये हरिः ॥ ३१७ ॥

पदा तदा तु निर्मानुमष्टाङ्गी बहवः सुराः ।

काञ्चनाः ऋचूलायादेय नन्दीश्वरं ययुः ॥ ३१८ ॥

वर्षा स्वईन्दुहादेवरमणाख्यं ययौ तदा ।

शुद्रपेरुमं नन्दीश्वरं पूर्याङ्गनाघयम् ॥ ३१९ ॥

दिव्ये चतुर्भुजे चैत्यदुमेन्द्रध्वजलाञ्जिते ।

चैत्ये ऽष्टाङ्गमिहारेभे नित्यानामहंता हरिः ॥ ३२० ॥

गिरौ तत्र चतुर्दिशु महासापीस्थितेष्वय ।

चतुर्षु स्थाष्टिकाश्रेषु तदा दधिमुखादिषु ॥ ३२१ ॥

चैत्येषु त्रिनदिश्वानां नित्यानां महिमाद्भुतम् ।

१.२. १२२-१२३] वायुपूज्यवर्तितम्.

चक्रिरे शक्रदिवपालाश्चत्वारो ऽष्टादिकामरम् ॥ १२२ ॥
॥ पुष्पम् ॥

वत्तरे रमणीयाख्ये त्रिशानो ऽञ्जनाचले ।
 गत्याष्टाद्वी हरिश्चक्रे शाश्वतानां पुरो ऽर्जताम् ॥ १२१ ॥
 ईशानस्यापि दिवपाला वापीस्यापिषु पूर्ववत् ।
 महं त्रिनानां नित्यानां व्यपुर्दधिमुत्ताद्रिषु ॥ १२४ ॥
 दक्षिणाशास्थिते नित्योद्यताख्ये स्वञ्जनाचक्रे ।
 त्रिनानां तत्र नित्यानां चर्मन्दो महं व्यवात् ॥ १२५ ॥
 नदापीषध्यांस्येषु तद्वरधिमुत्ताद्रिषु ।
 तदिवपाला मृदा चक्रुरष्टाद्वी शाश्वतार्जताम् ॥ १२६ ॥
 पत्निः स्वयंरभाख्ये तु पश्चिमाख्ये ऽञ्जनाचक्रे ।
 शाश्वतानां त्रिनापीशरिम्बानां व्यपिनोरुत्तयम् ॥ १२७ ॥
 नदापीकुरुरस्येषु चतुर्दधिमुत्ताद्रिषु ।
 नित्यानां त्रिनरिम्बानां तदिवपाला मरुताचम् ॥ १२८ ॥
 इति नन्दीश्वरे द्वीपे ऽष्टाद्वी कृत्वा गुरोत्तमाः ।
 यपुत्रिजं निजं म्यानं यथागतपथाध्वजाः ॥ १२९ ॥
 मप्रदायास्तु यो देव्या ह्यो ऽमृत्युप्ररुचने ।
 आस्तां स हृदि संकीर्णे न मयो विजगत्स्वपि ॥ १३० ॥
 तत्क्षणं दासदास्यद्भ्ररसका हर्षतातिकाः ।
 पद्मसर्पा दृष्टं वर्षापनिर्गम्य दशाविरे ॥ १३१ ॥
 वर्षते गुतरत्रस्य ३ न्यना देव वर्षते ।
 त्वयुक्तिः कापि भूर्भुवःसर्गादि प्रतिपत्तम् ॥ १३२ ॥
 गुर्वर्णमानिका दासी वर्णयोर्वे न्यथादिपम् ।
 तेषु वर्षतद्दं गुरुर्णेः पर्यरुत्तम् ॥ १३३ ॥

दूरतः पूरिते घाम्नि सर्वतः स्वजनव्रजैः ॥ ३५७ ॥

वसूनां पूज्य एवायमिति त्रिजगतीपतेः ।

श्रीवासुपूज्य इत्याख्यां द्वादशे ऽहि ददी नृपः ॥ ३५८ ॥

॥ युग्मम् ॥

इत्युत्सवैर्नवनवैर्बर्धमानो दिने दिने ।

ददे ऽद्भुष्टसुधापुष्टः मधुः पितृदृशोर्मुदम् ॥ ३५९ ॥

पाणी पादौ वभ्रुर्लोलाः मभोरुत्तानशायिनः ।

सद्धर्मकल्पवृक्षाणां चतुर्णां पल्लवा इव ॥ ३६० ॥

बभौ मभोर्मुखे मुग्धो दुग्धकान्तिः स्मितोदयः ।

उरमुको लोकबोधाय निर्यन्यर्म इवोरसः ॥ ३६१ ॥

लक्ष्ये यत्रापि तत्रापि चिरनिश्चललोचनः ।

किमपि ध्यानमभ्यस्याश्रिव मभुरभासत ॥ ३६२ ॥

दोलातल्पोपरिस्थायी मभोर्माँक्तिककन्दुकः ।

मस्तावमैक्षत ज्ञानमिव पिण्डस्थितं पुरः ॥ ३६३ ॥

बालाभिः करतालाभिर्दूरादाकारितः मधुः ।

उद्यैःपदगमाभ्यासकारीबोल्ललति स्म सः ॥ ३६४ ॥

स्वाद्भुष्टामृतसिक्तस्य मभोर्दशनकुशलाः ।

त्रैलोक्यानन्दकन्दस्य मारोद्भङ्गदुरा इव ॥ ३६५ ॥

नित एवैष संसारो मयेनीशोऽल्लनुदा ।

मधुः मायो ज्ञानभिनार्यं चक्रे क्लियक्लियारवम् ॥ ३६६ ॥

सोल्लन्करक्तमः स्वामी विलगशुरसा भूरे ।

बभावपारसंसारपारावारं तरन्निव ॥ ३६७ ॥

भवकृपादिमुर्विषं सप्तो ऽप्युद्धर्तुमोजगा ।

मातृरस्नाद्भुष्टीज्यनः कृतुकेन पदान्यथान् ॥ ३६८ ॥

२८७

स. १. ३६९-३८०) वायुपूज्यचरितम्

मगुप्तं मोहनिद्रायां जनं जागरयन्निव ।
विभुर्व्यपात्यदन्पासे घनं घर्षरकध्वनिम् ॥ ३६९ ॥
आकार्यमाणः स्वमनैर्मिनो रेजे ज्यनो प्रजन् ।
मवामोगभिदेनेपां ममत्वं खण्डयन्निव ॥ ३७० ॥
वपसा सदशीभूय मभोरसदशा गुणैः ।
देवाश्चतुर्विंशः कीडां चक्रुः शक्रनिदेनतः ॥ ३७१ ॥
स्फुरन्ती स्वामिनो मूर्ध्नि विमुक्ता गुणुभे शिवा ।
मनिशा तत्प्रास्येव संसात्सयनं मनि ॥ ३७२ ॥
येन येन यदा स्वामी स्तुर्महत कौतुकात् ।
तत्तद्रूपं तदाधाय पुरतः स्फुरतिं गुरं ॥ ३७३ ॥
पूर्वं भवेज्यसंस्थेषु दृष्टाम्यस्तधुनाः फलाः ।
सर्वदिवावधिज्ञानादापिपः गद्गुणोदधिः ॥ ३७४ ॥
इति क्रमादतिक्रान्तः शैशवं शिवज्ञो विद्वः ।
भाग्येन यौवनहोत्र जगदानन्ददायिनः ॥ ३७५ ॥
कर्माणि यौवने जेतुं स्वामी संहननं दर्श ।
स ब्रह्मर्षभनाराय धनुःसप्तनिमानभृत् ॥ ३७६ ॥
स्वामिनो जहितलद्वन्द्वं ताप्रत्वाद्पुषुषं पुषुः ।
नूनं तग्निन्भवे पार्थिणद्वयसो रागसागरः ॥ ३७७ ॥
विरोजिते जिनेन्द्रस्य दश वादनवेन्दवः ।
पतिधर्मप्रियां ग्वकल्पिता इषं दर्शनाः ॥ ३७८ ॥
निर्यतां पापत्रन्वास्तजालारशादिगान्धनाम् ।
आत्मन्वपश्य इव क्रमाद्गुण्यः मधोर्विद्वः ॥ ३७९ ॥
मधोर्भवमरानीगनिधिनीरुतस्थितेः ।
जगतीं रेजतुः पादौ निधीनवपडाविब ॥ ३८० ॥

दूरतः पूरिते घास्त्रि सर्वतः स्वन्नग्रजैः ॥ ३५७ ॥

वमूर्ना पूज्य एवायमिति त्रिजगतीपतेः ।

श्रीवासुपूज्य इत्याख्यां द्वादशे ऽद्वि द्दौ नृपः ॥ ३५८ ॥

॥ युग्मम् ॥

इत्युत्सर्वैर्नवनवैर्वर्धमानो दिने दिने ।

ददे ऽङ्गुष्ठसुधापुष्टः प्रभुः पितृदशोर्मुदम् ॥ ३५९ ॥

पाणी पादौ वभ्रुर्लोलाः प्रभोरुत्तानशायिनः ।

सद्धर्मकल्पटक्षाणां चतुर्णां पल्लवा इव ॥ ३६० ॥

वभौ प्रभोर्मुखे मुग्धो दुग्धकान्तिः स्मितोदयः ।

उत्सृको लोकवाधाय निर्यन्धर्म इवोरसः ॥ ३६१ ॥

लक्ष्ये यत्रापि तत्रापि चिरनिश्चललोचनः ।

किमपि ध्यानमभ्यस्यन्निव प्रभुरभासत ॥ ३६२ ॥

दोलातल्पोपरिस्थायी प्रभोर्मौक्तिककन्दुकः ।

प्रस्तावमैक्षत ज्ञानमिव पिण्डस्थितं पुरः ॥ ३६३ ॥

बालाभिः करतालाभिर्दूरादाकारितः प्रभुः ।

उच्चैःपदगमाभ्यासकारीबोल्ललति स्म सः ॥ ३६४ ॥

स्वाङ्गुष्ठामृतसिक्तस्य प्रभोर्दशनकुचलाः ।

त्रैलोक्यानन्दकन्दस्य प्रारोहश्चङ्कुरा इव ॥ ३६५ ॥

जित एवंप संसारो मयेतीबोल्ललन्मुदा ।

प्रभुः प्रायो ऽनभिमायं चक्रे किलकिलारवम् ॥ ३६६ ॥

लोलत्करश्रमः स्वामी विलसद्भुरसा भ्राते ।

बभावपारसंसारपारावारं तरन्निव ॥ ३६७ ॥

भवकूपादिभुर्विभं समो ऽप्युद्धर्तुमोजसा ।

मातृहस्ताङ्गुलालम्नः कुतूकेन पदान्यधात् ॥ ३६८ ॥

मगुमं मोहनिद्रायां जनं जागरयधिव ।
विमूर्ख्यपाल्यदन्पामे घनं घर्परकध्वनिम् ॥ ३६९ ॥
आकार्यमाणः स्वजनैर्जिनो रेने ज्यतो व्रजन् ।
मवामोगभिदेतेषां ममत्वं स्वण्यन्निव ॥ ३७० ॥
षपसा सदशीभूय प्रभोरसदृशा गुणैः ।
देवायतुर्विगाः कीडां चक्रुः शरनिदेगतः ॥ ३७१ ॥
स्फुरन्ती स्वामिनो मूर्ध्नि विमुक्ता शुभे शिवा ।
प्रतिज्ञा तत्परस्येव संसारमयनं प्रति ॥ ३७२ ॥
येन येन यदा स्वापी स्तुमैत कौतुकात् ।
तत्तद्रूपं तदापाय पुरतः स्फुरितं सुरैः ॥ ३७३ ॥
पूर्वं भवेज्यसंख्येषु दृष्टाभ्यस्तथुताः फलाः ।
सस्मारेवाचधिज्ञानादधिपः सद्गुणोदधिः ॥ ३७४ ॥
इति प्रमादनिष्कान्तः शैशवं शिवज्ञ विभुः ।
भाग्येन यौचनेहोव जगदानन्ददायिनः ॥ ३७५ ॥
कर्माणि यौचने जेतुं स्वापी मंथनं दधी ।
स वध्नर्पयनाराचं धनुःसप्ततिमानभृत् ॥ ३७६ ॥
स्वामिनो अहितन्दून्दं ताघ्रत्वाद्बुधुधे पुधुः ।
नूनं तग्मिन्धवे पारिणद्वयगो शुगसागरः ॥ ३७७ ॥
विरेजिते जिनेन्द्रस्य दश वाहनविन्दवः ।
यनिधर्मधियां रजकल्पिता इधे दर्शिताः ॥ ३७८ ॥
निर्घता पापमन्धारात्प्रादादृशिगाम्यनाम् ।
आलम्ब्यपश्य इध प्रदाहृत्यः ममोर्विभुः ॥ ३७९ ॥
ममोर्धरपरानोरानिधिरीरहृत्स्थितेः ।
वध्नती रेजनुः पाशे निष्पीनवदगाविव ॥ ३८० ॥

जगदुत्तंसकीटीरघनवर्षभयादिव ।

स्वामिनः पादयोगुल्का वादं गूढत्वमासदन् ॥ ३८१ ॥

द्वेषरागजिरोर्जातां शमनिर्ममभावयाः ।

सज्जाविव जयस्तम्भी मधुनद्धायुगच्छलात् ॥ ३८२ ॥

मर्षञ्चुर्येण मा पीडि मृदुपाणिद्वयं विभोः ।

इतीव जिननाथस्य जानुनी गूढतां गते ॥ ३८३ ॥

ऊरु प्रमोन्नते भर्तुर्धर्मजयदिष्टयो ।

तृणवद्विस्तेरीर्यापमिथेय विलेसनुः ॥ ३८४ ॥

कटीवटी पृथुर्जज्ञे मध्यदेशः कृशः मभोः ।

सर्वज्ञं ह नु पूर्वमे तादृशाः परमाणवः ॥ ३८५ ॥

त्यावप्यगरमी मर्तुः मुदग्दग्द्वमंगलम् ।

सोनालिनालं नाभ्यर्चनं कदाचि नोऽज्ञितं श्रिया ॥ ३८६ ॥

एत्यते केवलज्ञानसार्धभौमाय सज्जिनम् ।

श्रीचन्गच्छन्नतो भद्रपीठं ह्यनाङ्गणे मभोः ॥ ३८७ ॥

मभाः पाणिद्वयी संख्यातारिहारकिता नर्षः ।

पुण्येन्दोर्दयं विश्वे न्यवेद्यद्विवाग्णा ॥ ३८८ ॥

दोर्दण्डी तोरणस्तम्भी विश्वेधर्याकृति मभोः ।

भंतव्याजेन कन्नाणदुम्भभागी विरेतनुः ॥ ३८९ ॥

घञ्जेव्यमनचिन्तानां तादाःसंघयतां मुदे ।

वन्द्यप्रयोगं वेद्याप्रयं कष्टे यमी मभोः ॥ ३९० ॥

उद्दामकारी पद्मानां शोणकारी मयाम्बुधेः ।

मयोर्मयं तृपारागुम्भ्यः को जनि शिमुने ॥ ३९१ ॥

विभोर्वन्त्रालये धार्मि मिद्याशैलाप्रत्येकिनी ।

धोःपुत्रप्रगवाशान्तरन्दना यशिता न कैः ॥ ३९२ ॥

इत्यद्भुतसमुद्भूतरूपातिशयवैभवः ।

विभुर्वभूव वामभ्रूविलासरसजीवितम् ॥ ४०५ ॥

कदाचिदाचितस्वर्णोत्तानपट्टस्फुटप्रभाम् ।

श्रीकेलिकमलोद्भृच्छत्परागच्छुरिनामिव ॥ ४०६ ॥

उन्मीलनीलरत्नालिमालिताद्भुतकुम्भिकाम् ।

दग्मृगानन्दकृदूर्वावणस्तम्बगणामिव ॥ ४०७ ॥

पद्मरागमयस्तम्भप्रभापूरपरिप्लुताम् ।

सद्गोचन्नृपतेजोर्कसंध्यारागश्रितामिव ॥ ४०८ ॥

स्तम्भावष्टम्भपाश्वालीविभालीकृतसंपदम् ।

सौन्दर्याविस्मयस्तन्ध्वयेचरीनिचयामिव ॥ ४०९ ॥

स्फुटस्फटिकसंभारभारपट्टयटाद्भुताम् ।

सुवर्माविजयोदण्डयशःकाण्डकुलामिव ॥ ४१० ॥

सुक्ताथचूलरोचिष्णुमेवकोटोचसंचपाम् ।

भानुत्रस्तसनक्षत्ररात्रिराजिथितामिव ॥ ४११ ॥

अनुल्पमूल्यमाणिक्यकलशावलिशाशिनीम् ।

स्वर्गश्रीकार्मजोतिस्तप्तजवापुष्पोन्मृगामिव ॥ ४१२ ॥

द्वारस्फुरत्प्रतीहारहुंकारस्खलिनप्रभाम् ।

आकृष्टासिद्धनारदद्वन्द्वरक्षकृताट्टिताम् ॥ ४१३ ॥

प्रचण्डमण्डलाधीशमण्डलाग्रण्डमण्डनाम् ।

निरवधमहाविद्यविद्वद्भूदोदितगुणिम् ॥ ४१४ ॥

उदारसारसुहारवारस्त्रीधारहारिणीम् ।

शौचित्यरचनस्तुत्यप्रत्यामात्यगतान्विताम् ॥ ४१५ ॥

व्यवहारकथाहारिव्यवहारिकुलाकृत्याम् ।

पूर्णमाणमनोरङ्गनूपंनिकनिकम्बराम् ॥ ४१६ ॥

स्वेच्छया सेव्यमानादिसपर्याचतुरः सुरः ।
भूपितां वमुपूज्येन प्रविवेच प्रभुः सभाम् ॥ ४१७ ॥
॥ द्वादशभिः कुलकम् ॥

सकङ्कणप्रणन्तारवारनारीकतोच्छ्रितः ।
शक्तिदंसोपमैः सेव्यमुराम्भोजस्य चामरः ॥ ४१८ ॥
चक्रिणां गुणचक्राणां विनयं जनयन्विभुः ।
विश्ववन्द्यपदः पादपीठे पितुरुपाविशत् ॥ ४१९ ॥
॥ गुग्मम् ॥

प्रभां सभासदां दृष्टिलीना सन्यपि पार्थिवे ।
स्थिते ऽपि पादपे भृङ्गी पुष्प एव निलीयते ॥ ४२० ॥
प्रेक्षिताः प्रभुणा सभ्याः शृङ्गश्यामलया दशा ।
स्यं स्नातं मेनिरे गङ्गायमुनामंगमाम्भसि ॥ ४२१ ॥
गुग्भिर्प्रिन्यमंदौर्दूरुद्वैरप्यदताः सताम् ।
तदाभञ्जतममुध्रन्तीर्वार्तापिकलीनया ॥ ४२२ ॥
तदा प्रज्ञानतत्त्वो ऽपि फलीन्द्राणां नवोत्तिग्भिः ।
अपूर्वाभिरिव स्वामी सविस्मय इवाभवत् ॥ ४२३ ॥
प्रभुः कल्याणामालापिमोहं भिन्दन्सभासदाम् ।
तथेत्यमन्यत कापि मूढमपि पितुर्गिरम् ॥ ४२४ ॥
निवार्य वेणुवीणादिवार्यं स्वादुबिदस्तदा ।
पर्णामृतमुचं वाचमगृह्यन्वदतः प्रभोः ॥ ४२५ ॥
विभोर्लावण्यपीपुषपाविभिः मध्यमानुषैः ।
निर्निमेषतया चक्रे तदा स्वर्गनिभा सभा ॥ ४२६ ॥
निरीक्ष्य मुतमीदृशमत्र क्षयपतिस्तदा ।
तोद्वारमदोत्साहचिन्तार्णहृदयो ऽभवत् ॥ ४२७ ॥

तदा कक्षान्तरे क्षिप्त्वा वेत्रं वेत्रमृतां वरः ।

प्रणम्य पृथिवीजानिं जानुस्थानो व्यजिज्ञप्त् ॥ ४२८ ॥

भासः संमति भूपाल श्रीशालनगरोशितुः

दूतो लीलाविलासस्य मुवेगस्त्वां दिदक्षते ॥ ४२९ ॥

भूपद्मवलबोद्धाससंशयाय महीपतेः ।

अमूमुचदमुं दूतं संसदन्तः स दण्डभृत् ॥ ४३० ॥

घसुर्विगत एवास्य सभारन्नमभां पिवन् ।

देहशुतिप्रलत्कारैः कामारैर्दूरतो हृतम् ॥ ४३१ ॥

किं कान्निचक्रमवेदामित्यन्तर्जातविस्मयः ।

चिरं निरूप्य पुरुषनिश्चपाख्यायति स्म सः ॥ ४३२ ॥

किं शेषो ऽयं न न फणारवेत्थैव स माखरः ।

किं सर्वाद्भनभो ऽको ऽयं न न स क दशां प्रियः ॥ ४३३ ॥

किमिन्दुरेप घसुष्यो न न तम्यादि भाः कृतः ।

किमिन्द्रो ऽयं सदेधोती न न गो ऽसिगजप्रगी ॥ ४३४ ॥

अये ज्ञानं यदुर्वीन्द्रोः पादावे विनयी स्थितः ।

तन्मन्ये वागुपूज्यो ऽयं कुमारो ऽत्र यथा श्रुतः ॥ ४३५ ॥

स एवं चिन्तयन्नेव तद्रूपहतचेतनः ।

स्वम्भवन्संभयर्वाभिमनस्यो पुलकितो ऽभुङ्क्त ॥ ४३६ ॥

अर्थेन कम्पयच्छीर्षं दर्शाशिशो जगादिनि ।

वनोरयो ऽय्ययं यम्य घन्य एव ग पूरतिः ॥ ४३७ ॥

भुन्वेवं वगुपूज्यर्त्तं संभ्रमादभ्यादिति ।

को ऽग्री त्रिनिशतिर्ग्न्यः को वा मम्य वनोरयः ॥ ४३८ ॥

स्मृत्तवा षड् र्पेत्तयो मन्वा दूतः पति मुखा ।

माद्यमभ्यारविम्भारतल्लयलो व्यजिज्ञप्त् ॥ ४३९ ॥

[स. ३. ४६१-४७४] घातुपूज्यचरितम्

इतीवाहुतसौरभ्यचारुः शसितमारुतः ॥ ४६१ ॥
 वीज्यमानस्य विश्वेन लोचनाञ्चलचामरैः ।
 यत्कण्ठो मुखराजस्य वेप्रासनमिवेक्ष्यते ॥ ४६४ ॥
 मवर्धमानपोर्यस्याः प्रकामं फर्णपाशयोः ।
 स्थानं दातुमिवाभूतामंसौ किञ्चिदनाकृती ॥ ४६५ ॥
 यद्वाहुलतयोल्लोद्दुलीपद्वधिपोः ।
 नखांशुपुष्पयोः कथित्युष्यात्मा लप्स्यते फलम् ॥ ४६६ ॥
 यदुरःस्वायिनः कामभूपस्योपायनीकृतम् ।
 यावनेनेव बसोजयीजपूरफलद्रवम् ॥ ४६७ ॥
 अतीव कृशतां विश्रच्छुभ्रप्रतिपादिन्दुवत् ।
 यन्मध्यदेशो लोकेन श्रुत एव न वीक्षितः ॥ ४६८ ॥
 रतिभीनिस्तरैर्गन्तुं यन्मध्याध्वनि संश्ले ।
 हम्नालम्बनदण्डार्धं सञ्जीचक्रे बलित्रयम् ॥ ४६९ ॥
 रसादक्षफणिप्रल्पलक्ष्मरोपालिगादिनी ।
 म्या लावण्यपीयूषकृण्डामा नाभिरावभौ ॥ ४७० ॥
 नोभूमत्तमातद्भवेगप्रमरसैकतम् ।
 राजते जवनं यस्या रोमाश्रीमदरेग्वया ॥ ४७१ ॥
 यस्याः किं वर्णने तन्व्या नितम्नः स्मरदम्बरः ।
 यस्मादाविर्भवन्युवैः स्फारः नृद्धारभूहः ॥ ४७२ ॥
 मकरध्वजसाघ्राज्यतुल्यमद्गल्यकारणम् ।
 राजन्यूरुपुगं यस्या रम्भास्तम्भद्वयोपमम् ॥ ४७३ ॥
 यस्या जह्ने मियो वीक्ष्य मन्यमाने स्वमद्भुतम् ।
 हर्षेण हसतः यून्युक्तामडीरकान्तिभिः ॥ ४७४ ॥
 किञ्चिन्मूर्धनौ यस्याथरणौ बरलागतेः ।

दत्तं पद्मावतीत्यस्या नाम स्वमानुसारतः ॥ ४५१ ॥
 शरीरावयवस्पर्शवर्षमानकलावलिः ।
 सा जाड्यविमृष्टी जह्ने सुमुखी यौवनोन्मुखी ॥ ४५२ ॥
 अभितः शोभते यस्याः श्यामला कुन्तलावलिः ।
 विधुभ्रमेण बक्तस्य रजनीवानुचारिणी ॥ ४५३ ॥
 यस्या निःसौमसौन्दर्यः सीमन्तः प्रतिभासते ।
 जगज्जयकृतः कीर्तिस्नम्भो रतिपतेरिव ॥ ४५४ ॥
 यद्भालो भाति सीमन्तदण्डः पुण्येषुभूपतेः ।
 भ्रूशिरीषस्फुरद्गारो ऽर्धचन्द्र इव चाम्पकः ॥ ४५५ ॥
 दृग्विश्वासमृगाश्लिष्टौ धनुं युवमनोमृगान् ।
 यत्कर्णौ मृगशापाणौ कामपीवनयोरेव ॥ ४५६ ॥
 कामकान्ताद्वयक्रीडासरसीसदृगोर्दृशोः ।
 भातः पालीवनालीव यद्भ्रुवौ भग्नमेचके ॥ ४५७ ॥
 रेजनुर्मञ्जुलयोतिर्द्वाराचारेण तद्दृशौ ।
 प्रणाल्याविव शृङ्गारविलासरसपूरयोः ॥ ४५८ ॥
 कपोलयो रतिपीतिक्रीडाकुट्टिमयोरिव ।
 यस्या नामा वह्न्यन्तःमीमाभितिसमानताम् ॥ ४५९ ॥
 कपोलयुगलं यस्या राजते राजमञ्जुलम् ।
 विश्वदग्धाद्वाह्यालिवलयद्वयाविभ्रमम् ॥ ४६० ॥
 वहत्योष्ठयुगं यस्या द्युतिविदुतविदुमम् ।
 नवीनोद्भिन्नरागद्रुपलवद्वयतुल्यताम् ॥ ४६१ ॥
 भ्रेजे ऽनुमीयमानाया विपश्चीमधुरस्वरैः ।
 मुक्तावलीव भारत्या यन्मुखे दशनावलिः ॥ ४६२ ॥
 यस्या मनसि संवासं कुरुते कुमुतापुषः ।

किं याति चारिजातेषु पारिजातमधुव्रतः ॥ ४८६ ॥
 चिरं परिषयोत्कर्षशब्दहृदौ पुनः ।
 भवन्तमन्तःकरणवीर्यैव द्रष्टुमागतौ ॥ ४८७ ॥ ।
 अथ भूपो ऽभ्यधाद्रेयं यदि तस्याग्र एव वाम् ।
 क तन्मे कर्णयोर्गुप्सद्गीतपीशूपपारणम् ॥ ४८८ ॥
 अबोचनां च तौ भक्त्याभ्यर्चिताप्सरसां वरा ।
 चित्रलेखा पटे न्यस्य प्रभो रूपपदत्त नौ ॥ ४८९ ॥
 बहावदे सदावां तद्विश्वस्वरविहारिणो ।
 गायानो यत्र तत्रापि तत्पुरस्कृत्य कौतुकान् ॥ ४९० ॥
 तत्रे ऽस्मद्गीतशुश्रूषा यदि पीठं विमुञ्च तत् ।
 इदारोपय भूपाल रूपचित्रपटं विभोः ॥ ४९१ ॥
 इत्युक्ते कौतुकी भूपः प्रभुरूपनिरूपणे ।
 भद्रासनपरीहारमेवोत्तरपदत्त सः ॥ ४९२ ॥
 तौ मुदाकृष्य घम्भिद्गादिव्यमाल्यार्चितं ततः ।
 न्यस्य सिंहासने चित्रपटं मर्तुरगायताम् ॥ ४९३ ॥
 सभासदां प्रभो रूपं पश्यतां गृण्वतां गुणान् ।
 एहिरेयाहिराचक्रे चित्तं चक्षुःश्रवोन्तरे ॥ ४९४ ॥
 मुक्तापरेन्द्रियग्रामं स्वामिरूपदिदृशया ।
 वेगादक्षिगवासे आत्पद्मावल्या मनः पुनः ॥ ४९५ ॥
 प्रिलोक्यकल्पनाकल्पद्रुमस्त्वमभिगीपसे ।
 तन्मे त्वदांघ्रिदासीत्वसंकल्पं पूरय प्रभो ॥ ४९६ ॥
 इति ध्यानमयाम्भोधिषध्यमज्जितमानसा ।
 मभूरूपातिरेकधीलीननेवैव सा स्थिता ॥ ४९७ ॥
 ॥ शुभम् ॥

मुखेन्दुभयतः पद्मेः वद्धकोशे इव स्थिते ॥ ४७५ ॥

लीलाघः कृतनेतव्यकिङ्किष्टिकिसलद्युती ।

द्योतेने यत्नमौ वद्धमाणिक्यमुकुटौ नक्षैः ॥ ४७६ ॥

याग्रहीजितयोर्यानशोभया कुम्भिदंसयोः ।

कुचाभ्यां कुम्भसौभाग्यं नूपुराभ्यां स्वश्रियम् ॥ ४७७ ॥

जितं त्रिभुवनस्त्रेणमनयोति स्मरो नृपः ।

जैत्रपत्रं ददौ यस्याः कवरीदण्डदम्भतः ॥ ४७८ ॥

सा कृतस्फारशृङ्गारा शृङ्गाररमणीवितम् ।

कदाचित्पितुरुत्सङ्गमङ्गीचक्रे समाजुपः ॥ ४७९ ॥

अस्या भविष्यति पतिः को नाम त्रिजगद्गुरुः ।

इति चिन्ताचयाचान्तस्वान्तो यावदमूनृपः ॥ ४८० ॥

पुरा परिचितं किञ्चिद्विषञ्चीस्यापितस्वरम् ।

तावदिवः सभागर्भमभ्यगात्किञ्चरद्वयम् ॥ ४८१ ॥

॥ युग्मम् ॥

अहो आगम्यतामागम्यतां कुशलिनौ युवाम् ।

किं चिराभ्यागतौ भूपस्तावित्याह ससंभ्रमम् ॥ ४८२ ॥

तावच्चतुश्चतुःसिन्धुपूतभूतलभूपणः ।

लोकोत्तरगुणपामो विश्वव्यामोहमोहनः ॥ ४८३ ॥

रूपश्रीसतताहृतपुरहूनपुरन्ध्रिदृक् ।

भानोः प्रभातशीताभिः प्रभाभिरिव निर्मितः ॥ ४८४ ॥

गुणागुणाविशेषज्ञो जन्यसामान्यदानकृत् ।

आवाभ्यां सेव्यते भूप चम्पाभूपसुतो ऽयुना ॥ ४८५ ॥

॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

गेयः स एव तस्याय एवेदमिधयश्च नौ ।

स. ३. ४८६-४९७) वागुपूज्यचरितम्

किं याति वारिजातेषु पारिजानमयुवतः ॥ ४८६ ॥
 चिरं परिचयोत्कर्षवर्गवदहदौ पुनः ।
 भवन्तमन्तःकरणशील्यैव द्रष्टुमागतौ ॥ ४८७ ॥
 अथ भूपो ऽभ्यधाहेयं यदि तस्याग्र एव वाम् ।
 क तन्मे कर्णयोर्दुष्पद्मीतपीभूपपारणम् ॥ ४८८ ॥
 अबोचनां च तौ भक्त्याभ्यर्चितात्परमां वरा ।
 चित्रलेखा पटे न्यस्य प्रभो रूपमदत्त नी ॥ ४८९ ॥
 वहावहे सहावां तद्विश्वस्वैरविहारिणो ।
 गायावो यत्र तत्रापि तत्पुरस्कृत्य कौतुकात् ॥ ४९० ॥
 तत्ते ऽस्महीतभृश्रूपा यदि पीठं विमुञ्च तत्र ।
 इहरोपय भूपाल रूपचित्रपटं विभोः ॥ ४९१ ॥
 इत्युक्ते कौतुकी भूपः मगुरूपनिरूपणे ।
 भद्रामनपरीहारमेवोत्तरमदत्त सः ॥ ४९२ ॥
 तौ मुदाकृष्य धम्मिडादिव्यमाल्यार्चिनं ततः ।
 न्यस्य सिंहासने चित्रपटं भर्तुरगायनाम् ॥ ४९३ ॥
 सभासदा प्रभो रूपं पश्यतां शृण्वतां गुणान् ।
 एहिरेयादिराचक्रे चित्तं चक्षुःश्रवोन्तरे ॥ ४९४ ॥
 मुक्तापरेन्द्रियप्राप्तं स्वामिरूपादिहसया ।
 वेगादक्षिणबाधे ज्ञात्पद्मावत्या मनः पुनः ॥ ४९५ ॥
 प्रेक्षोष्यफलपनामल्पद्रुमस्त्वमभिगीयमे ।
 तन्मे त्वदीप्तिदासीत्वतीफलं पूरय प्रभो ॥ ४९६ ॥
 इति ध्यानप्रयोगोपिपथ्यमज्जिनमानसा ।
 मगुरूपानिरेकश्रीन्नीननेवैव सा स्थिता ॥ ४९७ ॥

कारयन्मभुरूपाव्यौ जलकेलिमिवाक्षिणी ।
 लोलयन्मौलिमुर्वीन्दुरिति सभ्यांस्तदाभ्यधात् ॥ ४९८ ॥
 तत्माच्यैः फलितं पुष्पैर्दृष्टिध्रे ऽपि यत्नभुः ।
 फलत्विदानीं तद्वीक्षापुण्यं तन्मूर्तिदर्शनात् ॥ ४९९ ॥
 इमां पुण्यद्रुमफलं द्वीकनीकृत्य कन्यकाम् ।
 श्रीवामुपूज्यं पश्यामी यामधम्पापुरीं द्रुतम् ॥ ५०० ॥
 अय सभ्यैरनुमतः प्रहृष्टहृष्टरोमभिः ।
 सैन्यारब्धमहीकम्पधम्पायै प्राचलन्वृषः ॥ ५०१ ॥
 भवद्भ्यां चित्रलेखातश्चित्रमीदृग्विधाप्यताम् ।
 अयं मे दीयतां दृष्टिदृन्नाणालम्बनं पटः ॥ ५०२ ॥
 इत्यथिनीं पितुच्छभं कन्यार्यं किन्नरौ पटम् ।
 प्रदाय चित्रलेखार्यं जगमनुर्नुपसत्कृतौ ॥ ५०३ ॥ युगम् ॥
 कन्यामुखेन्दुविच्छायमार्गनग्रम्भुजग्रजः ।
 त्वन्मित्रं त्वामयं स्वामिन्वृषः सत्परमेति सः ॥ ५०४ ॥
 श्रीचम्पेदा भवदेशतीमानं सप्तपेयुगा ।
 तेनाहं प्रदितम्भुभ्यपिनि ज्ञापयितुं पुरः ॥ ५०५ ॥
 अथ श्रीवगुपूज्यो ऽङ्गुलानं भूषणमद्रुतम् ।
 दृष्टौ मुदा गुवेगाय निःशेषं शौचरं विना ॥ ५०६ ॥
 पश्यन्पश्यवदनान्नगादेमिंष्टृणा इना ।
 अभ्यशाश मुपुद्गयादीन्माचिभान्भृशनीयः ॥ ५०७ ॥
 भद्रो श्रीवामुपूज्यम्योदाहचिन्ता च मे ऽभवत् ।
 कन्याग्नपिहायानं गुवेगभ न्यवेदयत् ॥ ५०८ ॥
 कार्यारम्भे ऽनुह्यार्यमंसतिः शङ्कनं मशत् ।
 इत्यं कन्यार्यं प्त्वायमुग्गाहयति मापिह ॥ ५०९ ॥

तदुक्तं संमुखं गन्तुमिदानीं तस्य भूपतेः ।
 युक्तमेवेत्यमात्योक्तः सोऽचलत्समरिच्छदः ॥ ५१० ॥
 अदन्दानन्दमहिमात्रिमाचमिन्मतां नृपो ।
 गुरुपदिष्टनचार्थथोत्थद्धारसावित्र ॥ ५११ ॥
 आश्लेषपुत्रश्चप्रभ्रभीतिवाचयत्रमोदिनी ।
 एकस्वर्णरथारूढौ तौ पुरान्तमुपेयतुः ॥ ५१२ ॥
 लीलाबिलासमावास्य तत्रावासे महीयसि ।
 यपोचिनं च सत्कृत्य वसुपूज्योऽविशत्पुरीम् ॥ ५१३ ॥
 अन्तः संवत्संचारः सवित्रः शुचिवाचकैः ।
 द्रव्यांचक्रवृत्तौ च वरकन्याकरग्रहम् ॥ ५१४ ॥
 ददौ कुण्डलपित्वाय तदिनादशमेऽहनि ।
 उभाभ्यां सत्कृतः शुद्धं लभं उपोषिर्विदां वरः ॥ ५१५ ॥
 पार्दां प्रसाल्य कल्याणशदौ कल्याणदानवान् ।
 नृपः श्रीवासुपूज्याय कन्यां स प्रददौ मुदा ॥ ५१६ ॥
 शुभेऽहनि जयादेव्या तथा मदनरेखया ।
 पस्पृशे कर्म चैवार्यं गानैर्धनमद्भुतैः ॥ ५१७ ॥
 संमर्दचकिता विशादेवता इव पौडश ।
 स्तम्भाप्राण्यभतन्नापमीक्षितुं शालमञ्जिकाः ॥ ५१८ ॥
 समुक्तागुल्ममुक्तामप्रोलचन्द्रोदयच्छलात् ।
 शन्दपूर्त्वं विभूदाहे मासमिन्द्रुहृष्टमः ॥ ५१९ ॥
 दिग्मुखानीव चत्वारि सोत्कण्ठानीक्षितुं विभुम् ।
 चलचन्दनमालाधूमाञ्जि स्तम्भान्तराण्यशुः ॥ ५२० ॥
 नवाङ्गवेदिकादम्भनिधिकुम्भोपलक्षिताः ।
 तत्रेयुः स्वामिसेवार्यं धियश्चनमृणां दिशाम् ॥ ५२१ ॥

अपि श्रीवामुपूज्यस्य विवाहोपहृतौचयम् ।

इति रोमाश्रिता वेद्यो बभुर्वद्वर्यवाङ्मुखैः ॥ ५२२ ॥

इतश्च तेनुरभ्यङ्गमङ्गनाः कृतमङ्गल्याः ।

स्वर्णासनजुपः पत्रावत्यास्त्रैलेः मुगन्त्रिभिः ॥ ५२३ ॥

उद्धर्तयांश्चभूवुम्ना हृष्टाः पिष्टान्कैरिमाम् ।

अस्या मन इव स्वामिगुणालीगानमङ्गलैः ॥ ५२४ ॥

अङ्गेषु ननमु न्यस्तमङ्गल्पनिलका वसुः ।

तस्यां नवग्रहीतोपा इव स्वामिकरग्रहे ॥ ५२५ ॥

तदङ्गं भाग्यसार्धं ताः स्वस्त्रिकारम्भमुखवत् ।

तर्कुकौमुम्भमूत्रेणास्पृशन्सव्यापसव्ययोः ॥ ५२६ ॥

वर्णके निहिता सेयं ताभिः संरुद्धचापला ।

ध्यायन्ती हृदि विश्वेशं योगिनीव व्यराजत ॥ ५२७ ॥

वर्णकस्य विवादीव तस्या उद्धर्णकः कृतः ।

ताभिस्तथाविधानां तद्विधीनामनुवादकृत् ॥ ५२८ ॥

स्वाम्यंशसममाणिक्यभृद्भारस्पर्शभिर्जलैः ।

हृष्यन्त्यः स्नपयामामुस्तास्तां न्यस्यासनान्तरे ॥ ५२९ ॥

धूपितामर्द्धुर्तर्धूपरासयन्नासनान्तरे ।

ताश्चारुचीरनिर्नीरशरीरचिकुरां च ताम् ॥ ५३० ॥

रागस्तत्पादयोस्ताभिर्लगितो ऽलकतकच्छलात् ।

वीतरागे ऽप्यहं योज्यो ऽनयेति विनयीव सः ॥ ५३१ ॥

सा ताभिश्चन्दनश्वेतचीरमौक्तिकभूपणैः ।

स्वामिभासिस्फुटीभूतैरिव भाग्यैरलंकृता ॥ ५३२ ॥

ताभिर्निदाधिरे तस्याः केशेषु कुसुमस्रजः ।

मभुभीत्या स्मरेणेव गोपयामासिरे-शराः ॥ ५३३ ॥

इत्थं विहितशृङ्गारा ताभिरुत्पाय सा रसात् ।
 अन्तर्मानृपृष्टं नीतरा ह्येवपीठे न्यवेक्ष्यत ॥ ५३४ ॥
 इतश्चेन्द्रो स्वधेर्गत्वा मभोरुद्राहमङ्गलम् ।
 आययी सपरिवारः कालज्ञा हि सुवेवकाः ॥ ५३५ ॥
 वसुपूज्यं पुरस्सृत्य तेन वाग्लोपभीक्ष्णा ।
 विवाहमङ्गलकृते कृतेनाभ्यापितः मधुः ॥ ५३६ ॥
 मोक्षाध्वरोधि भोक्त्व्यं कर्म भेतुं जिनोऽप्यथ ।
 कामं नित्या तदस्य स्त्री पाणी कर्तुं मनो दधे ॥ ५३७ ॥
 मन्त्रस्येदादिमुक्त्वाऽपि विधिज्ञेन विडम्बिता ।
 अस्नप्यन मुदा रत्नमतिमास्य इव मधुः ॥ ५३८ ॥
 सर्वाद्दोषं विभुर्भोगफलरुर्भजयोन्मुखः ।
 दधौ धर्ममयं वर्म चन्द्रनालेपनच्छलात् ॥ ५३९ ॥
 नाद्रूपमेव विभ्रद्भिरत्यच्छजलजीविनैः ।
 न मुक्ताभरणभर्तुः पिष्टिता देहदीपितिः ॥ ५४० ॥
 अत्यद्भुतशुनिः स्यामी धृतम्यच्छसितान्शुकः ।
 ज्योन्स्नावलिनमाणिरुशनीलनृगुनिभो वभौ ॥ ५४१ ॥
 भारुव मधुरारावभैरावगमथ मधुः ।
 क्षीराब्धिवीचीं बालार्कमतिविम्ब इवाचन्त् ॥ ५४२ ॥
 करीषं चागरीकृत्य च्छत्रीकृत्य च मण्डलम् ।
 नदेन्दुर्याञ्छनं भेतुमिव देवमसेवन ॥ ५४३ ॥
 मुद्गुर्भङ्गल्यकलशः कलितः कुन्डवालयः ।
 मभोर्मुखापे वभ्राम शोभाभिधुरिवोद्दृपः ॥ ५४४ ॥
 परीक्षादक्षदेन्द्राप्या म्प्रावणैकनिधैर्किभोः ।
 मुद्गुरुनारणीकृत्य लवणं सत्यनेऽभितः ॥ ५४५ ॥

मूढस्य मूढं तीर्थेणवरभानममानतः ।

गङ्गार्निर्भरस्येव तदा तूर्यस्वनो ऽगनि ॥ ५४६ ॥

पुरः मुरशियो ऽनृत्यन्व्यनद्दवलमङ्गलाः ।

प्रभुम्नासां ममोदाय दधौ हृष्टमिवाननम् ॥ ५४७ ॥

मुद्गुर्मुद्गुः स्वपुत्रास्यं पश्यन्ती नृशमानगा ।

जगौ वृता सखीवृन्दैर्जया धवलमङ्गलान् ॥ ५४८ ॥

वमुपूज्यो नृमंघट्टस्पर्धावर्धिष्णुसंमदः ।

वृतः शक्रादिभिर्देवैर्दिव्ययानः पुगे ऽचलत् ॥ ५४९ ॥

इत्थं कृतार्थयन्नाथो जनासीप्समृतप्लुरैः ।

आसदन्मण्डपद्वारं पूर्वाद्वारमिवोदृपः ॥ ५५० ॥

मुक्तयानः स्थितस्तत्र शक्रहस्तावलम्बनः ।

त्यक्तकृत्यो मुनेरात्मा ध्येयलग्न इव मधुः ॥ ५५१ ॥

तदा मदनरेखा तु तत्तत्कृत्योत्कराकुला ।

अन्तरन्तरुशूलनामादिदेशेति योपिनः ॥ ५५२ ॥

हंसि धेहि मणिस्थालं चम्पिके चन्दनं नय ।

आलि शालिकगान् मुञ्च दधि धारय धारिणि ॥ ५५३ ॥

तरले सरलं वासः कौमुभं प्रगुणिकुरु ।

तिलकं स्यापय स्थाने मदने वदने मम ॥ ५५४ ॥

मुखरे शैलरं यच्छ स्रजः सज्जय सज्जने ।

कर्पूरे देहि कर्पूरं मृगनाभिं मृगि स्मर ॥ ५५५ ॥

किमेवं मन्दचारिण्यो यूयं किं नात्र पश्यत ।

नन्वयं वीक्ष्यते द्वारि वरस्त्रिजगतीवरः ॥ ५५६ ॥

पञ्चभिः कुलकम् ॥

गङ्गुलावण्यदेहार्चिस्पर्धिनौ द्वारि काप्यय ।

शरावतंपुटे सिन्धुस्य सुमोच अवनान्त्यौ ॥ ५५७ ॥
 दूर्वादिभिः शुभं म्यालं दधौ कापि ममूत्सरे ।
 संक्षिप्तगतनीत्यान्त्रपेन भृन्मानसोषणम् ॥ ५५८ ॥
 मन्यान् मुसलं काचित्पाणौ कृत्वा पुनः स्थिता ।
 कर्माणि मयिर्तुं भर्तुं ममोः क्षतिरिसाद्दिनी ॥ ५५९ ॥
 चक्रे ज्य घान्दनाम्भ्रः श्रीविभोगितकाक्षर ।
 अत्रेपु गोत्रमाद्रेषु निधिधीर्द्वेषण निर ॥ ५६० ॥
 अर्पे देवर्षेदे उर्ष्याय वरापेति गुल्गवोः ।
 परन्ते गीषमाने सा मभोरर्ष ददाविति ॥ ५६१ ॥
 जगतां महत्त्वयापि दूर्वादिध्वस्तैर्विभोः ।
 चक्रे सा महत्त्वं परमाद्देवम्याचरणं यदृ ॥ ५६२ ॥
 अयोनीयवतीगुम्भाशुबन्धममयेन सा ।
 भिः पर्यस्तं विभोर्भानं मया च हस्तलेन च ॥ ५६३ ॥
 मष्टवतिनि तन्वानं स्रवणानलपूरितम् ।
 शरावतंपुटे चाग्रे विभोरुषार्यं सा मुचु ॥ ५६४ ॥
 सपादुकेन वामेन तद्वभङ्गाग्निना मधुः ।
 जगन्मानस्य वा स्रज्जा भवेद्दुदुदभङ्गने ॥ ५६५ ॥
 श्रीगुम्भरानं कण्ठे सिन्धुस्य मदनरेयया ।
 आह्वय्य मापितो दाशुष्टं वराभी तया स्यात् ॥ ५६६ ॥
 सिन्धुवशाहताहो ज्य मातृणामद्वयः मधुः ।
 निषगादासने रंमे रंगः ररणांशुजे स्या ॥ ५६७ ॥
 बन्दर्षराधीकरणस्तभमदनाञ्चितम् ।
 वररूपोर्बन्धेन्द्रः बहून् दक्षिणे वरे ॥ ५६८ ॥
 ब्रह्मतावत्तद्वयोर्भिःपुटीभूतहास्योपेः ।

तयोर्दृग्गनमन्योन्मं वरयःचौरभूततः ॥ ५६० ॥
 एकप्रोद्धतयोः पिष्टा शमीपिण्डलयोस्वची ।
 हस्ताल्पं बहुहस्ते विद्ध्युः सधवाःश्रियः ॥ ५७० ॥
 लग्नम्याभ्यर्णभावेन तुमुले विनिवारिते ।
 समयः समयो ऽस्तीति प्रोगैश्चरिते नरैः ॥ ५७१ ॥
 बहुहस्तं स्वहस्तेन शुभलग्ने ऽग्रहीद्विभुः ।
 ऊर्मिकां चात्र मृत्रांमा चिक्षेप करसंपुटे ॥ ५७२ ॥ युग्मम् ॥
 वन्दिवाकुलवृद्धागीस्तूर्यमङ्गलागीतिभिः ।
 हर्षकोलाहलैर्भूति तदापूरि जगत्त्रयम् ॥ ५७३ ॥
 तारामेलो ऽथ तत्स्यान्तगुणार्द्धिपटयोः स्फुटम् ।
 सकलः स्पूततां चक्रे दृग्ज्योत्स्नाहीरतन्तुभिः ॥ ५७४ ॥
 तथा विश्वपतिर्युक्तो विश्वात्पद्भुतरूपया ।
 प्रकामं कामनीयो ऽभूत्क्षमयेव तपोगुणः ॥ ५७५ ॥
 भक्त्यारोप्य विभुं कथ्यां शक्रो वेदिष्टहं प्रति ।
 चचार्लवं च पौलोमी बहुमुत्पाद्य तत्क्षणम् ॥ ५७६ ॥
 अवियुक्तकरं वद्धाञ्चलमेतद्भ्रुवरम् ।
 मिलितं चलदानन्दि कौर्तिदानोपमं वधौ ॥ ५७७ ॥
 पूर्वद्वारेण तत्रेशः मविश्याथ तथा स्थितः ।
 गीतेषु मङ्गलेषुचैर्मुमुचे नमुचिद्विषा ॥ ५७८ ॥
 ज्वलनं मञ्जुलज्वालमभितः कान्तया सह ।
 स्वाम्यभ्राम्यथथा मेरुं दिनाधीशो दिनाश्रिया ॥ ५७९ ॥
 लीलाविलासादेशेन मन्त्रीशस्त्रिजगद्विभोः ।
 मूलक्षणान्परोलक्षानुचुङ्गांस्तुरगान्ददौ ॥ ५८० ॥
 अथैवं वर्तिते मन्त्री द्वितीये मङ्गले विभोः ।

१८१-१९२]

वासुपुत्र्यचरितम्

परःसहस्रान्कारिणः प्रमोदादुन्मदानदान् ॥ ५८१ ॥
 वर्तये मङ्गले जाते सचिवः स्वामिने ददे ।
 कोटिमूल्यानलंकारसमुदायान्परःशतान् ॥ ५८२ ॥
 चतुर्थे मङ्गले पूर्णे प्रभा मन्त्री विनीर्णवान् ।
 स्तूर्णमौक्तिकमणिरयोत्कराञ्च्रीकैलिपर्वतान् ॥ ५८३ ॥
 चतुर्थे मङ्गले पुत्री परकीयेति निपुरे ।
 गीते हर्षाशु बन्धव्या तप्तं जाह्यभिदे दर्शो ॥ ५८४ ॥
 कौतुकं मङ्गलोद्दानमथ चक्रे विषस्तदा ।
 बरबध्वाश्रयैषोपिजनैर्जनितसंपदः ॥ ५८५ ॥
 दानैर्मनोरथार्तातरर्थिनांश्च कृतार्थयन् ।
 बरबध्वाव्यथादिन्द्रः कराञ्चलविमोचनम् ॥ ५८६ ॥
 कोटिद्रव्यमदं देनं पाणिमोक्षणपर्वणि ।
 दत्तवान्स्वामिनो ऽमात्यः प्रणिपत्य प्रमोदतः ॥ ५८७ ॥
 हावभावभवद्भ्रूसंगीतप्रभुकीर्तयः ।
 म्यस्वहर्षंगयानृत्यन्मुरामुरनरश्रियः ॥ ५८८ ॥
 विहितानुल्यमङ्गल्यः पत्न्या सह महोत्सवैः ।
 आरुयीरावणं नाथः स्वस्थानार्पमयाचलन् ॥ ५८९ ॥
 एति पञ्चमहाजद्वैः सनियः प्रभुरित्यथ ।
 अन्नुक्वयापूर्णशृङ्गारा दयावुर्नागराङ्गनाः ॥ ५९० ॥
 उत्तरीयं करे कापि कुर्वन्ती सत्वरामन् ।
 स्वामिनो न्युठ्ठनं कर्तुमिवाद्भुतवपुःश्रियः ॥ ५९१ ॥
 अनाण्डको ऽथ ताडङ्गीरम्यः कर्ण इति प्रभुम् ।
 मुक्कणीं प्रपुकापेव काप्यागादेकहृष्टन्य ॥ ५९२ ॥
 कस्तूर्यान्निप्य काप्यास्यं रभसा चन्दनैः शिरः ।

तयोर्दग्धनमन्योन्यं वरवधोरभूतनः ॥ ५६० ॥

एकप्रोदतयोः विष्टा शमीपिण्यन्यामन्वनी ।

हस्तालेपं वधूहस्ते विदधुः सधवाःश्रियः ॥ ५७० ॥

लग्नम्याभ्यणभाषेन नृमुले विनिवारिते ।

समयः समयोऽस्तीति प्रोचैरुचरिते नरैः ॥ ५७१ ॥

वधूहस्तं स्वहस्तेन शुभलग्नेऽग्रहीद्विभुः ।

ऊर्मिकां चात्र मृत्रांमा निक्षेप करमंपुटे ॥ ५७२ ॥ युग्मम्

यन्दियाकुलशुद्धाशीमन्यमन्वनीतिभिः ।

हर्षकोलाहलैर्भूमि तदापुगि जगन्वयम् ॥ ५७३ ॥

तागमंलोऽथ तत्स्वान्तगुणद्विपटयोः स्फुटम् ।

सकलः स्यूतनां चक्रे दृग्ज्योन्म्राहीरतन्नुभिः ॥ ५७४ ॥

तया विश्वपतिर्धुक्तो विश्वात्यद्भुतरूपया ।

प्रकामं कामनीयोऽभून्क्षमयेव तपोगुणः ॥ ५७५ ॥

भक्त्यारोप्य विभुं कथ्यां शक्रो वेदिष्टुहं प्राति ।

चचार्लवं च पौलोमी वधुमुन्पाद्य तन्क्षणम् ॥ ५७६ ॥

अवियुक्तकरं वद्धाञ्चलमेतद्वधुवरम् ।

मिलितं चलदानन्दि कीर्तिदानोपमं वधौ ॥ ५७७ ॥

पूर्वद्वारेण तत्रेशः प्रविश्याथ तथा स्थितः ।

गीतेषु मङ्गलेषुचैर्मुचे नमुचिद्विषा ॥ ५७८ ॥

ज्वलनं मञ्जुलज्वालमभितः कान्तया सह ।

स्वाम्यभ्राम्यद्यथा मेरुं दिनाधीशो दिनाश्रिया ॥ ५७९ ॥

लीलाविलासादेशेन मन्त्रीशस्त्रिजगद्विभोः ।

मूलक्षणान्परोलक्षानुचुङ्गांस्तुरगान्ददौ ॥ ५८० ॥

अथैवं वर्तिते मन्त्री द्वितीये मङ्गले विभोः ।

५८१-५९२] वासुपूज्यचरितम्

परःसहस्रान्कारिणः प्रमोदादुन्मदानदान् ॥ ५८१ ॥
 तृतीये मङ्गले जाने सचिवः स्वामिने ददे ।
 कोटिमन्यानलंकारसमुदायान्परःशतान् ॥ ५८२ ॥
 चतुर्थे मङ्गले पूर्णे मर्मा मन्त्री वितीर्णवान् ।
 स्वर्णमौक्तिकमाणिरयोत्कराञ्छ्रीकैलिपर्वतान् ॥ ५८३ ॥
 चतुर्थे मङ्गले पुत्री परकीयेति निष्ठुरे ।
 गीति हर्षाशु बध्मन्वा तप्तं जाट्यभिदे दर्षा ॥ ५८४ ॥
 कौतुकं मङ्गलोद्धानमथ चक्रे पियस्तदा ।
 दानमनोरथार्तातरर्थिनांश्च कृतार्थयन् ।
 बरबध्वाभ्रपैषोपिजनैर्जनितममर्दः ॥ ५८५ ॥
 कोटिद्रव्यमर्दं दृशं पाणिमोक्षणपर्यणि ।
 दत्तवान्स्वामिनोऽप्यात्यः प्रणिपत्य प्रमोदतः ॥ ५८६ ॥
 हावभावभनद्भ्रूसंगीतप्रभुकीर्तयः ।
 म्वस्त्रहर्षंगथाकृत्यन्सुरामुरनरग्नियः ॥ ५८७ ॥
 विहितानुल्यमङ्गल्यः पत्न्या सह मरोत्सवैः ।
 आल्लौरावर्णं नाथः स्वस्थानार्थमथाचलन् ॥ ५८८ ॥
 एति पञ्चमहाजट्टैः सखियः प्रभुरित्यथ ।
 आन्नुक्त्वापूर्णगृहारा दधावुर्नागराहनाः ॥ ५८९ ॥
 उत्तरीयं करे कापि कुर्वन्ती सत्स्वरागम् ।
 स्वामिनो न्युठञ्जं कर्तुमिराद्भुतरपुःधियः ॥ ५९० ॥
 अताण्डकोऽथ ताटङ्गीरम्यः कर्ण इति प्रभुम् ।
 मुकणी मण्डुकामेव काप्यागादेकदुष्टला ॥ ५९१ ॥
 कस्तूर्याद्रिष्य काप्यास्यं रभसा बन्दनैः शिरः ।

किञ्चिदकार संसारव्यापारकरणं मनः ॥ ६०५ ॥
त्रिभिविधोपक्रमम् ॥

कदाचिद्द्रुतागमे कदाचिन्निन्धुरोचमि ।

कदाचिन्नेन्द्रियेण कदाचिद्विषयमद्यु ॥ ६०६ ॥

कदाचिद्विनितोद्गासहृद्योऽनकविलोकने ।

कदाचित्कद्वरीतारगीताकर्णनर्षानुके ॥ ६०७ ॥

कदाचिन्मयवादिष्टपुरीपटिननाटकं ।

स्वामी विनिर्मेये कर्मनिर्गता निर्मन्नुतः ॥ ६०८ ॥
त्रिभिविधोपक्रमम् ॥

जगन्निवम्य मित्राणि विश्वेभ्यश्चम्य तेषथाः ।

विशेषज्ञा विशेषेणाभयम्भूपाः जनानि पः ॥ ६०९ ॥

भागने श्रीदने यानि अग्गाने जयने अने ।

पार्श्वे प्वादिमले अष्टूरद्वानि भविनो यथा ॥ ६१० ॥

न निर्मलगुणाः स्वाम्यागतैर्जनाः सुदर्शनाः ।

स्वर्णपेतरसागत्यायथासोरोद्गताः पदाः ॥ ६११ ॥

एतानन्दुतमन्वाध दधुमन्वानि षोऽपन ।

दृष्टेन गमयामास धामरान्मीदिभापुमान् ॥ ६१२ ॥

अन्यथा समशयेजो मातापियोर्जनस्य च ।

लीलास्यं मर्मिषो आदृगन्तोनाचर्यासिद्धम् ॥ ६१३ ॥

बलान्निष्कृतिश्चन्द्रप्रसोर्बोदिक्कर्मभिः ।

किं पृथगदृष्टयस्यगुनाम्ब रसधमाजिभिः ॥ ६१४ ॥

इदानीमप्यस्य गोर्मिदमादृन्धुर्दृष्टिभिः ।

प्रीदाद्विनिर्गोहास्युर्दत्तामररथैः ॥ ६१५ ॥

दागन्दिनकदुर्गिन्धुर्दत्तवर्तनैः ।

नृहारो ऽः शपस्तूगेरिर्तापेष्टं विमोक्षयात् ॥ ५९३ ॥
 नार्हतः प्रतिमः कोऽशीत्यर्थे काप्याभिमानी ।
 कृष्टमर्षकरेणागादेगीगुम्हननत्परा ॥ ५९४ ॥
 जीत्युत्पाशाररुभ्रान्त्या काप्यचादधरे ऽञ्जनम् ।
 शपयन्तीति नृहाररसग्रावधिं विभोः ॥ ५९५ ॥
 कापि कण्ठोचिने माल्ये त्वरादेशान्करस्थिते ।
 आगादाज्ञेव पुण्येगोरग्रपाणिः पुरः प्रभोः ॥ ५९६ ॥
 त्वरा विस्मृतदारापि वैरूप्यं कापि नाप यत् ।
 तच्छिष्यं सुदती स्वाभिवीशादर्पमिन्तर्दधी ॥ ५९७ ॥
 इत्यमानन्दसंदर्भं पुरे विभ्रदय प्रभुः ।
 सभियः प्राविशत्सौवं योगी शुद्धं लयं यथा ॥ ५९८ ॥
 प्रभुं प्रणम्य रम्यास्यां जयामापृच्छद्य भक्तिनः ।
 परिस्पन्दकृतोद्धामः शक्रः स्वावासमासदत् ॥ ५९९ ॥
 सुवर्णरत्नपाणिक्यर्षाक्तिकालंकृतीः पराः ।
 पशावत्यै ददौ संख्यातीताः प्रभुपिता ततः ॥ ६०० ॥
 अशनांशुकनाम्बूलालंकारादिप्रदानतः ।
 विवाहो ऽभूत्तथान्योन्यं नापमापि यथा जने ॥ ६०१ ॥
 लीलाविलासभूपालः स्वर्णाभेभरयांशुकैः ।
 सन्मान्य वसुपूज्येन स्वदेशाय व्यसृज्यत ॥ ६०२ ॥
 ततः श्रीवासुपूज्यो ऽसौ ज्ञानत्रितयदृष्टिभिः ।
 दृष्टवृत्तभवद्गाविभावो ऽप्यभ्रान्तिभागपि ॥ ६०३ ॥
 मवाब्धेर्जनमुद्धर्तुमात्तयत्रो ऽपि चेतसा ।
 शोषलक्ष्मीपरीरम्भारम्भे संरम्भवानपि ॥ ६०४ ॥
 परं भोगफलं कर्म भोक्तव्यमिति निश्चयात् ।

किंचिदकार संसारव्यापारकरणं मनः ॥ ६०५ ॥
त्रिभिर्विशेषकम् ॥

कदाचिद्द्रुतागमे कदाचित्तिन्धुरोपमि ।
कदाचित्कोलिशुलेषु कदाचिद्विश्रमसु ॥ ६०६ ॥

कदाचिद्विनोदोद्गासहोशकविलोकने ।
कदाचित्किद्वरीतारगीताकर्णनकौमुदे ॥ ६०७ ॥

कदाचिन्मयराशिष्टमुरीपटितनाटके ।
स्वामी विनिर्ममे कर्मनिर्जगं निर्जन्तुतः ॥ ६०८ ॥
त्रिभिर्विशेषकम् ॥

जगन्मित्रस्य मित्राणि विश्वेज्यस्य सेवकाः ।
विशेषज्ञा विशेषेणाभवन्भूषाः ज्ञानानि पर ॥ ६०९ ॥

आग्ने श्रीदने याने ज्यग्नेने जपने ज्ञाने ।
पार्श्वे पार्श्वेनमे ज्यग्नेद्वानि भविता यथा ॥ ६१० ॥

न निर्मलगुणाः शम्पारागोर्जाताः गुदमनाः ।
स्वर्णपत्रवर्गागन्यायथासोदोद्भवाः पराः ॥ ६११ ॥

एतान्द्रुताग-रांश्च द्रुम्भन्त्यानि बोधयन् ।
गुरुरेन गमयामास वागरान्प्रीतिभागुगन ॥ ६१२ ॥

अन्यथा समदायेशं मातापित्रोर्जनस्य च ।
लीलास्यं गमिषो ज्यग्नेनोःनारसीसिद्धम् ॥ ६१३ ॥

पुनश्चिन्मयराशिष्टमुरीपटितनाटके ।
किन्नुवारगुणगामुनाम् निवर्गाजिभिः ॥ ६१४ ॥

वृद्धिनाप्रपन्नगोविन्दस्य द्रुम्भन्त्यानि ।
प्रीदादिनिर्जगोद्गासहोशकविलोकने ॥ ६१५ ॥
द्वारगन्धिवरु-चरीपटितनाटके ।

वकुलामोदमत्तालिश्रेणिवेणुमृदुस्वनैः ॥ ६१६ ॥

कलकण्ठीकुहूकारपञ्चमोच्चारगीतिभिः ।

कृजल्कीरमहावन्दिसंदोहजयघोषणैः ॥ ६१७ ॥

चारुचम्पकविस्मेरपुष्पारात्रिकमङ्गलैः ।

मलयानिलसंश्लिष्टपाटलाञ्चलवीजनैः ॥ ६१८ ॥

किंशुकाञ्जनवासन्तीविचित्रन्युञ्जनांशुकैः ।

विशतो विश्वनाथस्योद्यानश्रीस्तसवं व्यधात् ॥ ६१९ ॥

पद्भिः कुलकम् ॥

लीलारामे प्रसर्पन्ती स्वभावतग्ला विभोः ।

प्रसादविशदा दृष्टिः सुधादृष्टिरिवावभौ ॥ ६२० ॥

अथासीनः प्रभुः पीठे रक्ताशोकतरोस्तले ।

स्वकायकान्तिभिस्तन्वन्ना स्तम्भ्यात्तस्य पल्लवान् ॥ ६२१ ॥

कुमुदाभरणैर्भूरि भूपितो ऽभाद्विमुस्तदा ।

अदीनशारदीनाभ्रश्रेणिर्मणिगिरिर्यथा ॥ ६२२ ॥

आन्दोलनजलक्रीडागृह्णारोद्धारिगीतिभिः ।

प्रमादिनं जनं वीक्ष्य विभुरेवं व्यचिन्तयत् ॥ ६२३ ॥

अहो मोहः कियानेप निःशेषज्ञानहानिकृत् ।

यत्प्रमावादसद्भावाः सद्भावा भविनां हृदि ॥ ६२४ ॥

नो रीं पश्यन्ति दोलास्थां विमानान्तः सुरीमिव ।

न पैर्नृश्वंसिनीपन्थाः पाशवद्भां शिलामिमाम् ॥ ६२५ ॥

स्वं दोलतान्दोलितं वेत्ति न पुनर्मुग्धधीर्जनः ।

गच्छन्ती नेयः केति धात्रा तुलाघृतम् ॥ ६२६ ॥

नियम्भो ऽकलरुणं रागाब्धिर्वीचोति प्रियेक्षणम् ।

ममदग्धस्य ज्वाला पुण्यीकसो जटाः ॥ ६२७ ॥

श्रीदाज्ञलक्षणान्मुक्ताः स्युतर्ना मनुते जनः ।
 श्रेयोद्वे विपर्ययान्ते नैतत्पिपटकपेटकम् ॥ ६२८ ॥
 गीते कामास्यदङ्कार इत्याहृष्यानि जनोऽल्पधीः ।
 न त्वेवं दुर्गनिद्वारकपाटोद्घाटनध्वनिः ॥ ६२९ ॥
 गीतगाने गिरःकम्पः शंसायां तन्वते नदः ।
 महाप्रमादोऽयमिति निषेधे श्रायते न किम् ॥ ६३० ॥
 विश्वशयममृद्यापि नाप्यते जन्म मानुषम् ।
 तदित्यं हार्यते व्यर्थमदो मोहो महानिद ॥ ६३१ ॥
 तदेवं गर्भया मूढजनर्मादीकृतो भवः ।
 उचितस्यनुभेवायं महतामहताल्पनाम् ॥ ६३२ ॥
 तदद्यापि कियद्भोगफलं कर्मेदमिति मे ।
 इति तभाबधिज्ञानं यमुः मयितर्वात्मनः ॥ ६३३ ॥
 जन्मतो चर्षल्लोके गतेष्वष्टादशरथ ।
 कर्मभोगफलं भुक्तमिति मन्वाषपेस्तदा ॥ ६३४ ॥
 उधीनिःश्रेयसस्थानारोहणकाधिगोहिणीम् ।
 दीक्षां श्रद्धीकृतकामोऽभूजितकामो जयाइजः ॥ ६३५ ॥
 ॥ पुष्पम् ॥

अस्मिन्मन्त्रे प्रचल्लोकात्प्रक्षमफलपतः ।
 लोवान्तिरताप्याः सम्पत्पुष्पाणिमा मरुद्भिः ॥ ६३६ ॥
 स्वस्वात्मनमकम्पेन ययुस्तारथयः सणात् ।
 ज्ञानदादशतोर्षेष्ठप्रथवात्याः क्रियाविद्ः ॥ ६३७ ॥
 सातम्बता अथादिन्या बहयो वरणात्मदा ।
 गर्भतोयाथ तुषिता अन्त्याषापीधिया अरि ॥ ६३८ ॥
 मरतोऽप्रिष्टमहाथ त्रैने निर्जरवशाः ।

आगन्व स्वापिनं भगवा मणिपत्न्यं स्वानिद्रपत्न ॥ ६३० ॥

शत्रुभिः कृत्वापत्नम् ॥

जीवान्भवात्तुषी ममानुद्धीमदने पतिः ।

शुद्धार्थमर्षी तीर्णं तीर्थनाथ मर्षीव ॥ ६४० ॥

अर्षी विज्ञापयेते ज्ञापकृत्यमपि मरुम् ।

मर्षीवत्य यथाव्यार्थं ममानुद्धीतमानगा ॥ ६४१ ॥

हीनतामप्राप्त्यं स्वापी क्रापी हीनतामिन्द्रे ।

भागव्यं स्वाप्यं मासापि वाः पार्थो ५ व्यासादिनि ॥ ६४२ ॥

मापयन्ताव न मे स्वाप्ने र्थाजगामे प्रति कृषी ।

ततो मापयन्तानीतमान्मासाप्यं मंयति ॥ ६४३ ॥

नासात्रं वा ज्ञापयन्तात्पत्न्युः मर्षीरेडितम् ।

कृत्वात्सीयः क. अत्राप्यो मय मे मने मयः ॥ ६४४ ॥

मापयन्ताव न मापि र्थे र्थं केषिद्रुशी मयम् ।

यत्रे स्तो न क्रापो र्थि क्रा कथा ज्ञापयन्तु ॥ ६४५ ॥

आन्मासाप्यं मर्षी मर्षीवत्यप्यं मयम् ।

एतान्मि ३ मय मृ ३ मय ३ मय मय ॥ ६४६ ॥

मयमय मय स्वाप्ने मापय मय जीवया ।

मय मयमयमयमय मयमय मयमय ॥ ६४७ ॥

मय मय मयमय मय मय मयमय मयमय ।

मयमय मयमय मयमय मयमय मयमय ॥ ६४८ ॥

मयमय मयमय मयमय मयमय मयमय ।

मयमय मयमय मयमय मयमय मयमय ॥ ६४९ ॥

मयमय मयमय मयमय मयमय मयमय ।

मयमय मयमय मयमय मयमय मयमय ॥ ६५० ॥

नैव वयसि दीक्षार्थमित्यं जल्पन्मवानभूत् ।
 मातर्वंशान्दिकं याचन्निव मुग्धास्यहास्यकृत् ॥ ६५१ ॥
 एकादशभिर्होद्भिः श्रीनाभेषपुरःसरैः ।
 राज्यं विधाय जगृहे घृतं ते ऽपि णिव ययुः ॥ ६५२ ॥
 त्वं जिनो द्वादशस्तावद्भूमिव्यसि निवं ध्रुवम् ।
 तदूर्ध्वं तु गतिर्नेति राज्यं प्राज्यमुखं भज ॥ ६५३ ॥
 अथ दन्तांशुमुक्तामृग्भूभिना भारती परा ।
 विन्ते श्रीजिनेन्द्रेण मातापित्रोः प्रबोधिनी ॥ ६५४ ॥
 सत्यं यदुःसहा मद्रारु परं मोहवृतात्मनाम् ।
 यथा व्यथाकर्णी विश्वनेत्रहर्षनेत्ररोगिणाम् ॥ ६५५ ॥
 नैव वयसि या दीक्षा नैव हास्याय सा सताम् ।
 न हि पीयूषपाने ऽपि मस्तावः मेक्ष्यते घृष्यः ॥ ६५६ ॥
 भोक्तुं भोगफलं कर्म राज्यं चक्रे जिनैः पुरा ।
 तदेवमेव मे ऽभिप्रेतं तन्न राज्यं कृते फलम् ॥ ६५७ ॥
 राज्ये ऽपि न मुखं यस्माद्दुःखमश्वर्यमानतः ।
 रसाधिष्ठयानुमानेन व्याधयः पीडयन्ति यत् ॥ ६५८ ॥
 तस्मान्मोहं परित्यज्य पूज्यो सज्जं व्रताय माम् ।
 सर्वैर्यवानुमन्येथामिहायं ऽस्मि कृताञ्जलिः ॥ ६५९ ॥
 इति श्रुत्वा गलत्सत्त्वा प्रपां त्यक्त्वा जया रयात् ।
 तथारोदीयथा लोकांश्चित्रस्थानप्यरोदयत् ॥ ६६० ॥
 उत्सङ्गसद्भिर्न कृत्वा सृशन्ती पाणिना प्रभुम् ।
 बभाषे वाप्यसंरुद्रकण्ठा कुण्डगिरा जया ॥ ६६१ ॥
 हा वत्स मयि जात्सत्यं तत्ते क नु गतं क्षणात् ।
 यत्त्वं मे दारयस्येवं हृदयं व्रतवार्तया ॥ ६६२ ॥

मान्नीमुह्ये मुक्तं किं कुह्याप्रिमोहनम् ।

गौणं वा नतिर्नानादे कनिष्करुनदाग्गम् ॥ ६६३ ॥

नरे शीपामरे किं म्यान्कर्मगेन्कर्मगन्धनम् ।

उत्तमैरिनगुणैर्म्योवितः शेषः किर्षाशने ॥ ६६४ ॥

कान्कम्भे किमु श्रेष्ठं दृशन्मुह्येनोदनम् ।

किं रम्भाम्भगर्भे अमिवातपातः गतां मतः ॥ ६६५ ॥

अस्मिच्छिर्गीपशुत्याप्रमुह्ये कृमारे कुमार किम् ।

केनोन्मुह्येनमुह्यानि कष्टार्नाशानि ते ऽङ्गके ॥ ६६६ ॥

चतुर्भिः कल्याणम् ॥

अयाद्दर्शन्मुधामारं विश्वतापहरं वनः ।

अहृद्यैः रिद्यमे मानः किमेभिः कुरिकल्पनः ॥ ६६७ ॥

सौहृमार्यं वदिःस्पृशे सारत्वं चान्तरं म्विग्म् ।

अर्हतां जायते ऽङ्गेषु वज्रेष्विव जनोत्तमम् ॥ ६६८ ॥

इति ध्रुवा अतायिन्वे मत्या नाथम्य निश्रयम् ।

जगाद् भगवत्पूज्यां वमुपूज्यन्वृषो जयाम् ॥ ६६९ ॥

घन्यां मन्यामहे देवि त्वामिव भुवनवयम् ।

सुरासुरनरेन्द्रार्च्यः सृत्रुर्यस्या जिनां ऽजनि ॥ ६७० ॥

ततः स्वकीयपुण्यकमासादस्याधुनाद्भुतम् ।

अर्हदीक्षानुमत्या त्वं कलशारोपणं कुरु ॥ ६७१ ॥

एवमुक्तावदन्मुक्ताकान्तिकान्तान्वया जया ।

मत्पुत्रस्य भवत्विष्टं हृष्टास्म्येतावताप्यहम् ॥ ६७२ ॥

ततः कृताञ्जलिः स्वामी तावापृच्छथ प्रमोदतः ।

सांवत्सरिकमारभे दानं सर्वाहतां मतम् ॥ ६७३ ॥

आसमुद्रममुद्रं तद्दानं दातुमिलातले ।

जनो जह्मकल्पदुंधकार रु न रिकरान् ॥ ६७४ ॥
 यस्मै यद्रोचते तेन तद्द्राणमिति गर्जिनः ।
 जातरूपाम्बुदाः स्वापिमन्त्रिणो वष्टपुर्भुवि ॥ ६७५ ॥
 क्षीणस्वार्मानि नष्टानि मभ्रष्टानि चिरादपि ।
 सेव्यमज्ञानवेष्मादिसितिलानगतान्वपि ॥ ६७६ ॥
 पुञ्जितान्यद्रिकुञ्जेषु यत्र तत्र स्थितानि वा ।
 अतिप्रलीनसंतूनि च्युतकेतूनि सर्वथा ॥ ६७७ ॥
 शक्रादिष्टपनाधीनानियुक्ता जृम्भकामराः ।
 सुवर्णरत्नवित्तानि दाने मर्तुरपूरयन् ॥ ६७८ ॥
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥

साष्टलक्षां मभुः स्वर्णकोटीमेकां दिने दिने ।
 ददावाभोजनारम्भमारभ्य दिवसोदयात् ॥ ६७९ ॥
 इत्यष्टाशीतिकोटीभिर्पुतं कोटीशतत्रयम् ।
 लक्षाशीतिं च वर्षेण स्वामी चामीकरं ददौ ॥ ६८० ॥
 उत्सवेषु नोत्सुकनमाः समागत्य मतेनिरे ।
 नदानान्ते विभोर्दोषाभिषेकमपरेश्वराः ॥ ६८१ ॥
 अम्मोभिरभ्यपिश्चन्त सर्वतीर्थाहृतैः मभुम् ।
 विश्रं पवित्रयामागुरात्मानं वृषशत्रवः ॥ ६८२ ॥
 आनीतानि मनोभक्तिभागुराणि पत्नारिणा ।
 पर्यपत्त मभुर्दिव्यवस्त्रालंकरणान्यथ ॥ ६८३ ॥
 तदैव पृथिवीं नाम धामभूतरविच्छविम् ।
 माणिक्यशिविकां चक्रे शक्रः स्फुरदुपक्रमः ॥ ६८४ ॥
 अनन्यश्रुतिदृष्टायामप त्रिजगतीपतिः ।
 भवाम्भोधितम्यत्पामिव तस्यां ददौ पदम् ॥ ६८५ ॥

विशमनमगमोःदिशानतवाहः ।

विोक्तमित्त नैपिंनर्मः मरुतनिर्मलः ॥ ६८६ ॥

अपान्शिवा नैः गाम्गृह्णारिः गुहृतेर्नैः ।

मृत्तैः सारममंणैः सा विविहा भक्तिवार्ग्यः ॥ ६८७ ॥

पूर्वाभिसमगमन्यापगुग दक्षिणे क्षणात् ।

पश्चिमे मरुतः पार्श्वे उजगशागास्तवाचरे ॥ ६८८ ॥

मन्भादुन्दुभिनिःस्वानभेरीनक्षत्रुरःमाम् ।

वाङ्मयिस्त्रिंशद् कैशित्त्वी मारुतस्मारम् । ६८९ ॥

त्रिवो त्रिवो भवाभिप्यः जपुष्येति संवदान् ।

कैशित्त्वीस्त्रायुषो क्षम आरुगैग्रयागिभिः ॥ ६९० ॥

कैशित्त्वीरेषु विध्वंसिः शृङ्गां उजगम्पराम् ।

दर्शयद्भिरिव स्वामिमेवया पुण्यविहिताम् ॥ ६९१ ॥

उदापनापरमण्यूरदूरनमर्षणैः ।

उरुहृदोर्लं शित्त्वन्दिः कैशित्त्वाप्यपयोर्णम् ॥ ६९२ ॥

उत्तालतापुन्ताग्रजाग्रन्मारुतनाम्भिः ।

प्रतापदीपं मोहम्य लुम्पद्भिरिव कैशन ॥ ६९३ ॥

कैशित्त्वाग्नालिपातेन विश्वामजननीरिव ।

कल्पद्विः स्रजः पापत्रजानामिव वागुराः ॥ ६९४ ॥

आनन्दामृतगण्डूषनिभस्तवनलीलया ।

स्तुवद्भिः कैशनाप्सुवैः मुरामुरनरैर्द्वितः ॥ ६९५ ॥

जीव नन्द जघेत्याशीर्गिरा पौरजनैः स्तुतः ।

विहारगृहनामानमाराममगमाद्विभुः ॥ ६९६ ॥

अष्टभिःकुलकम् ॥

मधुपर्नादयोत्तीर्य मूर्यः पूर्वाचिन्तादिव ।

बाल्यरागमिवांमौक्तुमारैर्भूषणव्रजम् ॥ ६९७ ॥
 नैकाकिनी वराकी मे युक्तं मौक्तुपलंकृतिः ।
 इतीव मुमुचे सेत्यं ससहांपा तदाहता ॥ ६९८ ॥
 पूर्वं मुमोच मुकुटं छत्रच्छायेच्छेया समम् ।
 स्वामी धम्मिहृत्पुष्पीयं युतं स्नानमनोरथैः ॥ ६९९ ॥
 वत्याज कुण्डली साकं चतुश्रुतिकुण्डलैः ।
 ताम्बूलं च जिनः सद्यः सावयवचनान्वितम् ॥ ७०० ॥
 धारमुत्तारयामास बन्धुस्त्रेहृष्टतं विभुः ।
 अद्गदां भुजदपेण सहास्रसन्मुमुक्षुराट् ॥ ७०१ ॥
 जिनो ऽमुञ्जन्कराकल्पान्सत्रं शश्वप्रदादरैः ।
 प्रणतव्यूहमोहेन सार्धं चाधिबिभूषणम् ॥ ७०२ ॥
 इति भूषणमुक्तो ऽपि भगवाञ्छुभे ऽधिकम् ।
 शोभां हन्त्येव रत्नस्य चन्दनादिविलेपनम् ॥ ७०३ ॥
 त्यक्तपद्मार्गुको ऽप्यर्हन्वमी स्पष्टरपुः प्रभुः ।
 श्रीणयन्बिभ्वनेत्राणि मेघमुक्त इवार्यमा ॥ ७०४ ॥
 रहस्यं मुकृतस्येव मूर्ध्नि शृङ्गणसितं सत्कम् ।
 स्कन्धदेशे विभोर्देवदूष्यं देवपतिर्न्यघात् ॥ ७०५ ॥
 जयां च वसुपूज्यं च समश्रयमथ प्रभुः ।
 आश्रयानुच्छशाप्पीयन्द्ददष्टिं पट्टक्तिभिः ॥ ७०६ ॥
 फान्गुने वारुणे पिण्डे पूर्वाक्षे ऽथ कुहतिर्यो ।
 स्वामी चतुर्यतपसा पद्मिन्नर्जतः गह ॥ ७०७ ॥
 मूलादनुमूलयामास पञ्चभिर्मुष्टिभिः फचान् ।
 विषयश्मारुहं दुःखफलदानामिवाङ्कुरान् ॥ ७०८ ॥
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥

सुधर्मेशः प्रभोः केशजालमालम्ब्य वाससा ।
 विशेष क्षीरजलघ्नी नीत्वा तीर्थन्वकारणम् ॥ ७०९ ॥
 दग्निमेपोन्मेपसदृक्तद्रमागमरंहसा ।
 शक्रेण प्रतिपिद्धे ऽथ तुमुले तनुशालिनाम् ॥ ७१० ॥
 योगं समग्रसावद्यं प्रत्याख्यामीति गीतगीः ।
 प्रपेदे चारुचारित्रं कृतसिद्धनमस्कृतिः ॥ ७११ ॥ युग्मम् ॥
 नारकैरपि लेभे ऽर्हदीक्षणेन क्षणं सुखम् ।
 व्यजनैकभ्रमिभुवा वायुनेव श्रमातुरैः ७१२ ॥
 ज्ञानं जज्ञे नरक्षेत्रमनोद्रव्यप्रकाशकम् ।
 मनःपर्यायमीशस्य सस्पर्धमिव द्रीक्षया ॥ ७१३ ॥
 रचिताञ्जलयः शक्रादयः सुरवरास्ततः ।
 आनम्य नाथं जगतामिति स्तुतिमतन्वत ॥ ७१४ ॥
 जय लोकत्रयीनाथ जय लोकत्रयीगुरो ।
 जय लोकत्रयीध्येय जय लोकत्रयीप्रिय ॥ ७१५ ॥
 पापपङ्कावलीमज्जन्तुजातोद्धृतिसमम् ।
 मज्जन्तं कालजम्बाले धर्ममुद्धृतवान्भवान् ॥ ७१६ ॥
 स्वामिनामपि यः स्वामी गुरुणामपि यो गुरुः ।
 देवानामपि यो देवस्तस्मै तुभ्यं नमो नमः ॥ ७१७ ॥
 स्मिताभिर्दृष्टिभिः स्वामिन्प्रसादामृतदृष्टिभिः ।
 ज्वलद्भवदवज्वालादाहिनः पाहि पाहि नः ॥ ७१८ ॥
 इति स्तुत्वा जगत्पूज्यं वासुपूज्यं सुरोत्तमाः ।
 अम्घातानौ विमोर्लोकान्तंबोध्य मुमुक्षुः पुरे ॥ ७१९ ॥
 जन्माभिषेकवत्कृतज्ञनन्दीश्वरवरोत्सवाः ।
 प्राप्नुनिर्जं निर्जं धाम ते ऽथ स्वर्धामशेखराः ॥ ७२० ॥

वर्त्मना दृष्टिपूतेनापरे ऽद्भि परमेश्वरः ।
 पुरं महापुरं नाम पारगाय प्रयातवान् ॥ ७२१ ॥
 निभाल्य मधुपायान्तमुच्यन्तमिव भास्करम् ।
 पौरास्तुमुञ्जिनः प्रीत्या समुत्पेतुः स्वगा इव ॥ ७२२ ॥
 तद्दिभाव्य च सानन्दः मुनन्दो मेदिनीपतिः ।
 मुक्तच्छत्रपदत्राणस्वरमाणो ऽभ्यगात्प्रभुम् ॥ ७२३ ॥
 गुरुनी गुरुनाम्भोधिम्नानः प्रभुनिभालनात् ।
 केनान्मुरभयापास प्रभुपादाब्जमार्जनैः ॥ ७२४ ॥
 तेनाथ कुरुकृत्यो ऽस्मि धन्यो ऽस्मीति च वादिना ।
 कारितः परमाधेन पारणं परमेश्वरः ॥ ७२५ ॥
 पाणिभ्यां पायसं स्वामीं कुरुयन्दिन्दुनिर्मलम् ।
 अदर्शयत्मुनन्दाय कन्दं पुष्पतरोरिव ॥ ७२६ ॥
 नेदुमेदुरसमादा दिवि दुन्दुभयस्तदा ।
 मुनन्दामन्ःपुण्याद्विक्रुडोऽल्लखचारवः ॥ ७२७ ॥
 मुनन्दमन्दिरे रत्नदृष्टिः काप्यभयदिवः ।
 तदुत्सवोऽल्लखगिभ्रष्टभूषणभूरिव ॥ ७२८ ॥
 पुष्पदृष्टिरभूशोम्नस्त्रं दातारं तदाद्भुतम् ।
 अर्चितुं कल्यटक्षार्थिद्वैपतेरिव कल्पिता ॥ ७२९ ॥
 मुनन्दकीर्तिभूतानां गुरद्रुकुमुमम्रजाम् ।
 मरुन्दैरिव दिवो दृष्टिर्गन्धोदकैरभूत् ॥ ७३० ॥
 श्रीमुनन्दयशोवीचीवरचीवरसंघयः ।
 शचीवरमुरैर्द्वैररक्षितः स्व चत्वारचलः ॥ ७३१ ॥
 इत्युन्मवेन महता मुनिर्चिरितपारणः ।
 जगाम काममन्त्र भुवनवपनायकः ॥ ७३२ ॥

अमेयपहिषा मर्त्यर्षियमुल्लङ्घयतामिति ।

पारणोर्व्या प्रभोर्भूपो रत्नपीठमकारयत् ॥ ७३३ ॥

ते मित्रमुनयोऽन्यत्र स्वलब्ध्या कृतपारणाः ।

अनुजग्मुर्विभुं ब्रह्मव्रतं साधुगुणा यया ॥ ७३४ ॥

जिनेन्द्रोऽपि जयं कर्तुं कर्मरिणां क्षमाचरः ।

विजहारांसिधारावत्तपस्तीव्रं दधद्भुवि ॥ ७३५ ॥

इतश्चारिष्टणस्तोमे वेगं पवनवद्गहन् ।

नाम्ना पवनवेगोऽभूद्भूपः पृथ्वीपुरे पुरे ॥ ७३६ ॥

अत्रण्डमुकृतः स्वण्डमिन्नायाः परिपालयन् ।

मित्रागामप्यमित्राणामप्यानन्दमदत्त सः ॥ ७३७ ॥

समये व्रतमादाय मुनेः श्रमर्गासिंहनः ।

तद्वा तोत्रं तपः प्राप स विमानमनुत्तरम् ॥ ७३८ ॥

इतश्च निम्बलश्रीकं जम्बूद्वीपविभूषणे ।

दक्षिणे भरतार्धेऽस्मिन्नस्ति विन्ध्यपुरं पुरम् ॥ ७३९ ॥

अवन्ध्यशक्तिस्तत्राभूद्विन्ध्यशक्तिरिति प्रभुः ।

चावं यस्मिन्निशद्विष्वजयश्रीद्वारतां दधौ ॥ ७४० ॥

गम्भीरनीरश्चमतो यत्प्रतापभरातुराः ।

उपेत्य यत्कृपाणान्तर्दृपाणां ततयोऽपतन् ॥ ७४१ ॥

रणनश्यदरिश्रेणित्वराभरतिरस्कृतैः ।

व्यराजि वाजिभिर्ष्यस्य ह्रियेव विनमन्मुखैः ॥ ७४२ ॥

अमुं कदाचिदास्थानीस्थितं वेत्तिनिवेदितः ।

समुपेत्य चरः कश्चिन्नरनायमजित्पत् ॥ ७४३ ॥

इद्वैव भरतार्धेऽस्ति नाय जानासि विश्रुतम् ।

जातं भूपुण्यपाकेन साकेतामिति पचनम् ॥ ७४४ ॥

स्ते राजशीर्षीकेलिजङ्गमपर्वतः ।
 ते नाम संग्रामयज्ञः प्रसरनिर्झरः ॥ ७४५ ॥
 मृत्युदयीधारः कालो यत्खड्गतां दधत् ।
 चञ्चया हन्त हन्त्येव हन्तव्यानहतोदयः ॥ ७४६ ॥
 नोभिरश्वरादोत्थैर्गजोत्थैश्च मद्राम्बुभिः ।
 रत्सेना माति मंहारमृष्टिहृदारिवेरपि ॥ ७४७ ॥
 राज्यश्रीभावसारं तं दृशैव भृशमीदृशम् ।
 दीनयन्ती त्रिया तस्य वेद्यास्ति गुणमञ्जरी ॥ ७४८ ॥
 यां विधाय विधिः पाणी क्षालयामास वारिधी ।
 तन्मलं तत्र जानामि नानामणिगणच्छयान् ॥ ७४९ ॥
 ईदृग्ने हन्त यन्कान्तिविन्दोक्तस्मिन्विष्मयाः ।
 अपि दिश्यन्तयः सर्वे पर्यतीभावमात्मनि ॥ ७५० ॥
 निर्दम्भतन्परिरम्भसंभवत्पुलका मुदम् ।
 तद्वलंकारमारविष्टानदेव्यो अत्र विभ्रति ॥ ७५१ ॥
 तपैव कान्तया देव त्वत्तः पर्वतस्य अधिकः ।
 त्रिया सैन्धेन रुरागैर्गुणैस्तु त्वं ततो अधिकः ॥ ७५२ ॥
 तथातीव भवान्भाति भवतातीव भाति सा ।
 पृथग्भावेन भवतोर्न श्रीरिन्दुनिशोरिव ॥ ७५३ ॥
 नरेन्द्रवृन्दवन्द्यो असि स्वामिञ्जितया कयापि तत् ।
 सर्पादिव मणिं तस्मात्तां ग्रहीतुं भवोद्यतः ॥ ७५४ ॥
 इति धृत्याय ह्येन तं सन्मान्य महीभुजा ।
 दौत्याय प्रहितो मन्त्री सभान्नः पर्वतं जगौ ॥ ७५५ ॥
 कालकूटमभिवाणां विवाणां तु मुपारसः ।
 विन्ध्यशक्तिर्ब्रवीति त्वां मन्मुत्सेन सखा तव ॥ ७५६ ॥

अपेयमहिषा मर्त्यैर्मियमुल्लङ्घ्यतामिति ।

पारणोर्व्या प्रभोर्भूपो रत्नपीठमकारयत् ॥ ७३३ ॥

ते मित्रमुनयो अन्यत्र स्वलब्ध्या कृतपारणाः ।

अनुजग्मुर्विभुं ब्रह्मव्रतं साधुगुणा यथा ॥ ७३४ ॥

जिनेन्द्रो ऽपि जयं कर्तुं कर्मरिणां क्षमाचरः ।

विजहारांसिधाराव्रतपस्तीव्रं दधद्भुवि ॥ ७३५ ॥

इतश्चारितृणस्तोमे वेगं पवनवद्गहन् ।

नाम्ना पवनवेगो ऽभूद्भूषः पृथ्वीपुरे पुरे ॥ ७३६ ॥

अल्लण्डमुकृतः स्वग्दमिलायाः परिपालयन् ।

मित्राणामप्यमित्राणामप्यानन्दमदत्त सः ॥ ७३७ ॥

समये व्रतमादाय मुनेः श्रमगमिहतः ।

तस्त्वा तीर्थं तपः प्राप स विमानमनुत्तरम् ॥ ७३८ ॥

इतश्च निमलश्रीकं जम्बूद्वीपविभूषणे ।

दक्षिणे भरतार्धे ऽस्मिन्नस्ति विन्ध्यपुरं पुरम् ॥ ७३९ ॥

अवन्ध्यशक्तिस्तथाभूद्विन्ध्यशक्तिरिति प्रभुः ।

चापं यस्मिन्निरशद्विश्वनयश्रीद्वारतां ददौ ॥ ७४० ॥

गम्भीरनीरध्रमतो यन्व्रतापभरातुराः ।

उपेत्य यत्कृपाणान्तर्दृपाणां ततयो ऽपतन् ॥ ७४१ ॥

रणनश्यदरिथेणित्वराभरतिरस्कृतैः ।

व्यराजि चाग्निभिर्यस्य द्विषेव विनमन्मुखैः ॥ ७४२ ॥

अमुं कदाचिदास्यानीस्थितं वेत्तिनिवेदितः ।

समुपेत्य चरः कश्चिन्नरनायमनिर्गपत् ॥ ७४३ ॥

इद्वैव भरतार्धेऽस्ति नाय जानासि विश्रुतम् ।

जानं भूपुष्यपाकेन साकेतमिति पचनम् ॥ ७४४ ॥

तत्रास्ति राजशौचश्रीफेलिजङ्गमपर्वतः ।
 पर्वतो नाम संग्रामयज्ञः प्रसरतिर्हरः ॥ ७४५ ॥
 यममृत्युदयीधारः कालो यत्खड्गतां दधत् ।
 स्वेच्छया हन्त हन्त्येव हन्तव्यानहतोदयः ॥ ७४६ ॥
 रजोभिरश्वरादोत्थैर्गजोत्थैश्च मदाम्बुभिः ।
 यत्मेना भाति मंहारसृष्टिहृद्धारिवेरपि ॥ ७४७ ॥
 राज्यश्रीभागवसारं तं दशैव भृशमीदृशम् ।
 दीनयन्ती श्रिया तस्य वेद्यास्ति गुणमञ्जरी ॥ ७४८ ॥
 यां विनाय विधिः पाणी क्षालयामास वारिधी ।
 तन्मलं तत्र जानामि नानामणिगणच्छयान् ॥ ७४९ ॥
 ईदृशे हन्त यन्कान्तिरिच्छोःस्मितविस्मयाः ।
 अपि द्विरयतयः सर्वे परतीभावमान्मनि ॥ ७५० ॥
 निर्दम्भतन्परीरम्भमंभवत्पुच्छका मुदम् ।
 तदलंकारमाराधिष्ठानदेव्यो सर्वे विभ्रति ॥ ७५१ ॥
 तथैव कान्तया देव त्वत्तः पर्वतस्तो अधिकः ।
 श्रिया सैन्धेन रूपायैर्गुणैस्तु त्वं ततो अधिकः ॥ ७५२ ॥
 तथातीव भवान्भाति भवतानीव भाति सा ।
 पृथग्भावेन भवतोर्न श्रीरिन्दुनिशोरिव ॥ ७५३ ॥
 नरेन्द्रवृन्दयन्त्रोऽसि स्वामिञ्चकया कयापि सत् ।
 सर्पादिव मणिं तस्मात्तां प्रहीतुं भवोद्यतः ॥ ७५४ ॥
 इति श्रुत्वाप हृष्टेन तं सन्मान्य मदीभुजा ।
 दौत्याय प्रहितो मन्त्री सभान्तः पर्वतं जगौ ॥ ७५५ ॥
 बालकूटमभिवाणो मित्राणां तु गुधारसः ।
 विन्ध्यशक्तिर्गवीति त्वां मन्मुखेन सखा तव ॥ ७५६ ॥

यस्ते वैरी समे वैरी यः सुहृन्मे स ते सुहृन् ।

या ते श्रीः सा ममापि श्रीर्या मे मूः स तवापि मूः ॥ ७५७ ॥

एवं सौहार्दसंबन्धमासमानैकभावयोः ।

नैव त्रियि क्रियायां वा विभेदो भृशभावयोः ॥ ७५८ ॥

भेदं यदि न देहे ऽपि घन्ते तच्छेदुषोमिय ।

मद्यं मेपय वेगेन गणिकां गुणमञ्जरीम् ॥ ७५९ ॥

इत्यस्य वचसा दीप्तः पत्रनेनेव पावकः ।

तनान पर्वतस्तीव्रमङ्गरालि स्फुलिङ्गवन् ॥ ७६० ॥

साधु सख्यं चिगदय दर्शितं विन्ध्यशक्तिना ।

याचितं जीवनञ्च मे यदसौ गुणमञ्जरी ॥ ७६१ ॥

स्वमुखेनैव यद्येतदभणिष्यन्स मे पुरः ।

अदास्यमुत्तरं तस्य स्वरूपाणमुखेन तन् ॥ ७६२ ॥

क्रोधाग्निर्वर्धमानो मे धक्ष्यति त्वामपि ध्रुवम् ।

तत्तूर्णं गच्छ मा यच्छ दृतदारुणदुर्यशः ॥ ७६३ ॥

इति कोपिनि भूषे ऽपौ वर्ण्डः कण्ठे धृतः पुमान् ।

अपमानान्समधिकं गन्तव्यदिन्-यशक्तये ॥ ७६४ ॥

तदेव देवमप्यागु दुर्गन्धं गणयन्वचान् ।

चक्रे प्रयाणं राजार्मा रजःसावयवाम्बरम् ॥ ७६५ ॥

। ७६६ ॥

चलद्भिः केतुर्चाराग्रैस्तर्जयन्तौ मिथो ऽप्यय ।

योद्धुमुत्माङ्घ्रितोत्साहौ तौ सैन्यान्वी समीपतुः ॥ ७६७ ॥

अजानमपभद्रानि क्षमं क्षोणिययोस्तयोः ।

अभेभरथपत्नीनां द्वन्द्वयुद्धानि जज्ञिरे ॥ ७६८ ॥

चिरोप्सितायां समरधियि संजातसंगता ।
 अद्रशि क्षतजं वीरधिरसंचितरागवत् ॥ ७६९ ॥
 शरीरवीरवाराणामभ्युत्पत्य मुहुर्मुहुः ।
 महाराणां गणः काममापतत्कवलीकृतः ॥ ७७० ॥
 अन्येष्वपि द्विपदारमहाराण्यरिपातिनः ।
 स्वस्मिन्नेव मद्य ऐच्छल्लुब्धा इव धनोषयान् ॥ ७७१ ॥
 अपमृत्यापमृत्याशु मथावद्भिर्विरोधिषु ।
 वीरैर्जयधियो ज्यूरि दोलाकेलिकुतूहलम् ॥ ७७२ ॥
 तुल्य एव मयलयोरित्पभूद्भूलयोर्जयः ।
 बाहोर्बाहुधनस्येव मियः संपृत्यं कर्पनोः ॥ ७७३ ॥
 गर्वात्सर्वाभिसारेण प्रतेने पर्वतस्तनः ।
 उत्तिष्ठमानो मानोर्मिमुक्तमेवारिवारिधिम् ॥ ७७४ ॥
 रेजे श्रेः खण्डशः कुर्वन्वीरवीरान्पशूनिव ।
 तेजोपि ज्वालयन्कालः स्वयंपाकप्रतीव सः ॥ ७७५ ॥
 कुर्वन्संकीर्णकीनाशवदनं कदनं द्विपाम् ।
 मथायत ततः क्रुद्धो युद्धोव्यी विन्ध्यराटपि ॥ ७७६ ॥
 मियः ममयिताशेषवली मयलदोर्वली ।
 तत्रैयन्तां भुवैवतां गर्जन्तावभिजग्मतुः ॥ ७७७ ॥
 मयमारथिरध्यानां मियो मन्यमन्यरम् ।
 मययित्वा स्थितां पृथ्व्यां पृथु पृथ्वीधरौ यया ॥ ७७८ ॥
 रथान्तरपरिस्पन्दावमन्दानन्दविप्रामा ।
 युपुधाते क्रुधा तेजस्तेजयन्तां जयाय तां ॥ ७७९ ॥
 युक्तं पर्वतको विन्ध्यशक्तिना युधि निर्जितः ।
 चित्रं पलायमाना अपि स निगाय ममञ्जनम् ॥ ७८० ॥

मयुः ५ य महाहृदिभद्रम्भक्तान्गुह्योऽस्य ॥
 तस्य भीमि सा निष्पन्नकिन्ना गुणवती ॥ ७८१ ॥
 सार्धः पर्याः मोऽय गरीः मरुतुः कृती ।
 भेजे भेषयगुण्यो भगवोऽभ्यगुण्यम् ॥ ॥ ७८२ ॥
 निष्पन्नकिन्ना शक्तिर्भक्तान्गो भक्तान्गः ।
 ईशनिदानं पानेन तेने तेनापुनं तपः ॥ ७८३ ॥
 एते तपः म विजयीय तर्कः कामगामीभिः ।
 सुतीत्यातननं मया मयेदे पाणने दिवम् ॥ ७८४ ॥
 निष्पन्नकिन्ना शक्तिर्भक्तान्गो भक्तान्गः ।
 तिवन्दिद्रागे मया कल्पेन्नाकोऽभवत् ॥ ७८५ ॥
 मयुः न भीमि इति तन्मा भीमभ्याम् ।
 मूः इति तन्मयुः मया मयाकाणि ॥ ७८६ ॥
 म मयानि मया मयाः मया मयाः ॥ ७८७ ॥
 इति तन्मयुः मया मया मया मया ॥ ७८८ ॥
 मये मया मया मया मया मया मया ॥ ७८९ ॥
 मये मया मया मया मया मया मया ॥ ७९० ॥
 मये मया मया मया मया मया मया ॥ ७९१ ॥
 मये मया मया मया मया मया मया ॥ ७९२ ॥

[स. ३. ७९३-८०४] . वामुप्यचरितम्

ताभ्यां नरेन्दुः कान्ताभ्यांः शुशुभे मुमुदे च सः ।
 रजनीश इव ज्योत्स्नारजनीभ्यां कलोज्ज्वलः ॥ ७९३ ॥
 इतश्चोत्तरतश्चपुत्रा मुमद्रागर्भमासदत् ।
 जीवः पवनवेगस्य शृङ्गात्सिद्धो गुहामिव ॥ ७९४ ॥
 द्विपसिंहपदित्वा इति स्वप्रचतुष्टयम् ।
 मुमद्रासौ तद्गद्गाक्षीद्रामजन्माभिगूचरम् ॥ ७९५ ॥
 मृते स्म समये मूनुमियमिन्दुसमद्युतिम् ।
 शक्तिर्मुक्ताकरुणमिव तिनिभूषणतां गतम् ॥ ७९६ ॥
 फारामुक्तयादिभिर्व्यक्तं द्विपामपि ददन्मुदम् ।
 ब्रह्मा विजय इत्यस्य मृतस्य विद्वे अभियाम् ॥ ७९७ ॥
 इन्द्रियश्रीभिरान्मेव पृथक्प्रथितकर्मभिः ।
 पार्थभिः पञ्चभिर्जल्पमानो ऽयं बट्टवे श्रिया ॥ ७९८ ॥
 वर्धमानः क्रमादेव सिर्जनः कुमुमयन्दिशः ।
 वसन्तद्विबसन्व्यूह इव कस्य न तुष्टये ॥ ७९९ ॥
 अथोदरमुमादेव्याः प्राणनान्पर्यतश्चपुतः ।
 अयाप पुष्पहृन्मुष्टि चिन्तामणिरिवार्णवान् ॥ ८०० ॥
 फरी सिंहे वृषश्चन्द्रो भानुर्विभानरो ऽश्रुधिः ।
 इति स्वमानुमावश्यदृश्युतोत्पत्तिगूचरान् ॥ ८०१ ॥
 ततः मुनमसौ बालतमालदलर्दापितिम् ।
 विन्ध्यमूरिव भद्रेभं समये समजीनन् ॥ ८०२ ॥
 मुनोत्पत्ति कथयतां दानमानन्दिनो ददत् ।
 रचयामास न ब्रह्मा भेदमायान्परि ॥ ८०३ ॥
 नित्योत्सवानपि पुगानुसवेनापि श्लोपयत् ।
 मूनोद्विष्ट इत्याख्यां सश्यापदिन भूरतिः ॥ ८०४ ॥

ततः पारापतघूतफारा इव घनन्वराः ।
 उभये ऽप्यमिलन्वीरा बहुनीरागचेतसः ॥ ८४१ ॥
 अस्यो ऽन्तर्वसद्भर्तृमतापञ्चलना इव ।
 परस्पराभिषातेन स्फुलिद्धान्मुमुक्षुर्मुहुः ॥ ८४२ ॥
 द्विपत्तेजोभिमेपेषु गजेषु मदवर्षिषु ।
 स्वपोतकल्पपरद्योति स्फुलिद्भैर्दन्तघातजैः ॥ ८४३ ॥
 सायकाः शाकिनीमन्त्रा इव स्वन्दनशालिनाम् ।
 अष्टा एव बध्याद्भ्रमविष्टा रुधिरं पपुः ॥ ८४४ ॥
 बाहवद्भिर्मणिश्रेणिसम्प्राहृद्यतिवेणिभिः ।
 नाबोधि रुधिरं निर्यजादृक्शल्पमहारजम् ॥ ८४५ ॥
 सम्प्राहृत्सदृण्डास्थिरखण्डानां श्रुततां स्वनैः ।
 घ्नतां घोषैश्च घोरो ऽभून्मृत्योरपि भिये सणः ॥ ८४६ ॥
 मकीम्पतासयो हस्ता मील्यः सिंहरनादिनः ।
 अमर्षिणां द्विपत्त्वद्भोतिसहाः स्वे ऽप्रासपन्पुरान् ॥ ८४७ ॥
 पुथ्यमानमहावीरः क्षीणवीरगणः सणम् ।
 व्यक्तो ऽजनि रणः कार्यं कालवान्नाह्नुत्सवः ॥ ८४८ ॥
 क्षीणासौ बाहुंभेव स्वमस्त्रीकृत्य द्विपत्तम् ।
 चक्रे कथन पीठाज्जमागताया जपधिपः ॥ ८४९ ॥
 तिम्रापुपभुजापौलिः कथिद्भुत्पत्य कोपतः ।
 ऊरुमर्दशब्दनेन द्विपमाशु व्यर्मुं व्यपान् ॥ ८५० ॥
 कोऽप्यभ्युत्पापयपद्भान्यानिबन्धुभरच्छिदे ।
 महारान्दृष्यामास रिपोमन्दमहादिणः ॥ ८५१ ॥
 रक्षान्तनैव निर्भये परवीरगणे ऽपतः ।
 अस्मदाभिनायो ऽभ्रमत्नापोपवेशनम् ॥ ८५२ ॥

तुल्यं हर्का महारं च दत्त्वा हक्काच्युतायुधे ।
 द्विपि दिखण्डिते को अपि स्वं जघानानुतापतः ॥ ८५३ ॥
 स्वाङ्गे महारमिच्छन्ता इदं कौचिन्महाभद्रं ।
 क्रुधान्यतो ज्यतो याता दयामन्दमहारिणी ॥ ८५४ ॥
 मतिघातमकुर्वन्तो दत्तघातेषु शत्रुषु ।
 यद्यन्तः सद्गं वीरं चिरं के ऽप्यभ्रमन्भटाः ॥ ८५५ ॥
 द्विपि महारिण्यभ्याशादङ्गनागं चकार यः ।
 वीरास्तमप्यमन्यन्त कातरं ज्ञातरं हसः ॥ ८५६ ॥
 अविभ्यत्सुभटेभ्यस्तच्छत्रं शस्त्रेण यो ऽच्छिनत् ।
 मृत्युभीतो न वीरेषु सो अपि रेखापवाप्तवान् ॥ ८५७ ॥
 एवं तरन्तो युद्धान्निं दोभ्यमिवोभये भटाः ।
 सकौतुकमलोक्यन्त दृग्जयेन जयश्रिया ॥ ८५८ ॥
 आरुद्राय इयं तुल्यमिवाभीष्टं जयश्रियः ।
 तत्कण्ठमिव वैकण्ठः पाञ्चजन्यं मुदाप्रहीत् ॥ ८५९ ॥
 अस्त्राधिदैवतान्यस्त्रशय्यामृतानि सत्वरम् ।
 ८६० ॥

३१ ॥

सकुद्वस्तदध्वनेरन्दशब्दादिव मृगाश्रियः ।
 शैलशुद्धमिवारोहद्रथं मतिरयाङ्गमृत् ॥ ८६१ ॥
 जपलम्पीहठाकृष्टिसिद्धमन्त्राभरारिव ।
 सैन्यानि चापटङ्कारैः स्थिरपन्त इति यपो ॥ ८६२ ॥
 क्रुदो दग्धुदवाग्धुदपुं सवायुधः क्रुमान् ।
 परस्परं संरन्धो मारन्धो योद्धुमेव तो ॥ ८६४ ॥

जनवन्मागधापीशं परदामेश्वरं च सः ।
 मभासमभुमप्येतान्देवान्सेनागिरो ऽकरोत् ॥ ८८९ ॥
 आगमन्मगधान्याप्राविनिट्टो ऽच्युतस्ततः ।
 तत्र व्यलोकयत्क्रोदिनरोत्पाट्यां महाशिलाम् ॥ ८९० ॥
 दूरावलोककुतुकी नरः करमिवाच्युतः ।
 ललितयोत्पाटयामास तां छलाटनटावधि ॥ ८९१ ॥
 स्थापयित्वा यथास्थानं तामथाङ्गण्यङ्गभृत् ।
 उत्तोरणपुरागारद्वारिकां द्वारिकां ययौ ॥ ८९२ ॥
 हरिः सिंहासने ऽध्यास्य जनकेनापजेन च ।
 सर्वैर्लवीधवैश्वार्थचक्रित्वे सो ऽभ्यपिच्यत ॥ ८९३ ॥
 नीतिं विगत्य पृथ्वीं स पृथ्वीं पृथ्वीपुन्दरः ।
 अपालयद्दनीपाल इव बालद्रुमावलीम् ॥ ८९४ ॥
 तदा च नाथः स्रजस्थावस्थामस्थापिताशुभः ।
 विद्वन्व वर्षमासप्रकेवलं तपस्विवासरः ॥ ८९५ ॥
 श्रीयोगपूज्यो ह्यपूतामंघ्रिभिः पावयन्महीम् ।
 चम्पापुर्यां प्रजातोषे ऽशाद्विदारशृङ्गाभिधे ॥ ८९६ ॥
 पाटलातटनूले ऽथ धित्तुर्पतयाः शमुः ।
 मतिष्ठास्यो गुणस्थाननमस्ताल्पमासवान् ॥ ८९७ ॥
 अपूर्वदण्डाहूदः प्रतिपेदे ततः प्रह्वः ।
 सविचारं सित्स्थानं पृथक्त्वेन बितर्कयुक्त् ॥ ८९८ ॥
 भनिर्दृष्टिं ततः गुक्ष्मणंपरायणुणं गुरः ।
 आधिगम्याचरोह्य सजात्कीर्णकदायताम् ॥ ८९९ ॥
 शूद्राध्यानमरीचार्त्तमेवधुतमय शमुः ।

मोहान्तिमक्षणे क्षीणे द्वितीयं प्रत्यपश्यत् ॥ ९०० ॥

पञ्चज्ञानादृतीरीशश्चतस्रो दर्शनादृतीः ।

अन्तरायांश्च पञ्चेति घातिकर्मोप्यनामपत् ॥ ९०१ ॥

माये सितद्वितीयायां चन्द्रे शतभिषग्युनि ।

केवलज्ञानमुद्भूद्विश्वोद्भासि मभीस्ततः ॥ ९०३ ॥

प्रसत्ति हरितो भेजुर्वायवः सुखदा वयुः ।

क्षणं तदा सुखं प्रापुर्दुःशापं नारका अपि ॥ ९०३ ॥

चक्रम्पिरे सुरेन्द्राणामासनान्यय सर्वतः ।

शिरांसीव विमानानां विभुवैभववीक्षणान् ॥ ९०४ ॥

एतन्न यात यातेन नन्तुमित्यादिशशिव ।

स्वर्लोकानिन्द्रलोकेषु मदावस्थाः स्फुटस्वनैः ॥ ९०५ ॥

गुधमेशस्य तीर्थेन नन्तुमागन्तुमिच्छतः ।

ऐरावणमुरः स्मृत्या? करीभूय पुरो ऽभवत् ॥ ९०६ ॥

लक्षयोजनमानाङ्गः शुभश्रीरभ्रमृषिभुः ।

सौप्यादिरिव हेमादिस्पर्धया तुङ्गतां गतः ॥ ९०७ ॥

जिनं यियासोस्तम्योऽमदधारायुगच्छलान् ।

श्यापं निकाचिनं चानिशाचिं च गल्द्वर्भा ॥ ९०८ ॥

गजिनैश्च मदावस्थाऽगन्कारयुगैश्च सः ।

व्यगजत जिनं नन्तु शिलोर्कामाहयशिव ॥ ९०९ ॥

स्वर्गगदादधभालानि तम्यार्ष्टी वदनान्यभान् ।

प्रभुवाक्यधरणोन्मृष्टाः मस्तसा इव धीगुणाः ॥ ९१० ॥

वदने वदने चार्ष्टी दशनाम्नस्य रेजिरे ।

चतुःपट्टिक्यार्ष्टीणां केचित्तत्पत्न्य इव ॥ ९११ ॥

दशने दशने चार्ष्टी स्यादुस्वरगर्हिषोदका ।

मोहान्तिमक्षणे क्षीणे द्वितीयं मृत्युपश्यन् ॥ ९०० ॥

पञ्चज्ञानावृत्तीरीदृशन्तद्यो दर्शनावृत्तीः ।

अन्तरायाश्च पञ्चेति घानिकर्माप्यनाशयत् ॥ ९०१ ॥

माये सितद्वितीयायां चन्द्रे शतभिषग्युजि ।

केवलवानमुदभूद्विश्वोद्भासि प्रभोस्ततः ॥ ९०३ ॥

प्रसक्तिं हरितो भेजुर्वायवः सुखदा वयुः ।

क्षणं तदा सुखं प्रापुर्दुःभापं नारका अपि ॥ ९०३ ॥

चकम्पिरे सुरेन्द्राणामासनान्यथ सर्वतः ।

शिरांसीव विमानानां विमुवैभववीक्षणत् ॥ ९०४ ॥

एतैत यात यातेशं नन्तुमित्यादिशान्निव ।

स्वर्लोकानिन्द्रलोकेषु महाघष्टाः स्फुटस्वनैः ॥ ९०५ ॥

मुधर्षेशस्य तीर्थेशं नन्तुमागन्तुमिच्छतः ।

ऐरावणमुरः स्मृत्या? करीभूय पुरो ऽभवत् ॥ ९०६ ॥

लक्षयोजनमानाङ्गः शुभश्रीरभ्रमूविभुः ।

रौप्याद्रिरिव हेमाद्रिस्पर्धया तुङ्गतां गतः ॥ ९०७ ॥

जिनं यियासोस्तस्योच्चैर्मदधारायुगच्छलात् ।

पापं निकाचितं चानिकाचिनं च गलद्धर्मा ॥ ९०८ ॥

गजितैश्च महाघष्टाटणत्कारयुगैश्च सः ।

व्यराजत जिनं नन्तुं त्रिलोकीमाह्वयान्निव ॥ ९०९ ॥

स्वर्णभट्टादयभालानि तस्याष्टौ वदनान्यभान् ।

प्रभुवाक्श्रवणोत्कण्ठाः प्रत्यक्षा इव धीगुणाः ॥ ९१० ॥

वदने वदने चाष्टौ दशनास्तस्य रेजिरे ।

चतुःषष्टिकलाधीणां केलितल्पतला इव ॥ ९११ ॥

दशने दशने वापी स्वादुस्वच्छहिमोदका ।

- भर्तुः समवष्ट्यर्थं कुमारा मरुतस्ततः ।
 अमृजडागतीमेकयोजनां स्वपित्रं स्वयम् ॥ ९२४ ॥
 स्वपोष्यपादपस्तोमदत्तैः पुष्पद्रवैरिव ।
 सिपिचुस्तां भुवं मेघकुमारा गन्धवारिभिः ॥ ९२५ ॥
 मुक्तामाणिक्यनिष्कैस्तां वचन्धुर्वन्धुरैर्धराम् ।
 व्यन्तराः कर्मभिर्वद्धमात्मानं तु श्रयं व्यधुः ॥ ९२६ ॥
 उन्मुखान्याकिरन्पञ्चवर्णपुष्पाणि तत्र ते ।
 मुगन्धीनि सितेरेवोद्धतानीव विना तरून् ॥ ९२७ ॥
 मुक्तासुवर्णमाणिक्यैस्ते चतुस्तोरणीमिह ।
 चतुर्गतिकसंसारनिःसारद्वारवद्भ्युः ९२८ ॥
 दिकोरणेषु तेषूच्चैरतिष्ठञ्छालभञ्जिकाः ।
 साक्षान्नु तदाधिष्ठानदेवताः सेवितुं विभुम् ॥ ९२९ ॥
 इन्द्रनीलमयास्तेषु मकरमकरा वभुः ।
 प्रबुद्धाः सेवने मुक्ता भीतेनेव भवान्धिना ॥ ९३० ॥
 चतुर्णामिव धर्माणां चतुर्विधभवच्छिद्राम् ।
 स्वाम्यशंसीनि चत्वारि तत्र ऋचाणि रोजिरे ॥ ९३१ ॥
 उज्ज्वलः प्रचलस्तेषु विरराज ध्वजग्रजः ।
 मोहं नित्वा पटव्यूहो धर्मसैन्यैरिवाभ्रमि ॥ ९३२ ॥
 बलिपीठेष्विवोद्येषु भूमिपीठेषु तत्तले ।
 चिह्नानि स्वस्तिकादीनि मङ्गल्यान्यष्ट चाभवन् ॥ ९३३ ॥
 भवान्धिमध्यक्षीपे ऽस्मिन्भूमिपीठे विमानिनः ।
 बेलारब्रोहयाकारं रजमाकारमादधुः ॥ ९३४ ॥
 चतुर्विधमिन्द्रानामणिमयो ऽभवत् ।
 कस्य नाहरत् ॥ ९३५ ॥

दिनीपं तद्वह्निर्ज्योतिःपतयः फनकोत्करैः ।
 प्राकारं चकुरात्मीयाश्रयान्मेरोरिवाद्दत्तैः ॥ ०.१६ ॥
 ज्योतिशामप्रणीर्भानुर्भूत्वा मृषिष्ठमण्डलः ।
 नप्र स्वयमिव माप रक्षाद्रिकपिशीर्षनाम् ॥ ०.१७ ॥
 प्राकारो ज्वालि भवनपतिभिश्च ततो बहिः ।
 रजतेर्भगवद्भक्तिर्गौरिरिव मनोणुभिः ॥ ०.१८ ॥
 स्फुरद्भिरुपरि स्वर्गेरुपिशीर्षिकुद्मन्दीः ।
 चक्रवाकैरिवाभासि भुञ्जे तस्य ममात्मनि ॥ ०.१९ ॥
 शिवमी नूनमन्योन्यविम्बविम्बनविम्बनात् ।
 अनन्तननुरलार्थभिश्च सानन्तवध्यम् ॥ ०.२० ॥
 षडयन्तीपुत्रो रेजुस्तत्र माणिस्यतोऽरणाः ।
 जनं भवधर्मो त्विमयिव बीजयितुं स्थिताः ॥ ०.२१ ॥
 चन्दारि गोपुराणीह षडे षडे चकारिरे ।
 द्वादशधादधर्मधीविधार्मकैःकाल्यवत् ॥ ०.२२ ॥
 लोकपापनिन्दे धूमदण्डव्याजोद्धतामयः ।
 मतिद्वान्मभाव्यन्न व्यन्तेर्षुषु विभक्ताः ॥ ०.२३ ॥
 तेषुविश्वधर्मधीषिकामर्त्रीहनेच्छया ।
 मतिदारं कृत्वा निष्कपुन्करा पुच्छत्स्थिति ॥ ०.२४ ॥
 ते ज्ञतः काश्चनवमस्य चक्रुरुत्तरपूर्वतः ।
 विधामायामतिच्छन्दं देवच्छन्दं जगन्मयोः ॥ ०.२५ ॥
 मादसुखे पूर्ववमस्य स्वर्णवर्णा विमानिना ।
 दारुणो तस्यगुरुरादिपण्डलीपुण्डल्यापिना ॥ ०.२६ ॥
 दारुणो दक्षिणदारि म्यन्तौ तत्र तस्यदुः ।
 सुभ्राह्मी स्वामिभक्तानां पशोपसांविवादिनाम् ॥ ०.२७ ॥

ज्योतिष्कौ पश्चिमद्वारि द्वारपालौ बभूवतुः ।
 आस्तवर्णां मुकुताकृष्टिभ्यान्वशादिव ॥ ९४८ ॥
 चमलक्ष्म्या मुख इवोत्तरद्वारि सितेतरौ ।
 भवनाधिपती द्वाःस्था स्थितावल्लवलिचन् ॥ ९४९ ॥
 अभयं पाशिनं दिव्याङ्गुशं मुद्गरिणं क्रमात् ।
 सर्वा दधत्यथन्द्राञ्जकनकाञ्जनकान्तयः ॥ ९५० ॥
 देव्यो जया च विजया चाजिता चापरजिता ।
 मारुक्रमेण स्थिताः स्वर्णनाकारद्वारभूमिषु ॥ ९५१ ॥
 रौप्यवने प्रतिद्वारं तुम्बर्दाःस्थितां दधौ ।
 जटाकिरीटः सस्वाङ्गी वृशिरःसगलं हतः ॥ ९५२ ॥
 मध्ये समरहृन्याश्च व्यन्तराशैत्यपादपम् ।
 व्यधुः श्रीद्वादशाशीशाद्वादशगुणोच्छ्रयम् ॥ ९५३ ॥
 तदधो विदधुः पीठं नानामणिगणेन ते ।
 यदंगुभिरशोकोऽमृत्केकिपमानपयम् ॥ ९५४ ॥
 तस्योपरि पराभूतमर्षामरिमानकम् ।
 छन्दकं मणिगुन्देन मन्दिताकेण तेऽग्रमन् ॥ ९५५ ॥
 तन्मध्ये मारुमुर्षे सांघ्रिपीठं मिहागने व्यधुः ।
 रत्नैस्ते मयवर्षातभियोऽस्या जीरितयम् ॥ ९५६ ॥
 तेनुस्तदुपरि च्छत्रयगेने चन्द्रगुन्दरम् ।
 ज्ञानदर्शनचारिष्वभुताभावनं प्रभोः ॥ ९५७ ॥
 यज्ञाभ्यां चापरां तत्र दधाते स्वापिनो मुदाम् ।
 मेरिभू मदिनी चन्द्रयैनाभूचचारिषु ॥ ९५८ ॥
 द्वारि समरगारस्य स्वर्णाङ्गुशमयाभवत् ।
 श्रीवर्षवर्षितगुण्यि धर्मवर्कः प्रभाट्टमम् ॥ ९५९ ॥

कृत्यं पदन्यदप्यत्र दिव्यं तद्दयन्तरामराः ।
 सर्वं विनेनिरे स्वाभिभक्तयनाततमथमाः ॥ ९६० ॥
 ततश्चतुर्विंशामर्त्यस्रोतीनां कोटिभिर्दृतः ।
 स्वामी समवसृत्यर्थं त्रैलोक्यकृपयाचलत् ॥ ९६१ ॥
 नवनक्षत्रधियामास्पानीय विश्वपतेः पुरः ।
 सुरैः सुवर्णपद्मानि दिव्यान्यथ विनेनिरे ॥ ९६२ ॥
 द्वयोर्द्वयोः पदन्यासं तेषु चक्रे चलन्विभुः ।
 अन्यानि चालयामास सुरवर्गः पुरः पुरः ॥ ९६३ ॥
 ततः समयमृत्युर्षी पूर्वद्वाराविशस्मभुः ।
 घामिव द्युमणिर्विश्वतमःममुदयच्छिदे ॥ ९६४ ॥
 ततः मद्रक्षिणीकृत्य चैश्वर्यं पूर्वदिग्मुखः ।
 तीर्थाय नम इत्युक्त्वा धेने सिंहासनं जिनः ॥ ९६५ ॥
 रत्नसिंहासनस्यानि प्रतिरूपाण्यथ मभोः ।
 भयन्यासु व्यधुर्ग्रीणि व्यन्तरा दिशु नत्क्षणात् ॥ ९६६ ॥
 अह्नुष्टस्यापि नो रूपं नै विकर्तुं मभोः क्षमाः ।
 मभुमभारादेवामीनद्रूपं तासु मूर्तिषु ॥ ९६७ ॥
 सर्वदीपार्कतेजांसि पिण्डयित्वेव निर्मितम् ।
 उज्ज्वलदुद्धभुवानुर्माञ्छि भामण्डलं विभोः ॥ ९६८ ॥
 जिनेशदेशनाजादनासीरो विश्वपापभिन् ।
 पूरयन्मन्दारानमुर्ध्वर्ध्वान दुन्दुभिः ॥ ९६९ ॥
 रमचञ्जः पुरो भर्तुरुद्धभूव यदग्रनः ।
 नृत्स्यन्पताग्राहस्तेन धर्मः शैवपतां दधी ॥ ९७० ॥
 माग्दारागत्स धमे जमिन्दन्वा निम्नः मद्रक्षिणाः ।
 नत्वा तोर्यं जिनं घामिदिश्याचारविशो मुदा ॥ ९७१ ॥

३. ९८३-९९४) वामुपूज्यचरितम्

- नत्वा तीर्थपतिं स्तोतुमिति शक्रः प्रचक्रमे ॥ ९८३ ॥
 श्रीवामुपूज्य नन्दन्तु त्वदीदृशस्वचन्द्रिकाः ।
 दशाशिविलसजन्तु कर्मसंतमसच्छिदः ॥ ९८४ ॥
 नमः शममुधाम्भोधिलहरीभ्य इव प्रभो ।
 त्वद्विलोकितलीलाभ्यो भवाग्निभ्रंशदेतवे ॥ ९८५ ॥
 अन्तःसंततमंदीप्तध्यानानलविभानिभाः ।
 विभो तव विमान्त्यङ्गभासोदासितविद्रुमाः ॥ ९८६ ॥
 जयन्ति दन्तशुतयो विश्वेश विश्वदास्तव ।
 भवार्णवतरणस्य सितध्वजपटोपमाः ॥ ९८७ ॥
 भाग्यं भुवि भवानेव विभाति भविनां विभो ।
 यद्भयद्दीनं तेषां सर्वेन्द्रियमदप्रदम् ॥ ९८८ ॥
 मृत्युमे मुमनोभिस्त्वपमनस्को ऽपि यत्प्रभो ।
 फेयलस्यैव पुण्यस्य तन्महत्त्वमहो तव ॥ ९८९ ॥
 धर्मदेशनया वीतरागपिप्यञ्जनं जिन ।
 प्रागेव कुरूपे वीतरागं दन्तशुताधरम् ॥ ९९० ॥
 वर्धमानवरज्ञानज्ञेयः श्रेयःश्रियः पदम् ।
 त्वन्प्रसादः मदा मे ऽस्तु वामुपूज्य जिनाश्रिय ॥ ९९१ ॥
 इतीन्द्रस्तुतिभिन्नुष्टे निविष्टे नृगुरागुरे ।
 निर्मलां निर्ममे धर्मदेशनां निर्ममेश्वरः ॥ ९९२ ॥
 योजनमसराः सर्वभाषापरिणतिमियाः ।
 पञ्चमिन्द्राणां त्रेजुर्गिरो विश्वगुरोरिति ॥ ९९३ ॥
 भो भव्या भूरिभागेन भविनां नृभवां भवेत् ।
 तदहं प्राप्य संसारं त्यक्त्वा थपत् निर्दृतिम् ॥ ९९४ ॥
 यतः संसारमनोकशोकदुःखभृते बुधाः ।

न भजन्ते यथाश्वत्थतरोः कृम्याकुलं फलम् ॥ १०५ ॥

मोक्षायाम्भुञ्जतेर्भाल्यं भव्यैः शाश्वतवर्षणे ।

भवदुःखानि यन्नूनं न भवेयुः शुभात्मनाम् ॥ १०६ ॥

शक्तिज्ञानदृगानन्दा यत्रानन्ता ध्रुवं स्थिताः ।

कः संसारमुत्पन्नान्त्या तत्र मोक्षे निरुद्यमः ॥ १०७ ॥

यः संसारमुत्वास्यादान्मोक्षसांख्ये निरादरः ।

व्यग्रः पङ्कादने दुर्भोः स मुधापवर्धीस्येत् ॥ १०८ ॥

संसारे परमं दुःखं मोक्षे च परमं सुखम् ।

इति तत्रं परिज्ञाय भाज्यं मोक्षाय तत्परैः ॥ १०९ ॥

तस्यार्थं कारणं धर्मस्तरोर्वीजमिव ध्रुवम् ।

यतितव्यं ततस्तस्मिन्नप्रमत्तैर्मनीषिभिः ॥ १००० ॥

अयं धर्मो द्विधा ज्ञेयः साधुश्चाद्धाश्रयाद् बुधैः ।

अल्पानल्पविलम्बेन सिद्धये द्विविधोऽपि सः ॥ १००१ ॥

तत्र सावययोगानां विरतिः सर्वतः सदा ।

निर्दोष एव साधूनां धर्मथाग्नित्रलक्षणः ॥ १००२ ॥

यदि सावययोगानां देशतो विरतिर्भवेत् ।

तदेव गृहिणां धर्मः श्रमणोपास्तिसंस्पृष्टाम् ॥ १००३ ॥

द्विविधोऽपि विधेयोऽयं श्रद्धया शुद्धयाधिकम् ।

सा पुनः सुगुरोस्तच्चोपदेशैर्जायते श्रुतः ॥ १००४ ॥

तेऽप्यास्तिकत्वपात्रेषु फलन्त्यन्यत्र न क्वचित् ।

नानाचित्तेष्वहोशुद्धमत्यादिष्विव तत्रथा ॥ १००५ ॥

अनन्तजनमित्यस्ति पुरं महिमवत्तरम् ।

शश्वद्वसन्ति यत्परिरेव विश्वपुराण्यपि ॥ १००६ ॥

महाकष्टमसाधूनां साधूनां समदं ददत् ।

पुमानस दिव्यः कुडालं तीव्रत्वालंकृतं कृती ॥ १०१९ ॥

माणिक्याचलमासाद्य माद्यद्रोमाञ्चकञ्चुकः ।

अवापैप खनन्त्वानी रत्नानीह त्विषां गृहम् ॥ १०२० ॥

कालेनाप्यतिकष्टेनाप्यहं रत्नममूल्यकम् ।

तद्गृहीप्ये ऽधुना येन लभ्यते सुखमक्षयम् ॥ १०२१ ॥

इति ध्यात्वातिकृष्टामु माणिक्याचलसीमामु ।

ददत्पदानि संप्राप शिखरं तस्य स क्रमान् ॥ १०२२ ॥

॥ युगम् ॥

यन्माहात्म्येन तन्वन्ति सेवां देवाधिपा अपि ।

रत्नं तेनेह तत्किञ्चिदुदञ्चद्रोचिरैक्ष्यत ॥ १०२३ ॥

महत्तस्तस्य रत्नस्य दर्शनादेव शुद्धधीः ।

विश्वत्रयस्याप्युपरि स्फुरितं स्वममन्यत ॥ १०२४ ॥

तच्चालोक्यातियत्रेन रत्नमुत्पुलकाकृतिः ।

धीरो निश्चयधीश्चेतस्येतच्चिन्तयति स्म सः ॥ १०२५ ॥

स एव ज्ञानवान्पुण्यः कृपागारो गुरुः पुमान् ।

येनेदग्रत्रपात्रं मे कथितः पृथिवीधरः ॥ १०२६ ॥

अयमेव च रत्नाद्रिः सेव्यो रत्नार्थिभिर्नृभिः ।

स्युः सर्वेष्वपि शैलेषु रत्नानि कविवागियम् ॥ १०२७ ॥

देवः स एव यः कश्चिदस्पाद्रेरधिदेवतम् ।

देवत्वं कान्यदेवानां येषां न स्थानमीदृशम् ॥ १०२८ ॥

रुचिमचितविश्वेऽस्मिन्नपि माणिक्यभूभृति ।

तमःसमलदृष्टीनामस्ति नास्तीति संशयः ॥ १०२९ ॥

दृष्ट्वैनमपि रत्नाद्रिं गिरीनाकाङ्क्षतोऽपरान् ।

अन्यदृष्टेर्जनस्यास्य कान्तौ ध्वान्तेऽपि नो भिदा ॥ १०३० ॥

अयमप्यस्ति रम्योऽद्रिस्तपान्पेऽप्यद्रपोऽद्भुताः ।
 यस्य स्याद्विचित्रिन्सोति स किं पापैर्न लिप्यते ॥ १०३१ ॥
 धन्या अन्याद्रिभानोऽपि यत्नाद्गन्नान्यवान्नुयुः ।
 इति वार्तापि दास्याप हा स्यादेतद्रिरिस्पृशाम् ॥ १०३२ ॥
 अन्याचलचरैः पुंभिरेतद्रिरिचरा नराः ।
 दर्शनेनापि लज्जरनारैरनांस्तरं कुतः ॥ १०३३ ॥
 धन्योऽहं कृतकृत्योऽहं लब्धमन्मफलोऽप्यहम् ।
 येनासामान्यमाहात्म्यं स्वमेतदवाप्यते ॥ १०३४ ॥
 धिक्त्रिभार्गवं जडमतिं मां पुरा येन घासराः ।
 अगम्यन्ततर्मा हन्त रजैस्तरप्युपात्रिनैः ॥ १०३५ ॥
 इति ध्यापन्द्वादि श्चो स तद्रत्नं सुनिबलम् ।
 अचिच्छद्रमपि यत्प्रोतमनन्तरमलैर्गुणैः ॥ १०३६ ॥
 सुरासुरान्यैर्भृदि स नाप तद्रजधाम्णान् ।
 अचिन्त्यमाहिमानो हि मणिधन्त्रीपथीगुणाः ॥ १०३७ ॥
 स प्रतिक्षणतस्याद्रमुग्यनिर्भरभावनः ।
 महानन्दमपि माप किं न भाग्यभृतां भवेत् ॥ १०३८ ॥
 यस्तु योग्यमतिः सोऽपि दिव्यर्षुमो गिरं गुणैः ।
 मीनः शुद्धमतिं म्लाधालोक्य मामनिधयः ॥ १०३९ ॥
 पूर्ववदम्पकृदालः स्वानीर्ज्ञाताः स्वनप्तनैः ।
 कृतयज्ञोऽपि रक्षां चद्रुन्त्यमवाप च ॥ १०४० ॥
 ॥ पुनश्च ॥
 रत्नद्वयमुग्यन्वादः परं किंचिद्भृशम् ।
 तत्र लोकोत्तरं रत्नं लघुमाश्चमादयो ॥ १०४१ ॥
 गत्वा किंचित्पुरं दिव्यं रत्नाप्रभोः स्थितः सुखम् ।

स ईशानसंभवभोगसोत्तमिर्ह दिव्यः ॥ १०४२ ॥
 तीक्ष्णः पापं कृत्वा निर्यो माणिक्यवेद्यः ।
 जगत्सु कस्य दिव्यानि भूयो भूयः दुर्गाणि सः ॥ १०४३ ॥
 स्वर्गाणि स माणिक्यमिति मया कथयन् ।
 मयाप्यसामंभार्यादिदेव्यां कथयन् ॥ १०४४ ॥
 वृषा दिव्येन मे पादद्वयाणि दिशित्या ।
 भद्रव्यासपादिर्द्वि निवर्गाद्यस्य ताराण्य ॥ १०४५ ॥
 तस्यैवैवमं कथं कृं पठं न मे मया ।
 प्रापामन्व च कथं स शुद्धमदिराज्जमी ॥ १०४६ ॥
 यस्तु मन्दमनिर्माणं स दिव्यपुरुषोक्तिवृ ।
 ईश्वरमर्ममयेन विनि नान्य सः ॥ १०४७ ॥
 प्रत्यक्षाणि सर्गि जय मन्वान्प्राप्तानि कान्तम् ।
 योगद्वार्येभ्यः सः मन्वामन्वमन्वमोचरे ॥ १०४८ ॥
 इति निश्चिन्य तैरेव यावत्सर्वस्वम्भुम् ।
 पुत्र मन्वुमना दिव्यं कश्चिदर्थं ज्ञात सः ॥ १०४९ ॥
 ततस्तदुचितप्राप्तस्वल्पमृन्व्योपभोगभुङ् ।
 निनाय स दिनान्यत्र संकरे सुखदुःखयोः ॥ १०५० ॥
 भुक्तश्रीर्यत्र तत्रापि स भ्रमन्नभ्रवन्पुनः ।
 स्तनद्रोपं पर्या दैवाद्भावस्वप्नान्यवाप च ॥ १०५१ ॥
 ततस्तदुचितावाप्तम्यानश्रीदुःसर्तीवनः ।
 गतागतशतान्येवं हताशः प्रततान सः ॥ १०५२ ॥
 सोऽपि कालेन निर्विष्णस्तन्वानो दिव्यपुत्रवचः ।
 माणिक्यगिरिमाश्रित्य भेजे शुद्धमनेर्गतिम् ॥ १०५३ ॥
 यस्तु दुर्मतिराकर्ष्य स दिव्यपुरुषस्य गाम् ।

स्वनामार्हविचारेऽत्र स्थिरं व्यरचयन्मनः ॥ १०५४ ॥
 महत्त्वं माययापद्यः कोऽप्ययं मायिकः पुमान् ।
 विमतारयति स्वीरं रत्नद्वीपचरान्नरान् ॥ १०५५ ॥
 नीत्या ह्यचन गृह्णाति गन्धलं स्वमपि क्षणात् ॥ १०५६ ॥
 पापाचारे विचारेऽस्मिन्निधुलं रचयन्मनः ।
 रत्नद्वीपस्य पन्थानमप्यमुञ्चत दुर्मतिः ॥ १०५७ ॥
 कृपावर्तनिव्यागर्तपङ्ककण्टकसंकटे ।
 न महागहनेऽरण्ये वचिन्निःपुण्यकोऽपतन् ॥ १०५८ ॥
 दुष्टनीचपट्टायदृक्कष्टितम्नेषु तेषु च ।
 दुःस्थानेषु पतञ्जलेऽरण्यादिर्गिन्नुमत्तमः ॥ १०५९ ॥
 आकर्ष्य धीर्धनैरेतदन्तरङ्गनिदर्शनम् ।
 ततः प्रथमवद्भ्राज्यं न पुनर्धरमो यथा ॥ १०६० ॥
 निगोदवमनं यत्तदनन्तजनपत्तनम् ।
 तत्र काल्परीणामो नाम चित्रगतिर्नृपः ॥ १०६१ ॥
 भव्यस्तद्भवसिद्धोऽर्जो जीवः शृद्धमतिस्तु यः ।
 आसन्नसिद्धिको योग्यमतिर्भव्योपमः न च ॥ १०६२ ॥
 दूरभव्यस्त्वर्गो मन्दमतिर्मन्दगतिर्भवे ।
 अभव्यो दुर्मतिर्गोऽनन्तमंगारदुःग्भक् ॥ १०६३ ॥
 जीवाधनुर्विधाः फालपणिणामवशादमी ।
 आजग्मुर्व्यवहारान्यराशी ते कथमप्यथ ॥ १०६४ ॥
 कुश्रामाः कुभवाम्नापशीनवानादिकष्टजम् ।
 अकामनिर्जरापुण्यमल्पमल्पं स्वगम्भजम् ॥ १०६५ ॥
 मानुष्यकभवो रत्नद्वीपस्तत्र कृपर्वताः ।

स ईरागदगंगजभोगभोगधिरं शिरः ॥ १०४३ ॥

श्रीगर्भीः माय रजानि विषे माणिरगर्भैः ॥

जगाम कामे दिव्यानि भूषो भूषः पुमानि सः ॥ १०४३ ॥

ग्नद्रीपि स माणिरगर्भिरं गन्ता कदाचन ।

गमाद्वारामं माणिरगर्भैः नम्यविन्द्यन् ॥ १०४४ ॥

पुमा दिव्येन मे माणिरगर्भैः दिव्यिणा ।

भूम्याग्निमादिष्टं निन्द्यमीन्द्यस्य कारणम् ॥ १०४५ ॥

गन्ताद्वारामं यत्नं कुर्ये नके च तं तथा ।

प्राणाम्बुषे च नद्वने स शृद्धमनिरद्वभौ ॥ १०४६ ॥

यस्तु मन्दमनिर्नाम स दिव्यपुरुषोक्तिषु ।

ईदृगिरमर्गमर्गेन विनेने माण्यं मनः ॥ १०४७ ॥

मन्यसाधि परिश्रिय रत्नान्येतानि कपरदम् ।

ज्येष्ठाम्येऽस्य कः मन्यामत्यसंशयगोचरे ॥ १०४८ ॥

इति निधिन्य तेरेव प्राचखण्डरखण्डमुन् ।

पुरं गन्तुमना दिव्यं कचिन्पट्टी पपान सः ॥ १०४९ ॥

ततस्तदुचितप्राप्तस्वल्पमूल्योपभोगभृक् ।

निनाय स दिनान्यत्र संकरे मुखदुःखयोः ॥ १०५० ॥

भुक्तश्रीर्यत्र तत्रापि स भ्रमन्नभ्रचत्पुनः ।

रत्नद्वीपे यथा देवाद्वायव्यखण्डान्यत्राप च ॥ १०५१ ॥

ततस्तदुचितावाप्तस्थानश्रीदुःखनीचनः ।

गतागतशतान्येवं हताशः प्रततान सः ॥ १०५२ ॥

सोऽपि कालेन निर्विण्णस्तन्वानो दिव्यपुंश्चः ।

माणिक्यगिरिमाथित्य भेजे शृद्धमतेर्गतिम् ॥ १०५३ ॥

यस्तु दुर्मतिराकर्ण्य स दिव्यपुरुषस्य गाम् ।

अयं हुमन्मनां पारं कदाचिदपि न प्रजेत् ॥ १०७८ ॥

इत्यन्तरद्गृहान्तपवपुष्य सुपुद्गयः ।
प्रतिनत्यागतः गन्तः मधु मरय हिते रताः ॥१०७९॥

॥ इति चतुर्विंशतीवचिचारेऽन्तरद्गृहा ॥
इत्याकर्ष्यं मुधापूर्णकर्णां वर्णं विभोर्वचः ।

सम्पुष्कयता योधमहिताः स्वहिते जनाः ॥ १०८० ॥
यद्वो लुब्धकर्माणः मूढमायाः मूढमदग्निः ।

विभुं विज्ञापयांचतुः कोशीकृतकरा नराः ॥ १०८१ ॥
ममो भ्रान्तैर्महागण्ये सार्धनाथ इवोत्तमः ।

पतद्दिग्घटे इत्तावन्नृष्व इव दादपवान् ॥ १०८२ ॥
मुधादग्धैरभीष्टापमत्रागारमिवायतः ।

रोगयन्महाविषं इवादर्शनमुन्दरः ॥ १०८३ ॥
मगौ ग्रीष्मेऽग्निं संचागन्निर्मलैः सर इवाद्भुतम् ।

प्रशामर्ष्यः नियालोक इवास्तोरुमतर्जितः ॥ १०८४ ॥
चतुर्दशमाहनिव्रस्तैः नरण्यः शक्तिमानिव ।

नदीप्ररयाकृष्टः सत्ताम्य इवोद्यतः ॥ १०८५ ॥
मन्त्रमेवाद्दिनैस्नुष्टेर्वावर इवोत्तरः ।

अस्माभिर्भवद्दुःखानिर्लब्धमन्त्रं श्रेयसां निधिः ॥१०८६॥
पञ्चभिः कुलकम् ॥

तदस्मान्कण्ठाम्मोघे रक्ष रसाभितो भवान् ।
प्रसीद देहि दीक्षां नः निक्षय श्रमणक्रियाम् ॥१०८७॥

एवमभ्यर्धितस्तेभ्यः र्थीसर्वज्ञो यथाविधि ।
मूढमादिभ्यो ददा दीक्षां प्रतन्निक्षां च तत्क्षणात् ॥१०८८॥

सूक्ष्माद्याः साधवः साध्व्यो धरणीप्रमुखा वसुः ।

कुतीर्षानि कुरव्वानि तत्राज्ञानतपांसि च ॥ १०६६ ॥
 चारित्रं विट्पी तत्र सद्वृरुः पुरुषो महान् ।
 कृपा तत्प्रेयसी विश्वत्रयजन्तुहिता स्मृता ॥ १०६७ ॥
 सर्वज्ञशासनं यच्च स माणिक्यमहीधरः ।
 ध्यानं कुडालकः कर्मखानीनां खनने क्षमः ॥ १०६८ ॥
 मृतपोभ्यस्तु सत्पुण्या रत्नश्रेणिन्दूपणा ।
 सम्यक्तं तच्च रत्नाद्रिकोटौ रत्नं यदुत्तमम् ॥ १०६९ ॥
 पञ्चातिचारसंहारो माणिक्याद्रिस्तुतिच्छलात् ।
 सुरामुरार्या लक्ष्मीर्या केवलज्ञानमेव तत् ॥ १०७० ॥
 यस्तत्सद्गान्महानन्दः स मोक्षगमनोत्सवः ।
 भव्यःकोऽपि भवेऽत्रैव कृतकृत्यो भवेदिति ॥ १०७१ ॥
 आसन्नसिद्धिकस्तु स्यात्सस्पृहस्तपसां फले ।
 भवेषु दिव्यद्रङ्गेषु भोगास्तन्मूल्यजं फलम् ॥ १०७२ ॥
 सप्ताष्टवारं यामुप्य मृपुरेषु गतागतिः ।
 पुण्योदयव्ययोत्याना नरामरभवांस्तु ते ॥ १०७३ ॥
 दूरभव्यस्य यो दिव्यपुरीगमनमिच्छतः ।
 पल्लीपातोऽल्पभोगद्धिभूतमेतादिजन्म तत् ॥ १०७४ ॥
 भ्रमन्भूरीन्भवान्दूरभव्योऽपि मुखदुःखभाक् ।
 गुरोर्गिरं पुनः प्राप्य भव्याभ्य शिवं श्रेयत् ॥ १०७५ ॥
 अभव्यस्तु गुरुद्वेषान्मर्त्यजन्माध्वदूरगः ।
 विशत्यरण्ये दूर्जन्मचयसंचारनामानि ॥ १०७६ ॥
 दुःकर्मनामभिर्दृष्टजीवैस्तत्रातियादितः ।
 दुःखम्यानेषु कृपादिस्थानीयेषु पतत्यसौ ॥ १०७७ ॥
 कष्टात्कष्टान्तरे स्पष्टं पतन्नेषु मुहुर्मुहुः ।

गन्धद्रव्यैः सुरन्यस्तैः मञ्जुरीभूतसौरभैः ।
 सुनरोदञ्चितः स्माप्यंशुपूज्येन कारितः ॥ ११०१ ॥
 वाद्येषु वाद्यमानेषु गायति प्रमदांजने ।
 द्वारा प्राच्येन समवसरणे प्राविशद्वलिः ॥ ११०२ ॥
 त्रिभिर्विशेषकम् ॥

लज्जदक्षिणो भर्तुरत्सितः स पुरो नृभिः ।
 श्रेयःश्रीनिर्नारम्भे पुष्पहस्तकचद्रमौ ॥ ११०३ ॥
 अपतन्नं मदीपीठे पलेरर्थे दिवाकसः ।
 जगद्गुः सुगुरोर्वाक्यमिव भक्तिपरा नराः ॥ ११०४ ॥
 पतितस्य क्षिप्तौ तस्यार्थस्यार्थे जगृहे नृपः ।
 तीर्थनेषामिवाल्यान्यं शेषं तु जगृहृज्जनाः ॥ ११०५ ॥
 षष्ठेऽस्नस्य प्रभावेण पूर्वोत्पन्ना गदाः सणात् ।
 विलीयन्ते न जायन्ते पद्मामान्तर्नवाः पुनः ॥ ११०६ ॥
 मानुस्त्रिदशराधार्गं धारयन्द्रक्षिणौ भुजाँ ।
 वामौ नकुलकोदण्डदण्डाभ्यामभिमण्डयन् ॥ ११०७ ॥
 अवन्दशरचिर्यज्ञो बलशखगवाहनः ।
 कुमारनामर्तार्थेऽस्मिन्प्रागुपूज्यविभोरभूत् ॥ ११०८ ॥
 युग्मम् ॥

उत्पेदे च घनश्यामा चण्डानामा सुरङ्गा ।
 दक्षिणौ दधती शक्तिवरदधरौ करी ॥ ११०९ ॥
 भुजाँ वामौ गदापुष्पभूषिताँ परिविभ्रती ।
 सदा संनिहिता भर्तुर्जाता ग्रामनेदेवता ॥ १११० ॥
 युग्मम् ॥

भावकाः सुप्रसोमुष्याः श्रावितान् जयादिकाः ॥ १०८१ ॥
 ज्यं चतुर्भिः सहमयमंगलगतकम् ।
 नागुपुष्पो जगन्नुज्यं स्थापयामास मुष्मिन् ॥ १०९० ॥
 यदा ज्ञानं विमोक्षादि प्रदीप्येऽहं तदा व्रतम् ।
 इति ध्यानशी पमाशी नाथेन दीक्षिता ॥ १०९१ ॥
 तन्ममभययोगाय नाथस्तेषां महात्मनाम् ।
 मुक्षमार्गिणां तु यत्प्रदृग्गणभुक्षामकर्मणाम् ॥ १०९२ ॥
 उन्पत्तिविगमो भ्राज्यं क्रमादिति पदत्रयम् ।
 त्रिहाल्लसदाचार्या श्रुतद्रोर्वाजिमादिमम् ॥ १०९३ ॥
 ॥ युग्मम् ॥

त्रिपदानुमृतेरेकादशाङ्गानि विनेतिरे ।

ने चतुर्दशपूर्वस्थमद्रं द्वादशमप्यथ ॥ १०९४ ॥

मुगन्धिचूर्णमंपूर्णं तूर्णं शकः सुरैर्यतः ।

प्रस्तावज्ञो मणिस्थालं गृह्णन्वास्थान्पुरः प्रभोः ॥ १०९५ ॥

उत्थायाथ प्रमुश्चूर्णभेषं कुर्वन्मुमेषाम् ।

तेषां मूत्रेण चार्थेन ततस्तदुभयेन च ॥ १०९६ ॥

क्रमाद्रव्यैरथ गुर्णः पर्यायैश्च नयैरपि ।

अनुज्ञामनुयोगस्य गणस्य च ददौ तदा ॥ १०९७ ॥ युग्मम् ॥

अथ दुन्दुभिनिर्वोर्षिर्मङ्गलोद्धारणीभिः ।

सुरामुरनरा हर्षात्तेषु वासांश्च चिक्षिपुः ॥ १०९८ ॥

पुनः सिंहासनासीनः पुरःस्थानां जगद्गुरुः ।

१ मुनीन्द्राणामदात्तचक्षिणां गणधरोचिनाम् ॥ १०९९ ॥

दुःकस्मिन्नवसरे स्थूलैरुज्ज्वलैः शालितण्डुलैः ।

तांस्वस्थानेषु क्रीन्माननिर्मितः कृत्यबोदिभिः ॥ ११०० ॥

अखण्डरोदन्तरे स्प

३. ११०१-१११०] वासुपूज्यचरितम् ३४६

गन्धद्रव्यैः सुरन्यस्तैः प्रचुरीभूतसौरभैः ।
सुनरोदञ्चितः क्ष्मापवसुपूज्येन फारितः ॥ ११०१ ॥
वाद्येषु बाधमानेषु गायति प्रमदांजने ।
द्वारा प्राच्येन समवसरणे प्राविशद्वेलिः ॥ ११०२ ॥
त्रिभिर्विशेषकम् ॥

दक्षप्रदक्षिणो भर्तुरत्सिप्तः स पुरो नृभिः ।
श्रेयःश्रीनर्तनारम्भे पुष्पहस्तकवद्रमौ ॥ ११०३ ॥
अपतन्नं महीपीठे पलेरर्थं दिवाकृतः ।
जगद्गुः सुगुरोर्वाक्यमिव भक्तिपरा नराः ॥ ११०४ ॥
पतितस्य क्षितौ तस्यार्थस्यार्थं मष्टे नृपः ।
तीर्थक्षेपामिवाल्पाल्यं क्षेपं तु जगद्गुर्जनाः ॥ ११०५ ॥
बलेन्तस्य प्रभावेण पूर्वोत्पन्ना गदाः क्षणात् ।
विन्दीयन्ते न जायन्ते पम्पामान्तर्नवाः पुनः ॥ ११०६ ॥
मानुन्दिग्नगगारा धारयन्दक्षिणौ भुजा ।
वामी नवुल्लोदण्डदण्डाभ्यामभिमण्डयन् ॥ ११०७ ॥
अवलक्ष्यन्निर्वसो बलसखगवाहनः ।
कुमारनामर्नार्यैः जस्मिन्त्रासुपूज्यविभोरभूत् ॥ ११०८ ॥
पुण्यम् ॥

उत्पेदे च घनश्यामा घण्डानामा तुरङ्गा ।
दक्षिणौ दधनी शक्तिवरदधरौ करौ ॥ ११०९ ॥
भुजा वामी गदापुष्पभूषिता परिविभ्रती ।
सदा संनिहिता भर्तुर्जाता नासनदेवता ॥ १११० ॥
पुण्यम् ॥

अयोत्थायोत्तरद्वारा निर्गत्य स्वर्गिभिर्दृतः ।
 देवच्छन्दे जिनो हंस इव व्यथाम्यदम्बुजे ॥ ११११ ॥
 प्रभोरनुज्ञामासाद्य प्रतिपद्य जिनस्तुतिम् ।
 उपविष्टेषु शेषेषु मुनीन्द्रेषु यथाक्रमम् ॥ १११२ ॥
 तदार्हदंघ्रिपीठस्यः सूक्ष्मो गणधराग्रणीः ।
 विश्वलोकमनःमीत्यै प्रतेने धर्मदेशनाम् ॥ १११३ ॥
 ॥ युग्मम् ॥

सर्वज्ञवाक्यधनसारलवानुकार-
 माविभ्रतीसुपशमामृतपुष्टदृष्टिम् ।
 आकर्ण्य कर्णसुभगां प्रभुशिष्यवाचं
 वाचंयमान्निभृतभक्तिभरेण नत्वा ॥ १११४ ॥
 आहादनस्त्रिजगतां जयतादनर्घ्यः ।
 श्रीसङ्घः एष जिननाथकृतप्रतिष्ठः ।
 इत्याशिषं वदनचन्द्रमरीचिस्तनां ।
 विस्तारयन्निव निजं निलयं जनोऽगात् ॥ १११५ ॥
 ॥ युग्मम् ॥

इति दण्डाधिपतिश्रीमदाह्लादनसमभ्यर्धितश्रीविजय
 सिंहसूरिशिष्यश्रीवर्धमानसूरिविरचिते श्रीवासु-
 पूज्यचरित आह्लादनाङ्के महाकाव्ये चतुःकल्या-
 णकलान्धिघर्णनो नाम तृतीयः सर्गः ॥

अथ चतुर्थः सर्गः

अथ प्रतस्ये पृथिवीं पावपन्स्यपदैः प्रभुः ।
अन्वीपमानो मुनिभिर्विनयः सदृणैरिव ॥ १ ॥
जयन्त्यतोऽप्यभूत्कोटिः प्रभोः पार्श्वे मुपर्वणाम् ।
ऋतुवातेन्द्रियार्थाशानुह्लाः सर्वतोऽन्वहम् ॥ २ ॥
द्रुमाः कल्पद्रुमस्यास्य गच्छतो नतशीर्षिणः ।
अजायन्त जगद्भर्तुः शकुनाश्च प्रदक्षिणाः ॥ ३ ॥ युग्मम् ॥
स्वदुर्मुग्धत्वं जानन्तो लज्जिता इव कण्टकाः ।
अधोमुखत्वमभनन्पथि प्रचलतः प्रभोः ॥ ४ ॥
यत्रेशोऽग्राह्य तत्रातिवृष्ट्यवृष्टिहजः क्वचिन् ।
मारिवरेतिदुर्भिक्षस्यान्यचक्रभयान्यपि ॥ ५ ॥
अमद्वदनखम्भुकेशो देशेषु संचरन् ।
म्यादादी द्वारिकापुर्याः पर्यन्तोर्वी क्रमादगान् ॥ ६ ॥
अस्यां सुरार्थैः समवसरणे विहिते सणात् ।
तत्र माग्वत्प्रविश्यालंबचक्रे सिंहासनं जिनः ॥ ७ ॥
राजमान्या द्विपृष्ठस्य तद्वरा द्वारिकापतेः ।
तदा समवसृत्याद्यं मनःस्वार्थं न्यवेदयन् ॥ ८ ॥
सार्था द्वादश रूप्यस्य कोटीस्तेभ्यो ददौ मुदा ।
प्रभोः समवसृत्यां च नृपः सविजयो ययौ ॥ ९ ॥
प्रभुं प्रदक्षिणीकृत्य कृतीन्दुः प्रणिपत्य च ।
द्विपृष्ठो बन्धुना सार्धमासासासानुवासवम् ॥ १० ॥
अथ विश्वप्रयीनायो विश्वभाषानुगामिनीम् ।
विश्वलोकप्रबोधार्थं विदधे धर्मदेशनाम् ॥ ११ ॥

यथा तन्मोह-रक्षाः इदुर्देवताः तन्मोहं यत्नम् ।
 तन्मोहोन्नेत्युक्त्वा इवर्गावर्गाणाः गुणत्रयः ॥ १२ ॥
 तन्मोहोऽपि पुण्यापीनी तदुन्नेन विना मुदे ।
 नास्ति-तत्र तेन किं तन्मोहोन्नेत्युक्त्वा ॥ १३ ॥
 यथा ध्यायतः पूर्यते यस्मिन्पुण्याणां स्फुटनमसम् ।
 सत्सङ्गेषु मेवैति यथायतः पादुगात्परम् ॥ १४ ॥
 यथाप्येकापयोऽसात्प्रायस्वाम्यो यने युताः ।
 किं स्वैक्यापयोऽसात्प्रायं पर्वे पृथ निरस्तानिद ॥ १५ ॥
 तन्मोहोऽन्नेत्युक्त्वा यथा यथा वीर्यविति यत्नम् ।
 मनसानैतन्मोहानि तनैः मेऽप्याऽप्यमनादम् ॥ १६ ॥
 एतन्मोहं शब्दं शब्दबुद्धिभिर्गुणैर्योऽसिः ।
 विज्ञाप संसर्गाणि व्रतानि द्वादशान्यपि ॥ १७ ॥
 तत्राशिता य मन्थं चाम्नेयत्रज्ञानमिश्रताः ।
 यनेर्महाव्रतानि स्युः पश्चैतानि नृ सर्वतः ॥ १८ ॥
 देशतोऽप्यनि पश्चात्पुत्राणि पुरशास्त्रिणाम् ।
 दिग्भोगानर्थदशक्यं विना त्रेपं गुणत्रयम् ॥ १९ ॥
 सामासिकं च देशावकाशः योगस्तेरनम् ।
 संविभागोऽतिभेद्यन्वाप्येवं विज्ञाव्रतान्यपि ॥ २० ॥
 द्वादशानां व्रतानां तु सन्त्यक्तं जीवितं परम् ।
 यथा गुणानामौदार्यं तपसां वा क्षमोचयः ॥ २१ ॥
 सर्वज्ञे सद्दुरी यमे या श्रद्धा इदि निश्चला ।
 सम्यच्छमिति तत्त्वज्ञविज्ञेयं हितमान्मनः ॥ २२ ॥
 अस्य प्रभावात्प्रायन्ते देवाः सेवाभृतो वृणाम् ।
 विस्तारिण्यः श्रियः सर्वा यथा विक्रमभूपतेः ॥ २३ ॥

दुःकर्मतिमिरत्रासवासरः समवासरत् ॥ ३५ ॥

ततः केवलिनं नन्तुं भूमर्ता भूरिभक्तिमाक् ।

चचालानन्दसंदर्भोज्जागरेर्नागरैरृतः ॥ ३६ ॥

तद्विज्ञाय तदा विज्ञो विक्रमोऽपि व्यचिन्तयत् ।

लार्भलोभा इव रुजो हा वर्धन्ते ममोपधैः ॥ ३७ ॥

मुद्रामण्डलमन्त्रैस्तेरीपथैरुपयाचितैः ।

भग्नं मद्याधिपदग्रैर्दन्तिदन्तैरिवाद्रिषु ॥ ३८ ॥

तन्मे दर्पादमी रोगसर्पाः सर्पन्ति यद्वलात् ।

तत्तमः शमयाम्यद्य ज्ञानभातुं भजे मुनिम् ॥ ३९ ॥

अयं व्याजिज्ञपद्भूपमसावुद्यमसाहसी ।

शयराशिं नमस्कृत्तुं समं नयत मामिति ॥ ४० ॥

मुक्तालिखाचितश्मश्रु मुखमश्रुकणैः सृजन् ।

नृपो ऽयं नृनिमानेन समं तमनयत्सुखम् ॥ ४१ ॥

स्वर्णाग्निविष्टरक्रोढनिविष्टं कलभापिणम् ।

नृपः समं कुमारेण मुनिहंसं ननाम तम् ॥ ४२ ॥

ततो मुनिर्मनुष्याणां हरन्पापमिषं विषम् ।

वाचा मुधाद्रवाचारघारिण्या धर्ममादिशत् ॥ ४३ ॥

पप्रच्छ देशनान्तेऽथ विक्रमोत्तया मुनिं नृपः ।

किं कुमारोऽयमारोग्यमारोहति न सर्वथा ॥ ४४ ॥

व्यक्तदृश्यस्फुरद्दर्म इवास्ये दशनांशुभिः ।

ऊचेऽथ केवली ज्ञानकवलीकृतसंशयः ॥ ४५ ॥

पुरेऽपरविदेहोवीरत्ने रत्नस्यलामिधे ।

पत्राल्यञ्छचनां सन्न कुराजन्यः पुराजनि ॥ ४६ ॥

स भृगव्यरसव्यपो भूतलं वन्यमन्यदा ।

ययौ गुपयसं साधुं कापोत्सर्गे ददर्श च ॥ ४७ ॥
 स धर्मज्ञानयोर्वैरी धर्मज्ञानसमाधये ।
 साधोहरसि निःशङ्कः कङ्कपत्रं निखातवान् ॥ ४८ ॥
 मिथ्यादुःकृतवाचसाधुः स्वध्यलीकविशङ्कया ।
 पपात, पातव्यप्रोऽय धर्माधारतरुधराम् ॥ ४९ ॥
 जनं धिगिति जल्पन्तं निग्नःभूपोऽथ मन्त्रिभिः ।
 पापधीकांतुकथुकः कृतः सिस्वाथु पञ्जरे ॥ ५० ॥
 न्यस्य तस्य मुतं राज्ये पुण्डरीकं स भूपतिः ।
 सचिवैः पञ्जराद्युक्तमोचि निरयोचितः ॥ ५१ ॥
 गुपया मुनिराजस्तु स्मरन्पञ्चनमस्कृतीः ।
 पद्नीववर्गान्तमयन्युरोऽभ्युदयसप्तमः ॥ ५२ ॥
 स तु राजा बरन्वरं साधुवर्गे निरर्गलम् ।
 न जनैर्निन्द्यमानोऽपि तत्पुरोधानमत्यजन् ॥ ५३ ॥
 ध्यानार्थिनो यशोधीतव्योऽपि सोमाधिपो मुनिः ।
 तेनोर्व्या दण्डपातेनापाति स्वात्मेव दुर्गता ॥ ५४ ॥
 स्माजन्तून्समपित्वाहं संमार्ज्यं प्रतिमास्थितः ।
 मुनिस्तरुधेव पातेनापाति पातकिनामुना ॥ ५५ ॥
 इत्येव पानःपुन्येन दुर्बन्पुण्येन साधुना ।
 अबधिज्ञानविज्ञाततद्भावेनेति भर्त्सितः ॥ ५६ ॥
 निग्नन्साधून्शमागाधाने रे दुष्ट स्वभृष्टये ।
 न चेद्गीतोऽस्पयात्तकि मातृभ्योऽपि विभेषि न ॥ ५७ ॥
 जामिनः गुपशोमुग्व्या हन्त त्वामसहन्त रे ।
 नाहं सदिव्ये हन्त्येव स्वार्थीष्टं स्मर दैवतम् ॥ ५८ ॥
 इत्युक्त्वा तदितेव हूं तं तेजोलेऽपया मुनिः ।

दुःकर्मतिमिरत्रासत्रासरः समवासरत् ॥ ३५ ॥

ततः केवलिनं नन्तुं भूमर्ता भुरिभक्तिमाक् ।

चचालानन्दसंदर्भोज्जागरैर्नागरैर्वृतः ॥ ३६ ॥

तद्विज्ञाय तदा विज्ञो विक्रमोऽपि व्यचिन्तयत् ।

लाभलोभा इव रुजो हा वर्धन्ते ममीपथैः ॥ ३७ ॥

मुद्रामण्डलमन्त्रैस्तेरौपथैरुपयाचितैः ।

भग्नं मद्याधिपदग्रैर्दन्तिदन्तैरिवाद्रिषु ॥ ३८ ॥

तन्मे दर्पादमी रोगसर्पाः सर्पन्ति यद्वलात् ।

तत्तमः शमयाम्यद्य ज्ञानभानुं भजे मुनिम् ॥ ३९ ॥

अय व्यजिज्ञपद्रूपमसातुद्यमसाहसी ।

शमराशिं नमस्कृतुं समं नयत मामिति ॥ ४० ॥

मुक्तालित्वाचितश्मश्रु मुखमश्रुकणैः सृजन् ।

नृपो ऽय नृनिमानेन समं तमनयत्सुखम् ॥ ४१ ॥

स्वर्णाग्जविष्टरक्रोहानिविष्टं कलभापिणम् ।

नृपः समं कुमारेण मुनिहंसं ननाम तम् ॥ ४२ ॥

ततो मुनिर्मनुष्याणां हरन्पापमिषं विषम् ।

वाचा सुधाद्रवाचारधारिष्या धर्ममादिशत् ॥ ४३ ॥

पप्रच्छ देशनान्तेऽय विक्रमोक्तया मुनिं नृपः ।

किं कुमारोऽयमारोग्यमारोहति न सर्वथा ॥ ४४ ॥

व्यक्तहृदयस्फुरद्धर्म इवास्ये दशनांशुभिः ।

उच्येऽय केयली ज्ञानकवलीकृतसंशयः ॥ ४५ ॥

पुरेऽपरविदेहोवीरत्ने रत्नस्यलाभिधे ।

पयाख्यच्छवनां सप्त कुराजिन्यः पुराजनि ॥ ४६ ॥

स सृगव्यरसव्ययो मृतं बन्धन्यदा ।

ययौ मुयशसं सायुं कापोत्सर्गे ददर्श च ॥ ४७ ॥
 स धर्मज्ञानयोर्वीर्यं धर्मज्ञानसमाश्रये ।
 साधोरुसि निःशङ्कः कङ्कपत्रं निखातवान् ॥ ४८ ॥
 मिथ्यादुःकृतवानसायुः स्वध्वलीकविशङ्कया ।
 पपात, पातव्यप्रोऽय धर्माधारतरुर्धराम् ॥ ४९ ॥
 जनं धिगिति जल्पन्तं निघ्नन्भूपोऽथ मन्त्रिभिः ।
 पापधीकौतुकशुकः कृतः सिवायु पञ्जरे ॥ ५० ॥
 न्यस्य तस्य मुतं राज्ये पुण्डरीकं स भूपतिः ।
 सचिवैः पञ्जराद्युक्तममोचि निरयोचितः ॥ ५१ ॥
 मुयशा मुनिराजस्तु स्मरन्पञ्चनमस्कृतीः ।
 पद्मीववर्गान्प्रमयन्पुरोऽध्वलवसप्तमः ॥ ५२ ॥
 स तु राजा बहन्वरं साधुवर्गे निरर्गलम् ।
 न जनैर्निन्द्यमानोऽपि तत्पुरोद्यानमत्यजत् ॥ ५३ ॥
 ध्यानार्थानो यशोधैतव्योपा सोमाभिधो मुनिः ।
 तेनोर्व्या दण्डपातेनापाति स्वात्मेव दुर्गतौ ॥ ५४ ॥
 स्माजन्तून्प्रमयित्वाङ्गं संमार्ज्यं प्रतिमास्थितः ।
 मुनिस्तथैव घातेनापाति पातकिनानुना ॥ ५५ ॥
 इत्येप पाँनःपुन्येन कुर्वन्पुण्येन साधुना ।
 अबधिज्ञानविज्ञाततद्भावेनेति भर्त्सितः ॥ ५६ ॥
 निघ्नन्साधून्प्रमागाधान् रे दुष्ट स्वतृष्टये ।
 न चेद्भीतोऽस्यपातकिं मादृभ्योऽपि विभेषि न ॥ ५७ ॥
 शमिनः मुयशोमुख्या हन्त त्वामसहन्त रे ।
 नाहं सहिष्ये हन्त्येप स्वाभीष्टं स्मर दैवतम् ॥ ५८ ॥
 इत्युक्त्वा तद्वितेव हूँ तं तेजोल्लेखयामा मुनिः ।

भस्मीकृत्य द्रुते मापं पयोद् इव शान्तनीम् ॥ ५० ॥

भूपोऽथ पापभारेण समुत्पन्निनुमक्षमः ।

अधोगतीनामवधिं सप्तमीं दुर्गतिं गतः ॥ ६० ॥

सोऽप्यालोच्यं प्रतिक्रम्यं तदतिक्रम्य पातकम् ।

मुनिस्तीव्रतपस्ताप्त्वा दिवमायुःशयार्दगान् ॥ ६१ ॥

स भूरमणजीवस्तु स्वयंभूरमणार्णवे ।

अप्रतिष्ठाननरकादुद्भूतस्तिमितां गतः ॥ ६२ ॥

स तिमिः सप्तमीमेव जगाम जगतीं ततः ।

ततोऽप्युद्धृत्य मत्स्योऽभूद्गतः पृष्ठीं च दुर्गतिम् ॥ ६३ ॥

चण्डालस्त्रीभवं प्राप्य पुनस्तत्रैव यातवान् ।

ततः कुम्भीनसो भूत्वा स भूर्मा पञ्चमीं गतः ॥ ६४ ॥

पुनर्जगाम तामेव भुवं मीनभवान्तरः ।

मृगनाथः स भूत्वाथ तुरीयं निरयं गतः ॥ ६५ ॥

पुनस्तत्रैव पाठीनशरीरान्तरितो ऽगमन् ।

श्येनीभूय तृतीयं स इयाय निरयं ततः ॥ ६६ ॥

गृध्रदेहं गृहीत्वाथ गतस्तामेव दुर्गतिम् ।

द्वितीयां भुजगो भूत्वा जगाम जगतीं च सः ॥ ६७ ॥

सोऽगमद्भोगभृद्भूय तत्र भूयोऽपि दुर्गतौ ।

तिमीभूयागमदसौ प्रथमां पृथिवीमथ ॥ ६८ ॥

अजायत स जीवोऽथ पक्ष्येको विकलेन्द्रियः ।

हीनेन्द्रियचयस्तिर्यग्नीचजातिर्नरः सुरः ॥ ६९ ॥

नारकश्चेति शतशः सोऽभूद्भवचरथिरम् ।

नानायोनीभवां भूरिपगभूतिं समाश्रयत् ॥ ७० ॥

आकुलः फण्टकोटीभिर्वन्धव्यथवधादिभिः ।

भवे भवे स पञ्चत्वमवाप ध्यापदां पदम् ॥ ७१ ॥
 इत्यापदोऽतिगहनाः सहमानेन संसृता ।
 तेन बह्व्योऽसर्पिष्य उन्मर्षिष्यथ निन्द्यरे ॥ ७२ ॥
 सोऽकामनिर्जराक्षामवर्माथ तनुभूरभूत् ।
 शृणिः सिंहदत्तस्य वसन्तपुरषामिनः ॥ ७३ ॥
 तारुष्ये तापसीभूय तपस्तस्या स दुस्तपम् ।
 फलं त्वज्ञानकष्टम्य प्राप त्वत्पुत्रतामयम् ॥ ७४ ॥
 ऋषियातप्रवचनद्वेषजं पापमेव तत् ।
 तीव्राभिः कष्टसोऽतीभिस्ताभिस्ताभिर्गोपयत् ॥ ७५ ॥
 तेनाशोपितशेषेण दुरितेन तवात्मजः ।
 अन्यं यभूव भूपाल रोगजालस्य भाजनम् ॥ ७६ ॥
 इत्युक्तिं दुःश्रवां श्रुत्वा चक्रम्ये चकितो नृपः ।
 स विक्रमकुमारम्तु जातजातिरमृतिर्जगौ ॥ ७७ ॥
 त्रिवेकदीपमशाय प्रभो मोहतमोहतः ।
 तदा कष्टमहामिन्धां मार्गभ्रष्टः पुरापतम् ॥ ७८ ॥
 इतथेनश्च चण्डाभिस्ताल्यमानमन्दूर्मिभिः ।
 देवात्तत्तीरमेत्यामिन्मशो म्कृपङ्कसंकटे ॥ ७९ ॥
 जगद्गुरो करालम्यं तत्रज्ञानव्यभित्तम् ।
 आकर्षं मामितः म्यामिन्निरीह करुणां कुरु ॥ ८० ॥
 सम्यक्त्वं कगुणमोतद्वाद्गत्रतभूषणम् ।
 श्राद्धधर्ममथो हस्तमिव व्यम्तारयद्दिभुः ॥ ८१ ॥
 रोमहर्षाङ्गुगकीर्णो हर्षाश्रुकणमिश्रहृक् ।
 जग्राह श्रावकं धर्मं विक्रमोऽथ यथाविधिम् ॥ ८२ ॥
 भूपो ऽभूद्भद्रको नत्वा तौ मुनिं पुरमीयतुः ।

तं शोणितपुत्रं यतः साक्षेपविदमवधीत् ॥ ९५ ॥ युग्मम् ॥
 न रे नरायम कथं ददाति मम कासरान् ।
 आयुःकाण्डमकाण्डेऽपि समापयति किं स्वयम् ॥ ९६ ॥
 स्मितधीनाथरोऽयत्त कुमारो भारतीपथ ।
 भो यत्त न शिष्यामे स्वं तनुमद्यानपातके ॥ ९७ ॥
 अप्पारव्यवहृन्नाणाः प्राणाः कस्यापि न स्थिराः ।
 तत्कृत्याकृत्यविहृत्प्रादकृत्यं तत्कृतेऽपि कः ॥ ९८ ॥
 इत्याकर्ण्य पुत्रा यतो विजयं प्रयत्नवहात् ।
 उत्पात्र्यास्फाल्यपट्टीनीभिवाभ्यर्णाद्यनेऽर्णवः ॥ ९९ ॥
 मूर्छामुच्छिद्य यत्तस्मिन् कृधान्यः पुनरभ्यवात् ।
 रे रे ददाति नाथापि किं पर्ययमेववत् ॥ १०० ॥
 कृपां करोषि जीवेषु स्वमीचे न करोषि किम् ।
 मद्भ्यर्तां गतेऽमुच्छिन्धर्माविष्कारकारणे ॥ १०१ ॥
 धर्माधारः कुमारो ऽथ गिर जग्राह सादरम् ।
 स्वीकर्त्तव्ये जीवशतं को दन्ति धर्मविद् ॥ १०२ ॥
 पार्श्वं तत्रापि विष्पन्न जीवलसनिपातनः ।
 इदामगन्धिकं धाम परम नरकल्पथा ॥ १०३ ॥
 त्वं धर्मादेव देवन्वं यातो ऽसि माग्धवं ध्वर ।
 पानके जातकेन्द्रित्स्त्वन्त्रिमिति ज्ञानवानपि ॥ १०४ ॥
 पुण्यरूपारिणापेन जगद्गतासहेतुना ।
 तत्रापि मुञ्चते धर्मानन्दं बन्दनादिना ॥ १०५ ॥
 इति तस्योन्निभिर्युक्तिभिश्चाभिधिष्मानमः ।
 यतो ऽभ्यधादहो साधु त्वथाई मरिचोरिनः ॥ १०६ ॥
 ततो नाथापि याथापि सापाईरद्विनां कथं ।

नृणां प्रगापपात्रेण गमित्यामि प्रमज्जाम् ॥ १०७ ॥

कुरु स्वर्गसि मे नाम प्रगापपमज्जाम् ।

मेनेव मे न्युर्गस्येर्जं मंगुर्गवर्गिर्धर्मम् ॥ १०८ ॥

कृपागेज्ज नगी यत्त नमस्कृत्ये द्वि यमसा ।

प्रतामपिनयवमनभुभारपभेदभारम् ॥ १०९ ॥

म प्रतामनगायः म्यामितोन्मद्विनमग्गर्गः ।

यः क्रियेन परिज्ञानरिक्तियेभ्योऽपि सृष्टिक्रियेः ॥ ११० ॥

तमापनन्ति विनयवर्णामे नगणविद्वानाः ।

पियादिभ्यो विधीयेन पुत्रादिर्विनयेन यः ॥ १११ ॥

माहुः प्रेमवर्णामे मे प्रणविभ्यः क्रियेन यः ।

कामे न प्रेमहोपेभ्यो मित्रादिभ्यः प्रमत्तये ॥ ११२ ॥

यन्तु म्यामिनि संपानमानश्रीदानशान्तिनि ।

पेद्विक्रः क्रियेन म्यामिनमस्कारमुत्तन्ति तम् ॥ ११३ ॥

यः सद्गुरो च देवे च वीतरामे विरन्यते ।

तं तु भावनमस्कारं निर्दिशन्ति विशारदाः ॥ ११४ ॥

विचारय त्वमतेषु कं नमस्कारमर्हसि ।

इत्याकर्ण्य कुमारोक्तिमभ्यधत्त जनंजयः ॥ ११५ ॥

त्वं कुमार नमस्कारं कुरु भावमयं मयि ।

यदेवोऽस्मि जगत्कारसंहारोद्धारकारणम् ॥ ११६ ॥

भवार्णवसमुत्तारतरीमृतविभूतयः ।

मदंशा एव भासन्ते सर्वदर्शनदेवताः ॥ ११७ ॥

मन्मस्कारमात्रेण तव संसारसागरः ।

विक्रमे कमलहृद्यत्वमनुल्लङ्घ्यो गमिष्यति ॥ ११८ ॥

• अथाग्रत स्मितस्युतबंधनो नृपनन्दनः ।

मयाकृष्टः क्रियापापादाकाराये यत्त मा पत ॥ ११९ ॥
जगतां सृष्टिमंहारोद्धाराः सन्ति न सन्ति वा ।
इति सम्यग्न जानासि स्वमाख्यासि च तत्क्षमम् ॥ १२० ॥
यद्द्रवमहसा दृष्टिः सहसा तव लुप्यते ।
: सुरेन्द्रैः स्तुतान्ख्यासि स्वाशान्दुशनदेवताः ॥ १२१ ॥
वपं भवाग्या मन्स्यस्त्वं चापलेनोपलक्ष्यसे ।
नमस्कारात्तदुचारं कुतो दिशसि मे ततः ॥ १२२ ॥
बलसा निष्फलैव तत्पापं मा ह्या कृपाः ।
भवेन्मम नमस्कारो भवे ज्जिन्न जिन्नं विना ॥ १२३ ॥
इति वादिनि यत्सेन्द्रमेदिनीनापनन्दने ।
गिरं जागरयामास विवेकविमलामिमाम् ॥ १२४ ॥
दृष्टे त्वाद्यः को ऽपि पुमाननुपमाकृतिः ।
धीरो धर्मी च वाग्मी च राजपुत्र न कुत्रचित् ॥ १२५ ॥
जितस्त्वपाहं वचनस्तेनास्मि तव किंकरः ।
शृद्धधर्मोपदेशाय मम न्वमसि सदृहः ॥ १२६ ॥
न्वचित्तरोणं वासाय निजदासाय यच्छ मे ।
न्वच्छिद्यो यदि जानामि तद्वतां त्वदृणावलीम् ॥ १२७ ॥
विभो विरहाप्ययामि निजं चेतो न च त्वया ।
कदापि यदि वसीदं जिन्नसंचालत्वं तव ॥ १२८ ॥
भर्तः स्मर्तव्य एवाहमुक्ते सफट क्वचित् ।
अयमेव हि भृत्यानां स्वामिन्यवसरः परः ॥ १२९ ॥
इत्युदित्वेनमापूज्यावगुणं च म सुयकः ।
ययो निजाश्रयं चिप्रतयारिप्रचपत्कृतः ॥ १३० ॥
ततः प्रत्युपशोपाया रजन्या राजपुत्रवः ।

दुर्तं विद्वातवृत्तान्तः कुमारोपान्तमापत् ॥ १३१ ॥

मुदा कुमारमालिङ्ग्य पत्तनाय निनाय सः ।

वायार्करादिपक्षास्मीरनीरश्रीरभ्यया भुवा ॥ १३२ ॥

प्रत्यध्वपीरगौराङ्गीदृक्तामरसतोरणे ।

कुमारमुत्सवेनाय नृपः प्राचीविशत्पुरे ॥ १३३ ॥

कालेन केनचिद्राज्यभारमारोप्य विक्रमे ।

जगाम नामशेषत्वमेव मूपालपुङ्गवः ॥ १३४ ॥

कुर्वन्नित्यताध्यानमुधासिन्धूमिमज्जनम् ।

पितृशोकाग्निजं तापममुञ्चद्विक्रमो नृपः ॥ १३५ ॥

विवेकं पितृशोकाग्निविशेषविशुद्धं ततः ।

हृदलंकरणं चक्रे निष्कवद्विक्रमो नृपः ॥ १३६ ॥

न्यायकल्पटुमारामच्छायामध्ये निवेश्य भूः ।

तेनाभूष्यत सर्वाङ्गमर्हद्दृष्टद्विभूषणैः ॥ १३७ ॥

सप्तव्यसननिर्मुक्तममुक्तमुकृतोद्यमम् ।

अभूद्भूपे ऽत्र मूपीठं राजन्ते राजवत्पजाः ॥ १३८ ॥

आगात्तद्देशभङ्गाय कलिङ्गाधिपतिर्यमः ।

कदाप्याकस्मिकापातः संनिपात इवेत्कटः ॥ १३९ ॥

दूरं देवस्य कस्यापि प्रभावादद्भुतीजसा ।

हरिः स हरिणेनेवाचक्रमे तेन विक्रमः ॥ १४० ॥

शूरमण्डलतेजांसि दूरयन्सैन्यरेणुभिः ।

विक्रमो ऽथ धरित्रीन्दुरभ्यमित्रीणतां गतः ॥ १४१ ॥

यमविक्रमयोर्जाग्रदुग्रविक्रमकर्मणोः ।

तयोः भवत्येते वीरसिंहसंहरणो रणः ॥ १४२ ॥

जानदेवानुभावां नःसंक्रमो विक्रमं यमः ।

नितोत्कटचमूकोदिविकटे संकटे ज्वयत् ॥ १४३ ॥
 पादान्ते दौकणीकृत्य कृतदोःसंयमं यमम् ।
 स्मृतिमाप्रागतो यत्तस्मदा विक्रममैसत ॥ १४४ ॥
 हीनोद्यमं दीनमुखं विद्विषं वीक्ष्य विक्रमः ।
 बन्धादुन्मोच्य देशायादिदेशान्यकृपाशयः ॥ १४५ ॥
 मानयित्वा च नत्वा च यत्तमभीणसौहृदम् ।
 अनुज्ञाय निवासाय स्वपुरायाचलघृपः ॥ १४६ ॥
 पुष्या महलगृहारहृषाया हृदये ऽविशत् ।
 प्रतोलीहृक्षयेनाय भूनायः कीर्तिमूषणः ॥ १४७ ॥
 तस्मिन् राजनि राजन्तः पौराः सौराज्यसंपदा ।
 महोत्सवैर्दिवो देवान्परामानिन्यिरे ऽब्रह्मम् ॥ १४८ ॥
 ब्रजन्भूपो ज्यदा बाणावनी बाणालिकेलये ।
 किमप्योकः क्षणशीवास्तोकलोकमलोकत ॥ १४९ ॥
 बाहयित्वा हयान्भूपो घलमानस्तदैव सः ।
 अमन्दाक्रन्दसंदर्भगर्भमैसत मन्दिरम् ॥ १५० ॥
 विस्मयव्याकुलेनैको नरः पार्श्वचरस्ततः ।
 पृष्टस्तत्कारणं रामा विज्ञापेति व्यजिज्ञपत् ॥ १५१ ॥
 स्वामिषेतद्पृष्टेनस्य महेश्वस्य गतेऽहनि ।
 अपुत्रकस्य पुत्रो ऽभूदन्वस्येव ह्यगृह्यः ॥ १५२ ॥
 इदानीमेव बाणालिविलासगमनक्षणे ।
 तथिमिषभवो ऽदृशि देवेनेह महोत्सवः ॥ १५३ ॥
 अद्युनेव पुनर्देवयोगतः स मृतः शिशुः ।
 तद्वियोगार्तिमार्गेण तत्पितापि तमन्वगात् ॥ १५४ ॥
 : सर्वः पुत्रजन्मात्सवोगतः ।

कथा-विद्युतेः इत्ये कश्चिन्मो, गच्छति तदापि ॥ २३३ ॥

भरनात्कर्मविनाशोऽप्येककर्मविद्युतः ।

भयात्कर्मसंग्रहेणः विनिवेश, स्वतन्त्रत्व ॥ २३४ ॥

विनाशस्यैव विद्युतेऽपि संग्रहस्यैव विनिवेशः ।

ततो ज्यं विद्युत्प्राप्तौ स्वतन्त्रत्व, नापने ॥ २३५ ॥

मुक्ताय च्छपाप्राप्तौ विनिवेशस्यैव विनिवेशः ।

नमस्तज्जोदरस्येन दृष्टाने, तदा महाप्रिया ॥ २३६ ॥

बहत्सरो नरः गच्छति विनाशरक्षणकृतम् ।

कदाचिदेव, तेनैव, द्वेषानेनैव, हन्यते ॥ २३७ ॥

मनोरथानुसृतं मन्त्रकर्ममत्तोति कश्चन ।

महाविदम्बुना जालधेरेऽपि आहारं, दि, तत्र ॥ २३८ ॥

एकान्तदःखद्रेः लोके विरुध्य, मयि, मुक्तये ।

मा. ॥ २३९ ॥

या .

मन्त्रस्य गच्छति कल्पयन्निष्कृत्कृतलापमा ॥ २४० ॥

अपं जनो मनो, लोके, कथं, नु, कथयत्युदः ।

भवभावेण, यद्बलमेनेव, निष्कृत्कृतम् ॥ २४१ ॥

अलोकव्योम्नि, ये, लोकव्योम, भेषुं, क्षमा, जिनाः ।

तदाश्रयवलाचितं, कृपापि, भवभावतः ॥ २४२ ॥

इति ध्यायन्त्यपि, धाम, त्वरितं, नृपविक्रमः ।

चन्द्रसेनं, मुतं, राज्ये, न्यस्य, तस्यो, व्रतलम्कः ॥ २४३ ॥

ज्ञानविज्ञाततद्भावः, स्वभावकृष्णाकरः ।

मन्त्रकः, केवली, काले, तत्र, तत्परमासदन ॥ २४४ ॥

म. ४. [१६७-१७७] वासुदेव्योचितम्

विक्रमः प्रपदसरो जगामिराममुत्सुवः ॥ १६७ ॥
 सो ज्य मदीक्षणीचक्रं गुरुं कर्मन्वनीर्नलेम् ।
 चिरानुरागसर्वदा श्रद्धा परिणयानिव ॥ १६८ ॥
 नत्वा गुरुं धरोमानियेषां युक्तमेषांसेनम् ।
 भजे रजे च तद्विष्णोः संपातेषां चानकः ॥ १६९ ॥
 युग्मम् ॥

अथ व्रताथेयं च्येयं यतीर्षं जगतीपतिः ।
 प्रभावेनाथं तोषेस्य जगोम नगरं पुनः ॥ १७० ॥
 धनं जयाथेयस्यैर्गुरुं तंसां द्विध्वेयं धुरः ।
 गुरां गुरं चैर्मत्कारं करोदारमेहोत्सवः ॥ १७१ ॥
 मभावनां भियंसेन्द्रं कृताभिः गुरुं तां विभिः ।
 वैशोमं करं पि स्तुत्यं जनं यं जिनं शासेनम् ॥ १७२ ॥
 पुराहूस्मंगोर्द्रुपः सिद्धिं शोभनरूपभाक् ।
 भजे भवं शिरःशूलं मूलं शानं नरोर्धतम् ॥ १७३ ॥
 त्रिभिर्विंशत्पदम् ॥

चन्द्रे चन्द्रसेनं ज्यं नत्वा नगरं गोपिनिं ।
 विजहार मदीं राजमहापिगुलभिः सह ॥ १७४ ॥
 अदागुरुदेवताः श्रुत्वा सिद्धान्तपठनक्रमः ।
 बोधयित्वा परां शानिं स परं पदमासिद्ध ॥ १७५ ॥
 इति तत्त्वेन सम्यक्त्वं तेषां विप्रमेव संततः ।
 जनो येन भवत्यांशुं लोकद्वयमप्यभ्ययः ॥ १७६ ॥
 इति सम्यक्त्वं विज्रमराजकथा ॥
 पापं ध्वान्ताभिदुस्तस्य सम्यक्त्वं रं रं रं रं ।
 रौं रं रं रं रं रं रं रं रं रं रं रं रं रं रं ॥ १७७ ॥

निरागन्तुर्द्विगाङ्गीदारुतगन्तुः ।

मयमे तेनर्दिगाङ्गी मादानां म्यादगुप्तम् ॥ १७८ ॥

घृष्टनाम्नोत्तर्मीपमर्दिमैरातिनिर्मला ।

मन्मोक्षान्तरीरविवेकाय निपेक्ष्यते ॥ १७९ ॥

भूमर्गमोगसौख्यश्रीमोषानश्रेणिजातिनी ।

अर्दिगा नाम निःश्रेणिर्निःश्रेयमगमावधिः ॥ १८० ॥

दिंसा निरन्तरं दुःस्वप्निंसा तु परं मृतम् ।

अन्तोर्दिदात्यहो मूर्च्छन्द्रपोरिव तथया ॥ १८१ ॥

अग्नि रूपेण संप्रत्या मुक्तोपचयेन च ।

पुरन्दरपुराह्वयजपं जयपुरं पुरम् ॥ १८२ ॥

अमूर्च्छपः श्रियां पापं तत्र शत्रुञ्जयाह्वयः ।

यद्यशःक्षीरधिर्वैरिदुर्यशःशैवन्नाद्रमी ॥ १८३ ॥

नन्दनो मूर्च्छन्द्राख्यौ तस्यामृतां मतीं सनाम् ।

सूचन्द्राविबोधिद्रानन्दं कर्तुमिदं जगत् ॥ १८४ ॥

ल्येष्टे श्रेष्ठगुणभ्रान्त्या विश्राणः स्नेहविभ्रमम् ।

स तस्मै मूनवे राजा युवराजपदं ददौ ॥ १८५ ॥

चन्द्रस्य तु महीन्द्रेण न वृत्तिरपि निर्ममे ।

ततः स चिन्तयामास स्वावासुशयनो निद्रि ॥ १८६ ॥

सूरोऽथ विदधे राज्ञा युवराजः स्वयं मुदा ।

न पत्तिरप्यहं वृत्त्या पितुर्मोहः क्रियानहो ॥ १८७ ॥

परामृतस्य तद्राज्ञा स्यातुं मे ऽत्र न युज्यते ।

कलमः किं वसेयूये यूयेशेनापमानितः ॥ १८८ ॥

एवं विचिन्त्य निस्तन्द्रश्चन्द्रः सान्द्रपरामवः ।

अचलद्रलितस्नेहः स्वगेहाभिश्यलक्षितः ॥ १८९ ॥

विषावेशदृतेभ्यः स्वदेशत्यागरागभृत् ।
 कुमारः पुङ्गुमारो ऽपि दूरे देशान्तरे ऽविशत् ॥ १९० ॥
 रत्नपत्तनमित्यत्र पत्तनं विद्यते ऽद्भुतम् ।
 तद्दुषानसर्पापे ऽथाचन्द्रः धान्तस्तरोस्तले ॥ १९१ ॥
 श्रुतिपर्यं स्वरं श्रुत्वा तनस्तादनुसारतः ।
 विशभारामपद्राक्षीचन्द्रः सार्धं सुदर्शनम् ॥ १९२ ॥
 सभागर्भावनीं नत्वा तत्त्वार्थादेशकं मुनिम् ।
 कन्मुखादिति शुभाच्च स धर्म भावपावनः ॥ १९३ ॥
 मापराया अपि मायो गेदिभिः पुष्पदेदिभिः ।
 न हन्तव्यास्यसास्त्रावर्त्किः पुनस्ते निरागतः ॥ १९४ ॥
 इत्यादिदेवतां कर्णदेशनान्दीं निशम्य सः ।
 मपद्य कर्णामेव स्वगिरा मत्पपद्यत ॥ १९५ ॥
 यथापराधिनोऽप्युर्ध्वरूपरोषे ऽपि च ममोः ।
 मन्तवो हन्त हन्तव्या नान्यतः शीर्षदृत्तितः ॥ १९६ ॥
 इत्याद्यनिश्रयश्चन्द्रो नत्वा सत्त्वगुरुर्गुह्म् ।
 पुरे तत्रैव धात्रीयं जयसेनमसेवत ॥ १९७ ॥
 शौच्यसत्यौचित्यीदाहपदासिण्यादिभिरद्भुतैः ।
 निजेः सेवागुणैरेवाभङ्गद्वर्तुरपं मियः ॥ १९८ ॥
 निवेश्य रहसि मेमहसितस्त्रयितापरः ।
 लपति स्म पतिः शुद्धरिवेकममुपेकदा ॥ १९९ ॥
 अपीन्द्रसमरे धीरा वीराः क्षीरामकीर्तयः ।
 ये सन्ति मे वृष्णानीव त्वदृष्टिस्त्रानपीसने ॥ २०० ॥
 क्रियाकथितनिःशेषगुणस्य तत्र पीरुपम् ।
 दृष्टिर्दिशत्पत्नीं पर्यरसार्णवनवान्निनी ॥ २०१ ॥

गरीरुणाकोटी वरिष्ठेण सप स्यत्त ।
 गृगमाकने इत्या इत्यादि रीतिम् ॥ २०२ ॥
 मन्नागमरिगाहमः कृष्ण इत्यादिगुम्पनः ।
 मन्नागमरिगाहरी मरटीभूय मन्नागि ॥ २०३ ॥
 शीघ्र गाम इत्यादि करा इति गुनीना ।
 समुद्रो यमस्याधि दुर्गमं दुर्गमजाति ॥ २०४ ॥
 कृतदुर्ग महादुर्गरन्गनो यन्मधिक्रमः ।
 गुर्न मविद्य तं सुर्म मन्मोदाय दारय ॥ २०५ ॥
 इत्यादिवादि भूय गां यन्म अमुश्चतुधामयाम् ।
 मारुधतीयकृद्ममहासागरजागराम् ॥ २०६ ॥
 इन्तुं मन्नुनयुदेण श्रत्याप्यार्न ममा यम ।
 युदेष्वपि परिश्रुस्तानस्तानुन्दाभिरायुधान् ॥ २०७ ॥
 इत्यस्य निधयं श्रापययं धमययं च सः ।
 नृपो मत्वा मनश्चक्रे मदसपदयोः पदम् ॥ २०८ ॥
 अध्युसमहरसाणामग्रण्यं मन्त्रिणामपि ।
 सर्वेश्वरं च तं चक्रे क्रमात्भीतः क्षमापतिः ॥ २०९ ॥
 पापव्यापारपारीणो रीणातुलचमकुलः ।
 विवेश देशं संरम्भी स कुम्भचरटो ज्यदा ॥ २१० ॥
 सारवीरचयश्चन्द्रस्तदुधाय दधाव च ।
 अमार्गत्वरितैः सैन्यैर्दुर्गमागान् रुरोध च ॥ २११ ॥
 यः सः ॥ २१२ ॥
 यः सः ॥ २१३ ॥
 यः सः ॥ २१४ ॥
 यः सः ॥ २१५ ॥

२१४-२२५] वागुपुत्रचरितम्

तनापु तापु घटो मज्जामु करो यया ।
 कथंचिज्जीवनीपापकणिकाप्यनाप्नुवन् ॥ २१४ ॥
 न शोषवद्विज्ञो अवि मय्यस्तीति दिनाशिव ।
 सनिःश्रासमुत्वन्यस्तुतणमन्द्रामता इच्छन् ॥ २१५ ॥
 प्रममददयः स्फातदयस्सुदयमुयज्ञाः ।
 एव्यद्रोपात्मिमालिङ्गुत्तुम्मुन्थाप्य भूपभूः ॥ २१६ ॥
 तदादि स्फुरदादित्यपासं बहुसमदः ।
 चन्द्रं तृपो अधिकं मने पुत्रतो अवि वरतो अवि च ॥ २१७ ॥
 चन्द्रापभूतमन्तु पात्रराज्यधियापि मः ।
 रागपाय गुरः कुगत्सा दधी पितृवधे धियम् ॥ २१८ ॥
 निर्नीये निजिताग्राया दूरं येषितयापिकः ।
 उन्मार्गः सोधमाविष्टः कालाद्रिष्टः पणीव मः ॥ २१९ ॥
 ततः परादमुत्वं पुत्रे तौमेजाश्रेण भूपतिम् ।
 स जघान घने लोभः शोभते मेरुपारसाम् ॥ २२० ॥
 तनस्रसस्रसौ देव्या एष्टः संभ्रुवमुमेया ।
 घात्येष घानि घात्येष घातीति पूष्टतो रवः ॥ २२१ ॥
 भावन्तु क्षारपालेषु भूपालेनेन्यभाषे च ।
 कम्प्यार्य घानक इति ज्ञानम्बो येष हन्यताम् ॥ २२२ ॥
 तनुर्न मनुजम्वासी ते विज्ञाय विवादिष्णम् ।
 पृथादिनष्टं दातेरामिद देशादिरामपत् ॥ २२३ ॥
 न्त्रवतुगामादः स नयेत्तयमेतयोः ।
 यथानपुम्भिर्भूचन्द्रः पुत्रे चन्द्रसंपादयत् ॥ २२४ ॥
 जपमेनपथापुच्छं मयापाजन्तुपाश्विनम् ।
 जपमेनपथापुच्छं मयापाजन्तुपाश्विनम् ॥ २२५ ॥

निवेश्य तं युतं राज्ये राजा तद्भातपोडया ।
 मूरे समत्सरो मृत्वा द्वोपी कापि नगे ऽभवत् ॥ २२६ ॥
 कलङ्कपङ्किलः सो ऽपि मूरो जीवन्कूर्मभिः ।
 चरन्देशान्तराण्याप वनं तद्दीपिदीपितम् ॥ २२७ ॥
 पलापमानस्तत्रापमंडःसंद्गतपौरुषः ।
 गङ्गे मार्गैरवैरम्यात्कांपिना द्वीपिनामुना ॥ २२८ ॥
 स मूरगीवस्तपैव वने यातः किरातताम् ।
 पाण्डिषर्षितारम्भस्तेनैव द्वीपिना हतः ॥ २२९ ॥
 सो ऽपि द्वीपी हतः कोपाद्योपान्धैस्तस्य वन्द्युभिः ।
 तावभूतामुषी शैलवने तत्रैव पोरिणी ॥ २३० ॥
 तत्र निरग्नरी व्यक्तमन्मरी तां परस्परम् ।
 संग्रामव्यागनव्यप्रावरील्लुब्धकप्रतः ॥ २३१ ॥
 ततो ज्यतो वने द्वापि मृगावभतनामुषी ।
 तथैव मयित्तेवममरी शवरो ऽकरीत् ॥ २३२ ॥
 गन्धोभाकोदधिन्यममृषो बभूवतुः ।
 युध्यमानौ न नो मृगवर्षो विदगमो ऽकरीत् ॥ २३३ ॥
 नो पग्ध्याया मन्त्रनोन्नालयपीयतुः ।
 न्यसि येनां मृदूर्द्वयुद्धाणांगरमैर्यात् ॥ २३४ ॥
 वदाचिदाययो नव केवम्याथोदमापुः ।
 मृतिः मृद्वर्तनो नाथ अित्तर्तनवापुः ॥ २३५ ॥
 वनाधर्षीरंरुर्षीरुमइनाः सः नारीः ।
 वने वयो मृतिं तन्दुहावः वायविसा हवः २३६ ॥
 मृतिं मन्त्रण वन्नाथैरिति मेदिनीर्षीः ।

वैभवं विभरामास हंसः संश्रूयतां तथा ॥ २४९ ॥

अश्रान्तधर्मरचनः ससत्यवचनव्रतः ।

मास्रगम्पे वनीरम्ये रत्नगुद्राभिधे गिरौ ॥ २५० ॥

पूर्वजैः स्थापिते चैत्से चैत्रीयात्रोत्सवे नृपः ।

चचालाल्पपरिवारो नन्तुं श्रीकृपभं जिनम् ॥ २५१ ॥

॥ युग्मम् ॥

अर्धवर्त्मनि तं यान्तं चरस्तारतरत्वरः ।

व्यग्रो व्यङ्गपयामास कश्चित्पश्चादुपागतः ॥ २५२ ॥

यात्रार्थं त्वयि निर्याते नरेश दशमे ऽहनि ।

सीमालो ऽर्जुनभूपालः न्यत्पुरीं शत्रुरापतत् ॥ २५३ ॥

निरस्य प्रस्यतः सर्वाभिहत्य विहितायुधान् ।

सभाण्डागारहस्त्यर्षं स राजपृष्ठमपहीत् ॥ २५४ ॥

भयानुरं पुरं कृत्स्नमानन्यामपदानतः ।

स गिहामनमासीनः सद्यः स्वाङ्गापदापपत् ॥ २५५ ॥

अन्याजयनिर्लीनेन श्रीगुप्तयेण मन्त्रिणा ।

भनम्बयि निपुक्तो ऽहं युक्तं यत्तद्विधीयताम् ॥ २५६ ॥

अथाश्रुन्ध्रुवः संपाप्तं नृपं निकटा भद्राः ।

बलापद् महत्यास स्वपुरः कः स्फुरन्परः ॥ २५७ ॥

तदाप्यहम्भितं दन्तशुतिपुष्पैरौ ऽव्यपत् ।

अत्रानुगतमानिन्यम्लानमापत् भूषतिः ॥ २५८ ॥

संपदो विपदो ऽपि ह्युः पूरुषमरगुर्वदाः ।

मुरा मुदं विभारं वा नृपस्यतिपु तन्वत् ॥ २५९ ॥

नेदानीं भाग्यलब्ध्यात् युक्तं राग्याय पावनम् ।

भाग्यलब्धे वसिष्ठेन विनवात्रामाधिपम् ॥ २६० ॥

२६१-२७१] वामुपूज्यचरितम्

तथात्रामसमाप्येनं न यत्ने धारलेक्षणाः ।
 विद्वैः मारुत्यसत्कर्म त्यजतो ऽप्रमचेष्टितम् ॥ २६१ ॥
 इत्युत्तवा वाहयामास वाहवाहनमध्वनि ।
 भूपतिः कश्चित्कूरगतकादिचमूचयः ॥ २६२ ॥
 परिवारजनेनाथ नाथभक्तिवियोगिना ।
 स्वस्वमानुषवीक्षार्निभान्ना राजा व्यमुच्यत ॥ २६३ ॥
 यथा यथा स तैर्मुक्तो मुदं भेजे तथा तथा ।
 बुदन्ति यात्राभाग्यस्य भागिनो ऽमी क्रमादिति ॥ २६४ ॥
 अथ च्छ्रवणैरेन युक्तो मुक्तो जर्नर्तृपः ।
 कामप्यवापदेकाकी मार्गभ्रष्टो महाद्वीम् ॥ २६५ ॥
 चारुचौरपरेण्याभ्युभाभरणवीक्षणात् ।
 भूरिलोभेन मा भिल्लाः सानन्दाः खेदयन्तु माम् ॥ २६६ ॥
 उत्तरीयमिति च्छ्रवणस्य परिधाय सः ।
 यात्रिकधीर्दिशो वीक्ष्य प्राचन्दतीर्षदिद्मुखः ॥ २६७ ॥
 ॥ युग्मम् ॥

अथैरुः पश्यतस्तस्य जातवातवस्त्वरः ।
 पत्यातुरो लतापुञ्जनिहुञ्जमविद्यन्मृगः ॥ २६८ ॥
 किरानः कश्चिदायातस्तमनु स्फारयन्वनुः ।
 दृश्यथानीतसारङ्गः स्थाभुजद्गमुवाच तम् ॥ २६९ ॥
 भव पन्नतिच्छे न पश्यामि पदं वने ।
 मद्रक्ष्यं स मृगीः कागान्ममेश कृपया दिश ॥ २७० ॥
 सन्धे ग्याते मृगवधो ऽप्यथा ग्याते मृपावचः ।
 तद्मुदया विमतायो ऽपिमिति ध्यात्वावदमृपः ॥ २७१ ॥
 भो पृच्छसि स्वरूपं मे मार्गभ्रष्ट इवापतम् ।

व्याधो ऽभ्यधादहो मूढ व्रतः क्वागान्मृगो वद ॥२७०॥
 नृपः माह महाभाग हंस इत्यभिधा मम ।
 उच्चैराचष्ट मृगयुर्दिश मार्गं मृगस्य मे ॥ २७१ ॥
 जगतीशो जगो मित्र स्थानं राजपुरी मम ।
 भिल्लो ऽभ्यधात्कुधारे ऽन्यत्पृच्छयसे ऽन्यत्प्रजलासि ॥२७२॥
 व्याजहार स राजन्यो मित्राहं क्षत्रियान्वयः ।
 अत्युच्चैरुचिवान्व्याधः किं महावधिरो ऽसि भोः ॥२७३॥
 भूपो ऽवददिशसि मे यन्मार्गं यामि तत्पुरम् ।
 व्याधो ऽभ्यधत्त वाधिर्यव्याधिर्यः सो ऽस्तु ते चिरम् ॥२७४॥
 इत्युत्कर्णनिराशो ऽयमगाद्वाधो यथागतम् ।
 यथा पुण्यभराक्रान्तः क्षमाक्रान्तस्तु जनैः पुनः ॥२७५॥
 मातिमान्प्रतिमायान्तमेकमग्रे निरीक्ष्य सः ।
 नत्वा मार्गं च मुक्त्वा च पुरावत्माचलन्नृपः ॥ २७६ ॥
 कृतान्तस्येव दृक्पार्तो ततः कोपारुणौ पुरः ।
 एत्य भिल्लावुभौ भीमभृकुटी भूपमूचतुः ॥ २७७ ॥
 चिरात्पल्लीपतिः शूरधैर्यबुद्धयाश्च निःसृतः ।
 दूरादस्मिन्वने मुण्डं पापण्डिनमलोकत ॥ २७८ ॥
 जानन्नशकुनं तं स तद्वधापोद्यतायुधौ ।
 आवां मेप्यौ द्रुतं मैपीदृष्टः कापि स कथ्यताम् ॥ २७९ ॥
 दध्यौ राजा मयि व्याजवाचि वा मौनभाजि वा ।
 सरलेन पथा यान्तौ कृतान्तौ तन्मुनेरिमौ ॥ २८० ॥
 संपत्यसत्यमप्युक्तं सत्यादप्युरुपुण्यकृत् ।
 इति शब्दच्छलात्सत्यमसत्यमयमभ्यधात् ॥ २८१ ॥
 वापेन याति दुःस्वाध्वशुभामशकुनायः सः ।

लभ्यो मृवाभ्यां न यथा तथाऽद्भुतगतिर्यनिः ॥ २८४ ॥

यार्गे तद्वयसा तस्मिन्तां मृवा पर्यधावताम् ।

असद्वृत्तपदेशेन संवपस्येव वन्मनि ॥ २८५ ॥

साहस्यवागमृतासंकरिष्णुमृत्कृतद्रुपः ।

यद्मःमग्नैः मृत्तभस्तर्षय एषि तां ज्वलन् ॥ २८६ ॥

मग्नपातमृत्तर्षीभूतमृत्तमण्डलम् ।

रायनाय निशाग्मे तारं भेजे स भूरुम् ॥ २८७ ॥

तृतीये ऽद्भि एतिय्यामः संघे तस्मिन्वनाम्पूर्वा ।

दारिद्र्यभारमुन्मुष्य तरिष्यामो धनोर्मिषु ॥ २८८ ॥

माकपात एव हन्तव्या हन्त वेत्तिज्जनाः पुनः ।

भीषदयम्रस्यनि यथा प्राता मुष्णपरिष्णुतः ॥ २८९ ॥

इत्यदूरे मृतामृन्मे शृत्वा पयशानिनाम् ।

पचः कर्णचर्माकृत्य भुक्त्वा तां ज्वलन्पक्षुपः ॥ २९० ॥

॥ शिभिर्दितोषम् ॥

वेत्तिन्मलिम्बुषाः काममिह विधायमागताः ।

साधुसंपातमाताय दुर्जने दुर्गुणा इव ॥ २९१ ॥

दूरादेभिः स्फुटं तुण्ड्यः संघो धर्मर्षिः कश्चिद् ।

एकादिना यथा शक्यः वेत्तोपायेन वसिष्ठम् ॥ २९२ ॥

इति विन्तापगां कूर्बेभिरुपा दृशितमन्दा ।

दीपदीप्तदिप्तो ऽपर्यर्षीगन्वानस्पृशामृशान् ॥ २९३ ॥

यो ऽप्यसौ तन्मरुदुमानिन्युन्वाप्य मृधा स तैः ।

मूर्खायोवान्मरान्मार्यं कौर्षीन्पुलाभ्य आषितः ॥ २९४ ॥

चौराः वेत्तिन्वपिदृष्टा वदन्तो वा क्षुण्णवदा ।

दिष्टा हि हेरंवेणैर वदि नयमिर्जायकः ॥ २९५ ॥

योजनैर्दशभिः स्थानादितो ऽस्ति श्रीपुरं पुरम् ।

गाधिस्तस्याधिपो जैनस्तान्दन्तुं प्रजिघाय नः ॥ २९६ ॥

तदागृ दिश जानासि यदि येन निहत्य तान् ।

यशो लभामहे संघरक्षया मुकृतानि च ॥ २९७ ॥

अथ दध्यां घराधीशः सत्योक्तिस्तान्दिशामि चेत् ।

समालिङ्गति सर्वाङ्गं तन्मां तद्ब्रधपातकम् ॥ २९८ ॥

यदि तान्न दिशाम्याथ तदैतैरनिपातितैः ।

भवन्ति मम ते संघघातपातकदापिनः ॥ २९९ ॥

तत्किमत्र करोमीति ध्यानादुत्पन्नाधीः सुधीः ।

तान्वभाषे भट्टानत्र दृष्टा दृष्ट्या मया न ते ॥ ३०० ॥

तद्विलोकाय युष्माकं युक्तं नेह विलम्बितुम् ।

यथास्ति संघस्तत्राशु गम्यतां त्रातुमातुरैः ॥ ३०१ ॥

ते ऽपि तत्र गमिष्यन्ति याथ तत्प्रथमं यदि ।

ततश्च कीर्तिर्धर्मश्च भवतां भवतो ऽद्भुतो ॥ ३०२ ॥

इत्युत्थात्तचमत्कारास्ते संघाभिमुखं ययुः ।

चांगन्तु गुल्माद्भिर्गत्य प्रणिपत्य तमश्रुयन् ॥ ३०३ ॥

गुल्मे सन्तो वदन्तो ऽत्र ज्ञाता एव त्वया वयम् ।

न ख्याता नृपवीरेभ्यः पिता माणमदो ऽसि नः ॥ ३०४ ॥

धर्मदुग्धारणसम्योक्त्यां पापध्वान्तरविच्छिन्निम् ।

स्तुमो धियं तव यया वयं संघश्च रक्षिताः ॥ ३०५ ॥

इत्युक्त्वा ते बलिन्वागुः प्रगे गो ऽप्यचलत्पुरः ।

अन्वेत्य सम्यरेरभवारीः कैथिद्रभाष्यत ॥ ३०६ ॥

दम्बिताम्मन्पतेगम्यन्तमो राजपुरीश्वरः ।

दृष्टः कार्यात् ते इत्या तगामो वैरवारिपिम् ॥ ३०७ ॥

[स. ४. ३०८-३१८] वायुपूज्यचरितम्

स्वजीविनाय कः पापं बदत्यनृतमित्यय ।
 अहो स हंस इत्युक्त्वा घृताशो जसौ पुरः स्थितः ॥ ३०८ ॥
 सस्मार च नमस्कारान् राजा धर्मो धियं दधन् ।
 दुन्दुभिः खे च दध्यान पुण्यवृष्टिः पपात च ॥ ३०९ ॥
 सत्यवादिञ्जय जयेत्यानन्दविशदं वदन् ।
 सम्यग्दृक्कदनाध्यासः तस्य यज्ञः पुरो ऽभवत् ॥ ३१० ॥
 प्रीतस्त्वत्सत्यवादेन आसितः त्वदरिद्रजः ।
 एतद्गनपतिर्यज्ञस्त्र्यंशान्व्यस्त्वां वदाम्यदः ॥ ३११ ॥
 तीर्थे त्वदीप्सिते यात्रा यत्र स्यादद्य तदिनम् ।
 नयामो जिनमानन्तुं मद्विमानमलंकुरु ॥ ३१२ ॥
 इत्यस्योक्त्या विमानं तदयमारूढवान्मुदा ।
 म्वं चान्योरुत तन्कालं दिव्यमण्डनमण्डितम् ॥ ३१३ ॥
 दिव्यगायनवर्गेण गीयमानयशोगुणः ।
 गुणवार्धासनासीनः स जैनं धाम तथयौ ॥ ३१४ ॥
 दिव्यद्रुकुमुर्मादिव्यगन्धद्रव्यरसैरसौ ।
 स्वस्थाने च गतः शत्रुं यज्ञरद्धं विमुच्य सः ।
 पुरीं प्रमोदयामास नृपासनगतो नृपः ॥ ३१५ ॥
 भोगैरभूत्त्वमार्प्यः प्रीणनीयो ज्यमन्वहम् ।
 अन्तरायनिफायश्च रक्ष्यो ऽस्मिन्पुण्यकारिणि ॥ ३१६ ॥
 इत्युक्त्वा प्रीतिचतुरथतुरः सुरकिंकरान् ।
 यज्ञः श्रीहंसमापृच्छ यथा यथा पुनिदीपदिकु ॥ ३१७ ॥
 ॥ युग्मम् ॥
 अहो सत्योक्तिमाहात्म्यभिरापि प्राप यन्मुदम् ।

परलोके तु स स्वर्गसंपदं हंसभूपतिः ॥ ३१९ ॥

मृषावादविपादोपकेशलोपसुधारसे ।

सत्यवादे रता नित्यं भवन्तस्तद्भवन्तु भोः ॥ ३२० ॥

इति मृषावादाविचारे हंसतृपकथा ॥

अस्तेयममृषावादपादपच्छायवत्पुनः ।

केशनाशाय सेवध्वमध्वगा भवत्तर्मनः ॥ ३२१ ॥

आहितं स्यापितं नष्टं विस्मृतं पतितं स्थितम् ।

नाददीतास्वकीयं स्वमित्यस्तेयमशुव्रतम् ॥ ३२२ ॥

अस्तेयव्रतदुग्धाग्निमध्यस्नानकृतां सताम् ।

न स्याद्भवद्वज्यालाकलापस्तापहेतवे ॥ ३२३ ॥

अदत्तादानविरतिव्रतनिशपनिधमः ।

लक्ष्मीपुञ्ज इवाप्नोति सर्वः गर्वमभिन्नितम् ॥ ३२४ ॥

तथायवितथारम्भधर्मिषमोर्मिनिर्मलम् ।

श्रीहस्तिपुरमस्ति श्रीनिरस्तान्यपुरं पुरम् ॥ ३२५ ॥

तस्मिन्नुदारदारिद्र्यमुद्रासर्वेश्वरो ऽभवत् ।

मुधर्म इति मद्धर्मसोकमणिको वणिकः ॥ ३२६ ॥

कैथिद्वारादकैः किंचिन्कीट्या रिक्तीय चान्वहम् ।

काश्चिद्गण्डकादोभे ऽर्ज्यन्काश्रं मिनाय मः ॥ ३२७ ॥

मधर्मचारिणी तस्य घन्याभ्या धर्मचारिणी ।

अमृन्दायोद्यये विषादिगिणानुवर्तिनी ॥ ३२८ ॥

एवे एव स्मृन्तीविर्तिवितानिर्दिम्बितिविः ।

नासंद्भीमिः कृतीगीतवृत्तवापेः मगमगा ॥ ३२९ ॥

एनमृन्दायवर्तिन्या दृग्माग्याविरुत्तया ।

अमृन्दायवर्तिन्या दृग्माग्याविरुत्तया ॥ ३३० ॥

धीदेव्या जिनमर्चन्त्या ह्यं पमहदं हृदम् ।
स्वप्ने ऽपश्यमिशान्ते सा नृपदंतापलोमिकम् ॥ ३३१ ॥
त्रिभिर्विशेषकम् ॥

स्वप्नं मेक्ष्य प्रमोदेन यान्मेजे पुलकाङ्कुरान् ।
तैरेवाङ्गीकृताङ्गीयं मधुदाख्यत्पियं प्रति ॥ ३३२ ॥
सो ऽपि व्याख्यत्पिये पुत्रः श्रेयाञ्छ्रीमान्महागुणः ।
त्वच्छागयो जिनाधीशमक्तस्तव भविष्यति ॥ ३३३ ॥
मीनाथ धन्यंमन्यासी धन्यार्हद्घानमानसा ।
दूरविद्राणनिद्रा तं निशाशेषमबाहयत् ॥ ३३४ ॥
तस्मिन्नग्नि विनिहुत्य कर्म लामान्तरायिकम् ।
क्रयविक्रयतो लाभं स लेभे द्विगुणं षण्णिकम् ॥ ३३५ ॥
इति ध्यवहृनिग्रीडावर्धमानधनः क्रमात् ।
शुधर्मः शुभलेशानां प्रथमातिथिनां गतः ॥ ३३६ ॥
धन्यापास्तनुकान्त्यैव गर्भो ऽप्यपुपुषे शुभः ।
शारदाम्भोऽश्लेखाया गर्भस्य इव भानुमान् ॥ ३३७ ॥
सोमन्तोमपने विद्यच्चिन्तारिः सो ऽप्यश षण्णिकम् ।
पादाङ्गुष्ठेन गेहान्तर्विलसो ध्यन्त्रित्वन्महीम् ॥ ३३८ ॥
तद्दुद्वेत्वनखातायां स च स्मायां ध्यलोकयत् ।
कान्तकल्याणमाणिरयमण्डलेशविले विलम् ॥ ३३९ ॥
विस्मयानन्दसंश्रुती मणिरुचमयं षण्णिकम् ।
अगारं फारयामास पात्ररासासवत्तनः ॥ ३४० ॥
रूपन्यास्ये ऽप्यरहृदुल्यो दास्ये विनयवामनः ।
तस्य सन्ननि दासीनां संवः संपदिनस्तनः ॥ ३४१ ॥
तस्मिन्दागनि दातव्यमणिचारुन्दर्शनात् ।

दातारो ऽप्यर्थितां जग्मुः सीमन्तोन्नयनोत्सवे ॥ ३४२ ॥

कूपं जलेष्विव त्रिलं स्वर्णरत्नगणेषु तत् ।

कृप्यमाणेष्वपि वणिक् पूर्णमेव न्यरूपयत् ॥ ३४३ ॥

तद्भूतिमुदिता चिन्तासमकालाप्तदोहदा ।

सुमुहूर्ते ऽद्भुतं धन्या सुखेन सुपुत्रे मुतम् ॥ ३४४ ॥

दानाधिरयेन गीतादिचारुत्वेन स च व्यधान् ।

मुतजन्मोत्सवे श्रेष्ठी विस्मयं द्युसदामपि ॥ ३४५ ॥

लक्ष्मीपुञ्जमिवालोस्य तं मुतं कान्तिभिः पिता ।

महेन महता लक्ष्मीपुञ्जनामानमातनोत् ॥ ३४६ ॥

कालकालोचितैर्भारैरार्चितोपस्थितैः शिशुः ।

भजातचिन्तादुःखो ऽयं कामं कामवैधेयत ॥ ३४७ ॥

अमृशन्केशरुणमप्यरोदीश कदाप्यमी ।

निन्यानन्दस्मितमुखः पित्रोः सुखकरो ऽभवत् ॥ ३४८ ॥

कन्याः प्रतिदिनं गृह्णन्कृता ऽप्युत्तमिताः मिताः ।

रुचिस्तोमननुः सोम इवारर्धत हरिनयः ॥ ३४९ ॥

तनश्चित्तन्मद्वश्रीकलागुणगणोदयेः ।

कन्यास्तमागमशत्रौ दिग्भ्यो ऽष्टभ्यः स्वपंरराः ॥ ३५० ॥

निन्य रत्राप्ये श्रीनो दर्शनस्पर्शनद्विषोः ।

नावुष्यत स्वस्वं ग तमिष्यतपनन्विषोः ॥ ३५१ ॥

यच्चर्त्तानिहरं सरि ग तसदुपमुक्तयान् ।

यश्चदुःखकरं तलदुपुषे सतयावि न ॥ ३५२ ॥

शियाभिरेव संष्टनृत्तगीतादिगमदः ।

कार्यं यान्नं ग नाशोति पञ्चोत्तरगुरो यथा ॥ ३५३ ॥

अशिक्षिताः कुतो भोगाः स्युर्मेयेति कदाप्यमी ।

अङ्गे ममृतः कान्तानां मुत्वी यावदचिन्तयत् ॥ ३५४ ॥
तावदिव्यतनुर्दिव्यचरितभरणमामुरः ।
कथिन्पुमान्पुरः स्पष्टीभूय वदाम्बुजिर्नगा ॥ ३५५ ॥
॥ युग्मम् ॥

धन्याकुक्षिमरोहंस गृहं सर्वश्रियां बृहत् ।
विद्यते विपदां दूरं मणिभूरं महापुरम् ॥ ३५६ ॥
तत्रासीन्सार्धपः पुण्यधरो गुणधराभिधः ।
सो ज्यदा विशदाख्यस्य मुनेः पार्श्वे वने जगत् ॥ ३५७ ॥
जन्तोः स्यादुःखदं द्रव्यहरणं मरणादपि ।
अथ मुक्तितिभिः कार्यं चौर्यचर्याविमोचनम् ॥ ३५८ ॥
एवमारुर्ष्य पुष्यान्मा स विश्राधसंमदि ।
अदत्तादानविरतिं व्यधात्तत्र तदा मुदा ॥ ३५९ ॥
पुरं प्राप्तः कद्राप्येव विशेषधनकाङ्क्षया ।
देशान्तराय कम्पिचिद्भूरिभाण्डभरो ऽचलत् ॥ ३६० ॥
स्वदेशान्ते महाद्वयामस्मिन्सार्धं विश्रान्यथ ।
अश्वारूढः क्वचित्प्रीठपददण्डे व्रजन्पुरः ॥ ३६१ ॥
दृष्ट्वासी पतिनां स्वर्णलक्षयान्यां मणिमजम् ।
व्रतभद्रभयात्तस्यां न मुहूर्तदृष्टिमप्यदात् ॥ ३६२ ॥
युग्मम् ॥

किं सार्धो याति दूरे यच्छ्रूयते तुमुन्नो अपि न ।
इत्यर्मा जातहृदाहस्ततो वाहमयादयत् ॥ ३६३ ॥
मार्गे हरिगुरोल्बवाते स्वर्णपूर्णं स भूतले ।
ताम्रकुम्भं निभान्यागु व्रतमद्रभयाययौ ॥ ३६४ ॥
सहसाश्वे मृते पापभीरुः सो अचिन्तयत्तदा

मम बाह्यतो बाहः प्रमीतो ऽयं हतो ऽस्मि हा ॥ ३६५ ॥
 य एनं जीवयत्यश्वं ददे तस्मै निजं धनम् ।
 इति ध्यायंश्चालोघ्निकारेणैष त्वराभरात् ॥ ३६६ ॥
 तृपातुरस्तसौ वद्धां वीक्ष्य वारिभृतां दृतिम् ।
 कस्येयं दृतिरित्युच्चैरुच्चचार मुहुर्मुहुः ॥ ३६७ ॥
 दूरे गतस्य वैद्यस्य विभोर्वीक्षितुमौपधम् ।
 नैवाहं ज्ञापयिष्यामि पितृ तन्निर्मलं जलम् ॥ ३६८ ॥
 इत्यसौ शाखिशाखाग्रपञ्जरस्थशुकाननात् ।
 आकर्ष्य कर्णां पाणिभ्यां प्रच्छाद्य शुकमध्यघात् ॥ ३६९ ॥
 युग्मम् ॥

तृष्णा शृङ्गातु मे माणांस्तेनादत्तं पुनः पयः ।
 न पिबामि महापापमदत्तादानमुच्यते ॥ ३७० ॥
 शाखाग्रादुपसंहृत्य शुकरूपं सपञ्जरम् ।
 उत्तीर्याग्नेतरः को ऽपि नरः स्थित्वा मुदावदत् ॥ ३७१ ॥
 वैताढ्ये विपुलापुर्या मूर्याढ्यः खेचरो ऽस्म्यहम् ।
 स्वन्पुरे विशदं तानं मुनिं नन्दुं वने ऽगमम् ॥ ३७२ ॥
 ममासंग्यधनम्यापि परद्रव्ये हने गुराम् ।
 अतो मामपमुद्दिश्यादिदेशाम्नेयवर्णनाम् ॥ ३७३ ॥
 भद्रत्तादानविरतिस्त्वया चक्रे तु तन्पुरः ।
 चिरं चिन्तितवानस्मि तदा सम्मयविष्मयः ॥ ३७४ ॥
 दूरं देशं विगन्त्येते मार्गयाः शीघ्रशार्पिनः ।
 तन्किं स्पृष्टं मुग्धेनान्यद्रव्यं नैव हरन्त्यमी ॥ ३७५ ॥
 तद्वदन्तं करिष्ये ऽस्य मार्गपथ्य परीक्षणम् ।
 धारःपेन मया प्राणि प्रत्यागच्छय पश्यता ॥ ३७६ ॥

वृत्र रत्रमालां ते निधिं चाहमदर्शयम् ।
 न जितस्त्वं तु लोभेन वस्तूनां महतामपि ॥ ३७७ ॥
 कृत्वा चाहं मृतं पादगन्या वृष्णातुरस्य ते ।
 मयाम्भो दर्शितं शीतं कीरभेरणयान्वितम् ॥ ३७८ ॥
 कापे वर्धनमे मन्दि प्राणरक्षणलक्षणे ।
 लोभेन न पराभूतस्त्वमल्पस्यापि वस्तुनः ॥ ३७९ ॥
 तन्मित्युक्त्वा निजान्मूर्यः खेचपानयमाहयत् ।
 तन्नामीरभद्रयास्ते यभूवुः प्रकटाः पुरः ॥ ३८० ॥
 एभिः मूर्यः समानीप मणिमालां निधिं हयम् ।
 अन्यच्च प्रचुरं द्रव्यं सार्धस्य पुरो ऽमुचत् ॥ ३८१ ॥
 सधनाभ्यं तथा सार्धं सार्धेशविरहादिते ।
 स निनाय जनप्रीतिकरं गुणधरं क्षणात् ॥ ३८२ ॥
 किमेतद्भ्रनमित्युक्तः सार्धपेनाथ सो ऽप्यदत् ।
 किञ्चिन्मदीयं किञ्चिच्च कीतुमाज्जननां हतम् ॥ ३८३ ॥
 चौर्यं तानस्य राजपैर्वीरैर्मुक्तं न यन्मया ।
 तत्त्वद्व्यनावलोक्य स्वयमेवाद्य तन्यजे ॥ ३८४ ॥
 इत्थं त्वं मे गुरुस्तत्रे ऽर्वापामेतद्धनं कृतम् ।
 इति जल्पपरं विद्याधरं गुणवतो ऽभ्यधात् ॥ ३८५ ॥
 धनं यस्य हृतं यत्तत्तस्मै देहि तमच्छिन्दे ।
 इत्युक्तस्तत्रया वाक्यं मूर्यधरो स्वसेवकः ॥ ३८६ ॥
 गृहाणेदं धनं मे त्वमिति जल्पंश्च खेचरः ।
 अमाणि सार्धपेन स्वं मुक्त्वा सर्वस्वमग्रतः ॥ ३८७ ॥
 स्वीकुरु त्वप्रिदं विलं यन्मयेति प्रतिधुतम् ।
 यो मे ऽभ्यं जीवयत्येनं तस्मै सर्वं ददे धनम् ॥ ३८८ ॥

किंच पात्रं न दानार्हमहं तत्ते धनं ध्रुवम् ।

न गृह्णामीति जल्पन्तं सार्धपं खेचरो जगा ॥ ३८९ ॥

॥ त्रिमिर्विशेषकम् ॥

अहं त्वदुपदेशस्य नेहानृण्यं भवे भजे ।

तत्स्वमायाकृते कार्ये कथं गृह्णामि ते धनम् ॥ ३९० ॥

मद्धनं त्वं न गृह्णासि नाददे ऽहं तु ते धनम् ।

ततः सार्धेश कः स्वामी श्रियामासां भविष्यति ॥ ३९१ ॥

सो ऽप्याह धर्म एवैकः प्रभुस्त्रिभुवनश्रियाम् ।

न्यस्मै यस्मै प्रदत्ते स तस्य तस्य भवन्ति ताः । ३९२ ॥

त्तदेहि यावः सर्वत्र धर्मे सर्वज्ञदर्शिते ।

विश्वस्वामिनि विन्यस्य कृतार्था कुर्वहे श्रियम् ॥ ३९३ ॥

वचस्यङ्गीकृते तेन खेचरेण प्रमोदिना ।

ददतुर्मुदितौ वित्तं सप्तश्रेय्यामुर्भा शुभा ॥ ३९४ ॥

ततो गुणधरः क्षित्वा भवं धर्मः सुखादसौ ।

लक्ष्मीपुञ्ज प्रभापुञ्ज पुण्यपुञ्जो भवानभूत् ॥ ३९५ ॥

तच्छिष्यैव मूर्खो ऽपि न्यक्तस्तेयो धनं ददत् ।

पूर्णायुः पुण्यमानेन जातो ऽस्मि व्यन्तराधिपः ॥ ३९६ ॥

स्वद्भाग्यदेवताशक्तिनुन्नो गर्भात्मभृत्यपि ।

अपूरयं रयात्ते ऽहं कालकालोचितं हितम् ॥ ३९७ ॥

इति व्यन्तरवागन्ते मूर्खामाप्य प्रबोधमाक् ।

संजातजातिस्मरणो लक्ष्मीपुञ्जः पदं मुदाम् ॥ ३९८ ॥

विशुद्धं धर्ममाराध्य लब्ध्वा देवत्वमच्युते ।

स्तुत्यं वितत्य मर्त्यत्वं श्रेयःश्रियमशिश्रियत् ॥ ३९९ ॥

॥ युग्मम् ॥

तत्प्रभो सत्प्रभोल्लासनिर्विलासमनोभुवे ।

रतिनिर्गपिर्नी कामं तामङ्गीकुरु मूनवे ॥ ५५२ ॥

तं भूपमुत्सवाभोगाचां कन्यां वरलाभतः ।

दौत्यसाफल्यतो मां च स्वामिन्ननुग्रहाण नत् ॥ ५५३ ॥

इदं वादिनि द्रुते ऽस्मिन्नानन्दी मेदिनीपतिः ।

सिंहश्रेष्ठिमुग्धाम्भोजे न्यस्तनेत्रयुगो जगौ ॥ ५५४ ॥

नावयोरन्तरं किञ्चिद्रमुभादाय नन्दनम् ।

व्रज नागपुरं बन्धो संबन्धो ऽयं विधीयताम् ॥ ५५५ ॥

अनर्थदण्डाद्दुष्टदण्डादतः स चकितः कृती ।

किञ्चिन्वञ्चनुग्वः सिंहो नोत्तरं नृपतेर्ददौ ॥ ५५६ ॥

किञ्चित्कोपकडाराक्षस्ततः क्षमादयितो ऽवदत् ।

संबन्धो ऽयं न किं साधुर्यदत्से मित्र नोत्तरम् ॥ ५५७ ॥

अथ पृथ्वीपतिं कोपकणाङ्गमवलोकयन् ।

वाकलां कलयामास सिंहः पीयुषपेशलाम् ॥ ५५८ ॥

न योजनशतादूर्ध्वं व्रजामीति व्रतं मम ।

अतस्तु योजनशतं साधं नागपुरं पुरम् ॥ ५५९ ॥

तदहं न विवाहे ऽस्मिन्व्रजामि व्रतभङ्गभीः ।

एवंविधेषु कार्येषु दिश्यन्ते न च मादृशाः ॥ ५६० ॥

इत्युक्तिघृतहोमेन ज्वलत्कोपमहानलः ।

तज्ज्वालाजालसंतप्तामिव भूपो ऽभजद्विरम् ॥ ५६१ ॥

स्याद्गन्तुं यत्र मे युक्तं मया तत्र निदिश्यसे ।

कार्यं तदप्यदेश्यं ते तन्महामहिमासि भोः ॥ ५६२ ॥

न यामि योजनशतादूर्ध्वमित्यस्ति ते व्रतम् ।

सहस्रायोजनेभ्यो ऽग्रे त्वां मोक्षपाप्मौष्ट्रिकैस्ततः ॥ ५६३ ॥

सिंहः श्रुत्वेत्यथ क्रोधावदित्यविदितमिनः ।
 ऊचे अतो नृणां पत्युः प्रत्युत्पन्नपतिः कृती ॥ ५६५ ॥
 स्वामिन्नमदमानम्ने विरहं निरहंकृतिः ।
 अशार्पमुत्तराण्येवं देवादेशः शिरोमणिः ॥ ५६६ ॥
 नृपः मीनो ज्य तद्वात्ता विवाहाय ज्यहाग्यन् ।
 महासैन्यमहामन्त्रिमहाभटयुतं गृहम् ॥ ५६६ ॥
 पृथग्भूतमिवात्मानं गृहदं हृदयमिषम् ।
 शर्मिहः सिंहमारोक्षत्र सर्वश्रित्यागुग्म् ॥ ५६७ ॥
 कृतयाप्रमनः सिंहो गुप्तसंवेगवाग्धरः ।
 अप्रोत्पत्युत्तुमास्य संसारावागारासनाम् ॥ ५६८ ॥
 व्यक्तमुक्तिवधूलोपः शोभमानः श्रियोज्य सः ।
 तृणवद्रणयामाग महीवासवनन्दनः ॥ ५६९ ॥
 कृतव्याजोत्तरः श्रेष्ठी दिग्विरामप्रतन्त्रितः ।
 न योजनशतादूर्ध्वं स प्रपाणमकारयन् ॥ ५७० ॥
 यात्राविगमायातेषु पक्षेषु दिनेष्वप ।
 कुमारमृचुः सचिवा रहसि महामद्रिः ॥ ५७१ ॥
 यात्रां कुप्रापि सिंहधोदियेधनि विधिच्छलात् ।
 तद्व्यादापि कुर्वन्तो न पृथमपगाधिनः ॥ ५७२ ॥
 इत्यम्मानजिपट्टमं प्रपाणगमये नृपः ।
 तद्वदवाप्यधुना सिंहं यामो नागपुरं न विम् ॥ ५७३ ॥
 ॥ पुग्म् ॥
 इत्यासवापः सचिवानचष्ट नृपनन्दनः ।
 इवः सर्वव्यधिर्दं याथा नाथ निर्णयने कश्चि ॥ ५७४ ॥
 अथैवान्ते महीबालजन्त्या तन्मानसादिषम् ।

वचो ऽवोचत सिंहस्य पुरो धर्मकलागुरोः ॥ ५७५ ॥

धर्मान्शुधिमुधाधामा सिद्धनामा महामतिः ।

ततः कुमारमारब्धसंसारशमनो ऽभ्यधात् ॥ ५७६ ॥

नेदं मे ऽङ्गमपीत्युक्त्वा भूतले प्रतिलेखिते ।

पतित्वा पादप इव प्रस्थिरावयवव्रजः ॥ ५७७ ॥

शुचां कचिद्वनोद्देशे पादपोपगमाभिधम् ।

ग्रहीष्यामि व्रतं तत्ते बद्ध्वा नेष्यन्ति किं मम ॥ ५७८ ॥

॥ युग्मम् ॥

इत्युक्त्वा सिंहवत्सिंहः काननं निशि जग्मिवान् ।

त्वमेव मे गतिरिति क्ष्मापजो ऽप्यनु तं ययौ ॥ ५७९ ॥

निशान्ते तावपश्यन्तः शयनादिषु मन्त्रिणः ।

पदश्रेण्यनुसारेण रुवं भूरितरां ययुः ॥ ५८० ॥

तौ गृहीतपरिव्रज्यौ पादपोपगमस्थितौ ।

नित्यव्योमभ्रमश्रान्तौ मुस्तां सूर्योद्गुपाविब ॥ ५८१ ॥

कचिच्छैलतले वीक्ष्य वैलक्ष्यकल्पुपाननाः ।

मन्त्रिणः प्रणिपत्योचुश्चतूचयमयं वचः ॥ ५८२ ॥

क्षम्यतामपराधो नः सकृत्किपटूकृतः ।

उत्तिष्ठतं द्रुतं यामः स्वामिनीं नागपत्तनम् ॥ ५८३ ॥

मत्वा वृत्तमिदं भूपः कुप्यन्त्यन्त्रे तिलानिव्र ।

दुःखश्यामतनूनस्मान्सान्वयान्पीलयिष्यति ॥ ५८४ ॥

तत्कृपाब्धी कृपां कृत्वा पश्यतं जल्पतं च नः ।

दग्भिः प्रसादसार्द्राभिः स्मितधौताभरैर्मुलैः ॥ ५८५ ॥

व्यर्थाभूयाथ सचिवैरित्यादिचदुवादिभिः ।

स्वरूपमाशु भूपस्तज्ज्ञापितः सत्वरैश्वरैः ॥ ५८६ ॥

वदन्वा विवाहस्तनुजः सिंहो वध्यस्तु वैरिचत् ।
 इति कुप्यन्नृपो ऽप्यागाद्वाहनैर्बगवत्तरैः ॥ ५८७ ॥
 ईदृग्विरुद्धबुद्धिस्तौ स दर्शन महामुनी ।
 सेव्यमानपद्मौ व्याघ्रद्वीपिसिंहादिजन्तुभिः ॥ ५८८ ॥
 प्रभाविनाविमौ शरणी न परामविर्तुं बलात् ।
 भक्त्यैव भाष्यावित्यन्तर्ध्यापिनराणा जगाम तौ ॥ ५८९ ॥
 श्वापदैर्दलमार्गं तं मार्गन्तं वीक्षणान्पि ।
 जमन्तं चटुमन्तं च नेक्षांचक्रतुरप्यसू ॥ ५९० ॥
 तौ तु मासोपवासात्ते स्तृष्यमानौ मुरागुरैः ।
 शृद्धध्यानवशीभूतां भेजाते मुक्तिवदुभाम् ॥ ५९१ ॥
 न योजनशतादूर्ध्वं यामीति तत्र निधयः ।
 असंग्वैयोजनैर्मित्र मां पृच्छा किमगाः शिवम् ॥ ५९२ ॥
 इति क्रन्दच्छृपः सिंहनाम्नो मिवस्य विश्रहम् ।
 पुत्रस्य चाग्नी चिक्षेप म्वं च शोकमहानले ॥ ५९३ ॥
 तयोः मन्वानिरेकौत्तया विबुधैर्बोधितस्ततः ।
 धर्मकर्मउधीः प्राप स्वपुरं भूपुरन्दरः ॥ ५९४ ॥
 वरं तत्प्राज यः प्राणान्न पुनः स्वीकृतं व्रतम् ।
 स सिंह इव सेवध्वं जना दिग्विगता रतिम् ॥ ५९५ ॥
 ॥ इति दिग्विचरनिधिचारे सिंहकथा ॥
 यद्भोग्यमुपभोग्यं च पारिमित्येन शृणुते ।
 भोगोपभोगमानाख्यं तादृर्नायं गुणव्रतम् ॥ ५९६ ॥
 मृकृतश्रीनिवासैरुमरोजं मममं व्रतम् ।
 चित्रमत्र परश्रापि मुरभीकुरुते मनः ॥ ५९७ ॥
 कृती पिर्नाकृताहारः मममव्रतयीत्या ।

मुच्यते संचितेनापि कर्मरोगेण घर्मवत् ॥ ५९८ ॥
 तथाहि सिद्धं साहित्यमिव विद्यासु भासुरम् ।
 नगरीषु गुह्यश्रीकमस्ति श्रीकमलं पुरम् ॥ ५९९ ॥
 तत्राजनिष्ठ राजेन्दुः सत्पाण्ड्यो राजशेखरः ।
 फालगुणत्रैरिवादर्शो यदसिर्दृष्टे ऽरिभिः ॥ ६०० ॥
 सकलैः स कलापात्रैः सात्रैरिव गुणैः श्रितः ।
 कस्य कस्य नमस्यत्वं भूभुजङ्गो न जग्मिवान् ॥ ६०१ ॥
 संभावि भुवि दुर्भिसं देव द्वादशवार्षिकम् ।
 इत्येकदा पुरस्तस्य ज्योतिःशास्त्रविदो ऽवदन् ॥ ६०२ ॥
 सर्वथा नान्यथादृष्टगिरामेषां मनीषिणाम् ।
 चकम्पे वचसा तेन स वातेन तृणं यथा ॥ ६०३ ॥
 रौप्यकाञ्चनरत्नादिसर्वस्वव्ययतस्ततः ।
 कणानां च तृणानां च स चक्रे संग्रहं बहुम् ॥ ६०४ ॥
 अथाद्यसंग्रहव्यप्रे समग्रे ऽपि जने ऽभितः ।
 विवेश मध्ये देशस्य कापि दुर्भिक्षवर्णिका ॥ ६०५ ॥
 अद्यसंग्रहविश्रितसर्वालंररणो जनः ।
 फाल्गुणच्युतपत्रालिशालजाल्यदावमौ ॥ ६०६ ॥
 निर्धान्या निर्धनाः काथिद्ग्रजिप्यन्नि भजाः क मे ।
 श्रुचेत्यचिन्तयद्राजा प्राणापत्येन लज्जितः ॥ ६०७ ॥
 इति नित्यं ज्वलचिन्तातप्तस्योर्वाशितुर्मुद् ।
 आपाठस्याथ एवाद्दि पौरस्त्यपवनो वर्यो ॥ ६०८ ॥
 अथाङ्कुर इव माच्यां सुभिक्षफलशाखिनः ।
 अम्पुदस्य लवो ऽर्दिनि मुदितेन महीभुजा ॥ ६०९ ॥

जलभृद्भवः ।

पुरे पुरिमतालोख्ये नरः प्रवर इत्यभूत् ।
 महारोगैः पराभूतः स युवापि स्वकर्मनः ॥ ६२२ ॥
 सैष स्वाद्यं रसस्वादविलोत्तरसनारसः ।
 जघाह यं यमाहारं विकारमकरोत्स सः ॥ ६२३ ॥
 सो ऽथ दध्यौ ग आहारः शरीराहितकारकः ।
 प्रत्याख्यानादनाहारफलं किं तस्य नादे ॥ ६२४ ॥
 शूकासंकोचितदृशो भजन्ति मृदृशो न माम् ।
 ताः प्रत्याख्याय किं साक्षात् मृद्धे मर्त्यताफलम् ॥ ६२५ ॥
 इत्युज्ज्वलीकृतमतिर्मनिभाजां मत्तिका ।
 गुरुगुणगुरुनेप माक्षीकृत्येदमग्रवीत् ॥ ६२६ ॥
 म्रिग्धाम्यमधुशारानाढागन्नाहमाहरे ।
 कटुतिक्तकपायांस्तु मृह्णाम्पूनोदग्रतः ॥ ६२७ ॥
 यदा मत्ताभ्रगन्मुक्तिरीर्षयेवेशने ऽपि न ।
 ताः प्रत्याख्यामि यामाः शीर्षवाच्यैरधिदेश्वाः ॥ ६२८ ॥
 इत्याहतं धनं मन्त्रविनालः पालयक्षयम् ।
 क्रमेण धूमने गंगरगाद्यं मुकृतम्य किम् ॥ ६२९ ॥
 नदमुञ्चन्त्यतं धीगं नीगंगन्वं गतो ऽपि सः ।
 क्रमेणामृद्धिर्मीनां प्रभूतानामपि प्रभुः ॥ ६३० ॥
 नद्देह व्ययमन्दास्यः स्मर्याम्यलमदृगुः ।
 न्यगवेश्या इव न्यगमुन्मुष्यात्पारिभूतिकम् ॥ ६३१ ॥
 स-मयपगुगम्यान्तारष्टम्भमभयस्थितः ।
 नादृष्टं विषयैः संदेहं तस्यन्द्रियगगः स तेः ॥ ६३२ ॥
 प्रायसो मार्गहोर्शीर्षेन यत्तस्य निवृत्तः ।
 यथा राधेर्दोर्शनन्दनपार्श्वेन तनु ॥ ६३३ ॥

अन्नार्थविग्रहव्यपितृमातृमुतोद्धतम् ।
एकदा रङ्गदुःमैर्षं दुर्भिक्षं समभूद्भुवि ॥ ६३४ ॥
विलीनं दानिनां दानैस्तदानं वरुणे तदा ।
ग्रीष्मे सरोम्भः शुष्येत स्याद्दुर्गाचिस्तु वारिधिः ॥ ६३५ ॥
दुर्भिक्षभीक्षुभेर्भेजे स एवैको जगज्जनैः ।
सर्वज्ञदिष्टः संसारभीतीर्षम इवाभितः ॥ ६३६ ॥
मासुदैः पेष्यद्दाम्भदधिदुग्धघृणादिभिः ।
स दिगन्तागतान्साधुर्लक्ष्मणः प्रन्यत्नाभयन् ॥ ६३७ ॥
पितृमातृमुतीकृत्य श्रायतान्म वयःक्रमान् ।
प्रन्यहं शृष्ट एवोद्यैरसंग्यातानभोजयन् ॥ ६३८ ॥
इत्यगणद्वयतः धीमान्धवरस्तु वरस्तुतिः ।
दानैकल्पसनः कालयोगनश्चिद्विं गतः ॥ ६३९ ॥
शाश्वताईन्महायात्रानित्यनिर्मलधर्मधीः ।
पूर्णयुधिन्तयामास स वासवसमः सुरः ॥ ६४० ॥
श्राद्धो युगमधानो ऽस्मि यः कभिद्भुवि तन्मुनः ।
भूपासं शार्वभौमो ऽपि मा भूवं कन्तुषे कुले ॥ ६४१ ॥
इतश्च चित्रशालाग्न्ये त्वन्पुरोपपुरे पुरे ।
श्राद्धो ऽस्मि शूद्रपुद्गलाग्न्यो विमत्याया मनःविद्यः ॥ ६४२ ॥
द्वादशग्रतनिर्ष्पात्रपालनोऽज्वलनीचिंतः ।
ईहद्दुर्भिक्षवाचापि न चक्रे योऽसमंग्रहम् ॥ ६४३ ॥
स देवस्तत्रिषाकुक्षिमाप मुम्बप्नमृचिंतः ।
शाप्यगृत सती पूषं पवित्रं घमनं दिने ॥ ६४४ ॥
महाभारयवतो जन्म तस्य जिन्वागु दुर्षदान् ।
बभूव षन दुर्भिक्षादिद्वादशवार्षिकम् ॥ ६४५ ॥

इति श्रुत्वाद्भुतमीतिर्नत्वा केवलिनं नृपः ।

तत्राशु गत्वा तं बालं भाले न्यस्येद्रमूचिवान् ॥ ६४६ ॥

दुर्भिक्षमज्जगदुद्धारधीर नमो ऽस्तु ते ।

राजा त्वमेव मे राज्ये तलारक्षो ऽस्मि तावकः ॥ ६४७ ॥

मूर्तिमानिव धर्मो ऽयमित्थं दुर्भिक्षभङ्गकृत् ।

इति तस्याभिधा धर्म इति धात्रीभृता कृता ॥ ६४८ ॥

चरैर्मत्वेद्रमन्ये ऽपि भूभुजः स्वस्वभूमिषु ।

धर्माज्ञां वर्तयित्वाशु वर्षयामासुरम्युदान् ॥ ६४९ ॥

वयःकालोचितैश्चित्रैः प्राभृतैः सर्वभूभुजाम् ।

अश्रान्तानन्दसंदर्भः सो ऽर्भकः समवर्धत ॥ ६५० ॥

समस्तभभृतां पुत्र्यः सकलाः कमलेक्षणाः ।

पतिवरास्तमाजग्मुः समुद्रमिव निम्नगाः ॥ ६५१ ॥

धर्मः समग्रभूगोललोलाज्ञो गुरुभक्तिभाक् ।

धर्मा कर्माण्यसंचिन्वन्संभोगान्वुभुजे ऽद्भुतान् ॥ ६५२ ॥

भुक्तभोगस्त्वसौ योगबलमुज्ज्वलमाश्रितः ।

उत्पन्नकेवलज्ञानमादिमा मुक्तिमाप्तवान् ॥ ६५३ ॥

इति धन्यस्य धर्मस्य भवद्वयनिदर्शनात् ।

जितसंपत्तिसंपातैः सेव्यतां सप्तमं व्रतम् ॥ ६५४ ॥

इति भोगोपभोगव्रतविचारे धर्मनृपकथा ॥

रौद्रार्तधीशस्यदानपापगिषाममादिताः ।

अनर्थदण्डस्नस्यागः म्यात्तृतीयं गुणव्रतम् ॥ ६५५ ॥

अनर्थदण्डवीरामव्रतवीरा महोदयम् ।

लभन्ते शृभगंभारभागुराः गुरसेनवत् ॥ ६५६ ॥

तथाहि देवपुत्र्योयदन्धान्धर्मधुपैर्मुहुः ।

गीतमग्निमग्नि धीवन्धुरा बन्धुरा पुरी ॥ ६५७ ॥

धीवीग्नेन इत्युपवीग्नेनाशिरोमणिः ।

दृष्टः परिवरश्यामन्नेस्यामजनि भूयवः ॥ ६५८ ॥

भन्नरागिमहासेषु धर्मकाण्डादृता मुनी ।

सुरगेनमहागेना तस्याभूतामुर्भा शुभा ॥ ६५९ ॥

उपमानोपभयत्वमभिधानाभिधेयता ।

म्पे च माहर्षे च व्यगार्यत तयोर्जनः ॥ ६६० ॥

दृष्टी सद्वन्द्योक्तेषु वाह मोहादिमर्दने ।

धर्मा मयारिष्रेषु तौ धर्मस्य व्यराजताम् ॥ ६६१ ॥

अजायत रगत्रायामन्वेषुः श्वयधुः पृथुः ।

अकस्माद्विस्मयकरो महासेनस्य दुःमहः ॥ ६६२ ॥

उपशान्त्ये व्यधुर्वंशं ययदीपधमुचकः ।

यष्टे तेन तेनापि जिज्ञाशोकः सत्योभयन् ॥ ६६३ ॥

आपथं धर्म एवाम्य युक्तमित्तुक्तयस्ततः ।

तं वैशा मृमृचुर्निःस्वं भुजङ्गं गणिका इव ॥ ६६४ ॥

क्रमेण कुर्विता तस्य रसज्ञा राजजन्मनः ।

मशिकाणामनिर्वारमन्वागास्त्वमाययी ॥ ६६५ ॥

उग्रदृग्न्धभुः कान्तापितृमातृभिरप्यर्सा ।

चण्डालपाटक इवाध्यर्गदूरादमुच्यत ॥ ६६६ ॥

तं तथाभूतमुद्गाव्य भ्रातृस्नेहवशंवदः ।

दृग्न्धं दुःसहं जित्वा सुरगेनः समीपगः ॥ ६६७ ॥

गोगो ऽसी यावदस्यास्ति न किञ्चित्तावदाहरे ।

घ्नियते यद्यनेनपं घ्निये ऽनुदानतस्ततः ॥ ६६८ ॥

इति न्यत्रिंशत् भ्रातृस्नेहं स हृदिनिधयः ।

वीजयन्वसनान्तेन मक्षिकां मुयंपातिनीः ॥ ६६९ ॥

॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

नमस्काराल्यमन्त्रेणाभिमन्त्र्य मामुक्तं पयः ।

ते मुहुः स्मारयंथास्य सिपेच रसनामसां ॥ ६७० ॥

सेके सेके व्यथाशान्तिविशेषं समजायत ।

क्रमात्तस्य क्षुधार्तस्य कवले कवले यथा ॥ ६७१ ॥

निर्व्यथं निर्व्रणं नोरुप्रिर्गन्धं च मुगन्धि च ।

मुहूर्तात्तन्मुखं जज्ञे क न धर्मः प्रभावभाक् ॥ ६७२ ॥

धर्मेणास्तः स रोगः श्राग्मुक्तो बयगणेन यः ।

भानुच्छेद्यं तपश्छेत्तुं स्वयोताः क किल क्षमाः ॥ ६७३ ॥

राहुमुक्तं रविमिव प्राप्तपूर्वच्छविच्छटम् ।

तं रोगमुक्तं वोक्ष्याभूलोकः सर्वो ऽपि सौत्सवः ॥ ६७४ ॥

विशेषतस्ततस्तारे धर्मभारे सहोदरौ ।

तां वभूवतुरुद्रासीं शरदीवेन्दुभास्करौ ॥ ६७५ ॥

श्रीभद्रबाहुराचार्यो ऽवधिज्ञानमाधिष्ठितः ।

कदापि तत्पुरोद्यानं ध्यामिवेन्दुरभूपयत् ॥ ६७६ ॥

प्रदक्षिणात्रयेणोपन्नेमतुर्नेमतुश्च तम् ।

उपविश्य ततो धर्मदेशनां पपतुश्च तां ॥ ६७७ ॥

सुरसे सुरसेनेन निपाते देशनामृते ।

अपृच्छयत गुरुभ्रातृरसनारोगकारणम् ॥ ६७८ ॥

स च भवचनक्षीरार्णववीचीनिभं वचः ।

उपाददे भवदवोद्भवक्लेशहरं गुरुः ॥ ६७९ ॥

भूभूषाभूतमाहृतपुरुहृतपुरमभम् ।

पुरं मणिपुरं नाम विद्यते विश्वविश्रुतम् ॥ ६८० ॥

वत्सभो सत्सभोऽसनिर्विलासमनोभुवे ।

रतिनिर्जयिनीं कामं तामद्वीकुरु सूनवे ॥ ५५२ ॥

त्तं मूपमुत्सवाभोगार्त्तां कन्यां वरलाभतः ।

दौत्यसाफल्यतो मां च स्वामिन्ननुग्रहाण तत् ॥ ५५३ ॥

इदं वादिनि दूते ऽस्मिन्नानन्दी मेदिनीपतिः ।

सिंहश्रेष्ठिमुखाम्भोजे न्यस्तनेत्रयुगो जगौ ॥ ५५४ ॥

नावयोरन्तरं किञ्चिदमुमादाय नन्दनम् ।

व्रज नागपुरं वन्द्यो संवन्द्यो ऽयं विधीयताम् ॥ ५५५ ॥

अनर्थदण्डादुदण्डादतः स चकितः कृती ।

किञ्चिन्यञ्चन्मुखः सिंहो नोत्तरं नृपतेर्ददी ॥ ५५६ ॥

किञ्चित्कोपकडाराक्षस्तनः श्मादयितो ऽवदत् ।

संवन्द्यो ऽयं न किं साधुर्यदत्से मित्र नोत्तरम् ॥ ५५७ ॥

अथ पृथ्वीपतिं कोपकणाद्भवलोकयन् ।

वाकलां कलयामास सिंहः पीयुषपेशलाम् ॥ ५५८ ॥

न योजनशतादूर्ध्वं व्रजामीनि व्रतं मम ।

अतन्मृ योजनशतं सापं नागपुरं पुरम् ॥ ५५९ ॥

तददं न विवाहे ऽस्मिन्न्यनामि व्रतमङ्गमीः ।

एवंविधेषु कार्येषु दिश्यन्ते न च मादृशाः ॥ ५६० ॥

इत्युक्तिघृतहोमेन ज्वलत्कोपमदानयः ।

नञ्ज्वालात्रात्मन्तप्तामिव भूपो ऽभ्रतद्विरम् ॥ ५६१ ॥

स्याद्गन्तुं यत्र मे युक्तं मया तत्र निदिश्यसे ।

कार्यं नदृश्यदंश्यं ते तन्महाप्रदिमाणि भोः ॥ ५६२ ॥

न यामि योजनशतादूर्ध्वमित्यस्मि ते व्रतम् ।

गदघापोत्रनेष्यो श्रे त्वा मोक्षयाग्यौष्टिकैस्त्वतः ॥ ५६३ ॥

सिंहः श्रुत्वेत्यथ प्रतोषावहित्यनिहितस्मितः ।
 ऊचे अत्रतो नृणां पत्युः मत्पुत्रप्रमतिः कृती ॥ १६४ ॥
 स्वापिन्नसहमानम्ने निरदं निरदंकृतिः ।
 अकार्षमुत्तराप्येवं देवादेशः शिरोमणिः ॥ १६५ ॥
 नृपः प्रीतो ज्य तदाद्या विवाहाय व्यवस्यत् ।
 महारौन्यमहामन्त्रिमहाभटपुत्रं सुतम् ॥ १६६ ॥
 पृथग्भूतमिवात्मानं सुहृदं हृदयवियम् ।
 शर्षिहः सिंहमवरोत्तत्र सर्वत्रित्यागुरुम् ॥ १६७ ॥
 कृतयात्रस्ततः सिंहो गृमसंविगयाग्भरैः ।
 अत्रोत्पल्लुमारम्य संगारावागवासानाम् ॥ १६८ ॥
 व्यक्तमुक्तिबभूव्येभः शोभमानः श्रियोज्य तः ।
 तृणरट्टणयामास महीवासवनन्दनः ॥ १६९ ॥
 कृतव्याजोत्तरः श्रेष्ठी दिग्विरामवतस्थितः ।
 न योजनज्ञतादूर्ध्वं स मयाणमपारयत् ॥ १७० ॥
 यात्रविगमागानेषु पक्षपेषु दिनेष्वथ ।
 कुमारप्लुः सखिवा रदसि मरसाट्टिः ॥ १७१ ॥
 यामां कुशापि सिंहशेन्निपेयति विधिच्छन्नात् ।
 तद्व्यादपि कुर्वन्तो न वृषपपराधिनः ॥ १७२ ॥
 त्वस्माननिपहृसं मयाणमप्ये नृपः ।
 इन्द्रबाष्पधुना गिहं यामो नागपुरं न विम् ॥ १७३ ॥
 ॥ दुग्म् ॥
 तस्यात्वाचः सखिवानच्छट् शपनन्दनः ।
 वः कर्मव्यभिहं पाशा नाथ निर्जीवने यदि ॥ १७४ ॥
 यथैवान्ने महीवान्मन्या मन्दानसखिविद्यम् ।

वर्गो ज्ञानात् मिहस्य पुगे पर्मात्तामृगोः ॥ ५७१ ॥

पर्मान्वाग्भुवापामा मिहनामा महामतिः ।

गतः कुमारमारुन्वसंगामजमनो ज्येष्ठान् ॥ ५७२ ॥

नेदं मे श्रुत्पर्मान्युक्ता मूल्ये मन्त्रियेतिव ।

पतिन्वा पादप इव प्रथिरायाजतः ॥ ५७३ ॥

श्रुत्वा कनिदनोदेयं पादपोषणमाभिरम् ।

ग्रहीष्यामि यत्तं तणे यद्भव नेत्यन्ति किं मम ॥ ५७४ ॥

॥ युग्मम् ॥

श्रुत्वा मिहवन्मिहः कानने निनि जग्मिवान् ।

त्वमेव मे गतिरिति क्षमापन्नो ज्येष्ठानु तं ययौ ॥ ५७५ ॥

निगान्ते तासपश्यन्तः शयनादिषु मन्त्रिणः ।

पदश्रेष्यनुसारेण ध्रुवं भूरितगं ययुः ॥ ५८० ॥

तां गृहीतपरिव्रज्यौ पादपोषणमस्थितौ ।

नित्यव्योमभ्रमश्रान्तां मुष्मां मूर्योदुपाधिव ॥ ५८१ ॥

कचिच्छ्रुत्तले वीक्ष्य वैलक्ष्यकलुपाननाः ।

मन्त्रिणः प्रणिपत्योचुधदृचयमयं वचः ॥ ५८२ ॥

क्षम्यतामपराधो नः सकृत्किपदृकृतः ।

उत्तिष्ठतं द्रुतं यामः स्वामिनौ नागपत्तनम् ॥ ५८३ ॥

मत्वा वृत्तमिदं भूपः कुप्यन्त्यन्त्रे तिलानिव ।

दुःखश्यामतनूनस्मान्सान्वयान्पीळयिष्यति ॥ ५८४ ॥

तत्कृपाब्धी कृपां कृत्वा पश्यतं जल्पतं च नः ।

दग्भिः प्रसादसाक्षीभिः स्मितधौताधरैर्मुखैः ॥ ५८५ ॥

व्यर्थाभूयाध सचिवैरित्यादिचदुवादिभिः ।

स्वरूपमाशु भूपस्तज्ज्ञापितः सन्वरैश्चरैः ॥ ५८६ ॥

(स. ४. ५८७-५९७) वासुदेवचरितम्

वदन्वा विवापस्तनुजः सिंहो वध्यस्तु वैरिचतु ।
 इति कुप्यसृषो ऽप्यागाद्वाहनैवेगवचरैः ॥ ५८७ ॥
 ईदृग्विरद्वयुद्धिस्तौ स ददर्श महामृनी ।
 सेव्यमानपदौ व्याघ्रद्वीपिमिहादिजन्तुभिः ॥ ५८८ ॥
 प्रभाविनाविमौ शरणी न पराभवितुं पत्यात् ।
 भक्तयैव भाष्यावित्पन्नध्यापन्नराजा जगाम तौ ॥ ५८९ ॥
 श्वार्पदं दत्तमार्गं तं मार्गन्तं वीक्षणान्पपि ।
 नमन्तं चतुमन्तं च नेसांचक्रनुरप्यसु ॥ ५९० ॥
 तौ तु मामोषवासा ते स्मृत्यमानी मुगामुरैः ।
 शृद्धध्यानरशीभूतां भेजाते मुक्तिवदभाम् ॥ ५९१ ॥
 न योजनशनादूर्ध्वं यामोति तर निभयः ।
 भ्रमंस्त्वैर्योजनैर्मित्र मां भृच्छा किमगाः शिरम् ॥ ५९२ ॥
 इति व्रन्टसृषुः सिंहनाम्नो मिप्रम्य विप्रम् ।
 पुत्रस्य ज्ञानी विशेष स्वं च शोकमहानजे ॥ ५९३ ॥
 तयोः मन्वातिरेकोत्तया विरुषैर्वीधितस्ततः ।
 धर्मकर्मठधीः प्राप स्वपुरं भृपुरन्दरः ॥ ५९४ ॥
 वरं तन्याज यः प्राणास्र पुनः स्वीकृतं प्रथम् ।
 स सिद्ध इव मेवध्वं जना दिग्विस्तरो रतिम् ॥ ५९५ ॥
 ॥ इति दिग्विपरनिविचारे सिंहवधा ॥
 यत्रोत्पद्युषभोग्यं च पारिविन्धेन दृते ।
 भोगोपभोगमानाण्यं तद्विरीषं गुणजतम् ॥ ५९६ ॥
 मुह्यन्धीनिचामिहमरोज्ञं सप्तमं प्रथम् ।
 चित्रमथ परघापि मुरभीदृग्ने सतः ॥ ५९७ ॥
 कृती विनीहृतादारः महत्प्रजनीत्या ।

मुच्यते संचितेनापि कर्मरोगेण धर्मवत् ॥ ५९८ ॥

तथाहि सिद्धं साहित्यमिव विद्यासु भासुरम् ।

नगरीषु गुरुश्रीकमस्ति श्रीकमलं पुरम् ॥ ५९९ ॥

तत्राजनिष्ट राजेन्दुः सत्पाख्यो राजशेखरः ।

कालरात्रेरिवादशो यदसिर्दृष्टे ऽरिभिः ॥ ६०० ॥

सकलैः स कलापात्रैः क्षत्रैरिव गुणैः श्रितः ।

कस्य कस्य नमस्यत्वं भूमुजङ्घो न जग्मिवान् ॥ ६०१ ॥

संभावि भुवि दुर्भिक्षं देव द्वादशवार्षिकम् ।

इत्येकदा पुरस्त्वस्य ज्योतिःशास्त्रविदो ऽवदन् ॥ ६०२ ॥

सर्वेया नान्यथादृष्टगिरामेषां मनीषिणाम् ।

घकम्पे वचसा तेन स वातेन तृणं यथा ॥ ६०३ ॥

सौप्यकाञ्चनरत्नादिसर्वस्वव्ययतस्ततः ।

कृणानां च तृणानां च स चक्रे संग्रहं बहुम् ॥ ६०४ ॥

अयात्नसंग्रहव्यये समग्रे ऽपि जने ऽभितः ।

विवेश मध्ये देशस्य कापि दुर्भिक्षवर्णिका ॥ ६०५ ॥

अन्नसंग्रहविक्रीतसर्वालंकरणो जनः ।

फाल्गुणच्युतपत्रालिशालजालवदायधौ ॥ ६०६ ॥

निर्धान्या निर्धनाः काश्चिद्ग्ननिप्यन्ति प्रजाः क मे ।

शुचेत्यचिन्तयद्राजा प्राजापत्येन लज्जितः ॥ ६०७ ॥

इति नित्यं ज्वलचिन्तातप्तस्पोर्वाशितुर्मुदे ।

आपादस्याथ एवाद्दि पौरस्त्यपवनो वर्षो ॥ ६०८ ॥

अथाद्गुर इव माच्यां सुभिक्षफलशासिनः ।

अम्पुदस्य मयो ऽर्दिं मुदितेन महीभुजा ॥ ६०९ ॥

भीरिवाभ्युदयद्वाग्यभरस्य जलभृद्भयः ।

अवर्षतातिमात्रं स धात्रीश्वरमुदा समयम् ॥ ६१० ॥

अवषट्प्रहान्विशृङ्खलया नर्जयशिव ।

बलाकादर्शनज्योतिर्विदा वाघो हसामिव ॥ ६११ ॥

दर्शनादेव दुर्मितं द्विपं मुहूर्त्तं निर्नन्दन् ।

धारासुगलसंपातैः स्मादुःखमिव खण्डयन् ॥ ६१२ ॥

अग्निद्वयजलाकर्पनालयन्प्राथकार्मुकः ।

स वर्षं मजादर्पमकपर्माश्रुयनं घनः ॥ ६१३ ॥

॥ विभिर्विनेपकम् ॥

अन्योन्यकरतालाभिज्योतिपज्ञोपहासकृन् ।

ष्टष्टधानैव निष्पन्नः काल इत्याद्यपज्जनः ॥ ६१४ ॥

कृत्वापि पृथिवीं कृत्वा लोकास्तपधपादिष ।

अप्यो ऽथ बाप्यगादेव एषं व मरुता गतिः ॥ ६१५ ॥

निरुत्तचिन्तागतापं ततः रमापं एते ऽहनि ।

एव इत्यामलज्जालो वनपालो अग्निद्वयम् ॥ ६१६ ॥

म्बदुधाने चतुर्मासदासमागुण्य तदधुवः ।

युगन्धरमुनेरद्योतरेदे वैश्वसुग्जवल्गम् ॥ ६१७ ॥

अधागविरमापूर्य परमैः पागिनोपिबैः ।

आगमाप अगापापमसापमुहृत्तः कृत्वा ॥ ६१८ ॥

स विः मरुतिर्णाकृत्य मणिपन्थ च तं हृदिम् ।

मद्वैदेतना धुन्वा पदच्छेदि कृताङ्गाभिः ॥ ६१९ ॥

मथो ज्योतिर्विदा तेषादृष्टिभिर्यव इवः ।

वर्षं विपाहितं पृच्छाएव स दार वैश्वर्या ॥ ६२० ॥

द्रायोगेन दुर्मितं भवतादृष्टादिहम् ।

कारणेन न येनाश्रुतद्वीर्यदोषरम् ॥ ६२१ ॥

गुरे गुरिमनालाख्ये नरः प्रथम इत्यमृत् ।
 महारोगीः पराभूतः स युवापि स्वकर्मतः ॥ ६२२ ॥
 सैष स्याद्यं रमस्यादविलोत्तरसनागः ।
 जवाह यं यमाहारं विकारमरुगेत्म सः ॥ ६२३ ॥
 सोऽयं दध्यौ य आहारः शरीराद्विनकारकः ।
 मत्याख्यानादनाहारफलं किं तस्य नाददे ॥ ६२४ ॥
 श्रूयामंकोचितदृशो भजन्ति मुदृशो न माम् ।
 ताः प्रत्याख्याय किं साक्षान्न गृहे मर्त्याफलम् ॥ ६२५ ॥
 इत्युज्वलीकृतमतिर्मतिभाजां मतद्विक्ता ।
 गुरुन्गुणगुरुनेप साक्षीकृत्यदमन्नर्वान् ॥ ६२६ ॥
 म्लिग्धाम्लमधुरक्षारानाहारात्नाहमाहरे ।
 कटुतिक्तकपायांस्तु गृह्याम्पूनोदरव्रतः ॥ ६२७ ॥
 यदासक्तान्नरान्मुक्तिरीर्ष्ययेवेक्षते ऽपि न ।
 ताः प्रत्याख्यामि वामाक्षीर्भवाच्चेरधिदेइताः ॥ ६२८ ॥
 इत्याहृतं व्रतं सच्चविशालः पालयन्नयम् ।
 क्रमेण मृमुचे रोगरसाध्यं मुकृतस्य किम् ॥ ६२९ ॥
 तदमुश्चन्व्रतं धीरा नीरोगत्वं गतो ऽपि सः ।
 क्रमेणाभूद्विभूतीनां प्रभूतानामपि प्रथुः ॥ ६३० ॥
 तद्गृहे व्यलसन्दास्यः स्मरलास्यलसदृशः ।
 स्वर्गवेश्या इव स्वर्गमुन्मुच्छाल्यविभूतिकम् ॥ ६३१ ॥
 सन्मंयमगुणस्वान्तावप्रुम्भस्तम्भयन्त्रितः ।
 नाकष्टुं विषयैः शोके तस्येन्द्रियगणः स तैः ॥ ६३२ ॥
 आययौ मार्गकोटीभिर्धनं यत्तस्य नित्यशः ।
 यया पावदयीचित्यदानमार्गत्रयेण तन् ॥ ६३३ ॥

वीजयन्वसनान्तेन मक्षिका मुत्तपातिनीः ॥ ६६९ ॥

॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

नमस्काराख्यमन्त्रेणाभिमन्त्र्य प्रामुक्तं पयः ।

तं मुहुः स्मारयंश्चास्य सिपेच रसनामर्सा ॥ ६७० ॥

सेके सेके व्ययाशान्तिविशेषं समजायत ।

क्रमात्तस्य क्षुधार्तस्य कवले कवले यथा ॥ ६७१ ॥

निर्व्यथं निर्त्रणं नोहृत्प्रिर्गन्धं च मृगन्धि च ।

मुहूर्तात्तन्मुखं जज्ञे क न घर्मः प्रमात्रभाक् ॥ ६७२ ॥

धर्मेणास्तः स रोगः श्राम्मुक्तो वैद्यगणेन यः ।

भानुच्छेद्यं तमच्छेत्तुं खद्योताः क किल क्षमाः ॥ ६७३ ॥

राह

तं

॥ ६७४ ॥

विशेषतस्तनस्तारे धर्मभारे सङ्गोदरौ ।

नौ बभूवनुग्न्दासौ शरदीकिन्दुभास्करौ ॥ ६७५ ॥

श्रीभद्रवाहुराचार्यो ऽधिज्ञानमधिष्ठितः ।

कटापि तन्पुरोधानं ग्रामिणेन्दुरभूषणम् ॥ ६७६ ॥

प्रदर्शितात्रपणोपभ्रेमवृत्तेभ्यस्तु यत्तम् ।

उपादिश्य ततो धर्मदेशनां पपतुथ तां ॥ ६७७ ॥

गुरसे गुरसेन निर्घाते देशनामृते ।

अपृच्छयन् गुरुभ्रान्तरसनारोगकारणम् ॥ ६७८ ॥

य च प्रवचनक्षीरार्णवीचीनिभं वचः ।

उपाददे भयद्वोद्वयकेशरं गुरुः ॥ ६७९ ॥

पृथगाभूतमाहृतपुरुहृत्पुत्रमम् ।

पुरं माणपुरं नाम विज्ञे विश्वविभ्रुतम् ॥ ६८० ॥

तस्मिन्मन्त्रागतिवदनो मदनो भटः ।
 एभूत् भगवद्भक्तुषाम्बुविपुशाकरः ॥ ६८१ ॥
 तुल्याहूतो तुन्यशक्ती तुन्यार्थो तुन्यवेममी ।
 धीरवीराभिधी तस्य मुनी जार्तो मुजाविव ॥ ६८२ ॥
 जिनश्चचनम्यादानन्दापन्दमुधारणो ।
 तौ भवादिभुवा प्रसर्तो न मोहविपमूर्छया ॥ ६८३ ॥
 कदाप्येता गतावात्मोयाने दहन्तुर्मुनिम् ।
 स्वमादुर्ले वसन्ताम्यं पुंशुर्न पतितं भुवि ॥ ६८४ ॥
 किमभूत्किमभूदेतदिति व्याकुलचेनमि ।
 धीरे ऽथ पृच्छति पुमानेकस्तत्राधुमुग्धगी ॥ ६८५ ॥
 मतिमास्थमिमं साधुं दृष्ट्वो द्रुष्टपथगः ।
 दुर्गे नृपाशराधीव शविष्टो ऽस्मिन्महाविले ॥ ६८६ ॥
 अथ मादुल्लमोहनं कृपा धीरानुभो ऽभ्यधात् ।
 रे रङ्गाः किमसौ नश्यन्नहिः पापी हनो न हि ॥ ६८७ ॥
 धीरस्नमभ्यधात्सर्पे गते जीवति कर्मतः ।
 दृष्ट्वा महात्मनिकं पार्पं मुधा यन्नामि जिहया ॥ ६८८ ॥
 कृपाभ्यधितं वीरो ऽपि द्रुष्टे द्रष्टमहापुनो ।
 तस्मिन्नेते ऽपि पर्यः स्पादनिवाचा क पातकम् ॥ ६८९ ॥
 सत्रपर्यो दपं साधुपालने द्रुष्टनिग्रहे ।
 इत्यसत्यं यदि तनो मज्जिदामेतु पातकम् ॥ ६९० ॥
 धीरस्त्वचिन्तयन्वार्यं तस्यापातकवारसः ।
 मजीन्तं जीवगामाद्य मजिघर्षं कृपीणजम् ॥ ६९१ ॥
 ।
 ६९२ ॥

पालयन्तौ शुभं धर्मं ज्वालयन्तौ च पातकम् ।

सालयन्तौ च कौन्त्यां स्वं मुचिरं नौ ननन्दतुः ॥ ६९३ ॥

युगम् ॥

धीरः क्रमेण पूर्णायुः सुरसेन भवानभूत् ।

अनालोचिताद्दग्धाग्धीस्त्र्येष तवानुजः ॥ ६९४ ॥

असाध्यः सर्ववशानामनवश्यापधीविदाम् ।

सर्पप्रहतिवाक्पापाञ्जिहारोगो ऽप्य जानन्नान् ॥ ६९५ ॥

यतिसंजीवनादेव लब्धवल्गुमद्बलब्धिना ।

निरासि रसनारोगो महासेनस्य स त्वया ॥ ६९६ ॥

इति ज्ञात्वा स्वष्टचान्तं जातजातिस्मृती तदा ।

सुरसेनमहासेनो भवार्तो भेजतुर्ब्रतम् ॥ ६९७ ॥

व्रतं व्रतनिवत्सिक्त्वा तौ चारुचरितामृतैः ।

धर्मममूननं मुक्तिं कालाद्वापतुः ॥ ६९८ ॥

सुरसेनमहासेनदृष्टान्नेनामुना जनाः ।

अनर्थदण्डं दुःखीयहेतुं त्यजत दूरतः ॥ ६९९ ॥

॥ इत्यनर्थदण्डव्रतविचारे सुरसेनमहासेनकथा ॥

मुध्यानानामसावयकृतां माँहृत्तिकं हृदि ।

यस्साम्यमाद्यं तच्छिक्षाव्रतं सामायिकाभिधम् ॥ ७०० ॥

आभाति यतिधर्मश्रीक्षणखेलनभूमिका ।

दुरिनोर्मिविरामाय व्रतं सामायिकं पुनः ॥ ७०१ ॥

मोक्षश्रीमपतारम्भः समताभ्यासरङ्गभूः ।

करुणारससिन्धूर्मिराद्यं शिक्षाव्रतं मतम् ॥ ७०२ ॥

ग्रूराचारो ऽपि संसारकाराया मुच्यते द्रुतम् ।

केशरीव बुट्कर्मदामा सामायिकव्रती ॥ ७०३ ॥

सयादि शत्रुलोकाहिवर्द्धणः सीणगर्हणः ।

भूपो ऽभूद्दिनयो नाम धर्मी कामपुरे पुरे ॥ ७०४ ॥

तं धेष्टी सिद्धच्छाल्यो नत्वाचल्यो कदाचन ।

केशरी नाम मे स्वामिन्पुत्रो ऽभूच्चौर्यभूरिति ॥ ७०५ ॥

अथ स्यास्यानि मद्रूपौ यदि तद्रूप एव मे ।

इति केनारिणं देशान्तरेणो निरकाशयत् ॥ ७०६ ॥

सो ऽपि भूपभयाक्रान्तः भ्रान्तो देशान्तरं व्रजन् ।

काप्यपश्यद्ने स्वच्छन्नीतस्वादुरसं सरः ॥ ७०७ ॥

अर्चायाद्दत्तमाशुकेर्न पयो ऽपि पयो मया ।

अहो कार्यं तदप्यथ धिग्धिर्देवविपर्ययम् ॥ ७०८ ॥

इति ध्यापन्नपं तत्र भ्रान्तः कान्तारपन्वने ।

चौरथके पयःपानं न्नानं च विदधे ऽधिकम् ॥ ७०९ ॥

॥ पुग्मम् ॥

निःश्रुत्य स गतभ्रान्तिरारोहत्पालिशालिनम् ।

क्षुधाकुलः फलस्यूततरं घृततरुं ततः ॥ ७१० ॥

फलैस्त्वमस्मृतो ह्यसि चिन्ता बलमवानिति ।

इहा मम किमद्याहर्विना चौर्येण यास्यति ॥ ७११ ॥

इति चिन्तापरे तत्र मन्त्रसाधितपादुकः ।

उत्तार सरस्तीरे को ऽपि योगीश्वरो ऽम्बरात् ॥ ७१२ ॥

स व्योमगपनासधत्तपन्नानपलापिनः ।

दत्त्वा दिक्षु ह्यसि मुच्छा पादुके उदके ऽविशत् ॥ ७१३ ॥

वेत्तीदं पादुकाद्द्रुमस्याकाशगती तमम् ।

पदेतदिह मुच्छासो पद्मपामेव जले ऽविशत् ॥ ७१४ ॥

तदेतद्योरपामीति ध्यात्वोत्पीर्य द्रुतं द्रुमात् ।

पादुके पादयोः शिखा चारो ऽगाद्गनाध्वना ॥ ७१५ ॥

स निर्गम्य दिनें कापि नक्तं तत्पादुकापदः ।

चिन्तासमानसमयंः व्याम्ना घांभि ययो निजे ॥ ७१६ ॥

राज्ञे विश्लष्य चारं मां त्वं पुराभिरकाशयः ।

इत्युक्ताताडयदृष्टैः पितरं नितरामसां ॥ ७१७ ॥

परामुं पितरं त्यक्त्वा महर्द्धानि गृहाणि सः ।

प्रविशेत्त पदार्यात्रं सारं सारं जहार च ॥ ७१८ ॥

अन्त्ये यामे त्रिषामायाः स समायातवान्पुनः ।

सरोवरं तदेवाथु दुर्गमारण्यमण्डनम् ॥ ७१९ ॥

नित्यमित्ययमुद्दामक्रूर्यथौर्यलसद्सः ।

तदेव नगरं गत्वा लुप्त्रद्विविधलुप्त्रनः ॥ ७२० ॥

ढोर्कं साधुसतीमुख्यं संतापयति पापिनि ।

यमांगम इव भिये ऽभवत्तत्र निशागमः ॥ ७२१ ॥

तन्स्वरूपं परिहाय राज्ञाय व्यथितात्मनां ।

परिपृष्टः पुरीरसो वैन्द्यन्यंगमुखो ऽवदत् ॥ ७२२ ॥

प्रभो नभोध्यगः को ऽपिं पुरं मध्नात्यदः सदा ।

न चारचरणन्यासः कापि चाप्येत यद्दुरि ॥ ७२३ ॥

ततः क्षितिपतिः कोपसंतप्तं शोचनद्वयम् ।

व्यथावृत्तः पुग्नेशाच्छाशुषु निमज्जयेन् ॥ ७२४ ॥

तपोवनतपःशीलवतीर्शीलप्रभावतः ।

तन्देशमोक्षयः मो ऽय मम चारो ऽभु गोवरः ॥ ७२५ ॥

इत्युक्त्वा न्यर्गवितारः पुरीमियेयं लोकेत ।

मन्त्राम्बानं मतिश्रुताभयं मतिश्रुताभयम् ॥ ७२६ ॥

॥ श्रीभोक्तृवर्क ॥

पादुकाद्वयमादाय सो ऽयं वामेन पाणिना ।
 गत्वा गर्भपृष्ठं चण्डीमानर्चं मणिभिः शुभैः ॥ ७३९ ॥
 जगौ च स्वामिनि स्वैरचारिणश्चौर्यकारिणः ।
 स्यान्ममेयममेयद्विंदापिनी क्षणदा मुदे ॥ ७४० ॥
 इत्युक्त्वा बलमानो ऽयं द्वारमारुह्य भूमुजा ।
 कृपाणपाणिना जीवन् रे न यासीति घर्षितः ॥ ७४१ ॥
 इति भाषिणि भूपाले तद्भालं प्रति कालविद् ।
 पादुकाद्वयमेवायमधीकृत्य क्रुधामुचद् ॥ ७४२ ॥
 तद्वातवञ्चनव्यग्रे महीभुजि महामुजः ।
 अयं जीवन्त्रजामीति वदन्नेवैष निर्ययौ ॥ ७४३ ॥
 यात्यसौ केशरी चौर इति भूपगिरां भटाः ।
 तमाशु दूरे नश्यन्तमन्वधावन्नृपाङ्गया ॥ ७४४ ॥
 चौरलोप्त्रावर्नीं गन्तुं मन्त्रेणादिष्टशक्तिवत् ।
 प्रदाय पादुकाद्वन्दं भूपो ऽप्यनुययौ भटान् ॥ ७४५ ॥
 स तु चौरस्त्वेरा दूरमुक्तगूरसमुच्चयः ।
 पुरग्रामान्तगैर्भागैरेवागात्रदगुप्तये ॥ ७४६ ॥
 भयाकुलिनाचितो ऽसौ किञ्चिद्वैराग्यवांस्तनः ।
 दध्याविन्यय मे पापमित्पुत्रं फलितं ध्रुवम् ॥ ७४७ ॥
 ग्रामारामावनौ कापि कस्यापि दिग्गतो मुनेः ।
 ध्यानतर्त्तं वचश्चौरः श्रद्धयेत्यनृगोत्तदा ॥ ७४८ ॥
 सर्वत्र ध्यानसमतारुचिर्मुच्येत पातकैः ।
 जनः सद्यो ऽपि निमिरैः कृतशीप इवालयः ॥ ७४९ ॥
 इति ह्यन्मर्मनिर्मग्नं चौरस्तद्भावपन्वचः ।
 अपुरुषपुत्रकं विघ्नद्वैस्तत्रैव तस्थिवान् ॥ ७५० ॥ युग्मम् ॥

सारासाराखिलजगल्लुतिनिन्दाविपुक्तधीः ।
 तस्यो मध्यस्थतामग्नः स भग्नदुरितकमः ॥ ७५१ ॥
 शेषां रात्रिं दिनं चास्यादेप साम्बलयस्तथा ।
 यथा स्थिरं मनो लीनं पवित्रे परमात्मनि ॥ ७५२ ॥
 पातिकर्मक्षये सायं ज्ञानं जज्ञे ऽस्य केवलम् ।
 सर्वत्रान्वेषयस्तत्र तदा नृपतिरप्यगात् ॥ ७५३ ॥
 इतश्चान्वपतद्भूपर्त्सं हन्तुं भटभारभाक् ।
 इतश्चागान्मरुद्गो नन्तुं दक्षप्रतध्वजः ॥ ७५४ ॥
 सुरैः कृतं सुवर्णान्जमासीने केशरिष्यथ ।
 ते हन्तारो ऽपि नन्तारो भूपममृतयो ऽभवन् ॥ ७५५ ॥
 दन्तांशुभिः सुभिक्षाणि कुर्वाणश्चन्द्ररोविषाम् ।
 स व्यपारेक्षनां पापतमसः पूणिमां मुनिः ॥ ७५६ ॥
 क तत्ते चरितं नाथ क चायं केवलोदयः ।
 इति क्षितिभृता पृष्टस्ततो ज्याचष्ट केवली ॥ ७५७ ॥
 राजमा जन्म तत्तादृक् पापभाजो ऽप्यमून्मम ।
 श्रीरियं मुनिवाग्लब्धसामायिकमनोलयात् ॥ ७५८ ॥
 यद्दर्पकोटितपसामप्यच्छेयं तदप्यहो ।
 कर्म निर्मूल्यते चित्तसमत्वेन क्षणादपि ॥ ७५९ ॥
 इति श्रुत्वा ममुदितो जगाम नगरं नृपः ।
 बोधयन्वसुधां सोऽपि विजहार महामुनिः ॥ ७६० ॥
 विनृपातकरे सर्वजनसंतापकारिणि ।
 चारे ऽपि दक्षनिर्वाणं सेव्यं मामायिकं धुर्यैः ॥ ७६१ ॥
 इति सामायिकव्रताचिचारे केशरिक्था ॥
 क्रियते दिग्ब्रजे मानमंक्षेपो यो दिवानिचम् ।

द्वितीयं तद्विदं शिक्षावतं देशावकाशिकम् ॥ ७६२ ॥
 : देशावकाशिकं यावत्कुरुते तदद्या सुधीः ।
 तदन्त्यत्रात्मनां तेनाभयं दत्तं भवेत्तदा ॥ ७६३ ॥
 प्रभावात्स्य नश्यन्ति विद्याः शुद्धात्मनामिह ।
 सुमित्रस्येव जायन्ते एतत्र च शुभश्रियः ॥ ७६४ ॥
 मुख्या पुरीततावस्ति भुवस्ति लक्ष्मणपुरी ।
 चन्द्रिकेति चतुर्वर्गधीनिरगलनागरा ॥ ७६५ ॥
 नासीरवीरश्वासोमिसमुद्धीनारिमण्डलः ।
 नारापीड इति स्मापस्तामपालयदुत्सवैः ॥ ७६६ ॥
 तन्मन्त्री कीर्तिकुमुभं सुमिशाल्यः सप्तन्ततः ।
 विश्वसौरभ्यकृद्रेजे मिनभक्तिलताद्रुमः ॥ ७६७ ॥
 साद्यमद्गल्दीपोयद्दाम्नि इक्षामघापति ।
 यस्यालीना भुजस्तम्भतोरणे मतिविक्रमौ ॥ ७६८ ॥
 नृपतिर्नवतारुष्यः पुण्यकर्मपराद्भुग्नः ।
 उवाच सचिरातीतं कदाचिद्रार्थिताश्रितम् ॥ ७६९ ॥
 देवार्थान्करोशमदानव्याख्याश्रवादिभिः ।
 धर्मकृत्यैर्वपुर्मन्त्रिन्किं मुया वाच्यते ऽधुना ॥ ७७० ॥
 क एभिर्विकल्पैर्धर्मकर्मकेशैर्मयाहनः ।
 अराकान्तपविधान्तमिति देवं ददत्यशौ ॥ ७७१ ॥
 इत्युक्तः स्मितवज्रो ऽयं मन्त्री धार्मीधरं मर्मा ।
 किं नृदेव न्यमथ्येवपनीचिन्येन भाषमे ॥ ७७२ ॥
 इच्छामि धर्मकृत्येषु म्वां कारविशुद्धयम् ।
 मामपि म्बं तु किं नाथ निषेवपति तेषु हा ॥ ७७३ ॥
 धर्मः किं विकल्पः न व्यापय्यमादेन र्थाधरिः ।

निर्विघ्नैः स्वर्गमोक्षार्णामपि सौख्यमवाप्स्यते ॥ ७७५ ॥
 अथोचै सचिवो राज्ञो मम ज्ञापय मन्त्रिव ।
 विघ्नोच्छिन्त्याथ संपत्त्या प्रत्यक्षं धर्मजे फलम् ॥ ७७६ ॥
 इत्युक्तिभार्जं राजानं सचिवस्तमुवाच सः ।
 त्वं नापो ज्ये तु ते भृत्याः सासादितद्वि तत्फलम् ॥ ७७६ ॥
 ततो ज्योत्यं जगौ राजा पापणे दिदलीकृते ।
 भवत्येकेन सोपानं द्वितीयेन तु देवता ॥ ७७७ ॥
 तत्किं तस्यैकदेशेन धर्मधके परेण न ।
 सिद्धा स्वभावादिभस्य भव्याभव्यव्यवस्थितिः ॥ ७७८ ॥
 ॥ युगम् ॥

अपाह मन्त्री नानीवो प्रावात्र स्पान्निदर्शनम् ।
 सति धर्मिणि धर्मिणां स्थापना युज्यते ततः ॥ ७७९ ॥
 इत्युक्तस्तं नृपः किञ्चिन्सर्वैलक्ष्यास्मितो ऽवदत् ।
 अहं मन्त्रिन्वचःश्रुत्वा त्वया चक्रे निरुत्तरः ॥ ७८० ॥
 परं प्रत्यसदृष्टेन मभावेणैव बुभ्रुचित् ।
 निःसंशयं कारिष्यामि धर्मं मन्त्रीन नान्यथा ॥ ७८१ ॥
 इति प्रायस्तयोर्निन्यं संलापः सत्रमन्त्रिणोः ।
 अजायत मन्त्रामध्ये ममिदिमधुरो ऽधिकम् ॥ ७८२ ॥
 निर्वर्त्य सर्वकृत्यानि कदाचिन्सचिवेश्वरः ।
 पाक्षिकावन्पकं कर्तुं नायं स्वावाममासदत् ॥ ७८३ ॥
 गृहाद्वदिने निर्यामीत्यात्तदेनावकातिकः ।
 सत्यसंयो महामान्यः प्रत्याग्यान्निविधि व्यपात् ॥ ७८४ ॥
 आवश्यके कृते शुद्धदानेप्यानकन्पुरैः ।
 मन्त्रीश्वरो नमस्कारंपरावर्तपरो ऽभवत् ॥ ७८५ ॥

समाह्वयति वः स्वामी गुरुकार्यतपेत्यय ।
 नृपतिप्रतिहारस्तं तदागत्य व्यजिह्वपत् ॥ ७८६ ॥
 आ प्रभाताद्गृह्यद्विर्गतिमत्याख्यया स्थितः ।
 एष्यामि प्रातरित्युक्त्वा वेत्री प्रैष्यत मन्त्रिणा ॥ ७८७ ॥
 परमेष्ठिनमस्कारमुधासेकविवेकतः ।
 पुनर्मानुपजन्मदुं सचिवः सफलं व्यधात् ॥ ७८८ ॥
 समुपेत्य पुनर्वेत्री मन्त्रीन्दुमिदमभ्यधात् ।
 युष्मदुक्तैर्नृपः स्वाज्ञालोपात्कोपान्धतामधात् ॥ ७८९ ॥
 इह नायाति मायातिचित्रधीः सचिवः स चेत् ।
 तत्सर्वैर्भयमुद्रा मे याच्येति प्रणिधाय माम् ॥ ७९० ॥
 इति श्रुतमतीहारव्याहारः सचिवो हसन् ।
 तत्क्षणं प्रैष्यन्मुद्रां दुःशीलामिव दासिकाम् ॥ ७९१ ॥
 मन्त्री श्रेयःसमुद्रो ऽस्मिन्समुद्रे सन्नतो गते ।
 राज्यचिन्तागन्धनागाद्दृढधर्ममरो ऽभवत् ॥ ७९२ ॥
 मुद्रां कानुकतो वेत्री परिधाय करे तदा ।
 मन्त्री ज्ञानो ऽप्रमिन्यान्मपदानिषु जगौ हगत ॥ ७९३ ॥
 जनैर्मन्त्रिनिरोत्सन्न कुरु पादावधारणम् ।
 इति हास्यमुद्यैः पुंमिर्दतो गेहाचवात् नः ॥ ७९४ ॥
 तदैव देवतः केशिन्दैः प्रकटितामिभिः ।
 आहन्य पातितो नीतधायं वार्तावशेषताम् ॥ ७९५ ॥
 प्रपन्नोपैप्सदा तस्य मुभयेर्जग्निरे ऽरयः ।
 वेत्री हतो हत इति तृमूळ्य महानमत् ॥ ७९६ ॥
 १. पार्श्वपरः श्रुत्या क्रोधवृमः वज्रोदुरः ।
 २. वेत्तैः तपस्वतः न शशात्तपस्वतः ॥ ७९७ ॥

अस्मत्कार्यामिदं कुर्वन्नुच्छलप्रसवना ।
 मंदादिनः मनीषारस्तेनामी मन्त्रिणा ध्रुवम् ॥ ७९८ ॥
 एतस्य यदि वृद्धस्य शिशुश्चिरा स्वपाणिना ।
 उच्छलन्त्यामि उल्लिखन्त्ये मनसि निर्दृतिः ॥ ७९९ ॥
 एवमुपैर्त्तपन्नोपः फोषाटोपभटोन्कटः ।
 नप्रागायत्र ते सन्ति घातार्ता धैरियानकाः ॥ ८०० ॥
 अमान्यभृत्या नीते स्युः केऽपि वैदेनिका इव ।
 इति ध्यान्वा नरेन्द्रस्तान्दीपदृष्टानभावन ॥ ८०१ ॥
 के भूयं किं हतो वैप्रीत्पुर्वीनाथेऽयं पूषलनि ।
 उच्यन्तेऽप्येदंशोष्ठा वण्टाः वण्टागतगवः ॥ ८०२ ॥
 किमस्मान्पूषलनि क्ष्माप देवं पूषल दृगजगम् ।
 अस्मादीशस्य येनैव चक्रेऽप्यर्थो मनांस्यः ॥ ८०३ ॥
 धराचारपुरार्थीशः ज्ञप्सेनः स्वमेदकान ।
 सुविर्षे मन्त्रिणे हन्तुं वैपीदस्मान्महेच्छया ॥ ८०४ ॥
 यद्ये दण्डयत्यस्मभ्येतार् प्रतिवन्तरम् ।
 स्वामप्यस्मद्विभोः शत्रुं सर्वशः पोषयत्यन्म् ॥ ८०५ ॥
 स्वाम्यादेनादिदास्नाधिर्वबन्धेऽज्जाय मन्त्रिणः ।
 कुतोऽयमपमन्निहसन्धनं जम्पुको षया ॥ ८०६ ॥
 इत्युक्तिविकटावेशाः शुभश मकटाक्षयाः ।
 ते पात्वारोऽपि पक्षत्वं जग्मुस्तर्षेव घातकाः ॥ ८०७ ॥
 वृषः कृतानुनाथोऽयं गन्वा पौरर्षोर्दृष्टः ।
 अमात्यं तमपामाग बाहू धृन्वा वदन्ति ॥ ८०८ ॥
 मया तेऽपि गुरुत्वस्य वल्लिगो षोऽप्यपुदिना ।
 स्वं तपस्य तमस्य स्वपपराधदहं षवि ॥ ८०९ ॥

व्रतं चेन्नाचरिष्यस्त्वं नाजीविष्यस्ततः पितः ।

त्वां विना नैव राज्यं मे ऽभविष्यत्त्राज्यवैभवम् ॥ ८१० ॥

तदद्यात्तुल्यकल्याणकारिणः पुण्यकर्मणः ।

फलं प्रत्यक्षमद्राक्षमहं पापापहं चिरात् ॥ ८११ ॥

सुकृतं जीवितव्यं ते व्रतनानेन पोषितम् ।

शोषितं त्वत्कृतेनाद्य दुःकृतं दुर्यशश्च मे ॥ ८१२ ॥

तत्सहस्रापरार्थं मे प्रसीद वद सार्विकम् ।

धर्मं कारय मां तात तारयाथु भवार्णवात् ॥ ८१३ ॥

उवाच सचिवो ज्येदं नापराधो ऽस्ति ते ध्रुवम् ।

यत्स्माप सानुतापस्त्वं धर्मं धत्से ऽधुना धियम् ॥ ८१४ ॥

ततः संलब्धमुद्रेण मन्त्रिणा प्रेरितो नृपः ।

जगृहे गृहिणां धर्मं पूर्णचन्द्रगुरोः पुरः ॥ ८१५ ॥

मन्त्रिणः शङ्कमानो ऽथ निजे कण्ठे कुठारवान् ।

आयातः शूरसेनो ऽपि भूमिनां भूषितः श्रिया ॥ ८१६ ॥

देवार्चादानगुध्यानरथपात्रादिकर्मभिः ।

नृपो गन्धुगदिष्टैः स्रं विदो जग्मपारत्नम् ॥ ८१७ ॥

तत्र म्यामिनि वालो ऽपि चण्डालो ऽपि न सो ऽभवत् ।

न यो निनाधिनाशोक्तधर्मकर्मठतां गतः ॥ ८१८ ॥

इत्थं मन्त्रीव भूयश्च कृत्वा धर्मं विगृह्णीः ।

महाविदेहं मर्त्यत्वं प्राप्य लेभे शिराधियम् ॥ ८१९ ॥

ततः सुषिप्रदीपेन गामिने ऽस्मिन्वकाशताम् ।

देशात्काशिकस्ये संचरन्तु मृगं शुषाः ॥ ८२० ॥

इति देवायकाशिकप्रतविष्यारे सुषिप्रकथा ॥

दुष्यार्त्तानां स्नानादेस्त्यागो मन्मथनं तपः ।

आहुः शिक्षाव्रतमिदं तृतीयं पीपवाभिषम् ॥ ८२१ ॥

तनु शुद्धोक्तचारिभिन्नवत्परिपाल्यते ।

अहोरात्रमयाशेषां रात्रिं यावज्जितेन्द्रियैः ॥ ८२२ ॥

भवोरगदच्छेदे पापवर्षापथव्रतम् ।

आपचापभिदे विमानन्दमन्त्रिपतेरिव ॥ ८२३ ॥

तथा ।

धर्मनिर्मलमत्यर्थमर्थविद्योति विद्यते ।

पुरं पुष्पपुरं पुष्पचापचापलपेशलम् ॥ ८२४ ॥

तत्र शुद्धमुपासत्रममिष्वयुंधाभृताम् ।

यभूव भूविभुर्मानुर्जितभानुः स्वतेजसा ॥ ८२५ ॥

मन्त्री तस्य परिप्रीन्द्रोर्मिमानन्द इति श्रुतः ।

अजायत धिषां पात्रं छात्रीकृतवृहस्पतिः ॥ ८२६ ॥

मध्येसदः कदाप्युधैर्नरेन्द्रसचिवेन्द्रयोः ।

व्यवसायस्य पुष्पस्य प्रतिष्ठाने ऽभवत्कान्तिः ॥ ८२७ ॥

कृपाय वगुपानायः प्रोवाच सचिवं मति ।

व्यवसायः प्रमाणं न प्रमाणं पुष्पमेव चेत् ॥ ८२८ ॥

नतः स्वपुष्पमाहात्म्यपाप्वं पुष्पबलगर्हितः ।

पृथाण मम राज्यद्विद्विदित्यं संवर्धियन्सतः ॥ ८२९ ॥

॥ सुगम् ॥

यश्च कश्चित्पुरीमध्याद्भवन्तमनुपास्पति ।

नत्तच्छात्तृपितो ऽसौ मन्त्रवह्यः पास्पति शोभितम् ॥ ८३० ॥

गच्छ तुच्छमते तूर्णं पूर्णं कुरु निभं यचः ।

पृहे न हन्त गन्तव्यमिह एवान्यतो व्रत ॥ ८३१ ॥

इति सित्तिपतेराज्ञां विज्ञाय सचिवाग्रणीः ।

एवमाभाष्य संभूष्य प्रदिताः सचिवेन ते ।
 गत्वा व्यस्यन्पन्नाङ्गे सर्वमथ यथातथम् ॥ ८४४ ॥
 स्वस्तीभूषाय भूजानिः कैथिन्यपरिहृतो जनैः ।
 कृती तत्र यथा यत्र मित्रानन्दः स्वयं स्थितः ॥ ८४५ ॥
 अभ्युत्तस्थौ तदा मन्त्री निभाल्य नृपतिं पुरः ।
 शृष्टे हि दर्शनं पावद्विरोधो युज्यते सताम् ॥ ८४६ ॥
 मणिपत्याय पृथ्वीन्दुरतिष्कपीडे निवेनितः ।
 षट्पादर्धासने स्वस्य सचिवं न्यस्य सो ऽवदत् ॥ ८४७ ॥
 वरेण्यं पुण्यमस्येव शौर्यादिव्यवसायतः ।
 पुण्यभार्जा हि जायन्ते किंकरा व्यवसायिनः ॥ ८४८ ॥
 भवद्भाग्योदयः कथिदयमहितचमूचयः ।
 येनाहं तव भर्तापि भृत्यवद्भामितो ऽग्रतः ॥ ८४९ ॥
 किं त्वसावित्री भृतिर्धृत्व भवनः कुतः ।
 इत्युक्तो भूभुजा मन्त्री स्वचरित्रमर्चाकथत् ॥ ८५० ॥
 अथ विस्मयविस्मेरनेत्रपत्रजनेसितः ।
 मित्रानन्देन सानन्दः पृथ्वीन्दुः प्राविशत्पुरम् ॥ ८५१ ॥
 उपायैः कञ्चित् श्रीभिर्मणिमाहान्म्यतो ऽधिकम् ।
 वृथे च नरन्द्रेण मन्त्रिणो मञ्ज्यमद्भुतम् ॥ ८५२ ॥
 षट्पापि भानुभूषेन सहोत्सितसंसदम् ।
 आरादारामिको ऽभ्येत्य तं धर्मज्ञं प्यनिज्ञपत् ॥ ८५३ ॥
 दिष्टपाय वर्षसे स्वापिषद्गी धर्म इवागमत् ।
 मुनिः सुमन्धरो नाम शानी लीलावर्ती तव ॥ ८५४ ॥
 प्रीत्याय तस्मै दृष्ट्वाऽभूषणानि सणेन सः ।
 जगामारामभगता जगतीपतिना समम् ॥ ८५५ ॥

मुनिं नेत्रामृतं नेत्रैरापीय नृपमन्त्रिणां ।

नत्वाथ न्यविशेतां तौ पातुं कर्णामृतं वचः ॥ ८५६ ॥

मुनीशं देशनान्ते ऽय पप्रच्छ पृथिवीपतिः ।

धन्यस्य कथमस्यासन्विपत्काले ऽपि संपदः ॥ ८५७ ॥

अथाचष्ट मुनिः स्पष्टविभवा भुवि भाति पूः ।

धन्यभारच्युतेव घ्नौः पद्मनेत्रेति विभ्रुता ॥ ८५८ ॥

तत्रादित्य इति क्षमापस्तत्रसादास्पदं धनी ।

श्रेष्ठी सुदत्त इत्यासीज्जिनधर्मधुरन्धरः ॥ ८५९ ॥

सो ऽन्यदा पापरोगाणामौषधं पौषधं श्रितः ।

तस्यां निशि निशान्ते ऽसौ शान्तेन मनसा रसात् ॥ ८६० ॥

तदा कश्चिदवस्थापविशान्तेर्दी तदोकसि ।

भूरिभीमपरीवारः प्राविशत्तस्कराग्रणीः ॥ ८६१ ॥

विद्या घौरस्मृता लोकं तत्रामूर्छयताक्षिलम् ।

सुदत्ते सा नमस्कारमन्त्रध्याने तु नास्फुरत् ॥ ८६२ ॥

तं पश्यन्तमपश्यन्त एकान्तस्थं मणिम्बुधाः ।

जष्टदृष्टदृग्दृष्टदृष्टव्याप्यगिरिस्नान्यस्तलन्मुदः ॥ ८६३ ॥

द्राग्भञ्जन्ति स्म मञ्जुपाः क्वाटौषमपाटयन् ।

द्रव्याप स्पष्टयामामुरमी भूमिगृहाण्यपि ॥ ८६४ ॥

भरो महान्मनम्लम्य घर्मावष्टम्भपन्थितम् ।

जाने ऽप्युपायजाने ऽस्मिन् ध्यानाशक्तिर्न मनः ॥ ८६५ ॥

अनागतेन्ययागत्य एहन्गु धनपद्मीः ।

तेषु यानेषु च ध्यानभेदो ऽभूत्तस्य न ह्यपि ॥ ८६६ ॥

जने सोचन्वयोभिद्रे धननाशं निशास्ये ।

व्यक्तमस्तिनृस्ये भेटीं पारितोषकः ॥ ८६७ ॥

क्रमादर्जपतो भाग्यमङ्गीसङ्गीकृतात्मनः ।
 धनघोरणयस्तस्य भूर्यो ऽप्यभवन्पुनः ॥ ८६८ ॥
 स कदाचिदयस्वापविद्याविद्यैरचक्रराट् ।
 एकं तल्लोप्सतो हारं विक्रेतुं माप तां पुरीम् ॥ ८६९ ॥
 तं हारं श्रेष्ठिनस्तस्य वणिवपुत्रो धनाभिधः ।
 उपलक्ष्यार्पयामास तल्लारक्षाय तस्करम् ॥ ८७० ॥
 तद्विहाय द्रुतं गत्वा श्रेष्ठो तत्र कृपामयः ।
 स्र्वं वणिवपुत्रमाक्षिप्य तल्लारक्षमदो ऽवदत् ॥ ८७१ ॥
 धनो ऽयं नैव जानाति चौरव्यतिकरारपुरा ।
 अस्मिं मदात्मने मूल्यान्मया हारो ऽ यमर्षिनः ॥ ८७२ ॥
 तदयं मुच्यतां मास्मिन्मुच्यतां चौर्यदुर्यशः ।
 रोहिणीयोगमात्रात्किं स्यात्कुरुङ्गीन्दुयद्रविः ॥ ८७३ ॥
 द्वादशव्रतधर्माय नासत्यं वदतीत्यथ ।
 मुदत्तवचसामुञ्च तल्लारक्षो मन्दिन्मुचम् ॥ ८७४ ॥
 असत्यमपि नत्सत्यं यत्माणिहितमित्यसौ ।
 असत्ययापि वाचासुं श्रेष्ठी चौरममृमुचन् ॥ ८७५ ॥
 श्रेष्ठी तं भोजयित्वा च वरे दत्त्वा च चौररे ।
 नाहृत्येष्टु मतिः कृत्येष्टुत्वा च माहिगोत्कृती ॥ ८७६ ॥
 श्रेष्ठीन्दोरुपकारेण शिषया च द्रवन्मनाः ।
 किं स्यादकृत्यमित्येष विश्रातुं धारयन्धिपम् ॥ ८७७ ॥
 निर्यन्पुराद्दहिर्भागधूमो शुभ्रमभाभिषम् ।
 धर्मोपदेशान्ददत् मुनिरात्रमशोकत ॥ ८७८ ॥ युग्म् ॥
 ध्रुत्वा तपेशनां ज्ञातकृत्याकृत्यविवेचनः ।
 मुनीन्दोस्तस्य पादान्ने दीर्घां दतो ऽयमपरीत ॥ ८७९ ॥

चारित्रं शुद्धमासेषु सौधर्मे ऽसौ सुरो ऽपवन् ।

सुदचस्तु विपद्यामभवत्सेचिवस्तव ॥ ८८० ॥

संपत्सु द्वियमाणामु यद्भभञ्ज न पौषघम् ।

पदे पदे तदत्रायं विचित्राः प्राप संपदः ॥ ८८१ ॥

स तु चीरः मुरीभूतः स्मरन्नुपकृतीः कृती ।

विन्तार्तापि ददौ रवं प्रस्तावं प्राप्य मन्त्रिणे ॥ ८८२ ॥

प्रभो द्रस्यति ते मन्त्रीत्युक्ते राज्ञा मुनिर्जगौ ।

मन्त्रिगो जीवितान्ते तदर्शनं भावि मुक्तये ॥ ८८३ ॥

यतो नन्दीश्वरे देवान्नन्तुमस्याभिलाषिणः ।

समयज्ञसुरानीतविमानस्थस्य गच्छतः ॥ ८८४ ॥

शुद्धध्यानलयस्यान्तःकृतकेवल्लितायुजः ।

लवगाब्धेरुपर्येव मुक्तिर्भूष भंविष्यति ॥ ८८५ ॥ युग्मम् ॥

इत्याकर्ण्य मुनेर्वाचमुदञ्चदर्मबुद्धयः ।

सर्वे ऽप्युर्वीश्वराद्यास्ते सानन्दा मन्दिश्राण्यगुः ॥ ८८६ ॥

एवं प्राक्पुण्यपूर्णद्विद्विमित्रानन्दनिदर्शनात् ।

भजन्तु भवपौषाय पौषधे मुषियो धियम् ॥ ८८७ ॥

इति पौषघ्नतविचारे मित्रानन्दकथा ॥

दानं चतुर्विंशतिवारवध्वपात्रैकसां मुनौ ।

शिक्षात्रतं तदतिथिसंविभागं तुरीयकम् ॥ ८८८ ॥

एकात्रयवनो ऽप्येतत्सेवितं श्रद्धयाधिकम् ।

सुमित्राया इयोन्नत्ये जायते द्वादशं व्रतम् ॥ ८८९ ॥

तद्यथा पृथिवीभूषा श्रीवसन्तपुराभिधम् ।

पुरन्दरपुरश्रीणां विवर्तो यतते पुरम् ॥ ८९० ॥

विक्रमाक्रान्तदिककः ह्माशक्ये विक्रमाभिधः ।

नृपः कृपावविशोऽमूनत्र क्षप्रशिरोमणिः ॥ ८९१ ॥

नन्मन्धीशो यगुर्नहे यद्दुदिभरनीरजे ।

राग्यलक्ष्मीः सुखं तस्यां विद्याशास्त्रे दिवानिन्दम् ॥ ८९२ ॥

मिनदागाभिषः श्रेष्ठी तस्य पूज्यीपतेः विपः ।

यस्य त्रीर्षकृद्दर्शयोरपः श्रेयसां निधिः ॥ ८९३ ॥

तद्भिन्नैरर्गम्यातः स्पर्णैर्जैर्गपि ध्रुवम् ।

निष्पाद्येते शिर्षा मेतगोदणावपरावधि ॥ ८९४ ॥

यथासाजो धनाभ्यध इत्येव त्प्यात्तमर्धनि ।

धनदो मिनदागस्तु ग कृतोऽर्धगणैर्गपि ॥ ८९५ ॥

धनस्य गार्थवार्थस्य गुणां काशिमिवागिनः ।

तप्यातां रत्नवर्षां नात्रा व्यवहारी व्युत्पात तः ॥ ८९६ ॥

मिनदागतस्य विद्यागपार्थे लक्ष्मीधनाभिषः ।

विषो यस्यैव शान्तिव चरमः परमः सुरसु ॥ ८९७ ॥

न यन्त्री न कल्पे न पुत्रो धार्थ्यपतेः पुनः ।

नान्यदिद्विष तस्याभूत्तितनदाग इव विपम् ॥ ८९८ ॥

मिषे नृपः वरावपव मन्त्रिणामपि हावर्धनि ।

राजमन्त्रैर्गपि ते हन्तु विरुद् विरुधे मन ॥ ८९९ ॥

मिनदागस्तु दास्येण यगचिनापलसवः ।

यधुर्बोविवारेण ते विरुदमवुष्यन ॥ ९०० ॥

ततो भूषाणवागुत्तव त्रीर्षवावार्थेऽननः ।

वर्षा रत्नवर्षां र्थैर्धर्षां विरुद्वर्धनि ॥ ९०१ ॥

अथ योवत्तनेनागो तदावत्तु वृत्तवः ।

वःरी निधि तदावत्तवार्थेऽप्येवोवपु ॥ ९०२ ॥

यत्तैरेव वर्षेऽप्येवः मरु लःर्धवार्थेऽप्येवः ।

मभाववन्ति रत्नानि गृहीत्वा निःसृतः पुरात् ॥ ९०३ ॥
 अजानन्नपि पन्थानं गच्छन्नेष निरन्तरम् ।
 अरण्ये पतितः कापि तृष्णातरललोचनः ॥ ९०४ ॥
 तत्र वस्त्रलवावद्धां रत्नार्त्तं मुहुरः करे ।
 रीणोऽथमर्पयामास जीवितमपिवात्मनः ॥ ९०५ ॥
 कापि पश्यन्पयः कूपे रत्नलोभाद्विजेन सः ।
 कराभ्यां पातितः प्रेयं विश्वासः कोऽस्तु जीवताम् ॥ ९०६ ॥
 स तदा पतितः कूपे कोऽयमित्यशृणोद्बुधः ।
 उपलक्ष्य स्वरेणाथ प्राह रत्नवतीं प्रियाम् ॥ ९०७ ॥
 अयि त्वमपि कूपेऽत्र पतितासि कुतः प्रिये ।
 स ते परिजनः कास्ति धिग्धिग्धिविदम्बितम् ॥ ९०८ ॥
 साप्यवस्थागतं कान्तं वीक्ष्य प्राप्तं च संनिधौ ।
 वाप्यं हनि दधौ दुःखानन्दसंकरसरुद्रम् ॥ ९०९ ॥
 मन्वाना धन्यमात्मानं तत्रापि मियदर्शनात् ।
 ऊचे मतीशिरोरत्नमियं रत्नवती ततः ॥ ९१० ॥
 तत्सर्वमटवीमध्ये गृहीतामिह तत्करः ।
 कान्दिशीरुः समयाऽपि यया परिजनः कचिन् ॥ ९११ ॥
 तेषु मद्भोगलुब्धेषु वेगादहमिहापतम् ।
 वरं हि मरणं स्त्रीणां न पुनः शील्यखण्डनम् ॥ ९१२ ॥
 कृतान्तमुत्तरूपेऽस्मिन्रूपेऽपि पतिता मिय ।
 जीवितास्मि भयद्रवत्रालोरुभोक्तव्यकर्मभिः ॥ ९१३ ॥
 कल्पतां च कथं पातः कूपेऽत्र मयतामपि ।
 साचिरः स च विद्वेषी विद्वेषे किं विरोधतः ॥ ९१४ ॥
 अगाद निनदासोऽय साधिवे मारणोत्सुके ।

स.४. ९१५-९२६] - वामुपज्यचरितम्

गृह्यतः कर्मकृत्स्नादेको ऽहं निशि निःशृतः ॥ ९१५ ॥
 निरन्तरविहारेण कान्तारे ऽत्र समागतः ।
 वृषितो ऽस्मिन्पथः पश्यन्पादस्खलनतो ऽगतम् ॥ ९१६ ॥
 अनुक्तमिन्द्राष्टयस्य तदा तस्यानिसत्त्वतः ।
 कूपे ऽस्मिन्निर्जले ऽप्यम्भो नाभिदध्नं ददुःशिराः ॥ ९१७ ॥
 अथ तौ प्रथितस्त्रेदस्त्रेदवृष्णापरम्परं ।
 जितर्भारेण नीरेण तेन प्रीतिं परां गर्तां ॥ ९१८ ॥
 अथ कूपे ऽत्र केनापि सञ्चारञ्जुनिपन्त्रिनः ।
 शिखो ऽम्भःकृतये कुम्भः पुण्यकुम्भ इवतयोः ॥ ९१९ ॥
 ततो ऽन्तःकुम्भरोपेन तौ मत्वा तेन धीमता ।
 मेन्ययित्वा जनान्दृष्टौ कृपान्मृत्योर्मुग्धादिषु ॥ ९२० ॥
 यावत्तौ निःशृतां सार्यस्तावदग्नें स्थितो महान् ।
 निर्गतं मिथुनं कृपादिति फोलाहलं व्यधात् ॥ ९२१ ॥
 तन्छन्दात्वात्तुष्ठी सार्यवाहो ऽपि द्रुतमागतः ।
 सुतां पतिपुतापत्रे पश्यन्मनसि विस्मितः ॥ ९२२ ॥
 पनाख्यं जिनदागो ऽपि सार्यवाहं निरीक्ष्य तम् ।
 धशुरो ऽपमिति ज्ञान्वा नमयके चमन्कृतः ॥ ९२३ ॥
 ननाम जिनरां प्रीत्या पितरं रन्नपत्यपि ।
 अहो भाग्यस्य सीर्य्यं चिन्तयन्ती मरुचेतसि ॥ ९२४ ॥
 अप्याम्यै सार्यवाहाय किमेतदिति पृच्छते ।
 जिनदासः स्वहृत्तं तदादितो ऽपि न्यवेदयत् ॥ ९२५ ॥
 तादृश्वजनमंपर्कनिवीतव्यापदर्मयः ।
 अथ ते तोषपोषेण तस्पुर्वमनवेभ्यनि ॥ ९२६ ॥
 अपास्मिन्प्रसिन्ने विधे गन्वाहो जैर संसिन्ने ।

तद्वीक्षाकौतुकेनेव संध्यायां विधुंरुच्यौ ॥ ९२७ ॥

तोयपात्रं गृहीत्वाय जिनदासो निशागमे ।

तरूनन्तरयामास देहचिन्ताकृते बहून् ॥ ९२८ ॥

अथेन्दुद्युतिभिर्वीक्ष्य स्रुप्तं कंचिदसौ नरम् ।

यावद्यात्ययतस्तावन्मृतो लक्ष्मीधरः पुमान् ॥ ९२९ ॥

मृतमक्षतमेवैनं वीक्ष्यासौ मित्रवत्सलः ।

भुजङ्गदशनं तस्मिन्निश्चिनोति स्म दुःखितः ॥ ९३० ॥

आदाय स्वान्मर्णांस्तस्मात्कृष्ट्वा फणिमणिं ततः ।

तदीयस्पर्शपूतेन पयसा तमर्जावयत् ॥ ९३१ ॥

उपकृत्युपकुर्वाणा ध्रियन्ते धरया न के ।

अपकृत्युपकारी यस्तेन तु ध्रियते धरा ॥ ९३२ ॥

वीक्ष्य लक्ष्मीधरो जीवञ्जिनदासमयाग्रतः ।

त्रपानतमुखाभोजस्तत्सौहार्दमिपानमन् ॥ ९३३ ॥

अथैनमाह माहात्म्यमयो रत्नवतीपतिः ।

अन्नःश्रेमसुधासिन्धुतरङ्गोत्तरया गिरा ॥ ९३४ ॥

पादस्वल्ननतः कूपे पतितो ऽहं न्वयोज्जितः ।

इति किं लज्जसे केन स्वो ऽप्यनुध्रियते जनः ॥ ९३५ ॥

मिलितो ऽस्मिन्ममारण्ये सार्यवाहो ऽधुना धनः ।

काञ्चिं यास्याम्यहं गच्छ स्वावासं प्रति संमति ॥ ९३६ ॥

इत्युक्त्वा भेषिभो विप्रश्चपमाणस्तदा ययौ ।

सहैव सार्यवाहेन सो ऽपि वाणारसीमगात् ॥ ९३७ ॥

यावत्तुलसीधरो याति वमन्तपुरपत्तनम् ।

जिनदासवियोगेन तावदातो ऽस्ति भूपतिः ॥ ९३८ ॥

इति लक्ष्मीधरो मत्या गत्या क्षितिपतेः पुरः ।

४. ९३९-९५०] चामुण्ड्यचरितम्

स्वरूपं जिनदासस्य मन्त्रिणश्च न्यवेदयत् ॥ ९३९ ॥

शुत्वेति भृशुजा मन्त्री कारागारे नियन्त्रितः ।

पश्यतो जिनदासस्य हन्तव्यो ज्यमिति क्रुधा ॥ ९४० ॥

अथ जङ्गलकरभारुदो वीरदयान्वितः ।

जगाम जिनदासाय कार्गीं गुप्तो नृपः स्वयम् ॥ ९४१ ॥

कार्यो मन्त्री स एवेति वचो निमित्त्य धर्मधीः ।

सभार्यः मह भूमेन स वसन्तपुरं ययौ ॥ ९४२ ॥

सर्वंभर्यं नृपादाप्य सचिवायापकाणि ।

मन्त्रित्वं स ददौ धीमान्न द्विष्टा सुपकारिणः ॥ ९४३ ॥

अथागाढनशलो ऽत्र वर्षयन्निति भूपतिम् ।

वने ऽमूहेवल्लज्ञानं गङ्गुर्यैस्त्वपसरतः ॥ ९४४ ॥

तुष्टिदानं प्रदायास्व वने ऽगादिक्रमो नृपः ।

महोव जिनदामेन पुर्या धर्मं हि तादृशाः ॥ ९४५ ॥

मुनिं नत्वोपदेशं च शुत्वावादीददौ नृपः ।

पन्मित्रे जिनदासे किं सापदः संपदः प्रभो ॥ ९४६ ॥

अथ ज्ञानामृताम्भोविर्दशनयुनिर्वीचिभिः ।

नत्पुण्यवेलाविपिनं श्रावयन्मधुरभ्यधात् ॥ ९४७ ॥

कौशाभ्यां दत्तनामाभून्मातृपत्नो धनी वणिह ।

दानमेव शृण्वानां मुख्यां धर्मं इति स्फुटम् ।

स्वगुरोर्वाचपाचल्यौ सुमित्रा मूढे ज्यदा ॥ ९४९ ॥

दानोन्मुखं मनो मातृर्मत्वा मतिपतां वरः ।

आनन्दाञ्जननीं नत्वा सभार्यः स व्यजिह्वयत् ॥ ९५० ॥

यथाविधि सुपात्रेषु कृपापात्रेष्वपि स्वयम् ।

वेदि नं रि पने पान्ने न्वनगाशागृधे गृध् ॥ ९५१ ॥

सन्तुलं निपमान्मेन्नेताभिप्रदमरदीन् ।

धेन्नेता विवितातनं दत्ता भोक्ष्ये ऽदमन्वदम् ॥ ९५२ ॥

गताः गुप्तगाणां तानपताभिषर्त निजम् ।

गृध्रान्ता नराः ॥ ९५३ ॥

द्वेषः कृषिने ऽत्यर्थमृष्टे दारुणे ऽप्यदा ।

दूर्ध्वे सर्वतो जाते नथा दत्तमक्षे ऽवदत् ॥ ९५४ ॥

मूले ऽपि रौरवः फाले ऽतल्पपूर्णं च ते गृहम् ।

अतः स्वां जननीं दानात्कुटुम्बाभारं वारय ॥ ९५५ ॥

अथ तेन निषिद्धाम्बा सुमित्रा दानतः सणात् ।

निःसत्त्वतामपि यक्षीकुर्यन्ति स्त्रीजिता नराः ॥ ९५६ ॥

मंमृत्यु नियमं सा स्वं निश्चिन्नायेति चेतसि ।

अदत्ते भोज्यमात्रे ऽपि न भोक्ष्ये ऽन्ने ऽपि जन्मनः ॥ ९५७ ॥

उपासासाष्टकस्यान्ते तस्याः सत्त्वमहानिधेः ।

एचामहापयदत्तं दुर्यशःशङ्किता जया ॥ ९५८ ॥

दत्तेन बन्धुभिः सार्धं निर्वन्धं बध्नताधिकम् ।

ऽह्नि भोक्तुमुपवेशिता सेत्याचिन्तयत् ॥ ९५९ ॥

कारणं भोजनत्यागे विदन्नपि सुतः स्वयम् ।

न मां दापयते किञ्चिद्दिग्मे दुःकर्मजृम्भितम् ॥ ९६० ॥

तत्स्वभोज्यामिदं किञ्चित्कस्मैचिच्छेदे ऽप्युना ।

तन्मे स्यान्नियमः श्लाघ्यो ऽश्लाघ्यो न स्याच्च मे सुतः ॥ ९६१ ॥

ध्यायन्त्येति गृहायातः सहसैव मुनिस्तदा ।

अदृश्यत तयो मूर्तः पुण्यराशिरिवात्मनः ॥ ९६२ ॥

साधो विशुद्धमाहारं वृष्टाणानुवृष्टाण माम् ।

वदन्त्येति सहस्रांशु मन्थन्याभि मुनिम्लया ॥ ९६३ ॥

गन्धाम्बुपुष्पवर्षान्ते ऽवदन्जामनदेवता ।

धन्ये मामोपवासी यन्शार्णं फारितम्बुव्या ॥ ९६४ ॥

तत्ते सत्त्वभवादानात्तज्जान्ता वृष्टिहृतो मदाः ।

अस्माद्गतिरघारिव्याद्वृष्टो दुर्भित्तहृदनः ॥ ९६५ ॥

॥ युग्मम् ॥

अशोन्सवे कृते रामा पारिधासतपाधिभिः ।

मातरं सपयामास नत्वा दणो जयोन्वेतः ॥ ९६६ ॥

ते ऽथ धर्म व्यधुः शृद्धं धदाधन्तो निन्ताम् ।

सुक्तायुम्नश्च अग्ने ऽथ गुमिशान्या नृपा भवान् ॥ ९६७ ॥

दशात्या भिनदासो ऽभूज्जयान्या सन्नवत्वावि ।

दानरोषादभृद्गमीस्त्वन्निर्भे सवृन्दनरा ॥ ९६८ ॥

धुत्वेति प्राग्भवे स्मृत्वा गुणं नत्या गताः पुगम् ।

धर्मध्यानरताः सांपुर्णपाशोम्भे सतोदयम् ॥ ९६९ ॥

इत्याकर्ण्य जनाः सौम्ये गुमिशया निर्दशनम् ।

मते सेवध्वमतिधिसंविभार्त शुभास्पदम् ॥ ९७० ॥

॥ इत्यभिधिस्त्रिंशिभागप्रतपिषारं मुनित्राषया ॥

एवं निशम्य सम्यसांमूलप्रतविवाणाम् ।

द्विपृष्टः साप सम्यस्तं धादन्वे विमपः पुनः ॥ ९७१ ॥

भूरयो ऽथमन्धर्तुः पुनो भद्रकर्ता जनाः ।

धावकन्वे सन्निवै य यद्भृत्सपचधरः ॥ ९७२ ॥

परीपरानुवृता बुर्बन्धोदनो हव ।

विमहार पञ्जोरानाएषो भिननाएदः ॥ ९७३ ॥

देवनादधीश्वरानीपूतो मूलं विभुः ।

कृपेण जनयामास धर्मतीतार्हमाहितम् ॥ १७४ ॥

[इत्यथ मूयन्गुरीमर्गागुच्छता पुरी ।

संगमसंगंयाना चम्पा ताम्ब्यरक्षिः ॥ १७५ ॥

मगुपुज्ये जवापुके मर्गमे वागुपुज्यतः ।

मरुता नामतन्व्यापरनीमरराजनि ॥ १७६ ॥

कटासर्गः कामस्य काण्डनाण्डयगिहता ।

अभूद्वरुष्यरुकेन्दुलक्ष्मीर्द्वितीस्तद्वहना ॥ १७७ ॥

अनयोर्जपमेनाशः मुनयो वदथो ऽभवन् ।

तेषामुपर्यभुःपुष्यागोहिणी रोहिणी मृता ॥ १७८ ॥

स्वस्वव्यवस्थ्यावस्थानक्ष्त्राव्यरुज्वर्गवर्णना ।

याराजद्वपरज य राजधानीव जङ्गमा ॥ १७९ ॥

सकलांशकलावलेर्गुगटुमेवैनावनेः ।

यस्या यशः मूनानि काञ्चीचक्रे न मन्मयः ॥ १८० ॥

तां मत्तर्थावनां वीक्ष्य नृपः समदसंमदः ।

अस्या योग्यं वरं कृपात् सचिवानूचिवानिति ॥ १८१ ॥

ततः सुशुद्धिसिद्धार्थमगुद्रनयवादकाः ।

चत्वारः सचिवाश्चाहृत्कृत्स्न्यगृष्टिविष्टपाः ॥ १८२ ॥

कलाविलासरूपश्रीकोलिशैलानिलापतीन् ।

स्यामनामान्वयस्थानैरारुपापेदं न्यवेदयन् ॥ १८३ ॥

॥ युगम् ॥

स्वामिन्नमी समीभावं भजन्ते भूभुजः श्रिया ।

नैतनु विमः कुत्रापि कन्याया रमते मतिः ॥ १८४ ॥

स्वयंवरं कुरु ततस्त्वत्कन्येपं यथारुचि ।

कंचिद्वरं वृणोत्वधिपरीक्षरुपरीक्षितम् ॥ ९८५ ॥

तथेत्यथ नृपस्तने तेनेह त्वरितं नृपाः ।

सर्वे अपि रूपगर्वेण दृताहृताः समाययुः ॥ ९८६ ॥

ते तदाहारताम्बुलचेलालंकारदोषिनः ।

महीभृता मयवता मोक्ष्याचक्रिरे हृदा ॥ ९८७ ॥

अपार्कं फलशोर्तुमिव नीते महोन्नतिम् ।

आनिन्धिये नरेणास्ते स्वयंवरणमण्डपे ॥ ९८८ ॥

न रूपं पापटस्यै श्यादिति वाचामुद्राह्वतिः ।

श्रीमान्महेन्द्रसेनास्यः श्रीकोशलपुरेश्वरः ॥ ९८९ ॥

स्वकायकान्तिर्थायुपपानानिमिपविष्टपः ।

सिंहनायः सुपर्मेकान्तिथिलो मिथिलापतिः । ॥ ९९० ॥

लावण्यामृतसिन्धूमितरन्मकरकेतनः ।

निन्नभक्ताभिधः पुंसां रत्नं रत्नपुराधिपः ॥ ९९१ ॥

धुनेशनेत्रकुमुदोद्भासलीलाविशारदः ।

चन्द्रचारुमुखधन्द्रपुरेशधन्द्रवर्धनः । ९९२ ॥

मभापद्मवलावण्यपुष्परूपफलद्रुमः ।

जयसेनो जयत्सेनाराजी राजशृङ्गेश्वरः ॥ ९९३ ॥

बहन्पुण्यमहाम्भोधिजलमानुषरत्नताम् ।

चन्द्रामित्रपशाचन्द्रामित्रः काशीपुरीश्वरः ॥ ९९४ ॥

अन्ये अपि गुरसंदेहकरदेहधुतो नृपाः ।

मपञ्चान्पञ्चबाणस्यालंचक्रुर्मशसंचयम् ॥ ९९५ ॥

॥ सप्ताभिः कुल्यम् ॥

कुरुजाङ्गल्देशालंकारनागपुरेश्वरः ।

शत्रुः श्रीवीरशोकस्य शोको विद्युत्वभाङ्गम् ॥ ९९६ ॥

नगदरगिन्द्रियोत्रिद्रभोगतर्ममहाकलम् ।

अलंगताः पथं मो ऽगुदअत्रणगीस्वः ॥ १०७ ॥ सुग्म् ॥

शुद्धाग्न्ती शुद्धाग्म्यगङ्गगुगौरवेः ।

मदयन्ती मदनमप्यमन्दर्भावसंपदेः ॥ १०८ ॥

अद्गनिःश्वन्दिजालशमय्याः सारात्रमेतु माम् ।

इत्याश्रितेव रत्याधा ग्नात्र्या प्रतिपामिषान् ॥ १०९ ॥

रोटिणीममिषं चेति मोहयन्ती निरीशकान् ।

वयम्याभिर्दृता माप भृषकन्याय मण्डपम् ॥ १०९ ॥

॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

राज्ञामथ गुणग्रामकृलनामनिवेदिनी ।

दक्षा पुरो ऽभवत्तस्या वयम्या मञ्जुभाषिणी ॥ १००१ ॥

पिबन्ती च वमन्ती च लोचनान्तेन भूभुजः ।

सखीमन्वचलन्मञ्जुमध्यवर्त्मनि कन्यका ॥ १००२ ॥

नृपेषु ताड्यमानेषु तेषु पञ्चेषुपत्रिभिः ।

स स वीररसाविष्टो द्वष्टो यं यं ददर्श सा ॥ १००३ ॥

यं यमैक्षिष्ट सा श्यान्तर्धनृपद्वयः ।

अदिनद्रपमध्यस्थतिः सः ॥ १००४ ॥

उत्कण्ठाविस्मयप्रो महीभुजः ।

षड्भुः सान्निध्यभावे च मञ्जयामास रोहिणी ॥ १००८ ॥
 तद्रूपेण तदाकृष्टमन्त्रघ्नेनेव सन्तरे ।
 आहृष्टा वरमाणां सा तन्कण्ठे क्षियति म्य ताम् ॥ १००९ ॥
 नृणामर्धाग्ने नम्य फलावहृततेजसः ।
 रोहिणी रोहिणीवेन्द्रोरुपाविक्षन्मुद्रा ततः ॥ १०१० ॥
 नन्कालप्रस्फुरत्सूर्यगीतनृत्यसमाकुलः ।
 पद्मद्वन्द्विगणः गीतिमयो ज्ये समयो ऽभवत् ॥ १०११ ॥
 भव्यमार्माहृणत्रेयमृणोर्दुर्चनं पतिम् ।
 इति स्वयंवरं सर्वभूमिर्गर्गपि पिमिये ॥ १०१२ ॥
 मद्यवापि मुद्रास्मीयनामोचिनमहोन्मयैः ।
 नयोगरचयन्वीतः पाणिग्रहणमद्वलम् ॥ १०१३ ॥
 रोहिण्याः पुण्यमाहान्म्यादिनेवान्हापिनाभृपान ।
 भावस्यै दानसंयानैर्मयवा-धिसमर्ज न ॥ १०१४ ॥
 वाग्भिर्मेकधूर्याभिजिनधर्मानुक्तया ।
 रोहिण्या जिनधर्मानुक्तः कान्तो ऽपि निर्ममे ॥ १०१५ ॥
 नशैव भागान्भुज्जानो भृजानिमृत्तया सह ।
 कुमारः स मुखं तस्यै दोगुन्दक इवामरः ॥ १०१६ ॥
 एतय केमेलकेरुधिलहरीचक्रमेयैः ।
 अशोकं वीनशोकस्य पुष्पामो ज्येपुराह्वयन ॥ १०१७ ॥
 अशोको ऽपि नदृन्कण्ठी रोहिणीमहितजनतः ।
 मयवन्त समापृचउच्य न्वग्निन्वगिते ययी ॥ १०१८ ॥
 स्नातः स पौरीशुद्धारसामगोपिभिर्गनिभिः ।
 दस्यै कुमुदवन्मूर्ति पितृपादनम्वन्विषयः ॥ १०१९ ॥
 गङ्गापुन्याप्य पाणिभवामान्निद्वर्चान्वाप्य च म्ययम् ।

सतो धात्री जगौ पुत्रि पार्सा श्रीवृन्दमध्या ।
 मृतस्तस्याः घृतस्तस्य जलदानदिने षटः ॥ १०३२ ॥
 ग्राहं ग्राहं गुणान्मनोरित्यगौ षत रोदिवि ।
 तवापूर्वं भवे ऽमुष्विन्नेतत्संसारनाटकम् ॥ १०३३ ॥
 चेन्मृतः मृगुरम्पास्तदित्थं रोदित्यगौ कपम् ।
 कानया रोदनं ज्ञानमिति धार्मीमथाह सा ॥ १०३४ ॥
 रोदनं ज्ञापयामि त्वामिति दास्यं वदन्तृपः ।
 तदद्वाह्लोकपाल्याख्यमग्रहीषरमं गुणम् ॥ १०३५ ॥
 क्षमायां क्षिपामि ते पुत्रमिति जल्पन्मिया मति ।
 करस्यं तं वदिभिन्नेरन्त्यान्दोलयन्तृपः ॥ १०३६ ॥
 देवाद्यं प्युतो बालः स महीपालपाणिनः ।
 बानात्कलमिनोद्याद्रिशृङ्गाभित्तित्वाग्रतः ॥ १०३७ ॥
 पुरीजने परिजनेऽप्यपोदुष्टदाराये ।
 किंकिंचरसि रोदित्यमनुरकम्शेन्मृगं तृपे ॥ १०३८ ॥
 असृष्टभूतसं बालं तन्कालं पुरदेवता ।
 तं नरेन्द्रासनं ऽमुक्षत्पुष्पचन्दनचर्षितम् ॥ १०३९ ॥
 ॥ शुभम् ॥
 स्वम्य पुत्रस्य पत्न्याथ नृण्वन्पुष्पमृतिं जनात् ।
 भूयगे ऽकारयत्तत्र पुषामन्तुस्तवं ततः ॥ १०४० ॥
 तदोद्याने घतुर्ज्ञानो मणिरुम्भायसेषुतः ।
 आगात्क्षमापुषाहुर्म्यां रूपहुम्भो मदाहनिः ॥ १०४१ ॥
 तत्रागादितिपुषामा पुषामान्यरत्नवसान् ।
 मुनिं नत्वापृणोऽर्जीराचिचारां धर्मदक्षनाम् ॥ १०४२ ॥
 अप पपञ्ज पृथ्वीन्दुः पृथ्वी भक्ति बन्दि ।

रोहिणीभाग्यसौभाग्यचमन्कृतमना मुनिम् ॥ १०४३ ॥

मभो किं मयात्पुत्र्या माग्भवे मुकृतं कृतम् ।

यदेनां गोरुलेजो अवि परार्थं न कदाचन ॥ १०४४ ॥

किं वा निम्नभिः प्रीतिर्ममैतस्याः परस्परम् ।

किं वापत्यान्वयस्याः भृशान्येरागिभ्यान्वयि ॥ १०४५ ॥

ततः सार्धभाषाकचकोरानः रचन्द्रिकाम् ।

शर्मा विस्तारयामास मुनीन्दुर्विगर्दं गिरम् ॥ १०४६ ॥

परिशील तवार्थं पुं नागपुरे पुग ।

राजार्गाद्वृषालालयलन्विषा वगुमन्वयम् ॥ १०४७ ॥

विभे चार्थगतमस्य गमयन्मिदं विभः ।

धनविभाभिः श्रेष्ठी धनविषा च तस्याया ॥ १०४८ ॥

धनयाम्पनया जत्र वैश्वैकनिकेतनम् ।

उपदुगेनां उहं सादुगेनां विभाजनतः ॥ १०४९ ॥

जनेत्यनिष्टा वीजगमस्येवादिरेवाम् ।

न सा वनेगकदा . वि यो न . ग्यनिदुर्वेगाय ॥ १०५० ॥

गम्यानीतस्य उहं रग्याय . मयर्गिगह ।

वगुमन्वा च व . गान्वा धीगमच नः ह्यनः ॥ १०५१ ॥

स मन् . गमन . गप्रः धीगमः द्वावि गीगैह्यु ।

व गीगै . नेदुयागिमे व गाय पुम्यगैः ॥ १०५२ ॥

गर्वा विद्विदनाम्य धनविषा विषाया वम् ।

वद्विद्विदनाम्य धनविषा विषाया वम् ॥ १०५३ ॥

धनं वावन्व नैदुर्विधे म नदुर्वेगाया ग्या ।

वद्विद्विदनाम्य धनविषा विषाया वम् ॥ १०५४ ॥

धनं वावन्व नैदुर्विधे म नदुर्वेगाया ग्या ।

भिसामपि न तत्पाणिपृष्ठीनां कश्चिदग्रहीत् ॥ १०५५ ॥

शुन्याप धर्मं साधुभ्यस्ताम्रिष्ठा सह एव सा ।

अनातुरेव ज्ञानात्मा मानुरेव तडे ऽचरत् ॥ १०५६ ॥

राजप्रत्येयुदयाने ऽथैव ज्ञानाभृतार्णवः ।

अमृतासव इत्पागादित्पागाधमहो मुनिः ॥ १०५७ ॥

विज्ञाप धनमिश्रोजया तपत्र नृपतिर्यतिम् ।

आपयां मुदितस्वान्तः सान्तःपुरपुरव्रजः ॥ १०५८ ॥

नत्वा नृपे निविष्टे ऽयं युक्तिव्यक्तकर्म मुनिः ।

जगां विचारं श्रीवानां धर्माधर्मगतीश्च ताः ॥ १०५९ ॥

प्रमोदविशदस्त्रूपे भूपे दुर्गन्धया मुनिः ।

दुर्गन्धकारणं स्वस्य पृष्टः स्पष्टं जगाद सः ॥ १०६० ॥

जम्बूद्वीपस्य भरते क्षेत्रे पार्श्वं शुभश्रियाम् ।

सुराष्ट्रो नाम देशो ऽस्ति देशानां मालिमण्डनम् ॥ १०६१ ॥

स्वसौन्दर्यसमाहृष्टदैवतस्तत्र रैवतः ।

पर्वतो विद्यते ह्यथाहिपरानिबिराजितः ॥ १०६२ ॥

तस्याद्रेः पश्चिमे भागे भागधेयमिव श्रियाम् ।

नाम्नास्ते शिरिनगरं गीर्वाणनगरोपमम् ॥ १०६३ ॥

तत्रासीत्पृथिवीपालः पृथिवीपालसंज्ञया ।

जिनधर्मपतारामपतारामपालकः ॥ १०६४ ॥

तस्य सिद्धमतिः मेघरससिद्धिरभूत्प्रिया ।

दधौ मियमियन्वेन जिनधर्मे ऽपि सा धियम् ॥ १०६५ ॥

उद्यानिकायापान्येद्युर्व्रजन्सान्तःपुरो नृपः ।

गिरेर्यान्तं पुरे ऽप्यन्यन्महार्पि गुणसागरम् ॥ १०६६ ॥

सो ऽयं प्राह मियां मामोपवासिनममुं मुनिम् ।

विद्याप्य पारणं तूष्णमेहि यामः सनैर्वयम् ॥ १०६७ ॥

क्रुधा स्वच्छागतिच्छेदादाज्ञालोपाद्य निभ्यती ।

ततः सिद्धमतिः सायुं पारणायालये जनयन् ॥ १०६८ ॥

कदुतुस्वीफलं साय ह्येभ्यः परिपाचितम् ।

जनेन वार्यमाणापि तस्मै खाद्यपुत्रं ददौ ॥ १०६९ ॥

तदाहृत्य मुनिर्द्रव्यमानकुक्षिः श्रिताश्रयः ।

आहारादिपरीहारहृद्यः सद्यो दिवं ययौ ॥ १०७० ॥

१। गामाद्ब्रह्मरिज्ञाय राज्ञाय सर्वमादाय सा रूपा ।

ममैव श्रावणेभिरिगमिता पुरात् ॥ १०७१ ॥

शरायमालामालम्ब्य ॥

अयोद्धुस्वरकुप्येन गायिता मममे जहनि ॥ १०७२ ॥

विशीर्णकर्णनामोष्ठा मृन्वागान्पत्तदुर्गती ॥

उदृता दुर्गतेः सा तु नरकेत्यपि सप्तमु ।

असंख्यदुःखदुष्टान्मतिर्यग्जन्मान्गम्यमान् ॥ १०७३ ॥

सर्विष्युन्नी शृती क्कोष्ठी वराही गृहगोथिका ।

मूर्ति मन्त्रीका काश्यपोत्तुष्टी स्वरी माय गौरभू ॥ १०७४ ॥

सां तु गौभीषितस्यान्ते पीडया पतिता पथि ।

शुभाय मुनिभिर्दत्ता परमेष्ठिनमस्त्रियाम् ॥ १०७५ ॥

मृन्वाय्य श्रेष्ठिनः सुता ।

स्वं पापवेगेन वरादुर्गान्यदुपिता ॥ १०७६ ॥

जानमानिष्युनिस्नासना नरदादिव्यपास्तनः ।

॥ १०७७ ॥

दीनकटना कालकानरमोचना ।

दूर्वदाप्रतिः माधुः सा दुर्गन्याय्यपाट्टम् ॥ १०७८ ॥

॥ गुणम् ॥

[स.४. १०७९-१०९०] वानुपुण्यचरितम्

हहा भीताम्बि भीताम्बि स्त्राभिन्मां करी दुःखतः ।
 न व्यप्यागु पुनस्नागु यथा यामि तथा कुरु ॥ १०७९ ॥
 ततः कृपाञ्जिनीकेदिनवहेनिर्महामुनिः ।
 तमःसमुदयन्नेदकलां कलपानि स्प गाम् ॥ १०८० ॥
 चागरे रोहिणीनाम्ना नक्षत्रेण पवित्रिते ।
 उपवासास्त्वया पार्वः सप्तसप्त निरन्तरम् ॥ १०८१ ॥
 यथादस्मादशोकस्य राष्ट्रम्बं रोहिणी मिया ।
 शर्चापनेषिव शची भयिव्यमि भवान्तरे ॥ १०८२ ॥
 चिरमयामशोकैव भुक्त्वा भोगान्कियान्निता ।
 मिद्धि यास्यमि विदह्यागु र्ज्यांतिसेवया ॥ १०८३ ॥
 अज्ञोक्तरोहिणीपुनापनां कलकर्मभ्रयाम् ।
 ततः श्रीवागुपुण्यस्य कारयेमूर्ध्विमद्रुगाम् ॥ १०८४ ॥
 तत्पुरस्त्रस्य मयमः कार्य उयापनोत्सवः ।
 तत्राभयप्रदानस्योद्दोषो स्वदवं विरोषते ॥ १०८५ ॥
 स्नात्रं श्रीवागुपुण्यस्य शर्चा मुग्धभवन्मुभिः ।
 पूना मीतिरुक्तन्याणमागिरयकृमुमांशुदैः ॥ १०८६ ॥
 तत्पुरः प्राञ्चपहासपल्लतन्दुल्लदांस्तनम् ।
 क्रियते रामकैर्नृत्यैः संगीतैश्च प्रभायना ॥ १०८७ ॥
 साधर्विकाणां वात्सल्यमसनांशुकभूषणैः ।
 दीनें जुक्तपया दानं वागणाराद्विमोचनम् ॥ १०८८ ॥
 वेत्यनिर्माणं श्रुत्वा दानं पाषेपु मक्तिनः ।
 लेखनं पुन्यवानां च विवेकं विविना तदा ॥ १०८९ ॥
 इदं विदपती वने विकाराशिमृष्टकया ।
 मुप्यते दुःखवन्धेन मुगन्धो रुपतिर्यया ॥ १०९० ॥

४४३

[स.४. १०७९-१०९०] वामुपूज्यचरितम्

इहा भीतास्मि भीतास्मि स्नायिन्मां कर्षे दुःखतः ।
न व्यथामु पुनन्नामु यथा यामि तथा कुरु ॥ १०७९ ॥

ततः कृपान्जिनीकेलिनवदेर्निर्महामुनिः ।
तपःसमुदयच्छेदकलां कल्पयति स्म गाम् ॥ १०८० ॥

चासरे रोहिणीनाम्ना नक्षत्रेण पवित्रिते ।
उपवासस्त्वया कार्यः सप्तवर्षी निरन्तरम् ॥ १०८१ ॥

ग्रनादस्मादनोकस्य राक्षस्त्रं रोहिणी मिया ।
शचीपतेरिव शची भविष्यसि भवान्तरे ॥ १०८२ ॥

चिरमनासशोकैव भुक्त्वा भोगान्त्रियान्विता ।
सिद्धिं यास्यसि विहरद्गामुपूज्यांश्चितेरया ॥ १०८३ ॥

अनोकरोहिणीपुत्रामनांकनक्षत्रपाम् ।
ततः श्रीवामुपूज्यस्य कार्येर्भक्तिपद्भुताम् ॥ १०८४ ॥

तत्पुरस्तस्य तपसः कार्ये उद्यापनोत्सवः ।
तत्राभयमदानस्योद्दोषो ज्वर्यं विधीयते ॥ १०८५ ॥

स्नात्रं श्रीवामुपूज्यस्य चर्चा गुरभिवस्तुभिः ।
पूजा मीतिककृत्याणमाशिरवकुमुमांशुकैः ॥ १०८६ ॥

तत्पुरः प्राञ्चपकामफलतन्दुलदौकनम् ।
क्रियते रासकैर्दृश्यः संगीतैश्च प्रभावना ॥ १०८७ ॥

साधर्मिकाणां वात्सल्यमशनांशुकभूपणीः ।
दीनेऽनुकम्पया दानं कारागाराद्विमोचनम् ॥ १०८८ ॥

चैत्यनिर्माणं शक्या दानं पात्रेषु भक्तिनः ।
लेखनं पुस्तकानां च विधेयं विधिना तदा ॥ १०८९ ॥

इदं विदधती वत्से विकान्शुक्लकृत्वा ।
मुच्यते दुःखवन्धेन मुगन्धो नृपनिर्णया ॥ १०९० ॥

किं नाथ पूर्वमप्येतन्केनापि विदधे तपः ।

त्वया ज्ञानवतात्रिवं दर्शितं यन्निदर्शनम् ॥ १०९१ ॥

इति दुर्गन्धया पृष्टो मुनीन्दुः पापतापहृत् ।

ववर्ष वाक्मृधां घोषिवीजदुर्मिस्रभेदिनीम् ॥ १०९२ ॥

॥ युग्मम् ॥

विषये शकटालाख्ये भरनम्याम्य भूपणे ।

भस्ति चापञ्चविन्नश्रीशय्या सिंहपुरं पुरम् ॥ १०९३ ॥

तत्र चित्रतनूबन्धो नानामणिगणैश्चि ।

रराज राजमुकुटः सिद्धमेन इति श्रुतः ॥ १०९४ ॥

तत्प्रिया धृतकनकप्रभाभूत्कनकप्रभा ।

यन्मुखं लाञ्छनोद्देगत्यक्तेन्दुः श्रीरगिथियत् ॥ १०९५ ॥

सुतो ऽभूच्चारुरूपो ऽपि तयोर्दुर्गन्धदेहवान् ।

अतो दुर्गन्ध इत्येव पृथ्व्यां तन्नाम पमथे ॥ १०९६ ॥

न राज्यदानलोभे ऽपि तं भेजे भामिनीजनः ।

बालव्यजनवाते ऽपि नामुञ्चन्मस्तिकाश्च तम् ॥ १०९७ ॥

आस्यसंचारितश्वामैः गुप्तनूलासनासिकैः ।

कृपागतैरपि स्वान्तबलात्सो ऽसेवि सेवकैः ॥ १०९८ ॥

इति मातृपितृकेशीत्कंठकष्टोर्षिपांतिनि ।

तस्मिन्मृत्युमपि श्लाघमाने भूजांनिजन्मनि ॥ १०९९ ॥

त्पौत्सुक्यभृतो भूरिभूषांभासुरदिहसुखाः ।

चेरुर्गनपथांसु विधांधरसुरांसुराः ॥ ११०० ॥ युग्मम् ॥

पष्टं जिनेन्द्रं पञ्चार्भं श्रीपञ्चप्रभमागतम् ।

तेभ्यो मत्वा ययौ नन्तुं सं सुतादियुतो नृपः ॥ ११०१ ॥

राज्ञो समवसंस्त्यां सं प्रविश्य विधिवत्ततः ।

पद्मप्रभप्रभुं नत्वा मधुवः मधुसायिभ्यः ॥ ११०२ ॥

सुधाम्बुधिरिव स्वामी गम्भीरनिभृताध्वनिः ।

धर्मोक्तिरीरुरेस्तापमरजाः श्रुमान्पनाम् ॥ ११०३ ॥

दुर्गन्धस्य ततः पृष्ठे राज्ञा दौर्गन्ध्यकारणे ।

जज्ञे बान्धुधुम्बवत्रपद्मः पद्मप्रभः मधुः ॥ ११०४ ॥

अत्रास्ति भरतक्षेत्रे श्रीमद्भागपुरं पुण्ड्र ।

कनो द्वादशयोजन्याः मान्ते नीलमिगिगिगिः ॥ ११०५ ॥

तस्य मन्थोपले मर्यां सोढुं मर्शानुपद्रवान् ।

शयी संयमराद्याख्यो मुनिर्मासोपशामवान् ॥ ११०६ ॥

तस्योद्गर्भेऽपि पापद्विषवर्षितमदारतः ।

व्याधोऽभ्रन्मृगमारग्यः त्रौर्थाक्रान्तः कृतान्तवद् ॥ ११०७ ॥

भूरिलम्बिभृतस्तस्य मभावेण मरामुनेः ।

नित्यनिःकालपापद्विः सोऽभ्रन्मृगमारकः ॥ ११०८ ॥

व्याधस्य त्रौर्धनीनाय मद्रुषं व्यापतस्ततः ।

रपत्यकापुरं सायुः पारणाय नगादकाः ॥ ११०९ ॥

इदन्तरे दुरान्मार्गो व्याधस्तत्रेन्धनेर्धनेः ।

मन्थान्वाधः शिला मर्शा व्यपनीयान्यतो गतः ॥ १११० ॥

कृतकृत्यो मुनिस्तथावधेर्ज्ञायायुषः क्षयम् ।

वर्मानं वर्तुमारोहस्यत्तादातोऽथ तां क्षिपाम् ॥ ११११ ॥

तस्य विषादाणस्य तं तापदानिद्वारणम् ।

शुभ्रध्यानं वरदानं निर्माणं च हृनेरभूत् ॥ १११२ ॥

व्याधोऽपि तेन पापेन कुप्टेन विगल्बन्तुः ।

जगाम दुर्मतिं तत्र तत्तदीमुपवेदनाम् ॥ १११३ ॥

व्यर्षधूरमले दग्धाध्वापो मृत्पिपाकः ।

किं नाथ पूर्वमप्येतन्केनापि विदधे तपः ।
 त्वया ज्ञानवतात्रैवं दर्शितं यन्निदर्शनम् ॥ १०९१ ॥
 इति दुर्गन्धया पृष्टो मुनीन्दुः पापतापहन् ।
 वर्षे वाक्मुपां बोधिबीजदुर्भिक्षभेदिनीम् ॥ १०९२ ॥
 ॥ युग्मम् ॥

विषये शकटालाग्नये भरतम्यास्य भूपणे ।
 भस्ति चापन्नास्त्रिन्नश्रीशय्या सिंहपुरं पुरम् ॥ १०९३ ॥
 तत्र चित्रतनूबन्धो नानामणिगणैरिव ।
 रराज राजमुकुटः सिंहसेन इति श्रुतः ॥ १०९४ ॥
 तस्मिन्ना धूतकनकमभाभूत्कनकमभा ।
 यन्मुखं लाञ्छनोद्दिगत्यक्तेन्दुः श्रीरशिथियत् ॥ १०९५ ॥
 सुतो ऽभूच्चारुरूपो ऽपि तयोर्दुर्गन्धदेहवान् ।
 अतो दुर्गन्ध इत्येव पृथ्व्यां तन्नाम पमथे ॥ १०९६ ॥
 न राज्यदानलोभे ऽपि तं भेजे भामिनीजनः ।
 बालव्यजनवाते ऽपि नामुश्चन्मक्षिकाश्च तम् ॥ १०९७ ॥
 आस्यसंचारितश्चासिः गुप्ततूलासनासिकैः ।
 क्रमागतैरपि स्वान्तबलात्सो ऽसेवि सेवकैः ॥ १०९८ ॥
 इति मातृपितृकेशोत्कटकण्ठोर्मिपांतिनि ।
 तस्मिन्मृत्युमपि श्रायमाने भूजांनिजन्मनि ॥ १०९९ ॥
 हर्षात्सुखयभृतो भूरिभूषाभासुरदिह्मेसुखाः ।
 चैर्लग्नपथांस्तु विद्याधरंमुरांमुराः ॥ ११०० ॥ युग्मम् ॥
 पष्ठं जिनेन्द्रं पञ्चाभं श्रीपञ्चमर्षमागतम् ।
 तेभ्यो मत्वा ययौ नन्तुं स सुतादियुतो नृपः ॥ ११०१ ॥
 राज्ञो सम्बन्धुत्वां स प्रविश्य विधिवत्ततः ।

पद्मप्रभमं नत्वा सपुत्रः समुगाविशत् ॥ ११०२ ॥

सुधानुधिरिव स्वामी गम्भीरनिभृतध्वनिः ।

धर्मोक्तिदीप्तिरेस्तापपपजो शुभात्मनाम् ॥ ११०३ ॥

दुर्गन्धस्य ततः पृष्ठे राहा दीर्गन्धकारणे ।

जज्ञे वान्मधुमुग्धवत्रपद्मः पद्मप्रभः प्रभुः ॥ ११०४ ॥

अत्रास्ति भरतभेत्रे श्रीमन्नागपुरं पुरम् ।

ततो द्वादशयोजन्याः मान्ने नीलगिरिगिरिः ॥ ११०५ ॥

तस्य प्रस्थोपले तस्थौ सोढुं सर्वानुपद्रवान् ।

शमी संयमराज्याख्यो मुनिर्मासोपवासवान् ॥ ११०६ ॥

तस्याद्रैर्मूर्ध्नि पापदिभर्षितसदारसः ।

व्याधो ऽभून्मृगमाराख्यः क्रौर्षाक्रान्तः कृतान्तवत् ॥ ११०७ ॥

भूरिलम्बिभृतस्तस्य प्रभावेण महामुनेः ।

नित्यनिःकल्पपापदिः सो ऽभवन्मृगमारकः ॥ ११०८ ॥

व्याधस्य क्रोधलीनस्य तद्वधं ध्यायतस्ततः ।

उपत्यक्तापुरं साधुः पारणाय नगादगात् ॥ ११०९ ॥

इहान्तरे दुरात्मामां व्याधस्तप्रेन्धनैर्धनैः ।

प्रज्वालयाधः शिलां सर्वा व्यपनीयान्यतो गतः ॥ १११० ॥

कृतकृत्यो मुनिस्तथावधेर्द्रात्वायुषः क्षयम् ।

तस्य विपद्मणस्य तं तापमानिद्रारणम् ॥ ११११ ॥

शुभ्रध्यानं वरदानं निर्वाणं च मुनेरभूत् ॥ १११२ ॥

व्याधोऽपि तेन पापेन कुष्ठेन विगल्लजनुः ।

जगाम दुर्गतिं तत्र सप्तमीमुपवेदनाम् ॥ १११३ ॥

स्वयंभूरमणे मत्सीभूयापो मूरिपातकः ।

दीर्घदुःखमयीं प्राय षष्ठीं निम्नभूमिकाम् ॥ १११४ ॥

मयीभूय च पापीगान्धर्मां दुर्गतिं गतः ।

मिंदीभूय जगदीय चतुर्भीषय भूमिकाम् ॥ १११५ ॥

पापी दीपी यभूसाय नृतीर्यं नरकं ययौ ।

ओतुम्नतो द्वितीयं च यस्तो ऽथ प्रथमं च सः ॥ १११६ ॥

चण्डान्यादिभेषध्वेद भ्रान्त्वा नामपुरं जननि ।

सूनुष्टंभसेनान्य्यां गन्धार्या गोपयोपितः ॥ १११७ ॥

चारयन्धायकाणां गाः सद्रात्तेषां तु भद्रकः ।

सो ऽगाम्नीलगिरेम्नष्ट्यां देवाद्देवेन वेष्टितः ॥ १११८ ॥

मयापि माम्भवे को ऽपि दग्ध इत्यनुतापभाक् ।

स्मरन्पञ्चनमस्कारमदद्यत देवेन सः ॥ १११९ ॥

सुकृतेन ततस्तेन तव भूप भृतो ऽभवत् ।

सो ऽयं शेषेण दोषेण महादुर्गन्धविग्रहः ॥ ११२० ॥

तयोक्त्या जिनराजस्य राजसूनुर्भयाकुलः ।

जातिस्मृतिवशाज्जातकम्पः प्राञ्जलिरालपन् ॥ ११२१ ॥

नाथ नाथ भवाम्भोधिः समुद्धर समुद्धर ।

तैर्मोक्ष्ये ऽहं कथं पार्पिनवेदय निवेदय ॥ ११२२ ॥

इदं वदति दीने ऽस्मिन्कृपाराशिर्नृपात्मजे ।

श्रीजिनो हृजिनद्रोही रोहिणीव्रतपादिशत् ॥ ११२३ ॥

जिनं नत्वाथ सपरीवारैः पुरमगांश्रुषः ।

स चकार कुंभारस्तु यथोक्तं रोहिणीव्रतम् ॥ ११२४ ॥

उद्भविष्यन्मुक्तिकलै रोहिणीव्रतवह्निजैः ।

पुण्यपुंष्वैरदुर्गन्धः सुगन्धश्च चमूव सः ॥ ११२५ ॥

प्रीतिपूरपरीतेन पुरि कारयतोत्सवम् ।

राशास्य विदधे नाम सुगन्ध इति विश्रुतम् ॥ ११२६ ॥
ततस्त्वपि कल्याणि कुर्वाणा रोहिणीव्रतम् ।
तद्भविष्यसि भृशं सौख्यसंभारभाजनम् ॥ ११२७ ॥
इति श्रुत्वा च नत्वा च मुनीन्द्रममृतासवम् ।
निःशोफा सह लोकेन दुर्गन्धापि पुरे अविशन् ॥ ११२८ ॥
निर्वाणारोहिणीभूतरोहिणीव्रतरोहिणी ।
दुर्गन्धेनाथ दुर्गन्धामोचि दुःकर्मबन्धुना ॥ ११२९ ॥
रूपं किमपि विभ्राणा सा तेन तपसा सती ।
सुरश्रीणामहंकारामिच हन्तुमगादिवम् ॥ ११३० ॥
चिरं तत्र विचित्रानसा भोगान्भुक्त्वा घृतश्रुता ।
चम्पार्यां मयवदमापलक्ष्मीदेव्योः सुताभवत् ॥ ११३१ ॥
श्रीमद्भगोफलोकेन त्वत्प्रिया रोहिणी हि सा ।
रोहि षोडशमाहाभ्याश्चतुःश्रुता मौ ।
यस्तु पञ्चजिनादिष्टं निषेवे रोहिणीव्रतम् ।
अथ तस्य सुगन्धस्य स्वरूपं शृणु भूपते ॥ ११३२ ॥
नृपं सिंहपुरे कृत्वा तं सुगन्धं स्वनन्दनम् ।
पीप्लवपादवीं सिंहः सिंहसेनो ज्ञानि स्वयम् ॥ ११३३ ॥
प्रत्यक्षं प्रत्यक्षं वीक्ष्य दुर्गन्धस्त्वमतो ऽद्भुतम् ।
शुद्धे धर्मे अरिषां श्रद्धां सुगन्धो विदधे भुवम् ॥ ११३४ ॥
जयन्वलेन बाहारीनान्तगरीष्व मसमः ।
चिरं परिषीं धर्मं च श्रीचर्यः पर्यपालयन् ॥ ११३५ ॥
सद्रोधः श्राद्धधर्मकध्यानाधानपराधनः ।
समाधिपुस्तुनः प्राप ह्मापनिः स्वर्गसंपदम् ॥ ११३६ ॥
इतः पूर्वविदधे अग्नि विजयः पुष्कलावती ।

तत्रास्ते नगरी विश्वमण्डनं पुण्डरीकिणी ॥ ११३८ ॥

सा शक्रेणैव नाकश्रीकला विमलकीर्तिना ।

राज्ञापालि पुराचन्द्रकलाविमलकीर्तिना ॥ ११३९ ॥

तस्य शस्यमथा पृथ्वीभियस्य हृदयभिया ।

मुखनिर्जितपद्मश्रीः पद्मश्रीः संज्ञयाजनि ॥ ११४० ॥

तत्कुक्षी स्वर्गतो जीवः सुगन्धस्य धरन्निवुः ।

चतुर्दशमहास्वप्नमूचितः समवासरत् ॥ ११४१ ॥

महनीयं महैर्देवी सुपुत्रं सुपुत्रे ऽथ सा ।

अर्ककीर्तिरिति क्षमापस्तस्य नाम विनिर्ममे ॥ ११४२ ॥

स कीर्तिकौमुदीकीर्णनभाश्चन्द्र इव व्यभात् ।

यूना तेन समग्राहि समग्रा हि कलावलिः ॥ ११४३ ॥

सब्रह्मचारी विद्यासु सहचारी च कैलिपु ।

आसीत्तस्य कुमारस्य मेघसेनाभिधः सुहृत् ११४४ ॥

इतश्च मथुरापुर्यामुत्तराभाजि मन्दरः ।

श्रेष्ठिसागरदत्तस्य लक्ष्मीवत्यां सुतो ऽभवत् ॥ ११४५ ॥

वणिग्दक्षिणदिग्भाजि मथुरायामभूत्पुनः ।

नन्दिमित्राभिधः श्रेष्ठी सुभद्राख्या च तत्प्रिया ॥ ११४६ ॥

ददाते मन्दराय स्वे नन्दिमित्रेण कन्यके ।

विश्रुते कमलश्रीश्च गुणमाला च सद्गुणैः ॥ ११४७ ॥

अर्ककीर्तिकुमारस्ते मारकीर्तिश्रियाविध ।

सुहृदा मेघसेनेन रूपलोभाद्दहारयत् ॥ ११४८ ॥

राजा विमलकीर्तिस्तादृशाय श्रेष्ठिनो सुखात् ।

विमोच्य कन्यके लोकमशोकमकरोत्ततः ॥ ११४९ ॥

यः मजा पीडयत्येवं किं तेनेति नृपो नयी ।

तदा तदागता पुत्रं मवित्रं निरकागयत् ॥ ११५० ॥
 जलस्थलशुद्धीनामपि हृष्टीर्विलोमयत् ।
 वीतशोकां पुत्रिमर्ककीर्तिविक्रयुतो यथा ॥ ११५१ ॥
 नृपालिमाहितोयानामर्ककीर्तिर्विलोकय ताम् ।
 किमेतदिति पयच्छ नरं कंचिदुवाच सः ॥ ११५२ ॥
 राजास्नीह श्रियामृन्नाहनां विपलवाहनः ।
 गुण्णा धीगुणेनानिर्यग्यादिनामनी कृतः ॥ ११५३ ॥
 दिग्युते मृषया नाव मन्वभाभाव मद्रिया ।
 जाने यदुपनिष्यतां विधातावि यमनृतः ॥ ११५४ ॥
 भनयोऽग्नयाम्नि धीरिव क्वापरीहृतः ।
 गात्रा जयवती धात्रा देवराधिव ममुद्रुयः ॥ ११५५ ॥
 सत्ययत्यर्षेदवशादिहृद्धानवर्तव्यः ।
 वृषः सत्यशूणोऽनु तां सथावेवंधने ॥ ११५६ ॥
 तद्भुजो भुजोदयोः बन्धुर्वाहावर्तव्यः ।
 के के एव नागमलाव सथावेवधियावितः ॥ ११५७ ॥
 इति मन्वा ममुद्रितः मविधो नृपनन्दनः ।
 यथा तत्र द्रुतं सथापःत्रं यत्र यथा यत्रम् ॥ ११५८ ॥
 तत्र यन्त्रे अधिधान्तविधापुत्रनपापुत्रम् ।
 तर्षेपासपि भूयानी यथा वर्तितमयं यवः ॥ ११५९ ॥
 यथाकारं इति इत्यनिधानेन मुद्रतां ममत् ।
 उच्यतेविद्वंकीर्तिपु सथावेवधियावितः ॥ ११६० ॥
 यथावीज्यवर्तव्यमगो सथापुत्रान्वितः ।
 यथावीज्यवर्तव्यः सथावेवधियावितः ॥ ११६१ ॥
 तत्र यथा विरं धांगभवाद्दृष्टयद्दृष्टम् ।

कलत्रैरष्टभिः सो ऽञ्जपत्रैरिव मधुव्रतः ॥ ११६२ ॥
 विमलाद्रां जिनं नन्तुं गतो ऽन्येर्धुवृतो जनैः ।
 जिनाचारचनैः श्रान्तो रात्रौ मुष्पाप तत्र सः ॥ ११६३ ॥
 गिरावागतया तत्र स्वेचर्या चित्रलेखया ।
 कुमारेन्द्रः सनिद्रस्तु हृतो रूपानुरक्तया ॥ ११६४ ॥
 वैताड्यमूर्ध्नि तं क्षीणनिद्रं वीक्ष्य रूपारुणम् ।
 सा सिद्धायतने मुक्त्वापहारमयभाग्यया ॥ ११६५ ॥
 द्राक्सिद्धायतने वन्नरूपार्ष्टरुदयंटेयत ।
 तस्मिन्दृष्टे स्वयं पद्मपत्रैरिव चित्रस्वति ॥ ११६६ ॥
 हर्षसंदर्भनिर्भग्नदुरिनो नृपनन्दनः ।
 ततः मण्यपतत्सिद्धान्सिद्धायतनवर्तिनः ॥ ११६७ ॥
 तत्र नत्वाथ तं प्राह पुमान्कश्चिन्कृताञ्जलिः ।
 अद्वैतादयोऽल्लसद्भस्मावैताड्यो ऽयं गिरिः ममो ॥ ११६८ ॥
 इहाभयपुरं नाम पुरमास्तं रमास्पदम् ।
 राजा पवनवेगो ऽत्र वैरिगोत्रदवानलः ॥ ११६९ ॥
 तस्य चिनमिया चित्तवेगाख्यास्ति स्मरायुधम् ।
 तत्सुता गतशोका च रूपे वाचामगोचरः ॥ ११७० ॥
 को भविष्यति भर्तास्याः सुताया इति भूभुजा ।
 पृष्टः प्राह त्रिकालज्ञः पुरापि मृत्युपप्रदः ॥ ११७१ ॥
 रूपानुरक्तया दूराद्विद्याधर्या हतः ममो ।
 भविष्यद्यश्रुवतीति पृष्ट्या भर्ता भविष्यति ॥ ११७२ ॥
 ज्ञातव्यः स त्रिकालज्ञ कथं नरशिरोमणिः ।
 इति मां हर्तिकं मूषः पप्रच्छाशुच्छगमदः ॥ ११७३ ॥
 सिद्धवृटे कपाशाभ्यां प्राप्ते यप्रोद्विष्यते ।

अस्याः पतिः स चक्रीति राज्ञे दैवज्ञको ऽदिषत् ॥११७४॥
 तं ज्ञातुमिह राज्ञादं दिष्टो दृष्टो ऽसि तच्चिरान् ।
 तदेदि गेहिनी ते ऽस्तु स्मराज्ञा देहिनीव सा ॥ ११७५ ॥
 इत्याकर्ष्य कुमारेन्दुः समं तेनैव सो ऽचलत् ।
 तेन विश्रापिनयागात्संमुखं खेचरोभरः ॥ ११७६ ॥
 उत्सवेन प्रवेदयाथ कुमारं पुरि रोचरः ।
 प्रीतो विवाहयामास मुनया गतशोकया ॥ ११७७ ॥
 हृष्टेन तेन जामात्रा काममात्राधिकश्रिया ।
 माप प्रीतः परां कोटिमस्त्रिन्ः खेचरान्वयः ॥ ११७८ ॥
 दक्षाश्रिशिशतं कन्याः खेचररर्पररपि ।
 स प्युवाह स्मरश्मापनृलक्षणकला इव ॥ ११७९ ॥
 पञ्चवर्षीमसौ दर्षी तत्र स्थित्वोपभोगभाक् ।
 विद्यापरेन्द्रमापृच्छय लब्धविशाचयो ऽचलत् ॥११८०॥
 कमलाकरमाकाशं कुर्यन्कान्तामुत्तरिसौ ।
 यया रथविमानाश्चद्विपर्ययः खेचोर्द्वितः ॥ ११८१ ॥
 भ्रमस्तम्भेन मदिना पार्श्वे ऽञ्जनगिरेर्नर्मम् ।
 दुर्दमेन द्विपेत्रेण दम्पमानं ददर्श तः ॥ ११८२ ॥
 अयोत्पीर्याम्बरादर्ककीर्तिकर्क इव द्रुतम् ।
 ध्वान्ताधिर्द्वतमिव क्षिपापीशं वशं व्यधात् ॥ ११८३ ॥
 प्रभञ्जनो ऽञ्जनगिरिस्वामी ज्ञानिवचःस्मृतः ।
 दर्शो तदाम्भै मदनाचल्याया अष्ट कन्यकाः ॥ ११८४ ॥
 प्रभञ्जानमुदे तत्र स्थित्वालां वैरिमञ्जनः ।
 वीतशोकां पुरीं श्लोकहृत्कृताभ्युत्थित्तिर्ययी ॥ ११८५ ॥
 अथाचनययत्यादिपरीवारः पुरीमगात् ।

सपुण्डरीकिणीं तातकीर्तिभिः पुण्डरीकिणीम् ॥११८६॥

अल्पानल्पस्फुरच्चक्रयुगैर्धुर्योष्मर्दभैः ।

शकटैरेकद्वक्कुब्जखञ्जतुन्दिलखेटकैः ॥ ११८७ ॥

कर्पूरखटिकानीलीकस्तूरीहेमपित्तलैः ।

भाण्डैरन्यैरपि भृतैः संपिशैरुत्तमाधमैः ॥ ११८८ ॥

स पञ्चवर्णपञ्चाङ्गः पञ्चवर्णशिरोरुद्रः ।

कौतुकादर्ककीर्तिस्तां वणिग्भूयाविशत्पुरीम् ॥ ११८९ ॥

॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

तेन तेन स्वरूपेण भाण्डैस्तैश्च षोडशैः ।

आराजरङ्गं स पुरं चक्रे सोत्प्राप्तविस्मयम् ॥ ११९० ॥

ततस्तस्कररूपेण हत्वा नगगोधनम् ।

अयं व्यधान्मृधाधिक्यं भूधनेनानुधाविना ॥ ११९१ ॥

द्वयोर्मिभिर्महीपालसैन्यसिन्धोः प्रसर्पतः ।

अर्ककीर्तिशरा भेजुर्मर्यादावह्निनुलयताम् ॥ ११९२ ॥

जयिनो बहवस्तेन स्वहस्तेन निवारिताः ।

एकेन ते विवेकेन दूरं दोषगणा इव ॥ ११९३ ॥

एकोऽप्ययं मया भूरिसैन्येनापि न जीयते ।

धिग्धिग्मत्पौरुषमिति ध्यायन्नय धराधवः ॥ ११९४ ॥

विशप्तो मेघसेनेन स्वामिन्मादस्व मा शृचः ।

अयं स्वं क्षापयत्यर्ककीर्तिर्विक्रमदौफनः ॥ ११९५ ॥

॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

इति श्रुत्वा प्रमोदाब्धिशीकरायितहृग्जलः ।

उपेत्य मुत्तमालिङ्गक्षिप्ररूपस्थमानतम् ॥ ११९६ ॥

शुरभवेत्पूर्वं स राज्यमेवाय मूनवे ।

राजा विरागमनीनिमदावज्यपदं ददा ॥ ११९७ ॥
 श्रीचाल्गुमयादाने म सामन्तमदमभाक् ।
 प्रनयादाय भूजानिर्मुक्तिजानिरजाय ॥ ११९८ ॥
 एताः प्रजा न मोदन्ते विना विमलकीर्तिना ।
 ह्रीवागी वभारार्कनीतिर्विमलकीर्तिनाम् ॥ ११९९ ॥
 निगाम्यपि मतापाकं दिनेष्वपि यत्रःजज्ञी ।
 अत्रीदनां जगत्त्रोटे यस्य विश्वैकविमयः ॥ १२०० ॥
 कृतं ललेरिवापीनां पौरीभिरपि भास्वनाम् ।
 दीप्तमापुभनाप्यापी यत्रमग्नोदययत् ॥ १२०१ ॥
 अथाथाय ग्याह्म्य मदिमानं महोन्मदः ।
 उत्पन्नगर्भस्त्रश्रीगृर्धिणुनपुत्रयः ॥ १२०२ ॥
 मिनार्पावगैर्दृग्भन्मयाणापाराभूभम् ।
 प्रमाजिगाय पद्मपदमपनीमपटलं लयः ॥ १२०३ ॥
 ॥ सुम्भम् ॥

ततः पुरं तपुरज्जैनालयमण्डलमण्डनम् ।
 १ पुण्डरीकिणीं चक्रे नवदादगपौत्रनाम् ॥ १२०४ ॥
 तो ज्ञीजनजिजनपृष्टान्नाये द्राये पुरे पुरे ।
 मार्गानिच मर्गा मुक्तिगमनेपजाधृतां लयः ॥ १२०५ ॥
 न मतोन्मुदितापुर्वीविषं निर्वापि निर्देहः ।
 एतत्त्वमिवाभ्यानमपन्दनं महामानं ॥ १२०६ ॥
 भाषणं तो ज्यदा धुवा जिनसद्गुनेर्हृषाद् ।
 पुरतेभ्यः वृती पूर्वतेभ्यो वदन्त्यय ॥ १२०७ ॥
 वणापुष्टा वल्लवाणि पुषान्मिषादि मन्त्रिणः ।
 पुरं परल्लोनि न राज्ये न्दन्त्यारिण मणद् ॥ १२०८ ॥

अर्ककीर्तिस्तपस्तःश्यादर्ककीर्तिमवाप्य मः ।
 ययी मृत्वाच्युते कन्ये शक्रकन्येन तेजसा ॥ १२०९ ॥
 भुक्तभोगभरः श्रीमानच्युतमन्युतः म च ।
 राजद्रशोक निःशोकभावभूमिर्भवानभून् ॥ १२१० ॥
 एकेन रोहिणीसंजनपमाजितशुष्ययोः ।
 दम्पत्योर्युवयोः प्रेमबन्धो निरवधिस्ततः ॥ १२११ ॥
 रोहिणीतपसस्तस्य प्रभावाद्भवतोरभून् ।
 एवं साभाग्यभाग्यश्रीर्भुवनाभोगभास्वरा ॥ १२१२ ॥
 एवं प्रभावमुद्राव्य भव्यैः सेव्यमिदं व्रतम् ।
 निर्दुःखसुखसिद्धार्थमुपवासैर्यथाविधि ॥ १२१३ ॥
 आचाम्लैर्निर्विकृतिकैरपीदं रोहिणीव्रतम् ।
 उपवासाक्षमैः सेव्यं ह्योद्यापनमात्मभिः ॥ १२१४ ॥

इत्यकथ्यत वां भूप भवान्तरकया पृथुः ।
 इदानीं त्वदपत्यानां वद्रामि प्राग्भवं भवम् ॥ १२१५ ॥
 आस्ते पृथिव्या नेपथ्यं प्रथिता मथुरेति पृः ।
 सिञ्चन्वीररसेनोर्धो वीरसेनो ररस ताम् ॥ १२१६ ॥
 विप्रो ऽमिशर्मा तत्रामृत्सावित्रीति च तत्प्रिया ।
 अभूवन्मूनवः सप्त शिवशर्मादयस्तयोः ॥ १२१७ ॥
 ययुर्भद्रकभावास्ते दूना दारिद्र्यमुद्रया ।
 धनार्जनार्थं सप्तापि पाटलीपुत्रपत्तनम् ॥ १२१८ ॥
 श्रीसिंहवाहनो नाम तत्र प्रसुरभूतदा ।
 कमलश्रीतनूजस्तु तत्पुत्रो हरिवाहनः ॥ १२१९ ॥
 कन्यां कनकमालारूपां वसुभिन्नमहीपतेः ।
 तदा पर्यणयत्तत्र महदर्थं हरिवाहनः ॥ १२२० ॥

तां महद्विषिहालोक्य निजदाःस्थेन दुःखिताः ।

कनिष्ठाः पद् नदा ज्येष्ठं शिवशर्माणमूचिरं ॥ १२२१ ॥

आर्यं पश्य विरिञ्चस्य केशं केलिबिचित्रता ।

सामान्ये अपि मनुष्यत्वे करोति कियदन्नरम् ॥ १२२२ ॥

विवाहे अस्मिन्नमी लोका मदाहस्निहयाश्रयाः ।

निष्पादकौ तु नः पादां हृष्यते पट्टकण्ठीः ॥ १२२३ ॥

मत्येकमेपां यावन्तो भूषामुक्ताकणाम्बुना ।

तावन्तो भोक्तुमस्माकं न जानात्प्रकणा अपि ॥ १२२४ ॥

एषां यत्रैवतन्तोर्षम्भूयं मम लगिष्यति ।

यावज्जीवितमस्माभिर्धार्याणां यातनामापि ॥ १२२५ ॥

तत्किं दास्यन्ति महिषीमयी तम्यं विरिञ्चये ।

इह्यदां यद्वेतेषामरमारं तु न कियत ॥ १२२६ ॥

सानूषे शिवशर्माणं किमुपालभ्यते विधिः ।

उपालभ्यो ज्यमात्तैष यः प्राशये न विषये ॥ १२२७ ॥

प्रागनिर्मितधर्माणां धर्मास्माकपिरोभयत् ।

नेहापि हर्मदे धर्म मा नाग्रे अपि भविष्यति ॥ १२२८ ॥

उपसान्वहृदस्ते अपि तद्विरा स्मोद्विरान्ति गाम् ।

आर्यं वार्षस्तदस्माभिर्धर्मस्तत्कर्षं कथ्यताम् ॥ १२२९ ॥

शिवशर्मा पुनर्मायाविदुक्तं वावदुक्तवान् ।

कुतो अपि सतृप्येष्टो धर्मो तौ ऽ देवतर्महत् ॥ १२३० ॥

तथामः वपिदागामगिरिगिराभूमिषु ।

सायान्यत्रनमान्यासु श्वायु हापो न सतृपः ॥ १२३१ ॥

इत्यपी निर्ययुः पुषां दत्तभूष बने हनिह् ।

हनोरयो अपि धर्मस्य कञ्चते कञ्चत/दत्तः ॥ १२३२ ॥

तं दिशन्तं दशविद्यव्रतधर्मविधीन्मुधीः ।

शिवशर्माय सहसोपानमत्सह सोदरीः ॥ १२३३ ॥

श्रुतधर्मा व्रतं प्राप्य शिवशर्मादयस्ततः ।

तपस्तापेन सौधर्म भेजुः सुखसुधासरः ॥ १२३४ ॥

भल्लशुद्धकनामा च वैताढ्ये ऽर्जव भारते ।

खेचरो ऽजनि जैनेन्द्रधर्मारामैकपटूपदः ॥ १२३५ ॥

व्यदधादन्वहं स्तोकीकृतकर्ममहाभरः ।

जिनयात्रोत्सवं पञ्चदशकर्ममहीषु सः १२३६ ॥

स धर्मरतिरुत्कण्ठाकुण्ठविघ्नकदम्बकः ।

यत्र यत्राशकद्रन्तुं तत्र तत्रानमज्जिनान् ॥ १२३७ ॥

शुद्धश्राद्धव्रताम्भोजखण्डमार्तण्डमण्डलः ।

खेचरः सो ऽपि सौधर्मकल्पस्याकल्पतां गतः ॥ १२३८ ॥

इतश्च जम्बूद्वीपे प्राग्विदेहे दक्षिणादिशि ।

अभूद्रुडवेगारुयो वैताढ्ये खेचरेश्वरः ॥ १२३९ ॥

कमलश्रीमुखी तस्य कमलश्रीः प्रियाजानि ।

पद्मश्रीमुख्याः पुण्यथतस्रो जग्निरे तयोः ॥ १२४० ॥

वनावनिगतास्तत्र चतस्रो ऽपि निरोक्ष्य ताः ।

समाधिगुप्तनामानमानमन्मुनिमुन्मुदः ॥ १२४१ ॥

अल्पायुष्कं मुनिस्तासां मत्वा तत्तारणैकधीः ।

तत्पश्चमीतिथिदिनं ज्ञात्वा चेदमवोचत ॥ १२४२ ॥

ज्ञानमपञ्चात्पश्चम्यामुपवासः क्रियेत यः ।

मयन्त्यनन्यसामान्या भोगास्तत्फलमुज्ज्वलम् ॥ १२४३ ॥

उपवासः स एवोद्यैः कृतकर्मशमः क्रमात् ।

याति स्वर्गापवर्गश्रीमुखदाननिदानताम् ॥ १२४४ ॥

स. ४. १२४२-१२५२] वागुपूज्यचरितम्

इति श्रुत्वा चतस्रस्ता गृहीत्वा पञ्चमीव्रतम् ।
 लकृत्यमिनात्मानं मन्यानाः सन्नने ऽचलन् ॥ १२४६ ॥
 विद्युत्पातेन पथि ना मथिनाभिदिवं ययुः ।
 ततश्च्युत्वा नृपश्रेष्ठ भवद्दुहितरो ऽभयन् ॥ १२४६ ॥
 शिवशर्मादयः स्वर्गच्युतास्ते मूनवस्तत्र ।
 बभूवुः स च पुण्यात्मा जेचरध्रम मुनः ॥ १२४७ ॥
 इति पूर्वभवश्रुत्वा जानिन्मृनिमवाप्य ते ।
 श्रावकं धर्मपामायाशोकायाः स्याधये ययुः ॥ १२४८ ॥
 भूये ऽपदा मभाभानि धर्मभाद्भुतगन्निवत् ।
 ध्वानयन्वियदध्वानं दिव्यो दध्वान दुन्दुभिः ॥ १२४९ ॥
 नृपस्तदध्वनये वागुपूज्यागमनसंमिने ।
 दूरोच्छवासाद्भुन्नानि भूषणानि ददाविनि ॥ १२५० ॥
 हित्वा मिहासनं दत्त्वा पञ्चपाणि पदान्यथ ।
 ननाम भूयः करुषं प्रभुपादपवित्रिताम् ॥ १२५१ ॥
 उद्भास्यदुत्सवोत्साहं कृन्दा नागपुरं पुरम् ।
 पुत्रमित्रकलत्राणि समाहूय ससंमदः ॥ १२५२ ॥
 नृक्षारसारमातङ्गनुरद्गाहृदसज्जनः ।
 भूय मधुं ययौ गायघृत्यद्भ्रव्यौपमध्यगः ॥ १२५३ ॥
 ॥ युग्मम् ॥
 भूयः पुण्यार्णवावर्नमध्यवर्नोव स भ्रमन् ।
 मधु मदक्षिणीकृत्य प्रणम्योपाविशन्पुरः ॥ १२५४ ॥
 कर्णपेयां गुषां धर्मत्यथ तीर्थेऽतोपदे ।
 कर्णेन्द्रियत्वं नो केन लोकेनाद्रेषु काङ्क्षितम् ॥ १२५५ ॥
 बन्धये ऽधिकं रागं नीरागो ऽन्ते ऽपि नैव यः

नरो न रोचते मुक्तये सकुमुम्भमिवांशुकम् ॥ १२५६ ॥

चला इति चलाक्षीभ्याश्चित्तं कर्पत्रमर्पतः ।

आलिङ्गयते नरो मुक्त्या जराजीर्णो ऽप्यनीर्षया ॥ १२५७ ॥

इत्यादिभिर्नगद्भर्तृरूपदेवैः पशान्तर्धोः ।

राज्ये न्यस्य सुतं राजा भेजे भार्यान्वितो व्रतम् ॥ १२५८ ॥

विहरन्विमुना साकमशोकाख्यो मुनिर्महीम् ।

सापत्यया समं पत्न्या मुक्तिं मुक्ततया ययौ ॥ १२५९ ॥

इति रोहिणीकथा समाप्ता ॥

प्रथितां वीरतायेन श्रेणिकस्य पुरः पुरा ।

यामकार्पादुषाम्सातिः कथा सेत्थमिहोदिता ॥ १२६० ॥

ततो ऽवसर्पिणीतापविपुलव्यापदो भुवः ।

कुर्वञ्चैत्यौपधमिव क्रमसंचारिवारिजैः ॥ १२६१ ॥

ममुत्तमान्तरं चक्षुर्जानानां मोहनिद्रया ।

समुज्जागरयन्दिव्यदुन्दुभिध्वनिदम्बरैः ॥ १२६२ ॥

यो मां श्रयति ते दुःखाद्भ्रामील्यप्रगामिना ।

धर्मध्वजोर्ध्वदोष्णेव धर्मगोप्यतमभावनः ॥ १२६३ ॥

ज्ञानस्य केवलाख्यस्य ज्ञानेषु संकलेश्वपि ।

सर्पता धर्मचक्रेण स्पष्टयश्चक्रवर्तिताम् ॥ १२६४ ॥

त्रिशोकीदुरितध्यान्तभिदे तुल्योदयस्पृशाम् ।

छत्रप्रयेन्दुविम्बानां जङ्गमः पूर्वपर्वतः ॥ १२६५ ॥

ज्ञानध्यानविभूतिभ्यां चामरद्वयकैतवात् ।

कीर्तिपुष्पपटमान्तदशाभ्यामिव त्रीजितः ॥ १२६६ ॥

अमी प्रव सद्गन्तं ऽहिभारं, विश्वपुरोरिति ।

शुशुप्स्यष्टया हृदयेषु सर्वदेशेषु संचरन् ॥ १२६७ ॥

शुद्धश्रद्धारसः पौर्णमास्यैरुदामकौतुकैः ।
 विमुक्तान्योन्यपत्रन्यैः पशूनामपि राशिभिः ॥ १२६८ ॥
 मूर्वाहृतनट्टीवृन्दैः शैलारणण्याधिदेवतैः ।
 पारावाराभिदेवीभिर्निरुद्धध्वनदृग्भिभिः ॥ १२६९ ॥
 स्थानस्थानोद्यदाधरैरभरैः सहचारिभिः ।
 स्वायमानं प्रभुर्धर्मोपदेशं रचयन्क्रमात् ॥ १२७० ॥
 पुरः पुरः स्फुरद्भक्तिक्रियमाणमहोत्सावः ।
 देशानार्दाननार्थाथ विहारेण व्यभूषयत् ॥ १२७१ ॥
 ॥ एकादशभिः कुलकम् ॥

अथ यत्र महानीर्यराजभानि पदे पदे ।
 अमुद्रो ऽमृतसमुद्रो ऽपि काण्वर्यं हन्तुमिवात्मनः ॥ १२७२ ॥
 शत्रुञ्जयोऽजयन्तारुयतीर्थभूपरसंभवाः ।
 यं शुचिं रचयन्त्युषीः परितः सरितः शुभाः ॥ १२७३ ॥
 दीप्तिर्दिनदिनेन्दुनां मञ्जतां पधिमाणवे ।
 पृथग्भूत्वेऽथ शान्तिं सरांजालजलच्छलात् ॥ १२७४ ॥
 पादाः पातालपीपुषुण्डैरासां सिपेचिरे ।
 यस्मिन्नित्याहुरस्तापवापीः पीताम्पसो जनाः ॥ १२७५ ॥
 सदापालद्रुमैरर्थियाश्चाकालफलद्रुमम् ।
 आनन्दनैर्वनैर्यस्य हस्यते नन्दनं वनम् ॥ १२७६ ॥
 गिरयो निरयोद्दामदुःखादुद्धर्तुमङ्गिनः ।
 यथाविनमविष्टाङ्गाः श्रेष्ठ्यन्ते तीर्थमानिनः ॥ १२७७ ॥
 नालिकेरीफलस्तन्यः कृष्णगन्धीरनामपः ।
 सत्ताम्युन्मीकृतमुखा यद्वाटयः कस्य न मियाः ॥ १२७८ ॥
 यत्केशपागस्तमसां रहस्येनेव निर्मितः ।

निषेधतीव नेत्राणां पदार्थशतदर्शनम् ॥ १२७९ ॥

या नेत्रैः प्रसृतिमार्गः पिवन्तीव नृणां मनः ।

वाग्भिः मुधामनोज्ञाभिर्जोषयन्तीव मन्मथम् ॥ १२८० ॥

यासां वर्धयतीवास्यशशी संसारसागरम् ।

तमेवालङ्करोतीव बन्धुरो ऽधरविद्रुमः ॥ १२८१ ॥

संध्यारागन्धिर्यासां पाणिपादप्रभामरः ।

स्त्रीन्योक्तनिन्दास्वाध्याये रणद्धोव मुनीनपि ॥ १२८२ ॥

स्वर्णरत्नैः कृतं यासां देवादकृतिभैरिव ।

संसारभूषणान्यङ्गं विदधातीव तेजसा ॥ १२८३ ॥

ताभिर्यद्गामरामाभिर्जिता इव गुरस्त्रियः ।

न लभन्ते प्रियैः सार्धं निद्रां चिन्ताकुला इव ॥ १२८४ ॥

तं देशं श्रीमुराप्रान्यं मुरामृगृहो विभुः ।

पुनः पवित्रयामास विहारकर्मलीला ॥ १२८५ ॥

चतुर्दशभिः कुलकम् ॥

द्रुमाः स्वदानश्रीमद्भुसेविनो यत्तदीशुपः ।

मन्ये पूर्णाशुपः कल्पद्रुमाः स्युर्दिवि दानिनः ॥ १२८६ ॥

दर्शनादादिदेवस्य साधुस्वाध्यायकर्णनान् ।

यत्तिर्यञ्चो ऽपि पुण्याप्या हमानि द्युपतीनपि ॥ १२८७ ॥

जगद्गुरुस्तमारोहदुर्गः शत्रुज्ञायाचलम् ।

स्त्रोत्रं भुवि मुनिप्यन्नं धर्मशेषमिरेक्षितुम् ॥ १२८८ ॥

॥ त्रिभिविंशतम् ॥

नाहङ्गमवमाश्रीमृषणो भगवानथ ।

मौदादिमूर्धिनं विश्वं वारुगुणाभिरनीशयत् ॥ १२८९ ॥

पूर्वं प्रकेशिनो ऽप्येन देवः पूर्वाण्डकृतः ।

अमुपेवादिमारोहं तदस्यादिभ्यनां गुणः ॥ १२९० ॥

इति वद्धाञ्जलां श्रद्धाजलापविमलात्मनि ।

घुपती पृच्छति स्वामी श्रुतिभाग्यफलं जगौ ॥ १२९१ ॥

॥ युग्मम् ॥

धर्मफलद्रुमो ज्ञानं धर्मकाण्डगवीकुलम् ।

यं त्रिनेत्रदृश्यते धर्मकिन्तामणिमहाकरः ॥ १२९२ ॥

महद्भयां ऽपि महीयन्त्यो यत्राहर्द्धर्भवाणिवः ।

दृश्येत् गोपदरायो मुक्तिः सृज्येत पाणिना ॥ १२९३ ॥

आयं लोकाग्रगणे सौपानं समवाप्य यम् ।

अभिधन्नुडरीकाया मुनयः फोटिकोटयः ॥ १२९४ ॥

त्रिभुक्तिर्नत्रभावं मे ऽयाप्यनन्ता हि जन्तवः ।

आर्ता भवे अन्वीनि निर्झरे रोदितीव यः ॥ १२९५ ॥

अहो यम्प मुदुर्भेदः कश्चित्कठिनतागुगः ।

जात्मा त्यक्तनमुपत्र न क्षमः स्वादधोगता ॥ १२९६ ॥

क्रूरानयाः क्रूरगिरः कृप्याः शौचरहिश्चराः ।

पावम्भेव चा। यस्मिन्न पदं ददति द्विकाः ॥ १२९७ ॥

दिमार्द्रः कश्चित्चैव यत्रैवाचलराजता ।

आयो जगद्गुरुपत्र तिलकाय म्ययं स्थितः ॥ १२९८ ॥

सर्वेश अपि तम्पाम्प गिरेर्नेशा गुणोक्तिः ॥

जापुस्त्रेपामपि मितं क्रमोयं च यतो यवः ॥ १२९९ ॥

अष्टभिः कुलम् ॥

इत्यादिश्याल्यशेषे ऽदि देवच्छन्दे ऽविशद्विभुः ।

सं सं स्वानं पुनः सर्वं निर्वग्मर्ष्यत्रजा ययुः ॥ १३०० ॥

अस्वप्नत्रफलं किं न गृहामीनि स्मरहरिः ।

निषेवतीव नेत्राणां पदार्यगतदर्शनम् ॥ १२७९ ॥

या नैत्रैः प्रसृतिमार्यैः पिवन्तीव नृणां मनः ।

वाग्भिः मृधामनोदाभिर्जीवयन्तीव मन्मथम् ॥ १२८० ॥

यासां वर्धयतीवास्वयन्ती संसारसागरम् ।

तमेवालङ्करोतीव बन्धुगे ऽधरविद्रुमः ॥ १२८१ ॥

संध्यारागरुचिर्यासां पाणिपादप्रभामरः ।

स्त्रीलोकनिन्दास्वाध्याये रूणद्वीव मुनीनपि ॥ १२८२ ॥

स्वर्णरत्नैः कृतं यासां देवादरुडिनैरिव ।

संसारभूषणान्यङ्गं विदधातीव तेजसा ॥ १२८३ ॥

ताभिर्यद्गामरामाभिर्जिता इव मुरस्त्रियः ।

न लभन्ते प्रियैः सार्धं निद्रां चिन्ताकुला इव ॥ १२८४ ॥

तं देशं श्रीमुराष्ट्राण्यं मुरामृगवृतो विभुः ।

पुनः पवित्रयामास विहारक्रमलीलाया ॥ १२८५ ॥

चतुर्दशभिः कुलकम् ॥

द्रुमाः स्वदानश्रीसङ्घसेविनो यत्तटीजुपः ।

मन्ये पूर्णायुपः कल्पद्रुमाः स्युर्दिवि दानिनः ॥ १२८६ ॥

दर्शनादादिदेवस्य साधुस्वाध्यायकर्णनात् ।

यत्तिर्यञ्चो ऽपि पुण्याप्या हसन्ति द्युपतीनपि ॥ १२८७ ॥

जगद्गुरुस्तमारोहदुर्गैः शत्रुञ्जयाचलम् ।

स्वोत्तं भुवि मुनिप्पन्नं धर्मक्षेत्रमिषेक्षितुम् ॥ १२८८ ॥

॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

तादृक्समवसारश्रीभूषणो भगवानथ ।

मौहादिमूर्छितं विश्वं वाक्शुभाभिरजीवयत् ॥ १२८९ ॥

पूर्वं मन्त्रोपनिषो ऽप्येव देशः पूज्यैरलंकृतः ।

अष्टमेराशिपारोदं तदभ्याश्रित्या गुणः ॥ १२०० ॥ -

राशे चडाचर्या अद्याजल्यदिवपानमनि ।
पुपतां पृथगि वरावी भूतिभाण्यकं जगी ॥ १२०१ ॥
॥ गुणभूनी ॥

पर्यवन्तद्वेषे नानं धर्महादगरीकृतम् ।
वे श्रिंरतदेषेन र्मभिन्यावणिसाकरः ॥ १२०२ ॥

मदुन्नेो अं मदीयात्वेो पराहृदमिपार्गवः ।
दृष्ये गोपदरापो मुनिः सृष्ट्येव पाणिना ॥ १२०३ ॥

आयं लोकाग्रवने सांरानं समराण्य यम् ।
अभिव्यक्तुष्टिमारा मूनयः फोष्टिकोष्टयः ॥ १२०४ ॥

विग्मुक्तिलेप्रभारं मे अयाप्यनन्ता दि जन्तरः ।
भार्ता धरे भ्रमरीति निन्ने रोदितोव यः ॥ १२०५ ॥

आन्मा त्यक्तनमुपैव न समः स्यादधोगती ॥ १२०६ ॥
कृगाशयाः कृगिरः कृत्गाः शौचरद्विधराः ।

प्रावम्पेव चान यद्विन्न पदं ददति द्विहाः ॥ १२०७ ॥
दिवाष्टं कविर्नर परैराचलराजता ।
आपो जगदृर्यत्र निजहाय स्वयं स्थितः ॥ १२०८ ॥

सर्वेश अपि तस्यास्य गिरेनेशा गुणोक्तिवु ।
आपुष्टेरापवि विन्नं क्रमोयं च यतो ववः ॥ १२०९ ॥
अष्टभिः कुलकम् ॥

इत्यादिपारवशेवे अदि देवच्छन्दे अविशद्विभुः ।
स्वं नं स्वानं पुनः सर्वे निर्वाणत्येवना ययुः ॥ १२१० ॥
अस्त्वन्नत्वफलं किं न गृह्यामीनि स्पन्दरिः ।

निशि नाभेयमभ्यर्च्य मारेमे मेक्षणं पुरः ॥ १३०१ ॥

ततादिकचतुर्वायसमहस्तकहेलया ।

चतुर्गतिकसंसारत्रामावेशं सुरा व्यधुः ॥ १३०२ ॥

ते च पञ्चमुखेनेव पञ्चशब्देन चञ्चता ।

वायेन चकिरे पञ्चपहापापेभपञ्चनाम् ॥ १३०३ ॥

महामृदङ्गशोकारः स कश्चन तदाभवत् ।

थोक्तुर्ननस्य येनासञ्जियिक्तः कर्मपत्रयः ॥ १३०४ ॥

युगादिमिनवत्रेन्दुमुभितस्य निरन्तरः ।

रवः पुण्यार्णवस्येव रराज सुरतध्वनिः ॥ १३०५ ॥

अप्यादिनाथमुखतः कृपनी धुमदां दशः ।

चमूय भाग्यभूरेव नर्तकी भारनर्तनेः ॥ १३०६ ॥

संक्षिपन्ती चनघ्नेऽपि संमारम्य गतीरिव ।

उद्गर्गाद्विकारदन्द्रा वर्तनैर्नर्तकी वर्मी ॥ १३०७ ॥

सप्तस्रस्वरगुवायीनायोगनिर्दुर्मलः ।

अवाद्यगदा चंरी सुरवं सुरवागिरुः ॥ १३०८ ॥

षट्कृष्णभक्तप्र सीणा मयुरयादिनी ।

उत्तारयितुकापेव थोक्तुर्ननस्यैव ॥ १३०९ ॥

सुधाम्बुनिष्पिन्नेन्नान्ते गीतमुजाय्य भाविनाम् ।

द्विपत्र वि संमारसारसागरः ॥ १३१० ॥

गताः सहस्रमूर्तित्वं तपःपुंसः फला इव ॥ १३१३ ॥
 लक्षसंख्यैरिव गुणैर्गुणिता जगदीशितुः ।
 एका क्षमव मूर्तव साध्वीलक्षमजायत ॥ १३१४ ॥
 शतद्वयीयुतं जज्ञे सहस्रं पूर्वशालिनाम् ।
 चतुःशतीयुता पञ्चसहस्रयवधिवेदिनाम् ॥ १३१५ ॥
 मनःपर्ययपर्याणां पद्महन्त्री शताधिका ।
 पद्मसहस्राणि माधूनां केवलज्ञानशालिनाम् ॥ १३१६ ॥
 लक्ष्यैर्वक्रियलक्ष्मीनां जतं शतगुणीकृतम् ।
 वादलम्बिमतां सप्तचत्वारिंशच्छतानि च ॥ १३१७ ॥
 नक्षत्रयं धावराणां दशपञ्चमस्ययुक्तम् ।
 चतुर्लक्षी मपत्रिंशत्सहस्राः श्राविका इति ॥ १३१८ ॥
 आ केवलाद्विदरतः परिवारः प्रभोरभूत् ॥ १३१९ ॥
 तनक्षिजगतः स्वाभी बोधयन्त्रगुणां क्रमात् ।
 मुक्तया संकेनितमिव माप चम्पापुरीवनम् ॥ १३२० ॥
 पद्मभिर्मुनिजनैः गाढं पादपोषणं धितः ।
 पर्यङ्कासनमासीनः मण्डपेऽनसनं यभुः ॥ १३२१ ॥
 इति मन्नाय दूतेभ्यः कानि तत्राशु नाययुः ।
 दुःखिनः पादपोषणे मत्पासणा मदीभुजः ॥ १३२२ ॥
 अम्मरभूणां संदेहमिदानीं हन्त हन्तु कः ।
 इतीन्द्रासनैः प्रादि वाम्पत्यतामने जिते ॥ १३२३ ॥
 अयधिक्षानविज्ञानपीठकम्पनवारणाः ।
 चतुःषष्टिरिदानीन्मुरारिमया देवताहताः ॥ १३२४ ॥
 अपेन्द्राथ नरेन्द्राथ यभुं दशवदसिणाः ।

नत्वा तस्थुर्महाशोककीलिता इव निश्चलाः ॥ १३२५ ॥

अन्ते मासस्य चन्द्रे ऽद्योत्तराभद्रपदास्थिते ।

शुक्लापाठचतुर्दस्यां स्वामी मोक्षोन्मुखो ऽजनि ॥ १३२६ ॥

वादरे काययोगे ऽथ स्थित्वा स्थिरतरासनः ।

स्वामी रुरोध वाक्चित्तयोगी योगेन वादरौ ॥ १३२७ ॥

काययोगेन मूर्क्ष्मेण काययोगं स वादरम् ।

रुद्ध्वा रुरोध वाक्चित्तयोगौ मूर्क्ष्मौ जगद्गुरुः ॥ १३२८ ॥

तार्तीयिकमिदं शुकुध्यानं मूर्क्ष्माक्रियाद्वयम् ।

प्रभुः क्रमादमुं मूर्क्ष्मकाययोगममाधयत् ॥ १३२९ ॥

अयोच्छिन्नक्रियं नुर्यं शुकुध्यानमशिश्रियत् ।

पञ्चहस्वाक्षरोच्चारसमानसमयं विभुः ॥ १३३० ॥

क्षीणकर्मार्षिकर्तव्यो विलीनकेशसंततिः ।

अनन्तदर्शनज्ञानवीर्यानन्दो गुरुद्गुरुः ॥ १३३१ ॥

ऊर्ध्वगो बन्धविध्वंसदादरण्डफलवीजवत् ।

ऋजुनैव पया शिष्यैः साकं लोकाग्रमासदत् ॥ १३३२ ॥

॥ युग्मम् ॥

स्वामिना नारकेभ्यो ऽपि ददतानन्दवर्णिकाम् ।

महानन्दस्य बुभुजे स्वयं नवकली तदा ॥ १३३३ ॥

मोहचेष्टामपि तदाक्रन्दं संक्रन्दनादयः ।

विभोर्वियोगे कुर्वन्तो न शौच्यत्वदशामगुः ॥ १३३४ ॥

जगद्रन्धुः कृपासिन्धुः स्वाभिन्ध्यातो ऽसि किं तनः ।

दत्त्वास्मभ्यं महादुःखं . . . श्रितः स्वयम् ॥ १३३५ ॥

१ . . . नाथ भूस्त्वया ।

सेच्छति ॥ १३३६ ॥

विगम्यन्तेषां ज्येते भानि धन्यतमाः प्रभो ।
 मनुष्यान्तीव ये ऽथ न्यायमभिधारापीडिताः ॥ १३३७ ॥
 त्वदात्ता दुग्धवर्षिभ्या जनन्यैः वियोगिनः ।
 आत्तरागस्य जगतो गाँः काय भविष्यति ॥ १३३८ ॥
 धर्मदुग्धाभिचन्द्रेण केवलज्ञानभानुना ।
 त्वया विना जगन्मोहध्वान्नात्कयायतां प्रभो ॥ १३३९ ॥
 एता मदाधम्यतमा विश्वतारक नारकाः ।
 ममोदं कल्पयामासुर्मे तनुं त्यजति त्वयि ॥ १३४० ॥
 इत्यादिवान्भिर्देलयन्दुदयान्यम्पनामपि ।
 गृह्णते तद्वृद्धकः स्वर्द्धैव व्यरोच्यत ॥ १३४१ ॥
 ॥ मत्तभिः कुलकम् ॥

आश्रन्दतो ऽथ भूश्रान्मयोष्य विद्युषाधिपः ।
 मन्कालकृत्ये त्रिदशानादिदेवाभियोगिकान् ॥ १३४२ ॥
 पनादानीय गोपीर्षचन्द्रीषामि नन्दनात् ।
 ऐर्ग्या ककृषि नैर्गुना नथाय रचिता चिता ॥ १३४३ ॥
 ऐर्ग्याकवेभ्यः साधुभ्यत्रिकोणा दक्षिणादिदिशि ।
 पथिमायां चतुःकोणान्येभ्यस्तु विहिता चिता ॥ १३४४ ॥
 स्नानं क्षीराम्बुधेनैरिल्लेपं गोपीर्षचन्दनैः ।
 शक्रः स्वामितनोशक्रे ज्येष्ठाभ्यं ऽथ नास्ति ॥ १३४५ ॥
 देवदूष्येण देवेन्द्रो हंसाङ्गेनाध्यवामयत् ।
 तिनार्त्तं शुभनोरत्नमूर्षणैरप्यमृषयत् ॥ १३४६ ॥
 मूर्तिपद्भिः प्रभोर्भक्तित्रैविध्यमुकृतैरिव ।
 रत्नैश्च रचयान्कुसुमदशाः शिविकात्रयम् ॥ १३४७ ॥
 नत्वा कृत्वा मयं मूर्ध्नि शिविकायां हरिर्न्यषात् ॥

अन्याञ्छिष्योः साधुः ऋषिभिः पुराः ॥ १३४८ ॥

सहस्राणां तीर्थेषु विष्णुसुहृद्भी हरिः ।

ऊहे गुरमहमाभ्यां तयान्यन्त्रिजिह्वाद्यम् ॥ १३४९ ॥

गुरभीषु ददानामु पश्चिन्नात्तमामानु ।

पुरः सुर्वगन्धर्षणेषु सुर्वप्रयोगे ॥ १३५० ॥

कुर्वन्तु विद्वेष्ये श्रीरतोष्णधोरणीः ।

यथाहर्मविष्णुर्नपुरः कुर्वन्तु केपुगिन् ॥ १३५१ ॥

केपुगिदिग्भानेषु भूषोत्थेषु पुरः पुरः ।

विभोरुपरि विष्णु भुष्णरुमाणि केपुगिन् ॥ १३५२ ॥

विष्णुः परि वर्षन्तु केपुगिन्मृगमयजः ।

हर्षी निःशेषशेषाणां शेषां सुहृन्तु केपुगिन् ॥ १३५३ ॥

नानाविधां भृजशेषां स्पष्टयन्तु च केपुगिन्

हरिः सुमाथ विष्णुकाथं निन्तुशिताः परि ॥ १३५४ ॥

॥ पञ्चविः कुलकम् ॥

विनायानुविनतो अ पूर्वस्यां पूर्वदिग्पतिः ।

न्यसात्यन्तु सा पूर्वस्य देवाधिकार्ये ॥ १३५५ ॥

धर्मिण्यन्तुमार्गिणां सुर्वस्यैव पुरः ।

विष्णुः विष्णु पुरः पूर्वस्यां सुर्वः परि ॥ १३५६ ॥

विष्णुपयस्य मय्येषः प्रमना सुर्वस्यैव ।

पुरः सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव ॥ १३५७ ॥

सर्वस्यैव सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव ।

पुरः सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव ॥ १३५८ ॥

पुरः सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव ।

विष्णुः सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव सुर्वस्यैव ॥ १३५९ ॥

[स. ४. १. ३६०-१३६८] वायुपुण्यचरितम्

अधिपाणवकः स्तम्भं वृत्तवत्तममुदके ।
न्यस्य पूजायितुं स्वस्य अयमद्भुतेनवे ॥ १३६० ॥
अधोपरितनीं शकः श्रेयोवीजभिव्याग्रहीन् ।
जेनेन्द्रोर्दक्षिणा दंष्ट्रामागानेन्द्रस्तु दक्षिणाम् ॥ १३६१ ॥
गुणम् ॥

जष्टहे ज्यस्तनीं दंष्ट्रामागामां चमरेभरः ।
बलिस्तु यामामन्ये तु शक्रा दन्तान्यधोचिन्म ॥ १३६२ ॥
अष्टदन्तीकाकरुणान्गुपर्वणाः पौ प्रभोः ।
भस्मलेशाघरेणास्तद्वरेणंभापरे नराः ॥ १३६३ ॥
रेणुनां ग्रहणेनैव मर्त्यैः खाने कृते ऽद्भुते ।
रजस्तूपं व्ययुः शक्राधितास्थाने जिनेजितुः ॥ १३६४ ॥
कौमारं ऽष्टादशाद्धानां कृताण्यथ विभोमते ।
चतुःपञ्चाशदित्यापुर्द्वामतन्पदलभ्यभून् ॥ १३६५ ॥
श्रेयांसनिर्वृतेरासीदामुपुण्यस्य निर्दृष्टिः ।
सागरेषु व्यतीतेषु चतुःपञ्चाशति प्रभोः ॥ १३६६ ॥
इति भशस्तिमान्निष्पन्नस्तूपे जगत्यतेः ।
चैत्यनिर्वाणकल्याणकारिणः परिपाणयः ॥ १३६७ ॥
॥ विभिविज्ञेयवम् ॥

लब्धिर्मदोदपदस्य पभूव धनुं-
रित्युत्तमाद्विज्ञेयसंपदपूरपूर्णाः ।
नन्दीश्वरं ध्रुवभित्तिश्वरमन्दिरेषु
पाशां परिप्ररुषणं ऽष्टदिनानि कृत्वा ॥ १३६८ ॥
धीरागुण्यपरितं परिपूर्णयेन-
दाहादत्तं ततपवन्तनुस्तरन्तः ।

तत्पुम भाघेदोऽभूदाज्ञवन्महलास्यम् ।
 रायुका गेरिणी तस्य पुण्यश्रीरिव देविनी ॥ १२ ॥
 तत्सुनुःश्वसन्द्रोऽभूत्सिलान्द्रो धर्मकर्मणि ।
 पथिनी पथिनीवास्य विषा शीलभियो सुरम् ॥ १३ ॥
 शन्वारो जज्ञिरे विश्वनन्दना नन्दनास्तपोः ।
 भव्यगीरमनःशुद्धयोर्धर्मभेदा इवाग्निनः ॥ १४ ॥
 तेषु उपेष्टोऽननि धीमान्मरुदः साचिराग्रणीः ।
 भद्रिणीयो विवेकेन द्वितीयो जज्ञणस्तनः ॥ १५ ॥
 पभाराडारुनो जानिष्मन्नं दण्डनायकः ।
 मन्वी धर्मभूराधुर्यस्तुर्यः महात्तनः पुनः ॥ १६ ॥
 अंगेष्टु स्वर्गप्रिये प्राप्ते धीमदमरुदमन्त्रिणि ।
 विवेका दुर्ध्मभूयन्त्यपाहादनगुर्धार्दधौ ॥ १७ ॥
 यन्कीर्तिव्रतस्थारायद्रथानकर्मभरा ।
 न्यायार्थामृतैः निक्ता विस्तृता विश्वपश्ये ॥ १८ ॥
 यः श्रीसत्यपुरे वीरनागादे नाभिनन्दनम् ।
 गारायद्रु श नाभेयचैत्ये धीगार्थनायकम् ॥ १९ ॥
 तथा शन्द्रनभ्यामिगीपन्थात्पुनःपुनः ।
 प्राम्यराभासीमूर्धोद्रे मरुद्वि, ये तापयन् ॥ २० ॥
 ॥ सुपयम् ॥
 नानीन्द्रे मयायानं योऽपी ध्यायत्यरुजितम् ।
 श्रुत्वांते तथा योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ॥ २१ ॥
 श्रुत्वांते मया योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ।
 योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ॥ २२ ॥
 योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ॥ २३ ॥
 योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ॥ २४ ॥
 योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ॥ २५ ॥
 योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ॥ २६ ॥
 योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ॥ २७ ॥
 योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ॥ २८ ॥
 योऽप्यर्थादनाथ भाकारितम् ॥ २९ ॥

स्वपुत्रोर्वेदमपि नोत्तमं भक्तिः शुभान्वना ॥ २३ ॥

लेख्यस्य मरुद्दानदानभूरुष्मत्तानि यः ।

अगण्यपुण्यस्य स्यात्स्यै शासनानीव सर्वदा ॥ २४ ॥

मासादः शुशुभे येनोद्भूतः धीराशुपूज्यपुरुः ।

पदनस्य पुरो रामो रत्नवानिव तोवरः ॥ २५ ॥

अपेयं स्पृश्यन्त्येवः भीमदाढादनो गुरुम् ।

धीर्वर्धमानमूर्तिं स भक्त्याभ्यर्चितवानिति ॥ २६ ॥

जीर्णोद्धार इराणाद्वदनगरे धीराशुपूज्यमभोः

मासादस्य मया भवद्वचनतः स्वधेपसे कारितः ।

सुं तद्यरितम्य पुण्यघटनां कुर्वीत जीर्णोद्घृति

कृत्ये अस्मिन्निपुणा पतो गणपराः स्युः मूत्रधारा ध्रुवम् २७

ततो ऽमी निधिनिव्यर्कसंख्यं (१२०९) विक्रमवत्सरे ।

आचार्यचरितं चक्रे शामुपूज्यविमोदिदम् ॥ २८ ॥

चतुरा वाचयन्त्वेतद्भद्रा म्याख्यां नयन्त्वपि ।

घञ्द्रममाणसाहित्यागमज्ञाः शोधयन्तु च ॥ २९ ॥

पावत्पूर्वाङ्गणे अस्मिन्समतमतमोगोमयालेपनाद्रे

सार्पसंभ्यापुरन्धी स्फुरद्भुङ्गुमे मुञ्चतोन्दुमदीपम् ।

मातःधीः साध्यरागमस्यमरपुत्रणे भानुकुम्भं च तृष्टथै

धर्माधीशस्य तावज्जिनचरितमिदं सद्गुल्लोके मुदे अस्तात् ॥ ३० ॥

सर्वाक्षरगणानायां जयति श्रीशामुपूज्यचरितमिदम् ।

वेदनिधिवेदबाणानीताङ्कग्रन्थसंपूर्णम् ॥ ३१ ॥

